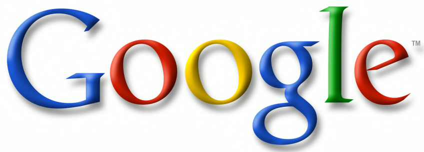
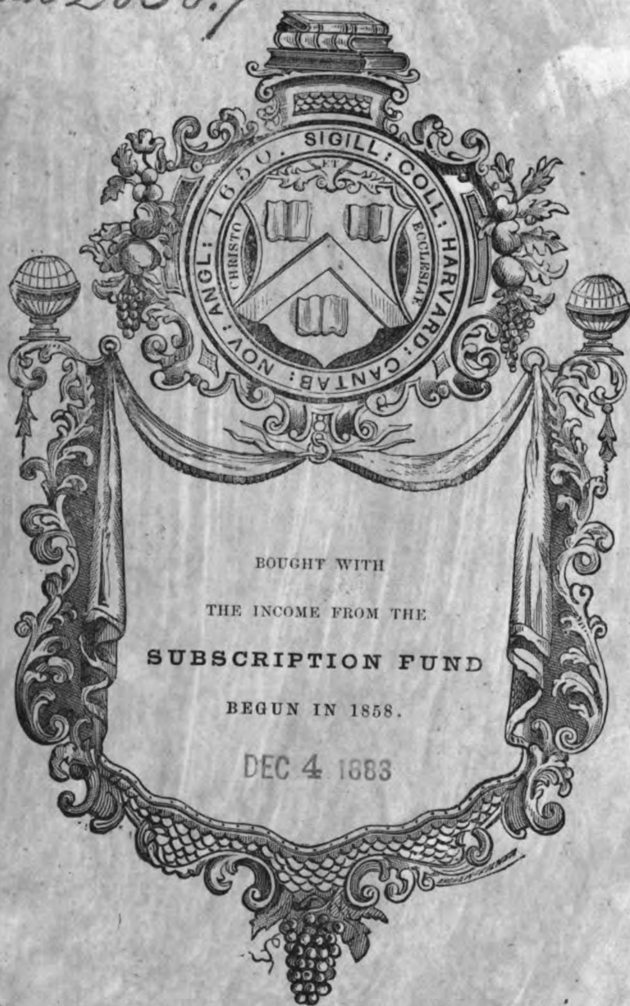

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE
BOUGHT WITH
THE INCOME FROM THE
SUBSCRIPTION FUND
BEGUN IN 1858.

BESCHRIJVENDE CATALOGUS

DER

PAMFLETTEN-VERZAMELING

VAN DE

BOEKERIJ DER REMONSTRANTSCHE KERK

TE AMSTERDAM.

STUK I.

AFDEELING I.

BIBLIOTHEEK

DER

REMONSTRANTSCHE GESCHRIFTEN.

DOOR

H. C. ROGGE,

PREDIKANT BIJ DE REMONSTR.-GEREF. GEMEENTE TE DELFT.

Lid van het Historisch Genootschap te Utrecht, van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden, en van het Friesch Genootschap voor Geschied-, Oudheid- en Taalkunde.

AMSTERDAM.

J. H. SCHELTEMA.

1863.

AAN

DEN EERWAARDEN KERKERAAD

DER

REMONSTRANTSCH-GEREFORMEERDE GEMEENTE

TE AMSTERDAM,

DIE MIJ TOT DEZE UITGAVE HEEFT IN STAAT GESTELD,

EN AAN

DE GROOTE VERGADERING

DER

REMONSTRANTSCHE BROEDERSCHAP,

DIE TOT DE VOLTOOIJING DAARVAN HEEFT MEDEGEWERKT,

WORDT DEZE ARBEID

ONDER DANKZEGGING OPGEDRAGEN

DOOR

DEN SCHRIJVER.

NAAMLIJST

DER

INTEEKENAREN.

Koninklijke Academie van wetenschappen te Amsterdam.
J. G. R. Acquoy, Theol. Doct. en Pred. te Koog aan de Zaan.
Rijks-Archief te 's Gravenhage. Geschenk v. h. Minist. v. binn. zaken.
T. J. J. Arnold, Boekh. te Brussel.
A. Asher en Co., Boekh. te Berlijn.
D. A. Balfoort te Utrecht.
W. E. J. Berg van Dussen Muilkerk, Oud-Wethouder te Amsterdam.
Akademische Bibliotheek te Groningen.
„ „ „ Leiden.
„ „ „ Utrecht.
Keizerlijke „ „ St. Petersburg. Geschenk v. h. Minist. v. binn. zaken.
Koninklijke „ „ Berlijn.
„ „ „ Christiania. Geschenk v. h. Minist. v. binn. zaken.
„ „ „ 's Gravenhage. „ „ „ „
„ „ „ Munchen.
„ „ „ Stokholm. „ „ „ „
Provinciale „ „ Friesland.
„ „ „ Zeeland.
Universiteits- „ „ Cincinnati. „ „ „ „
„ „ „ Philadelphia. „ „ „ „
„ „ „ Praag. „ „ „ „
Stads-Bibliotheek te Amsterdam.
„ „ Arnhem. „ „ „ „
„ „ Haarlem.
„ „ Hoorn.
Bibliotheek van het Athenaeum te Deventer. „ „ „ „
„ der vereen. doopsgezinde Gemeente te Amsterdam.
„ van het Gymn. Arnoldinum te Burg Steinfurt. Gesch. v. h. Min. v. binn. zak.
„ van het evang. luthersch Seminarium te Amsterdam.
Mr. W. R. Boer, Wethouder te Utrecht.
Jonkhr. Mr. J. de Bosch Kemper, Oud-Hoogl. in de regten te Amsterdam.
Mr. J. Bosscha, Oud-Minister te 's Gravenhage.
J. Brester Azn. te Amsterdam.
W. G. Brill, Hoogl. in de vaderl. gesch. te Utrecht.
F. A. Brockhaus, Boekh. te Leipzig.
De remonstrantsche Broederschap.
T. de Bruijn, Boekh. te Utrecht.
Dr. D. Burger, Rector aan het Gymn. te Amersfoort.
H. Coster en Zoon, Boekh. te Alkmaar.
Dulau en Co., Boekh. te Londen.
Mr. A. R. Falck, Advocaat te Utrecht.
R. J. Fruin, Hoogl. in de vaderl. gesch. te Leiden.
Friesch Genootschap voor geschied-, oudheid- en taalkunde te Leeuw.
Prov. Gen. v. kunsten en wetensch. in N. Braband te 's Hertogenbosch. Geschenk enz.
„ Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetensch. te Utrecht. „ „
Zeeuwsch Genootschap van wetenschappen te Middelburg. „ „
C. Gerold's Sohn, Boekh. te Weenen.
S. P. Heringa, Theol. Doct. en Pred. te Zuid-Scharwoude.
Herold'sche Buchhandl. te Hamburg.
J. D. Hesselinck te Groningen.

P. van der Hoeven te Rotterdam.
A. J. van Huffell, Boekh. te Utrecht.
Dr. J. H. Huurkamp van der Vinne te Haarlem.
J. L. C. Jacob, Boekh. te 's Gravenhage.
H. Q. Janssen, Theol. Doct. en Pred. te St. Anna ter Muiden.
J. C. Juta en Co., Boekh. te Rotterdam.
A. Kalff te Amsterdam.
J. Kalff. "
Remonstr.-Geref. Kerk te Amsterdam.
" " " Delft.
" " " Gouda.
" " " 's Gravenhage.
" " " Haarlem.
" " " Leiden.
" " " Rotterdam.
" " " Utrecht.
W. A. Koning, Theol. Doct. en Pred. te Grijpskerke.
A. J. de Koning, Pred. te Muiderberg.
W. H. van Koppen, Theol. Stud. te Leiden.
H. A. Kramers, Boekh. te Rotterdam.
Dr. C. Leemans, Directeur van het Museum van oudh. te Leiden.
Mr. C. P. Lenshoek te Wolfaartsdijk.
Dr. A. van der Linde te Amsterdam.
Maatschappij van nederl. letterkunde te Leiden.
Is. Meulman te Amsterdam.
Ministerie van binnenl. zaken.
W. Moll, Hoogl. in de godgel. aan het Athenaeum te Amsterdam.
Fred. Muller, Boekh. te Amsterdam.
Ch. Muquardt, Boekh. te Brussel.
F. J. Domela Nieuwenhuis, Hoogl. aan het evang. luth. Semin. te Amsterdam.
Ms. Nijhoff, Boekh. te 's Gravenhage.
Orell, Füszli en Comp., Boekh. te Zürich.
J. H. & J. Parker, Boekh. te Oxford.
Jhr. C. Pauw van Wieldrecht te 's Gravenhage.
C. W. Quint van der Sloot, Pred. te Oude-Wetering.
Ring van Gouda.
C. Rogge te Amsterdam.
A. Romeijn, Med. Doct. te Gouda.
Mr. W. J. Rooijaards van den Ham. te Utrecht.
Dr. P. Scheltema, Archivaris te Amsterdam.
G. Schönfeld, Boekh. te Dresden.
J. C. Schultz Jacobi, Pred. te Rotterdam.
Seminarium te Cuilenburg.
C. Sepp, Pred. te Leiden.
W. Serrurier, Kantonregter te Amsterdam.
Mr. J. Soutendam, Archivaris te Delft.
W. P. van Stockum, Boekh. te 's Gravenhage.
A. A. Stuart, Pred. te Amsterdam.
T. Stuart te Amsterdam.
Mr. P. J. Teding van Berkhout te Amsterdam.
H. N. van Teutem, Theol. Doct. en Pred. te Rotterdam.
J. Tideman, Hoogl. aan het remonstr. Seminarium te Amsterdam.
Alb. van Toorenenbergen, Pred. te Groningen.
J. W. Verschoor, Med. Stud. te Utrecht.
L. H. Virulij van Keenenburg, Hoogheemraad te Delft.
W. J. de Voogt te Amsterdam.
J. W. Weijerman, Hoofdonderwijzer te Haarlem.
H. P. Winkelman, Lid van den gemeenteraad te Vlissingen.
A. A. van Bergen Yzendoorn te Gouda.

VOORREDE.

Het is bijna twee en een halve eeuw geleden, dat de godgeleerde geschillen, die toen de gemoederen onzer vaderen in beweging bragten, tot zulk eene hoogte waren gestegen, dat eene geheele scheiding in twee partijen niet langer kon worden tegengehouden. Sedert staatkundige en kerkelijke belangen zich met elkander hadden vermengd, en de omstandigheden meer en meer tot eene beslissing drongen, naderde het oogenblik met rassche schreden, waarop de nog jeugdige Nederlandsche hervormde kerk in twee stukken zou worden gescheurd. Lang bleef het twijfelachtig, welke der beide rigtingen ten laatste zou zegevieren. Maar de Dordsche synode sprak het vonnis der veroordeeling over het Remonstrantisme uit. Van nu aan stonden de aanhangers dezer meer vrijzinnige rigting buiten de kerk. In den vreemde legden de Remonstranten den grondslag tot een eigen kerkgenootschap, onder den naam van Broederschap, een naam dien het tot heden met eere droeg. Onder een milder bestuur in het vaderland wedergekeerd, terwijl zich inmiddels ginds en elders vaste gemeenten hadden gevormd, besloten zij eerlang tot de oprigting eener kweekschool van predikanten, die den 28[sten] *October* 1634 *te Amsterdam werd geopend. Aan die kweekschool werden bijna alle godgeleerden gevormd, die gedurende ruim twee-honderd jaren in de remonstrantsche gemeenten van ons vaderland het evangelie verkondigden, en die zoowel der Broederschap tot sieraad zijn geweest, als in verschillende opzigten grooten invloed hebben uitgeoefend op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en zedelijk leven. Acht-en-twintig jaren geleden vierde het seminarium der Remonstranten het tweede eeuwfeest van zijn bestaan, en wat het gedurende dat tijdsverloop had uitgerigt, werd in eene sierlijke rede besproken door den toenmaligen hoogleeraar* ABR. DES AMORIE VAN DER HOEVEN. *Het* Gedenkschrift, *zes jaren daarna door dezen in het licht gegeven, omvat in breede omtrekken de geheele geschiedenis*

ecner inrigting, die inderdaad reeds kort na haar ontstaan eene belangrijke hoogte bereikte, en alom in de godgeleerde wereld van zich deed spreken. Wat echter door de geheele Broederschap gedurende den tijd van haar bestaan is geleverd, daarvan moge deze Bibliotheek der remonstrantsche geschriften *thans een overzigt geven. De eenige bron, die tot heden ons bekend kon maken met den arbeid der Remonstranten, was de* Bibliotheca scriptorum Remonstrantium *van* Adr. à Cattenburgh. *Maar behalve dat dit werk reeds in* 1728 *werd uitgegeven, beantwoordt het zóó weinig aan de tegenwoordige eischen der bibliografie, dat het als verouderd beschouwd mag worden. Eene nieuwe beschrijving der remonstrantsche letterkunde was dus eene behoefte, te meer daar de* Bibliotheca *van* Cattenburgh, *waarmede men zich behelpen moest, zeldzamer werd. En het scheen mij toe, dat tot zulk eene beschrijving thans de tijd gekomen was.*

De heer Fred. Muller *was in* 1858 *begonnen, zijne* Bibliotheek van Nederlandsche pamfletten *uit te geven. Hierdoor werd de aandacht gevestigd op een zeer belangrijk gedeelte onzer litteratuur, dat tot heden geheel verwaarloosd scheen. De meeste geschriften zagen voor een tweetal eeuwen in den vorm van blaauw-boekjes of pamfletten het licht. Het was bekend, dat de Boekerij der remonstrantsche kerk te Amsterdam eene zeer aanzienlijke collectie van deze vlugschriften bezat. Deze — en ik neem de vrijheid hier gedeeltelijk te herhalen, wat bij den aanvang van dezen arbeid door mij werd geschreven* 1) — *grootendeels afkomstig uit de bibliotheek van den hoogleeraar* Jac. Krighout (*wiens verzameling mij spoedig bleek een aantal stukken te bevatten uit de nalatenschap van* Episcopius *en* Cupus) *bestond uit twee gedeelten, van welke het eerste in* 342 *banden voornamelijk de geschriften omvatte, die op de Remonstranten en den strijd met de Contra-Remonstranten betrekking hebben. Hoe rijk de schat ook was, die de Boekerij in deze pamfletten bezat, het kostte onbegrijpelijk veel moeite en tijd, te vinden wat men noodig had. De stukken toch waren zonder eenige chronologische of andere orde in vaste banden of losse omslagen bijeengebragt, en de geschreven Catalogus was ten eenenmale onbruikbaar voor ieder, die niet geheel in de pamfletten-litteratuur van dien tijd was ingewijd. Ten einde dus ook deze verzameling voor het gebruik, inzonderheid voor het onderzoek naar de geschiedenis der remonstrantsche Broederschap, geschikt te maken, werd mij door den kerkeraad der remonstrantsche gemeente te Amsterdam welwillend toegestaan in deze chaotische massa eenige orde te brengen. Aanstonds begreep ik hier een gansch anderen weg te moeten inslaan, dan door den heer* P. A. Tiele, *den bewerker der* Bibl. v. nederl. pamfl., *gevolgd werd. De verzameling*

---

1) Alg. Konst- en Letter-bode, 1858, No. 48, en 1860, No. 14 en 15.

dezer Boekerij was toch eene andère, dan die van den heer MULLER. *Zij had hoofdzakelijk betrekking op alles, wat tot de geschiedenis der Broederschap behoorde; in dit opzigt alleen mogt zij eenigzins volledig heeten, althans veel vollediger dan eenige andere verzameling. Ik bragt toen in de eerste plaats uit de massa blaauw-boekjes de geschriften der Remonstranten uit de zeventiende eeuw bijeen. En dit waren niet weinige, en meerendeels zeer belangrijke. Ik noem alleen den naam van* UYTENBOGAERT, *bij wien* H. DE GROOT *te vergeefs had aangedrongen op eene hernieuwde uitgave van al zijne pamfletten te zamen. Aan deze collectie werd nu toegevoegd al wat in de groote Boekerij, waarvan de catalogus reeds in* 1849 *het licht zag, tot dit onderwerp in betrekking stond.*

Zoo stelde ik eene geheel nieuwe Bibliotheek der remonstr. geschriften *te zamen, die niet alleen in rijkdom het werk van* VAN CATTENBURGH *verre overtreft, maar ook, naar ik meen, een bruikbaarder en zekerder gids zal zijn tot wetenschappelijk onderzoek en bibliografie, door betere ordening, eene juiste opgave van titels en eene korte beschrijving of toelichting, waar ik dit noodig achtte. Wat de ordening betreft, deze kwam mij voor, hier niet alfabetisch maar chronologisch te moeten zijn, te meer, wijl een alfabetisch register aan dit overzigt zou worden toegevoegd. Ik begon daarom met de zoogenoemde Voorloopers der Remonstranten. Het ontstaan van het Remonstrantisme was toch langzamerhand voorbereid. Naauwelijks was de Nederlandsche hervormde kerk voor goed gevestigd, of aanstonds openbaarde zich in haren boezem tweeërlei rigting: eene confessionele en eene anti-confessionele, eene dogmatische en eene bijbelsch-critische, eene scholastische en eene practische. Er waren Remonstranten lang vóór dat de remonstrantie was ingeleverd, namelijk zij, die het beginsel der vrijheid, door de Hervorming zoo krachtig uitgesproken, handhaafden tegen den hiërarchischen geest van het indringend Calvinisme; die het onderzoek der heilige schriften niet beperkt wilden zien binnen willekeurige grenzen, en de beoefening der godzaligheid stelden boven spitsvondige geleerdheid. Onder deze bekleedt* COORNHERT *eene eerste plaats, een man die, ofschoon geen godgeleerde van beroep, zijn tijd verre vooruit was. De meeste zijner geschriften loopen dan ook over godsdienstige en zedelijke onderwerpen, die met den later gevoerden strijd in onmiddellijk verband staan. Met welk regt* COOLHAES, HERBERTS *en* WIGGERTSZ. *hunne plaatsen innamen onder de Voorloopers der Remonstranten, behoef ik niet meer te ontwikkelen. Ook* SNECANUS *en* HACKIUS *mogten hier niet ontbreken, de eerste om zijne verklaring van Romeinen IX en zijne betrekking tot* ARMINIUS, *de laatste zoowel om zijne bijbelvertaling als vooral om zijne twisten met zijne Leidsche ambtgenooten. Doch de eigenlijke remonstrantsche letterkunde rekende ik eerst aan te vangen bij* ARMINIUS,

wiens optreden als hoogleeraar aan de Leidsche hoogeschool, tegenover Gomarus, *de naaste aanleiding werd tot het ontstaan eener partij, waaraan men den naam van Remonstranten gaf. Daarom nam ik ook in mijn tweede register, waarover ik straks zal spreken, de Voorloopers der Remonstranten evenmin op, als de werken dergenen, die in het* Aanhangsel *voorkomen.*'

Verder was mij de weg gewesen, hoe ik de remonstrantsche schrijvers had te rangschikken. Met de kweekschool der Broederschap moest ik aanvangen. Doch in de eerste plaats dienden de beide hoogleeraren vermeld te worden, die vóór de oprigting van het seminarium hadden geschreven. De overige geleerden, die zich geheel aan de wetenschap en de vorming van predikanten in de dienst der Broederschap hadden gewijd, lieten zich van zelve in twee klassen verdeelen, naar gelang van het onderwijs dat hun was toevertrouwd. De klassificatie der predikanten, althans vóór de organisatie der vaste standplaatsen, was niet zoo gemakkelijk. De schrijvers die de remonstrantie hadden onderteekend, moesten het eerst in aanmerking komen. Maar deze waren weder te onderscheiden naar de verdere gebeurtenissen, waaraan zij een werkzaam aandeel hadden genomen, of naar het lot dat hen eerlang trof. In de laatste plaats noemde ik hen, die alleen ten gevolge der onderteekening van hunne bediening werden ontzet, onder welke door eene vergissing M. Burgius, W. Cornelisz, J. J. Bors *en* N. Bodecherus, *die later worden vermeld, niet voorkomen. Op de onderteekenaars der remonstrantie moesten de gedaagden ter Dordsche synode volgen, voor zoo verre hunne geschriften niet reeds onder een der vorige titels waren opgegeven; waaraan zich dan eindelijk al de overige afgezette predikanten konden aansluiten, in volgorde der provinciën en gemeenten, waar zij in* 1618 *en* 1619 *het evangelie verkondigden. Verder ging de rangschikking met veel minder moeijelijkheden gepaard. De leeraars, die na de opening der kweekschool in de gemeenten der Broederschap waren beroepen, konden gevoegelijk voorkomen onder de namen der steden en dorpen, waar zij het laatst hadden gearbeid. Ik had slechts de* Biographische naamlijst *van den hoogleeraar* Tideman *te volgen, naar welk boek ik dan ook gedurig heb verwezen.*

Het spreekt van zelf, dat er nu nog enkelen overbleven, wier werken in eene Bibliotheek van remonstrantsche geschriften *toch niet mogten ontbreken. Ik behoef slechts* H. de Groot, P. Bertius *en* M. Gualtherus *te noemen. Zij behoorden echter in een* Aanhangsel *te huis, waarmede dit bibliografisch overzigt der remonstrantsche litteratuur moest worden besloten. Anonyme geschriften, waarvan de auteurs nooit bekend werden, waren hier, mijns inziens, niet op hunne plaats. Ik nam ze op in eene tweede afdeeling van dezen Catalogus, onder den titel:* Geschiedenis der

Remonstranten. *Wat overigens aan deze* Bibliotheek *eene bijzondere waarde geeft, is niet alleen dat alle titels naar de oorspronkelijke werken en volledig zijn afgeschreven, behoudens de noodige bekortingen, maar vooral dat de opgegeven werken, op enkele uitzonderingen na, alle aanwezig zijn op de Boekerij der Amsterdamsche kerk. Wijl op die boekerij een en ander gemist werd, dat elders kon gevonden worden, en er aan den aankoop van zoovele soms kostbare boekwerken eigenaardige bezwaren verbonden waren, begreep ik dat het voldoende zou zijn, wanneer ik, onder de titels van zoodanige werken, de catalogussen van andere bibliotheken, bijv. van de remonstrantsche kerk te Rotterdam en van de Maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden aanhaalde. Het behoeft naauwelijks gezegd te worden, dat de boekenschat, waarvan nu op deze wijze de titels zijn saamgebragt, aan een ieder ten dienste staat.*

Ten einde geheel te beantwoorden aan het tweeledig doel, dat ik mij bij dezen arbeid ter bereiking voorstelde, heb ik een register vervaardigd op den inhoud der in deze Bibliotheek *voorkomende remonstrantsche geschriften. Onder een zeker aantal rubrieken worden alle titels vermeld in chronologische orde. Werken, die geheel ten onregte op naam van den een of ander waren uitgegeven, zijn natuurlijk weggelaten. Hetzelfde boek komt slechts onder ééne rubriek en op den naam van één persoon voor, behoudens een paar noodzakelijke uitzonderingen. Bij deze ordening is alleen op den hoofdinhoud gelet. Men zal dus bijv. een polemisch geschrift alligt onder de dogmatische werken hebben te zoeken, omdat het voor de dogmengeschiedenis van bijzonder belang is. Voor het overige moge dit register zich zelf verklaren en regtvaardigen.*

Ik twijfel niet of ieder zal erkennen, dat juist dit algemeen aperçu, opzettelijk met bijzondere naauwkeurigheid door mij bewerkt, de waarde doet uitkomen van dezen bibliografischen arbeid. Daarin is reeds, voor een groot deel, de grondslag gelegd tot eene Geschiedenis der remonstrantsche Broederschap, terwijl de tweede afdeeling, waarop ik zoo even de aandacht vestigde, eenigermate een overzigt dier geschiedenis zal geven. Het is nu gemakkelijk geworden met éénen blik te overzien, wat de Broederschap, gedurende de jaren harer werkzaamheid, op elk gebied van wetenschap geleverd heeft. Inderdaad, het mag niet weinig heeten, en eene vlugtige inzage is voldoende om den lof te regtvaardigen, die vroeger en later, in ons vaderland en daarbuiten, is toegezwaaid aan een kerkgenootschap, waartoe ik het mij eene eere zal rekenen te behooren, zoolang het nog bestaat. Want langzamerhand beginnen de grenzen geheel onzigtbaar te worden, die weleer de Remonstranten van de Gereformeerden gescheiden hielden, en misschien is het tijdstip niet zeer verre meer, waarop de Broederschap als afzonderlijke kerk ontbonden zal worden, na zeker niet tot schade voor de wetenschap en

het godsdienstig leven bestaan te hebben. Sedert hare beginselen algemeen werden gedeeld, en de Nederlandsche hervormde kerk streefde naar hetzelfde doel, dat zij reeds zooveel vroeger had nagejaagd, heeft zij hare eigenaardige beteekenis verloren. En terwijl zij alzoo tot de geschiedenis gaat behooren; wordt het tijd, op haar verleden den blik te vestigen.

En dat verleden is zeker de aandacht van den beoefenaar der geschiedenis van de Nederlandsche kerk overwaardig. Van het eerste oogenblik af hebben de Remonstranten zich gekenmerkt door eene onvermoeide werkzaamheid, en wat uit hunne pen vloeide, droeg meestal den stempel van ware geleerdheid. Twee hunner hoogleeraren bezorgden nieuwe bijbeluitgaven, terwijl twee andere remonstrantsche godgeleerden eene Nederduitsche overzetting hebben geleverd van het nieuwe testament. Niet weinigen hunner hebben aan critische en exegetische studiën hunne krachten gewijd. 't Is waar, soms was hunne schriftverklaring de gehoorzame dienaresse der dogmatiek, in zoo verre de Broederschap deze had te verdedigen tegen de aanvallen der Contra-Remonstranten. Geen wonder dan ook, dat zoo velen zich bezig hielden met de verklaring van Paulus' brief aan de Romeinen, bepaaldelijk met het negende hoofdstuk. Doch ik behoef slechts op de commentaren van Episcopius *en* Clericus *te wijzen, om te staven dat het waarlijk aan proeven van gezonde, zelfstandige en bijbelsche exegese niet heeft ontbroken. Op dogmatisch gebied sloegen de Remonstranten hun eigen weg in. Zij bouwden de leerstellige godgeleerdheid op de Schrift. Zij lieten zich niet in met de onvruchtbare bespiegelingen en dorre twistvragen, die terzelfder tijd het hoofd verhitten van een aantal godgeleerden in de gereformeerde kerk, maar zij ontwikkelden eenvoudig de grondstellingen van het Christendom, en ruimden in hun stelsel eene voorname plaats in aan de moraal. Ik zwijg van zoovele werken van ruimer en minder omvang, omdat ik volstaan kan met den naam van* van Limborch *te noemen. Toen hij zijne* Theologia Christiana *uitgaf, die herhaaldelijk werd herdrukt en nog hare waarde niet geheel verloren heeft, had de remonstrantsche Broederschap haar toppunt van bloei bereikt. Terzelfder tijd ongeveer deed* Hartsoeker *zijne* Aenteekeningen *op de drie eerste evangeliën in het licht verschijnen en* Verryn *zijnen* Commentarius *op den brief van Judas. Terzelfder tijd schreef* Clericus *zijne belangrijkste uitlegkundige, wijsgeerige en patristische werken. Terzelfder tijd verscheen het beroemde werk van* G. Brandt, *terwijl ook* van Limborch *menige belangrijke bijdrage leverde voor de Nederlandsche kerkgeschiedenis. Terzelfder tijd werden de leerredenen ter perse gelegd door* K. *en* J. *en* G. Brandt *den jonge. Dat aan de Remonstranten van die dagen de voorrang toekomt in de kanselwelsprekendheid, wordt algemeen erkend. Nu echter de breede lijst voor ons ligt der leerredenen, die van* Poppius' predikatiën *tot den kanselarbeid*

van A. VAN DER HOEVEN JR. *door den druk tot ons zijn gekomen, zal men eerst een juist oordeel kunnen vellen over hetgeen de Broederschap gedurende het geheele tijdsverloop van haar bestaan heeft gedaan voor de verbetering der evangelie-prediking. Evenzoo hebben de Remonstranten zich met vrucht bewogen op het gebied der practische theologie. Wat zij deden voor het Catechetisch onderwijs, is reeds door den hoogleeraar* TIDEMAN *in een helder licht gesteld. Vele dezer geschriften mogen nu verouderd zijn, zij kunnen echter den toets der vergelijking gemakkelijk doorstaan met soortgelijke werken, die toen door anderen werden geleverd.*

Maar ik heb thans geen beredeneerd verslag te geven van de werkzaamheid der Broederschap, waartoe dit bestek veel te klein is. Ik wilde slechts enkele punten aanstippen. Inderdaad spreekt het register ook duidelijk genoeg. Onder bijna alle rubrieken is ten minste één klassiek werk aan te wijzen. Zoo, behalve de reeds genoemde, vermeld ik hier meer bepaald: het Novum test. graec. *van* WETSTEIN, *de* Commentatio in epist. apost. *van* C. VORSTIUS, *de* Disputationes *van* ARMINIUS, *de uitgave der* Patres apost., *van* AUGUSTINUS' *en* ERASMUS' *werken door* CLERICUS, *en van rabbijnsche geschriften door* W. H. VORSTIUS, *de* Kerkelijke historie *en het* Tractaet van t' ampt eener overh. in kerck. saken *van* UYTENBOGAERT, *het* Geestelijke wapenhuis *van* MOLINAEUS, *de* Siecken-troost *van* POPPIUS, *het* Syntagma sapientiae Mosaicae *van* VAN CATTENBURGH, *de* Stichtel. rymen *en de* Uytbreiding over de psalmen *van* CAMPHUYSEN, *de* Historia rerum gest. in Brasilia *van* VAN BAERLE, *de* Historia vitae Arminii *van* K. BRANDT, *de* Historie van Enkhuizen *van* G. BRANDT, *de* Nederlandsche vogelen *van* NOZEMAN, *de* Nederd. Spraakkunst *van* WEILAND, *en de* Epist. praest. ac erud. vir., *door* v. LIMBORCH *uitgegeven. Hebben de Remonstranten na de eerste helft der achttiende eeuw over het algemeen minder wetenschappelijke werken geleverd, daar is in hunne geschiedenis toch geen tijdperk geweest, waarin zij niet, in welk opzigt dan ook, eenigen merkbaren invloed hebben uitgeoefend door hunne geschriften; geen tijdperk, waarin zij niet op iemand roem konden dragen, wiens verdienstelijke arbeid regt gaf op de dankbaarheid van tijdgenoot en nageslacht.*

Ten slotte zij het mij vergund, nog een en ander in het midden te brengen, dat bij het gebruik van deze Bibliotheek *tot opheldering zal kunnen dienen.*

Alle stukken zijn in 4°, zoo geen andere vorm wordt opgegeven. Ik achtte het onnoodig, klein- en groot- octavo's van elkander te onderscheiden. — Achter sommige titels zal men tusschen ( ) een nummer aangehaald vinden. Hiermede wordt het nummer van FRED. MULLERS Bibl. v. nederl. pamfletten *aangeduid, waarover ik hierboven sprak. De daarin voorkomende*

titels zijn hier meestal bekort, doch soms ook aangevuld, waar mij dit wenschelijk toescheen. De titels der pamfletten, waarbij geen nummer voorkomt, ontbraken in MULLERS *collectie. Verder zijn bijbelplaatsen en andere citaten, vaak op oude titels voorkomende, weggelaten. Duidelijkheidshalve meende ik soms de interpunctie te moeten veranderen. — De stukken zijn, bijna zonder uitzondering, gerangschikt naar de jaren, waarin ze in het licht verschenen. Latere drukken van hetzelfde stuk zijn bij de eerste uitgave gevoegd, zoo die althans voorhanden was, of anders ter plaatse waar die vermeld moest worden. Wanneer de werken van een schrijver door een ander zijn uitgegeven, dan zijn de titels op beider naam te vinden. — In de aanhalingen onder de titels wordt soms naar andere gedeelten van dezen Catalogus verwezen, of naar personen die in ditzelfde stuk voorkomen. Leest men dan de woorden* »zie ook op", *dan wordt hierdoor te kennen gegeven, dat van hetzelfde geschrift ook nog elders melding wordt gemaakt.* »Zie bij" *beteekent dat het exemplaar dáár alleen gezocht moet worden. Echter heb ik later, voor zooverre de titels reeds in de uitgegeven bladen waren afgedrukt, slechts naar de bladzijden verwezen waarop ze te lezen zijn. Zoo iemand eenig werk ten gebruike mogt verlangen, zal men toch niet lang behoeven te zoeken naar de plaats waar het te vinden is. — Eindelijk, onder den naam van elken schrijver heb ik met een enkel woord vermeld, waar, sedert wanneer en in welke betrekking hij gearbeid heeft. Van velen bleven de geboorte- en sterfjaren mij onbekend. Voor wie iets meer van hen mogt willen weten, heb ik eene algemeene biografische bron geciteerd, in de eerste plaats het* Biographisch woordenboek van VAN DER AA, *door* VAN HARDERWIJK *vervolgd en thans door* Dr. SCHOTEL *voortgezet. Doch zoo de bedoelde personen daarin nog niet voorkwamen, moest ik naar* GLASIUS' Godgeleerd Nederland, *en na dezen naar* TIDEMANS Biographische naamlijst, *of ook wel naar andere werken verwijzen. Bovendien zijn bij verreweg de meeste auteurs bibliografische werken opgegeven, waarin meerdere of enkele der volgende geschriften, die door een teeken worden aangewezen, reeds vroeger genoemd zijn.* CATTENBURGHS Bibliotheca *kwam hiervoor het eerst in aanmerking, doch uit dezen Catalogus zal genoegzaam blijken, dat het raadplegen der bekende werken van* PAQUOT, FOPPENS, SAX, NICERON *en* JÖCHER *geenszins overbodig is geweest.*

Dat er aan de volledigheid dezer Bibliotheek *nog wel iets ontbreekt, zal men ras bespeuren. Ik mogt echter daarom de uitgave niet langer vertragen, te minder, omdat het bezit van alle geschriften van Remonstranten, in alle uitgaven, misschien te wenschen maar zeker niet te bereiken is. Wat er gemist werd, heb ik in aanteekeningen aangewezen, voor zoo verre het mij althans bekend was. Meest betreurde ik, dat ik enkele schrijvers geheel moest weglaten, omdat ik geen hunner werken in handen kon krijgen. En*

toch geloof ik dat deze speciale verzameling bij uitnemendheid rijk mag heeten. Wie den gedrukten Catalogus van den heer P. SCHELTEMA *kent, zal aanstonds erkennen, dat het aantal werken onzer boekerij, wat aangaat de remonstrantsche litteratuur, meer dan verdubbeld is, de pamfletten natuurlijk niet medegerekend. Veel ben ik verschuldigd aan de ijverige hulp van den heer* MARTINUS NIJHOFF, *boekhandelaar te 's Gravenhage, door wiens tusschenkomst deze collectie met menig zeldzaam geschrift is verrijkt. Ook spoorde de heer* A. J. VAN HUFFELL, *boekhandelaar te Utrecht, vele boeken voor mij op, die in het laatst der vorige en in het begin van deze eeuw het licht zagen. Zoo was ik in staat, een aantal werken zamen te brengen, die men niet alleen te vergeefs op andere openbare bibliotheken van ons vaderland zal zoeken, maar die zelfs van de Europesche boekenmarkt zoo goed als geheel verdwenen zijn. Ik heb hier vooral het oog op de werken van* ARMINIUS, VORSTIUS *en enkele anderen.*

En hiermede geef ik mijn werk over aan het publiek. Ik zal de zorg aan dezen, niet zelden vervelenden arbeid besteed, rijkelijk beloond achten, indien ik de overtuiging mag erlangen, dat ik aan de beoefenaars der wetenschap en aan de bibliografie eene dienst heb bewezen. Dat de bewerking mij in staat stelde, vele kerkgeschiedkundige bouwstoffen te verzamelen, behoeft niet te worden gezegd. Ik hoop in latere historische studiën te toonen, dat de arbeid ook van deze zijde geen nuttelooze is geweest.

Delft, Dec. 1862. H. C. ROGGE.

INHOUD.

blz.

REMONSTRANTSCHE LETTERKUNDE.

VOORLOOPERS

DER

REMONSTRANTEN.

DIRCK VOLCKERTSZ COORNHERT.

Geb. 1522. Gest. 29 Oct. 1590.

A. J. VAN DER AA. *Biographisch woordenboek.* Dl. III, bl. 696—704.

†† J. FR. FOPPENS. *Bibliotheca Belgica.* 1739. T. II, p. 1121, sq. — ** CHR. SAXI. *Onomasticon literarium.* 1775. T. III, p. 649 1).

Eerste deel der wercken van DIRCK VOLCKAERTS COORNHERT, handelende van schriftuerlijcke ende veel leerlijcke saken, seer stichtelijck ende dienstigh voor alle liefhebbers der waarheyt. Ghedr. ter Goude, by Jasper Tournay. 1612. f°.

Met portret van C. [C. C. pinx. J. v. L(amsvelt) f.] op de keerzijde van het titelblad. Vooraf eene korte levensschets van C.; waarna »Protest teghen den slaap" en »Register." Met voorr. van C. BOOMGAERT.

In twee deelen verdeeld, waarvan het 1ste de volgende acht tractn. bevat: Van God. — Van Christo. — Van den h. geest. — Van 't gheloove. — Van de waarheyt, hope, penitentie, liefde.

Het 2de deel bevat dertig tractn. die telkens onder afzonderl. titel, doch met doorloopende pagin., voorkomen: Hert-spieghel godl. schrifturen. — Vereeninghe v. sommighe strijdt-schijnende sproke der h. schr. — Toetzsteen der ware leeraren. — Van d. onderscheyt tusschen die ware e. valsche leere. — Van waarheyt, of men die mach weten. — Of waarheyt vry maackt. — Oorsaken e. middelen v. d. menschen saligheyt e. verdoemenisse. — Van de onwetenheyt d. menschen die daar is onschuldigh of schuldigh. — Dat onverstandigh blijven des menschen d' eenighe sonde e. oorsake v. alle dolinghe zy. — Van 't oordeelen. — Van d. menschen natuyrlijcke vleesch wondersproke. — Van d. veranderinghe v. d. menschen quade in een goede wille. — Of deuchde selfstandigh dan door een toeval is. — Of de quade willigh quaadt zijn of onwilligh. — Tsamen-sprekinghe waar in bewesen wort, dat hy nyet goet en wil worden die quaadt blijft. — Dattet afsterven van 't quade licht valt. — Ladder Jacobs of trappe der deughden. — Van d. wedergheboorte, hoe die gheschiedt. — Hoe noodigh het zy dat elck sekerlijck wete of hy gheloovigh is dan nyet, ende v. d. onderscheyt tusschen het ware e. valsche gheloove. — Ondersoeck om te verstaan of men is doodt dan levende. — Korte berichtinghe v. d. ghedachten waarneminghe. — Tafel v. d. gheloovighen justificatie. — Van wel bidden onderwijs. — Van

1) Zie eene »Chronologische rangschikking van Coornherts geschriften," bij J. TEN BRINK, *D. V. Coornhert en zijne Wellevenskunst.* 1860. bl. 187, vlgg.

Voor andere geschriften van COORNHERT, welke hier niet genoemd worden, vergelijke men: *Catal. v. d. bibl. der maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 190, 193, 201, 203, 231, 320. I, b. 75. Dl. II, bl. 446, 447, 512. F. MULLER, *Catal. v. holl. godgel. werken*, bl. 59, N°. 554, 555; bl. 60, N°. 561, 563, 564.

de ware onderdanigheyt d. christenen. — Dat Gods gheboden licht zijn e. leerlijck. — Dat des duyvels wet swaar is e. lastigh. — Waaracht. aflaat v. sonden. — Zede-kunst, d. i. wellevens kunste. — Van goede ruste d. ghemoedts. — Van 't opperste goedt nasporing.

†† *Hetzelfde, onder den titel:* I. Deel van Dieryck Volckertsz. Coornherts wercken, waervan eenige noyt voor desen gedruct zyn. T' Amst. by Jac. Aertsz. Colom. 1630. f°.

Met geillustreerd titelblad, vol zonderlinge toespelingen op schrijvers naam; zoo ook de beide volgende deelen.

Het 2de deel, onder afzonderl. titel en met nieuwe pagin., behelst nog de volg. tractn, die in de 1ste uitg. niet gevonden worden: Oft de siele dan of de wille sondicht ondersoeck. — Consistorie handel. v. 't niet hanteren des nachtmaels. — Ghespr. met de waterlandtsche ghem. — Corte beschrijvingh v. pijn e. droefheijdt. — Proeve v. d. goede ruste d. ghemoets. — Van d. zendinghe. — Van 't overichts ampt oft een christen mach bedienen. — Maechden schole. — Van. d. boom d. levens. — Ware aflaet v. sonden tusschen Jesus e. Samaritane. — Paradoxa v. d. volmaecktheijdt. — Vierschare of paradoxe. — Openinghe v. d. grondt d. waterl. kercken midtsg. haren ban. — Een brief v. Jacob Jansz e. Hans de Rys. — Verscheijde t' samenspr. of tweede deel v. 't kruijthofken. — Ghesangh op 't beklach v. 't misbruyck d. avontm. — Oordeelen v. een ghemeen landts leere. — Edelman, grau monick e. lutheraen ghespreck. — Van d. aengheheven dwanck in d. conscientie binnen Holl. — Dat yemandt te stryden mach hebben teghen sijne sondelijcke lusten e. desniettemin een waracht. christen mach zijn. — Van d. thien maeghden, tragi-comedia, prosa. — Schole der deughden. — Bedenkingh schijnende met te brenghen, dat die roomsche kercke beter zij dan de gheref. — Ander e. corter bewijs over deselver materij. — Lietboeck, verbet. e. verrijckt. — Vijfthien ghedichten v. 's menschen innerlyke e. uyterl. behoefte. — Wat hanteringhe nutst is om de jonghe kinderen te leeren. — Van de nieuwe tydinghen. — Bedencken v. d. Nederl. noot e. hulpe. — Boëtius uyt lat. vert. — Requeste en 't gepasseerde d. cathol. tot Haerlem aen den prince v. Orang. om vrijheydt van haer rel. — Overweginghe v. d. teghenw. ghelegenth. d. nederl. sake. — Insicht over 't oprechte v. een alghem. uyterlijcke christenkercke.

Op dit register worden gemist: Vereen. v. somm. strijdt-schijn. sproke. — Of deuchde selfst.... is. — Van goede ruste d. ghemoedts. Vgl. uitg. 1612.

†† II Deel van D. V. Coornherts wercken, waervan eenige noyt... gedr. zyn. T' Amst. by J. A. Colom. 1630. f°.

Met voorr. van den uitgever. Inhoudende de volg. tractn, telkens onder afzond. titel, waarop nu eens het portret van C., dan weder de vurige kolom, het drukkersmerk van den uitgever, wordt gevonden: Synodus (2 dln.) — Proces v. 't ketter-dooden (2 dln. met een: »by-voeghsel" bij het 1ste). — Wortel der nederl. oorloghen. — Remonstr. v. Leyden. — Justif. v. L. — Beschryvingh v. d conscientie. — Proeve v. d. Heyd. catech. — Theriakel. — Doolinghe d. catech. — Hemel-werck. — Coopman. — Bootgen. — Erf-zonde, erf-schulde, erf-straffe, noyt voor desen gedruckt. — Vreemde zonde, schuldt en straffe naspooringhe. — Toelatingh en decreet Gods. — Oogh-water. — Waghen-spraeck, noyt ghedr. — Na-dencken op Rom. VII.

†† III Deel van D. V. Coornherts wercken.... T' Amst. by J. A. Colom. 1630. f°.

Op dezelfde wijze als Dl. II. uitgegeven. Inhoud: Ruyg bewerp v. d. uyterl. kerck. — Onwettigh kerckbouwen d. Doperen, tegens J. P. v. Molens

Defensio (4 dln.). — Verschooning d. roomsche afgoderye. — Kleyn Munster. — Klockegeslach tegen A. Barentsz. — Zepe teghen L. Daneus. — Spiegel v. H. Nicolaes ongherechticheyt. — Kruythofken v. wel ruyckende 't saemenspr. — I Deel, Hooft en hertsorge. — 100 Brieven. — Leytsche disput. — Predestin., verkies. en verwerp. ontwerring. — Aflaet J. Chri. — Oft gelove salich maeckt sonder wercken. — Van d. bejaerden doop. — Uytroeding v. vernuftsplanting, dat men in dit leven altyt moet sondigen. — Verantw. syns briefs, hoe men de waere kercke sal mogen kennen. — Schyndeucht d. secten, uyt de ceremonien ontstaende. — Levende kalck op L. Danei syn berispen v. C. *Zepe*. — Korte berisping v. Calvini leere d. voorsien. Gods. — Lydens troost e. compas d. rusten. — Samenspr. v. d. droefheyt met J. Basius gehouden. — Boeven tucht tot mindring d. schadelijcke lediggangers. — Misbruyck int voeden en niet straffen d. stercke bedelaers. — Van d. sendinge, met Hans van dry kercken, te weten Luther, Galvin, en Menno. — Middel tot mindring v. secten. — Tweede dl. v. Hooft en hertsorge. — Raet om in dese werre secten recht voor God te wandelen. — Verklaering op Matth. XXI. — Vrede reden tot alle twist kercken, met bondige reden v. d. uyterl. e. innerl. relig. — Haegse disput. met Saravia. — Remonstr. aen 't syn. ter Gouwe 1589. — Proeve v. d. Heydel-b. catech. — Verantw. 'en wederl. teghen Lipsij proces van 't ketterdoden. — Gespreck v. lief-hebb. des gemeenen nuts. — Bethoon v. d. sotheyt d. werelt wyse. — Venus met Cupido 't samenspr. — Recht gebruyck en misbr. v. tydelijcke have. — Ode Horatij v. d. landbouw, en protest tegen den slaep. — 't Bedrog des weerelts, op rym. — Lofsang van 't gout. — Lof v. d. gevangenis. — Abrahams uytgang, comedie. — Komedie v. Israel. — Blinden voor Jericho. — Medicyn d. zielen.

†† Defensio processus de non occidendis haereticis, contra tria capita libri IV Politicorum J. Lypsii, ejusque libri adversus Dialogisticam confutatio, sub extremum mortis fatum per suae patriae libertatis studiosissimum Th. V. Coornhert conscripta. Goudae, ex off. Petri Sim. Kies. 1591. 8°.

Met eene narede en een »Carmen in laudem Coornhert, post mortem in bibliotheca repertum." Zie de nederd. vert. van dit stuk: *III. Dl. van* D. V. Coornherts *wercken*, bl. 479—489. Vgl. J. ten Brink, a. w. bl. 222.

Hier in denzelfden band met *Proces vant ketterdoden*. Zie hieronder.

†† Epitome processus de occidendis haereticis et vi conscientiis inferenda, inter J. Lipsium, Politicorum authorem, a°. 1589, ea asseverantem, et Th. Coornhertium eadem refringentem. Goudae, typ. Zasseni Hoenij. 1597. 8°.

Foppens vermeld ook eene uitgave van 1626.

** Lucius Anneus Seneca van den weldaden, leerende den rechten aert van broederlijcke liefde, getrouwe vrientschappe ende beleefde

huesscheyt; voor allen staten seer oorbaerlijc om te lesen. Nyeu wten latijne in nederl. vertaelt duer D. COORNHERT. Tot Haerlem, by Jan van Zuren. 1562. Met grat. ende priv. 12°.

Vooraf een brief van C. aan DIERICK MEYNAERTS van Edamme »zijnen jonstigen vrient," en een korte levensschets van SENECA, »wt TACITO en SUETONIO by een vergadert."

Van de toelatinghe ende decrete Godes, bedenckinghe of de heyl. schrift ooc inhout sulcx als meesters JOH. CALVIJN ende THEOD. BESA daervan leeren. Geschr. by D. V. CORENHERT. Ghedr. tot Altena. 1572. 8°.

»Aen de almoghende waerheyt" opgedragen. In drie boeken verdeeld. Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 526—534, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 196.

Justificatie des magistraets tot Leyden in Hollant, teghens de calumnien ter saken van de differenten, tusschen henluyden ende eenighe van de ghemeente aldaer, by denselven den magistraet wat min dan christelicken nagheseyt. Uitgheg. 1579.

Oorspronkelijke uitgave. Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 190—214, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 202.

Hetzelfde. Int jaer 1597. 8°. (N°. 212).

Tsamenspruеken van de predestinatie ende schickinge Godes, verkiesinge, vrye-wille, 'tgheloove. Eerst ghemaect int lat. door den verm. hoochgel. ende gods. SEBASTIAEN CASTELLION, ende nu, tot vorderinge van de kennisse der waerheyt, voor allen liefhebbers derselver in nederl. tale overgh., te weten die drie eerste door DIRCK ADRIAENSEN KEMP, ende het laetste door D. V. COORNHERT. Ghedr. 1581. 8°.

Het 4de gesprek met nieuwe pagin., onder dezen afzond. titel: *Proeve vant ware ende valsche gheloove, daer by elck licht mach proeven zyn gheloove, twelck in dese twistheyden om oorsaken des gheloofs hooch nodich is. Ghem. int lat. d.* S. CAST. *ende overg. d.* D. V. C. Zie ook op SEB. CASTELLIO *Catal., Stuk* II, *Afd.* 2.

Hetzelfde. Tot Haerlem, voor Pieter Arentsz. 1613.

Elk gesprek onder afzond. titel. Met doorloopende pagin.

Van de gehoorsaemheyt, gheschr. int lat. door SEB. CASTALIO, ende vert. in nederl. door D. V. COORNHERT.... Ghedr. 1582. 8°.

Zie ook op SEB. CASTELLIO *Catal., Stuk* II, *Afd.* 2.
Hier in denzelfden band met het voorgaande.

Hetzelfde. Tot Haerlem, voor P. Arentsz. 1613.

Remonstrance of vertoogh by die van Leyden den heeren ridderschappen ende steden, representerende de staten 's landts van Holl., in Febr. 1582, hare mede-lidmaten ghedaen, nopende 't verhandelde der predicanten, in den laetst-voorleden somer tot Middelborgh in

het nationael synodus (so sy 't noemen) vergadert gheweest synde, met den gevolge van dien. Ghedr. in 't jaer 1582.

Oorspronkelijke uitgave. Vgl. II *Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 184—188.

Hetzelfde. Ghedr. na de copie. 1597. 8°. (N°. 246).

Hetzelfde. Anno 1627. (N°. 2195).

Synodus of.... van der conscientien vryheyt, daermede die scherpelijc is overweghen in de vergaderinge, gehouden a°. 1852 (*sic*) in de stede van Vryburch, ende wtgeg. door D. V. Coornhert. In twee boecxkens, waervan dit eerste

Vertoondt die cloecheyt, die middelen, die wegen,
Waerdoor douden listelijc hebben vercregen,
En die jongen bejagen met diligentie
Die heerschappie over 't volcx conscientie.

In 8°. Zonder jaartal of plaats van uitgave. Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 1—17, en J. ten Brink, a. w. bl. 206, vlg.

Synodus.... Tweede boeck, vreclarende (*sic*).

De grote schijndoecht, daer mz (*sic*) douden hebben becloect,
En der jongen onrijpheyt nu bottelijcken zoect,
Der conscientien toom, om des kokens voordeel,
Tot bedwang van doverheyts betoverde oordeel.

Achteraan een »Tafel" op beide deelen. Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 18—42, en J. ten Brink, a. w. bl. 207, vlg.

Proeve van de Heydelberghsche catechismo, omme te verstaan of die voort gecomen is uyte godlijcke schrift dan uyt het menschelijcke vernuft. Wtghegh. tot allemans oordeel ende waarschouwinghe door D. V. Coornhert. Na de copie ghedr. 1582.

Uitgave van J. Tournay te Gouda. In een voorr. rigt C. zich tot de gecommitteerden in de vergad. der stat. v. Holl., wien hij in »religions saken een Salomonische wijsheyt om te oordeelen" toewenscht. Aan het slot een »Cort betoogh aan commissarisen in de saken der pred. ende C., nopende de leere begrepen in den nederl. catech." Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 224—236, III Dl., bl. 465—478, en J. ten Brink, a. w. bl. 209, vlg.

In ditzelfde jaar verscheen ook eene uitgave in 8°. onder den titel: *Proeve. van de nederl. catechismo*, enz. Vgl. *Catal. v. d. Bibl. der maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I. bl. 231.

Van de Leydtsche disputatie warachtich verhael, roerende de mercktekenen van de kercke, oock of der gheref. de ware kercke sy, dan niet; so die in Apr. 1578.... was begonnen tusschen twee predic.... tegen.... Coornhert. Nu eerst in druck gegeven.... door denselven D. V. Coornhert. A°. 1607.

Zie eene vroegere uitgave van 1583 in Mullers *Catal. v. holl. godgel. werken*, 1857, bl. 59, N°. 558. Vgl. *III Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 156—170, en J. ten Brink, a. w. bl. 201.

Van de vreemde sonde, schulde, straffe nasporinghe, waer inne naecktelijck werdt ontdeckt de rechte grondt ende oorsake van de schadelijcke dolinghen, gheslopen in de leeringhen van de vrije wille, predestinatie ende justificatie. Onder verbeteringhe van allen godtverstandighen, tot elcx nut in druck gegheven, door D. V. Coornhert. Ghedr. 1584.

Met opdragt aan de Delftsche predik. Arent Cornelisz., Reynier Donteclock en Pieter Jansz., benevens copie van zekere voorwaarden dezer predik., en register. Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 481—523, en J. ten Brink, a. w. bl. 211 vlg.

Hetzelfde. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1616. (N°. 1220).

Negentich plaetsen der h. schriftueren gheestelijck wtgheleydt ofte gheallegoriseert door Aurelium Augustinum, ende vergadert, oock vertaelt, tot nut ende stichtinghe van allen gheestelijcke herte, door D. V. Coornhert. Ghedr. 1585. 8°.

Met voorr. Achteraan: »ghedr. ter Gouda, by J. Tournay."

Boëthius van de vertroosting der wysheyd. Uijt 't lat. op nieus vertaalt door D. V. Coornhert. t' Amst., voor Pieter Jacobsz. Paets, 1616. 8°.

Met opdragt »Aan de gildebroeders der rederycx kamer tot Amstelredam: In liefd' bloeyende," gedagt: »den 16 Martij 85 in Haarlem." De berijmde stukken zijn op muzyk. Vgl. *I Dl. van* D: V. Coornh. *wercken*, bl. 521—537, en J. ten Brink, a. w. bl. 213.

De 1ste uitgave verscheen in 1585 te Leiden by Christ. Plantyn. Boethius'boek was het eerst in 1557 te Deventer vertaald uitgegeven. Vgl. Mullers *Catal. v. holl. godgel. werken*, bl. 50, N°. 465—469.

Dolingen des catechismi, anderwerven blijckende in desselfs beproefde Proeve (int boeck: Wederlegginge ende de censuren of berispingen, van A. Cornelisz, R. Donteclock en Joannes Gerobulus). Naacktelijck voor ooghen ghestelt, door D. V. Coornhert. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1610.

De opdragt en het »Cort betoogh" als in *Disputatie over den catech.* (zie beneden). Verder nog een woord tot den lezer en de Delftsche pred. De dolingen zijn get: »gheschr. binnen der Goude 27 Aug. 1589." Zie voor de *Wederleggingе* later *Catal.*, *Stuk* II, *Afd.* 2 op R. DONTECLOCK. Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 268—340.

Eene 1ste uitgave verscheen 1590, 8°. Vgl. J. ten Brink, a. w. bl. 216.

Kerckghang: dat is ghewisse aanwyzinghe des rechten weghes totte ware kercke Godes, met ghetrouwe waerschouwinghe voor alle onweghen der menschelyke waankercken ende secten. Behelzende mede ontwyfelyke onderscheydt tusschen de ware ende valsche leere. Metgaders oock eenvuldighe belydenisse des gheloofs ende wandels eens onpartydighen.... christens in deze werretydt. Alles int licht ghegh., tot.... rust der landtzaten...., door een liefhebber derzelver... Ter Goude, by J. Tournay. 1590. 8°.

Met voorr. zonder naamteekening, en inhoudsopgave. Het slot luidt: »weest int ware licht eer ghy oordeelt, ende weet of rust. Dit wenscht u als zich zelven uwe heyljonstighe n.

Van de ware kercke of ghemeynte Godes, oprechte godsdienst, ende uyterlyke kerck-oeffening, verscheyden leeraren schryven. Ter Goude, by J. Tournay. 1590. 8°.

De voorr. is geteekend: A(driaan) B(oomgaardt) C(ornelissen). De citaten zijn voor een groot deel aan BULLINGERS schriften ontleend. Vgl. voor dit en de beide volgende stukken: MULLERS *Catal. v. holl. godgel. werken* bl. 59, N°. 556.

Ghelove ende wandel der verstroyde ende eenzame christenen, onder deze menighvuldighe ende verwarde secten, nu men twyfelt waar de ware zienlyke kercke Godes is. Belydenisse des gheloofs ende wandels eens onpartydighen, vreedzamen ende oprechten christens. Ghedr. 1590. 8°.

Het geheel bestaat uit eene aaneenschakeling van bijbelplaatsen. Men zou het een proeve van bijbelsche dogmatiek kunnen noemen.

Kleyn-Munster. Des groot-roemighen DAVID JORISSENS roemryke en wonderbare schriften, elckerlijck tot een proeve voorghestelt, door D. V. COORNHERT. Tot verantw. van de eere Christi.... Ghedr. 1590. 8°.

Vooraf eene »Aanwyzinghe der boecken D. JORISZ by dezen schryver ghebruyckt." De voorr. behelst een »Ghespraac tusschen veel ghoed-dunckende betweters en COORNHERT." Vgl. *III Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 25—45, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 226.

Proces van 't ketterdoden ende dwang der conscientien, tusschen JUSTUM LIPSIUM, schryver van de P o l i t i ë n, a°. 1589, daar voor, ende D. COORNHERT daar teghen sprekende. Het eerste deel politijck. Ter Goude, by J. Tournay. 1590. 8°.

Na eene »Aanwyzinghe der boecken in dezen ghebruyckt" volgt een opdragt van C. aan de regering van Leiden. Vooraf een »kort inhoudt," achteraan een »Tafel des boecx," benevens een byvoeghsel van C. Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 44—114, en J. TEN BRINK a. w. bl. 220, vlg.

Proces vant ketterdoden *enz.*, tusschen Wolf-aardt Bisschop, advocaat van TH. DE BEZA metten zynen daar voor, ende D. V. COORNHERT daar teghen sprekende. Tweede deel kerckelijck. Ter Goude, by J. Tournay. 1590. 8°.

Vooraf een opdragt aan de regering van Gouda, eene »Aanwyzing der boecken in dezen processe ghebruyckt," een register der »boecken der gheref. consistorianten van de ketteren, dat men die behoort te vervolghen," en eene inhoudsopgave. Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 114—173, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 221.

In denzelfden band: *Defencio processus*. Zie boven.

T' Roerspel van de ketterschen werelt, die metten lippen den God des hemels, maar metter herten t' gheldt, des werelts God, dient ende eert. Ghemaackt eertydts door D. V. C. Ter Goude, by J. Tournay. 1590. 8°.

Vgl. J. TEN BRINK, a. w. bl. 224.

Van de predestinatie, verkiezinghe ende verwerpinghe Godes. Ontwarringhe, nu nut ende nodigh, om de valsche ende argherlijcke

leringhe, die in dezen gheleert werdt by leraars dezer tyden, streckende tot wanhoop van vele ghoedthertighen ende valsche vryheydt veler verwaande menschen, elck een tot waarschouwinghe gheschreven. Ter Goude, by P. S. Kies. 1590. 8°.

Met voorr., onderteekend: D. V. COORNHERT. Twaalf gesprekken, waarvan er vijf in 1611 werden herdrukt (zie beneden). Bovendien een »Aanhang der twaalf ghespraken in plaatse des dertienden, ghenaamt: der waangheleerden doolhof," en een »Tafel." Vgl. *III Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 171—291, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 221.

Oorsaken ende middelen van der menschen zalicheydt ende verdoemenisse. Gheschr. door D. V. COORNHERT. Gedr. 1603. 8°.

Vooraf eene inhoudsopgave, en register op het einde. Vgl. *I Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 84—119, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 230.

Van de toelatinge ende decrete Godts.... geschr. ende verkort by D. V. COORNHERT. Berispinghe daerover van R. DONTECLOCK, ende de antwoorde daerop van D. V. COORNHERT. Vermaninghe aen R. DONTECLOCK, om te verdedighen ende te bewijsen de erf-zonde, erf-schuldt ende erf-straf.... Van de erfzonde: of die in de h. schrift. so wert bevonden, als in den catech. ende by eenige predic. geleert wert. Ondersoeck van D. V. COORNHERT. Antwoorde daerop, alsmede op de replijck van der predicanten disputatie van de erfzonde. Ter Goude, by J. Tournay. 1610.

De *Vermaninghe* en *Van de erfzonde* onder afzonderlijken titel. Zie beneden. Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 534—550, 551—556, 408—451, 461—479, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 202, 204, 205.

Van de erfzonde. Disputatie tusschen de predicanten tot Haarlem ende D. V. COORNHERT. Ter Goude, by J. Tournay. 1610.

In twee kolomm. gedrukt. De disputatie had plaats den 6en Febr. 1579, ten huize van den pred. NICOLAAS VAN DER LAAN, bij wien ook de pred. THOMAS THOMASZ tegenwoordig was, ten aanhoore van twee oudt-burgemeesters. Zie boven: *Van de toelatinge.*

Bootgen wt het schip van de tweede antwoorde van D. V. COORNHERT, op te replijcke der predicanten disputatie van erfzonde. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1610.

Vgl. *II Dl. van* D. V. COORNH. *wercken*, bl. 395—406, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 204.

Theriakel teghen het venijnighe wroegh-schrift by A. CORNELISZ ende R. DONTEKLOCK.... (die dat noemen: Remonstrantie) aan den h. h. stat. van Holl., in druck uytgheg. 1583, ende weder 1585 van nieus ghedr. voor een ander schrift, teghens den brief aan den h. h. stat. gheschr. voor de Proeve des catechismi, vertoonende den onschuldt van D. V. COORNHERT; waarinne meest werdt ghehandelt van de aanghevanghen dwang over de conscientien, oock mede of de uytlegg. van de h. s. ter saligheyt noodtsakelijck is dan niet. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1610.

Na eene voorr. tot den lezer rigt C. zich tot de Delftsche pred. Dan volgt het voorw. van de *Proeve v. d. Heyd. catech.* (zie boven) en de

»Remonstrantie" aan de stat. v. Holl. van CORNELISZ en DONTECLOCK. Na den *Theriakel*, onder afzonderl. titel doch met doorloopende pagin., een *Sendtbrief* van D. V. COORNHERT *met antwoorde van de twee pred. te Delft daar op, ende replyc van* D. V. C. *Ter Goude J. Tournay*. 1610. Vgl. *II Dl. van D. V. Coornh. wercken*, bl. 237—267, en J. TEN BRINK, a. w. bl. 214. Zie voor het geschil tusschen C. en de Delftsche predik. hierboven: *Dolingen des catech.* en *Van de toelatinge.*

Of Godt in syn predestineren.... siet op des menschen doen, dan niet. Ghesprake, *enz.* 1611. (N°. 954).

Zie voor dit en de vier volgende stukken hierboven: *Van de predestinatie.*

Van Godes verkiesinghe. Of Godt.... sonder eenighe medewerckinghe der menschen, eenighe.... saligh maackt.... Tweede ghesprake, *enz.* 1611. (N°. 955).

Van de verworpelinghen. Of Godes predestinatie.... oorsake is van yemants eeuwighe verdoemenisse. Derde ghesprake, *enz.* 1611. (N°. 956).

Van Gods predestinatie over den verworpenen.... Vierde ghesprake, *enz.* 1611. (N°. 957).

Van de predestinatie, of Godt yemandt... verwerpt... onveroorsaackt door dess. quaatheydt. Vyfde ghesprake, *enz.* 1611. (N°. 958).

Vermaninghe aan R. DONTECLOCK, *enz.* Ter Goude, by J. Tournay. 1611.

Ook opgenomen in: *Van de toelatinge.* Zie boven.

Vre-reden of onderwijs tot eendracht, vrede ende liefde, in dese tijden hoochnoodich, aenwijsende dat een christen tot sijn gheloof ende leven de vrede ende liefde hebben moet om salich te werden. Eerste deel. Gheschr. over veel jaren van een godsvruchtich christen. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1612.

In twee kolomm. gedrukt. COORNHERTS naam vond ik op meer dan één exemplaar van dit en het volgend stuk geschreven.

Verclaringhe van de uyterlijcke ende innerlijcke religie, ende hoe dat alle de ceremonien, t' zy van God of de menschen inghestelt, den mensche sonder de liefde nyet salich maken en konnen. Tweede deel.... Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1612.

Evenzoo in twee kolomm. gedrukt.

Disputatie over den catechismus van Heydelbergh, openbaarlijck voor den volcke ghehouden op 't hof van 's Graven-Hage in Holl. a°. 1583. Ter ordonn. v. d. mog. h. h. stat. v. Holl. ende West-Vr. ende sijne princ. excell. WILHELMUS van Nassouwen, in 't bywesen ende bestieren van hare gecomm. Tusschen D. V. COORNHART ende SARAVIA, d. in de theol., gheassisteert met A. CORNELISZ ende andere predic. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1617.

Opgedragen aan den hoogen raad en de gedeput. door de stat. gecommitteerd »ter schickinghe van de aanghevanghen disputatie." Hierin ook het

»Cort betoogh" en een aantal brieven van C. en anderen, die op de geschiedenis dier disputatie betrekking hebben. Vgl. *III Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 429—461, en J. ten Brink, a. w. bl. 232.

De coopman, aenwijsende d'oprechte conste om christelijck ende met eenen gelijcken moede in 't winnen ende verliesen coophandel te drijven.... Tot Norden, by Pieter Arentsz.... boeck-dr. van graeff Enno. 1620. 8°.

Met Coornherts naam onder den opdragt »geschr. tot Haerlem den laetsten Apr. 1580," aan »Dirrick van Montfoort Jacobsz., oudt-burg. van Leyden." Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 377—392, en J. ten Brink, a. w. bl. 203.

In dit bandje komt nog een ander werkje voor, getiteld: *Discordia concors, ofte eendrachtighe oneenicheyt aller ghenaemder christenen... Overgh. uyt de lat. tale door* H. V. G. *Tot Noodtwyck.* 1620.

Brieven-boeck, inhoudende hondert brieven van D. V. Coornhart. Eerste deel. Noyt voor desen gedruckt. T' Amst., by J. A. Calom. 1626.

Vgl. *II Dl. van* D. V. Coornh. *wercken*, bl. 89—155, en J. ten Brink, a. w. bl. 232.

D. V. Coornharts hondert brieven, van verscheyden ghewightighe ende stichtelijcke materien. Noyt voor desen ghedruckt. Ghedr. 1626.

Hetzelfde met ander titelblad, waarop hier het portret van C.

CASPER JANSZ. COOLHAES.

Geb. 24 Jan. 1534. Pred. te Deventer 1566, te Essen 1567, te Montzenheim 1570, te Gorinchem 1573, te Leiden 1574. Geëxcomm. 1582. Gest. 15 Jan. 1615.

V. d. Aa, a. w. Dl. III, bl. 681—684.

† H. C. Rogge. *Caspar Janszoon Coolhaes, de voorlooper van Arminius en der Remonstranten.* 1856—1858. Dl. II. bl. 231, vlg. 1).

† Apologia. Een christelijcke ende billijcke verantwoordinge C. Coolhaessen.... daer in hy hem nootsakelijck sonder eenighe blamatie met der waerheyt ontschuldicht teghen eenighe quaetwillighe ende onverstandighe, die hem van valscher leer ende onchristelijcken leven beschuldighen. Ghestelt in forme eens dialogi.... Met een corte voorr.... Ghedr. 1680.

Aan de regering van Deventer opgedragen. In tien gesprekken.

† Breeder bericht van die scheuringe der kercken Christi tot Leyden, ende den negen questiën, die rechte voort heen ende weder om ghedraghen ende na eens yeghelijcken goetduncken werden geinterpreteert; welcke deselve zijn ende tot wat eynde die ghestelt, ende

1) Vgl. voor andere geschriften van Coolhaes: Rogge, a. w. Dl. II, bl. 71, 90, aant. 23. *De navorscher*, Dl. VI, bl. 169. X. bl. 156, 279.

door wien sy in yeder mans handen zijn ghecomen, oock by wien het staet dat dese scheure tot deser tijt toe niet is gheheelt worden etc. Door C. COOLHAES..... Ghedr. 1680.

Hierin zijn de stukken afgedrukt, die op het geschil betrekking hebben.

† Van de christelijcke disciplijne ende excommunicatie, van den kercken raedt ende ouderlinghen aen dien plaetsen daer een christelijcke magistraet is, het ghevoelen der kercken Christi tot Zurich, tot Bern ende anderen.... plaetsen in Zwitserlant. Door... RODOLPHUM GWALTERUM, in verscheyden zijnen sermoonen int lat. beschreven, ende int jaer 1582 uyt de lat. in onse tale ghetrouwelijck overgh..... door C. COOLHAES. 1582.

† *Hetzelfde*. Op 't nieuwe oversien. Met een... christel. vermaninghe aen die magistraet.... van Medenblick. Ter Goude, by J. Tournay. 1585.

† *Hetzelfde*. Tot verminderinghe der hatelijcker partyschap ende vermeerderinghe der ongheveynsder broederlicker lieffde in druck ghegheven. Tot Amst., voor Willem Adriaenssz. Ocker. 1611.

Met breede voorr. aan de regering van Leyden.

† Sendtbrief C. COOLHAES.... aen de dien. des goddel. woordts in Suyt- ende Noort-holl.,.... om niet ontijdelick voort te gaen int oordeel, ghegheven by de versamelinge binnen Middelburch in Junio aº. 81 ghehouden, die.... voor een nation. synodus wtgaet. Waer wt oock yederman sal verstaen mogen, met wat onrecht deselve COOLH. verleden Sondach... tot Delft... der gemeynte opentlick van den predicstoel, als onboetveerdighe erghernis met zijn schrijven aengericht te hebben, met namen voorghedragen is, om met der scherpheyt van af-snijdinghe teghens hem te procederen. Waer van de summa breeder.... int volghende blat. Ghedr. 1582.

† Een christelijcke vermaninghe aen alle onpartydighe predic., om te waecken ende by tijts te voorsien, dat die sathan gheen nieu pausdom aen den ouden benaest vervallen plaets wederom oprechte. Door C. C. V. M. J. D. H. G.

Aan het einde gedat. 5 Jan. 1584.

† Seeckere poincten wt die heyl. godtl. schriftuer ende vervolch van dien ghenomen, aenwijsende het ghene dat allen gheloovighen, bysonder doch den predicanten ende leeraren van allerhanden partien.... wel aen te mercken.... van nooden is; ende grootelijcks, soowel tot gherustheydt van eens yeghelicken menschen conscientie als tot tijdtlijcken vrede soude mogen dienen. Door C. C. V. M. J. D. H. G.

Omstreeks 1584 uitgegeven. Met uitvoerige voorr. aan »WILHELM, prince van Orangien."

† Toutzsteen tot een seecker proeve welcx in der waerheydt die apostolische, catholijcke, evangelische, gereformeerde kercke sy.

Allen leergierigen menschen ten besten voor ooghen ghestelt ende in handen ghegheven, door C. C. V. M. J. D. H. G.

De opdragt aan »joncker ADRIAEN, heere van Swieten, gouverneur" en de regering van Gouda, is gedat. 1 Febr. 1584. In 1608 verscheen te Gouda een 2de druk. Op enkele exemplaren van dit en het vorig geschrift staat voluit te lezen: CASPAR COOLHAES *Van Menschen In Den Heere Ghebannen.*

† Conciliatio, dat is verghelijckinghe van sekere poincten der leere ende disciplijn, van C. C. gheschr. ende onderschr., in die welcke claerlyck is blyckende met wat recht die voornoemde C. C., in namen van allen kercken in Holl. gheexcommuniceert ende met een wtghegheven boeck van ketterij.... ghediffameert is worden. Gheschr. tot opwakinghe der conscientien van den.... authoers desselven bannissements.... ende tot naedenkinghe derghenen die.... stilswijghen, hare medebroederen.... niet bestraffen, en haren naesten.... onderdrucken laten. Door C. COOLHAES.... Ter Gouda, by J. Tournay. 1585.

Met voorr., geschreven uit Leiden 21 Febr. 1585, aan de pred. en ouderl. der gereform. kerk in Holl.

† Verantwoordinghe van SEBASTIAEN FRANCK, jegens de onwaerachtighe beschuldinghe, hem.... naer syn dood opghedicht bij PHILIPS VAN MARNICX.... in sijn boecxken ghenaemt: Ondersoekinghe ende grondelycke wederlegginghe van de gheestdrijvische leere. Met naeckt bewijs, dat de wtghegh. schrifte van S. FRANCK niet en strecken tot oproer teghen de overheyden, noch tot wechnemingh van het wroegen der conscientien, nochte oock tot verachtinghe der heil. bijb. schrift. 8°.

Achteraan een brief van C. aan MARNIX, get. C. C. W. H. S., benevens het antwoord van MARNIX. Met voorr. aan de stat.

Apologia SEBASTIANI VRANC, dewelcke hy zelfs in synen leven gheschreven, ende achter syn boec van den zeven zegelen, tot defensie van sijn persoon ende schriften, heeft doen drucken. Nu eerst in nederd. trouwelijc overgh. door C. COOLHAES. Ghedr. 1598. 8°.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 164, N°. 34. Vgl. ROGGE, a. w. Dl. II, bl. 78.

† Wederantwoort C. COOLHAES, op een faem roovende boexken, sonder naem des autheurs, onder eenen gedichten ende versierden naem van een Verantwoordinghe der dien. ouderl. ende diac. der kercken tot Leyden, voor seventhien jaren tegen die Justificatie van Leyden geschr. ende nu eerst tot Rott. gedr. by Jan v. Waesbergen, int jaer 1598. Ghedr. tot Hoorn by Willem Andriesz. 1599. 8°.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 164, N°. 34. en ROGGE, a. w., Dl. I, bl. 132. Vgl. voor dit en het volgend geschrift beneden *Afd.* 2. VÓÓR HET INLEVEREN DER REMONSTRANTIE.

† Grondtlicke waerheydt, op het min dan waerachtich schrijven van eenen, schuylende onder 't decksel van die gheref. kerck, sonder

ontdeckinghe zijns naems, teghens die Weder-antwoort C. Coolhasen. Ghedr. by Pieter Gevaerts, 1600. 8°.

Met voorr. door C. onderteekend. Het stuk is gerigt tegen de *Corte antwoordt op de valsche beschuldinghen end' blameringhen van* C. Coolhaes. Delf. 1600. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 164, N°. 34.

† Aenhechtsel aen t' boecxken of Tsamenspreeckinghe over het regireus plackaet van Groninghen.... Ofte antwoordt op de opspraeck.... teghen het.... verkoopen des selfdes. Vervatet in een tsamensprekinghe, *enz.* 1602. (N°. 485).

Vgl. *Bibl. van nederl. pamfl.* N°. 482—484.

† Een noodtwendighe broederlijcke vermaninge aan zijnen voor zeeckere jaren bekenden vriendt, ende nu ter tijt door zijn eyghen in druck wt ghegeven schriften bevonden zijnde onwetenden broeder, genaempt Wijnant Kras.... Door C. Coolhaes. Ghedr. tot Amst., by P. Ghevaerts. 1602.

Vgl. *B. v. p.* N°. 486.

† Missive aen den authoor van die Apologia over het placaet.... der stadt Groningen. In die welcke de voorschreven authoor.... bestraft wordt van t' ghene hy.... openbaerlijck.... met grooter onwaerheydt, zijnen naesten onschuldich.... zijnde beschuldicht. Tot voorder bericht ende na-dencken... in druck ghegeven, door C. Coolhaes, *enz.* 1602. (N°. 488).

Vooraan twee gedichten.

† Summa ende bekentenisse christelijcker leer der predic., die in O.-Vriesl., omtrent tachtentich (*sic*) jaren voorleden, opentlijck.... gheleert hebben; met een supplication derselven aen den.... heer Enno,.... grave.... van O.-Vriesl.,.... gevolght het exempl. tot Embden, gedr. a°. 1565. Met noch een schoone bekentenisse... ghecomponeert by Johan Baptista Houwart.... beschr. in sijn boeck van De vier wtersten des menschen... Door C. Coolhaes... tot stichtinghe sijnes naesten in druck ghegeven. A°. 1603.

Met voorr. aan graaf Enno. Amst. den 20 Nov.

† Comptoir-almanach oft journael op het jaer nae de geb. o. H.... J. C. MDCVI. Waerin achter aen plaetse van dus lange gebruyckten ende min dan warachtighe prognosticatien..., tot onderwysinge... des lesers, het recht gebruyck derselver, als oock de verscheyden Bachusfeesten, vastelavont, vasteldaghen, bededagen ende vierdaghen uyt des H. woort bestraft worden; seer profijtelijck ende stichtelijck te lesen. Door C. Crambilagon. 't Amst., by Jan Theunisz. 1606.

Zie over dit stuk, en de hieronder voorkomende *Trouwe waerschouwinge* en *Specimen eens christ. calenders:* de „Bijdrage tot de gesch. van den evang. kal. in Nederl." in *Bijblad van de Referent* (Utr. 1856), bl. 104—121.

Remonstrantie aen zijne prinslijcke excellentie ende de ed. (door Godes genade) zeer vermog. h^n^ stat. ende steden der vereen. ende geref.

Neder-landen, in de welcke (onder verbeteringe) aenghewezen wordt 'tghene dat nootlijck, naer eysch der heyl. godl. schriftuere ende gheref. professie, ter eeren Godes ende stichtinge van veel duyzent menschen, behoorde ende met kleyne moyte verbetert zal konnen werden. Ter Goude, by Jacobus Migoen.

Is ondert. »C. COLH." Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 81, N_o. 105.

† **Trouwe waerschouwinge voor de schandelijcken abuysen.... der almanacken, dewelcke.... uyt de schatcamer der.... pausen ghecomen zijn, ende daerom niet minder reformation van doen hebben als de kercken, staende vol afgodische beelden, outaren ende dergelijcken, doch met minder moyte ende arbeyt vernielt ende in haer gheheel... gestelt sullen connen worden. Allen.... magistr. ende predic. als oock... godtvresenden menschen ter prove voorgestelt, door C. COOLHAES, *enz.* Ter Goude [1607]. (N°. 609).**

Vgl. hierboven *Comptoir-alm.*

† **Specimen ofte monster eens christ. calenders.... zoo dieselve van begin der werrelt en der prophetischer ende apostolischer kercken... gebruyckt is worden, op 't jaer o. H. 1608. Regeerders dezes jaers is de alleen eeuw. alverm. Godt en Vader o. H. J. CHR. door.... zynen.... zoone CHR. J., mitsg. der kracht zijnes heylgen Geestes, *enz.* 1608. (N°. 711).**

Vgl. hierboven *Comptoir-alm.*

† **Naedencken of de disputatien van de.... predestinatie..., des.... menschen verstant verre te boven gaende..., stichtelijck.... verhandelt konnen worden; ende of CHR., sijne apost. ende proph., op eene sodanighe manier van doen, de kercke.... ghereformeert hebben, so men huyden-daechs ende omtrent in de hondert jaren herwaerts te doen onderstaen heeft.... FRANCISCO GOMARO ende JACOBO ARMINIO.... mitsg. oock der gantscher kercken des H. CHR. J.... voorgestelt, door C. COOLHAES, *enz.* 1609. (N°. 798).**

† **Een cort warachtich verhael van tsorgelicke vyer der hatelicker... oneenicheyt in religions saken, ontsteecken zijnde in Holl. a°. 1574; door wien hetselve.... smoockende gheleghen heeft tot.... 1579; door wien.... tselve opgheblasen.... is....; door wien tselve opt nieuwe... grooter gheworden is, dan het te voren was; deswelcken vlam.... nu wederom met veel.... blaesbalghen.... opgheblasen wort..., ten eynde dat het.... landt door hetselve vernielt.... soude moghen.... worden; door wat mannen tselve vyer by tijts uytgebluscht.... soude connen.... worden.... Tot.... waerschouwinghe.... van denghenen, derwelcken ampt is om.... te remedieren. Geschr. van eenen... liefh. des vaderl. C. COOLHAES. Tot Leyden, by Jan Bouwensz. 1610.**

Opgedragen aan de stat. v. Holl.

HERMAN HERBERTS.

Geb. 1540. Pastoor te Winterswijk 1566. Pred. te Neder-Wezel 1567, te Dordrecht 1577, te Gouda 1582. Gest. 23 Febr. 1607.

v. d. Aa, a. w. Dl. VIII, bl.

* Adriani a Cattenburgh, *Bibliotheca scriptorum remonstrantium*, p. 93, sq. 1)

* Corte verclaringe over de woorden Pauli, geschr. totten Rom. c. II, vs. 28. Ghedr. by D. Mullem. [1584]. 8°.

Vgl. voor dit geschift, en *Eene corte e. grond. vercl. v. d. Antichrist*, en *Een corte verclar. over 2 Thess. II*, 3: *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 45, N°. 44.

* Eene corte ende grondighe verclaringhe van den Antichrist; waerinne angewesen wordt, dat die paus niet alleene een Antichrist sy, maer oock een yegelyc mensche by hem zelven (vervreemdet.... van den geest Chr.) Beschr. door H. Herbers. Ghedr. tot Vianen, by D. Mullem. [1590?] 8°.

* Bekentenisse des gheloofs van verscheyden articulen der christel. leere, welcke voor breeder verclaringhe gestelt zijn van H. Herbers.... over sekere berispingen, welcke teghens zijnen.... Corte vercl. over... Rom. II, 28, van eenighe ghecomm. dienaers des Zuydt-holl. synodi.... gheordineert ende gestelt zijn. Ter Goude, by J. Zas Hoensz. 1591. 8°.

Waerachtighe beschryvinghe aller articulen ende poincten, waermede Henric van den Corput en Servaes Jansz., dien.... binnen Dordr., H. Herbers... van valsche leere beschuldicht hebben. Waer benevens ghevoecht is: Hermanni antwoordde. Ter Gouda. 1592. 8°.

* Teghen-bericht H. Herberts..., gestelt tegens een seecker boecxken, geintit. Cort ende waerachtig verhael etc., welcke wt den name van den Zuyt-holl. synodo onlangs teghen hem wtghegheven is; alles tot een vrij oordeel van alle godmeynende. Ghedr. 1592. 8°.

* Naerder verklaringhe over XXXII artic. door H. Herberts.... welcke Caspar Zwerinckhuysen, dien. des Woorts, wt die ghedr. schriften.... Hermanni getrocken ende in een missive aen ettelicke vlaemsche mannen (.... binnen der Goude) overgheschreven heeft; welcke hy seyt die te zijn, die de ghecomm. des syn. met Hermanno te handelen hadden etc.; ende hij die selvighe met den voorghenoemden oock.... niet can toestaen. [1592]. 8°.

Bekentenisse van die regtveerdichmakende ghenade J. Chr.,.... gestelt deur vijf dien. des Woorts (wesende ghedep. des Zuyt-holl. syn.),

---

1) Vgl. voor de beschrijving van Herberts' geschriften: H. C. Rogge, *C. J. Coolhaes*, Dl. II, bl. 233—236. Het 1ste geschrift door Cattenburgh vermeld is niet van Herman H. maar van zijn zoon Dirk H. Zie beneden.

dewelcke sy in een sekere missive aen H. HERBERTS... hebben overghesonden, mit dat teghen-bericht des voorgenoemden. [1592]. 8°.

* Een corte verclaringhe over die woorden... PAULI, beschr. 2 Thes. II, 3. Ghedr. by D. Mullem. 8°.

Van de eeuwige predestinatie ofte voor-schickinge Godes. Antwoorde H. HERBERTS.... op verscheyden objecten.... desen artyckel betreffende. Waermede bewesen wert, dat niemant door Godes voorordeninghe tot desselvigen haet of tot den doot ende verdoemenis komt, maer alleen door zijn selfs boosheyt ofte sonde. 8°.

Antwoorde H. HERBERTS.... op verscheyden objecten, *enz.* Rott., by Dierick Mullem op de hoochstraet. 8°.

Hetzelfde als het voorgaande. Latere uitgave.

Korte onderwijsinghe der kinderen in de christelijcke religie. Gedr. tot dienst van de jeucht. Ter Goude, by J. Migoen. 1607. 12°.

Vermoedelijk van H. HERBERTS afkomstig. De beide eerste bladzijden bevatten het alphabeth in verschillende vormen. Vgl. J. TIDEMAN, *Hist. overz. v. d. catech. liter. der Remonstr.* bl. 5, vlgg. en *Waarheid in Liefde* 1850.

Hetzelfde. 1608. 12°.

In deze uitgave zijn alleen spel- en drukfouten hier en daar verbeterd.

CORNELIS WIGGERTSZ.

Geb. . Pred. te Bolsward, te Harlingen, te Hoorn 1590. Ontslagen 1596. Gest. 1624.

H. C. ROGGE, a. w. Dl. II, bl. 197—226.

Copiën ofte wtschriften vant eyghene inhouden aller schriftelijcke onderhandelinghen, soo die omme 't verstandt van vele de notabelste stucken van de bedieninghe der kercken, die men noemt ghereformeerde, in den jare 1592 by den syn. van N. Holl., ten versoecke van het classis van Hoorn, met ende teghens C. WIGERSZ aenghevanghen gheweest zijn, ende in desen teghenw. jare 1597 haren eynde becomen hebben. Met noch sommighe nieuwe additiën.... Te samen ghebr., ende nu alder-eerstmael wtghegh. door C. WIGERSZ... Tot Alcmaer, ghedr. by Jacob de Meester. 1597. 8°.

Met zeer uitvoerige voorr. get. »wt Hoorn, den 25 Nov. a°. 1597, U. l. dienstw. CORNELIUS WIGERI." Inhoud: Copie van dat eerste schrift C. W., 1592 aen de classis der N. holl. syn. overghesonden. — Copie v. d. 7 vraghen, dewelcke het syn. binnen Edam verg. C. W. heeft voorgestelt, beneffens zijne beantw. — Cop. v. d. acten e. artic. vant accoort, binn. Edam tusschen d. syn. e. C. W. ghemaeckt. — Cop. v. een tegenstellinghe C. W. behandicht v. d. syn. tot Haerlem, 9 Jun. 1594. — Beantw. C. W. op dese tegenst. — Cop. v. een anderen schrift C. W., 1592 door handen van die v. d. class. tot Edam aen de andere class. d. N. holl. syn. overges. — Cop. v. d. resol. des voorn. syn. over den heysch v. reformatie. — Cop. v. t' concept, naer welcke C. zijn verbale heysch v. reform. by d. syn. e. d. h^{n}. commiss. wtgespr. heeft. — Cop.

v. vijf vragen C. W. voorgest., zijne beantw. ter requisitie vant classis v. Hoorn daerop ghedaen. — Cop. v. d. corte verclar. C. W. den syn. binn. Haerl. ghepresent., 15 Junij 1594. — Cop. v. d. poincten v. beschuld., welcke sommighe ouderl. t. Hoorn voor d. class. ghepresent. hebben, teghens C. W., 1593, e. beantw., tsamen tot d. syn. t. Alckmaer overghes. — Cop. v. brieven, ghepres. in de syn. vergad. binn. Alckm. — Het wtschrift v. d. predic. C. W. over d. 57 vr. des catech., d. syn. overghel. — Cop. v. acten, dewelcke het syn. binn. Alckm., 15 Junij 1593, v. hare onderhandel. met C. W. heeft aenghetcyckent. — Cop. v. d. presentatie C. W. d. syn. tot Haerl., Junio 1594, voorghest. — Cop. v. tghene d. syn. voorn., tot bewijs v. d. 1 dl. v. d. sentent., t. Alckm. tegens C. W. gheg., in zijne handen heeft overgel., 9 Junij; beneff. de beantw. C., 15 Junij. — Cop. v. d. bewijsredenen tot justificatie v. d. II dl. v. d. sent. des Alckm. syn.; beneff. beantw. — Cop. vant besluyt des syn. van Haerl. — Cop. v. d. poincten v. beschuld., by die v. d. syn. aen de h[n]. stat. overgeg., Aug. 1594; ende v. d. beantw. — Cop. v. seker extract, welcke Bastingius e. Wtenbogaert, ter ordonn. v. d. stat., wt de schriften C. W. wtghetoghen hebben; ende specificatie v. al 'tgene aen voorn. extr. mangelt. — Cop. v. d. vernieuwinghe van aenclachten, soo de syn. deselve door haren gecomm. binnen 's Gravenh. voor commiss., e. ter presentie v. d. gecomm. v. Hoorn, teghens C. W. overgel. heeft; ende v. tweederleye beantw. C.; mitsg. cop. v. d. replique des gecomm., 22 Julij 1596; item de cop[n]. v. d. naerdere duplique, tripl. e. quadrupl., onderlinge beantwoordinghen. — Memorie van tghene ick den burgerm. v. Hoorn hebbe gheantw., 29 Nov. 1596. — Cop. v. d. handel. tusschen C. W. e. den syn. binnen Enckh., 23 Junij 1597.

GELLIUS SNECANUS.

(JELLE HOTZES).

Geb . Pastoor te Giekerk. Ontweken naar O. Friesl. 1567. Pred. in Friesl. 1569. Gest. 1598 (?)

v. d. Aa, a. w. Dl. VIII, bl.

Methodica descriptio et fundamentum trium locorum communium sacr. scripturae: de gratuito Dei foedere, sacramentalibus signis et baptismo, ad analogiam fidei, absque ulla amarulentia et odiosis in adversarios conviciis, solide et perspicue contractum.... Per Gellium Snec. Frisium jam primum editum.... Lugd. Bat., ex off. Joannis Paetsii, impensis ord. Frisiae. 1584. 8°.

De hoofdinhoud en de volgorde worden opgegeven vóór de voorr., waarin G. zich tot de stat. van Friesl. rigt. Verder behelst dit boek, met doorloopende pagin., doch onder afzond. titel, nog de beide volgende geschriften:

Methodica descriptio sive doctrina de christiana correptione et excommunicatione, quam ecclesiasticam vocamus disciplinam.... Per G. Sn. *Fr. Cum praefat.... Lugd. Bat., ex off. J. Paetsij.* 1584.

Commentarius brevis et necessarius, in quo methodice, solidis et perspicuis sacr. script testimoniis, demonstratur, non minus in eccl. Chr[i]. nunc sub n. t. esse posse ac debere magistratum, quam olim sub v., et licere christiano eundem gerere. Cum refutatione objectionum.... Per G. Sn. *Fr. Addita est praef.... Ludg. Bat., ex off. J. Paetsii.* 1584.

Achteraan een paar lat. gedichten, en eene »Methodica descriptio doctrinae de coena Domini, tanquam futuri operis specimen."

Loci communes ratione methodica descripti, complectentes fundamentum praecipuorum dogmatum sacrae script., GELLIO SNEC. Fr. auctore. Ex off. Sanctandraeana. 1607. 8°.

Geheel gelijk aan het vorige. Alleen dit titelblad verschilt. Hierachter ook, onder afzond. titel: *Meth. descriptio* en *Comm. brevis*, beide L. B. 1584. Vgl. *Cat. v. d. theol. bibl. der rem.-ger. kerk te Rott.* bl. 93, N°. 34.

Commentarius de artificio dial. et rhetor. ad scripturam recte accommodando et argumentis secundum locos inventionis ex singulis et conjunctis vocibus et sententiis eruendis, et juxta methodum spir. scti ab apostolo monstratam, in variam eccl. aedificationem proponendis. Cum praef., de difficultate et praestantia minist. euang. et necessitate scholarum theol., ad ampl. Frisiae ord. Autore GELLIO SNEC. Fr. Franekerae exc. Aegidius Radaeus. 1588. 8°.

De praef. is get. »datum Harlinga. 5 Febr. 1588." Vgl. voor dit en het volgend geschrift. *Cat. v. d. theol. bibl. der rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 44, N°. 36.

Legitima ratio interpretandi, et ad ecclesiae aedificationem proponendi sacr. scripturam. Canones quibus vera ejusdem explicatio a falsa distinguitur. Declaratio controversiarum quae hoc tempore contra moventur... Omnia ex fontibus Israelis exstructa p. GELLIUM SNEC. Fr. Fran. exc. A. Radaeus. 1588. 8°.

De praef., get. »Datum Franekera 1 Maij 1588", is gerigt: »christ. rebus publicis et sctis Dei ecclesiis, earundemque piis nutritiis, magistratibus, ministris ac senioribus in Frisia." Als »controversiae" worden op de keerzijde van het titelblad genoemd: 1 Scripturae interpretatio ad quos pertineat. 2 Religionis controversiae ad quam regulam sint decidendae. 3 Quae sit et unde sacr. literarum auctoritas. 4 Traditiones apostol., quae verae, quae falsae. Cum praec. in singulis objectionum refutatione.

Methodica descriptio sive fundamentum praecipuorum locorum communium aut dogmatum s. script. de cognitione Dei et hominis, hujusq. triplici in hac vita statu; summa diligentia ac fide nec exiguo labore ad perpetuum catholicae eccl. cum patriarcharum ante legem, Mosis ac prophet. sub lege, tum euangelistarum atq. apost. sub n. t. et euangelio consensum quasi in compendium redactum ac digestum. Auth. GELLIO SNEC. Fr., v. d. m.... Juxta Harlemum, ex off. Joannis Theophili. 1591. 8°.

Met eene elegie aan de stat. van Friesl. en eene voorr. aan Graaf WILLEM LODEWIJK van Nassau. In acht boeken verdeeld, telkens onder afzond. titel en met nieuwe voorr. of opdragt. De »index librorum sive locorum communium" aan de keerzijde van het titelblad.

Isagoge in nonum caput epist. PAULI ad Rom. dilucidam partium dispositionem atq. methodicum argumentorum ordinem, nec non fundamenta probationum unius cujusque versus breviter comprehendens.... una cum praecipuarum dissentientium objectionum refutatione, et fallaciarum absurditatumque demonstratione. Auth. GELLIO SNEC. Fr., d. v. m. Anno 1596. 8°.

De opdragt aan de stat. van Friesl. is get: »datum Leovardiae primo Maji 1595."

PETRUS HACKIUS.

Geb. . Pred. te Wachtendonk, te Leiden 1581. Gest. 1595.

v. d. Aa, a. w. Dl. VIII, bl. 37, vlg.

Biblia, dat is de gantsche heyl. schriftuere, grondelijck ende trouwelijck verduytschet. Met seer schoone annotatien nae den Geneefschen exemplaer, uyt de franc. tale in de nederd. sprake overgh., nu ten derde male oversien ende verbetert door veel nieuwe allegatien van.... schrift. plaetsen, ende.... vermeerdert. Met eene noch byghevoechde chronijcke.... over de gheheele bibel tot op het tweentseventichste jaer der geb. Chr[i].... Alles te samen ghevoecht door P. H.... Leyden, by J. Paedts Jacobsz. ende J. Bouwensz. 1609. f°.

Zie voor deze en de vier volgende uitgaven: *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 6, N°. 30—33.
De 1[ste] uitgave van dezen bijbel verscheen in 1581, de 2[de] in 1591. Vgl. J. le Long, *Boekzaal der nederd. bybels* (Hoorn. 1764), bl. 740, vlgg.

Biblia.... nu ten vierden male overs. ende verbet.... door P. H.... Rott., by Jan van Waesberghe. 1612. Met priv. voor vijf jaren. f°.

Met opdragt van den drukker, Isaac Jansz. Canin, aen de algem. stat. Dordr. 31 Dec. 1611.

Biblia...., voortijts uytg. tot Geneven, getrouwelijck overg.... ende voor de vierde reijse overs., gecorr. ende verb. door P. H.... Met rijcke aenwijsinghen der gelijck ofte ongelijck stemmenden plaetsen.... t' Amst., voor Jan Marcus. 1621. f°.

Met geillustreerd titelblad.

Biblia.... verduyschet. Met.... annot. in het o. test. Eerstmael.... overg. door P. H.... ende nu op nieus overs. ende van.... druck-fauten gesuyvert ende.... op de swaerste passagien met.... annot., principalijck uyt den italiaenschen bibel D. Deodati genomen, oock met openinge van den hebr. text ende nauwer-luysterender oversettingen.... verm. door Sixtinum Amama...., ende het n. test... uyt de griecxsche tale overgh. ende.... overs. nae de beste oversett...., met nieuwe sommarien ende afdeelingen der capittelen, mitsg. annot., door Harmannum Faukelium.... Tot Dordr., gedr., voor Francoys Boels. 1632. f°.

Met voorr. »tot den leser" van Amama, gedagt: »binnen Franeker desen 21 Sept. 1625;" en van Faukelius, »datum binnen Middelburch desen 2 Junij 1617." Achteraan »t' Amst., gedr. by Anthoni Jacobsz."
Vgl. *Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op H. FAUKELIUS.

Brutum fulmen, dat is: crachteloose blixem; daer mede wort bewesen, dat de verclaringhe des bans, uytghespr. van.... paus Sixto quinto tegen.... Henrick van Bourbon, con. v. Navarre, ende zijnes ooms sone, mede Henrick van Bourbon...., prince van Conde, by allen menschen is te achten voor ydel, ende van gheener macht ende weerde. Eerst.... in tcort door eenen hooch-ghel.

man beschr. in lat. sprake, maer nu den eenvoud. Batavieren ten goede, in nederd. tale vry al wat langer ende breeder uytgestrect ende verlichtet, door P. HACKIUM.... Tot Leyden, by J. Paedts Jz. ende J. Bouwensz. 1588. 8°.

Na een opdragt aan de stat. van Holl., „datum Leyden den 24 Mey," volgt, onder afzond. titel: „Verclaringhe des bans door.... SIXTUM.... den vijfden gedaen tegen HENRIJCK van Bourbon enz. Daerby ghevuecht de ontlastinghe haerder.... ondersaten van.... schuldige getrouwicheyt enz. Wt den lat. exempl., twelck tot Romen by den erfg. Antonij Bladij a°. 1585 ghedr. was, overgh.;" waarbij het zegel en de onderteekening der kardinalen. Het werk is in drie deelen verdeeld: „Het eerste bouck handelende van de persone des rechters ende zijn onbequaemheyt" (in 41 cap.). „Het tweede boeck hand. noch breeder van de onbequaemheyt des richters" (in 33 cap.). „Het derde boeck, inhoudende noch drie andere hooft-oorsaecken, om welcker wille dese pauselicke.... ban van gheener weerden te houden is" (in 18 cap.). Aan het einde een register 1).

---

1) De schrijver van *P. Sixti V fulmen brutum* was FRANCISCUS HOTOMANNUS (SAX, o. l. T. III, p. 433). Het werk verscheen in 1586 te Leiden. Voor mij ligt eene uitgave in 8°. van 1603, welke aanvangt met: „Benedictiones SIXTI V in regem Navarrum et principem Condaeum;" „Appellatio reg. Nav. et princ. Condaei opposita excomm. SIXTI, allata Romam et ibi locis quatuor destinatis publicis denunciationib. affixa, 6 Oct. 1585" en „Literae Navarr. regis ad senatum Paris. curiae" (11 Oct. 1585). Na het *Brutum fulmen*, onder afzond. titel, de ban, en vervolgens, gelijk ook op den titel staat uitgedrukt: „Disputatio BELLARMINI de primatu episc. rom. et ad eam responsio." — „Disput. de donatione CONSTANTINI magni." — „Collatio PETRI cum papa rom." Vooraan een Σύνοψις op een blad f°., achteraan een index.

REMONSTRANTEN.

HOOGLEERAREN.

VÓÓR DE OPRIGTING VAN HET SEMINARIUM.

JACOBUS ARMINIUS.

(JAKOB HERMANSZ.)

Geb. 10 Oct. 1560. Pred. te Amst. 1588. Hoogl. te Leiden 1603. Gest. 17 Oct. 1609.

v. d. Aa, a. w. Dl. I. bl. 369—375.

* Cattenburgh, o. l. p. 4, sq. — †† Foppens, o. l. T. I, p. 499. — ×× Paquot, *Memoires pour servir a l'hist. litt. des dix-sept. prov. des Pays-Bas. Louv.* 1765. f°. T. I, p. 128—131[1]).

* †† ×× J. Arminii, Veteraq. Bat., s. s. theol. doct. eximii, opera theologica.... Lugd. Bat. ap. Godofrid. Basson. 1629.

De inhoud, achter de »praefatio" opgegeven, omvat: Orationes. — Declaratio sentent. de praedest., providentia Dei, libero arbitrio, gratia Dei, divinitate filii Dei, et de justific. hominis coram Deo. — Apologia adversus art. XXXI in vulgus sparsos. — Responsio ad quaest. IX et ad eas anterotemata. — Disput. publ. et priv. — Amica collatio cum Fr. Junio de praedest. — Examen modestum praedest. Perkinsianae. — Analysis cap. IX et dissert. in cap. VII epist. ad Rom. — Epist. ad Hippolytum à Collibus. — Artic. nonnulli diligenti examine perpendendi. Vooraf: P. Bertii Orat. de vita et obitu J. Arminii oratio, dicta XXII Oct. CI.ƆI.ƆC.IX in audit. theol. Zie beneden op P. BERTIUS.

J. Arminii.... opera theol.... Nunc denuo conjunctim recusa. Prostant ap. Guilielm. Fitserum Anglum, bibliop. Francofurtanum. 1631.

Met portret (S. Furck sculp.) achter de praef. De inhoud, hier op den titel opgegeven, is gelijk aan de vorige uitgave.

J. Arminii.... opera theol.... Prostant Francof., ap. Wolfg. Hoffmannum. 1635.

De druk is geheel gelijk aan de voorgaande. De inhoudsopgave staat hier niet op den titel, maar op bl. 8, in plaats van het portret.

J. Arminii.... Disputationes XXIV, de diversis christianae religionis capitibus, ab ipsomet totidem verbis compositae; quarum index praefat. ad lectorem sequitur. Lugd. Bat, ex off. Thomae Basson. 1609. 8°.

Vgl. J. Arm. *Opera theol.* Met praef. van den uitgever, waaruit blijkt dat dit boek met medeweten van A. het licht zag.

Achter dit exemplaar: *Paraeneticus de theol. cryptica.... studio* Lud. Crocii. *Bremae.* 1615. Zie *Catal. Stuk* II, *Afd.* 2.

J. Arminii.... Disputationes magnam partem s. theologiae complectentes, publicae et privatae. Priores cum accessione aliqua, et

---

1) Ontbreekt: J. Arm. epist. ad Hippol. à Coll., nec non artic. dilig. exam. perpendendi. Delphis 1613. 8°. Vgl. F. Mullers *Catal. v. e. uitgebreid magazijn v. godgel. werken* (1857), bl. 41, N°. 136.

correctiores, nunc XXV numero. Alterae vero totae novae, et LXXIX numero. Quarum index epist. dedicatoriam sequitur. Praemittitur: Oratio de vita et obitu auctoris, recitata a d. PETRO BERTIO, coll. illustr. dd. ordinum regente dignissimo. Lugd. Bat., ap. J. Paedts et Th. Basson. 1610. 8°.

De opdragt, »praetori, consulibus et scabinis, magistratui reipubl. Leidensis," is ondert. »libri masculi p. m. J. ARM., suo etiamque sororum suarum nomine, HERMANNUS, PETRUS, JOANNES, LAURENTIUS, JACOBUS, WILHELMUS, DANIEL ARMINIUS." Daarna een »Ode in commendat. libri et auctoris," get. C(ASPAR) B(ARLAEUS). Vgl. beneden op P. BERTIUS.

Idem. Editio secunda. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1614. 8°.

J. ARMINII.... disputationes privatae de plerisque christianae religionis capitibus, incoatae (*sic*) potissimum ab auctore ad corporis theologici informationem. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1614. 8°.

J. ARMINII.... orationes itemque tractatus insigniores aliquot, in quibus quidnam sentiat de quamplurimis in s. theologia hoc tempore controversis quaestionibus, ingenue atque aperte profitetur. Lugd. Bat., ex off. Th. Basson. 1611. 8°.

Met opdragt, »curatoribus academiae et consulibus civit. Lugd.," ondert. »J. ARM. liberi orphani novem." Inhoud: Orat. de sacerdotio J. CHR., habita cum auctor doctor s. theol. crearetur. — Orat. tres de theologia, (de objecto, de auctore et fine, de certitudine theol.). — Orat. de componendo religionis dissidio inter Christ. — Declaratio qua auctor sentent. suam profitetur de praedest. etc. apud ordines Holl. et Westfr. — Responsio ad. XXXI artic. in vulgus sparsos. — Quaestiones novem cum respons. et anterot. auctoris aliis. Vooraan eenige schriftelijke aanteekeningen.

Idem. Secunda editio recognita. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1613. 8°.

J. ARMINII.... examen modestum libelli, quem d. GUILIELMUS PERKINSIUS, apprime doctus theologus, edidit ante aliquot annos, de praedestinationis modo et ordine, itemque de amplitudine gratiae divinae. Addita est propter argumenti convenientiam: Analysis cap. IX ad Rom., ante multos annos ab eodem ipso d. ARMINIO delineata. Cum indice.... Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1612. 8°.

Met uitvoerige opdragt, »praetori, scabinis, syndico, secretariis, totique adeo senatui reipubl. Roterod.," ondert. »J. ARM. lib. orph. nov." PERKINS had uitgegeven: *De praedestinationis modo et ordine, et de amplitudine gratiae divinae, christiana et perspicua disceptatio.* De verhandeling over Rom. IX is gerigt aan GELLIUS SNEC., »cum primum *Isagoge* ipsius in idem hoc cap. in lucem prodiisset (zie boven bl. 20), circa quod tempus ARM. hoc ipsum cap. Amstelodami pro concione recenter pertractarat."

J. ARMINII.... de vero et genuino sensu cap. VII epist. ad Rom. dissertatio. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1612. 8°.

Met uitvoerige opdragt, »GUILHELMO BARDESIO, toparchae in Warmenhuysen," ondert. »L. B. idib. Aug. 1612. J. ARM. lib. orph. nov." Vooraf een »Synopsis" op een blad f°.

J. Arminii.... amica cum d. Francisco Junio de praedestinatione per literas habita collatio. Lugd. Bat., ap. G. Basson. 1613. 8°.

Vooraf eene uitvoerige »Epist. dedic. ordinibus prov. Ultrajectinae," ondert. »L. B. 8 Mart. 1613. J. Arm. lib. orph. nov." Daarna eene inhoudsopgave. Aan het einde nog, »Theses (XX), in praecedenti coll. aliquoties citatae, Fr. Junii de praedest., ab ipso totidem verbis compositae et sub ejusdem praes. a Guilh. Coddaeo in acad. L. B. 1593 publice disputatae; itemque breviculae Arm. ad easdem notae." Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op Fr. JUNIUS.

×× J. Arminii... examen thesium d. Francisci Gomari de praedestinatione. Accesserunt Stephani Curcellaei vindiciae, quibus suam et d. Arminii sententiam de jure Dei in creaturas, adversus Mosis Amyraldi criminatione defendit. 1645. 8°.

»Gomarus theses publice disputandas proposuit, ad 31 Oct. 1604, respondente Samuele Grutero." Met praef. van Curcellaeus. Zie ook op: St. CURCELLAEUS en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op Fr. GOMARUS.

Twee disputatien van de goddel. predest., d'eene by.... Gomarus, d'ander by.... Armimius.... openbaerlijck voorghest. int j. 1604, *enz.* 1609. (N°. 796).

N°. 15 der *Disput. publ.* Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op Fr. GOMARUS.

Hetzelfde. Tweede onveranderde druk. 1610. (N°. 797).

Corte.... verclaringhe uyt de h. schr.... van de cracht.... der voorsienicheyt Godts ontrent (*sic*) het quade; wesende.... int j. 1605, andermael int j. 1607.... voorghest. door.... Arminium, *enz.*. 1609. (N°. 805).

Inhoudende vier en twintig stellingen, uit N°. 9 en 10 der *Disput. publ.* te zamen gebragt.

Twee disputatien: de eene d. P. Bertii.... de andere.... Arminii, van des menschen vrije-willekeur en hare crachten, *enz.* 1609. (N°. 806).

N°. 11 der *Disput. publ.* Zie ook op P. BERTIUS.

Een cleyn tractaetgen, vervatende seeckere artic. teghens den aflaet ende vaghevier; ghedisp. onder.... Arminio.... 1606, den 22 Febr., *enz.* 1609. (N°. 807).

Op den titel, in lijst, een »Mandata" waaraan zes zegels hangen, gekroond door een kardinaalshoed. Deze vertaling zal gevolgd zijn naar de oorspronkelijke lat. uitgave, bij den universiteitsdrukker J. Paedts verschenen, toen deze stell. in 1606 werden verdedigd. Zij komen noch onder de *Disput. publ.* noch de *priv.* voor.

Een cort.... tractaetgen, vervat. seeck.... artic., daer inne bewesen wort, dat de gheref. kercken v. d. roomsche kercke niet affgheweecken en zijn, ende dat sy wel doen, weygerende mette selve kercke eenighe ghemeynschap te houden in saecken die t' gheloove

ende den godtsdienst betreffen. Ghest. door.... ARMINIUM.... ende... gedisput. op den 1en Aug. 1607, *enz.* 1609. (N°. 808).

Met voorr. van den vertaler. N°. 22 der *Disput. publ.*

Dry tractaetgens van de ordre int beroepen ende beleydinge der jaerlijcksche synoden. Het I.... ARMINII...., waerby ghevoecht is een corte wederlegg.... ende een.... teghensprekinghe des wercks d. JOANNIS WTEN-BOGAERTIJ, door den oversetter... JOANNEM LYDIUM, *enz.* 1610. (N°. 877).

Deze stellingen van ARM., die in 1608 door WIRTZEUS DE BERGOMO als respondent, onder zijne voorzitting waren verdedigd, komen onder de *Disput. publ.* niet voor. Alleen behelst No. 58 der *Disput. priv.* eene thesis »de consiliis," die, wat den hoofdinhoud betreft, met deze stellingen overeenkomt.

Van dit pamflet is alleen het gedeelte, dat op ARM. betrekking heeft, hier bij gevoegd. Zie ook *Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op JOH. LYDIUS.

Verclaringhe.... ARMINII.... aengaende zijn ghevoelen so van de predest., als van eenige andere poincten der christ. religie....; eerst mondelingh ghedaen in de.... vergad. v. d.... stat. v. Holl., *enz.* 1610. (N°. 872).

Deze nederd. uitgave zag dus nog vóór de lat. uitgave het licht, bij denzelfden uitgever. Zie boven J. ARMINII *Orationes*. De voorr. is ondert. »De weduwe van J. ARM. met haere broeders."

Vierderley theses.... teghen t' pausdom: 1 van d' afsondering der geref. kercke van de roomsche; 2 van den paus van Romen ende de.... titulen.... hem toegheschreven....; 3 van de afgoderije....; 4 van de aenroepinghe der heylighen. Ghestelt ende ghedisp. binnen Leyden, bij.... ARMINIUM, *enz.* 1610. (N°. 899).

N°. 21, 22, 23, 24 der *Disput. publ.* Met uitvoerige voorr. van »d'overzetter." Het is niet onwaarschijnlijk dat UYTENBOGAERT, zoowel in deze als in andere vertalingen, de hand heeft gehad.

Een corte... antwoorde op vier poincten, by.... ARMINIUS.... tegen ghesproken, als te syn ontschrift-matich (*sic*), ende niet noodich om te gelooven, aeng. de praedest.... Met een kordt ondersoeck van vier poincten by.... ARM. hier tegen ghestelt, handelende van de predest.... na syn verstant, met XX volch-redenen, die hy daer by ghestelt heeft tot een bewijs, dat zyn vier poincten.... zy het fondament des christendoms.... Maer hier teghens wort bewesen dat de oprechte leere van de eewighe predest.... zulcx is.... Ghestelt simpelyck tot antwoort, *enz.* [1611]. (N°. 961).

Met voorr. van den contra-remonstr. uitgever, die enkele stellingen betreffende de praedest. aan ARMs. geschriften ontleent en weêrlegt. Zie beneden *Afd.* 2, VÓÓR DE OPENING DER DORDSCHE SYN. Geschr. voor het volk (*contra-rem.*).

Copie van sekeren brief.... gheschr. van.... ARMINIO aen GELLIUM SNEC., inhoud. een corte verclar. over het neghende cap. tot den Rom. [1612]. (N°. 894).

Deze nederd. vertaling zal wel niet vroeger zijn verschenen, daar de lat. uitgave (zie boven bl. 25) eerst in 1612 en bij een anderen uitgever het licht zag. Achteraan eenige dichtregelen.

Vertaelde theses, inhoud. een corte onderwijsinghe v. d... regeeringhe der kercke CHR[i]...., eertijdts door.... J. ARMINIUM.... beschreven, *enz.* 1612. (N°. 1029).

Met voorw. van »den oversetter." Alleen hierbij gevoegd omdat het op naam van ARM. is uitgegeven. Zie beneden, *Afd.* 2, VÓÓR DE OPENING DER DORDSCHE SYN. Geschr. voor het volk (*contra-rem.*). Vgl. *B. v. p.* N°. 1030.

Bekentenis d. J. ARMINII van de vrye wil des menschen ende zyne krachten. Wt de lat. in onse nederd. tale overgheset, door een liefhebber der waerheyd. Ghedr. 1617.

No. 11 van de *Disput. publ.*

Zedich ondersoeck d. J. ARMINII.... op het boecxken, welck d. GUILH. PERKINSIUS, een seer gheleert theologant, voor eenighe jaren uytgegh. heeft, van de maniere ende ordre der predestinatie, mitsg. oock van de grootte der goddel. ghenade. Wt het lat. in nederd. tale overgeset. Is hier tusschen de woorden d. ARMINIJ inghevoeght den gheheelen text d. PERKINSIJ, die in dit boeck wedergheleydt wordt. Het eerste deel. Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. voor A. Burier. 1617.

Deze vertaling is, blijkens de onderteekening van den opdragt aan de gecomm. raden v. d. stat. v. Holl. en W. Friesl., van den remonstr. pred. DANIEL WITTIUS. Zie beneden bij D. WITTIUS.

Zedich ondersoeck, *enz.* Het tweede deel. 1617.

WITTIUS droeg dit deel op aan »balliouw, borghemeesters, schepenen ende vroetschap der stede Schoonhoven."

The works of JAMES ARMINIUS.... translated from the Latin. To which are added, BRANDTS Life of the author...., numerous extracts from his private letters, a.... account of the synod. of Dort... etc. By JAMES NICHOLS.... In three volumes. Vol. I. London. 1825. 8°.

Dit 1[ste] deel bevat een portret van ARM. (engr. by Thomson from a scarce Dutch Print"). Van ARMS'. werken zijn in dit deel vertaald opgenomen: *Orationes.* — *Declaratio sententiae ad ord. Holl. et West Fris.* — *Apologia adv. XXXI art.* (art. 1—9).

The works of J. ARMINIUS.... by J. NICHOLS.... Vol. II. London. 1828. 8°.

Inhoud: Apology against thirty-one theol. articles (art. 10—31). — Nine questions exhibited for the purpose of obtaining an answer from each of the professors of divin., and the replies which J. ARM. gave to them, with other nine opposite art. — Twenty-five public disputations. — Seventy-nine priv. disput. — Dissertation on the true and genuine sense of the seventh chapt. of the ep. to the Rom. — A letter to HIPPOLYTUS a Coll. — Certain art. to be diligently examined and weighed. — A letter on the sin against the holy ghost."

The works of J. ARMINIUS.... transl. from the Latin, in three vol. Thee first and second by J. NICHOLS.... The third, with a sketch

of the life of the author, by rev. W. R. BAGNALL, A. M. of the Methodist episc. church. Vol two. Auburn, Buffalo. 1853. 8°.

Inhoud: Seventy-nine private disputations (alle), overigens geheel gelijk aan het vorig deel.

The works of J. ARMINIUS.... by rev. W. R. BAGNALL.... Vol three... 1853. 8°.

Inhoud: Epistolary discussion concerning predest., between J. ARM. and F. JUNIUS. — Appendix to the previous discussion, containing the thesis of JUN. concern. predest., with annotat. by ARM. — Examination of a treatise concern. the order and mode of predest., and the amplitude of div. grace, by W. PERKINS. — Analysis of the ninth chapter of the ep. to the Rom.

CONRADUS VORSTIUS.

(CONRAD VON DEM VORST).

Geb. 19 July 1569. Hoogl. te Steinfurt 1596. Als hoogl. te Leiden beroepen, doch niet opgetreden 1610. Veroordeeld door de syn. v. Dordr. 1619. Gest. 9 Oct. 1622.

B. GLASIUS, *Godgeleerd Nederland.* Dl. III, bl. 550—557.

** SAX, o. l. T. IV, p. 70, sq. 572. — ×× PAQUOT, o. l. T. III, p. 78—86. — † CHRIST. CHR. SANDIUS, *Bibliotheca Anti-trinitariorum.* 1684. p. 98. sq. 1).

†×× Tessaradecas anti-pistoriana; hoc est, responsio ad librum d. JOHANNIS PISTORII Nidani &, quem de XIV in religione controversis articulis a°. 1599 edidit, pars operis prima; in qua de principiis fidei christ., nempe de s. scriptura, deque ecclesia disputatur. Accessit in fine appendix, seu brevis epitome totius controversiae de autoritate eccl. itemque s. script. Auct. C. VORSTIO.... Hanoviae, ap. Guil. Antonium. 1607. 8°.

Vooraf eene »Epist. dedicat. (Steinf. kal. Aug. 1607) principi Anhaldiae, comiti Ascaniae, domino in Zerbst et Berneburgk," benevens een »Index rerum." De »Admonitio ad lectorem" is van 20 Nov. 1604.

†×× Tessaradecadis antipistorianae.... pars altera, complectens X posteriores easque speciales controversias; nempe de justificatione hominis coram Deo, invocatione sanctorum, cultu imaginum, eucharistia, missa, etc. Auct. C. VORSTIO.... Han., ap. G. Antonium. 1607. 8°.

De »Admonitiuncula ad lectorem" is van 12 Dec. 1605. Achteraan een »Index rerum." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op JOH. PISTORIUS.

†×× De causis admodum justis ac necessariis, hactenus ab evangelicis deserti, et porro a piis omnibus deserendi romani papatus.

---

1) »Diu dubius fui" — zegt SANDIUS — »num istum auctorem huic catalogo nostro merito insererem. Verum dubitationem hanc, praeter alia, sustulit, cum legissem confessionem fidei, manu ipsius moribunda exaratum; in qua haud obscure prodit, quae ejus de Deo ac Christo fuerit sententia." Vgl. voor het ontbrekende PAQUOT en SANDIUS.

Opus inchoatum, sive pars operis prima; complectens septem disputationes, quarum prima causas omnes compendiose explicat, reliquae sex totidem idololatriae papisticae species ostendunt et breviter refellunt. Auct. C. VORSTIO.... Steinf., exc. Theoph. Caesar. 1608.

De zes laatste theses zijn alle onder afzond. titel en door V's. discipelen te Steinf. verdedigd. Onder dezen komen voor: JACOBUS OMPHAL en HENRICUS WELSINGH.

Disputationum de causis deserendi papatus: Pars II.

Zonder afzond. titel. Het behelst disp. VIII—XIII. Alleen de vijf laatste schijnen openlijk verdedigd te zijn. Onder de respondenten worden JOACHIM NEANDER en WILBRANDUS FORCKENBECK gevonden.

Disputationum.... Pars III. Comprehendens ejusdem ecclesiae errores varios.

Ook zonder titelblad. Het bevat disp. XIV—XXII. Overal worden de namen der respondenten vermeld, waaronder twee Nederlanders: JOHANNES ANTONIDES van Deventer en BERNHARDUS CONRAD van Rhenen.

De causis admodum justis, *etc.* Steinf. 1612.

Hetzelfde, omvattende alle drie de deelen. PAQUOT en SANDIUS vermelden alleen eene uitg. van 1611 te Steinf.

†×× Anti-Bellarminus contractus; hoc est, compendiosum examen omnium fidei controversiarum, quae hoc tempore inter evangelicos et pontificios agitantur, prout eas ROB. BELLARMINUS, cardinalis, IV Disputat. suarum tomis complexus est. In quo non tantum praecipua utriusque partis argumenta fideliter recitantur, sed et varia praedicti card. sphalmata, evangel. doctrinae opposita, breviter more scholastico refutantur. Auct. C. VORSTIO... Han., ex. off. typogr. G. Antonii. 1610.

Met opdragt aan de stat. gen. gedagt. Steinf. 20 Jan. en »Prooemium ad lectorem." Vooraf gaat het *Enchiridion controversiarum inter evang. et pontif., seu index errorum eccl. romanae, una cum antidoto; ex IV tom. Disp.* R. BELL., *in gratiam studiosae juventutis excerptus*, reeds in 1604 afzond. uitgegeven. Het werk zelf is op gelijke wijze ingedeeld als de vermaarde *Disputationes de controversiis christianae fidei adversus hujus temporis haereticos*, die in vier deelen te Rome waren verschenen (1581—1593) en later te Lyon, Venetie en elders op nieuw het licht zagen. Aan het einde een »Index." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op R. BELLARMIUS.

†×× Tractatus theologicus de Deo, sive de natura et attributis Dei, omnia fere ad hanc materiam pertinentia (saltem de quibus utiliter et religiose disputari potest) decem disputationibus, antehac in ill. schola Steinf., diverso tempore, publice habitis, breviter et methodice comprehendens. Accesserunt etiam seorsim annot., hactenus quidem imperfectae, nunc autem demum perfectae,.... ad uberiorem eorum exegesin, quae in thesibus haud satis explicata esse videbantur. Auct. C. VORSTIO.... Steinf., exc. Th. Caesar. 1610.

De tien disputaties handelen: de existentia, de nominibus, de natura, de omnipotentia, de omniscientia et sapientia, de voluntate, de dominio et potestate, de bonitate et benignitate, de justitia et veritate, de amore, odio, ira et similibus quasi affectibus Dei. Vooraf eene »Epist. dedic. MAURITIO, Hassiae landtgravio, comiti in Katzenelebogen, Dietz, Nidda et Ziegenhain" get. »Steinf. XX Martii 1606." De voorr. is van 1 Maart 1610.

Onder de respondenten komt voor: CLEMENS ROSAEUS. (11 Maart 1598).

Idem. Steinf. 1610.

Andere uitg. Het titelblad is geheel aan het voorgaande gelijk, doch de druk is ruimer. De voorr. staat hier vóór de opdragt, en aan het einde worden de errata gemist. SANDIUS spreekt van eene Hanov. uitg. van 1610, PAQUOT van 1616.

†×× De auctoritate s. scripturae, opusculum his temporibus nostris utilissimum, quemadmodum intelligi potest ex praecipuis rerum, quae in ipso tractantur, capitibus.... Steinf., exc. Th. Caesar. 1611. 8°.

De »Praef. apologetica ad lectorem, qua ratio hujus editionis exponitur," is door V. onderteekend. Het is een geschrift van F. SOCINUS, gelijk dan ook op dit exemplaar geschreven staat: »CONR. VORSTIUS edidit SOCINI." Zie later op F. SOCINUS, *Catal. Stuk II, Afd.* 2. Vgl. hierbij PAQUOT a. w. en F. MULLER *Catal. v. e. uitgebr. magazijn v. godgel. werken,* bl. 253, No. 5003.

Epitome exegeseos apologeticae, seu brevis declaratio articulorum aliquot, ex Tractatu de Deo excerptorum, in quibus potissimum de natura et voluntate Dei agitur, censuris quibusdam apologiae loco oppositae. Ad omnes euangel. veritatis et eccles. pacis amantes, praesertim theologos et eccles. ministros. Auct. C. VORSTIO.... Steinf., exc. Th. Caesar. 1611.

V. zegt in een kort voorwoord, dat hij vroeger had beloofd eene: »Exegesin eorum articul: quos nonnulli censores, praesertim in Belgio, ex tractatu de Deo excerpserunt et tanquam erroneos, immo haereticos et paradoxos passim acerbe traduxerunt." Die *Exegesis* was gereed, »et in Holl. eo consilio missa, ut ibidem a fratribus moderatioribus prius perlecta et approbata, typis tandem evulgaretur." Hij zond intusschen dit *Epitome* vooruit, »partim ut testem fidei constanter a me servatae, partim ut brevem exomologesin de articulis in suspicionem vocatis."

†×× Doct. C. VORSTII apologetica exegesis sive plenior declaratio locorum aliquot, quae ex libro ejusdem De Deo.... excerpta, eique pro erroneis imposita, hoc titulo late in vulgus emanaverunt; ab eodem ipso auct. scripta et in lucem edita. Accessit in fine appendix brevicula adversus iniquas M. BECANI jesuitae criminationes. Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1611.

In eene uitvoerige praef., »scriptum Leidae $\frac{1}{11}$ Apr.", rigt V. zich tot de stat. v. Holl. en West-Fr. Wat de *Appendix* betreft, de aanleiding tot het schrijven hiervan deelt V. in deze woorden mede: »Edidit hisce nundinis M. B., jesuita Moguntinus, vir alioqui doctus, sed suae sectae nimium addictus: *Tractatum* quendam *de Deo et attributis divinis,* in quo meum tractatum injuste acerbeque passim perstringit." Achteraan een »Index articulorum." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op M. BECANUS.

PAQUOT en SANDIUS noemen alleen eene Hanov. uitg. van 1610, en spreken ook van eene nederd. vert.

×× Theses theol. et apol. de persona et officio CHRi., de quibus.... christiana συζήτησις.... instituetur... praes... C. VORSTIO... respond. GERHARDO GRIMERIO, Frisio orient. Steinf., exc. Th. Caesar. 1611.

Vgl. hieronder de *Vertaelde theses.*

×× C. VORSTII.... prodromus plenioris responsi, suo tempore cum Deo

secuturi, ad Declarationem d. SIBRANDI LUBBERTI et iteratam ministr. Leowardiensium Cautionem, aliaque plura id genus aliorum eristica scripta, recenter in lucem adversus ipsum emissa. Editus ad defensionem veritatis et innocentiae. Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1612.

Aan de stat. v. Holl. en West-Fr. en aan de Leidsche curatoren opgedragen (Leid. 12 Nov. 1611). Vgl. voor den inhoud hieronder C. VORSTIJ *Voorloper*, en voor de *Declaratio* en *Cautio* (*Waerschouwinghe*): *Catal.*, *Stuk* II, *Afd.* 1 op JOH. BOGERMAN en SIBR. LUBBERTUS.

PAQUOT geeft nog op: *Prodromus adversus criminationes fratrum quorumdam*, zonder plaats of jaar. Dit kan wel geen ander geschrift als de *Prodromus* zijn, ofschoon hij daarvan ook den titel vermeld.

×× C. VORSTII.... christiana et modesta responsio ad articulos quosdam nuper ex Anglia transmissos et typis hic descriptos passimque in vulgus late dispersos. Solius veritatis et innocentiae asserendae studio, urgente sic necessitate, in lucem edita. Lugd. Bat., exc. Th. Basson. 1611.

Opgedragen aan de stat. gen. (Leid. 15 Dec. 1611). V's. stellingen, aan zijn boek *De Deo* en aan de *Apologia* ontleend, waren door den gezant WINWOOD in zijne 2de oratie aangehaald en aldus verspreid geworden. Vgl. beneden voor dit en andere stukken van V. *Afd.* 2. VÓÓR DE OPENING DER DORDSCHE SYN. Algem. belangrijke gebeurtenissen. Behalve deze stellingen en de weerlegging bevat een »Appendix" alle loca probantia van aangehaalde schrijvers. Vgl. hieronder het *Teghenbericht* en de *Brief*.

C. VORSTIJ.... brevis refutatio speciminis a Leowardiensibus ecclesiasticis adversum ipsum editi. Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1612.

Tegen het *Specimen conscientiae* etc. gerigt. Vgl. *Catal.*, *Stuk* II, *Afd.* 1 op J. BOGERMAN. Met de opgave van PAQUOT: *Apologie contre les ministres de Leuvarde* »en Allemand", zal vermoedelijk dit bedoeld zijn, ofschoon mij noch eene hoogd. noch eene nederd. vertaling van dit stuk bekend is.

×× C. VORSTIJ.... responsum plenius ad scripta quaedam eristica, non ita pridem a diversis fratribus contra ipsum edita, praesertim vero ad scriptum illud nuperum ministr. Leowardiensium, quod Commonefactionem ampliorem vocant. Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1612.

Vgl. voor den inhoud hieronder C. VORSTIJ *Volcomender antwoort*, en voor de *Commonef. ampl.* (*Naeder-waerschouwinghe*): *Catal.*, *Stuk* II, *Afd.* 1 op J. BOGERMAN.

×× Catalogus errorum.... d. S. LUBBERTI, ex libello ipsius.... Declaratio responsionis & fideliter excerptus, cum brevi refutatione. Aut. C. VORSTIO *etc.* 1612. (N°. 1014).

Met praef. Vgl. *Catal. Stuk II*, *Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.
PAQUOT vermeld ook eene uitg. van Steinf. 1611.

×× Oratio apologetica habita in pleno concessu illustr. et praepot. Hollandiae et Westfrisiae ordinum, Hag. com. 22 Martij, stilo novo, a C. VORSTIO.... Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1612.

»Oratio haec" — zoo zegt V. tot den lezer — »nec latino, nec belgico sermone a me habita fuit, sed teutonico. Jussu tamen ill. ord. ipsa deinde in utramque illam linguam praepropere conversa fuit." Vgl. de vertaling hieronder.

×× C. Vorstii.... parasceve ad Amicam collationem cum clariss. theol. d. Johanne Piscatore, s. literarum in ill. schola Herbornensi prof., super notis hujus ad loca quaedam, ex illius Tractatu de Deo et Exegesi apologetica pridem excerpta et notis istis breviter examinata; ubi variae quaestiones theol. tractantur, maxime quae divin. praedestinationem concernunt. Goud., typ. C. Tournaei. 1612.

De praef. is gedat. »Goudae $\frac{1}{1}\frac{5}{1}$ 9bris 1612." Het geschrift is in twee deelen verdeeld. Vgl. hieronder *Parasceve,* en voor dit en volgende geschriften: *Catal. Stuk* II, *Afd.* 2 op JOH. PISCATOR.

C. Vorstii.... theses theol. et apologeticae, de persona et officio Chr[i]. Quibus additae ejusdem theses de s. trinitate, hoc est: Deo patre et filio et spiritu s.; ante decennium Steinfurti publice disputatae. Impressae ibid., typ. Th. Caesaris. 1612.

V. zegt in zijne praef. (10 Aug. 1611), ten aanzien van hetgeen hem bewogen had deze stellingen uit te geven, het volgende: »Hasce theses importunis eorum calumniis oppositas esse volo, qui me, tanquam de aeterna deitate ac salutari officio J. C. pessime sentientem, odiose passim traducunt. Quibus addi velim theses de s. trinit., ut ex utrisque innocentia, sive orthodoxia mea, plenius innotescat."

×× ** C. Vorstij... amica collatio cum clar. theol. d. J. Piscatore.... super notis hujus (verbotenus hic insertis) ad illius Tractatum de Deo et Exegesin apologeticam. Ubi variae quaestiones theol. explicantur, maxime quae div. praedest. et quaedam Dei attributa concernunt.... Goud., typ. C. Tournaei. Impensis Andreae Burier. 1613.

In de praef. (Gouda 6 Maart 1613) is een brief van V. aan P. (Gouda 3 Julij 1612) en een van P. aan V. (Herb. 13 Julij 1612) opgenomen, waaruit blijkt, dat deze uitgave ook met goedvinden van den hoogl. van Herbron plaats had. »Potest" — zegt V. nog op den titel — »haec *Collatio,* non immerito generalis quaedam, ad omnes ejusdem generis aliorum censuras responsio vocari." Aan het einde een »Index sectionum."

×× C. Vorstij.... paraenesis ad doct. S. Lubbertum, qua recentes aliquot hujus in illum injuriae apertaeque calumniae, Commentariis ejusdem nuper editis insertae ac summatim in epistola et praefat. libri propositae, breviter refutantur. Goud., typ. C. Tournaei. 1613. Prostant ap. A. Burier.

De praef. is gedat. 20 Aug. 1613. Dit geschrift is hoofdzakelijk gerigt tegen de voorr. van L[s]'. boek: *Commentarii ad nonaginta novem errores,* etc. (Vgl. *Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op S. LUBBERTUS), dat weder tegen den *Catalogus errorum* van V. was opgesteld.

† ×× C. Vorstij... scholia *ἀλεξίκακα* ad Commentarios d. S. Lubberti; ubi variae quaestiones theol. et partim philos., more scholastico, discutiuntur; et nominatim centuria errorum d. Lubberti

(praeter innumeras ejusdem calumnias....) amplius detegitur ac refutatur. Goud., ap. A. Burier. 1614.

Tegen den inhoud van Ls'. boek gerigt. Zie het vorige geschrift. Na eene voorr. (20 Maart 1614) rigt V. zich onmiddelijk tot L. Met »Index quaestionum."

SANDIUS geeft twee andere uitgaven op: Steinf. 1611 (de *Commentarii* van L. verschenen eerst 1613) en Lugd. Bat. 1614. PAQUOT vermeld deze uitgave, doch als uitgever: C. Tournaeus.

C. VORSTII.... appendix ad Scholia alexicaca, qua continetur examen doctrinae d. S. LUBBERTI de praedestinatione Dei. Adjectae sunt, plenioris explicationis ergo, notae ad duas ejusdem d. LUBBERTI Disputationes, a°. 96 et 97 super hoc ipso argumento editas. Goud., ap. A. Burier. 1614.

De voorr. is get. »Goudae X kal. Aug. 1614." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

† ×× C. VORSTII.... responsio ad MATTHAEI SLADI, Anglo-Britanni, Scholasticae, quam vocat, cum eodem VORSTIO disceptationis &c. partem primam...; in qua VORSTII sententia de vera Dei immensitate.... ab improbis SLADI calumniis.... vindicatur. Addita est appendix gemina.... Respondetur etiam suo loco epistolae d. D. PAREI ad.... VORSTIUM.... Goud., ap. A. Burier. 1615.

Reeds vóór drie jaren had V. deze wederlegging van SLADUS' *Disceptatio* (Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op M. SLADUS) opgesteld, en hij zou de uitgave hebben opgeschort tot later tijd, om dit stuk met eenige andere aan de stat. v. Holl. op te dragen, ware SL. niet juist met het 2de deel zijner *Discept.* voor den dag gekomen. Dit blijkt uit de praef. »script. Goud. X kal. Sept. 1615." SL. had dien brief van P. aan V. openbaar gemaakt. V. nam in dit boek zijn antw. aan P. op, van 1 Mei 1612. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS (*Bekentenisse* C. VORSTII).

† ×× C. VORSTII... respons. ad M. SLADI... Disceptationis, quam vocat, partem alteram; in qua VORSTIJ sententia... a probris... SLADI asseritur. Item refutatio appendicis Disceptationis prioris.... Accessit sylloge argumentorum, quibus essentiae et voluntatis in Deo discrimen ostenditur. Praefationi item addita est brevis VORSTIJ confessio.... Goud., ap. A. Burier. 1615.

Met praef. en index. De »brevis et perspicua confessio de praecipuis quibusdam fidei christianae mysteriis" werd ook in het nederd. vertaald. Vgl. hieronder C. VORSTY *Corte ende grond. belydenisse.* Het stuk is verdeeld in eene »Responsio ad Appendicem SLADI" en eene »Responsio ad alteram SLADI *Discept.* partem." De refutatie van den *Appendix* handelt: de trinit., — absoluta Dei immensitate., — monarchia, omnipot. et praescientia Dei, — mundi ex nihilo creatione, — αὐτοθεότητι et praeaeternitate του λόγου, — pleniss. Chri. satisfact, — animarum corporibus solutarum statu, — carnis resurrect., — protoplastorum ante lapsum immortal. Het antwoord op het 2de ged. van SL' *Discept.* handelt: de immutabilit. et simplicit. Dei.

† ×× C. VORSTII.... amica duplicatio ad J. PISCATORIS, theol. Herb., Apologeticam responsionem et notas ejusdem Amicae collationi oppositas. Pars operis prima, in qua de praedest.

Dei et capp. annexis, videl. de morte CHR[i]. pro omnibus, de modo conversionis resistibili, deque possibili justorum defectione &c. copiose disseritur. Addita sunt seorsim paralipomena.... Accessit et geminus index.... Goud., ap. A. Burier. 1617.

Dit werk is opgedragen: »eximiis et rever. viris, sacr. theol. prof. et eccl. pastor., orthodoxam relig. juxta evang. J. CHRi. reformatam, per universam passim Europam profitentibus." Daarop volgt eene »Epist. ad J. PISCAT., qua praefationi ipsius respondetur" (d°. X cal. Apr. 1617). Na de woorden »pars op. prima" op den titel schreef een oude hand in mijn exemplaar: »et unica, nam non extat alia."

P. had achtereenvolgens uitgegeven: *Ad* C. VORSTII *Parasceven responsio apolog.* 1613 en *Ad* C. VORSTII *Amicam collat. notae.* 1613. Op dit geschrift van V. liet hij weder volgen: *Ad* C. VORSTII *Amicam duplicat. responsio.* 1618.

Appendix Duplicationis seu paralipomena primae partis; in quibus notae J. PISCATORIS, Amicae collationi oppositae, quatenus de praedest. Dei & cap. annexis agunt, plenius refutantur. Auth. C. VORSTIO.... Goud., ap. A. Burier. 1617.

Ook dit geschrift vangt aan met eene aanspraak aan P.

×× Plenior idea doctrinae J. PISCATORIS, de praedest. div. et capp. annexis excerpta, potissimum ex tripartita ejusdem Responsione ad Amicam C. V. duplicationem. Cum apodixi, qua clare probatur Deum ab illo statui veram peccati causam. Cumque antithesi doctrinae, hac de re, Augustinianae et Piscatorianae. Auth. C. VORSTIO.... Goud., ex typogr. C. Tournaei. 1618.

Met praef. Vgl. hierboven *Parasceve, Amica collatio, Amica duplicatio* en *Appendix Duplic.*

×× Examen tractatus J. PISCATORIS De divina praedestinatione; quod in hac causa loco conclusionis esse potest. Auth. C. VORSTIO.... Accessit seorsim plenior idea doctrinae, hac ipsa de re, ejusdem PISCATORIS. Cum apodixi...., cumque antithesi. Goud., ex typogr. C. Tournaei. 1618.

Met praef. en »Index rerum notabilium." Vgl. voor dit en de hierboven genoemde geschriften: *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op J. PISCATOR.

×× C. VORSTII.... apologetica responsio ad ea omnia, quae FESTUS HOMMIUS nominatim ipsi nuper impegit, in eo libro cui titulum fecit: Specimen controversiarum belgicarum etc. In usum tum omnium veritatis amantium, tum speciatim synodi nation. belg. A°. 1618.

Met praef. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op F. HOMMIUS.

† ×× C. VORSTII.... commentarius in omnes epistolas apostol., exceptis sec. ad TIMOTH., ad TIT., ad PHIL. et ad Hebr.; olim in gymnasio Steinf. publ. praelectionibus propositis, nunc vero in gratiam verbi div. studiosorum in lucem editus. Harderw., ap. Theod. Danielis. 1631.

Met een »Prolegomenon autoris de controversiis religionis tempore aposto-

lorum agitatis." Blijkbaar door een der Remonstranten, misschien wel EPISCOPIUS of UYTENBOGAERT, uitgegeven.
SANDIUS spreekt van eene Amsterdamsche uitgave.

Verantwoordinghe d. C. VORSTII.... teghen de Waerschouwinge, onlangs v. d. e. e. hn. ghecomm. raeden v. Vriesl. uyt-geg. ende aen de e. e. hn. curat. der univers. ende burghem. der stadt Leyden schriftelick over-ghesonden, *enz.* 1611. (No. 933).

Inhoud: Send-brief v. d. J. WTENBOGARDT aen d. C. V. (24 Junij 1611). — Propositie v. d. ghedeput. d. curat. v. d. univers. e. burghem. d. stadt Leyden, ghedaen aen C. V. tot Deventer (29 July). — C. V. antw. op de propositie v. d. gedep. d. curat. d. univers. e. burgem. d. stadt Leyden (29 July). — Antw. C. V. aen d. curat. e. burgher-m. d. stadt Leyden, ghegheven op de propositie (Steinf. 3 Aug.).
Zie ook beneden op J. UYTENBOGAERT, en voor dit en volgende stukken *Afd.* 2: VÓÓR DE OPENING DER DORDSCHE SYN. Algem. belangrijke gebeurtenissen. (*De beroeping van* C. VORSTIUS).

Vertaelde theses v. d. persoon e. ambt CHRISTI. Tot verantw.... ghedisp. in de.... schole tot Steinfort int graefschap van Benthem.... door d. G. GRIMERIUM. Onder de bescherm.... C. VORSTII, *enz.* 1611. (No 935).

Met een voorr. v. V. van 10 Aug. 1611. Vert. door A. V. H. Vgl. hierboven: *Theses theol. et apol.*

C. VORSTIJ.... christel. e. nootw. verantw. tegen allerley.... aenterginghen, daermede hy onlangs van eenighe te seer haestighe luyden ende insonderheyt v. d. predic. tot Leeuw.... (in hare ontydige Waerschouwinghe) van weghen de leere ten hoochsten is.... beswaert. Met een bygevoecht cort bericht van eenighe plaetsen der h. schrift, welckers verclar. v. d. bovenghen. predic. berispt wort, *enz.* 1612. (No. 943).

Oorspronkelijk in het hoogd. te Steinf. uitgegeven. Met opdragt aan de »kercken, school- ende stadt-raedt tot Burg Steynfurt, samt der gantschen christ. ghem. en borgerschap derselfs," gedagt. Steynf. 7 Sept. v. st. 1611. Na eene voorr: Antw. op de voorr. d. predic. v. Leeuw. — Antw. op de principaelste glossen aen der studenten brieven. — Van de attestatie v. twee predic. — Van andere onghegronde aenclachten. — Verclar. eenigher plaetsen d. h. schrift. — Bedenckinghe v. d. brief d. gedep. stat. v. Vriesl. — Besluyt. — Ghetuyghnissen d. OLEVIANI.
SANDIUS en PAQUOT schrijven ten onregte de Waerschouwinge (Vgl. hierboven C. VORSTII *prodromus*) aan V. toe.

C. VORSTII.... teghen-bericht op seeckere articulen, onlanghs by openbare druck onder de ghemeene man tot sijner groote beswaernisse ghestroyt. Tot Leyden, bij J. Paedts Jz. 1611.

Vertaling van C. VORSTII *christ. et mod. responsio.* Zie hierboven en hieronder *Brief d.* C. V. Zonder opdragt en »Appendix," doch met eene uitvoerige voorr. van den onbekenden vertaler.

Hetzelfde. Andere druk. Eerst tot Leyden, bij J. Paedts.... 1611.

C. Vorstij.... voorloper van een volcomene antwoort.... Teghen de Verclaringe d. S. Lubberti, mitsg. de Naerder waerschouwinge.... ende diergelijcke twist-schriften meer, onlangs tegen hem int licht ghegheven, *enz.* 1611. (N°. 947).

Volledige vertaling van den *Prodromus* (zie hierboven). De opdragt is hier gedat. 30 Nov. Na eene „Generale protestatie aen den leser" volgen: Corte belydenisse van eenighe voorn. hoofdst. d. christ. gheloofs. — Acte der gecomm. raden nopende het beroep Vorstij, en Missive der ghecomm. raden aen den grave v. Steynf. (19 Oct. 1610). — Extract uyt de resol. v. d. ridd. edel. e. sted. v. Holl. e. W.-Fr., ghenomen 28 Febr. e. 21 Meye 1611. — Attest. v. d. graven v. Benthem. — Attest v. d. schoolraedt tot Steynf. — Attest. v. d. kerckenr. tot Steynf. — Attest. v. d. burgerm. e. raedt der stadt Steynf. — Examinatie e. depositie eeniger studenten (Henr. Welsing, Bernh. Forckenbec, Jac. Omphal.). — Besluyt.

Hetzelfde. Nae de copye tot Leyden, *enz.* 1611. (N°. 948).

Brief d. C. Vorstii aen de.... stat. gen...., ghestelt voor d... Vorstii lat. antw. *enz.* 1612. (N°. 1003).

Vertaling van den opdragt (15 Dec. 1611) der *Christ. et mod. responsio.* Vgl. hierboven het *Teghen-bericht.*

C. Vorstii.... volcomender antwoort op eenighe twist-schriften..., voornemelick op de Verclaringe.... mitsg. de Naerder waerschouwinge, *enz.* 1612. (N°. 1013).

Volledige vertaling van C. Vorstij *responsum plenius* (zie hierboven). Na eene voorr. volgen: Sommierlicke gener. antw. op seeckere boecxkens teghens my uytghegh. — Antw. op de voorr. Lubberti. — Corte antw. op sijn boecxken self. — Byvoechsel van eenighe dolinghe Sibrandi. — Volcomender antw. op de *Naerder waerschouwinghe,* daer in dese ses stucken: 1 Antw. op den sentbr. v. dedicatie; 2 op 't examen v. d. prefatie, dewelcke voor mijne brieven aen de curat. ghestelt is; 3 op 't exam. v. mijne eerste antw. aen de curat.; 4 op 't exam. v. mijn tweede antw.; 5 op 't exam. v. mijn antw. aengaende de getuygen teghens my gheproduceert; 6 corte wederlegginge v. d. 31 redenen, met de welcke de predic. v. Leeuw. pogen te bewijsen, dat mijn leere met recht verdacht wordt. — Bysondere antw. op de teghenwerpingen tegen het boecxken Dominici Lopez *Van de author. d. h. schr.* — Byvoechsel tot antw. op eenige andere *Bedenckingen* der broederen, bysonder R. Donteclock over I Joh. I. 1, 2. Vgl. *Catal. Stuk 11, Afd.* 1 op. R. DONTECLOCK en RUARDUS ACRONIUS.

×× Oratie tot verantwoordinghe, ghedaen in de.... vergad. der.... stat. v. Holl. e. West-Vr.... van C. Vorstio, *enz.* 1612. (N°. 1016).

Vgl. hierboven: *Oratio apologetica.*

Parasceve dat is voor-bereydinghe van C. Vorstius...., tot een vriendelijcke conferentie oft onderhandelinghe met.... J. Piscator...., over sekere aenwysinghen des h^n^. Piscators op sommighe plaetsen, al over langhe ghetoghen uyt het boeck des autheurs van God, en zyne Verklarende verantwoordinghe....; waer inne verhandelt worden verscheyden theol. questien, voornemelijck van de goddel. predest. Overgh. uyt den lat. in onse nederd. tale

door Reynier Telle. T' Amst., ghedr. by Willem Jansz. 1612.
Volledige vertaling van C. Vorstii *parasceve*: Vgl. hierboven, en later op R. TELLE.

C. Vorsty corte.... belydenisse over eenige verborgentheden des christ. gheloofs..... In onse nederl. tale ghetrouw. overgh., *enz.* [1616]. (N°. 1216).
Vgl. hierboven C. Vorstii *responsio ad* M. Sladi *discept.*

Ghewissen doodt-steeck der calvin. predest..., ghegheven door een der vernaemster leeraren onder de uytghebannen Remonstranten.... In druck vervaerdicht.... tot dienste van de eenvuldighe ende godtmeenende christenen, *enz.* 1620. (N°. 1771).
Dit zelfde tractaat werd in 1652 door zijn zoon Guernerus V. op nieuw uitgegeven (Vgl. beneden op GUERN. VORSTIUS), die in de voorr. zegt, dat dit geschrift in 1620 verscheen: »buyten kennisse ende consent van den autheur, die om sijn absentie op het ghedruckte niet heeft konnen letten."

NA DE OPRIGTING VAN HET SEMINARIUM.

HOOGLEERAREN

IN DE

GODGELEERDHEID.

SIMON EPISCOPIUS.

(SIMON BISSCHOP.)

Geb. 8 Jan. 1583. Pred. te Bleijswijk 1610. Hoogl. te Leiden 1612. Gebannen 1619. Hoogl. aan het Semin. 1634. Gest. 4 Apr. 1643.

v. d. Aa, a. w. Dl. V. bl. 176—182.

†† Foppens, o. l. T. II, p. 1098. — * Cattenburgh, o. l. p. 2, 60—73 [1]). — × Niceron, Memoires pour servir a l'histoire des hommes ill. dans la republique des lettres. T. III, p. 297—312. T. X², p. 314—307.

†† * × M. Sim. Episcopii.... opera theologica... Amst., ex typogr. Joann. Blaeu. 1650. f°.
Inhoud: Institutiones theol. in quatuor libr. — Conciones duae de causis incredulitatis judaeorum. — Responsio ad quaestiones theol. 64. — Tractatus brevis, in quo expenditur: an homini christ. liceat gerere magistra-

1) Ontbreken nog enkele uitgaven der hieronder genoemde werken.

tum. — Respons. ad duas P. WADINGI epist. — Labyrinthus sive circulus pontificius. — Respons. ad dilemmata 10 pontificii doct. — Examen thesium L. CAPELLI. — Tract. brevis de libero arbitrio. — Examen sententiae J. CAMERONIS. — Respons. ad defensionem J. CAMERONIS. — Judicium de controversia, quodnam sit ordinarium conversionis medium. — Respons. ad duas epist. J. BEVEROVICII. — Paraphrasis et observationes in c. VIII—XI epist. ad Rom.

Met voorr. van S. CURCELLAEUS en een „Epicedium in obitum EPISCOPII" van C. BARLAEUS, benevens indices.

M. SIM. EPISCOPII.... operum theol. pars altera... Amstel., ap viduam Joh. Henr. Boom. 1665. f°.

Inhoud van het 1ste gedeelte: Notae breves in XXIV priora cap. MATTHAEI. — Oratiuncula cum ad syn. Dordr. evocatus discederet. — Lectiones in I ep. cath. JOHANNIS. — Lectiones in cap. II et III Apocal. JOH. — Oratio an philosophiae studium necessarium sit theol. candidato. — Oratio de optima regni CHRi. exstructione. — Praefat. in explicat. I ep. cath. JOH. — Praefat. in n. test. brevem interpretationem de lectione script.

Inhoud van het 2de ged: Oratio habita in syn. Dordr. — Synodi Dordr. crudelis iniquitas. — Antidotum continens pressiorem declarat. — BODECHERUS ineptiens. — Disput. A. WALAEI, de quatuor controversis Remonstr., nec non ejus examen. — Confessio fidei Remonstr. — Apologia pro confess. — Respons. ad specimen calumniarum ex Apologia excerptarum. — VEDELIUS rhapsodus. — Disput. theol. tripartitae. — Optima fides F. HOMMII. — D. BRENII examen tract. EPISCOPII de magistratu, cum respons. — Verus theologus remonstrans falso oppositus.

Met voorr. van A. POELENBURGH, »PH. A LIMBORCH editoris de hac operum parte admonitio," portret van EPISC. (M. SORG pinx., H. BARIJ sculps.) en indices.

* *Idem*. Goudae, typ. Guil. van der Hoeve. Prostant Roter. ap. Arn. Leers. 1665. f°.

FOPPENS en NICERON vermelden ook eene Haagsche uitgave van 1678. 2 t. f°.

Optima fides FESTI HOMMII, cujus specimen in citatione.... locorum ex thes. priv.... EPISCOPII.... demonstratur ex libro quem inscripsit: Specimen controversiarum belgicarum. etc. 1618. (N°. 1537).

Zeker door EP. zelven opgesteld, en daarom ook door LIMBORCH onder zijne geschriften opgenomen. Vgl. S. EPISC. *operum th. pars altera*, en voor het *Specimen* later *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op F. HOMMIUS.

Collegium disputationum theol. in acad. Leydensi privatim institutarum a M. S. EPISCOPIO.... Addita est praefatio, in qua demonstratur, in citandis hisce thesibus aliisque scriptis, optima fides F. HOMMII. Dordr., ex off. Joann. Berewout. 1618.

Vgl. het vorig geschrift. De disput. zijn drie en dertig in getal. Later zag het licht: *Disputat. theol. tripart.* Amst. 1646. 8°. Zie CATTENBURGH en NICERON.

× Synodi Dordr., et eorum qui illi praefuerunt in Belgii (*sic*) Remonstrantes

quos vocant, crudelis iniquitas, exposita brevi admonitione, ne quis de eorundem Remonstrantium sententia, aut de rei cum illis in eadem syn. gestae historia, statuat in alteram partem, priusquam scripta illorum, brevi in lucem exitura, viderit.

Zonder verder adres. Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera* en hieronder: *Onbillijcke wreetheyt.*

* × Antidotum continens pressiorem declarationem propriae et genuinae sententiae, quae in synodo nation. Dordr. asserta est et stabilita; belgice primum in lucem editum, nunc vero non parum auctum et latinitate donatum. Accessit duplex index, tum rerum memorabilium, tum omnium script. locorum.... Harder-wiici, ex off. typ. synod. 1620.

Met uitvoerige praef. Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera.* Zie hieronder *Antidotum ende naerder openinghe.* Dit exemplaar achter de *Acta et scripta synodalia.* Vgl. beneden op J. UYTENBOGAERT.

* Confessio sive declaratio sententiae pastorum, qui in foederato Belgio Remonstrantes vocantur, super praecipuis articulis religionis christ. Herder-w., ap. Theod. Danielis. 1622.

Met uitvoerige praef. Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera.* De vijf en twintig cap. handelen: De s. script. ejusque authorit. perfect. et perspicuit. — De cognitione essentiae Dei, sive naturae divin. — De s. s. trinitate. — De cognit. operum divin. — De creatione mundi, angelor. et homin. — De providentia Dei, seu rerum conservat. et gubernat. — De peccato et miseria hominis. — De opere redemtionis, deque pers. et offic. J. Chri. — De cognit. voluntatis div. in foed. n. patefactae. — De praeceptis J. Chri. in genere, deque fide ac poenitentia, seu convers. ad Deum. — De fide in J. Chrum. — De bonis oper. in specie, deque Decalogi exposit. — De directione et abnegat. nostri ipsorum, deque tolerantia crucis Chri. — De precatione et gratiarum act. et speciatim de oratione Domin. — De specialibus vocationibus, deque praec. ac tradition. humanis. — De cultu et venerat. J. Chri. deque invocat. sctórum. — De beneficiis et promissis divin., ac primo de elect. ad gratiam, seu vocat. ad fidem. — De prom. divin., quae jam conversis ac fidel. in hac vita praestantur, h. e. de elect. ad gloriam, adopt., justificat., sanctificat. et obsignat. — De prom. divin. ad futur. vitam pertinentibus, sive de mortuorum resuscitat. et vita aeterna. — De divin. comminationibus ac impiorum poenis, tum ad hanc, tum ad futur. vitam pertinent., puta reprobat., indurat., excaecat., deque aeterna morte et damnat. — De minister. verbi div., deque ordinibus ministrorum. — De eccles. J. Chri ejusque notis. — De sacramentis aliisque sacr. ritibus. — De disciplina eccles. — De synodis seu concil., eorumque modo et usu.

In Dec. 1621 verscheen reeds van deze *Confessio* de nederd. vert. van Uyt. Vgl. beneden op J. UYTENBOGAERT.

* Bodecherus ineptiens, h. e. evidens demonstratio, qua ostenditur N. Bodecherum.... inepte.... Confessionem Remonstrantium socinismi arcessere nuper esse aggressum. *etc.* 1624. (N°. 2073).

Vgl, S. Episc. *op. th. pars altera* tegen Bods'. *Sociniano-Remonstrantismus.* Vgl. beneden op NIC. BODECHERUS.

× Examen disputationis theol. A. Walaei, quam inscripsit: De quatuor controversis Remonstrantium articulis vulgo notis, inqua status controversiae nude proponitur,

et **Remonstrantes ad ecclesiae belg. unitatem invitentur, integra veritate.** Harderv. 1627.

Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera*, en voor dit en de beide volgende geschiften: *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op A. WALAEUS.

× Apologia pro confessione sive declaratio sententiae eorum, qui in foed. Belgio vocantur Remonstrantes, super praecipuis articulis religionis christ. Contra Censuram quatuor prof. Leid., inscripta nobil., prud. ac potent. d. d. deput. et consil. ordinum Holl. et West-Fr. Impressa. 1629.

Met opdragt aan de gedeput. d. stat. van Holl., ondert. »Remonstrantes," en eene zeer breede »praef. ad rev., clar., doct. viros, fratres ac symmystas, pro veritate et bona conscientia partim proscriptos, partim incarceratos, partim adflictos oppressosque in Belgio foed.", ondert. N. N. Aan het einde indices. Even als de *Censura* der Leidsche hoogl. in vijf en twintig cap. verdeeld, waarin dezelfde onderwerpen als in de *Confessio* behandeld worden. Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera*. Zie ook het *Examen* hiervóór en de *Responsio*, die volgt.

* *Idem*. Impr. 1630.

Verbeterde uitgave.

Responsio Remonstrantium ad libellum cui titulus est: Specimen calumniarum atque heterodoxarum opinionum ex Remonstrantium *Apologia* excerptarum, instar prodromi in lucem emissum per quatuor prof. Leyd. Harderw., ex off. typogr. Remonstr. 1631.

Met korte praef. Zie de beide vorige geschriften. Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera*.

× Vedelius rhapsodus, sive vindiciae doctrinae Remonstrantium a criminationibus et calumniis Nicolai Vedelii, s. theol. d. et prof. in ill. schola Daventriensi, quas rhapsodiarum in morem congessit et inscripsit: Arcana Arminianismi. Harderw., ex off. typ. Remonstr. 1633.

Met praef. aan de regering van Deventer, ondert. »Remonstrantes." Vgl. S. Episc. *op. th. pars altera*, en voor de *Arcana Arm.* later *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op N. VEDELIUS.

Idem. Harderv. 1633.

Andere druk, met andere fileet op den titel.

* Paraphrasis et observationes in cap. VIII, IX, X et XI, epist. Pauli ad Rom. Auct. S. Episcopio... Amst., exc. Petrus Walschaert. 1644.

Met korte praef. van den uitgever, gedat. 9 cal. Oct. Vgl. S. Episc. *opera th.* en hieronder: *Uytbreyding ende aenm.*

* M. S. Episcopii...., responsio ad duas Petri Wadingi, jesuitae Antverpiensis, epistolas, unam de regula fidei, alteram de adoratione imaginum. Cui praemissus est ejusdem auctoris Labyrinthus pontificius. Roter., ex off. Joannis Naerani. 1644.

Met praef. van J. Naeranus, waarin een en ander omtrent de uitgave dezer

geschriften wordt medegedeeld. De brieven van WADING zijn hierin opgenomen. De paginering begint na den *Labyrinthus*. Vgl. S. EPISC. *opera th.* en hieronder: *Twee brieven van P. Wading* en *Doolhof.*

Oratie van.... mr. S. EPISCOPIUS...., by hem in de syn. nat. tot Dordr., soo voor hem selfs als van weghen de XII andere remonstr. hem byghevoechde kercken-dien., in den aenvang haerder handelingen gedaen, den 7 Dec. A°. 1618. *enz.* 1619. (N°. 1590).

Vgl. de »Oratio" in S. EPISC. *op. th. pars altera.*

× Onbillijcke wreetheyt der Dortsche syn... teghen de Remonstranten... In een korte waerschouw. ten toone ghestelt, opdat niemant van derselver Remonstranten ghevoelen ten quaedtsten en oordeele, voor dat hy sal ghesien hebben hare schriften, welcke nu haest in 't licht sullen ghebracht worden, *enz.* 1619. (N°. 1606).

Vgl. hierboven: *Syn. Dordr. crudelis iniquitas.*

× Antidotum ende naerder openinghe van het.... ghevoelen des nat. syn.... Tot onderrechtinge.... der ghener die de canones van het selfde syn. souden moghen.... lesen, *enz.* 1619. (N°. 1607).

Met eene „Na-reden." Vgl. hierboven: *Antidotum continens press. declar.*

S. EPISCOPII brief, in de welcke de gront van de Remonstr., aengaende hare belijdenis.... naecktelick ontdeckt wort, *enz.* 1620. (N°. 1750).

De brief is van 5 Aug. 1619, en gerigt aan PAULUS STOCHIUS, secret. v. d. weeskamer te Leiden. Met voorr. van DANIEL HEINSIUS. Vgl. het volgend geschrift.

* × Noodige verantwoordinge der Remonstr. nopende.... het stellen van een.... confessie.... als mede over haere leere van den doop, avontmael ende rechtvaerdich-makinge uyt den gheloove etc.... Dienende tot claere aenwijsinge.... van de.... valscheden, die DANIEL HEYNSIUS... gepleecht heeft in sijne voor-r. over seeckeren Brief S. EPISCOPII, *enz.* 1620. (N°. 1752).

Vgl. hierbij: *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND (*Brief van* S. EPISCOPIUS).

* × Nieticheyt van den Calvinischen ban, ofte brief over het onrechtvaerdigh bannen, waer mede de Calv. predic. v. Amst. eenighe.... remonstr.-ges. christenen.... afghesneden hebben. Ghestelt tot versterckinghe ende vertroostinghe der selfder afghesnedene, *enz.* 1624. (N°. 2070).

* × Oordeel over het verschil van 't ordinaris middel van 's menschen bekeeringhe, onlanghs voorghevallen tot Amsterdam in de groote spijcker derghener, die ghemeenlijck Waterlandtsche Mennisten ghenoemt worden, tusschen NITTERT OBBES aen d' eene sijde, en HANS DE RIES, REYNIER WYBRANTSZ, PIETER ANDRIESZ, CORNELIS

CLAESZ aen d'ander sijde. Geschr. door een onpartijdigh liefh. der waerheijdt, ende nu tot onderrechtinghe der eenvoudighe ende insonderheydt der diaconen ofte kercken-raedt van de Waterl. ghem. binnen Amst. in 't licht ghegeven. Tot Hoorn, gedr. by Is. Willemsz. 1626.

„Namelijk" — zoo schreef een oude hand op den titel bij het: „liefh. d. waerh." — „mr. S. EPISCOPIUS, vide ejusd. opera T. I. 372."

* Vrye Godes-dienst of samen-spreeck. tusschen remonstrant en contra-
× rem. over de vrye godts-dienstighe vergad. der Remonst. Met wederlegg. van DOUCHERS.... Predicatie, C. DUNGANI... Salvatien &c. Deur een liefh. der waerheydt ende der vrye godts-dienstigheidt, *enz.* 1627. (N°. 2178).

Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op CORN. DUNGANUS en (Waalsche pred.) op JOH. DOUCHER.

Eere Godts, verdedight teghen den laster JACOBI TRIGLANDIJ.... in seeckere predic.; of claer vertoogh, dat niet de Remonstr.... maer de Contra-remonstr... Godts eere vernietighen, *enz.* 1627. (N°. 2180).

Zeker niet „door J. POLIANDER," gelijk op dit exemplaar staat geschreven. Hoogst waarschijnlijk is dit stuk van EPISCOPIUS' hand. Het is gesteld in den vorm van een brief, eenvoudig ondert: „U. E. dienstw. bekende vrundt."

* De crachteloosheyt der godsalicheyt van de leere J. TRIGLANDII,
× in syn boeck teghen de Enghe-poorte d. EDUARDI POPPII, *enz.* 1632. (N°. 2498).

Vgl. beneden op E. POPPIUS, en voor dit en het volgend geschrift: *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND. Met voorr: „Aen de contra-rem. burghers v. Amst."

* De kracht der god-salicheyt, vermorst.... deur J. TRIGLANDII....
× krachtelose uytvluchten, op de redenen vervatet in.... De crachteloosheyt der godsalicheyt, *enz.* 1632. (N°. 2500).

Zie het vorige geschrift. Met een uitvoerige voorr: „Aen de contra-rem. burghers v. Amst."

De rechte outheyt van seven propositien.... dienende tot bewijs, dat de teghen-woordige roomsche kercke af-gheweken is van.... de practijcke van de oude.... kercke J. CHR., die nae der apostelen tijden vier-hondert jaren langh gheweest is en gheduert heeft. Met een voor-reden.... ende een by-voeghsel, *enz.* 1633. (N°. 2520).

De zeven propos. handelen: over de vrijheid om de h. schr. te lezen en te onderzoeken, over de vatbaarheid van ieder om de schr. te verstaan, over het gebruik van vreemde talen bij de godsdienstoef., over de beelden in de kerken, over het vieren des avondm. onder beiderlei gestalten, over het coelibaat, over den paus. Vóór het „Aen-hangsel" nog een „Na-reden."

Hetzelfde. Den tweeden druck... vermeerdert. Rott., by de wed. v. Matth. Bastiaensz. 1634. 8°.

Hetzelfde. 't Haerlem, gedr. by Thom. Fonteyn, *enz.* 1634. 8°. (N°. 2521).

Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 120, N°. 137.

Hetzelfde. Den vierden druck. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1644. 8°.

Achter dit exempl. de *Tien hoorn-vragen.*

* Tien hoorn-vragen der papisten,.:.. EPISCOPIO.... toe-gesonden om
× van sijn e. beantw. te worden, en aldus.... beantw. wederom gesonden. Met een aenhangsel, inhoud. eene verificatie van vier passagien.... als in sijne Rechte outheyt.... valschelijck of ter quader trouwen bygebracht, *enz.* 1642. (N°. 2837).

In de „voorr. aen sommige getrouwe vrienden" getuigt EP. deze antwoorden alleen op hun „seer ernstelijck ende instantelijck begeeren" uitgegeven te hebben, als „niet gestelt om in 't licht gegeven te worden." Vgl. S. EPISC. *opera th.* „Responsio ad dilemmata 10" en *De rechte outheyt* hierboven.

Twee brieven van.... S. EPISCOPIUS over dese vraghe: ofte den mensch syn leven can vercorten ende verlenghen, ofte niet; tot advijs gheschr. aen.... J. BEVERWYCK.... Uyt 't lat. verduytscht, en verrijckt met twee brieven van dens. aen EPISCOPIUM. Tweeden druck, *enz.* 1636. 8°. (N°. 2569).

Met voorr. van den uitgever. De brieven van EP. zijn van 31 Jan. en 12 Junij 1633, die van B. van 16 Maart en 26 Julij. Hierachter *Den rechten remonstr. theologant.* Zie hieronder. Vgl. S. EPISC. *opera th.* en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op JAN VAN BEVERWIJCK.

* De war-religie.... J. TRIGLANDII, aengewesen in syn boeck.... De
× ware religie verantwoort &c. By forme van dialogue, *enz.* 1634. (N°. 2532).

Met breede voorr: „Aen den christel. leser." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

* Den rechten remonstr. theologant, ofte clare vertooninghe van de rechte theologie der Remonstranten, aengaende het anathematiseren der dolenden, insonderheydt in 't poinct van de heylige dryeenigheyt. Gestelt tegen den onrecht genaemden Remonstrantschen theologant, onlancx in 't frans en duyts uytgegeven. t' Amst., voor P. Walschaert. 1638. 8°.

Met voorr. waarin over den *Remonstr. theol.* en den schrijver van dat boek gesproken wordt. Vgl. S. EPISC. *op th. pars altera.*

Hetzelfde. Gestelt door.... S. EPISCOPIUS... Tweede druck. Tot Amst., voor P. Walsaert. 8°.

Zonder jaartal.

Tractaet van 't ampt der overheydt, dat is: of een christen gheoorloft zij het selve te bedienen. In 't lat. beschreven door.... S. EPISCOPIUS. In nederd. vertaelt. Tot Haerl., ghedr. by Th. Fonteyn. 1639. 8°.

De drukker verklaart zelf in zijn voorw. deze vertaling, „sonder weten des autheurs," doch gedrongen door „de groote begheerte van veele liefhebbers," te hebben uitgegeven. EP. was er tegen geweest. FONTEYN bekent dan ook „te vreesen, door het drucken den autheur ghenen aenghenamen dienst te sullen doen." Vgl. S. EPISC. *opera th.*

Hetzelfde. Tot Haarl., ghedr. by Th. Fonteyn. 1640. 8°.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 121, No. 142.

* × Antwoort op de Proeve van ABRAHAMUS HEYDANUS, tegen de Onderwysinge in de christelycke religie, na de belydenisse der Remonstranten. Gestelt door... S. EPISCOPIUS... Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1643.

Met voorr. van den uitgever, die zijn naam verzwijgt; misschien is het J. NAERANUS zelf. Na de voorr. eene inhoudsopgave en achteraan registers. Vgl. voor de *Proeve: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op ABR. HEYDANUS, en voor de *Onderwysinge* beneden op J. UYTENBOGAERT. NICERON geeft ten onregte het jaartal 1642 op.

Hetzelfde. Den tweeden druck, verbetert ende vermeerdert met een breede Weder-spraeck op de Aen-spraecke A. HEYDANI aen alle remonstrantsgezinde. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1643.

Met andere voorr. Hier gaat vooraf: de „Vrymoedige weder-spraeck op de harde aen-spraeck van ABR. HEYDANUS, gedaen aen alle remonstr. gemeenten, door het vereen. Nederlandt." De „Aen-spraeck" had HEYDANUS vóór zijne *Proeve* gesteld, en de „Weder-spraeck" was door EP. wel „ontworpen, dan en konde door het ontijdich over-lijden des autheurs soo haest niet in 't nette gestelt werden," om bij de 1ste uitgave van het *Antwoort* te worden opgenomen. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 70, N°. 67.

Hetzelfde. Den vierden druck. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1644.

* Uytbreyding ende aenmerckingen over 't VIII, IX, X ende XI cap. des send-br. PAULI tot den Rom. Int. lat. gest. door.... S. EPISCOPIUS.... ende nu in nederd. vert. t' Amst., voor P. Walschaert. 1644.

Vertaling van de *Paraphrasis.* Zie hierboven. Met ongeteekende voorr. van den vertaler.

Hetzelfde. De tweede druck. t' Amst., voor P. Walschaert. 1645.

* Mr. S. EPISCOPIJ antwoord op LXIV theol. vragen, welcke hem zijn voor-ghesteld van sijne discipulen in het bysondere collegie der disputanten tot Amsteldam. Voor desen noyt gedruckt, ende nu uyt lat. in nederl. vert. door N. B. T' Amst., by Cornelis de Leeuw. 1648.

Vgl. „Responsio ad quaest. theol. 64" in S. EPISC. *opera th.* Met voorw. van den drukker en „Blad-wyser der vragen." Zie voor dit en het volgend geschrift ook beneden op NIC. BORREMANS.

* Twee brieven van den geleerden PETER WADING, in sijn leven jesuit tot Antwerpen: d' eene van den regel des geloofs, d' andere van den beelden-dienst; beantwoordt door.... S. EPISCOPIUS.... Uyt het lat. in 't duyts vert. door N. B. t' Amst., voor C. de Leeuw. 1649.

Vgl. hierboven S. EPISC. *respons ad duas* P. WADINGI *epist.* Met opdragt van NIC. BORREMANS aan „HENRICK SWAARDEKROON, rector in de Erasmiaansche schole tot Rott.", gedagt. „uit Nieuwkoop 30 van Lou-maand 1649," benevens breede voorr. en register.

× Dool-hof der paus-gesinden, ofte bewijs dat de papisten geen reden konnen geven van de voornaemste stucken haers geloofs. Door.... S. EPISCOPIUS. De seste druck. Tot Gorinchem, by Paul Vink. 1680. 8°.

Vertaling van *Labyrinthus pontif.* Vgl. hierboven S. EPISC. *respons ad duas* P. WADINGI *epist.* Met afbeelding van een doolhof op den titel en voorw. van den drukker, die zegt: dat de Papisten altijd beloofd hadden dit vertoog te weêrleggen, „sonder dattet tot noch toe geschiedt is." ABBENBERG (*Naamreg. v. nederd. boeken*) geeft eene uitgave op van 1684, te Amst. 8°.

Extract uyt het tractaet, 't welck mr. S. EPISCOPIUS, handelende van de vrye wil, tegen JOANNES CAMERO geschreven heeft; waerin hy handelt aengaende de natuur van de gehoorsaemheydt. J. CHRi. Nu onlancks uyt het lat. vertaelt door J. J. B. Tot Rott., voor Francois van Hooghstraten. 1664.

Met voorr. van BATALIER. Zie ook beneden op J. J. BATALIER. Aan het einde: „Tot Dordr., gedr. by Symon onder de Linde." Vgl. S. EPISC. *opera th.* „Examen sent. J. CAMERONIS."

* × XXXIV Predicatien, over de woorden CHRi. in den evang. JOANNIS, c. XVII, v. 3; voor de welcke gaet eene predic. van den goeden herder, over CHRi. woorden by JOAN. c. X, v. 11, 12, 13. Ghepred. in de christ. verg. der remonstrantsche (*sic*) binnen Amst., deur.... S. EPISCOPIUS.... Ende nu, tot bevorderinge van de godtsaligheydt ende algemeene vrede der christenheydt, in druck gebracht. t' Amst., by Gerrit van Goedesbergh. 1666.

Met zeer uitvoerige voorr. en registers. In twee deelen, waarvan het 2de met nieuwe pagin., doch zonder afzonderlijk titelblad. CATTENBURGH en NICERON geven eene uitgave op van 1646.

Twee dezer leerred. (N°. 31 en 32) werden later in het lat. vert. Vgl. S. EPISC. *opera th.* „Conciones duae."

* × Uytlegginge over het vijfde cap. des h. evang. MATTHEUS, vervatet in XXXIV predic., gedaen in de christ. vergad. der Remonstr., door.... S. EPISCOPIUS.... Tot Franeker, by Jacob Pieters. 1666.

Met voorr. en registers. CATTENBURGH en NICERON vermelden eene Rotterdamsche uitgave van 1657.

* × XXXII predicatien over verscheyde texten der h. schr. Gedaen in de christ. verg. der Remonstr. tot Amst. en Rotterd., door mr. S. EPISCOPIUS.... Noyt voor desen gedruckt. t' Amst., by de wed. van J. H. Boom. 1669.

Met breede voorr. van VAN LIMBORCH, gedagt. 15 Febr. 1669. Zie voor dit en de drie volgende werken beneden op PH. a. LIMBORCH.

De behandelde teksten zijn: II Kron. XV. 1, 2; Spreuk. XXI. 2; 30, 31; Matth. VI. 33; VII. 15; XXVI. 41; 59—62; 69—75; XXVII. 11—14; 15—23; Luc. XIII. 1—5; XIX. 41, 42; 43, 44; Joh. VIII. 47; XVII. 24; XVIII. 1—9; XX. 23; Rom. V. 8; XIII. 12; I Cor. V. 7; VI. 19, 20; X. 16; 21; XV. 17, 18; Gal. V. 25; VI. 15; Phil. IV. 4; Col. III. 1, 2; 3, 4; Hebr. X. 25; I Joh. III. 21; Openb. III. 20. Bovendien behelst deze bundel een „brief van CLAES DE BYE over het hedendaeghs oorlogh-voeren" en het „antwoordt" van EP. aan dezen. Met registers.

* Onfeilbaarheit ende opper-rechterschap der roomsche kerke, onder-
× socht tusschen mr. S. EPISCOPIUS... en WILLEM BOM, roomsgesinde. Noyt voor desen gedruckt. Tot Rott., by Barent Bos. 1687. 8°.

Met een voorr. van VAN LIMBORCH, gedagt. Amst. 24 Jun. 1687. Het behelst drie brieven van EP. aan CORNELIS BOM (6 Dec. 1631, 18 Jan. 1632, één ongedat.), twee aan W. BOM (10 Febr. en 3 Mei 1632), één aan zekere jufvrouw en één aan zijn neef YSBRAND ROSA (14 Nov. 1641), twee brieven van W. B. aan zijn neef C. B. (zonder datum) en één aan DAMAS JANSZ. PESSER (19 Oct. 1631); een vertoog van W. B. en antwoord van EP. daarop.

* XVII Predicatien van mr. S. EPISCOPIUS.... gedaen in de christ.
× vergad. der Remonstr., by verscheide gelegentheden, en insonderheit op feestdagen. Hiervoor is gestelt een beschrijvinge van het leven van den autheur. Tot Amst., by Isaac Pieterse. 1693.

De voorr. van VAN LIMBORCH is gedagt. 1 July. Met portret, enz. als in de f°. uitgave. Zie hieronder, waar tevens de predic. worden opgegeven. Een register achter het „Leven" en achter de predic.

* Predicatien van mr. S. EPISCOPIUS.... gedaen in de chr. vergad.
× der Remonstranten. Verdeelt in drie deelen. Het laetste is vermeerdert met XVII predic., noyt voor desen gedruckt, bysonder die gedaen zijn op feest-dagen. Hiervoor is gestelt een beschrijvinge van het leven van den autheur. Tot Amst., by Is. Pieterse. 1693. f°.

Met titelprent, waarbij eene verklaring in dicht door C. BRANDT, van wien ook het gedicht is op dezen nieuwen druk. Het „Leven" is van VAN LIMBORCH, die ook de voorr. schreef (d°. 25 Mei). In dit exemplaar ook EPISCOPIUS' portret (M. SORG pinx. P. v. GUNST sculps.). Het bevat verder de vier en dertig pred. over Joh. XVII. 3., de vier en dertig pred. over Matth. V. en de twee en dertig pred. die VAN LIMBORCH in 1669 in 4°. uitgaf. De nieuwe predic. handelen over Ps. LXXXI. 14—17; Klaagl. II. 13, 14; Matth. XXVIII. 1—7; Luc. II. 1—7; 8—12; 13, 14; 21; IX. 59, 60; XXIV. 25, 26; Joh. X. 11—13; Hand. II. 1—4; 6—13; 14—18; Eph. IV. 30; Hebr. X. 38; XIII. 13, 14; I Joh. V. 4.

ARRENBERG, a. w., geeft ook eene uitgave van 1765 op, Amst. A. v. d. Kroe.

STEPHANUS CURCELLAEUS.

(ETIENNE DE COURCELLES).

Geb. 2 Mei 1586. Pred. te Fontainebleau, Amiens en Vitry 1634. Hoogl. 1643. Gest. 20 Mei 1659.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 780—783.

** SAX., o. l. T. IV, p. 586. — * CATTENBURGH, o. l. p. 48—50. — † SANDIUS, o. l. p. 109—112. — ↓ EUG. et EM. HAAG. *La France protestante.* T. IV, p. 84—87 1).

** ST. CURCELLAEI opera theologica, quorum pars praecipua institu-
†↓ tio religionis christianae. Cum indicibus necessariis. Amst., ap.
* Daniel Elsevirium. 1675. f°.

---

1) „COURCELLES" — zegt J. SENEBIER *Hist. litt. de Genève*, T. II, p. 167, te regt — „a été mis mal-à-propos dans la Bibl. des Anti-Trinit."
Zie voor het ontbrekende: CATTENBURGH en HAAG.

Inhoud, behalve de Instit. rel. christ. — Tract. de eccl. J. CHR[i]. — Diatriba in locum PAULI, I Tim. III. 14, 15. — Vindiciae quibus ARMINII sent. de jure Dei in creaturas innocentes defenditur. — Praef. in opera S. EPISCOPII. — Quaternio dissertat. theol. — Diatriba de esu sanguinis inter Christianos. — Synopsis ethices. Met voorr. van VAN LIMBORCH (Vgl. beneden op PH. A. LIMBORCH), »Oratio funebris" van POELENBURG (Vgl. beneden op A. POELENBURG), en twee lat. gedichten van O. PESSER en C. BRANDT. Achteraan nog eenige brieven van C. aan H. DE GROOT, P. CUPUS, PH. A LIMBORCH, CHR. HARTSOEKER en A. PAATS.

†⸸ J. ARMINII.... examen thesium d. F. GOMARI de praedest. Accesserunt ST. CURCELLAEI vindiciae, quibus suam et d. ARMINII sententiam de jure Dei in creaturas, adversus MOSIS AMYRALDI criminationes defendit. 1645. 8°.
*

Vgl. ST. CURCELL. *op. th.* Zie ook op J. ARMINIUS. Volgens CATTENBURGH bij Blaeu uitgegeven.

† M. S. EPISCOPII.... opera theol.... Amst., ex typogr. J. Blaeu. 1650. f°.

Vgl. voor de praef. ST. CURCELL. *op. th.* Zie bij S. EPISCOPIUS.

** Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Novum testamentum. Editio nova, in qua diligentius quam unquam antea variantes lectiones, tam ex manuscriptis quam impressis codicibus collectae, et parallela scripturae loca annotata sunt. Studio et labore ST. CURCELLAEI. Amst., ex off. Elzeviriana. 1658. 12°.
†⸸
*

Met praef. en schriftelijke kantteekeningen.

†⸸ *Idem.* Editio nova, denuo recusa. Amst., ap. D. Elsevirium. 1675. 12°.
*

Met wit papier doorschoten en schriftelijke aanteekeningen.

⸸ *Idem.* Amst., in typogr. Blaviana. 1685. 12°.

Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 19, N°. 20.

Idem. Amst., sumpt. P. et J. Blaeu, Waesbergen, Boom, à Someren et Goethals. 1699. 12°.

Met wit papier doorschoten en vele schriftelijke aanteekeningen.

†⸸ ST. CURCELLAEI quaternio dissertationum theolog., adversus SAMUELEM MARESIUM: I de vocibus trinitatis, personae, etc; II de peccato originis; III de necessitate cognitionis CHR[i]; IV de hominis coram Deo justificatione. Cum appendicibus. Opus posthumum. Amst., sumpt. Henrici Dendrini. 1659. 8°.

Vooraf eene »Paraenesis C. ad M." Vgl. ST. CURCELL. *op. th.*, SANDIUS, en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. MARESIUS.

Copie van een brief, by d. St. Curcellaeus geschreven aen de heer Sorberius, over sijn reys na Romen; waer in kortelijck de groote noodtwendigheyt om de roomsche kerck te verbeteren getoont wort. Met het antwoort van Sorberius op de voorgaende brief. Uyt het frans overgeset. Waer by noch gevoeght is een brief by den selven.... Curcell. gheschr. aen mr. Adriaen Paets, adv. tot Rott.; inhoudende een naerder verklaringe van den brief aen Sorberius. Uyt het lat. vert. T' Amst., voor Jan Hendricksz. 1656. 8°.

Met voorr. van den onbekenden vertaler. De 2de brief van C. is van 24 Maart 1656.

*† St. Curcellaei ondersoeck of het bloedt-eten den Christenen geoorloft is ofte niet; waerin als in 't voorby-gaen mede gesproken wordt van den sabbath oft rustdagh. t'Amst., voor J. Hendricksz. 1661. 12°.

De opdragt van Gideon Curc. aan Adriaen Jacobsen van Braeckel is gedagt. »in Amst., ten huyse van sr. E. J. Verwout, den 15 Julii 1661." Vgl. St. Curcell. *op. th.* »Diatriba de esu sanguinis." Zie ook beneden op G. CURCELLAEUS.

De zedelyke werken, behelzende den zeden-spiegel der deugden,.... med (*sic*) nog enige andere tractaten.... Door St. Curcellaeus.... Tot Leiden, by Pieter v. d. Meersche [1674].

Met voorr. van van Limborch (1674) en eenige gedichten van G. Brandt, Gal. Abrahamsz., J. Oudaan en P. v. Hoorn. Behalve de »Spiegel der zeden" behelst dit boek: Verhandelinge v. d. namen, delen en ware eigenschappen der kerke. — Eene wijdluftige verklaringe over I Tim. III. 14, 15. — Een kort-begrijp der christel. zede-konst. — Een ondersoek v. h. bloed-eten en den sabbath. — Alsmede brieven aan de Groot, Sorberius, Paats, Cupus, v. Limborch en Hartsoeker. Aan het einde een register. Vgl. St. Curcell. *op. th.* Zie ook op PHIL. A LIMBORCH.

*† Onderwijsinge van de christ. religie, op een zeer klare, kortbondige en zedige wijse ingesteld en begrepen in V boeken.... In 't lat. beschr. door d. St. Curcellaeus.... Tot Leiden, by P. v. d. Meersche. 1678.

Inhoud: Van de religie in 't generaal, v. d. h. schr. en de geschillen die ontrent die materie vallen; als ook v. d. regel-maat en regter d. geloovs-geschillen, midsg. het gebruik d. reden in de rel. — Van de nature, namen en eigensch. Godes, alsmede v. d. h. drievuldigheid, en wat ook d' oudtvaders daer van gevoeld hebben. — Van Godes besluiten en voorsienigh. ontrent het scheppen d. wereld, d. engelen ende d. menzen; midsg. v. d. natuur d. erfzonde. — Van de persoon en ampten J. Chr., als ook v. sijn lijden, sterven en verheerlijkinge, enz. — Van de predest. der menzen, so tot saligh. als tot de verdoem., met de aanklevende geschillen van dien.

Door den uitgever opgedragen aan Jac. van Brakel, Adam van Royenstein (rem. pred. te Leiden), Joann. Verrijn (rem. pred. te Hazers-woude) en Henrik van Hogervorst (koopman te Leiden). Vooraf de „Lijk-reden" van Poelenburg, benevens twee gedichten van G. Brandt en J. Oudaan, en „Register d. boeken en capitt." Achteraan: „Register d. schrift-plaatsen" en „Bladwijser." Vgl. St. Curcell. *op. th.*

ARNOLDUS POELENBURG.

Geb. 12 Sept. 1628. Pred. te Hoorn 1654, te Rotterdam 1658. Hoogl. 1659. Gest. 30 Oct. 1666.

J. TIDEMAN *De remonstrantsche broederschap*. bl. 11, 18, 21, 53, 229, 367.

* CATTENBURGH, o. l. p. 115—117. — ×× PAQUOT, o. l. T. III, p. 53—55.

×× A. F. P(OELENBURGI) epistola ad C. H(ARTSOEKERUM), in qua
* liber octavus Summae controversiarum JOANNIS HOORNBEECKII, qui est adversus Remonstrantes, refellitur, et de mutua inter Christianos opinionibus dissidentes tolerentia potissimum disceptatur. Amst., ap. Joann. Rieverium. 1655. 8°.

Met voorr. van HARTSOEKER, gedat. »pridie kal. Nov. 1654." Zie ook beneden op CHR. HARTSOEKER. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. HOORNBEECK.

××FRIDERICI SPANHEMII f. disputatio inauguralis habita
* in acad. Leid. de quinque articulis controversis: praedestinatione, Christi mors, etc., solide oppositis antithesibus et responsionibus confutata ab A. POELENBURG.... Adjecta est refutatio argumenti GUILIEL. TWISSI, cui solvendo ne diabolum quidem et angelos ejus pares esse gloriatur. Amst., ex off. J. Henrici. 1658. 8°.

Met een opdragt aan CURCELLAEUS, PRAEVOSTIUS en HUTTENUS, gedagt. »Hornae a. Chri. 1657." De *Disput. inaug* van SPANHEIM is opgenomen in zijne *Opera* (Lugd. Bat. Vol. III. f°. 1701—1713).

×× A. POELENBURGII.... dissertatio epistolica, qua demonstratur non
* posse Remonstrantes, integra conscientia, cum Contra-remonstrantibus vel congregationis, vel s. synaxeos communionem colere. Cui adjuncta est meditatio seu concio in epist. ad Hebr. X. 24, 25, qua ostenditur sacrorum caetuum utilitas ac necessitas et cui nos congregationi addicere debeamus. Amst., ex off. J. Henrici. 1658. 8°.

De opdragt aan WILLEM DE GROOT is gedagt. »Hornae prid. kal. Mart."

Controversiarum in belgicis ecclesiis hodie ferventium hypotyposis dialogistica. Auth. DANIELE TILENO Silesio. Cui adjecta est ejusdem auth. Paraenesis ad Scotos, disciplinae Genevensis zelotas. Hornae, sumpt. Simonis Poelenburgii. 1659. 8°.

Door POELENBURG op nieuw uitgegeven, blijkens de onderteekening der voorr., gedagt. »Roter. postrid. non. Maji." De *Paraenesis* onder afzonderl. titel, »juxta exemplar impress. Londoni 1620." en met nieuwe pagin. Vgl. CATTENBURGH, o. l. p. 132, sq. Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS. Misschien bezorgde P. ook de 4de uitg. van het *Syntagma disput. theol. auct.* D. TILENO.

* M. S. EPISCOPII.... operum theol. pars altera.... Amst., 1665. f°.

Door POEL. en VAN LIMBORCH uitgegeven; met voorr. van den eersten. Zie bij S. EPISCOPIUS.

* St. Curcellaei opera theol.... Amst. 1675. f°.

Hierin de »Oratio funebris" op Curcell. van P. Zie bij St. CURCELLAEUS. Vgl. ook aldaar *Onderw. van de christ. religie.*

ISAÄCUS PONTANUS.

Geb. . Pred. te Frederikstad 1649, te Brielle 1652, te Amsterdam 1654. Hoogl. 1666. Weder pred. 1667. Emer. 1699. Gest. 1711.

Tideman, a. w. bl. 18, 21, 202, 229, 330, 366.

* Cattenburgh, o. l. p. 117 sq. 1).

* Tractaet van de sichtbare kerke Christi op aerden, mitsg. de ampten, diensten en ceremonien derselve, tot wederlegginge van het gevoelen door dr. Galenus en David Spruit, voorgestelt in hare XIX artik., ende naerder verklar. derselve. Benevens een aensprake tot de vereenighde duitsche, friesche en waterlantsche gemeenten. Ook van de vryheidt van spreeken in de gemeente der geloovigen, tegen Laurentius Klinkhamer. Door Is. Pontanus... t' Amst., uyt de drukk. van Jacob en Jan de Jonge. 1660.

Het laatste tractaat: *Van de vryheit van spreeken* is onder afzond. titel, en met nieuwe pagin. Achter het 1ste stuk »Eenighe extracten uit de schriften en acten der Remonstranten, opdat de verdraaghsaemheit der Rem. naerder moge blijken." Aan het einde een register.

* XL Bedenkingen over verscheide stoffen van het h. out verbondt, endigende met de histori van Josefs leven. Door J. Pontanus.... Uitgeg. door J. Brandt. 't Amst., gedr. en zijn te bekomen by Gerr. Slaats. 1702.

Met titelprent, opdragt van J. Brandt aan de rem. gem. te Amst., gedichten van J. Br. en P. Francius, en register. De teksten waarover deze predikatien handelen zijn: Gen. I. 26; II. 7; 15, 16, 17; III. 1—6; 8; 14; 16—19; IV. 3—5; 5—7; 7; 8; 9—12; V. 24; VI. 6; XI. 1—4; XII. 1; 2, 3; XXII. 1—12; XXV. 29—31; XXVII. 30—34; XXXVII. 2; 3, 4; 5—11; 13—20; 21—25; 31—34; XXXIX. 1—6; 7; 14—20; XLI, 38—44; 46—49; XLII. 6—20; XLIII. 13, 14; 25—34; XLIV. 4—7; XLV. 1—5; 26—28; XLVII. 7—12; XLIX. 1—10; Hebr. XI. 7. Zie ook beneden op J. BRANDT.

* Eenige predikatien, of bedenkingen over de gelykeniszen van den verloren zoon, en den ryke man en Lazarus. Door J. Pontanus... Te Rott., by Hendr. van den Aak. 1721.

Met voorr. van Corn. de Wit, pred. te Berkel. De 11 eerste predik. handelen over Luc. XV. 11; 12; 13 (3); 14—16; 17; 18 en 19; 20; 21—24; 25—32. De laatste 9 predik. handelen over Luk. XVI. 19—21; 22 (2); 23 (5); 24 en 25. Met register. Zie ook beneden op CORN. DE WIT.

Zie voor het ontbrekende Cattenburgh.

PHILIPPUS A LIMBORCH.

(FILIPS VAN LIMBORCH).

Geb. 19 Julij 1633. Pred. te Gouda 1657, te Amsterdam 1667. Hoogl. 1668. Gest. 30 April 1712.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 376—380.

* CATTENBURGH, o. l. p. 57, 102—105. — ** SAX, o. l. T. V, p. 74, 595. — ×× PAQUOT, o l. T. III, p. 553—557 1).

** ×× * Praestantium ac eruditorum virorum epistolae ecclesiasticae et theologicae varii argumenti, inter quas eminent eae, quae a J. ARMINIO, C. VORSTIO, S. EPISCOPIO, H. GROTIO, C. BARLAEO conscriptae sunt. Amst., ap. H. Dendrinum. 1660. 8°.

Met voorr. van v. L. en CHR. HARTSOEKER. (Zie beneden op dezen), gedat. »Goudae, 8 kal. Sept." Voorts index en register.

×× * Praest. ac erud. vir. epist. eccl. et theol., quarum longe major pars scripta est a J. ARMINIO, J. UYTENBOGAERDO, C. VORSTIO, G. J. VOSSIO, H. GROTIO, S. EPISCOPIO, C. BARLAEO. Editio secunda, ab innumeris mendis repurgata, et altera parte auctior. Amst., op Henr. Wetstenium. 1684. f°.

Met nog een nieuwe voorr. van v. L. van 1683. Behalve van de genoemde Remonstranten hierin ook brieven van D. BAUDIUS, P. BERTIUS, P. CUPUS, ST. CURCELLAEUS, S. GOULART, J. GREVIUS, N. GREVINCHOVEN, M. GUALTHER, R. HOOGERBEETS, J. NAERANUS, C. NIËLLIUS, A. POELENBURG, E. POPPIUS, D. SAPMA, J. TAURINUS en C. WIGGERTSZ.

×× *Idem*. Editio tertia, novo argumento locupletata. Amst., exc. Franciscus Halma. 1704. f°.

Met nieuwe voorr. van v. L. De eerste twintig bijgevoegde brieven, waaronder van ARM., EPISC. en PETRUS TAURINUS, onder afzonderlijke pagin.

×× M. S. EPISCOPII... oper. theol. pars altera... Amst., 1665. f°.

Door v. L. uitgegeven. Zie bij S. EPISCOPIUS.

×× ST. CURCELLAEI oper. theol... Amst., 1675. f°.

Door v. L. uitgegeven. Zie bij ST. CURCELLAEUS.

* ×× PH. A LIMBORCH.... theologia christiana, ad praxin pietatis ac promotionem pacis christianae unice directa. Editio altera, ab autore recognita et aucta. Amst., ap. H. Wetstenium. 1695. f°.

Met portret (D. v. D. PLAATS pinx. P. v. GUNST sculps.), en praef. van 1 Febr. 1686, in welk jaar de 1ste uitg. verscheen. Voorts een lat. gedicht van C. D(ANCKERTS?) en indices.

Het werk is verdeeld in zeven boeken, handelende: De script. sacra, — Deo et operibus div., — redemtione, — praedest. Dei, — praeceptis n. foed., — promissis et minis n. foed., — ecclesia J. Chri.

×× * *Idem*. Edit. tertia.... Amst., ap. Sebast. Petzoldium. 1700. f°.

---

1) Zie het ontbrekende bij CATTENBURGH en PAQUOT.

Met portret, praef. en lat. gedicht als in de 2de uitgave. Achteraan de *Defensio contra* J. v. d. Waeyen *iniquam criminat.* en »Excerptum ex J. v. d. Waeyen *dissertatione de* λόγῳ contra J. Clericum." Vgl. hieronder.

×× * *Idem.* Edit quarta.... Accedit novae huic editioni relatio historica de origine et progressu controversiarum in foed. Belgio de praedestinatione, tractatus postumus. Amst., ap. Rod. et Gerh. Wetstenios. 1715. f°.

Met portret, register en opdragt van G. Ostens aan Simon van Limborch. Zie ook beneden op G. OSTENS.

Idem. Edit. quinta. Adjuncta est relat. hist.... Amst., ap. Balthazar Lakeman. 1730. f°.

Met de praef. van 1686, de »Oratio funebris" van Clericus, een fragment: »E carmine H. Grotii in mortem J. Arminii," het lat. gedicht van C. D. en portret als bij de 2de uitgave. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 51. N°. 34.

Idem. Edit. novissima. Adj. est relat. hist.... Amst., ap. Georg Arnhold. 1735. f°.

Vooraf ook de »Orat. fun." van Clericus, enz. Met ander portret, v. L. op ouder leeftijd voorstellende. De *Relat. hist.*, even als in de vorige uitgaven, met nieuwe pagin.

* ×× Ph. a Limborch, de veritate religionis christ.; amica collatio cum erudito Judaeo. Goudae, ap. Justum ab Hoeve. 1687.

Met praef., »Series contentorum hoc vol." en indices. Achteraan: »Urielis Acosta exemplar humanae vitae" en »Ph. a L. refut. argument. quibus Acosta omnem relig. revelatam impugnat." Vgl. Paquot, o. l. p. 555. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 57. N°. 12.

×× * Ph. a Limborch.... historia inquisitionis. Cui subjungitur liber sententiarum inquisitionis tholosanae, ab a° Chr[i]. CIƆCCCVII ad ann. CIƆCCCXXIII. Amst., ap H. Wetstenium. 1692. f°.

Opgedragen »Joanni, archiep. Cantuar., totius Angliae primati ac metrop." Met praef., »Syllabus auctorum ex quibus *Hist. inquis.* potissimum est concinnata" en platen. Inhoud: De origine et progressu inquis., — ministris officii inquis., — criminibus ad inquis. tribunal spectantibus, — modo procedendi coram tribunali inquis. Aan het einde een register. Het *Liber sentent.* met nieuwe pagin., praef. en registers. Vgl. Paquot, o. l. p. 555, sq.

×× * Ph. a Limborch defensio contra Joannis van der Waeyen iniquam criminationem. Amst., ap. Joann. Groenewoudt. 1699. 8°.

Met praef. De bladzijden uit v. d. Waeyens, *Dissertatio de* λόγῳ *contra Clericum*, die op v. L. betrekking hebben, zijn hierachter afgedrukt. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. V. D. WAEYEN.

×× * Historia vitae S. Episcopii, scripta a Ph. a Limborch, e belg. in lat. sermonem versa, et ab auct. aliquot in locis aucta. Amst., ap. Georgium Callet. 1701. 8°.

Met praef. van 9 Sept. 1700, een »Epigramma" van Barlaeus op het portret van Episc. en een register.

×× PH. A LIMBORCH commentarius in Acta apostolorum et in Epist.
* ad Romanos et ad Hebraeos. Roter., ap. Bernardum Bos. 1711. f°. Cum priv.

Met praef., registers en portret van v. L. (H. v. LIMBORCH pinx., P. v. GUNST sculps).

×× Korte wederlegginge van 't boecxken onlangs uytgegeven by
* JACOBUS SCEPERUS, genaemt Chrysopolerotus, waerin onder anderen gehandelt wert van de onderlinge verdraegsaemheyt; by forme van t' samen-sprekinge tusschen een Remonstrant en Contra-rem. Te samen gestelt door PH. VAN LIMBORCH.... Tot Amst., by Jan Rieuwertsz. 1661. 8°.

Met „Aanspraek aen den chr. leser." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. SCEPERUS. Achteraan: „Tot Hoorn, gedr. by A. J. van der Beeck."

×× Lyk-predicatie over het salig afsterven van.... d. JOANNES OUWENS.... dien. J. CHR. in de remonstr. gem. tot Gouda.... in den Heere ontslapen den 19en Junij 1664. Door PH. VAN LIMBORCH.... Tot Gouda, gedr. by Corn. Dyvoort. 1664.

De tekst is Jes. LVII. 1, 2.

XXXII Predic.... Door mr. S. EPISCOPIUS.... t' Amst. 1669.

Door v. L. uitgegeven. Zie hierboven bij S. EPISCOPIUS.

Korte overweginge van het syn. van Dort, gehaelt uyt de brieven van mr. HALES en mr. BALCANQUAL, geschr. uyt Dort aen.... DUDLEY CARLETON, als toen ambassadeur in den Hage. In 't eng. beschr. door dr. LAURENTIUS WOMACHIUS, eertijds prof. der h. theol. in de.... acad. tot Cambridge en tegenwoordigh canonic tot Ely en aerts-diaken tot Suffolk. Na de eng. copye, gedr. tot London by Will. Leake a°. 1661, vert. in 't nederd. en gedr. tot Amst. 1670.

Met uitvoerige doch onget. voorr. Vgl. het volgend stuk.

Korte historie van het syn. van Dordrecht, vervatende eenige aenmerkelijke en noyt voor-henen ondekte bysonderheden, begrepen in brieven van mr. JOHN HALES en dr WALTER BANCALQUAL, van den kon. van Groot-Britt. gesonden op de gemelde syn.; geschr. aen.... DUDLEY CARLTON.... Vert. uyt het engelsch. Ter Goude, gedr. by W. v. d. Hoeve. 1671. 12°.

Met een breede voorr. (d°. 3 Febr.) uitgegeven voor v. L. Na deze voorr. nog een voorw. van JOANNES PEARSON en een brief van ANTH. FARINDON. De brieven zijn waarschijnlijk vertaald door GQS. VAN NYENDAAL. Achteraan, met doorloopende pagin. en onder afzond. titel: *Korte overweginge v. h. syn. v. Dort,* enz. *De twede druk.* De voorr. is hier door v. L. onderteekend en gedagt. Amst. 12 Julij 1670.

Hetzelfde. Den tweeden druck, oversien en verbetert. In 's Gravenh., by Joannes Tongerloo. 1672. 12°.

Ook hierachter de *Korte overweginge*, met doorloopende pagin. en onder afzond. titel, *de derde druk.*

Er bestaat ook eene 2de uitgave van de *Korte historie* met de *Korte overw.* te Gouda in 1671 bij W. v. d. Hoeve verschenen.

De zedelijke werken.... Door St. Curcellaeus. Tot Leiden, [1674].

Misschien bezorgde v. L. ook de *Onderwijsinge v. d. chr. religie.* Zie boven bij ST. CURCELLAEUS.

Schriftelyke onderhandeling tusschen den hr. Ph. v. Limborg.... ende Johannes Breedenburg, rakende 't gebruyk der reden in de religie. Waar achter by komen twee brieven van.... Limborg, een aan Pieter Smout, behelzende een antwoord op J. Breedenrurgs laatsten brief, en een aan N. N. nopende dezelve geschillen. Tot Rott., by B. Bos. 1686.

Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op J. Breedenburg en P. Smout. In het kort voorw. aan den lezer wordt gezegd: „D'inhoud is: of een redelijk mensch met reden kan en mach beweeren, dat men tegen de reden moet gelooven. L. ontkent het, Br. houd het voor eene onfeylbare waerheyt. En dewijl de partijen zooveel verschillen, werd de zaak voor de rechtbank van al de wereld gebracht." Het stuk behelst drie brieven van Br. en vier van v. L. Bij den brief aan Sm. begint eene nieuwe pagin.

Onfeilbaarheit.... der roomsche kerke.... tusschen mr. S. Episcopius... en W. Bom.... Tot Rott. 1687. 8o.

Door v. L. uitgegeven. Zie hierboven bij S. EPISCOPIUS.

* Leven van Simon Episcopius, eertijdts prof. der h. theol. tot Leyden, beschreven door Ph. v. Limborch.... t' Amst., by Is. Pietersz. 1693.

Met het portret van Ep. (M, Sorg pinx. P. v. Gunst sculps.) en register. Zie boven: *Hist. vitae* S. Episc.

×× XVII Predic. van mr. S. Episcopius.... Hiervoor.... een beschrijvinge van het leven v. d. autheur. Tot Amst. 1693.

Door v. L. uitgegeven. Zie hierboven bij S. EPISCOPIUS.

×× Predic. van mr. S. Episcopius.... verdeelt in drie deelen.... Hiervoor.... het leven v. d. autheur. Tot Amst. 1693. fo.

Ook door v. L. uitgegeven. Zie boven bl. 47.

×× * Wel-stervensleer voor ziekken, ofte onderrechtinge om ziekken naer den staet van hun voorgaende leven tot sterven te bereiden. Door Ph. v. Limborch.... Tot Amst., by G. Slaats. 1700. 8o.

Met een „Aanspraek aen den bescheiden lezer" over krankenbezoek en ziekentroost. Na eene inleiding bestaat de inhoud in aanspraken en gebeden.

Christelyke godgeleerdheid van Ph. v. Limborch,.... tot oeffening der godzaaligheid en bevordering der christ. vreede byzonder aangeleid. Vert. door C. D. 't Amst., by Bar. Visscher. 1701.

Bevattende de vier eerste boeken der *Theol. christ.* Met titelprent, opdragt van den uitgever, gedicht van Adr. Spinniker en registers. Vgl. boven Ph. a L. *Theol. christ.* Zie ook beneden op C. DANCKERTS. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 56. No. 11.

Hetzelfde. Tweede deel. t' Amst., by B. Visscher. 1702.

Bevattende het 5de boek der *Theol. christ.* met registers. Vooraf eene »Uytnodiging der verdeelde kristenheid tot de vreedebouwende en krist. godgel. van PH. v. L.;" uit het lat. van DANCKERTS, vert. door W. LOMANNUS.

Hetzelfde. Derde deel. t' Amst., by B. Visscher. 1703.

Bevattende het 6de en 7de boek der *Theol. christ.*, met registers.

* Kort en beknopt verhaal van.... PH. v. LIMBORCH, wegens den oorsprong en voortgang der geschillen in de vereen. Nederlanden, over de predestinaetsie met den aankleven derzelve. Uit het lat. vertaalt. Nevens een voorr. ter verdediging der Remonstranten tegen de lasteringen van do. JACOBUS FRUITIER, in zyn boek genaemt Sions worstelingen. T' Amst., by Pieter Visser. 1715. 8°.

De zeer uitvoerige voorr. is van J. DE GOEDE. Achteraan het placcaat van 1 Febr. 1620. Zie boven de *Relatio hist. de orig. et progr. controv.* etc., achter de *Theol. christ* ed. 4, en ook beneden op J. DE GOEDE. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op J. FRUITIER.

Hetzelfde. Tweede druk. Amst. 1715. 8°.

Onveranderde uitgave.

* PH. v. LIMBORCHS vriendelyke onderhandeling met een geleerden Jood, over de waarheid van den christ. godsdienst, nevens URIELS ACOSTAAS voorbeeld van 't menschelyk leven, met de aanmerkingen daar over. Alsmede een kort verhaal wegens de bekeering van eene juffrouw, die genegen zynde joodsch te worden, weder tot den christ. godsdienst gebragt is. Alles uit het lat. vert. T' Amst., by P. Visser. 1723.

Met opdragt van J. DE GOEDE aan FRANS VAN LIMBORCH voorr. v. d. uitgever en registers. Zie ook op J. DE GOEDE. Vgl. hierboven: PH. A L. *de verit. relig. christ. amica coll.* Hiervan verscheen in 1735 eene tweede onveranderde uitgave. Vgl. MULLERS *Catal. v. het uitgebr. magazijn v. godgel. werken* 1857. No. 3419. V. ABKOUDE en ARRENBERG, a. w., geven eene uitgave van 1733 op.

* PH. v. LIMBORCHS uitbreiding en uitlegging over den brief aan de Hebreen. Uit het lat. vertaalt. Te Amst., by B. Lakeman. 1725.

Met »Opdragt aan de prof. en leer. der remonst. Broederschap," get. K. WESTERBAEN Wz. Utrecht 17 Mei 1725. Verder de voorr. van v. L. en registers. Zie ook beneden op K. WESTERBAEN.

Volgens ARRENBERG, a. w. bestaat er ook eene uitgave van 1767, te Amst., bij A. v. d Kroe. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 36. No. 31.

Verhandelingen van den eedt, vert. uit de Christel. godgeleertheit van PH. v. LIMBORCH en ADR. v. CATTENBURGH.... Met een nareden van ADR. v. CATTENBURGH. Te Amst., by B. Lakeman. 1729. 8°.

Met voorr van v. CATT. Zie ook hieronder op ADR. V. CATTENBURGH. Zie *Catal. v. d. theol. bibl d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 105. N°. 75.

ADRIANUS A CATTENBURGH.

Geb. 2 Nov. 1664. Pred. te Rotterdam 1687. Hoogl. 1712. Neemt zijn ontslag 1737. Gest. 5 Maart 1743.

v. d. Aa, a. w. Dl. III, bl. 266—268.

* Cattenburgh, o. l. p. 31—33. — ** Sax., o. l. T. VI, p. 211 sq. 660. — ×× Paquot, o. l. T. III, p. 619, sv.

* ×× Adr. a Cattenburgh.... spicilegium theologiae christianae Phil[i]. a Limborch,.... variis dissertationibus historico-ecclesiasticis, multisque ad praxin pietatis promovendam pertinentibus refertum. Amst., ap. B. Lakeman. 1726. f°.

Met praef., portret van v. Catt. (J. Wandelaar ad vivum delin. J. Houbraken sculp.) en index. In vier boeken verdeeld: De script. sacra, — Deo et operibus div., — redemtione, — praeceptis n. foed. Hiertegen schreef de doopsgez. pred. Abr. Verduin. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op ABR. VERDUIN.

* ** ×× Adr. a Cattenburgh.... bibliotheca scriptorum Remonstrantium, cui subjunctum est: Specimen controversiarum inter Remonstrantes et Socinum ejusque asseclas, exhibitum ipsissimis scriptorum verbis. Amst., ap. B. Lakeman. 1728. 8°.

Met praefs. en indices. Het *Specimen* met nieuwe pagin.

** ×× Adr. a Cattenburgh... syntagma sapientiae Mosaicae, in quo multa ex prioribus Mosis libris eruuntur contra atheos, deistas et libertinos, variaque illustrantur de antiquitate multarum artium et scientiarum. Amst., ex off. Martini Schagen. 1737.

In vijf boeken verdeeld, handelende: De sapientia Mosaica, — variis Mosis scientiis, — rebus sacris, — rebus publicis civilibus, — rebus civilibus. Met praef. en index. In 1742 verscheen eene edit. nova aucta. Vgl. Muller. *Catal. v. h. uitgebr. mag. v. godgel. werken.* 1857, bl. 80. No. 1498.

* ** ×× Christelyke heilwensch aan de remonstr. gem. te Rotterdam, uitgespr. door A. v. Kattenburg, na zyn beroep tot prof. der h. theol. onder de Remonstr. te Amst. Te Rott., by Paulus Boekenes. 1712.

De pred. handelt over I Thess. V. 23. Met voorr. van den uitgever, waaruit blijkt, dat deze pred. buiten weten van C. het licht zag. Achteraan een paar gedichten.

* ×× Historie van het leven des h[n]. H. de Groot, beschreven.... door C. Brandt, en vervolgt.... door A. v. Cattenburgh.... Te Dordr. en Amst. 1727. f°.

Zie beneden bij CASP. BRANDT.

Verhandelingen van den eedt.... Met een nareden van Adr. v. Cattenburgh. Te Amst. 1729. 8°.

Zie boven bij Ph. a. LIMBORCH.

Lyk-rede over Heb. XIII vs. 14, wegens het afsterven van... PETRUS VERWER, leeraer in de rem. gem. te Amst., uitgespr. door A. v. KATTENBURCH.... Te Amst., by P. Visser en Adr. Slaats. 1731.

Vooraf een voorw. en gedicht van R. B. op deze lijkrede, die den 4en Nov. werd uitgesproken. Aan het einde nog twee gedichten van J. VIRULY en G. S. th. stud.

XXI Predicatiën over verscheide meest historische stoffen des o. test. Uitgespr. door A. v. KATTENBURCH.... Te Leiden, by Piet. v. d. Eyk. 1737.

Met opdragt aan ADRIAAN SLEGT en GERRIT ALEWIJNSZ KONING, oudt-ouderl. der rem. gem. te Rott.; voorr. en registers. De pred. handelen over Gen. III. 23, 24; IV. 8—10; 11—14; V. 5; VII. 11 enz.; 17—24; XIX. 24, 25; 26; XXI. 9—21; XXV. 29—34; II Sam. VI. 1—7; IX. 1—8; I Kon. II. 28—35; II Kon. II. 9—11; V. 8—15; Ps. CXLV. 3; Spr. XVII. 17; Jes. LXI. 10; Ezech. XIV. 13—20; Zeph. II. 1; Mal. IV. 2.

ARRENBERG geeft eene uitgave op van 1731.

XXIII Predikatien over eenige uitgeleze stoffen des o. en n. test. Uitgespr. door A. v. KATTENBURCH.... Te Leiden, by P. v. d. Eyk. 1739.

De teksten zijn: Esra IX. 13, 14; Ps. LXVIII, 6; CXXXIX. 4; Spr. XVI. 9; XXII. 1; Jes. V. 18; Dan. IV. 29—33; Micha IV. 3, 4; Matth. VII. 12; XXVI. 36—40; 40—42; 69—74; XXVIII. 1—8; Luc. II. 13, 14; XXIII. 39—43; Joh. XIX. 38—42; Rom. II. 4; VI. 4; II Cor. V. 20; Gal. V. 17; Ef. V. 16; Phil. II. 27; Openb. XIX. 9. Met voorr. en registers aan het einde.

Het leven van Israëls koning DAVID, in dichtmaat gesteld en met verklaringen opgehelderd door A. v. CATTENBURCH.... Te Amst., by Tjeert Bliek. 1743.

In twee deelen. Met voorr. en inleid.

JOANNES DRIEBERGE.

Geb. 11 Dec. 1686. Pred. te Noordwijk 1711, te Utrecht 1718, te Rotterdam 1725. * Hoogl. 1737. Gest. 1 Mei 1746.

v. D. AA, a. w. Dl. IV, bl. 330—333.

* CATTENBURGH, o. l. p. 52—54. — ** SAX, o. l. T. VIII, p. 99, sq.

** J. DRIEBERGE.... de praedestinatione et gratia liber. Amst., ap. Js. Tirion. 1744.

De voorr. is gedagt. VII kal. Oct. In zeventien cap. verdeeld, met een index locorum s. script. Vgl. de vertaling hieronder.

Idem. Amst. 1745.

Exempl. op groot papier, met belangrijke kantteek. v. d. schrijver verrijkt.

** J. DRIEBERGE.... libri duo, unus de bonis n. foed. et futuro ho-

minum statu, alter de baptismo et s. coena. Amst., ap. Js. Tirion. 1746.

Met breede voorr., gedagt. VIII kal. Nov. 1745. In twaalf cap. verdeeld, met index loc. s. script. Het boek *de bapt. et s. coena,* ook in twaalf cap. verdeeld, begint met nieuwe pag.

** Het oude en niewe (*sic*) verbond aan een geschakeld in de geschiede-
* nissen der Joden en der aengrenzende volkeren, sedert het verval der koningr. van Israel en Juda tot op den tijd van Chr., door Humfrey Prideaux, dokt. in de h. godg. en deken van Norwich. Uit het engels, volg. den agtsten druk, overg. en met enen inhoud voor ieder boek en enige aent. verm. door J. Driebergе..... Te Leiden, by Joannes van der Linden. 1723. Met priv.

In twee deelen. Met titelprent, tyd-tafereel, kaarten en registers. Voorts een voorr. van Dr.; aanbevelend voorw. van C. Vitringa, gedagt. Fran. 5 Nov. 1721: en voorr. van Prideaux, gedagt. Norw. 1 Aug. 1715.

Hetzelfde. Met enige byvoegs.... verm.... Twede (*sic*) druk.... Te Leiden, by J. v. d. Linden. 1729. f°. Met priv.

Met belangrijke aanhangsels. De voorr. v. Dr. is gedagt. Rott. 1 Nov. 1728.

* Aenmerkingen over het voorberigt van den hr. Joan van den Honert, T. H. zn.... voor zyne verhandelingen van Gods niet algemeene maer bezondere genade. Door J. Driebergе. Te Amst., by P. Visser. 1726. 8°.

Vooraf een »brief aen enen myner vrienden," gedagt. Rott. 9 Juli. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. v. d. Honert.

Hetzelfde. De tweede druk. Te Amst. 1726. 8°.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 122. N. 146.

* Vervolg van aenmerkingen, waer in het antwoord des hn. J. v. d. Honert.... op de voorgaende aenmerkingen word overwogen. Door J. Driebergе. Te Rott., by H. v. d. Aak. 1727. 8°.

Vooraf een brief van Dr. aan J. v. d. H. van 8 Maart, en inhoudsopgave.

Predikaetsi over 2 Kor. XIII. 11, gedaen tot een afscheid van de gem. der Remonstr. te Rotterdam, door J. Driebergе, den 3den Nov. 1737. Te Rott., by de wed. H. v. d. Aak. 1737.

Zeven predikaetsien over het gebed des Heren, beneffens vyf predikaetsien over Psalm XIX, XXIII en LXXXII. Door J. Driebergе. Te Amst., by Isaak Tirion. 1742. 8°.

Met voorber. Ook onder den algem. titel: *Predikaetsien van* J. Dr. *Eerste deel.*

Hetzelfde. Twede druk. Amst. 1746. 8°.

Dertien predikaetsien over uitgelezene texten uit de Psalmen. Door J. Driebergе.... Te Amst., by J. Tirion. 1746. 8°.

Predik. Tweede deel. Met voorber. De teksten zijn: Ps. XVI. 8—11; XXXVI. 6—10; XXXIX. 4—7; 8—12; LI. 12—17; LXIII. 2—9; LXXI. 17—21; LXXIII. 23—28; LXXXV. 9—14; XC. 1—3; CX. 1—7; CXXXIX. 23, 24; CXLVII. 15—20.

Dertien predikaetsien over uitgel. texten uit het evang. van JOANNES. Door J. DRIEBERGE.... Te Amst., by J. Tirion. 1748. 8°.

Predik. Derde deel. De teksten zijn: Joann. I. 19—27; 46—52; II. 13—22; IV. 19—24; VI. 66—71; VII. 14—18; VIII. 31—36; X. 22—30; XI. 20—31; 32—44; XII. 19—26; XVI. 5—11; XVII. 6—13.

Verhandeling over Gods voorbeschikkinge en genade, door wylen.... J. DRIEBERGE.... Uit het lat. vert. Te Amst., by Jan Döll. 1781. 8°.

Vooraan voorr. en inhoudsopgave. Achteraan een bladwijzer en register der plaatsen uit de h. s. Vgl. hierboven J. DRIEBERGE, *de praedest.*

JACOBUS KRIGHOUT.

Geb. 1708. Pred. te Boskoop 1729, te Zevenhuizen 1732, te Utrecht 1738, te Leiden 1739. Hoogl. 1746. Neemt zijn ontslag 1767. Gest. 22 Jan. 1770.

TIDEMAN, a. w. bl. 19, 87, 130, 167, 258, 372.

Sermo funebris in obitum.... JOANNIS JACOBI WETSTENII..., habitus d. IX Julii MDCCLIV a J. KRIGHOUT. Amst., ap. Adrian. Slaats. [1754].

Achteraan een lat. gedicht van JOH. LEONH. FROEREISEN.

Memoria Wetsteniana vindicata, seu J. KRIGHOUT epistola responsoria ad stricturas viri clar. et vener. Jo. LUDOVICI FREY, ss. theol. d. et prof. nec non fac. th. ipsiusque acad. Basil. senioris, ad Sermonem funebrem in obit.... J. J. WETSTENII.... Amst., ap. Adr. Slaats. [1755].

In den vorm van een brief aan J. L. FREY, gedagt.: „Dabam Amstel. d. 28 Julii an. 1755" en besloten door een gedicht: „in obit. WETSTENII" van C. VAN ARCKEL. Er volgt, met nieuwe pagin., een „Appendix scriptorum ad quae in praecedente epistola refertur."

Brief van ALETHOPHILUS aan de h^n^. examinatores van het ontwerp van tolerantie, om de leere in de Dordr. syn. a°. 1619 vastgesteld, met de veroordeelde leere der Remonstranten te vereenigen. Te Leyden, by P. v. d. Eyk. 1754. 8°.

Gedagt. 19 Jan. 1754. Achteraan de „Acte van den hove v. Holl., waer by d°. CORN. GEESTERANUS onschuldig is verklaert aen de conspiratie tegens 't leven van pr. MAURITS." Zie voor dit en het volgend geschrift: *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 132, N°. 173 en 173*.

Tweede brief van ALETHOPHILUS aan de h^n. examinatores.... Te Leyden, by P. v. d. Eyk. 1754. 8°.

Gedagt. 14 Aug. 1754. De pagin. loopt door met het vorige stuk. Vgl. hieronder: *De onschuld der Remonstranten* van ABR. AR. V. D. MEERSCH.

ABRAHAM ARENT VAN DER MEERSCH.

Geb. 22 Febr. 1720. Pred. te Hazerswoude 1742, Delft 1750. Hoogl. 1767. Neemt zijn ontslag 1790. Gest. 1792.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 480, v.

Kerkelyke geschiedenissen, zedert den dood van onzen zaligm. tot aan den volkomen bloeistand van 't kristend.; waar in van de prediking der apost., de h. schriften des n. v., de opvolgeren der apost., de uitmuntende mannen in de voorn. kerken en hunne schriften, de vervolg., martel., ketteryen en andere zaken.... berigt wordt gegeven.... In 't grieksch beschr. d. EUSEBIUS PAMF.... Nu vert. en met vele aantek. opgeheld. d. ABR. AR. V. D. MEERSCH, en verrykt met een voorr. van.... ALB. VOGET, hoogl. in de h. godg.... te Utrecht. Waar achter gevoegd is de kronyk v. d. schryver.... en eenige tydrekenk. aanmerk.... Met kopere platen en kaarten versierd. Te Amst., by F. Houttuyn. 1749.

Met opdragt aan JAKOB ARENT, baron van Wassenaar, vryheer van Hazerswoude, gedagt. Hazersw. 6 Nov. 1748; uitvoerige voorr. van V. D. M. Inhoudsopgave en bladwijzer. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 150, N°. 7.

De onschuld der Remonstranten ten aanzien van de samenzweringe tegens het leven van.... MAURITS..., verdedigd en bewezen tegens de beschuldigingen, vernieuwd en hun te last gelegd door de schryveren van het Examen van 't ontwerp van tolerantie, om de leer in de Dordr. syn. a°. 1619 vastgesteld met de veroordeelde leer der Remonstranten te vereenigen. Door THEOPHILUS PHILADELPHUS. Te Leyden, by P. v. d. Eyk. 1754. 8°.

In de 1ste afd. bewijst V. D. M: »dat de societeit der Remonstranten geen het minste deel hadt in de samenzweringe;" in de 2de afd: »dat de beschuldiging, dat remonstr. pred. schuldig zouden geweest zyn aan de samenzwering onwaaragtig is;" in de 3de afd: »dat die pred. welken in den beginne met namen beschuldigd werden, onschuldigh waren, alsmede dat zy geen deel hadden aan het komplot om den prins buiten te houden." Vgl. de *Brief* en *Tweede brief* van J. KRIGHOUT hierboven en *Afd.* 2 VAN DEN AANV. D. DORDSCHE SYN. TOT AAN MAURITS DOOD. Alg. belangr. gebeurt.

Verhandeling van eenige voorname zaken, tot de kerkel geschiedenis van ons vaderland behoorende; den hooggel. heere DIDERICUS VAN DER KEMP briefsgewijze voorgedragen, ten onderzoeke van een gedeelte zyner inwyings redenvoering. Door ORTHODOXOPHILUS PHILALETHES. Te Amst., by Laurens van Hulst. 1768. 8°.

Twee brieven van 22 Junij en 8 Julij, hoofdzakelijk handelende over het gezag van de belijdenisschriften der nederl. herv. kerk en het beginsel van het remonstrantisme. Vgl. voor de *Oratio de bona spe* etc: *Catal. Stuk II, Afd* 1 op D. v. D. KEMP.

Vier brieven, vervattende de oordeelk aanmerkingen over de beoordeeling van den Belisarius verdeedigd door... P. HOFSTEDE; in welke getoond wordt: I dat het geschil weegens SOCRATES geenen invloed ter weereld heeft op de goddel. openbar....; II dat.... C. NOZEMAN ten onrechte van dr. HOFSTEDE.... wordt overgehaald; III dat SOCRATES onschuldig is aan de misdaad, door dr. HOFSTEDE hem op nieuw te last gelegd; IV.... welke de oorsprong van dien laster zy, en dat dezelve door dr. HOFSTEDE geenzins is beweezen. Door PHILALETHES ARETOPHILUS. Te Amst., by L. v. Hulst. 1770. 8°.

Met voorber. v. d. uitgever, die zegt: »De schryver dezer brieven heeft dezelve op myn verzoek samengesteld en aan my de vryheid verleend om ze door den druk gemeen te laaten maaken; doch onder de uitdrukkelyke voorwaarde van zynen naam niet te melden." Vgl. beneden op CORN. NOZEMAN en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op PETR. HOFSTEDE.

Hetzelfde. Tweede druk. Te Amst. 1770. 8°.

Met weinig beduidende veranderingen.

Historie der Remonstranten, kortelyk vervattende de geschiedenissen der gereform. Christenen, die men Remonstranten noemt. Uit egte gedenkstukken, oude geschriften, en de geloofwaardigste schryveren opgemaakt door JACOBUS REGENBOOG. Eerste deel, beginnende van het overleveren der Remonstrantie.... en eindigende even voor het houden der nation. syn. v. Dordr. Te Amst., by J. Döll. 1774. 8°.

Opgedragen door J. R. »Aan de christ. gemeenten, uitmakende de maatschappy der Remonst., en in 't byzonder aan de hoogl., leer. en opzien. van die gem., mitsg. aan alle vredelievende christenen." Met onget. voorr., waaruit blijkt dat dit werk voornamelijk werd opgesteld tegen de *Beknopte geschiedenisse of verhaal van 't voorgevallene tusschen de Remonstr. en Contra-rem.*, enz. *Te Amst.*, 1773. (Zie *Afd.* 2. ALGEM. GESCHR.)

De eigenlijke opsteller der *Hist. d. Remonstr.* was ABR. AR. v. D. M. Vgl. DE NAVORSCHER. Dl. IX. bl. 361, X. 173, 260.

Historie der Remonstranten.... Tweede deel, beginnende met het houden der nat. syn. te Dordr., en eindigende met de gebeurtenissen van 't jaar 1623. Te Amst., by J. Döll. 1776. 8°.

JAN KONIJNENBURG.

Geb. 8 Dec. 1757. Pred. te Hazerswoude 1779, Leiden 1783, Utrecht 1786. Hoogl. 1790. Emer. 1827. Gest. 8 Jan. 1831.

v. D. AA, a. w. Dl. X, bl.

Lofreden op SIMON EPISCOPIUS, uitgespr. door J. KONIJNENBURG, in de remonstr. kerk te Amst., bij de aenvaarding van het hoog-

leeraerambt in de godgel. en kerkl. gesch. aen het kweekschool der Remonstr., den XXIII v. slagtm. MDCCXC. Uit het lat. vert. en met eenige aent. verm. Te Amst., bij M. Schalekamp. 1791. 8°.

Opgedragen: »Aen de Broederschap der Remonstr." Met voorber. v. d. schrijver, waaruit blijkt dat P. WEILAND eigenlijk de vertaler is. Zie ook beneden op P. WEILAND.

Onderzoek van den aard der voorspellingen wegens den Messias, in de schriften des o. verbonds. Door J. KONIJNENBURG.... Te Haarlem, bij A. Loosjes. 1794. 8°.

Beantwoording der vraag, in 1792 door het Teyler's genootschap uitgeschreven: „zijn er in de schriften des o. t, rechtstreeksche, en niet slechts algemeene maar ook meer bijzondere voorspellingen voorhanden aangaande den Messias en diens nieuwe bedeeling — voorspellingen, die daarop alleen en op niets anders doelen? — Zo ja, dan verlangt men eene opgave te ontvangen van alle zulke godspraken, of althands van de voornaamsten derzelven, alsmede eene aanwijzing en ontvouwing van de gronden en regelen van uitlegkunde, op en volgends welken de overbrenging daarvan op haare bedoelde voorwerpen kan en moet geschieden." Dit antwoord, buitengewoon bekroond, werd niet op naam des gen. maar door K. zelf uitgegeven en aan de leden des gen. opgedragen.

Van dit werk verscheen eene hoogd vertaling.

Lessen over het leeraars-ambt in de christel. kerk. Door J. KONIJNENBURG.... Te Utrecht, bij G. F. v. Paddenburg en Zn. 1802. 8°.

In twee afdeelingen — de 1ste „ontvouwende den aard en de vereischten van het leeraars-ambt," de 2de „ontvouw. de uitoefening der onderscheiden pligten van het ambt" — en veertien lessen. Met voorber.

Lofrede op ELISABETH WOLFF, geb. BEKKER en AGATHA DEKEN. Door J. KONIJNENBURG. Amst., bij W. Holtrop. 1805. 8°.

Opgesteld ingevolge een opdragt van de Bataafsche maatsch. v. taal- en dichtkunde; afd. Amsterdam.

Verhandeling ter beantwoording der vrage: »Is het nuttig, dat in het algemeen de geschriften der oude Grieken en Romeinen, en in het bijzonder hunne dichtwerken, in onze moedertaal overgezet worden? Zoo ja, welke zijn de nuttigheden daaruit voortvloeijende en op welk eene wijze moeten die vertalingen vervaardigd zijn, zullen zij het meeste nut te weeg brengen?" Door J. KONIJNENBURG....; aan wien door de alg. jaarl. verg. v. d. Holl. maatsch. d. wetensch. te Haarlem, op den 21 Meij 1814, de zilveren eerprijs is toegewezen [1815]. 8°.

Opgenomen in de *Letter en oudheidk. verhand. v. d. holl. maatsch. d. wetensch. te Haarlem.* Dl. I; waarin ook eene verhandel. van N. G. v. KAMPEN over hetzelfde onderwerp.

Nationaal gedenkboek der hernieuwde nederl. unie, van den jare MDCCCXIII. Door J. KONIJNENBURG. Met platen en portretten. In 's Gravenh., bij Joh. Allart. 1816. 8°.

Aan koning WILLEM I opgedragen.

Nadere bijvoegs. en verbet. tot het Nation. gedenkb.... Door

J. Konijnenburg. In 's Gravenh., bij de erven J. Allart. 1617. 8°.
Met voorber.

Letter-, natuur- en zede-kundige mengelingen. Door J. Konijnenburg. Te Amst., bij Schalekamp en van de Grampel. 1818. 8°.

Inhoud: Over het gebied der eerzucht, omtrent zedelijkheid en kunst. — Over het zedelijk schoone, dat zich in enkele betwiste daden openbaart. — Over de volmaaktheid van geschiedenis en geschiedschrijver. — Over het verdichten van aanspraken, redevoeringen en soortgelijke stukken van welsprekendheid in de geschiedenis.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk. te Leiden.* Dl. I, bl. 317.

Tafereelen van de staatsomwenteling in Frankrijk. Tweede druk. Te Zalt Bommel, bij Joh. Noman. 1824—1827. 8°.

In acht en twintig deelen, met platen en portretten, benevens een afzonderlijk register. Deze uitgave is met een voorafgaand en volgend deel vermeerderd. Het 1ste dl. van dit werk werd bewerkt door M. Stuart, de volgende zijn van de hand van K. Zie de 1ste uitgave beneden op M. STUART.

De heil. schriften des n. verb., getrouwelijk overgezet, ten dienste van hen, die met het oorspronkelijk taaleigen niet bekend zijn en dezelve echter, zonder geleerde uitlegging, wenschen te verstaan. Te Amst., bij de gebr. Diederichs. 1825. 8°.

Met uitvoerig voorber. get. J. Konijnenburg, en een register van overeenstemmende plaatsen der evangeliën.

Katholikon. Een boek voor allen. Door den schrijver der Uren aan den godsdienst gewijd. Naar het hoogd. Te Amst., bij de gebr. Diederichs. 1826. 8°.

Het oorspronkelijk is van Zchokke.

De christenleer, zonder geschiedenis en inkleeding. Godsdienstig leesboek voor nadenkende belijders. Te Amst., bij de gebr. Diederichs. 1829. 8°.

Met voorr.

Handwoordenboek der nederd. taal, naar de laatste spelling tot algemeen gebruik zamengesteld door J. Konijnenburg. Op nieuw herzien en verbeterd. Amst., gebr. Diederichs. 1839. 8°.

Met voorr.

Mémoire sur la liberté des cultes, adressé à la société de la morale chrétienne à Paris, en l'année 1825, par J. Konijnenburg.... Amst., chez les fr. Diederichs, et chez. P. J. de Mat à Bruxelles. 1827. 8°.

Met »Avant-propos" van 15 Dec. 1826, waarin K. zegt: »C'est pour satisfaire aux vives sollicitations de plusieurs de mes amis, que je me suis enfin décidé à publier ce Mémoire, que j'ai adressé à la société etc. en

réponse à la question qu'elle a proposée au concours en l'année 1825."
Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 189, N°. 16.

ABRAHAM DES AMORIE VAN DER HOEVEN.

Geb. 22 Febr. 1798. Pred. te Rotterdam 1820. Hoogl. 1827. Gest. 29 Julij 1855.

v. d. Aa, a. w. Dl. VII, bl.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven. Oratio de germano theologo, literarum sacrarum interprete, habita Amstel. in aede sacra Remonstrantium, cum in eorum schola theologiae atque historiae eccles. professionem solemni ritu auspicaretur, a. d. XXVII. Nov. ann. MDCCCXXVII. Delphis Bat., ap. vid. J. Allart. 1828. 8°.

Zie de nederd. vert. hieronder, alsmede in *Verspreide geschriften* v. Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Joannes Chrysostomus, voornamelijk beschouwd als een voorbeeld van ware kansel-welsprekendheid. Door Abr. d. Am. v. d. Hoeven. Te Delft, bij de Wed. J. Allart. 1825. 8°.

Met de beeldtenis van Chrysostomus op den titel en vele aanteekeningen.

Hetzelfde. Herz. en vermeerd. uitg. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1852. 8°.

Opgedragen »Aan alle voormalige en tegenwoordige toehoorders zijner lessen over de gewijde welsprekendheid, op den 28en Nov. 1852, den dag waarop vóór vijf-en-twintig jaren het hoogleeraarambt door hem werd aanvaard."

Aanspraken, bij gelegenheid van het verslag op de twaalfde algem. vergad. des Bijbelgenootschaps der afd. v. Rotterdam, op den 19 Oct. 1826, in de groote kerk, door Abr. d. Am. v. d. Hoeven.... Te Rott., bij J. van Baalen. 1826. 8°.

Beschouwing der »Bijbelverspreiding als het groote middel ter bereiking van het doel des christendoms: de verbroedering der menschen." Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Afscheid van mijne .....Rotterd. gem., op Zond. den 23 Oct. 1827, door Abr. d. Am. v. d. Hoeven. Te Delft, bij de wed. J. Allart. 1827. 8°.

»Aan alle zijne christel. vrienden te Rott. opgedragen." Met kort voorw. Tekst: Joann. XVII: 11b.

Redevoering over den echten godgeleerde, een uitlegger der h. schriften, gehouden te Amst. in de kerk der Remonstranten, door Abr. d. Am. v. d. Hoeven, bij het aanvaarden van het hoogleeraarsambt in de godgel. en kerk. hist. aan derzelver kweekschool, op den 28 van Nov.... MDCCCXXVII. Uit het lat. vert. door C. W. Westerbaen. Te Delft, bij de wed. J. Allart. 1828. 8°.

Zie ook beneden op C. W. WESTERBAEN.

Openbaar verslag van het Nederl. bijbelgen., voorgedragen in de nieuwe kerk te Amst., den 16en Oct. 1828, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Te Amst., bij P. den Hengst en Zn. 1828. 8°.

Over de waardige deelneming aan het werk der bijbelverspreiding. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Aanspraak bij de open. van de algem. vergad. der Holl. maatsch. v. fraaije kunsten en wetensch., geh. te Amst. op den 15 Oct. 1831, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN, als algem. voorzitter [1831]. 8°.

Vgl. hieronder: *Redevoeringen.*

Leerredenen. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1835. 8°.

Opgedragen »Aan mijne moeder, vrouwe MARIA VAN DER WALLEN VAN VOLLENHOVEN.” Deze bundel behelst twaalf leerred., die handelen over: Gen. II. 17; I Kon. XIX. 9—13; Matth. XI. 5; XIV. 28—31; XXV. 31—46; XXVII. 3—5; Luc. XV. 18, 20a; XXIII. 6—12; Hand. XVI. 25a; I Kor. XIV. 20; II Kor. XII. 1—9a; Jac. I. 22—25.

Hetzelfde. Tweede druk. Leeuw. 1843. 8°.

Openbaar verslag van het Nederl. bijbelgen., voorgedr. in de nieuwe kerk te Amst., den 19en Oct. 1837. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Te Amst., bij J. Brandt en Zn. 1838. 8°.

Over den zegen der bijbelverspreid. voor enkele menschen, huisgezinnen, het vaderland, de wereld en het koningrijk der hemelen. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Bijbelsche landschappen met afbeeldingen, op de plaats zelve vervaardigd, met bijgevoegde tafereelen. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Amst., bij G. J. A. Beijerinck. 1838—1839. 8°.

In twee dln., waarvan elk acht en veertig platen en tafereelen omvat. Met voorber. van 27 Febr. 1837 en opdragt »Aan h. keiz. en kon. h. mevr. de princ. van Oranje, geb. grootv. v. Rusland”, van 19 Oct. 1839.

Hetzelfde. Nieuwe uitgave. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1854—1855. 8°.

Met voorber. v. 26 Oct. 1853. Zonder veranderingen.

Het tweede eeuwfeest van het Seminarium der Remonstranten, te Amst., op den 28 Oct. MDCCCXXXIV plegtig gevierd. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Leeuw., G. T. N. Suringar. 1840. 8°.

Met afbeelding van den gedenkpenning op het 2de eeuwf. op den titel. Op de »Beschrijving der feestviering” volgt de »Feestrede door V. D. HOEVEN en cantate door H. TOLLENS Cz.” Van bl. 73—290 volgen de »Aanteekeningen op de feestrede.” Zie ook *Afd.* 2, ALGEM. GESCHRIFTEN, en vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Hiervan verscheen eene hoogd. vertaling. Zie hieronder.

Redevoering bij de plegtige inhuldiging van het standbeeld van MICHIEL ADRIAANSZOON DE RUYTER, te Vlissingen, op den 25 Aug. 1841, in de groote kerk uitgesproken, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1841. 8°.

Met kort voorw. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Hetzelfde. Tweede druk. Leeuw. 1841. 8°.

Redevoeringen. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1845. 8°.

Met voorber. van 18 Dec. 1844. Inhoud: Over de dichterl. schoonheden van het boek van Habakuk. — Over de vrije beoef. der kunsten en wetensch. — Over de geestdrift van den kunstenaar. — Over de populariteit, als het kenmerk der welsprekendheid. — Over den zedel. invloed van het schouwtooneel. — Bij de opening van de algem. verg. der Holl. maatsch. v. fraaije kunsten en wetensch., geh. te Amst. 15 Oct. 1831. — Over den invloed der vaderlandsliefde op de beoef. der fraaije lett. en kunsten. — Over den zin, de waarheid en het gewigt van BUFFONS gezegde: le style c'est l'homme. — Hulde aan de nagedachtenis van J. H. VAN DER PALM, als een man van het ware midden. — Een woord van opwekk. en bemoed. aan mijne landgenooten, in den aanvang des j. 1844.

Rede bij de plegtige onthulling van het standbeeld van prins WILLEM den eersten, op den 17 Nov. 1845, te 's Gravenh., in de groote zaal van het paleis in het Noordeinde, gehouden door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1845. 8°.

Deze rede werd op 's konings verlangen gehouden en uitgeg., en herdrukt. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Eenheid in het noodige, vrijheid in het twijfelachtige, in alles de liefde. Eene voorlez. geh. in de jaarl. vereen. van de predik. der remonstr. broed., op den 1 Junij 1847, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Vooraf gaat een open brief aan d^{r}. C. Ullmann, hoogl. te Heidelberg. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1847. 8°.

Leerredenen. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Tweede deel. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1847. 8°.

Inhoudende twaalf leerred. over Pred. XI. 9—XII. 7; Matth. XXII. 42^{b}; XXV. 10^{b}; 14—30; Luc. XIII. 23, 24^{a}; XVII. 21^{b}; Joann. XIV. 27^{a}; I Cor. XV. 28^{b}; II Cor. I. 12, 14; Eph. IV. 1—6; I Tim. 15^{b}, 16; I Joann. IV. 8^{b}.

De verkondiging des evangeliums aan alle volken de voorwaarde van de wederkomst des Heeren en van de voleinding der wereld. Opwekkende rede, geh. ter algem. vergad. van het Nederl. zendeling-gen., te Rott., den 18 Julij 1849, door den medebestuurder ABR. D. AM. V. D. HOEVEN. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1849. 8.

Met voorber. Tekst Marc. XIII. 10. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Jezus Christus gisteren en heden en in eeuwigheid dezelfde. Dankpreek, geh. in de kerk der remonstr.-geref. gem. te Amst., des avonds van den 28^{en} Nov. 1852, ter viering van zijne vijf-en-twintig jarige ambtsbediening, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Leeuw., G. T. N. Suringar. 1853. 8°.

Tekst: Hebr. XIII. 8. Vgl. hieronder: *Verspreide geschr.*

Verspreide geschriften van ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Voorafgegaan door een woord ter nagedachtenis van den ontslapene, door M. COHEN STUART.... Leeuw., G. T. N. SURINGAR. 1856. 8°.

Met voorber. van den uitg. In dezen bundel: de Aanspraken over de bijbelverspr. als het middel tot verbroed. der menschen, over de waardige deelneming aan, en over den zegen der bijbelverspr., de opwekkende rede, en over de verkond. des evang. aan alle volken; de leerr, over Joann. XVII. 11^{b} en

Hebr. XIII. 8; de redev. over den echten godgeleerde, bij de onthulling der standbeelden van DE RUITER en WILLEM I, de voorlezing over de eenheid in het noodige enz., de feestrede bij de viering van het 2de eeuwf. Voorts: »Het ontwaken. Een gesprek, vrij gevolgd naar het hoogd. van dr. FR. THEREMIN's *Abendstunden*" en »JACQUES SAURIN. Eene bladz. uit de gesch. der kanselwelsprekendheid. Beoord. verslag van het geschrift van dr. J. J. v. OOSTERZEE. (*Jaarb. v. wetensch. Theol.* Dl. XII).

Das am 28 Oct. 1834 gefeierte zweite Jubelfest des Seminars der Remonstranten zu Amsterdam. Von d. ABR. D. AM. V. D. HOEVEN... Nach dem Holl. von L. J. VAN RHYN. [1843].

In het *Zeitschr. f. die hist. Theol. In Verb. mit der hist.-theol. Gesellschaft zu Leipzig, hrsg. v. Chr. Fr. Illgen.* Jahrg. 1843, H. I. s. 63—175. en H. IV. s. 147 en 148 (*Berichtigungen* van v. D. H.) Inhoud: Vorw. des Uebers. — Test. v. v. D. H., u Cant. v. TOLLENS. — Das allgem. Wichtigste aus den Anm. Abth. I Hist.-biogr. Nachrichten über jeden der Prof., die am Seminar gewirkt haben. — Abth. II Ueber den Einfluss, die Bestrebungen und Aussichten der Remonstr.

HOOGLEERAREN

IN DE

LETTEREN EN WIJSBEGEERTE.

JOANNES LOEDINGIUS.

Zie beneden op de predikanten van Amsterdam.

ISAÄCUS PONTANUS.

Hoogl. 1663—1664.

Zie boven bl. 51.

JOANNES CLERICUS.

(JEAN LE CLERC).

Geb. 19 Maart 1657. Pred. te Genève 1680, te London 1682. Hoogl. 1684. Emer. 1731. Gest. 8 Jan. 1736.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 439—457.

* CATTENBURGH, o. l. p. 33—45. — ** SAX, o. l. T. V, p. 274 sq., 626. — XX PAQUOT, o. l. T. III, p. 445—478. — † HAAG, o. l. T. VI, p. 464—470 1).

** XX † LIBERII DE SANCTO AMORE epistolae theologicae, in quibus varii scholasticorum errores castigantur. Irenopoli (*Saumur*), typ. Philalethianis. 1679. 8°.

---

1) Zie voor het ontbrekende: CATTENBURGH, PAQUOT en HAAG; alsmede v. ABKOUDE en ARRENBERG, a. w.

Met praef. De brieven zijn elf in aantal. Tegen dit geschrift verscheen later eene *Dissert. philol.-theol., de commoda methodo phraseologiam dogmaticam, etiam ex analogia rituum, exponendi; opposita* LIBERIO A S. AMORE. *Rostochi* 1706. Andere werken, waarin over dit zeldzaam boek wordt gesproken, of die er tegen zijn uitgegeven, zijn vóór in dit exemplaar aangeteekend.

XX * † DAVIDIS CLERICI.... quaestiones sacrae, in quibus multa script. loca, variaque linguae s. idiomata explicantur. Accesserunt similis argum. diatribae STEPHANI CLERICI. Edid. et annot. adjecit J. CLERICUS, ST. f. Amst., ap. H. Wetstenium. 1685. 8°.

Met praef. van J. CL., waarin de levensschets van D. en ST. CLERICUS, en index. Achteraan nog: D. CLERICI *funambulus, seu dissert. de variis funambulorum generibus.* CATTEEB. geeft eene edit. op van 1674, in twee dln.

XX * D. CLERICI orationes, computus eccles. et poemata. Accedunt ST. CLERICI dissertationes philol. Amst., ap. H. Wetstenium. 1687. 8°.

Uitgeg. door S. CL., van wiens hand ook de praef. is. Met »Indices orationum D. et quaest. ST. CLERICI."

XX * † THOMAE STANLEII historia philosophiae orientalis. Recensuit, ex anglica lingua in lat. transtulit, notis in oracula chaldaica et indice philol. auxit J. CLERICUS. Amst., ap. vid. Swart. 1690. 8°.

Vgl. hieronder: *Opera phil. Edit. quinta,* T. II.

XX † DIOGENES LAERTII de vitis, dogmatibus et apophthegmatibus clar. philosophorum libri X. Graece et lat. Cum subjectis integris annot. Is. CASAUBONI, TH. ALDOBRANDINI et M. CASAUBONI. Latinam AMBROSII versionem complevit et emendavit MARC. MEIBOMIUS.... Amst., ap. H. Wetstenium. 1692.

Met opdragt: „FRIDERICO III, marchioni Brandeburgico" cet. en praef. van H. Wetstein. Deze uitgave geschiedde onder toezigt van J. CL., van wien de indices zijn in het 2de deel, dat volgt.

XX † In D. LAERTIUM AEGIDII MENAGII observ. et emend., hac edit. plurimum auctae. Quibus subjungitur: Historia mulierum philosopharum, eodem MENAGIO script. Acced. JOACH. KÜHNII in D. LAERTIUM observ.; ut et var. lect. ex duobus. codd. mss, Cantabr. et Arundel., cum edit Aldobr. collatis, quas.... communicavit.... TH. GALE. Epist. et praef. variis D. LAERTII edit. hactenus praefixae. Indices auct., rerum et verb. locupl. Amst., ap. H. Wetstenium. 1692.

Zie voor dit en het vorige: *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.,* bl. 579, N°. 13.

XX * † Genesis sive MOSIS prophetae liber primus. Ex translat. J. CLERICI. Cum ejusdem paraphrasi perpetua, comment. philol., dissert. criticis quinque et tabulis chronol. Edit. secunda auctior et emend. Amst., ap. Henr. Schelte. 1710. f°.

Met het volgende onder den algem. titel: *Mosis proph. libri quinque. Edit. sec.* De 1ste uitg. verscheen in 1693 (*Amst. Abr. Wolfgang et Janss.-Waesb.* f°). Met opdragt van 1 Junij 1693. »THOMAE comiti Pembrociae" cet. en praef. van 1693 en 1709. De dissert. handelen: de lingua hebraica, de optimo genere interpretum s. script., de scriptore Pentateuchi, de Sodomae subversione, de statua salina. Zie voor dit en het volgende: *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (Godg.), bl. 12, N°. 14.

×× * † **Mosis** proph. libri quatuor: Exodus, Leviticus, Numeri et Deuteronomium, ex translat. J. Clerici. Cum ejusdem paraphr. perp., comment. philol., dissert. crit. et tab. chronol. et geogr. Edit. nova, auct. et emend. Amst., ap. H. Schelte. 1710. f⁰.

Met praef. van 1 Sept., 1695 (de 1ste uitg. verscheen in 1696. *Amst. H. Wetst.* f⁰.) en 1709. Achteraan de dissert. de maris Idumaei trajectione en Joann. Seldeni de decimis.

×× Mosis proph. libri quinque.... Ex transl. J. Clerici. Cum ejusdem paraphr. perp.... Edit. nova.... Amst., ap J. Wetstenium et G. Smith. 1735. f⁰.

Hierin alles wat in de vorige uitgaven was opgenomen, benevens nieuwe praef., kaarten en indices. Paquot vermeld nog een edit. van 1733 (Tubing.), »edition pleine de fautes." Volgens Haag »les comm. de Le Clerc sur l'anc. test, formant 4 vol. in f⁰., ont été réimpr. à Amst. 1735, avec des changements et des additions d'après ses mss."

×× † XVII Prima commata cap. primi evang^i. s. Joannis, paraphrasi et animadv. illustrata a J. Clerico, ubi demonstratur, contra Alogos, evang. hoc esse foetum Joannis apost.; et evertitur sententia F. Socini, de sensu primorum ejus commatum. Amstel., ap. H. Wetstenium. 1695. 8⁰.

Met praef. Tegen dit stuk schreef Elie Benoist: *Dissert. epist. tres in priores octodecim versiculos primi cap. euang. sec.* Joannem *circa* Chr^i. *divinitatem. Roter.* 1697 en J. v. d. Waeijen: *Dissert. de* λόγῳ etc. *Fran.* 1698. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. V. D. WAEIJEN. »Remarquez" — zegt Paquot, o. l. p. 455 — »que Le Cl. fit joindre la pièce, dont il s'agit, au sec. tome de son Pentateuque, mais qu'il l'en ôta dans la deux. édit., pour la placer dans la 2e édit de sa version de Hammond sur le n. t."

** ×× † J. Clerici ars critica, in qua ad studia linguarum latinae, graec. et hebr. via munitur, veterumque emendandorum, spuriorum scriptorum a genuinis dignoscendorum et judicandi de eorum libris ratio traditur. Edit. quarta, auctior et emend., ad cujus calcem quatuor indices accesserunt. Amst., ap. H. Schelte. 1712. 8⁰.

In twee deelen. Met titelprent en portret (Arlaud pinx. Broen sculps.)

T. I. Vooraf een brief van Cl. aan M. Ant. Teuto, gedagt. cal. Dec. 1699, praef. gedagt. cal. Mart. 1712 en index cap. Inhoud: Praef. (Defin., div. et usus critices). — P. I. De ordine in vett lect. observando. — P. II. De vocum et loquutionum signific.

T. II. Vooraf een praef. gedagt. non. Dec. 1699 en index cap. Inhoud. P. III. De emendandi ratione, libris suppositis et script. stylo.

Hiertegen schreef: Joan. Henr. Maius: *Repetitum examen historiae crit. textus n. t., a* Rich. Simonio, *auctum examine Artis criticae* J. Clerici. *Francof.* 1708, en Christ. Aug. Heuman: *Parerga critica; accedit emendatio emendationum aliquot in* J. Clerici *Arte critica occurrentium, Jenae.* 1712.

×× *Idem.* Edit. quinta.... Amst., ap. Janssonio-Waesbergios. 1730. 8⁰.

In twee deelen, met portret, praef. van 1699 en 1712 enz. Cattenb. vermeld nog edit. van 1696 en 1699 (Amst.); Paquot van 1698 (Amst. en Lond.) 1700, 1712 (Amst.); Haag van 1731 (3 vol.).

×× * † Opera philosophica, in quatuor volum. digesta. Edit. quarta auctior et emend. Amst., ap. Joan. Ludov. de Lorme. 1710. 8⁰.

In vier deelen. Zie voor den inhoud hieronder. Van de verschillende stukken hierin opgenomen bestaan ook afzond. uitgaven. CATTENB. vermeld nog edit. van 1697 (Amst.); PAQUOT van 1697 (Amst. Edit. sec.), 1700 (Lond.), 1704 (Amst.), 1710 (Lips. Met praef. v. G. FR. JENICHEN); HAAG van 1698 (?), 1704, 1726 (Nordhusae).

XX
*
† *Idem* Edit. quinta.... Amst., ap. R. et G. Wetstenios. 1722. 8°.

Met titelprent en portret (B. PICART ad vivum delin. et sculp.). Vooraf praef. gedagt. cal. Febr. 1704, cal. Jun. 1710, cal. Mart 1722. Inhoud:
T. I. Logica sive ars ratiocinandi. (Vooraf een brief v. CL. aan J. LOCKE, gedagt. cal. Dec. 1697 en cal. Febr. 1722, en praef. In vier stukken verdeeld, handel: De ideis, judiciis, meth., argument. Met index cap.) — Dissert. phil. de argumento theol., ab invidia ducto. — Ontologia, sive de ente in genere. (Met praef. de natura et usu ontol., en index cap.)
T. II. Pneumatologia. (Met praef. de nat., divis. et usu pneum., en index cap.) — TH. STANLEII hist. phil. orient. cet. (Vooraf een brief „GILBERTO, Salisbur. episc.," gedagt. cal. Jun. 1690, praef. en index cap. In vier boeken verdeeld: De Chaldaeis, Persarum philosophis, Sabaeorum phil., Chaldaïca ZOROASTRIS ejusque discip. oracula. Vgl. hierboven).
T. III. Physica, sive de rebus corporeis libr. III priores, in quibus, praemissis potiss. corporearum natur. phaenomenis et propriet., veterum et recent. de eorum causis celeb. conjecturae traduntur. (Vooraf een brief v. CL. aan zijn broeder DAN. CL., gedagt. 1704 en 1710, en praef. de nat., perfect., usu et divis. phys. Met platen en index cap. De boeken handelen: De universo in genere, terra et mari, aëre et meteoris).
T. IV. Physica, libr. II poster.: de plantis et animalibus, corpore in gen.

XX Novum testamentum dom. nostri J. CHR., ex versione vulgata, cum
* paraphr. et adnotat. HENRICI HAMMONDI. Ex angl. lingua in lat.
† transtulit, suisque animadvers. illustravit, castigavit, auxit J. CLERICUS.... Tom. primus. Amst., ap. G. Galletum. 1698. f°.

Met opdragt van CL. van 1 Apr. „Rev., piis atque erudit. viris, quibus societas Remonstrantium in foed. Belgio constat." Dit dl. omvat de Evang. en de Handel.

XX Epistolae sctorum apostolorum et Apocalypsis s. Joannis, ex vers.
* vulg., cum.... adnot. H. HAMMONDI. Ex angl. ling.... transt....
† auxit J. CLERICUS. Tom. sec. Amst., ap. G. Galletum. 1698. f°.

Met indices. De aanteek. van CL. zijn ook in het engelsch vert. en afzond. te Londen in 4°. uitgegeven.

XX *Idem*. Edit secunda, emendatior et adnotat. e gallica n. test[i].
* edit. aliisque adjectis auctior. Francof., ap. Thom. Fritsch.
† 1714. f°.

Dit schijnt het 2de deel der 2de uitg.; het 1ste ontbreekt.

XX SS. Patrum, qui temporibus apostolicis floruerunt, BARNABAE,
* CLEMENTIS, HERMAE, IGNATII, POLYCARPI opera edita et in-
† edita, vera et supposita; una cum CLEMENTIS, IGNATII, POLYCARPI actis atque martyriis. J. B. COTELERIUS, soc. Sorb. theol. ex mss cod. eruit ac correxit, versionibusque et notis illustravit. Accesserunt in hac nova edit. notae integrae aliorum vir. doct., qui in singulos patres memoratos scripserunt, et quorum nomina in praef. habentur, ut HUG. MENARDI, monachi Benedictini etc.... Antv., Huguetanorum sumt. 1698. f°.

In twee deelen. Met opdragt van de uitgevers „THOMAE, archiep. Cantuar.," praef. van CL. vóór beide dln. en index.
PAQUOT (o. l. p. 456—458) geeft uitvoerig den inhoud op.

XX * † SS. Patrum.... opera vera et suppositicia.... Access.... notae.... alior. vir. doct. quorum nom. in praef. habentur; item GUIL. BEVEREGII codex canonum primitivae eccl. vindicatus, JAC. USSERII dissert. Ignatianae et J. PEARSONII vindiciae epistol. S. IGNATII atque alia, de quibus in praef. Recens. et notul. aliquot suas et aliorum adspersit J. CLERICUS. Edit. altera auct. et adcurat.... Amst., ap. R. et G. Wetstenios. 1724. f°.

In twee deelen. Met opdragt „GULIELMO, archiep. cantuar." van 1 Maart 1724, praef. en index. Vóór het twee dl. ook de praef. v. 1698.

XX * † Harmonia evangelica, cui subjecta est historia CHRi, ex quatuor evangeliis concinnata. Accesserunt tres dissert.: de annis CHRi, deque concordia et auctor. evangeliorum. Auct. J. CLERICO. Amst., sumpt. Huguetanorum. 1700. f°.

Met titelprent, praef. en opdragt: „JOANNI, episc. Eboracensi" van 23 Jan. 1699. Zie de vertaling hieronder, en voor het twistgeschrijf over deze *Harmonia* tusschen CL. en den pater der jesuiten DESPINEUL: Paquot, o. l. p. 459.
CATTENB. en PAQUOT vermelden eene uitg. van 1699 (Amst.) niet van 1700; de laatste ook nog eene eng. vert. (Lond. 1700); HAAG van 1699 en 1700 (Amst.) en 1701 (Lond.)

XX † J. CLERICI harmonia evang.... Access. tres dissert.... Opus absolutiss. ad multorum instans desiderium forma hac compendiaria recusum et dissert. prooemiali de potioribus harmoniarum evang. scriptor. auctum. Lugd., ap. PETRUM MARTAU. 1700.

Zonder praef., opdragt en grieksche tekst. De *Dissert. prooem.* is van J. M. LANGIUS, volgens PAQUOT. Met de *Historia Chri.* en de *Dissert.* vangt eene nieuwe pagin. aan. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 16, N°. 22.

XX * † J. CLERICI quaestiones Hieronymianae, in quibus expenditur HIERONYMI nupera edit. Parisina, multaque ad criticam sacr. et profan. pertinentia agitantur. Amst., ap. J. L. de Lorme. 1700. 8°.

Met praef., index en schriftelijke aant. van J. J. SCHULTENS vóór het titelblad. De Parijsche uitg. der werken van HIERONYMUS was van JEAN MARTIANAY, die ook in het licht gaf: *Eruditionis Hieronymianae defensio adv.* J. CL. *Paris.* 1700.

XX † *Idem*. Amst. 1719. 8°.

XX * † DIONYSII-PETAVII Aurel., e soc. Jesu, opus de theologicis dogmatibus, auctius in hac nova edit. libro de Tridentini concilii interpretat., libr. II dissertationum eccles., diatriba de potestate consecrandi libr. VIII; de poenitentia publica et notulis THEOPHILI ALETHINI, S. J. A. E.... Antw., ap. G. Gallet. 1700. f°.

Met portret van DION. PETAV. (P. v. GUNST sculp.), praef. v. TH. ALETHINUS (pseudoniem v. J. CL.) en indices. In zes deelen. Dl. I handelt: de Deo uno Deique propriet.; II de sctissimo trinit.; III de angelis,

mundi opificio, Pelagianis ac Semipel., Trident. conc. interpret. et s. AUGUSTINI doctrina; IV de hierarchia eccl., potest. consecrandi, deque poenitentia publ. et praeparationem ad communionem; V de incarnatione verbi libri priores novem; VI libr. poster. septem, una cum append. ad libr. XIII. PAQUOT (o. l. p. 461) deelt de kritiek van FRANÇOIS OUDIN over deze uitgave mede. Vgl. *Catal. v. d. bibl. d. stadt Amst.*, bl. 122, N°. 169.

XX * † Scti AURELII AUGUSTINI Hippon. episc. operum tom. primus (*etc.*) Post Lovaniensium theol. recensionem castigatus, denuo ad manuscr. cod. Gallicanos, Vatic., Anglic., Belg., etc., nec non ad edit. antiquiores et castigat. Opera et studio monachorum ord. scti Benedicti e congreg. scti Mauri. Edit. nova, a multis mendis purgata. Antw., sumpt. societatis. 1700. Cum priv.

In tien dln. Met praef., indic. en de *Appendix Augustiniana* van CL. (Vgl. PAQUOT o. l. p. 465, 466) onder den pseudoniem van JOANN. PHÉRÉPON. Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (Godg.), bl. 52, N°. 59.

XX † J. CLERICI epistolae criticae et ecclesiast., in quibus ostenditur usus artis criticae, cujus possunt haberi vol. tert. Edit. quarta auct. et emend. Access. epist. de HAMMONDO et Critica, ac dissertatio, in qua quaeritur, an sit semper respondendum calumniis theolog. Cum quatuor indic. Amst., ap. H. Schelte. 1712. 8°.

Met praef. gedagt. idib. Dec. 1699 en cal. Mart. 1712, en inhoudsopgave. De epist. zijn tien in getal, waarvan de zes eerste tegen GUILL. CAVE zijn gerigt, die weder uitgaf: *Epist. apolog. adv. iniquas* J. CL. *crimin. in Ep. crit. et eccl. Lond.* 1700. De drie laatste zijn tegen J. v. D. WAEIJEN (Vgl. hierboven XVII *Prima comm.*) Achteraan een lijst van CL. werken tot 1711.

XX † *Idem.* Edit. quinta.... Amst., ap. Janss.-Waesb. 1730. 8°.

CATTENB. geeft alleen een edit. op van 1699 (Amst.), HAAG van 1700 en 1731 (?), PAQUOT van 1700 (Amst.), 1713 (Lips.)

XX * † HESIODI Ascraei quae exstant ex recensione J. G. GRAEVII, cum ejusdem animadv. et notis auctioribus. Accedit comment. nunc primum editus J. CLERICI et notae variorum, scil. J. SCALIGERI, D. HEINSII, FR. GUIETI et ST. CLERICI; ac D. HEINSII introductio in doctrinam operum et dierum, nec non index GEORGII PASORIS. Amst., ap. G. Gallet. 1701. 8°.

Met titelprent, opdragt „CHRISTOPHORO CODRINGTONO" en praef. van CL., benevens HESIODI vita. Deze is de verbeterde titel, de oorspronkelijke luidde: HESIODI... *quaecumque extant, graece et lat, ex recens.* J. CLERICI, *cum ejusdem animadv.* cet. Hierachter, onder afzond. titel en met nieuwe pagin., J. G. GRAEVII *lect. Hesiodeae, edit. sec. auctior. Accedit* D. HEINSII *introductio* cet. *Amst.* 1701. Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (O. en n. lett.), bl. 13, No. 13.

XX * † C. PEDONIS ALBINOVANI elegiae III, et fragmenta, cum interpret. et notis J. SCALIGERI, FR. LINDENBRUCHII, N. HEINSII, TH. GORALLI et aliorum. Amst., ap. H. Schelte. 1703. 8°.

Met titelprent, praef., voor een deel tegen PERIZONIUS gerigt, platen en indices. THEODORUS GORALLUS is een grieksch-hebreeuwsche vertaling van JOANNES CLERICUS. Hierachter het volgende.

XX P. CORNELII SEVERI Aetna et quae supersunt fragmenta, cum
* notis et interpr. J. SCALi., FR. LINDENBRi., TH. GORi. Accessit
† P. BEMBI Aetna. Amst., ap. H. Schelte. 1703. 8°.

Met praef. en indices. CATTENB. en HAAG noemen ten onregte een edit. van 1702. Zie voor dit en het vorige: *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (O. en n. lett.), bl. 30, N°. 25.

XX DESIDERII ERASMI Roter. opera omnia emendat. et auctiora, ad
* optimas editiones, praecipue quas ipse ERASMUS postremo curavit,
† summa fide exacta, doctorumque virorum notis illustr. In decem tom. distincta, quorum primo in hac edit. praefixa sunt elogia et epitaphia ERASMI, a viris doctis conscripta, nec non conjunctim unquam antea sic edita. Cum indicibus totius operis copiosiss. Quid porro huic edit. prae ceteris accesserit, praef. singulorum volum. docebunt. Lugd. Bat., cura et imp. Petri v. d. Aa. 1703—1706. Cum speciali priv. f°.

Met portret v. ERASMUS in groot f°. (H. HOLBEEN pinx. A. v. D. EYK delin. P. v. GUNST sculps.) en opdragt v. d. uitgever aan de regering v. Rotterdam.

XX Geographia sacra ex vet. et n. test°. desumta, et in tabulas quatuor
* concinnata; quarum I totius orbis, in bibliis scris cogniti,
† partes continet; II terram promissam sive Iudaeam, in suas tribus divisam; III et IV J. CHRi. et apost. PETRI et PAULI patriam, mansiones et itinera, et PAULI navigationem Jerosolymis Romam usque. Additae sunt descriptio terrae Chanaan.... J. CHRi. et apost. PETRI et PAULI vitae; tum in omnes eas tabulas et descriptiones, animadversiones et index geogr. Auct. NIC. SANSON.... Galliarum regis geogr. Accesserunt in indicem geogr. notae J. CLERICI, cujus etiam praefixa est praef. Amst., ap. R. et G. Wetstenios, Hff. 1711. f°.

Met titelplaat, kaarten, opdragt van F. HALMA (bij wien de 1ste uitg. verscheen) »Jo. CASIMIRO, comiti a Wartenberg" en van SANSON »HARDUINO de Perefixe, ord. reg. cancellario." De praef. van CL. is van 1 Junij 1703. Met J. CLERICI *notae in ind. geogr.* en met de *Descriptio terrae Chan.* begint eene nieuwe pagin. HAAG (1703), PAQUOT en CATTENB. (1704) vermelden alleen de 1ste edit. Zie voor dit en het volgende: *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 139, N°. 2.
Hierachter, met nieuwe titel en pagin., het volgende.

XX Onomasticon urbium et locorum scrae scripturae; seu liber de
* locis hebraïcis, graece primum ab EUSEBIO Caesar., deinde lat.
† scriptus ab HIERONYMO, in commod. vero ordinem redactus, variis additam. auctus, notisque et tab. geogr. Judaeae illustratus, opera J. BONFRERII S. J. Recens. et animadv. suis auxit J. CLERICUS. Accessit huic edit. BROCARDI, mon. ex ord. praedic., descriptio terrae sctae. Amst., ap R. et G. Wetstenios, Hff. 1711. f°.

Met opdragt van F. HALMA (bij wien de 1ste uitg. verscheen) aan GERBR. VAN LEEUWEN, pred. en hoogl. te Amst., van 1707; praef. BONFRERII en kaart. De praef. van CL. is gedagt. id. Jun. 1704. BROCARDUS schreef omstreeks 1289. De 1ste uitg. van zijne *Veridica terrae sctae descriptio* zag in 1519 te Venetië het licht. CL. volgde de edit. van 1536 te Antwerpen verschenen (Vgl. PAQUOT, o. l. p. 470). HAAG en PAQUOT ver-

melden alleen de edit. van 1707, terwijl CATTENB. van dit werk zegt: »perfectum a°. 1704 et bibliopolae traditum, quamvis serius editum."

×× Geographia sacra, sive notitia antiqua dioecesium omnium patriarchalium, metropolit. et episcop. vet. ecclesiae, ex ss conc. et patribus, historia eccl. et geographis ant. collecta. Auct.... CAROLO A. S. PAULO.... episc. Abrincensi. Access. in hac edit. notae et animadv. LUC. HOLSTENII et parergon, notitias aliquot eccles. et civiles, diversis tempor. editas, complectens; ex mss codd. gr. et lat., cum X tab. geogr.... aeri incisis. Amst., ap. R. et G. Wetstenios, Hff. 1711. f°.

Met titelprent, opdragt van F. HALMA (bij wien de 1ste uitg. verscheen) aan EZECH. SPANHEIM, en van CAROLUS aan DE RICHELIEU. Voorts van CL. »Monitum de hac edit," gedagt. 1 Jan. 1703 en indices. De *Geogr. scra* v. CAR. zag het eerst in 1641 te Parijs het licht; de aant. v. HOLST. werden 1666 te Rome uitgeg. PAQUOT noemt alleen de edit. v. 1704. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 139, N°. 3.

×× Veteris testi. libri histor., Josua, Judices, Rutha, Samuel, Reges,
* Paralipomena, Esdras, Nehemias et Esthera; ex translat.
† J. CLERICI. Cum ejusdem comment. philol., dissert. crit., et tab. chronol. Amst., ap. H. Schelte. 1708. f°.

Met opdragt »GILBERTO, episc. Salisburiensi," gedat. 25 Aug. 1708 en praef. Vooraf een dissert. de scriptoribus libr. historicorum. Achteraan: dissert. de synedrio LXXII virorum, de lepra Mosaica ex litt. DAN. CLERICI en indices. Hiertegen verscheen in 1731 te Wittemberg een dissert. van FR. W. JAHR: *Loca ex libr. v. t. hist. quae* J. CLERICUS *corrupta credit*. Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 2.

×× H. GROTIUS, de veritate religionis christ. Edit. accuratior, quam
* recensuit notulisque adjectis illustravit J. CLERICUS, cujus ac-
† cessit de eligenda inter dissentientes christianos sententia, liber unicus. Amst., ap. Francisc. v. d. Plaats. 1709. 8°.

Opgedragen aan THOMAS, aartsb. v. Canterburry. Met praef. Achteraan »Testimonia de H. GROTII adfectu erga eccl. Anglicanam." Zie ook op H. GROTIUS beneden. HAAG vermeld nog edit. van 1717 en 1724 (Hagae), in welke laatste eene verhandeling van CL. in twee boeken: *Contra indifferentiam religionum*. Van deze edit. spreekt ook CATTENB.

×× MENANDRI et PHILEMONIS reliquiae, quotquot reperiri potuerunt,
* graece et lat., cum notis H. GROTII et J. CLERICI, qui etiam
† novam omnium versionum adornavit, indicesque adjecit. Amst., ap. Thomam Lombrail. 1709. 8°.

Met opdragt van CL. »ANTONIO ASLEIO COOPERO, comiti Saftesburio" en praef. In den beginne schriftel. kantteek. van J. J. SCHULTENS. Zie ook op H. GROTIUS beneden. HAAG vermeld ook een edit. van 1721. CL. heeft in dit werk de fragm. van MENANDER en PHILEMON te zamen gebragt, die door GROTIUS in zijn *Stobaeus* en in de *Excerpta ex trag. et comoed. graec.* waren uitgeg. Hiertegen verschenen *Emendationes in* MEN. *et* PHIL. *reliquias ex edit.* J. CL., *ubi plurima* CLERICI *errata castigantur. Auct.* PHILELEUTHERO *Lipsiensi* (RICHARD BENTLEY). *Traj. ad Rhen.* 1710; met voorr. van P. BURMAN — en *Infamia Emendationum in* MEN. *reliquias, nuper editarum auct.* PHILEL. *Lips. Accedit responsio* LUCILII PROFUTURI *ad Epist.* C. VERATII PHILELLENIS (J. CL.) *quae extat in Bibl. choisie* p. IX. *L. B.* 1710. Hiertegen gaf CL. weder in het licht: PHILARGYRII *Cantabr. emend. in* MEN. *et* PHIL. *reliq. ex edit.* J. CL. *Ubi plurima* PHILELEUTHERI *Lips. errata castigantur. Cum praef.* J. CL. *Amst.* 1711.

××
*
† SULPICII SEVERI quae exstant opera omnia, in duos tom. distributa; quorum prior continet antehac edita cum notis J. VORSTII, alter epist. antea cum reliquis operibus nondumeditas ex recens. et cum notis J. CLERICI. Lips., ap. Thom. Fritsch. 1709. 8°.

Met opdragt van J. VORSTIUS »OTTONI, lib. baroni à Schwerin" en indices.

××
*
† FRANCISCI VAVASSORIS, e soc. Jesu, opera omnia antehac edita, theol. et philol., nunc primum in unum vol. collecta. Ad quae accesserunt inedita et sub ficto nomine emissa, cum lat. tum gall.; quorum catal. praef. suppeditabit. Amst., ap. P. Humbertum. 1709. f°.

Door P. HUMBERTUS opgedragen: »JOANNI PAOLO BIGNONIO, abbati s. Quintini." Na de praef. van CL. volgt FR. VAVASSORIS elogia. Achteraan een index librorum.

××
*
† TITI LIVII historiarum quod exstat, cum integris J. FREINSHEMII supplementis emendatior. et suis locis colloc., tab. geogr. et copioso indice. Recens. et notulis auxit J. CLERICUS. Amst., ap. H. Wetstenium. Traj. ad. Rhen., ap. Guil. van de Water. 1710. 8°.

In tien dln. (HAAG ten onregte: drie). Met titelprenten, kaarten, opdragt CAROLO MONTACUTIO van 27 Junij, en praef. v. CL. In deze uitg. is de tekst van GRONOVIUS gevolgd. HAAG en PAQUOT vermelden ook een edit. van 1735 (Lips.) Het jaart. 1720 bij CATTENB. is een drukfout. Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (O. en n. lett.), bl. 33, N°. 83.

××
*
† C. CRISPI SALLUSTII quae extant; cum notis integris GLAREANI, RIVII, CIACCONII, GRUTERI, CARRIONIS, MANUTII, PUTSCHII, DOUSAE; selectis: CASTALIONEI, C. et A. POPMAE, PALMERII URSINI, J. FR. GRONOVII, VICTORII etc. Accedunt JULIUS EXSUPERANTIUS, PORTIUS LATRO et fragm. historicorum vett. Cum notis A. POPMAE. Recens., notas perpet. et ind. adjecit Jos. WASSE.... Praemittitur SALLUSTII vita auct.... J. CLERICO. Cantabr., typ. acad., ap. Corn. Crownfield. 1710.

Met dedic. en praef. v. J. WASSE. CATTENB. ten onregte 1711. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 789, N°. 9.

×× Novum test. graec., cum lectionibus variant. mss exemplarium, vers., edit., ss patrum et script. eccl., et in easdem notis. Accedunt loca script. parall. aliaque exegetica. Praemittitur dissert. de libris n. t. canon. constitutione, et s. textus n. foed. ad nostra usque tempora historia. Studio et labore J. MILLII.... Collectionem Millian. recens. et meliore ord. disposuit, novisque access. locupletavit L. KUSTERUS. Edit. sec. Lips., sumpt. filii J. Frid. Gleditschii. 1723. Cum priv. f°.

Achter de praef. van KUSTER, gedagt. 8 Dec. 1709: »J. CLERICI epist. de edit. n. test. Milliana, quae Oxonii prodiit," gedagt. 18 Sept. 1708. PAQUOT noemt alleen de edit. v. 1710 (Amst.) Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (Godg.), bl. 3, N°. 44.

××
*
† AESCHINIS socratici dialogi tres, gr. et lat. Ad quos accessit quarti lat. fragmentum. Vertit et notis illustravit J. CLERICUS; cujus ad calcem additae sunt Silvae philologicae. Cum omnium indic. necess. Amst., ap. Petrum de Coup. 1711. 8°.

Met opdragt van 1 Febr. aan CAROLUS SPENCER, praef. en het leven van AESCHINES door DIOG. LAERTIUS. Vgl. voor den inhoud der *Silvae:*

PAQUOT, o. l. p. 473. Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (O. en n. lett.), bl. 18, No. 99.

** XX * † J. CLERICI vita et opera ad ann. MDCCXI, amici ejus opusculum, philos. CLERICI operibus subjiciendum. Amst., ap. J. L. de Lorme. 1711. 8°.

Met CL.s' portret (B. PICART delin. et sculp.). Achteraan »J. G. GRAEVII et EZ. SPANHEMII ad J. CL. epistolae" en J. CL. opera ad ann. 1711. »J. LE CL." — zegt PAQUOT — »est l'auteur de cette vie. Il a raison de dire qu'elle est écrite pas un de ses amis, car il s'aimoit beaucoup, et n'avoit que très-peu de rivaux." Vgl. *De Navorscher*, Dl. X, bl. 7. 175. In 1712 verscheen te London eene eng. vert.

XX † Historia ecclesiastica duorum prim. a CHR°. nato saeculorum, e veter. monumentis depromta a J. CLERICO. Amst., ap. DAV. Mortier. 1716.

Met praef. van 1 Jan. en indices. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 150, No. 6. Vgl. de vertaling hieronder.

Idem. Edit. prima eaque unica, attamen accession. correctionibusque ipsius auct. novissime illustr. et emend. Amst., ap. D. Mortier 1716 ed., nunc vero venal. exstans Hag. Com., ap. Joann. Neaulme. 1743.

Vooraf een geschreven „Index in prolegomena."

XX † Vet. testamenti libri hagiographi: Jobus, DAVIDIS Psalmi, SALOMONIS Proverbia, Concionatrix et Canticum canticorum. Ex translat. J. CLERICI, cum ejusdem comment. philol. in omnes memor. libros, et paraphrasi in Jobum ac Psalmos. Amst., ap. R. et J. Wetstinios et G. Smith. 1731. f°.

Met praef. van een vriend van CL.

XX † Vet. test^i. prophetae, ab ESAIA ad MALACHIAM usque. Ex translat. J. CLERICI, cum ejusdem comment. philol. et paraphr. in Esaiam, Jeremiam, ejus Lamentationes et Abdiam; dissert. JOH. SMITH de prophetia et ipsius auct. de poesi Hebraeorum. Amst., ap. R. et J. Wetstenios et G. Smith. 1731. f°.

Met indices. De *Dissert.* van J. SMITH waren in 1660 te Londen in het eng. verschenen. Volgens HAAG had CL. in 1690 reeds in het licht gegeven: *Abdias proph. cum paraphr. et comment. Amst.* 4°. Vgl. bij dit en het vorige PAQUOT, o. l. p. 475, sv.

XX * † Sentimens de quelques theologiens de Hollande sur l'Histoire critique du vieux test., composée par le p. RICHARD SIMON de l'Oratoire, ou, en remarquant les fautes de cet auteur, on donne divers principes, utiles pour l'intelligence de l'ecriture sainte. A. Amst., chez Henri Desbordes. 1685. 8°.

Vgl. over de aanleiding tot het uitgeven van dit geschrift: PAQUOT, o. l. p. 451 en HAAG, o. l. p. 466, die eene hoogd. vert. vermeld (Zurich. 1776. 2 vol). De *Hist. crit.* van R. SIMON was 1678 te Parijs verschenen en in 1685 herdrukt. SIMON gaf tegen de *Sentimens* in het licht: *Réponse au livre intitulé: Sentimens etc. Par le prieur de Bolleville. Rott.* 1686, waarop CL. antwoordde met het volgend geschrift. »Mr. WITSIUS" — zoo schreef

een onbekende in dit exempl. — »prof. en theol. à Utr., mr. LOWTH, theol. d'Oxford, le père SIMON et le père LEVASSEUR ont répondu à ce livre."

×× *Le même.* Sec. edit., revue et corrigée. A Amst., chez P. Mortier.
* 1711. 8°.

„L'auteur" — zoo wordt vóór in dit exempl. gelezen — „de ce livre est le tres docte mr. J. LE CL., qui est aussi l'aut. de la *Défence* de ces *Sentimens*.

×× Défense des Sentimens de quelques theol. de Holl. sur
* l'Hist. crit. du v. t. Contre la réponse du prieur de Bolleville.
† A Amst., chez H. Desbordes. 1686. 8°.

R. SIMON gaf hiertegen in 1686 te Rott. uit: *Lettre a mr. l'abbé D. et P.*, waaraan zijn *Réponse au livre intit. Défence des sent.* zich aansluit.

×× Bibliotheque universelle en XXVI voll. Avec les tables génerales
* des auteurs et des matieres, dont il est parlé dans tous l'ouvrage.
† Par J. LE CLERC. A Amst., chez les freres Wetstein. 1718. 12°.

Voor het eerst door CL. uitgegeven, met medewerking van CORNAND DE LA CROZE en JACQUES BERNARD, van 1686 tot 1693. (Amst., Waesberge, Boom, enz.). PAQUOT (o. l. p. 452) geeft op welke artikelen door CL. werden geschreven. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 15, N°. 30.

×× Reflexions sur ce que l'on appelle bonheur et malheur en matière
* de loteries, et sur le bon usage qu'on en peut faire. Amst., chez
† G. Gallet. 1696. 8°.

Met titelprent, avertissem. en indice des chap. HAAG geeft ook een edit. op van 1694. Het verscheen ook in het nederd., volgens HAAG en CATTENB. 1696, volgens PAQUOT 1698 (Rott.)

×× Parrhasiana ou pensées diverses sur des matiéres de critique,
* d'histoire, de morale et de politique. Avec la défence de divers
† ouvrages de Mr. L. C. Par THEODORE PARRHASE. A Amst., chez les hérit. d'Antoine Schelte. 1699. 8°.

Met praef. en indice. PARRHASE (παῤῥησια) is CL. zelf.

* Parrhasiana ou pensées.... sur des mat.... de politique. Par TH. PARRHASE. Tome second. A. Amst., chez H. Schelte. 1701. 8°.

Met avert. en indice. PAQUOT noemt dit 2de deel niet. HAAG spreekt van een 2e edit augm. 1701, 2 vol., en van eene eng. vert. (Lond. 1700).

×× Le nouveau test. de nôtre seign. J. CHR., traduit sur l'original grec, avec
* des remarques, où l'on explique le texte, et où l'on rend raison de
† la version. Par J. LE CLERC.... A. Amst., chez J. L. de Lorme. 1703.

In twee dln., waarvan het 1ste alleen de evangel. omvat. Met uitvoerige voorr. titelprent. en kaarten. Op den titel van dit exempl. staat achter „*version*" geschreven: „faite en faveur du socinianisme." Hiermede staan verschillende teekens in verband, die hier en daar in de vertal. met de pen zijn bijgezet. De verklar. dezer teekens is aan het begin te vinden onder het opschrift: „Traductions et annotations pelag. et sociniennes de mr. LE CLERC." Achteraan eene „Chronol. des livres du n. test." Over deze vert. gaf CL. zelf een brief in het licht (24 Mei 1704) onder den titel: *Eclairsissemens de quelques endroits des remarques de mr.* LE CL. *sur le n. test.*

×× Bibliotheque choisie en XXVIII voll. Avec les tables géner. des
* auteurs et des matieres, dont il est parlé dans tous l'ouvrage.
† Par J. LE CLERC. A Amst., chez les freres Wetstein. 1718. 12°.

Voor het eerst door CL. uitgegeven van 1703 tot 1713 (Amst. H. Schelte),

als vervolg op de *Bibl. univ.* Bij PAQUOT (o. l. p. 463) eene opgave der onderwerpen, die hierin meer uitvoerig door CL. behandeld worden. Zie *Catal. v. d. Bibl. d. stad Amst.*, bl. 15, N°. 31.

×× * † Bibliotheque ancienne et moderne, pour servir de suite aux Bibl. univ. et choisie. Par J. LE CLERC.... A Amst., chez les freres Wetstein. 1714—1729. 12°.

In negen en twintig deelen, en een 30ste dl. onder den titel: *Bibl. anc. et mod. en XXIX vol. Avec les tables gener..... Par* J. LE CLERC. *A la Haye, chez Pierre Husson.* 1730. Vgl. HAAG (o. l. p. 469) en PAQUOT (o. l. p. 474). Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 15, N°. 32.

×× * † Histoire des prov.-unies des Pays Bas, par mr. LE CLERC, depuis la naissance de la republ. jusqu' à la paix d'Utrecht et le traité de la barriere, conclu en 1716 (*sic*). Avec les princip. medailles et leur explication. A Amst., chez L. Châtelain. 1728. f°.

In drie deelen. elk met afzonderl. titelprent, en voorr. Vóór het 1ste deel een opdragt: »A monsieur JEAN HENRI, comte de Wassenar, seigneur de Wassenar, d'Obdam &c. Aan het einde van Dl. III een register. Het 1ste deel loopt van 1560 tot 1618, het 2de tot 1660, het 3de tot 1715. Hieraan sluit zich het volgende aan.

×× † Explication historique des principales medailles frapées pour servir a l'Histoire des prov. un. des Pays-Bas; où l'on trouve une suite d'environ deux siécle et demi comprise en plus de 400 médailles; c'est à dire l'Histoire des prov. un. depuis la fin du XV siécle que les Pays-Bas ont passé de la maison de Bourgogne dans celle d'Autriche, jusqu'au traité de barriere, conclu en 1716 (*sic*). A Amst., chez l'Honoré et Châtelain. 1723. f°.

Met voorr. De afbeelding der medailles tegenover de beschrijving van HENRI PHIL. DE LIMIERS.

Negociations secretes touchant la paix de Munster et d'Osnabrug; ou recueil general des preliminaires, instructions, lettres, mémoires etc., concernant ces négociations, depuis.... 1642 jusqu'a.... 1648. Avec les depêches de mr. de VAUTORTE et autres piéces.... jusqu'en 1654 inclusivement. Le tout tiré' des manuscrits les plus anthentiques. Ouvrage absolument nécessaire à tous ceux qui se pourvoiront du corps diplomatique... A la Haye, chez J. Neaulme. 1725—1726. f°.

In vier dln. (2 vol.) Vooraf „Avertissement sur l'origine du droit de la nature, de celui des gens, et de celui qu'on nomme public," get. „A. Amst. 1 Dec. 1724. JEAN LE CLERC" en „Preface historique." Dl. I bevat de „Mem. et instruct. sur les intérêts de la France et de les Alliez, et les prélimin. pour la paix de Munster et d'Osnabrug depuis 1642 jusqu'a 1645 incluv." Dl. II. „Les lettr. de la cour de Fr. ecrites a ses plenipotent. a Munster, avec les reponses desdits plenipotent. a la cour, en MDCXLV." Dl. III. „Lettr. mem. etc. dela cour de Fr. pendant 1646 et pièces écrites par différens ministres. De plus les négoc. secr. de mr. de VAUTORTE, ambass. plenip. auprès de la Diéte de Ratisbonne, depuis le 10 Nov. 1645 jusqu'au 23 d'Avr. 1654." Dl. IV „La négoc. d'Osnabrug en 1647, par mr. le comte d'AVAUX médiateur entre l'empereur, l'empire et le roi de Suéde. Les lettr., mem. et negoc. secr. des plenipot. de Fr. envoyées à la cour pendant 1647. Différentes piéces au sujet desdites negoc. écrites en 1647, 48 et 49, et un extrait de divers ecrits corcern. la rébellion des Portugais unis dans le Brezil avec la Hollande." Aan het einde een „Table gener." Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 252, N°. 10.

×× Overeenstemming der evangelisten, onder welke gevoegt is de historie van CHR., zameng. uit de vier evang. Achter dezelve..... Drie redevoer., over de jaren van CHR., de regelen der overeenst. en 't gezag der evang. Nevens eenige aanm. over de XVIII eerste verzen van 't I kap. v. JOANNES evang. Door J. LE CLERC. Uit het lat. vert. 't Amst., by de wed. Pieter Arentz en Cornelis van der Sys. 1700.

Met titelprent, opdragt van ISAAC VOSBURG aan GUILLIAM TEUTE, koopm. te Amst., voorr. v. d. schrijver en register. Zie ook beneden op IS. VOSBURG. Vertal. van de *Harmonia evang.* (zie hierboven). De *Korte redenering over de echtheid van* JOANNES *evang. met eenige aanm.* enz., met nieuwe pagin. en voorr. V. ABKOUDE, a. w. noemt eene uitg. v. 1734 (Amst.). Zie *Catal. v. d. bibl. d. vereen. doopsg. gem. te Amst.* (Godg.), bl. 19, N°. 7.

Lyk-reden over 't afsterven van.... PH. VAN LIMBORCH.... ontslapen... 30 v. grasm... 1712; uitgespr. in 't lat. door J. DE KLERK... 6 v. bloeim., den dag zyner begravinge. T' Amst., by P. Visser. 1712.

Achteraan lijkzangen en grafschriften van W. LOMANNUS, CL. BRUIN, K. WESTERBAEN en E. F.

Kerkelyke oudheden van de derde en vierde eeuw, of levensbeschryving der kerkvaderen KLEMENS...., CYPRIANUS...., EUSEBIUS...., GREGORIUS...., PRUDENTIUS. Door J. DE CLERCK.... Uit het fransch by-één gebragt en vert. Tweede uitgaave. Te Amst., by F. de Kruyff en A. v. d. Kroe. Te Utr., by J. van Schoonhoven. 1764. 8°.

Met titelprent, berigt des onbekenden vertalers en bladwijzer. De 1ste uitg. verscheen te Amst. 1728. 8°. (door HAAG vermeld). Deze biographiën zijn genomen uit de *Bibl. univ., choisie* en *anc. et mod.*

De waarheyd van den kristel. godsdienst, betoogd uyt de schriften des o. test., door ARTHUR ASHLEY SYKES... beneevens een uyttreksel van 't zelve boek, door.... J. LE CLERC. Uyt het eng. en frans vert. door JAC. VAN ZANTEN, med. doct. Te Haarl., by Geertruyd van Kessel. 1730. 8°.

Met registers, voorr., en inhoudsopgave.

×× Geschiedenissen der vereen. Nederlanden, sedert den aanvang van die republyk tot op den vrede van Utrecht in... 1713, en het tractaat van Barriere in... 1715 gesloten. Verciert met d' afbeeldzels der voorn. personaadjen, beruchste gevallen, belegeringen..., veldslagen, en meer... printverbeeldingen, gesneden door... PICARD ROMEIN en andere... In drie deelen in folio. In 't fransch beschr. door.... J. LE CLERC, en nu in 't nederd. vert. T' Amst., by Zacharias Chatelain. 1730. f°.

Met onget. voorr. van den vertaler. Register aan het einde van Dl. III. In 1739 verscheen eene 2de uitg. te Amst. in vier dln.

Staat der wereld zo van het joden- als heidendom, ten tyde van de komst van CHR.; en een beknopt vertoog van de godsdienst der Christenen. Door.... J. DE KLERK. Uit het lat. vert. Te Haarl., by J. Bosch. 1743. 8°.

Met titelprent, platen en register, benevens opdragt en voorber. v. d. uitgever. De vertaler was THOMAS WOPKENS, doopsgez. pred. te Harlingen. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op TH. WOPKENS. Vgl. hierboven *Hist. eccl.*

J. LE CLERCS Untersuchung des Unglaubens, nach seinen allgemeinen Quellen und Veranlassungen, nebst zween Briefen von der Wahrheit der chr. Religion, aus dem französ. ubersetzt. Am Ende sind beygefügt: J. A. ROSSETS, allgem. Gedancken über die Deisterey. Mit einer Vorr. S. J. BAUMGARTENS.... wider J. C. EDELMANS Glaubensbekenntnis. Halle. J. A. Bauer. 1747. 8°.

Vertal. van het *Traité de l'incrédulité*, waarvan de 1ste edit. in 1696 (Amst.) het licht zag, en in 1697 eene eng. (Lond.) en nederd. (Rott.) vertaling verscheen. Vgl. over dit geschrift J. SENEBIER *Hist. litt. de Genève*, T. II, p. 301.

JOANNES JACOBUS WETSTEIN.

Geb. 5 Maart 1693. Pred. te Basel 1717. Ontzet 1730. Hoogl. 1733. Gest. 23 Maart 1754.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 599.

** SAX, o. l. T. VI, p. 222, sq. 665 1).

** Prolegomena ad n. test. graeci edit. accuratissimam, e vetustissimis codd. mss denuo procurandam; in quibus agitur de codd. mss. n. testi. scriptoribus graecis, qui n. testo. usi sunt, versionibus veter., edition. prioribus, et claris interpretibus, et proponuntur animadversiones et cautiones ad examen variarum lectionum n. t. necessariae. Amst., ap. R. et J. Wetstenios et G. Smith. 1730.

Met praef. en een lithogr. van het grieksche alphab., gelijk het in de verschillende cod. voorkomt.

J. J. WETSTENII prolegomena in n. test., notas adjecit atque appendicem de vetustioribus latinis recensionibus, quae in variis codd. supersunt, JOH. SAL. SEMLER. Cum quibusdam characterum Graecorum et Latin. in libris manuscr. exemplis. Halae Magdeb. Prostant in off. librar. Rengeriana. 1764. 8°.

Met praef. van SEMLER.

Oratio funebris in obitum... JOANNIS CLERICI... habita a. d. VIII cal. Mart. MDCCXXXVI a J. J. WETSTENIO. Amst., ap. J. Wetstenium et G. Smith. [1736].

J. J. WETSTENII sermo in funere.... J. DRIEBERGII,.... habitus a. d. XI kal. Junii MDCCXLVI. Amst., ap. Adr. Slaats. [1746].

** Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Novum test. graecum editionis receptae, cum lectionibus variant. codd. mss edit. aliarum, versionum et patrum. Nec non commentario pleniore ex scriptor. veter. hebraeis, graecis et lat., historiam et vim verborum illustrante. Opera et studio J. J. WETSTENII.... Amst., ex off. Dommeriana. 1751—1752. f°.

In twee dln., waarvan het 1ste alleen de evangeliën behelst. Met opdragt:

---

1) Zie voor het ontbrekende ook J. G. DE CHAUFFEPIÉ *Nouveau dictionn. hist. et crit.* 1756. f°. T. IV, p. 688—697.

»FRIDÉRICO regio principi de Wales" en »GEORGIO, reg. princ. de Wales." Vooraf de prolegomena. Achteraan de »Animadversiones et cautiones ad examen var. lectionum n. t. necessariae" (zie hierboven), en. »De interpretatione n. test." en »De interpret. libri Apocalypseos." Met indices. Vgl. SAX, o. l. T. I, p. 225 sq. Zie voor dit en het volgende: *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 10, No. 56.

** Duae epistolae S. CLEMENTIS romani, discipuli PETRI apost., quas ex cod. manuscr. n. testi. syriaci nunc primum erutas, cum versione lat. apposita, edidit J. J. WETSTENIUS. Lugd. Bat., typ. Eliae Luzac. 1752. fo.

Met prolegomena. Achter het vorige.

Lykreden over... J. DRIEBERGE, uitgespr. den 23 Mey... MDCCXLVI door.... J. J. WETSTEIN.... Uit het lat. vert. door PIETER ADRIAEN VERWER. Te Amst., by Adr. Slaats. [1746].

ABR. AR. VAN DER MEERSCH.

Hoogl. 1756—1771.

Zie boven bl. 61, v.

DANIEL WYTTENBACH.

Geb. 7 Aug. 1746, Hoogl. aan het Semin. 1771, aan het Athenaeum ill. te Amst. 1779, te Leiden 1799. Gest. 17 Jan. 1820.

TIDEMAN, a. w. bl. 13, 25.

D. WYTTENBACHII oratio de philosophia, auctore Cicerone, laudatarum artium omnium procreatrice et quasi parente. Habita a. d. XXV Oct. ann. MDCCLXXIX cum in ill. Athenaeo Amstel. philosophiae professionem auspicaretur. Amst., ap. Petrum Mortier. 1779.

D. WYTTENBACH... disputatio, qua disquiritur, num solius rationis vi, et quibus argumentis demonstrari possit, non esse plures uno Deos? Fuerintne unquam populi aut sapientes, qui ejus veritatis cognitionem, sine revelationis divinae, ad ipsos propagatae, subsidio, habuerint? Quae XIII Oct. MDCCLXXIX legati Stolpiani praemium reportavit... Lugd. Bat., ap. Sam. et Joh. Luchtmans. 1780.

Opgenomen in de *Verhand. van het Stolpiaansch legaat*. Dl. III.

D. WYTTENBACHII praecepta philosophiae logicae. Amst., ap. Caes. Noëlem Guerin. 1781. 8o.

Opgedragen: »Civitatis Amstel. consulibus et Athenaei curatoribus." Met praef.

Idem. Traj. ad Rh., ap. Joh. Altheer. 1823. 8o.

D. WYTTENBACHII... disput. quae praem. reportavit ao. MDCCLXXXIII, de quaestione publice proposita: Quae fuerit veterum philosophorum inde a THALETE et PYTHAGORA, usque ad SENECAM, sententia de

vita et statu animorum post mortem corporis. Ad viros nobil. et erudit. legati Teyleriani curatores [1783].

Aan deze verhand. werd den gouden eerpenning toegewezen. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg. door Teyler's godgel. gen.* Dl. IV, waarin ook eene nederd. vertal. dezer *Disputatio.*

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΟΣ ΤΑ ΗΘΙΚΑ. PLUTARCHI Chaeronensis moralia, id est opera, exceptis vitis, reliqua. Graeca emendavit, notationem emendationum et latinam XYLANDRI interpretationem castigatam, subjunxit, animadversiones explic. rebus ac verbis, item indices copiosos adjecit D. WYTTENBACH... Oxonii, e typ. Clarendoniano. 1795—1800.

Met praef., Explicatio notarum et nominum en Index editionum, versionum, etc. In vijf deelen en een *Supplementum vol. V, continens fragmenta et spuria opera.* Er bestaat ook eene uitgave in vijftien dln 8o, Oxon. 1795—1830.

Vita DAV. RUHNKENII. Auct. D. WYTTENBACHIO. Lugd. Bat. et Amst., ap. A. et J. Honkoop et P. den Hengst. 1799. 8o.

Met praef. en annot.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ. PLATONIS Phaedon. Explanatus et emendatus prolegomenis et annot. D. WYTTENBACHII. Lugd.-Bat., ap. Haakios et Honkoopios. 1810. 8o.

Opgedr. JOANNI BARONI MEERMANNO. Met praef. van 24 Dec. 1806, en indices.

POSIDONII RHODII reliquiae doctrinae. Collegit atque illustravit JANUS BAKE. Accedit D. WYTTENBACHII annotatio. Lugd. Bat., ap. Haak et soc. 1810. 8o.

De *Annot.* is ondert. »Scripsi ruri d. X Mart."

ΦΙΛΟΜΑΘΙΑΣ ΤΑ ΣΠΟΡΑΔΗΝ. Α. Miscellaneae doctrinae liber primus. Amst., ap. P. den Hengst. 1809. 8o.

Met praef. liter. studiosis. Inhoud: *καθαρσιον.* — Anecdota Musonii. — Memoria Sanctocrucii. — Narrationes et libr. summaria, epitomae, judicia.

Idem. Liber sec. Amst., ap. P. den Hengst et f. 1811. 8o.

Inhoud: Anecdota Musonii. — Censura libri PLUTARCHO tributi: de educatione puerorum. — Diatribe de Philoxenis. — Censurae. — Protrepticus dictus d. XVIII Sept. a. MDCCCX. — Narrat. et libr. summ., epit., jud.

Idem. Liber tertius. Amst., ap. P. den Hengst. 1817. 8o.

Inhoud: Anecdotum HIERONYMI. — Memoria G. L VAN WASSENAER. — Censurae. — Parentalia. — Narrat. et libr. summ., epit., jud.

D. WYTTENBACHII opuscula varii argumenti, oratoria, historica, critica, nunc primum conjunctim edita.... Lugd. Bat., ap. S. et J. Luchtmans. Amst., ap. P. den Hengst et f. 1821. 8o.

In twee dln. De series opuscul. vóór elk deel. Achteraan een index. Zie *Catal. v. d. bibl. der stad Amst.*, bl. 674. No. 26.

Elogium TIBERII HEMSTERHUSII, auct. DAVIDE RUHNKENIO. Accedunt duae RICHARDI BENTLEJI epist. ad HEMSTERHUSIUM. Vita D. RUHNKENII, auct. D. WYTTENBACHIO. Cum praef. et annot. edidit JOANN. THEOD. BERGMAN. Lugd. Bat., ap. S. et J. Luchtmans. Amst., ap. P. den Hengst et f. 1824. 8o.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. stad Amst.*, bl. 614. No. 44.

D. WYTTENBACHII lectiones quinque, nunc primum editae, atque praef. et annot. auctae a GUIL. LEON. MAHNE. Gandavi, ap. Max. Ant. Mahne, et Lugd. Bat., ap. S. et J. Luchtmans. 1824. 8°.

Met praef. van 15 Jun. 1824 van MAHNE. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. stad Amst.*, bl. 603, No. 13.

D. WYTTENBACHII brevis descriptio institutionum metaphysicarum, quam nunc primum publici juris fecit G. L. MAHNE. Gand., ap M. Ant. Mahne, et Lugd. Bat., ap. S. et J. Luchtmans. 1826. 8°.

Met praef. van MAHNE, »Scripsi Gandae 15 Dec. 1825."

D. WYTTENBACHII epistolarum selectarum fasciculus primus, editus a G. L. MAHNE. Gand., ap. M. Ant. Mahne. 1829. 8°.

Met praef. van MAHNE van 20 Oct.

Idem. Fasciculus secundus. 8°.

Idem. Fasciculus tertius. 1830. 8°.

Met epilogus.

PAULUS VAN HEMERT.

Geb. 1756. Pred. te Baarn 1780, Wijk bij Duurstede 1781. Zijn dienst nedergelegd 1784. Hoogl. 1790. Neemt zijn ontslag 1796. Gest. 10 Febr. 1825.

V. D. AA, a. w. Dl. VIII, bl.

P. v. HEMERT oratio de prudenti CHRi., apostolorum atque euangelistarum consilio, sermones suos ac scripta, ad captum atque intellectum vulgi, quantum illud fieri potuit, accommodantium; habita Amstelaedami, in aede sacra Remonstrantium, cum in illorum schola phil. et liter. professionem auspicaretur, die XXIV Nov. a°. MDCCXC. Amst., ap. M. Schalekamp. 1791. 8°.

Opgedragen: »Inclytae et summe reverendae societati Rem., veritatis ac libertatis pariter christianae, nec non literarum hum. fautrici." Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 135, No. 182.

P. v. HEMERT epistola ad D. WYTTENBACH.... Amst., ap. J. S. van Esveldt-Holtrop. 1809. 8°.

Aan het einde gedagt. »Dabam in suburbano meo d. 4 Junii. 1809."

Idem. Edit. altera. Amst. 1809. 8°.

Met praef. gedagt. 2 Sept.

P. v. HEMERT trias epistolarum ad D. WYTTENBACH.... Amst., ap. J. S. v. Esv.-Holtrop. 1810. 8°.

De 1ste brief is van 28 Jan., de 2de van 9 Febr., de 3de van 5 Maart.

Strena P. v. HEMERT ad D. WYTTENBACH, missa ipsis cal. Januariis CIↃIↃCCCXV. Hagae com., ap Joann. Allart. 1814. 8°.

De verborgenheid, die van alle eeuwen en geslachten verborgen was,

openbaar gemaakt door het euangeli; of de eindelyke geluksaligheid aller menschen, voornaamlyk bedoeld in het plan van God, hetwelk in de schriften van het nieuwe test. voorgestelt, en aan JEZUS KRISTUS ter uitvoering is toebetrouwd. Door eenen algemeenen menschenvriend. Uit het eng. vert. door P. v. HEMERT. Te Rott., by de Leeuw en Krap. 1786–1787. 8°.

In twee dln. Met uitvoerige voorr. van den vertaler. De schrijver van het oorspronkelijk was CHARLES CHAUNCY, theol. doct. en pred. te Boston.

Proeve eener geschiedenis van het Arianismus, door JOHAN AUGUST STARCK.... opperhofpred. te Hessendarmstadt... Eerste deel stuk. Uitgeg. door P. v. HEMERT. Te Rott., by A. Vis. 1788. 8°.

Het tweede stuk hierachter, onder afzond. titel, doch met doorl. pagin.

Brieven aan een vriend over het tweede geschrift of de Dertien brieven van den hr. mr. ZACHARIAS HENRIC ALEWYN. Door P. v. HEMERT. Te Rott., by Ary Vis. 1788. 8°.

Met kort voorber. get. Brussel 8 Mey. De schepen van Amst., ALEWYN, had uitgegeven: *Handvol* en *Dertien brieven*. Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 123, No. 47.

Antwoord op de vraag: hoe zal men den grondregel der Protestanten, dat ieder Christen, zynes verstands magtig, geregtigd, en, naar zyne bekwaamheid, verpligt is, om, in zaaken van den godsdienst, voor zich zelven te oordeelen, duidelykst verklaaren, en deszelfs aanneemlykheid ten bondigsten bewyzen? Door P. v. HEMERT [1791].

Verhandeling, door Teyler's godgel. gen. met den gouden eerpenning bekroond. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg. d. Teyler's godgel. gen.* Dl. XI. Vgl. een antwoord op dezelfde vraag beneden op P. WEILAND.

Redevoering van P. v. HEMERT, over de voorzigtigheid waermede KRISTUS, de apostelen en evangelisten zig, in hunne redenen en geschriften, zooveel mooglijk naer de vatbaerheid des volks geschikt hebben... Uit het lat. vertaald. Te Amst., bij M. Schalekamp. 1791. 8°.

Vertaling der *Oratio de prudenti* CHRI. *consilio* (zie hierboven) van P. WEILAND. Zie ook beneden op P. WEILAND. Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 136, No. 182*.

Antwoord op de vraag: heeft CHRISTUS, in zyne prediking, hebben de evangelisten en apostelen, in hunne schriften, zich somtyds naar de toen heerschende volksbegrippen geschikt? Zo ja; in welke gevallen, en hoe verre? En hoezeer kan dit denkbeeld, wel begrepen, dienen, ter verklaringe der schriften des n. verbonds? Door P. v. HEMERT. [1792].

Met goud bekr. Opgenom. in de *Verhand. uitgeg. d. Teylers godgel. gen.* Dl. XII.

Antwoord op de vraag: zijn 'er goede gronden om Gode hartstochten (of aandoeningen) toe te schryven? Zoo jaa, is het dan mogelyk, de werking dier hartstochten (of aandoeningen) in diervoege te verklaaren, dat deeze werking geen' invloed hebbe op Gods geluk-zaligheid? Door P. v. HEMERT. [1795].

Aan deze verhand. werd door direct. v. Teyler's nalatenschap de tweede zilveren eerpenning toegewezen. Zie *Verhand. uitgeg. d. Teylers godgel. gen.* Dl. XIV.

Beginzels der Kantiaansche wysbegeerte, naar het hoogd. vryelyk

gevolgd en met aanteek. en een voorr. uitgeg. door P. v. HEMERT... Te Amst., by de wed. J. Döll. 1796—1798. 8°.

In vier dln, elk met een uitvoerige voorr., waarvan de 2de en 3de zijn geschreven, »op myn landgoed Beckenburg boven Emmerik."

Magazyn voor de critische wijsbeg. en de geschied. van dezelve. Uitgeg. door P. v. HEMERT. Eerste dl. Te Amst., by M. Schalekamp. 1799. 8°.

V. H. schreef hierin: Beredeneerd verslag, aang. den oorsprong en inhoud d. crit. wijsg. — Lijst d. geschr. v. IMM. KANT. volg. den tijd wanneer dez. in het licht zijn gekomen. — Beschouwing d. lotgevallen. v. d. crit. wijsg. bij onderscheiden volken. — Methodeleer d. zuivere pract. rede. — Methode d. zedeleer. — Is er grond om te gelooven, dat het menschdom in het algem. van tijd tot tijd beter zal worden; met naschrift. — Fragm. d. briefs v. C. A. WILLMANS aan KANT.

Voorts behelst dit deel stukken v. J. H. HEUMANN en W. SERVAAS.

Magazyn.... Tweede deel.... 1799. 8°.

Behelzende van v. H: Over den tegenw. staat d. crit. wijsg. in de bat. republiek. — Voorw. bij een gedicht v. H. DE BOSCH. — Wat heet: zig in het denken oriënteeren; uit het hoogd. v. KANT. — KANT en FICHTE, beiden priesters d. waarheid. — Over de populariteit in de wijsg.

Verder bijdragen v. J. KINKER, M. SIDERIUS en J. F. L. SCHRÖDER.

Magazyn. .. Derde deel.... 1800. 8°.

Hierin van v. H: De crit. wijsg., een bron van eeuwige vrede. — De natuur en het gezag d. idcën en ideaalen v. d. zuivere pract. rede, in de zedenl. wijsg. — Verklar. v. KANT aang. FICHTE's wetenschapleer. — Kort verslag van FICHTE's andw. — Iets omtrent het verschil en de overeenk. tusschen KANT en FICHTE. — Onzigtbaar verbond d. Anticriticisten. — Eenige bedenkingen tegen de crit. wijsg. uit den weg geruimd.

Bovendien stukken v. J. R. DEIMAN, J. KINKER, J. LE FEVRE, H. EWYK en SCHRÖDER.

Magazyn.... Vierde deel.... 1801. 8°.

In dit deel schreef v. H: Waarom verdient de leerwijze van SOCRATES, boven die van anderen, de voorkeur? — Oorspronglijkheid, de hoofdtrek v. d. waaren digter. — Aanm. over de volksverlichting.

Met bijdragen v. H. J. MATTHES, A. R. FALCK, KINKER, DEIMAN en SCHRÖDER.

Magazyn.... Vijfde deel.... 1802. 8°.

Inhoud: van v. H. Aanm. op hetgene S. J. v. D. WYNPERSSE onlangs tegen de zedenleer v. KANT heeft ingebragt; met naschr. tegen eene bedenking v. H. v. Alphen. — 's Menschen aanleg tot zuivere deugd. Benevens stukken v. J. E. DOORNIK, TAMMO SYPKENS, FALCK, DEIMAN en v. ALPHEN.

Magazyn.... Zesde en laatste deel.... 1803. 8°.

Hierin van v. H: Aan mr. RH. FEITH. — 's Menschen aanleg tot gelooven. — Andw. op den brief v. prof. NIEUHOFF. Met bijdragen v. J. GLOVER, KINKER, SERVAAS, DOORNIK en DEIMAN.

Lectuúr bij het ontbijt en de thetafel. Uitgeg. door P. VAN HEMÉRT. Te Amst., bij M. Schalekamp. 1804—1808. 8°.

In tien deelen. Bij elk deel eene inhoudsopgave.

PREDIKANTEN.

ONDERTEEKENAARS DER REMONSTRANTIE.

AFGEVAARDIGDEN TER HAAGSCHE CONFERENTIE [1]).

SIMON EPISCOPIUS.

Zie boven bl. 38—47.

JOHANNES UYTENBOGAERT [1]).

Geb. 11 Febr. 1557. Pred. te Utrecht 1584, te 's Hage 1592. Gevlugt 1618. Gest. 4 Sept. 1644.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 456—470.

* CATTENBURGH, o. l. p. 136—162. — † C. BURMAN, *Trajectum eruditum*, 1738. p. 434—445. — †† FOPPENS, o. l. T. II, p. 748 sq. — ** SAX, o. l. T. IV, p. 215, sq. — × *Register van meest alle de schriften en tractaten by J. Wtenbogaert ghedruckt.* (Achter J. WTENBOGAERTS *leven*) [2]).

Pressior declaratio, sive narratio processus omnis observati a pastoribus ecclesiarum quos Remonstrantes vocant, in dissidiis istis eccl., usque ad.... CIƆIƆCXII, continens necessariam ipsorum defensionem adversus accusationes contra-remonstrantiae libello comprehensas, in collat. Hagensis pag. XIII et seq.; cum utili institutione omnium veritatis et pacis studiosorum, ad.... ord. Holl. et West-fr. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1615.

Met voorw. en index. Vgl hieronder bl. 90 *Naerder-bericht.* Misschien is deze vertaling van EPISCOPIUS of CORVINUS.

Appendix Pressioris declarationis, continens testimonia ex scriptis variorum authorum collecta, quibus membratim demonstratur Remonstrantes in proponendis doctrinae, quam rejiciunt, capitibus, non ambulasse mala fide, sed nullum in iis verbum positum esse, quod non apud multos reformatos doctores inveniatur. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1617.

Met zeer uitvoerige voorr. Vertaling van het *Aenhangsel* (Vgl. hieronder bl. 90), misschien door EPISCOPIUS of CORVINUS bezorgd.

---

1) UYTENBOGAERT, BORRIUS en GREVINCHOVEN werden ook afgevaardigd ter Delftsche conferentie.

2) Als werken van UYTENBOGAERT worden nog opgegeven: *†× *Aanmerck. op zekere vragen.* 1641, *† *Kort berigt aan de gem. v. 's Gravenh.* 1642, * *Zekere brief.* 1644. Ook maakt ABRENBERG (*Naamregister*) nog melding van een tractaat *Over Rom. VIII.* 1648. Vgl. voorts: *De Navorscher,* Dl. VIII, bl. 35.

Secunda remonstrantia ministr. eccles. Holl. et West-Fris., qui Remonstrantes vocantur, ill.... ord. Holl. et West-Fr. tradita in Apr. a°. 1617; cum Secunda contra-remonstrantia, *etc.* Lugd. Bat., ap. Joh. Orlers. 1617.

Vgl. hieronder bl. 92 *Copye v. seker vertooch.* Zie ook *Afd.* 2 bl. 15 en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op F. HOMMIUS.

Responsio necessaria ad Contra-Remonstrantium Contrariam declarationem, continens perspicuam et solidam ejusdem refutationem; in qua etiam demonstratur doctrinam Remonstrantium, si nascentis Christianismi secula et.... reformationis tempora respicias, non novam sed antiquam esse. Addita praef. ad.... Holl. ac. West-Fr. ordines, qua libellus....: Altera ecclesiae querela notatur. Prima pars. Versa e belg. in lat. sermonem. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1618.

Deze vertaling van het *Noodige antwoordt* (vgl. hieronder bl. 92) is waarschijnlijk ook van UYTENBOGAERT.

Pars secunda responsionis nec. ad.... Contr. decl., solide ac perspicue comprobans doctr. Remonstrantium in his regionibus et respectu reformationis ibidem institutae, non novam.... esse. Accessit epist. ad.... Holl. ac West-Fr. ordines.... Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1618.

*†× J. WTENBOGARDI responsio ad ea quae illi speciatim impegit FESTUS HOMMIUS, libro non ita pridem edito et.... Belgicae foed. prov. ordinibus gener., earundemque prov. gubernatoribus... inscripto, cum tit. Speciminis controversiarum belgicarum. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1618.

Vgl. *Catal, Stuk II, Afd.* 1 op F. HOMMIUS.

Acta et scripta synodalia dordracena ministr. remonstrantium in foed. Belgio. Herder-wiici, ex off. typ. synodalis. 1620.

Opgedragen »Academiis et ecclesiis christ." Met uitvoerige voorr. Het 1ste ged. omvat de »Scripta historica," het 2de de »Scripta dogmatica," het 3de »Art. tertius et quartus de gratia Dei in conversione hominis." In dezen band ook het *Antidotum* en de *Bodecherus ineptiens* van EPISCOPIUS (vgl. hierboven bl. 40). Dit exempl. is uit de bibliotheek van THEOD. VAN DER HOEVEN.

Acht voorstellinghen.... van die v. h. pausdom... Mitsg... acht teghenstellinghen der Gereformeerde.... Wtgh. tot nut ende profyt van alle liefh. der waerheyt door J. W., *ens.* 1609. (N°. 818).

Vgl. *De Navorscher,* Dl. VIII, bl. 98.

*†× Tractaet van t' ampt ende author. eener hoogher christ. overheydt
†† in kerck. saecken. Ghest. door J. WTENBOGAERDT, *ens.* 1610.
** (N°. 873).

Met opdragt aan de stat. v. Holl. van 15 Febr.

Hetzelfde. Tweede editie. 1610. (N°. 874).

Met enkele kleine toevoegselen en verbeteringen van drukfouten.

*† *Hetzelfde.* Derde editie, na de eygene handt van den autheur ver-
†† betert end' verm. Hier zijn van nieus bygevoegt eenige verdedigingen van dit tractaet over 't gene R. ACRONIUS, ANTH. WALAEUS en andere daer tegens geschreven hebben, gestelt by den selven autheur. Oock de resolutie.... tot den vrede der kercken. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1647.

Vooraan de voorr. der beide eerste uitgaven, eene voorr. van den drukker, gedichten van J. WESTERBAEN, C. BOYUS, BRANDT en VONDEL, benevens twee extracten uit brieven van CASAUBONUS. De tekst van het *Tractaet* heeft maar weinige veranderingen ondergaan. Na het *Tractaet* volgt op bl. 145: *Klare aenwysinge dat de predicatie* UYTENBOGAERTS, *by* ACRONIUM *uytgegeven, niet en strijdt tegens syn Tractaet*, (waarvan BURMAN ten onregte opgeeft, dat het reeds in 1610 afzonderlijk in het licht gegeven zou zijn), en op bl. 197: UYTENBOGAERTS *antwoorde op 't gene* WALAEUS *ende* VOETIUS *hebben gestelt tegens syn Tractaet.* Met een register. *De Resolutie* onder afzond. titel en pagin.

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op R. ACRONIUS (*Nootw. vertooch*), op ANTH. WALAEUS (*Het ampt der kerckendien.*), op ELL. VAN MEHEM (*Tractaet van het recht*), op G. VOETIUS (*Grond. ende pertinente verklaringe*), op FR. JUNIUS (*Verclaringhe*) en *De Navorscher* Dl. VIII, bl. 65.

Predicatie door J. WTENBOGAERT bearbeydet, in welcke hy de.... gronden syns.... boecx...., met syn verklaringhe betoont, gheensins syn ghevoelen te bevestighen. Door R. ACRONIUM, *enz.* 1610. (N°. 878).

Zonder voorkennis van UYTENB. uitgegeven. Zie ook *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op R. ACRONIUS.

Hetzelfde. Delf, 1610. (N°. 879).

Hetzelfde. 't Amst., 1615. (N°. 1154).

× Voor-looper, tegen het.... pasquil.... tegen J. WTENBOGAERT. Met eenen brief.... J. WTENBOGAERTS aen de.... ghem.... der stadt Utrecht, *enz.* 1610. (N°. 882).

De brief is gedat. 14 Dec. Vgl. *Catal*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op F. HOMMIUS (*Van de beroepinghe*).

*† *Hetzelfde.* 1611. (N°. 883).

*† Verantwoordinghe d. C. VORSTII, *enz.* 1611. (N°. 933).

Hierin ook de *Twee sendtbrieven.* Dat dit pamflet door UYTENB. werd uitgegeven, blijkt onder anderen uit *Een tsamensprekinghe* (Vgl. *Afd.* 2 bl. 31). Zie ook hierboven bl. 36.

*† Twee sendtbrieven, eene.... d. J. WT DEN BOGAERT, ende d'andere d. d. COENR. VORSTII. Tot waerschouwinghe voor de inghesetene deses landts, teghen de onghefondeerde beschuldinghen ende lasteringhen onlancx teghen de persoonen voorsz in druc ghegheven. Ghedr. voor Hill. Gerritsz. 1611.

Met voorw. De brief van UYTENB. is gedagt. »Uytten Hage den 24 Junij." Dan volgt een: »Propositie van de gedep. der curat. en burgem. v. Leyden aen VORSTIUM tot Deventer, gedagt. 29 Julij. Het antwoord van V. hierop is van 22 Julij (n. s.) uit Deventer, en een tweede antw. uit Steinfort van 3 Aug. In dit exemplaar ook dezelfde stukken in 't

latijn. Zie andere uitgaven *Afd.* 2 bl. 8. BURMAN en CATTENB. geven nog een *Sendbrief aan* C. VORSTIUS *van* 1611 op.

Waerschouwinghe d. C. VORSTII.... ghestelt teghen de Waerschouwinghe onlangs van de.... gecomm. raden van Vrieslandt uytgheghevens ende aen de..... curat. der univ. ende burgem. der stadt Leyden schriftelic overgesonden. Tot Amst., ghedr. by my Jan Pouwels. 1611.

De inhoud gelijk aan het vorige, doch hierin alleen de holl. brieven.

*† Cort berecht, nopende seeckere copije van een remonstrantie..., in den druck van de Conferentie in den Haghe.... vergheten... Vervatet in eenen Seynt-brief..... JOANNIS WTEN-BOGAERT, *enz.* 1612. (N°. 999).

Met voorw. Zie ook beneden op NIC. GREVINCHOVEN. CATTENB. geeft ten onregte 1617 op. Vgl. voor de Haagsche conferentie *Afd.* 2 bl. 11—13.

*† Naerder-bericht.... van de proceduren by den.... Remonstranten
× ghehouden in de teghenwoordighe verschillen. Dienende tot.... verantwoordinge op de beschuldigingen.... in de Remonstrantie tegens hun overghegeven, *enz.* 1612. (N°. 1001).

Met voorw. en inhoudsopgave. Volgens CATTENB. en BURMAN eerst in 1616 met consent der stat. v. Holl. uitgegeven. Vgl. hierboven bl. 87 *Pressior declaratio.*

*† Aenhanghsel van der.... Remonstranten Naerder bericht, vervatende.... bewijs, dat d'artikelen by hun verworpen, niet en zijn ter quader trouwen voorghedraghen, maer dat d'inhouden van dien van woorde te woorde in de schriften van verscheyden leeraren der gheref. kercken bevonden wordt. Tot volvoeringhe van 't ghene int Naerder bericht fol. 80 ende 81 belooft was. Met een voor-reden, *enz.* 1612. (N°. 1002).

Vgl. hierboven bl. 87 *Appendix pressioris declar.* Door sommigen, doch ten onregte, aan CUPUS toegeschreven.

*† Herodes ende Pilatus vereenight, ofte d'eendracht van de Papisten
†† ende Puriteinen..., ontdeckt by DAVID OWEN.... In.... 1612.... ter begeerte van... J. v. OLDENBARNEVELT... vert. door J. WTENBOGAERT, *enz.* 1660. (N°. 4764).

Volgens CATTENB. en FOPPENS in 1612 uitgegeven en in 1660 herdrukt.

Oordeel.... JUNIJ,.... TRELCATIJ,.... GOMARI,... midtsg.... BASTINGIJ ende.... WTENBOGAERTS.... over de doolinghen van C. WIGGERSZ, *enz.* 1612. (N°. 1033).

Zie dit en het volgende bij *Afd.* 2. bl. 6.

*† *Hetzelfde.* 1617.

*† Christel. kercken-ordeninge der stadt, steden ende landen van Utrecht. Ghearr. binnen Utrecht, den XXVIII Aug. XVI°XII, *enz.* 1612. (N°. 1026).

Met voorw. van »de gedep. der syn. v. Utr. tot den christ. leser" en van »Die stat. v. Utrecht allen den christ-gheloovighen."

Hetzelfde. Andere uitgave. 1612. (N°. 1027).

*†× Verantwoordinge.... J. Arminii.... teghen de.... schendinge zijns
†† naems, begaen by den vert. van de Theses, roerende de regieringhe der kercken ende oeffeninghe der kerck. discipline, *enz.* 1612. (N°. 1030).

Vgl. voor de *Vertaelde theses* hierboven bl. 28 en *Afd.* 2 bl. 33.

*†× Warachtich.... verhael van de.... cerimonien ghepleecht in 's Gra-
†† ven-Haghe, als syn princ. ex[tie].... vereert wierdt mette.... ordre van de.... coussebandt.... Mitsg. d'oratie.... op dese ceremonie gedaen, *enz.* 1613. (N°. 1063).

Inhoud: Een missive van Jacobus I aan Maurits van 24 Dec. 1612; verhaal van de plegtigheid waarin voorkomt: de aanspraak van Winwood aan de stat. gen., de dankzegging van de stat. aan Jacobus, en de congratulatie aan den prins bij monde van Oldenbarneveld; De „oratie ofte predicatie" van Uytenbogaert.

*† Brief d. S. Lubberti...., gheschr. aen den.... aertsbisschop van
× Cantelberch...., ghestelt voor.... syn boeck tegen d. C. Vorstium, *enz.* 1613. (N°. 1081).

Zie ook *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

*† Oprecht..... bericht J. Wtenbogaert op een bitter schrift.....
× Naerder advis over de conferentie tot Delf, *enz.* 1615. (N°. 1143).

Vooraf „Copie van 't extract van sekere resol. der stat. v. Holl., ghenomen in Martio 1613, ende drie dien. des godl. woorts toeghesonden." Cattenb. en Burman geven ten onregte 1616 op. Vgl. voor het *Naerder advis: Afd.* 2 bl. 13.

*† Verdedigingh van de Resolutie.... totten vrede der kerc-
× ken, teghen.... Antwoort op drie vraghen... Eerste deel. Ghestelt door J. Wtenbogaert, *enz.* 1615. (N°. 1146).

Met uitvoerige opdragt aan den prins. Vgl. voor de *Resolutie: Afd.* 2 bl. 14, en voor het *Antwoort: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

*† Clare justificatie van seeckere passagien, daer over J. Triglan-
× dius, in den brief.... voor syne Verdediginghe J. Wtenbogaert beschuldight van ontrouwigheyt, *enz.* 1616. (N°. 1199).

Vgl. voor de *Verdediging: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

*† Noodighe ontschuldiginghe J. Wtenbogaert over 't chartabel
× van grove lasteringen, *enz.* 1616. (N°. 1202).

Tegen het *Proefken oft staelken* van Vincent van Drielenburg. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

*† Gulden brief.... M. Buceri, daerinne gheleert wordt wat ketterye
× is, wie ketters zijn, ende hoe verre men met de verschillende christelicke ghemeynschap behoort te houden. Gheschr. in den aenvangh der reformatie, ende nu ten dienst der holl. kercken... over-gheset.... door J. Wtenbogaert, *enz.* 1616. (N°. 1207).

De brief is gedagt. „Tot Straesborgh, den 20 Meert, 1530."

Drie gulden brieven van J. Wtenbogaert...., waer mede hy wel eer eenige goede lief-hebbers der euang. waerheyt ende lidtmaten der ghem. Chr[1] t' Wtrecht, tot volstandigheyt in de aenghenomen leere ende alghemeene ordre vermaent heeft, *enz.* 1616. (N°. 1208).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij J. TRIGLAND. De 1ste brief is aan Cousijn Jacobsz, ouderling te Utr., gedagt. 2 Aug. 1590; de 2de aan Vincent Lambrechts te Utr., gedagt. 12 Dec. 1594; de 3de aan denzelfden, gedagt. 7 Febr. 1595.

*† Waerschouwinge teghen het... gheschrift.... Den staet van de
× voorn. quaestien, *enz.* 1616. (N°. 1210).

Trigland en niet Polyander was de schrijver van *Den staet.* Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

* Verclaringhe van de motiven...., daar door.... Marcus Antonius de Dominis.... bewogen is geweest 't pausdom te verlaten, *enz.* 1616. (N°. 1226).

Hetzelfde. Andere druk. [1617]. (N°. 1227).

Copie de la suite ou seconde partie de la lettre de.... Du Moulin..., omise de propos deliberé.... en l'edition de Schiedam. Ensemble des ouvertures dudit sieur, *etc.* 1617. (N°. 1308).

Opgedragen: »Aux fideles membres de J. Chr. eglises françoises de ces pays." De brief, waarvan Uytenbogaert hier het vervolg mededeelt, is van 1 Junij 1616. Dan volgt: »*Ouvertures* pour travailler à l'union des eglises de la Chrestienté, et appayser les differens qui sont desja nés, et obvier à ceux qui pourroyent naistre." De *Advertissement* is onder afzond. titel.

*† Copye van 't vervolgh... des briefs d. P. Molinaei, *enz.* 1617.
× (N°. 1309).

Aan de opdragt gaat hier de »Waerschouwinge aen de geloovige lidtmaten der walsche kercken in de vereen. Nederlanden, nopende de copye eens briefs van Du Moulin aen eenen vrient in Hollandt" vooraf. De *Openingen* worden hier nog gevolgd door »eenige notabile placten, vervatende die harde termen van spreecken, die Molinaeus verhaelt eenighen ontsnapt te zijn, dewelcke nochtans by die Contra-Rem. heftigh ghedreven worden." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op P. DU MOULIN.

*† On-deckinge van verscheyden on-waerheyden.... begaen in een.... schrift.... met den titel: Tafel, *enz.* 1617. (N°. 1243).

Vgl. voor den *Tafel*: *Afd.* 2 bl. 26.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1617.

*† Copye van seker vertooch.... by eenighe predicanten.... aen de....
× stat. v. Holl..., roerende de oudtheyt van de geref. leere, *enz.* 1617. (N°. 1254).

Vertaling van de *Secunda remonstrantia*, hierboven bl. 87. Hiertegen verscheen: *De kleyn goudt-balans* (Vgl. *Afd.* 2, bl. 28).

*† Noodighe antwoordt op der Contra-Remonstranten Tegen-ver-
× tooch.... Met vast bewys, dat de leere der Remonstranten.... oudt is. Met een voor-rede aen de.... stat. v. Holl...., roerende

mede d' **Anderde klachte der kercke.** Eerste deel, *enz.* 1617. (N°. 1257).

Vgl. de *Responsio necessaria* hierboven bl. 88. De opdragt aan de stat. is get. „1 Dec. 1617. De kerckendien. Rem., uyt de conferentie van 's Graven-h. bekent." Met naauwkeurige inhoudsopgave. NIELLIUS stelde dit stuk in het fransch, UYTENB. is de bewerker dezer nederd. uitgave. Vgl. voor het *Klaer ende grondich Teghen-vertoogh* en de *Anderde clachte: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND en EW. TEELLINCK.

*† Tweede deel van de Noodighe antwoorde op der Contra-Rem.
× **Teghen-vertooch,** *enz.* 1618. (N°. 1366).

Vgl. hierboven bl. 88 *Pars secunda respons. nec.* Met opdragt aan de stat. v. Holl. van 25 Mei en inhoudsopgave.

*† Remonstrantie by de zes colloquenten van der Remonstranten
× weghen in de Haechsche conferente bekent, overghegh. aen de.... stat. v. Holl.... in Sept. lest-leden; in sy haere bedenckinghen openen over het houden der synoden, *enz.* 1618. (N°. 1531).

Uitgegeven met consent der regering van Rotterdam. Achteraan de copie van eenige acten.

Hetzelfde. Den tweeden druc. 1618. (N°. 1532).

*† Remonstrantie van J. WTENBOGAERT, ghepres. in Nov.... 1618
× aen de.... stat. gen...., nopende het presenteren van syne verantwoordinge tegens seeckere beschuldingen F. HOMMII aen den syn. nat., *enz.* 1618. (N°. 1538).

Vgl. hierboven bl. 88. J. WTENBOGARDI *responsio.*

*† *Hetzelfde.* Amst. [1618]. (N°. 1539).

*† Schriftelijcke verantwoordinghe van.... J. UYT DEN BOGAERT....
× op de openbare klock in luydinghe, *enz.* 1619. (N°. 1613).

Hetzelfde. Ghedr. 1646.

Met eene houtsnede op den titel, voorstellende het raadhuis te Amst.

*† Tweede schrift. verantwoordinghe van.... J. UYT DEN BOGAERT,
× *enz.* 1619. (N°. 1614).

Deze is aan den prins gerigt, de vorige aan de stat. gen.

*† Copye van een missive, den II Apr. 1619... afgeveerdicht door....
× J. WTEN BOGAERT, waer in hy.... de oorsaeck van zijne (niet teghenst. verscheyde, uyt last van de ghedelegheerde rechteren, citatien) non comparitie... duydelijck te kennen gheeft. Tot onderrechtinge van alle lief-h. der waerheydt, *enz.* 1619. N°. 1615).

*† Den eenigen.... waerom, van de uytvoeringhe der remonstr. leeraers uyt de gheun. provintien, *enz.* 1619. (N°. 1661).

Vgl. hierbij de *Resolutie* der stat. gen. van 5 July, (*Afd.* 2, bl. 70.)

†× Ghebedt ofte schrift. meditatie.... over 't Vader onse.... Door J. WTENBOGAERT, *enz.* 1619. (N°. 1685).

Deze uitgave is door BURMAN en CATTENB. met de latere verward. Het *Register* achter WTENBOGAERTS *leven* geeft eene haagsche editie op van 1628. Op nieuw herdrukt in het *Godsdienstig huisblad* Dl. III (Gron. 1858) bl. 241, vv.

Meditatie oft over-denckingh ende verklaringh van 't Vader onse, ghebedts wijse gestelt, met de eyghen schrift. texten des bybels. Door J. WTENBOGAERT. Den vijfden druck, by den autheur veel vermeerdert en verbetert. Hier achter.... eene korte verklaringh over het selve gebedt, oock betrachtinghe op den goeden Vrydagh, beyde in rijm...., door.... H. DE GROOT. In 's Graven-h., voor Anth. Jansz. Tongerloo. 1640. 12°.

Met geill. titelblad. Na de voorr. gedichten van J. WESTERBAEN, ADR. VETTIUS en CORN. BOY. Achteraan ook de *Danck-seggingh ende ghebedt* dat volgt. Vgl. beneden H. DE GROOT. CATTENB. en BURMAN vermelden nog eene haagsche uitg. (6e druk) van 1659, waaraan is toegevoegd: *Christ. raad voor conscientieuse menschen.* (Vgl. beneden).

Dancksegginghe ende ghebedt door.... J. WTENBOGAERT, *enz.* 1619. (N°. 1686).

Op nieuw herdrukt in *Het eene noodige.* Dordr. 1859, bl. 210, vv.

*† Redenen, waerom men in goede conscientie metten nederl. Contra-
× Rem.... gheen geestelijcke gemeenschap houden.... en mach, *enz.* [1620]. (N°. 1670).

*† Brief aen de.... stat. gen. over de sententie JOH. GREVII....
× Mitsg. over.... 't examen SAM. PRINCII ende BERNH. VESEKII, *enz.* 1620. (N°. 1739).

Van 26 Junij, en behalve door UYTENBOGAERT, die de opsteller was, ook ondert. door EPISCOPIUS en GREVINCHOVEN. (Vgl. WTENBOGAERTS *leven* bl. 335). Vgl. *Afd.* 2 bl. 57 *Sententie* J. GREVII.

*† Treffelijcke.... verantwoordinge.... aen.... burghemeesters..... der
× stadt Utrecht, door.... J. WTENBOGAERT...., over de.... leughenen door NIC. BERCK... ghepractiseert..., om alsoo den vromen.... herder van verraderije.... verdacht te maecken, *enz.* 1620. (N°. 1745).

Van 4 Apr. 1619. Uit het woord »aen den leser" blijkt, dat UYTENB. zelf dit stuk in het licht gegeven heeft.

Brieff aen alle remonstrants-ghesinde ghemeynten...., ghesonden door de ghecomm. van de societeyt...., tot verclaringe van haer.... voornemen.... int stellen.... van een ghemeene confessie...., dienende tot... contra-waerschouwinghe over seeckere W a e r s c h o u w i n g h e o v e r h e t s t e l l e n v a n e e n c o n f e s s i e, *enz.* 1620. (N°. 1756).

Van 15 Dec. Door UYTENB., die de voornaamste opsteller was, EPISCOPIUS en GREVINCHOVEN onderteekend. Vgl. voor de *Waerschouwinghe* beneden op D. R. CAMPHUYSEN.

*† Vrymoedigh ondersoeck van verscheyden placcaten.... gepubliceert
× teghen de.... Remonstranten; dienende mede tot justificatie van

de.... Remonstr...., OLDENBARNEVELT...., HOOGHERBEETZ ende... DE GROOT, *enz.* 1620. (N°. 1770).

Met voorr. en registers. Achteraan volgen »eenighe voornaemste placcaten, sententien en acten, die by de stat. gen. en eenighe particuliere prov., midtsg. by den hove van Holl. en sommighe steden, teghen de Remonstr. gemaneert zijn."

* Contra-discours kerckelic ende politijck, d. i. antwoort op de glosen..., uytgegeven op.... S. EPISCOPIJ brief, *enz.* 1620. (N°. 1753).

Gedr. door J. Veselaer te Amst. Tegen den *Brief v.* S. EPISCOPIUS *met aenteyck.* Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND en hierboven bl. 42.

*† × *Hetzelfde.* Tweede druck, verrijckt ende verbetert. 1621. (N°. 1874).

*† × Brief aen de.... stat. gen.... ghesonden door.... J. WTENBOGAERT..., nopende 't uytgheven van.... Morghen-wecker, *enz.* 1621. (N°. 1875).

Gedagt. 30 Maart. Op den *Brief* volgt: »Copije van den eysch des officiers van Haerlem teghen SPORT." De *Morgen-wecker* was van SLATIUS (zie beneden).

*† × Achabs biddagh, d. i. schrift. ende pol. discours van den biddagh, gheh. in Apr.... 1619 voor d' wtspraeck van de.... sententien over de Remonstr.... Midtsg. van 't Mizpa, de Hardt- ende Creupele-bode, *enz.* 1621. (N°. 1876).

Met voorw. en register. Hierin is ook opgenomen: »Der stat. gen. uytschrijvinghe van wegen den algem. vasten ende beden-dach." Vgl. hieronder: *Schrift. ende pol. discours* en voor *Mizpa*, enz. *Catal, Stuk II, Afd.* 1 op EW. TEELLINCK.

* Oordeel.... van het syn. nat. der geref. kercken v. Vranckr., *enz.* 1621. (N°. 1878).

Zie bij *Afd.* 2, bl. 54. Waarschijnlijk is deze vert. niet van UYTENB°. hand.

*† × Advertissement..... over het oordeel..... van 't syn. nat. der.... gheref. kercken van Vranckrijck, gheh. tot Alez in de Cevennes..., gearresteert den 6 Oct. 1620, nopende de vijf artijck. der Remonstr., *enz.* 1621. (N°. 1879).

Vertaling van D. TILENUS' *Considerations sur le canon*, etc. Vgl. *Afd.* 2 bl. 54.

*† × Vrye aenwysing van de onwaerheyden.... bevonden in de Historie van FRED. DE VRY...., aeng. de kerck. beroerten van Hollandt, *enz.* 1621. (N°. 1888).

Met eene »Vrye voor-reden aen DE VRY." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op FR. DE VRIJ.

Belijdenisse ofte verklaringhe van 't ghevoelen der.... Remonstranten.... over de voornaemste artic. der christ. religie, *enz.* 1621. (N°. 1891).

Deze vertal. der *Confessio* (Vgl. hierboven bl. 40) werd door UYTENB. bezorgd.

Hetzelfde. Tweede druck. Ghedr. onder 't cruys. 1622. 8°.

Met register.

Hetzelfde. Den derden druck. 1630. 8°.

Hetzelfde. Den vijfden druk. Tot Rott., bij Joh. Naeranus. 1665. 8°.

Hetzelfde. De zesde druk. Te Rott. gedr. 1737.

Met de aanhalingen uit de h. s. aan den voet der bladz. Hierachter de „Wetten van de remonstr. societeit, op nieuw overzien en vermeerdert 1736." Deze verzameling van wetten, gegrond op de „kerken-orde" van UYTENB., zag thans voor het eerst het licht.

Hetzelfde. Wederom uitgegeven volgens besluit van de laetstgehoude gr. verg. der Remonstranten binnen Rotterdam. De zevende druk. 1756.

Hetzelfde. De achste druk. Te Leyden 1782. 8°.

*† Oorspronck ende voortganck der nederl. kerckel. verschillen, tot
†† op het nation. synodus van Dordrecht. Midtsgaders historisch verhael van 't ghene sich toegedraeghen heeft binnen Dordrecht in de jaren 1618 ende 1619, tusschen de nat. syn. der Contra-Rem.... ende de gecit. kercken-dien. Remonstr... Uytghegheven van weghen de.... Remonstr. in 't ghemeyn, ende insonderheyt de gecit. op de dortsche syn., tot verantwoordinge van hare.... proceduren. Ghedr. 1623. f°.

Met eene breede voorr. Het *Historisch verhael* onder afzond. titel en met nieuwe voorr. BERN. DWINGLO (Vgl. beneden) schijnt UYTENB. behulpzaam geweest te zijn in de zamenstelling van dit werk. LEYDEKKER (*Eere v. d. nat. syn.*) maakt melding van eene 2de uitg. van 1648. Vgl. *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 233.

De leere der synoden van Dordrecht ende Alez...., waer in onder andere verborgentheden ontdeckt wordt een seer licht middel, om den mensch onsterflijck te maecken in dese werelt. Door.... DAN. TILENUS...., ende nu.... uyt het fransc. in onse nederd. tale overgheset, *enz.* 1623. (N°. 2021).

Met voorw. van den vertaler, namelijk UYTENB. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

*† Trouhertighe aenwijsinghe der bedriegelijckheden....., schuylende
× onder de Vermaninghe J. TRIGLANDIJ, *enz.* 1623. (N°. 2022).

Met voorw. van „de remonstrant aen den reden-ghebruyckende leser." Vgl. voor de *Christ. ende vriend. vermaninge: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

*† Copyen van eenighe requesten.... van wegen de remonstrans-gez.
× leeraren ende ghemeenten aen de.... stat. v. Holl.... overgeg. in Julio...., spreeckende om vrye oeffeninghe hares gods-dienst, *enz.* 1626. (N°. 2149).

Het request was van 7 July 1626 en werd uitgegeven, omdat het origineel door den pensionaris Duyck was achter gehouden. Vgl. *Afd.* 2, bl. 71: *Twee copien.*

Monster van hondert.... leugenen...., staende in seecker pasquil. geintit. Copie van den brief by.... NIC. v. REYGERSBERG.... aen.... GROTIUS geschreven, *enz.* 1627. (N°. 2171).

Met voorw. en de *Verklaringe van* N. v. REIGERSBERG, vermoedelijk door UYTENB. uitgegeven. Vgl. *Afd.* 2 bl. 71 en 72.

*† × Goedt ende christ. bescheydt, ghegheven op J. TRIGLANDIJ Tweede vermaningh. tot.... verdedigingh van de Trouwe aenwijsingh.... Alles ten dienst van de remonstrants-ghes. christenen ende alle die waerheyt ende vrede beminnen, *enz.* 1627. (N°. 2177).

In 13 capitt., waarvan een »Tafel" achter de voorr. Volgens CATTENB. en het *Register* zou dit stuk reeds in 1624 gesteld zijn. Vgl. de *Trouh. aenwijsinghe* hierboven bl. 96, en voor de *Tweede christ. ende vriend. vermaninge: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

*† × Wederlegginghe van 't libel.... Remonstrantie v. d. gedep. der syn. v. Zuydt ende N. Hollandt, *enz.* 1627. (N°. 2179).

Met voorw. Vgl. voor de *Remonstrantie: Afd.* 2, bl. 85.

*† × Vertoogh der remonstrants ghes. christenen, aen de.... magistraten tot Amst...., tot aflegginghe van de beschuldiginghen der predic. ende ouderl. aldaer, vervat in.... Remonstrantie, *enz.* 1627. (N°. 2184).

Vgl. voor de *Remonstrantie aen de.... magistr. tot Amst.*: *Afd.* 2, bl. 73.

*† × Copie vant derde request, overghel. by de.... Contra-Remonstranten.... ter vergad. van de.... stat. v. Holl. Daer by.... consideratie.... tot vrede, *enz.* 1628. (N°. 2222).

Het request is get. door H. ROSEUS, H. ARNOLDI VAN DER LINDE, S. GRUTERIUS, J. BROOARDUS, S. BARTHOLDUS.

*† × Oprecht verhael vervat. verscheyden stucken, soo van weghen de Contra-Rem.... als van wegen de Remonstrants-ghes.... aen de stat. v. Holl.... Item hetgene by de.... stat. daer op is ghedaen, *enz.* 1628. (N°. 2225).

De inhoud, volgens het »Register van de stucken" op de keerzijde van het titelblad, is opgegeven in de *B. v. p.*

*† × Ondersoeck der amsterdamsche requesten, *enz.* 1628. (N°. 2227).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 73: *Copie v. d. requesten van Amstelr.*

*† × Waerschouwingh van Hamansloon, aen den autheur van De croon der.... Echo, *enz.* 1628. (N°. 2237).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 74.

*† Korte antwoordt op de.... Redenen, onder den naem van.... magistraets persoonen van der Goude.... uyt-ghegh.; tot.... ontsteeckinghe der on-eenicheyt ende opblasinge des.... vyers der onchrist. vervolginge der goeder.... burgerije van de ghezintheyt der Remonstr., *enz.* 1628. (N°. 2240).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 80.

*† Der calvinischer contra-rem. factie ende der selver.... vruchten....
× Dienstich om van hooges ende lages standts ghelesen ende wel betracht te werden. Ghestelt teghen Aur. Malefacii.... Verhael ende.... den.... Echo.... Door Christ. Philopatrium, *enz.* 1628. (N°. 2245).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 74 (*Echo*) en 87 (*Cort ende bondich verhael*).

*† Een.... nieuwe heylighe ligue.... der.... Contra-Rem., vervatet in
× seecker.... discoers, waer in verhandelt wort hoe alle.... op.... polit. persoonen.... acht moeten nemen, om.... hare kercke staende te houden. Mitsg. een brief opt.... discoers, *enz.* [1628] (N°. 2246).

Aan den *Brief* van Uytenb. gaat het *Discoers* van R. Pauw vooraf.

Discours aengaende.... vrede met de.... koning van Hispanien ende dese vereen. Nederlanden, *enz.* 1629. (N°. 2306).

Op dit en andere exemplaren schreef een tijdgenoot den naam van Uytenb., als den auteur.

Hetzelfde. Nae de copie, gedr. te Haerlem. 1629. (N°. 2307).

*† Beantwoordinghe van de remonstrantie, den ed. gr.-m. v. Holl....,
× by.... eenige van den kercken-raedt van 's Gravenh. tegen de remonstrants-ges. christenen overghegh. in Dec. 1628.... Aan de.... stat, *enz.* 1629. (N°. 2310).

Zie ook *Afd.* 2, bl. 79.

*† Copie van het translaet.... der antwoordt des.... theol. faculteyts
× tot Leyden...., op sekere vraghen over saken van conscientie...., waer by.... sekere brief vervat. consideratien, *enz.* 1629. (N°. 2312).

Vgl. voor de *Consultatio theol.*: *Afd.* 2, bl. 77, alsmede bl. 85 *Nootw. verantwoordinge*.

*† Aen-spraeck aen de.... prof. van de theol. fac. tot Leyden, over
× der selver Verantwoordinge, *enz.* 1629. (N°. 2314).

Vgl. het vorige stuk.

*† Onder-richtinghe op de missive van P. V. H. aen de... stat. gen...
× nopende de saecke van Amst., daerin ontdeckt.... worden.... mysterien schuylende achter den autheur van die missive ende zijnen aenhangh, tot nadeel van de publijcke authoriteyt, de ruste van 't landt ende 't welvaren der.... stadt Amst., *enz.* 1629. (N°. 2334).

Tegen het *Cort ende bondick verhael* (*Afd.* 2, bl. 77).

*† Ernstich schrijven aen de gedep. der z. ende n. holl. syn. over
× haere Remonstrantie aen de.... stat. v. Holl. overghegh..... In dit schrijven worden.... hare blamen wederleyt, oock vertoont dat de religie met sulcke middelen, als sy voor hebben, niet wort vast ghestelt, *enz.* 1629. (N°. 2340).

Met „advertissement aen den leser." Het *Register* geeft onjuist op 1628.

Vgl. voor de *Remonstrantie*: *Afd.* 2 bl. 86 en *Catal.*, *Stuk III*, *Afd.* 2, bl. 10 (*Propositie by mr. Rouse*).

*† Discours op ende teghen de Conscientieuse bedenckinghen...., mitsg. de Consideratien op 't vast-stellen van de religie, *enz.* 1630. (N°. 2364).
×

Tegen de *Consideratien* (*Catal.*, *Stuk III*, *Afd.* 1, bl. 17).

Hetzelfde. De tweede editie. 1630. (N°. 2365).

*† Wtwissinge der.... blamen, daer mede de schryver van de Tractaten tegens peys.... de Remonstranten t' onrecht bewerpt in sijn Derde deel, *enz.* 1630. (N°. 2368).
×

Tegen de *Klare aenwijsinge* (*Catal.*, *Stuk III*, *Afd.* 1, bl. 17).

*† Tsamen-spraeck over... Treves-krack, *enz.* 1630. (N°. 2378).
×

Op dit exempl. schreef een tijdgenoot: „Door J. Uitdenbogaert." Vgl. voor Treves-krack: *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op M. DAMIUS.

*† Teghen den glossateur van de ghedruckte Sententie d. Smoutii, *enz.* 1630. (N°. 2381).
×

Vgl. voor de *Sententie* Smoutii. *Afd.* 2, bl. 77.

*† Gespreck, dienende tot.... aflegginge van.... loghenen, bevonden in de onwaerachtige verthooningh van 't ghepass. t' Amst.... 1627, 1628 ende 1629, *enz.* 1630. (N°. 2386).
×

Vgl. *Afd.* 2, bl. 76: *Waeracht. verthooninge.*

*† Antwoordt op de Vragen ende voorstellingen.... om te doen dencken op middelen, dienstich tot herstellingh van de rust ende versekering der gemeynte Chr[l]. tot Amst., *enz.* 1630. (N°. 2388).
×

Vgl. voor de *Vraghen*: *Afd.* 2, bl. 77.

*† Authentijck ende waer. verhael van 't gundt t' Amst. is ghepasseert tusschen de... magistr., Adr. Smoutium... ende de kerckelijcke..., daer in men siet, onder anderen, hoe eerbiedich... deses tijdts kerckelicke hare overheyden bejeghenen. Met een advertissement, *enz.* 1630. (N°. 2393).
×

Project t' samen ghevoegt uyt de advisen van de leden, volghens de resol. van hare ed. gr. mog... 19 Jan... 1630. (N°. 2394).

Om het volgende, waarbij de *Bedenckinghen* van Uytenb., hier bij gevoegd.

*† *Hetzelfde.* Met sommige bedenckinghen, *enz.* 1630. (N°. 2395).
×

*† Eenige brieven geschr. aen heeren van qualiteyt in 's Graven-h., tot wederlegginge van.... calomnien tot naedeel der Remonstr., *enz.* 1630. (N°. 2400).
×

De brieven, gedat. 3, 16 en 26 Mei zijn ondert. met den pseudoniem van Uytenb. J(an van) M(eden).

*† Brief aen s. princ. exell. van Oraengien..., ghesonden van J. Wtenbogaert, *enz.* 1630. (N°. 2401).
×

Gedat. 4 Juny. Met voorw. van den drukker.

Hetzelfde. Andere druk. 1630.

Slechts 4 blz. en een andere fileet op den titel.

*† Requeste der remonstr. leeraren aen de.... stat. v. Holl.... tot
× verthooninghe harer onschult.... Met de Missive van J. WTENBOGAERT aen s. princ. excell., *enz.* 1630. (N°. 2402).

Behalve door UYTENB. onderteekend door EPISCOPIUS, HUTTENUS, S. LANSBERGEN, MATTHISIUS en LOEDINGIUS.

*† Andere requeste der remonstr. leeraren aen de.... president ende raden 's hoofs van Holl.... Met copie van eene andere missive aen s. pr. excell.... Hier.... noch by seeckere acte, geteyckent by de gevangene leeraren op Louvesteyn, *enz.* 1630. (N°. 2403).

Met voorw. Het request werd 19 Junij ingediend, de bijgaande missive is door UYTENB. uit aller naam onderteekend. De acte, gedat. 20 Juny, is ondert. door NIELLIUS, VESEKIUS, BOOMIUS, ARN. GEESTERANUS, CUPUS, LUCAE BYSTERUS en LIJNDENIUS.

*† Gravamina classium, behoorende ad syn. te houden binnen Schoon-
× hoven, den 23 Julij.... Met aenmerck., *enz.* 1630. (N°. 2404).

*† Eens oprechten patriots.... aensprake aen de.... stat. v. Holl....
× ende alle andere christ. hooghe ende laghe overheden deser landen ende steden, op 't subject van de synod. gravamina, *enz.* 1630. (N°. 2405).

*† Response aux articles, proposez par quelques ministres d'Hollande,
× faite par un personnage.... en France. Antwoordt op de.... gravamina, *enz.* 1630. (N°. 2406).

Van D. TILENUS (Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2) met de vertaling van UYTENB.

*† Remonstrantie.... overgeg. den ses-en-twintighsten Sept. lestl., aen
× de.... stat. gen. Mitsg. de verontschuldigingh der Remonstranten daer tegen...., ende antwoordt op de extracten der prof. v. Leyden, *enz.* 1630. (N°. 2409).

Met voorr. Vgl. *Afd.* 2, bl. 86 (*Copye v. d. requeste*), *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op ANT. WALAEUS (*Specimen calumniarum*), hierboven bl. 41 (*Responsio Remonstr.*) en hieronder *Korte voorlooper.*

*† Schoonhovens vertoogh ende der kercken remonstrantie, verrijckt
× met aenmerck. ende punctueel wederlegh, *enz.* 1630. (N°. 2410).

Na een voorw. volgt het „request van wegen 't syn. van Schoonh. in Sept. aen de stat. v. Holl. ghepresenteert," ondert. door H. FABRITIUS en S. GRUTERUS, met de aanmerkingen. Verder ook de *Remonstrantie* (vgl. het vorige stuk) met nieuwe wederlegging.

*†
× Advys op 't vast-stellen van de religie, *enz.* 1630. (N°. 2414).

*† Logenkorting off Ernstich-schrijvens zuyveringh van de....
× Harminiaensche logentael, *enz.* 1630. (N°. 2420).

Vgl. hierboven bl. 98 en *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op M. DAMIUS. Bij de opmerking in de *B. v. p.* omtrent de toekenning dezer geschriften aan UYTENB. dient niet vergeten te worden, dat ze zijn opgenomen in het

Register achter WTENBOGAERTS *leven*, en dat op zeer vele exemplaren, onder anderen blijkbaar door CUPUS, den naam van UYTENB. als auteur werd gesteld.

*† Voorstant van de vryheyt der conscientie teghen den Conscien-
× tie-dwangh van H. A. VAN DER LINDEN.... Ghestelt door een oprecht lief-h. van de ware vryheyt der conscientien, *enz.* 1630. (N°. 2424).

Met voorr. en »sommieren inhout." Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op H. ARN. V. D. LINDE.

*† Korte voorlooper op de Proeve by de.... prof. der theol. tot
× Leyden.... uytghegh. teghen d'Apologie der Remonstr., *enz.* 1630. (N°. 2425).

Vgl. hierboven bl. 41, *Afd.* 2 bl. 81 (*Antwoorde op de Voorlooper*) en *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op ANT. WALAEUS.

*† Antidote.... teghen de missive der leeraren ende prof.... in Zwit-
× serlandt.... aen de prof. tot Leyden; mitsg. teghen de annotatien op de selve.... uytghegheven, *enz.* 1631. (N°. 2458).

Tegen de *Copye van een voortreff. brief* (Vgl. *Afd.* 2, bl. 87) Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

*† Replyck der Remonstranten op de Antwoordt.... teghen den
× Voorlooper, *enz.* 1631. (N°. 2459).

Vgl. *Korte Voorlooper hier boven.*

*† Antwoord op 't.... libel.... Naerder unie der Remonstr...;
× midsg. op het versiert verhael.... midsg. de vinnighe annotatien ende extracten, achter. Alles tot.... bewijs, dat niet de Remonstr. maer de Contra-rem., of Calvinische Geref... de autheurs zijn van de.... scheuringe, in de geref. kercke hier.... ontstaen, *enz.* 1631. (N°. 2461).

Met het jaartal 1617 in 't *Register* is niet het jaar van uitgave bedoeld. Vgl. *Afd.* 2, bl. 81.

*† Send-brief der remonstr. leeraren aen de e. syn. tot Schiedam,
× in Julio, *enz.* 1631. (N°. 2464).

*† Op-lossinge van de ontrouwigheyt ende notoire leughenen, den
× Remonstranten met groot onrecht op-ghedicht, in 't monstreus Monsterken, onlanghs uyt-ghestroyt, door of voor.... D. HEYNSIUS. Ghedr. 1631.

»Gestelt door d. JOANNIS WYTENBOOGAERT" werd door een tijdgenoot op den titel van dit exempl. geschreven. Vgl. *Afd.* 2, bl. 81.

*† Weder-opnemingh van d. HENRICUS LEO, voormaels remonstr.
× predicant tot Bommel, tot de gemeynschap van de geref. kerck. Geextraheert uyt de acten van 't syn. van Gelderlandt. Wtgegeven tot waerschouwinghe. In 't jaer 1631.

De synode was in 1630 te Arnhem gehouden. De acten zijn van 28 Julij met „aenmerckingen" daarop van UYTENB.

*† Vrijmoedigh discours over 't vereffenen van de religions verschil-
× len, ende 't wech-nemen der scheuringen, ghestelt a°. 1619 door den heere van Aubeigné, fransch edelman, voor de fransche, nu overgeset ten dienst van de nederl. gheref. kercken. Met een voor-r.., op de welcke te letten staat. In 's Graven-h., voor Barent Langenes. 1632.

In die zeer uitvoerige voorr. zegt de vertaler (Uytenb.), die zich teekent J. E. E. (Jan mEdEn?), dat hij gevolgd heeft het *Libre discours sur l'estat present des églises reform. en France* etc., en wel de uitg. van 1619. (Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 160 N°. 19) waarop de naam des schrijvers niet stond uitgedrukt. Geloofwaardige personen hadden hem echter verzekerd een ander exemplaar gezien te hebben, waarop de naam van d' Aubigné te lezen stond. In een geschrift, getit. *Synodus aliquot synodorum et colloquiorum*, etc. *Aureliae* (*Straatsburg*) 1628, werd d' Aubigné insgelijks als de schrijver van het *Libre discours* vermeld. D' Aubigne was 8 Febr. 1550 geb. en stierf 29 Apr. 1630. Zie over hem Haag, *La France protest*. T. I, p. 157—183.
Vgl. de *Waerschouwingh* tegen dit geschrift *Afd*. 2, bl. 81.

*† Onschuldt des oversetters van 't Vrymoedich discours,
× toegeschr. den h. van Aubeigné, aengaende de remedien der kerck. scheuringen. Teghens de Waerschouwing...., gedr. in 's Graven-h.... t' Amst., voor P. Walschaert. 1632.

Vgl. het vorige.

*† Eerbiedigh.... vertoogh der remonstr.-gesinde christenen, aen de... magistr. der stede Leyden, over de publicatie van... den naastlesten Julij. 1633. (N°. 2515).

*† Considerable.... insichten op 't betrachten van 't vast stellen van de christ. geref. religie in dese landen. Dienstich in desen tijdt (van handelingh tot vrede) wel overwogen te worden, *enz*. 1633. (N°. 2517).

Het jaartal 1631 bij Cattenb. en Burman is onjuist.

*† Cygnea cantio, of leste sang J. Wtenbogaert, d. i. meditatie over t' VI, VII, VIII ende IX veersen v. d. Psalm XL, uytghespr. in de remonstr. ghem. van 's Graven-h., op den.... vast ende biddagh, *enz*. 1633. (N°. 2516).

Burman onjuist 1632. Deze predikatie werd eerst door Uytenb. op schrift gesteld na uitgesproken te zijn en zag het licht buiten zijn weten (Vgl. de voorr. van den uitgever Tongerloo, gedat. „in April"). Ook opgenomen in het volgende.

*†× Ses, de laetste predicatien ende meditatien van J. Wtenbo-
†† gaert..., op ses verscheyden texten der h. schrift, dienende tot bevorderingh van een christ. godts. leven ende der kercken vrede. Met eene danck-segginge ende gebedt achter elcke predic., slaende op de materien in de selve verhandelt. In 's Graven-h., by Anth. Jansz. Tongerloo. 1639.

Met portret van Uytenb. (van Delff, naar de schilderij van Mierevelt) en voorr. van 20 Febr. 1639, get. C. R. H. De teksten zijn: Ps. XL, 6—9; Micha VI, 1—8; Marc. IX, 49, 50; Gal. VI, 15, 16;

Phil. I, 27; Hebr. V, 9. Met de laatste predik. begint eene nieuwe pagin. Het jaartal 1637 in 't *Register* is onjuist. v. ABKOUDE geeft eene uitgave op van 1663.
Hierachter het volgende:

*† Christelicke raedt voor conscientieuse menschen, die clagen over
× groote swaermoedicheyt des geestes ende aenvechtingen, daer mede sy seggen dickwils ghequelt te zijn in haer ghemoedt. Gestelt door d. J. WTENBOGAERT, ten versoecke van sijnen goeden vriendt N. N. In 's Graven-h., by Anth. J. Tongerloo. 1639.

Het jaartal 1638 bij CATTENB., BURMAN en in 't *Register* is onjuist.

*† Naerder openingh der mysterien, schuylende achter den Brief
× eens Sociniaens geseyden predicants,.... met.... glossen uyt-gegeven, voor so vele die raecken.... J. WTENBOGAERT, *enz.* 1639. (N°. 2685).

Hierin ook de *Brief aen s. princ. exell.* van 4 Junij (Vgl. hierboven bl. 99). Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op G. VOETIUS: *Translaet van seeck. lat. brief.*

Onderwysinge in de christ. religie, ghestelt by vraghen ende antwoorden na de belijdenisse der remonstr.-gheref. christenen. Mitsg. derselfder formulieren ende ghebeden, des h. doops ende des h. avondtmaels. Tot Rott., voor J. Naeranus. 1640. 8°.

Met voorr. De bijbelplaatsen staan op den kant aangeteekend. Met de formulieren en gebeden begint eene nieuwe pagin. Achteraan: t' Amst. ghedr. by Jan Fredericksz. Stam. Vgl. J. TIDEMAN. *De catech. liter. der Remonstr.*, bl. 17, vv., CATTENB. p. 113, en hierboven bl. 45 *Antwoord op de Proeve.*

Hetzelfde. Met eene aensprake tot de sieken en eenige gebeden. Den vierden druk. Tot Rott., by J. Naeranus. 1664. 8°.

*† Wederlegginge van het Derde bericht aen de gemeynte
× van 's Graven-Hage voor Het genaemde voorbeeldt der (gemeyndt) gesonde woorden. Gedr. 1642. 8°.

*† Kort ende klare aenwijsinghe, dat de leere van de godtl. praedes-
× tinatie, die de e. C. STRESO in sijn Voorbeelt van de gesonde woorden, of gronden der saligheydt heeft voorgestelt, in 't minst niet en wordt bewesen in 't Kort bericht daerop ghevolght. Ghedr. 1642. 8°.

BURMAN onjuist: in 4°. Vgl. voor dit en het vorige: *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op CASP. STRESO.

*†× Twaelf predicatien over verscheijden aenmerckelicke texten ende
†† materien, dienende tot ware godtsalicheijdt ende christ. vrede der kercken. Eertijts ghedaen door.... J. WTENBOGAERT..... In 's Graven-h., by Anth. J. Tongerloo. 1644.

Blijkens de voorr., get. C. R. H. (d°. 30 Nov. 1643), uitgegeven „buyten kennisse of bewilliginghe des autheurs." Met gedicht van J. WESTERBAEN en portret (MIEREVELD pinx, W. DELFF sculps). De predik. handelen over Pred. I, 2; 3; Matth. V, 9; XIV, 1; 2; 3, 4; 5; XXIV, 7 (2); Marc. VI, 30—34; I Cor. XIII, 1; Eph. IV. 1—6.
Achteraan, onder nieuwen titel, met doorl. pagin., het volgende:

×† Antwoordt J. WTENBOGAERTS op seecker schrift, gheintit. Consideratien over eenighe poincten van de predicatie ghedaen by J. Wtenbogaert in 's Graven-h., den sesten Sept. 1615. In 's Graven-h., voor Anth. J. Tongerloo. 1644.

De predik. handelde over Marc. VI, 30—34 (Vgl. het vorige). De *Consideratien* waren »door toedoen van eenigh onbekende doenmaels door den Haghe ghestroyt."

† J. WTENBOGAERTS leven, kerck. bedieninghe ende zedighe verantwoordingh; d. i. naeckt ende eenv. historisch verhael van 'tgene J. WTENBOGAERT over sijne bedieninghe t' Utrecht ende in 's Graven-H. wedervaren is, tot op sijn vertreck uyt den lande, afstellinghe van dienst, bannissement, wederkomste ende daerna incluys. Alles bij hem selven onpartydigh beschreven ende naergelaten. Bevestight met verscheyden bewijsen, acten ende munimenten daertoe dienenden. Gedr. 1645.

Vooraf een »Aen-spraeck des autheurs," lat. en nederd. gedichten van J. WESTERBAEN, C. B(RANDT), C. BARLAEUS en J. DOUSA, en »Voorr. inhoudende des autheurs leven in 't korte." Achteraan de inhoudsopgave, (het *Register* zijner werken in de volgende uitg.), alsmede lat. en nederd. lijkdichten van J. WESTERBAEN, H. GROTIUS, G. GROTIUS, C. BOYUS, enz. BURMAN geeft onjuist het jaartal 1639 op, v. ABKOUDE en ARRENBERG 1640.

*† *Hetzelfde*. Tweede druck, daer eenige stucken van nieuws by
†† gedaen zijn, ende alles dat noodigh was, uyt het lat. ende fransch overgheset. Ghedr. 1646.

Vgl. over het ingevoegde verbeterblad (bl. 161): *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 38.

†† *Hetzelfde*. Na de copye. Ghedr. 1647. f°.

Met portret op den titel. Deze „Aen-spraeck" achter de voorr. Zonder de gedichten aan het begin en het einde. Deze uitgave komt meestal voor achter de *Kerck. historie*. Rott. 1647.

† De kerckelicke historie, vervatende verscheyden gedenckwaerdige saecken in de christenheyt voorgevallen, van het jaer vierhondert af, tot in het jaer sesthien hondert ende negenthien, voornamentlick in dese geun. provintien. Gedr. 1646. f°.

Met voorr., gedagt. 2 Aug. 1646 en gedicht. Vgl. S. DE WIND. *Bibl. der nederl. geschiedschrijvers*, bl. 473.

Hetzelfde. Na de Copye. Ghedr. 1647. f°.

Als titelfileet Paulus en Apollos. Zonder doorl. paginering. Van deze uitgave schijnen CATTENB. en FOPPENS geen gewag te maken, evenmin als van de uitg. van 1649 hieronder.

*† *Hetzelfde*. Waerachtelijck beschreven door.... J. UYTENBOGAERT.
†† Nu vermeerdert met een volkomen register. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1647. f°.

Met dezelfde voorr. en hetzelfde gedicht. Het register staat in sommige exemplaren vooraan, in andere achteraan.

Hetzelfde. Door J. UYTENBOGAERT. Noch is hier by-gevoeght het Le-

ven van den selven autheur. Tot Rott., gedr. by Bastiaen Wagens. 1647. f°.

Van denzelfden inhoud als het vorige. Met dl. 3, 4 en 5 begint telkens eene nieuwe paginering.

Hetzelfde. Vermeerdert met Hist. aanteykeningen.... Beschr. door Ed. Poppius.... t' Amst., voor C. de Leeuw. 1649. f°.

Met de portretten van Uytenb. en Poppius. Vgl. hieronder bl. 108.

Schriftuerlijck en politijck discours, over den wijtberoemden biddagh a°. 1619, wt-gheschreven by de stat. gen., gehouden voor d'uytspraeck van de synodiale oordeelen over de Remonstranten, en voor de sententien over.... J. v. Oldenbarnevelt, H. de Groot, Hogerbeets &c. Door J. uytten Bogaert.... Gedr. 1647.

Herdruk van *Achabs biddagh* (Vgl. hierboven bl. 95).

*† Examen ofte ondersoeck van de artijckelen, besloten in de syn. nation., geh. binnen.... Dordr.... 1618 ende 1619, ende insonderheyt van de texten der h. schrift, tot bevestiginge van deselve art... voorts gebracht. Gestelt door J. Uytenbogaert.... Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1648. 8°.

Met voorr. en „Aenwijsingen der schriftuyr-plaetsen."

J. Uittenboogaarts korte verklaringe over 't negende cap. van den brief Pauli tot den Romeynen. [1694].

Opgenomen in *Eenige tractaatjes van* P. de Fyne (Zie beneden).

EDUARDUS POPPIUS.

(EDUARD POPPE).

Geb. 1577. Pred. te Amstelveen 1599, te Gouda 1607. Verbannen 1619. Op Loevestein gevangen 1623. Gest. 9 Maart 1624.

Glasius, a. w. Dl. III, bl. 116—119.

* Cattenburgh, o. l. p. 118—123. — XX Paquot, o. l. T. I, p. 86, vs [1]).

* XX De enge poorte ofte predicatien over eenighe voortreff. texten.... der h. schrift., in de welcke.... ghehandelt wordt: 1 van de gheboden Godts ende Chr[i]...., 2 van de ware gehoorsaemheyt der geboden...., 3 van de nieuwe creature.... ende van de.... wedergheb...., 4 van de strijdt des vleesches ende des gheestes...., van 't eeuw. leven... Gepredickt ende... tot bevorderinghe van... ware godtsaligheyt.. in druck uytghegh. door Ed. Poppium... Ghedr. ter Goude, by J. Tournay, voor Andr. Burier. 1616.

Behelzende ééne pred. over Ps. CXIX, 62; vier over Luc. XIII, 14; drie over Joh. XVII, 3; drie over II Cor V, 17; twee over Gal. V, 16—18, ééne over Luc. VIII, 18. Achteraan een register. Dit boek is opgedragen aan de stat. v. Holl. of hare gecomm. raden, en aan de regeringen van Amst. en Gouda Met voorr., gedagt. 3 Aug. 1616.

---

1) Paquot geeft nog op: *Monodia* 1597. 4°. Abrenberg spreekt nog van *Christel. religie.* 12°, mij niet ter hand gekomen.

Hetzelfde. Midtsg. het Aen-hangsel van de Enge poorte, ende een tractaet van de erghernissen.... Tot Rott., bij de wed. (van M. Bastiaensz) 1630.

Op den titel het drukkersmerk, voorstellende, gelijk het omschrift luidt: „Josephus joodtsch historie-schrijver." Na het *Aenhangsel* (vgl. hieronder) volgen de *Werckingen tot de oprechte christ. gods-dienst behoorende.* Het *Tractaet* is eene predik. over Matth. XVIII, 7 (Vgl. hieronder *Verklaringhe over Matth. XVIII*, 7). Ook een register. ARRENBERG geeft eene goudsche uitg. van 1626 op, niet bestaande zoo ver ik weet.

· Tegen deze hernieuwde uitgave deed TRIGLAND in het licht verschijnen: *De kracht der godtsaligheyt* (Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 in *Het tweede deel* der *Opuscula* J. TRIGLANDII), hetwelk door EPISCOPIUS werd weerlegd (Vgl. hierboven bl. 43).

XX *Hetzelfde.* Mitsg. een Handt-boecxken..., alsmede Siecken-troost.... Alles met groote vlijt ende neerstigheyt te samen gestelt door ED. POPPIUM.... Tot Rott., by J. Naeranus. 1649.

PAQUOT zal deze uitg. bedoelen, waar hij opgeeft: Haarlem 1648. De opgave der teksten staat hier na de opdragt en de voorr. Op het *Aenhangsel*, de *Werckingen* en de *Verklaringe over Matth. XVIII*, 7, volgt nog, na het register, eene predik, over Eph. V, 15, 16. (Vgl. hieronder *Kleynoodt*). Het *Handt-boecxken* en de *Siecken-troost* (Vgl. hieronder) onder afzond. titel en met nieuwe pagin.

Ontdeckinghe van den oproerighen gheest der Contra-Remonstr.-ghes. binnen.... Oudewater. Vervatende een.... verhael van 't ghene.... ghepasseert is..., de.... stat. v. Holl.... schriftelijck overgelevert.... 22 Jan.... 1618.... Met een voor-r. ende na-reden, *enz.* 1618. (N°. 1395).

Vermoedelijk wel door POPPIUS gesteld en uitgegeven. JOH. CLOPPENBURGH noemde het later ook onder zijne geschriften. Zie ook *Afd.* 2 bl. 21.

Christel. vermaninghe van de ghetrouwe herders (teghenw. uytlandich....) aen haer.... gemeente, *enz.* 1619. (N°. 1668).

Geschreven „in Waelwijck desen 31 July."

* Ghebedt der verdruckte... ghemeente J. CHR[1].... in de provincien
XX van Hollant, tot Godt, *enz.* 1619. (N°. 1673).

Na het *Ghebedt* volgt een „Christ. overlech van ijder gelovich mensche, na ghedaene ghebedt."

* Troosteliick nieuwe-jaer, den christ. gemeynten der Remonstr...
XX toeghesonden van weghen hare herders...., om voorstant van waerheydt.... in ballinghschap verdreven, *enz.* 1620. (N°. 1747).

Achteraan een „Nieuwe-jaers liedt."

* Antwoordt op de.... calumnie der Contra-Rem...., daer mede sy...
XX de remonstr. predicanten, om voorstandt van de evang. waerheydt ende vryheydt der conscientie ghebannen zijnde, valschelijck beschuldighen, dat sy papisten zijn, *enz.* 1620. (N°. 1754).

Aan de gewone beschuldiging, dat de Remonstr. met Spanje en Rome heulden, had de overgang van P. BERTIUS tot de r. c. kerk nieuw voedsel gegeven.

* Nieuwe-jaer vervatende stoffe tot.... bedenckingen.... over religi-
XX ons saken in dese bedroefde tijden. Voor magistr., leeraers, *enz.* 1621. (N°. 1880).

Het bevat 10 artik. of stellingen, met uitvoerige bewijzen, en eindigt met aanspraken aan de overheden, de contra-rem en remonstr. predikanten.

* Ed. Poppij twee brieven, d'eene aen Barth. Nicolai...., daerop
XX een.... vonnisse.... teghen Poppium ghevolght is; d'ander aen de remonstr. ghemeynte binnen ter Goude, *enz.* 1621. (N°. 1886).

De 1ste brief is gedat. 24 Oct. 1621, de 2de „wt Vlielandt desen 4 Dec. 1621." Met een voorw. van den drukker. Ook behelst dit stuk de »Copye van 't vonnisse by de magistr. van der Goude van 't raedt-huys af-gelezen op 18 Nov. 1621 tegen Poppium ende sijn huysvrouwe, midtsg. hare kinderen."

* Aenwijsinghe van de.... mis-slaghen d. B. Nicolai.... van hem
XX tegen waerheyt ende liefde begaen, in sijn.... Clare ende nootw. antwoorde &c., tot voorstant van de goede sake der Remonst.... ende specialijck van de remonstr. gemeynte... binnen ter Goude, by forme van een brief aen.... Nicolai gestelt, met een voor-r. ende na-r. aen de remonstr. gem.... binnen ter Goude, ende.... in gheschrifte ghesonden door Ed. Poppium, *enz.* 1622. (N°. 1938).

Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op B. NICOLAI. De narede is ondert. „wt Vlielandt, desen 26 Mey 1622." Achteraan een extract uit het publicatie-boek van Gouda (de sententie van 18 Nov. 1622).

* Brief van Ed. Poppij..., ghevangen... tot Haerlem..., aen syn huys-
XX vrouwe Franzoyse van Wassen-hove, *enz.* 1623. (N°. 2029).

Geschr. op den dag zijner gevangeneming, 21 Jan.

* Aenhanghsel van de Enge-poort, vervatende een verclaringhe
XX over.... 1 Cor. 16: 13..., in twee predicatien af-gedeylt; ten dienste van de remonstr. gem... binnen der Goude, ende alle remonstr.-gesinde christenen, te wat plaetse sy zijn. Mitsg. een tractaetien inh. de werckinghen tot de.... christ. godsdienst behoorende ende betracht moeten worden ten op-sicht van Godt, ons naesten ende ons selven. Door Ed. Poppium, *enz.* 1624. (N°. 2072).

Vgl. hierboven *De enge poorte* 1630.

* Siecken-troost, d. i. aensprake.... aen de crancke luyden van al-
XX lerley soorten onder de christenen gherichtet, nae den staet van de wandelinghe die se elck, gheduyrende hare gesontheyt, geleyt hebben. Met grooten vlijt, ghetrouwicheydt ende naersticheydt te samen ghestelt door Ed. Poppium.... Met een voor ende na-reden, waerinne de gelegentheyt van 't.... werck wort te verstaen gegeven; mitsg. oock een sommier van 't werck, *enz.* 1625. (N°. 2111).

Vooraf een woord van den uitgever van dit handschrift, misschien een der gevangen pred. op Loevestein, waaruit blijkt dat Poppius dit stuk

„meest in syne ballinckschap t' samen gestelt" heeft. Het is echter onvoltooid. Van de vier deelen, waarop het werk schijnt aangelegd te zijn, bezitten wij slechts het 1ste geheel, het 2de voor een groot gedeelte.

Hetzelfde. Na de copye tot Amst., by J. A. Calom. 1626.

Op den titel eene keurige gravure, een vertrek voorstellende, waarin Poppius met een ander aan het ziekbed is gezeten.

Hetzelfde. Tot Haerl., gedr. bij Hans Passchiers van Wesbusch. 1648.

Achter *De enge poorte* 1649.

* Verklaringhe over de woorden des h. euang. Matthei XVIII
XX vers 7...., by forme van predic. ghestelt, ten dienste van de remonstr. ghem. Chr[i] binnen der Goude, ende alle remonstr.-ghez. christenen te wat plaetse sy zijn. Door Ed. Poppium... Ghedr. 1626.

* Handt-boecxken van de gheboden Godts ende J. Chr[i].... Met
XX groote vlijt ende neerstigheydt te samen gestelt, ende in twee deelen af-ghedeelt, door Ed. Poppium... Met een sommier van 't gantsche werck, *enz.* 1627. (N°. 2194).

Door den uitgever, Petrus Poppius, den zoon van Ed., opgedragen aan de remonstr. broeders: Verhoeven, Herberts, Ben, Gessel, à Doren en à Limburgh. Het 1ste dl. behelst „een inleydinge tot de verhandelinge der gheboden Godts," in 4 cap.; het 2de handelt: „van de gheboden Chr[i] ofte Godts in Chr[o]." in 5 cap.

Hetzelfde. Tot Haerlem, ghedr. by H. P. van Wesbusch. 1648.

Achter *De enge poort.* 1649.

* Kleynoodt vervatende eenige schriftjens d. Ed. Poppii...., de
XX welcke nae sijn overlijden gevonden zijnde, ofte hier ende daer onder verscheyden vrienden verstrooyt, nu hier in een bondel te samen zijn gebracht, ende tot stichtinge van veele in druck uytgeg. Alles noyt voor desen gedr. t' Amst., voor Corn. de Leeuw. 1647. 8°.

De opdracht aan de remonstr. gemeente te Gouda draagt de onderteekening van C. de Leeuw, die echter in dit exempl. aldus is omschreven: „Voor C. de L. door Niklaes Borremans." Hierin ook het *Ghebedt* (hierboven bl. 106) en de predicatie over Eph. V, 15, 16 (vgl. *De enge poorte,* 1649). Verder behelst dit bandje: Ed. Poppii *christ. bedenckinge over den droevigen standt der gem. Chr[i]*, *Eenige brieven*, *Eenige gebeden*, *Gedicht ter memorie van* Poppius, en *Klinck-dicht over het saligh overlijden* Poppii. Van die brieven en gebeden geven Cattenb, en Paquot, waarschijnlijk bij vergissing, nog eene afzond. uitg. op van 1649.

Ed. Poppius aanteykeningen, ofte historisch verhaal van 't-gene tusschen den syn. nat. ende de gecit. Remonstranten in ende buyten de synod. vergaderinge is ghepasseert; mitsg. 't gene daar op gevolght is. t' Amst., voor C. de Leeuw. 1649. f°.

Met voorr. van C. de Leeuw. Te vinden achter *De kerck. historie* van Uytenb. 1649.

Hetzelfde. En eenige andre dingen meer. Met een voor-reden, dienende tot wechneminge van scheuringhe. t' Amst., voor C. de Leeuw. 1649. 8°.

Misschien bezorgde N. Borremans ook deze uitgave. Achteraan eene *Korte openinghe aengaende de leere van de h. dryvuldigheit.* Er bestaan uitgaven, waaraan is toegevoegd de *Christ. bedenckinge* en al wat verder den inhoud van het *Kleynoodt* uitmaakt.

ADRIANUS BORRIUS.

(ADRIAAN VAN DEN BORRE).

Geb. . Pred. te Sommelsdijk 1580, te Strijen 1590, te Schoonhoven 1591, te Leiden 1603. Verbannen 1619. Gest. 1630.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 939, v.

* Cattenburgh, o. l., p. 17 sq.

* Brief van wegen de remonstr. predicanten, gheschr. aen hare ... ghemeenten, over de grouwelijcke conspiratie, *enz.* 1623. (N°. 2015).

Dit geschrift werd aangevallen in *'t Conspiratius collegie* (Vgl. *Afd.* 2, bl. 59) en de *Christ. ende vriend. vermaninge* (Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND).

* Ootmoedigh vertoogh.... der uytgheseyde remonstr. predicanten aan de.... stat. gen., den.... prince.... ende de.... stat. v. Holl...., tot declaratie van hare onschult.... noopende sekere.... conspiratie....; mitsg. aanhoudinghe om.... simpele onschuldighe oeffeninge haars gods-diensts, voor haar ende hare goede ghemeynten, *enz.* 1623. (N°. 2016).

„Ghepresenteert den 28 Martij." J. Trigland schreef hiertegen *Korte aenmerckinghe.*

* Tweede vertoogh van de wytgheseyde remonstr. predic. aen de.... stat. gen...., vervatende een vernieuwinge van haer Vertoogh den 28 Martij overghegh.; midtsg. verantwoordiginge teghen.... beschuldiginghen.... tegen 't eerste Vertoogh.... voortghebracht; oock redenen waerom sy haer by de contra-rem.-gheref. kercke niet moghen voeghen, noch het ghebruyck van hare gaven ende de bedieninghe van hare ghemeenten, deur teeckeninghe van de acte van stil-standt verloven, *enz.* 1623. (N°. 2023).

Den 15 Sept. aan de stat., den 21 aan Maurits overgegeven. Bestreden door J. Trigland in zijne *Tweede christ. ende vriend. vermaninge.* Cattenb. spreekt nog van een *Derde vertoog,* dat niet gedrukt is. (Vgl. *De Navorscher,* Dl. IX, bl. 266).

Copye van een missive.... van een remonstr. predic., *enz.* 1623. (N°. 2027).

Vgl. hieronder bl. 111.

NICOLAAS GREVINCHOVEN.

Geb. . Pred. te Rotterdam 1601. Verbannen 1619. Pred. te Frederikstad 1623. Gest. Mei 1632.

v. d. Aa, a. w. Dl. VII, bl. 406—409.

* Cattenburgh, o. l. p. 75—78.

* Dissertatio theol. de duabus quaestionibus hoc tempore controversis, quarum prima est de reconciliatione per mortem Chr[i] impetrata omnibus ac singulis hominibus, altera de electione ex fide praevisa. Sermone.... inchoata...., scripto continuata inter Guil. Amesium... et N. Grevinchovium...., non qualem ille eam edidit cum suo.... auctario, sed genuina illa atque integra; cui acessit.... Grevinchovii responsio ad Amesii Instantias. Roter. Bat., exc. Mathias Sebastiani. 1615.

Met indices. De »Epistola dedicatoria" van Grev. aan de regering van Rott. is van 20 Febr. 1615. Zie de gedeeltelijke vertaling hieronder. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op GUIL. AMESIUS.

* N. Grevinchovii... apologia publica et privata, hoc est, abstersio calumniarum Adr. Smoutii, quibus in suo..... Nic. Grevinch. heautontimoroumeno, ill. ordd., ac plerasque civitates Hollandiae, nec non Remonstrantes, eorumque patronos, socios, aliosque cum istis pacem colentes, nominatim vero N. Grevinchovium, in odium.... orbis christiani adducere satagit; ubi nonnulla quoque de potestate christ. magistratus in rebus eccl., de praedest. et providentia Dei circa malum, de gratia et lib. arbitrio, &c. parodicé delineantur. Roter. Bat., ap. M. Sebastiani [1617].

Met index en opdragt (gedagt. 30 Nov. 1617) aan C. P. Vroesen, J. v. Assendelft, J. v. Schagen, Adr. v. Mathenes, Arm. Rosendaal, P. Adr. Walenburch en J. Th. Versyden. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op ADR. SMOUT.

Cort berecht nopende seeckere copije van een remonstrantie.... in den druck van de Conferentie in den Haghe... vergheten..., vervaten in eenen seynt-brief.... Joannis Wten-bogaert aen synen vrient N. G.... ende door den selven.... wt-ghegheven, *enz.* 1612. (N°. 999).

Vgl. hierboven bl. 90 en *Afd.* 2 bl. 12. Met voorr. De brief is geschreven uit 's Hage den 16 Mei 1612.

Korte.... refutatie... van een.... boecxken.... uytghegh... op den name van Adam Hertwech van Rott., als den auteur...., int welcke hy.... wil bewijsen, dat gheloovighe, wat mogelijcke sonde dat se doen, evenwel zullen salich wesen, *enz.* 1612. (N°. 1024).

Op sommige exempl. staat de naam van Grev. als auteur geschreven. Vgl. *Afd.* 2 bl. 20.

Theologische verhandelinghe over twee pointcten....: van de verzoeninge door de doodt Chr[i] voor allen ende yeder mensche verwor-

ven...., van de verkiesinge uyt het voorzien gheloove...., tusschen G. AMESIUM.... ende N. GREVINCHOVIUM, *enz.* 1615. (N°. 1150).

Met de belangrijke brief aan de regering van Rott. en voorr. Dit stuk behelst de vert. van het 1ste ged. der *Dissert. theol.* „Wanneer wij zien" — zegt de drukker aan het einde — „dat u. e. dit teghenwoordighe wel opkoopt ende vlijtigh leest, alsdan zullen wy u. e. de reste doen hebben." Die „reste" is echter nooit verschenen.

* Vertoogh van.... nieuwigheden, nopende.... d'absolute praedest. metten aenkleven van dien..., om de welcke de contra-remonstr. scheurmakers haer... afscheyden;... strijdende met de leere van de catechismus, neder-l. confessie ende andere formulieren van de gheref. kercken hier te lande, *enz.* 1617. (N°. 1258).

Met voorw. Het verscheen in April.

Hetzelfde. Den tweeden druc. [1617]. (N°. 1259).

* Thien contra-rem. positien, voor grouwelijc.... verklaert in de.... geldersche syn. tot Arnhem...., uytghegh. tot opweckinge der Remonstr., *enz.* 1618. (N°. 1493).

CATTENB. onjuist: 1626. De aanleiding tot en de strekking van dit geschrift is in een woord aan den „aendachtige lezer" ontvouwd. Vgl. *Afd.* 2, bl. 23.

* T'Ghebesoigneerde, d. i. t' ghene in sekere heymelijcke vergader. binnen Rotterdam, by eenighe remonstr. predicanten.... is verhandelt gheworden in Martio.... 1619. Met een.... voorr..., waer in verthoont wort met wat recht eenighe remonstr. predic. over de voorsz. vergaderinghe in 's Graven H. by den hove van Hollandt worden ghemolesteert, *enz.* [1619]. (N°. 1658).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 57.

* Der Remonstranten kerck-gangh, d. i.... redenen, waerom de Remonstr.-ghes. hare afghesonderde vergaderingen niet en behooren na te laten. T'samenghestelt in forme van eene vermaninghe aen de opsienders van sekere remonstr. ghem. in Holl., ende nu, tot ghemeene dienst der vervolghde cruys-kercken.... in 't licht uytghegh., *enz.* 1619. (N°. 1671).

Belangrijk vertoog in 14 capitt., waarschijnlijk aan de rotterd. gemeente gerigt.

* Copye van een missive.... van een remonstr. predicant.... nopende de schriften H. SLATII,.... tot beswaeringhe der Remonstr. uytghegheven, als oock zyne weder-roepinge, *enz.* 1623. (N°. 2027).

D°. 17 Aug. 1623. De schriftelijke herroeping van SLATIUS, destijds in 't bezit van ADR. V. D. BORRE, is van 2 Mei. Vermoedelijk is deze brief van V. D. BORRE en gerigt aan GREV., die hem uitgaf; althans op sommige exempl. staat ook de naam van GREV. geschreven. Vgl. hierboven bl. 109.

* Naem-scherm der Remonstr., teghen de.... calumnien, uytghestroyt by den hove prov. in Holl., door 't uytgeven van het

lasterschrift H. SLATII.... gheint. Claer vertooch, mitsg. de twee brieven van JAN BLANSAERT, *enz.* 1623. (N°. 2028).

Ook hierin de „Wederroepinghe SLATII." Vgl. beneden op H. SLATIUS *Copie vant klaer vertoogh.*

* Amsterdamsche beroerte, d. i. waer. verhael van den oproer, die paesch-maendagh lest-l. binnen Amsterdam is voor-ghevallen. Met een aenspraeck, *enz.* 1626. (N°. 2140).

Een oude hand schreef op dit exempl.: „door N. GR." Vgl. *Afd.* 2, bl. 72.

Twee copien: d'eerste van een remonstrantie.... tot beswaernisse van de remonstr. predic., d'andere van een veranwoordinghe voor dezelve predic., *enz.* 1626. (N°. 2147).

Op dit exempl. wordt GREV. als de uitgever aangewezen. Vgl. *Afd.* 2, bl. 71 en 85.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1626. (N°. 2148).

Op dit exempl. wordt gelezen: „J. UITENBOOGAART, andre zeggen EPISCOPIUS." Dit is minder waarschijnlijk.

* Acta van eenige remonstr. dienaren, verantw. tegen.... Bedenckingen over de selve, *enz.* 1626. (N°. 2151).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 59.

* Vertoogh van den contra-rem. Joabs-kus, d. i. ontdeckinghe van de.... gheveynstheydt, die zeecker.... Contra-Rem. heeft gepleegt onder decsel van eenen Vermaen-brief aen de remonstr. gem. van den Briel, *enz.* 1626. (N°. 2153).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 80 *Waersch. vermaen-brieff.*

JOHANNES ARNOLDI CORVINUS (A BELDEREN).

(JOH. ARNOLDSZ. RAVENS).

Geb. . Pred. te Leiden 1606. Verbannen 1619. Gest. 1650.

A. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 753—755.

* CATTENBURGH, o. l. p. 45—47. — †† FOPPENS, o. l. T. I, p. 564. — ** SAX, o. l. T. IV, p. 203 [1]).

* †† Defensio sententiae d. J. ARMINII de praedestinatione, gratia Dei, libero hominis arbitrio &c., adversus ejusdem a.... D. TILENO....

1) De remonstr. bibl. te Amst. bezit tot heden geen der juridische werken van CORVINUS. Ten aanzien dier geschriften heerscht in de historia literaria eene groote verwarring. Sommige worden door dezen aan den vader, door genen aan den zoon (ARNOLDUS CORV. hoogl. in de regten te Maintz) toegekend. De knoop is des te moeijelijker te ontwarren, door dat de meeste dezer werken uiterst zeldzaam zijn geworden. Vermoedelijk zijn de volgende stukken van onzen CORV. *†† *Elementa juris civilis*, Amst. 1645. 12° — †† *Enchiridion jur. civ.* Amst. 1640. 12°. * 1644. 12°. *† 1649. 12°. *†† 1657. — *†† *Summarium jurisprud. rom.* Amst. 1644. 4°, * 1658. 12°. — *†† *Posthumus Pacianus.* Amst.

editam Considerationem. Auth. J. Arn. Corvino.... Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1613. 8o.

„Curatoribus acad. et consulibus civitat. Lugd." opgedragen. Met index en lat. gedicht „In Tileni et Corvini adversarias de praedest. disputationes." Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

* †† Responsio ad J. Bogermanni.... Annotationes, quibus vindicatam à.... H. Grotio..... Pietatem.... ordin. Holl. et Westfr. denuo impugnavit. Pars prima. Auth. J. Arn. Corvino.... Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1614.

Opgedragen: „Delegatis ordin. Holl. et Westfr." Vgl. hierna op H. GROTIUS en *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. BOGERMAN.

Responsio ad. J. Bogermanni.... Annotationes...., pars altera; in qua eorundem ordin. decretum pro pace ecclesiarum prolixe defenditur a J. Arn. Corvino.... Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1616.

Vooraf eene „epistola nuncupatoria ord. Holl. et West-Fr." Met registers op de beide deelen.

* †† Petri Molinaei novi anatomici mala encheiresis, seu censura Anatomes Arminianismi, qua omnia, quae P. Molinaeus... utraque libri istius editione, adversus.... J. Arminii et eorum quos in Belgio Remonstrantes vocant, doctrinam, veritati s. scripturarum consentaneam, de praedest., morte Chr[i], natura et gratia etc. disputavit, juxta ordinem capitum, paragraphorum et sententiarum singulatim examinantur. Auct. J. Arn. Corvino.... Francof. ad Moenum, exc. Erasmus Kempffer. 1622.

Opgedragen: „profess., pastor., caeterisque ecclesiarum inspectoribus, ob orthodoxae de praedest. doctrinae professionem ex synodi Dordr. decreto, per confoederatas Belgij provincias exauctoratis, tum iis, qui rigidiore ordinum edicto in exilium conjecti sunt, tum iis, qui in patria adhuc terra cum gemitu hic illic palantes vagantur." Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op P. DU MOULIN.

Idem. Edit. secunda. Francof. ad M., exc. Joann. Frid. Weissius. 1632.

* ** †† Christel. ende ernstige vermaninghe tot vrede aen R. Donteclock over sijne T'samensprekinge van de vertaelde theses... Gomari ende.... Arminii...., waer inne het verschil datter is tusschen de voorn. profess.... wort.... ontdeckt, ende.... aengheweesen, dat 't ghevoelen d. Arminij met het rechtsinnich gevoelen der geref. kercken niet en strijdet. Alles tot voor-

---

1643. 12o. †† 1652. * 1659. 12o. — *†† Arn. Clapmarii *de arcanis rerumpublic.* Amst. 1641. 12o. 1644. 12o. — In den *Catal. des livres comp. la bibl. de* M. Fr. Garcia de Leon Pizarro y Bouligny Brux. 1862, komen onder No. 137, 138, 141 en 212 enkele dezer werken voor. — Bovendien ontbreekt nog: *†† *Oratio in obit.* C. Barlaei. Amst. 1648. fo.

stant der waerheyt ende betrachtinghe van vrede.... in de kercke, *enz.* 1609. (N°. 802).

Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op B. DONTECLOCK.

Hetzelfde. De tweede editie. 1609. (N°. 803).

PETRI BERTII Liick-oratie over.... J. ARMINIUS.... Door een liefhebber verduyst, *enz.* 1609. (N°. 812).

Achteraan »Tranen" en »Claeg-liedt over de doot van ARMINIO" door A. M. P. Zie ook later op P. BERTIUS.

Schouwe over d. FR. GOMARI Proeve van.... P. BERTII Aenspraeck, by een van sijn discipulen... uytgegheven; waerinne de ghetrouwe dienaers van de blame die haer opgheleyt wort, dat sy veranderinghe in de waere religie soecken in te brenghen, ghesuyvert, en de puncten die soo hart hedensdaechs gedreven worden, de ghemeente voorgestelt worden, *enz.* 1610. (N°. 869).

Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op FR. GOMARUS.

Hetzelfde. De tweede editie. 1610. (N°. 870).

* Teghen-bericht jeghens d. FR. GOMARI Waerschouwinge over
†† de vermaninghe tot vrede.... aen R. DONTECLOCK.... ghedaen, waer inne teghen syne onbehoorlycke beschuldinghen gheprotesteert wert ende bewesen, dat den vermaender gheen veranderinghe in de religie ghesocht heeft. Vyt ghegeven door J. B. R., *enz.* 1610. (N°. 871).

Op de voorr. volgen de punten »van ARMINIO GOMARO voor den hoogen raet voorgehouden." Na het *Teghen-bericht* met nieuwe pagin. een »Antwoort op 't proef-stuck van de leere J. ARMINII."

* Schriftelicke conferentie, geh. in 's Gravenh.... 1611, *enz.* 1612.
†† (N°. 994).

Door CORV. uitgegeven, ofschoon CATTENB. dit stuk wel opgeeft doch niet onder zijne werken heeft gesteld, gelijk ten onregte in de *B. v. p.* wordt gezegd. Vgl. *Afd.* 2 bl. 11 en 12, waar ook de drie andere uitgaven voorkomen.

Verantwoordinge tegens de hevige predicatie F. HOMMII, gedaen.... XVI Oct.... 1616; daerinne.... bewesen wordt, hoe... FESTUS hem gheenssins en heeft gesuyvert.... van de.... dolingen, hem aengewesen in 't Munster van de leere der amsterd. predic., ende insonderheyt belanghende 't ghewichtige poinct van Godt te moeten dienen sonder insicht van belooninghe, *enz.* 1616. (N°. 1214).

Vgl. hieronder bl. 116 *Copye van sekeren brief.* Dit komt onder de werken van CORVINUS voor op een lijst zijner geschriften en die van andere Remonstr., met veel naauwkeurigheid opgemaakt door den remonstr. pred. NIC. BERGMAN. Vgl. voor *'t Monster* beneden op B. DWINGLO.

De bekeringe van den ghepredestineerden dief, of tweede t' samensprekinghe.... tusschen een remonstr.-gez. predicant.... ende een dieff..., waerinne voor oogen wert ghestelt hoe dat de.... leere der

Remonstr...., uyt de kercken der geun. landen geweert, nut.... is, om de menschen van zonden aff te houden, ende.... te brengen tot.... berou ende.... bekeringe, ***enz.*** **[1622]. (N°. 1952).**

Niet te verwarren met het roomsche pamflet: *De bekeringe... oft derde t' samensprekinghe* (*B. v. p.* N°. 1953). Op den titel nog het volgend vierregelig versje:

Thoont eens ghy Calvinist, dat u predestinacij
Tot boosheyt niet en drijft, noch waere boete weert.
Dat waere boete werckt de kracht der predicacij
Die ghij soo hart vervolcht, dees T'samen-spreking leert.

Hetzelfde. **In 't drie-en-twintighste jaer der dortscher reformatie. [1642].**

Zonder het versje. Vgl. voor andere uitgaven beneden op H. SLATIUS.

ONTWEKEN.

JACOBUS TAURINUS.

(JAC. VAN TOOR).

Geb. 1576. Pred. in 't Woud 1600, te Delftshaven 1601, te Utrecht 1605. Gest. 22 Sept. 1618.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 414—417.

* CATTENBURGH, o. l. p. 127—130. — XX PAQUOT, o. l. T. III. p. 620—622 1).

Brand-clock.... noodich ghetrocken in dese bedroefde.... tijden der ghevaerlijcke... nieuwicheden. Hier salmen oock vinden een nader... openinghe van de verclaringhe d. d. VORSTII op... schriftuerplaetsen, ghestelt achter de Waerschuywinghe van Frieslandt, ***enz.*** **1611. (N°. 950).**

Met voorw. van 17 Sept. Hiertegen verscheen een *Korte antwoorde* (Vgl. *Afd.* 2, bl. 8 en 25). Vgl. voor de *Waerschouwinghe: Catal., Stuk II Afd.* 1 op J. BOGERMAN.

Hetzelfde. Andere druk.

De kleine fileet op den titel verschilt. In vele lettergrepen komt *gh* voor, waar in de vorige uitg. alleen *g* wordt gelezen.

* XX **Cleynen wech-wyser, ghestelt tot onder-richtinghe der een-voudighen, om de harten, die in desen tijdt.... nauwlijcks en weten hoe sy haer draghen sullen, claerlijck aen te wijsen, wat wegh sy moeten in-gaen.... Na 't getuyghenisse van verscheyden.... onpartidighe autheuren der euang. geref. kercken**

---

1) V. ABKOUDE geeft op van zekeren J. TAURINI, *Bedenkingen over de historie van 't Samaritaense vrouwtje.* Delft. 8o.

wt-ghegheven door GEER-AARD VAN VRI-BURCH, *enz*. 1612. (N°. 1012).

Met voorr. van 22 Mei. De 2 brieven, (gedat. 15 Jan. en 15 Mei) waaruit dit geschrift bestaat, zijn geschreven naar aanleiding van de *Verklaringhe* van JACOBUS I en het *Antwoort* Is. CASAUBONI (Vgl. *Afd.* 2, bl. 10). In de 1ste brief is opgenomen de »Copie wt een brief van de aerdsbisschop van Cantelberch, gedat. 21 Aug. 1611."

* Van de onderlinge verdraagsaamheydt, die.... predic. als.... lidt-
×× maten.... met malcanderen.... behooren te onderhouden; tegen J. TRIGLANDII.... Recht-gematigden Christen. Door J. TAURINUS.... 'T eerste deel, *enz*. [1616]. (N°. 1191).

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

Hetzelfde. De tweede editie. [1616]. (N°. 1192).

×× Van de onderlinge verdraagsaamheydt.... Het tweede deel, *enz*. [1616]. (N°. 1193).

Aan het einde een register op beide dln.

* Naerder openinge.... tot.... aan-wijsinge van eenige manieren van spreken, gebruyckt by J. TAURINUM in zijn eerste deel van de Onderl. verdraagsaamheydt;.... aan.... burger-meesteren.... van Amst, *enz*. [1616]. (N°. 1194).

Met voorr., gedagt. 24 Febr. 1616, en narede.

* Post-bode. [1616].

Een geschriftje van 8 bladz., zonder afzond. titel. Voornamelijk over de handelwijze der amsterd. regering.

Copye van sekeren brief, daer inne beantwoort wort de.... na-reden, die F. HOMMIUS.... terstont na de predicatie op den 6 Nov. heeft ghedaen.... Met een.... discours.., daer uyt men can sien wat men van de selve, ende van FESTI handelinghe heeft te oordeelen, *enz*. [1616]. (N°. 1215).

Vgl. hierboven bl. 114 *Verantwoordinge*. Dit wordt als een geschrift van TAUR. opgegeven op de lijst van N. BERGMAN.

* Weegh-schael om.... te over-weghen de oratie van.... DUDLEY
×× CARLETON... in de vergaderinghe der.... stat. gen., *enz*. 1617. (N°. 1252).

Vooraf een kort woord tot den leser. Vgl. *Afd.* 2, bl. 28. *Representation*.

* In-houdt van eenighe brieven, aeng. de beroerten binnen Amst...
×× Met een discours aen.... patriotten ende liefh. des vader-landts, *enz*. 1617. (N°. 1261).

De 1ste brief behelst een paar pasquillen tegen de Remonstr. te Amst. aangeplakt. De 2de brief is van 19, de 3de van 20 Febr. Vgl. hieronder *Epistolica narratio*, en *Afd.* 2 bl. 18 en 27 *(Antwoort tot wederl.)*

Hetzelfde. Andere druk, vermeerderd met een bijvoegsel. 1617. (N°. 1262).

Hetzelfde. Andere druk, zonder bijvoegsel maar met een pasquil. 1617. (N°. 1263).

* Corte.... ondeckinghe van den luegen-geest,... verschenen in de....
XX Antwoordt tot wederl. van het discours, *enz.* 1617. (N°. 1267).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 27. PAQUOT spreekt ook van eene lat. uitgave, die mij onbekend is.

* Zedich-ondersoeck van eenige handelingen in Gelderlandt, *enz.*
XX 1617. (N°. 1296).

Op het onderzoek volgt een »Tafereel," behelzende de »leere der Contra-Rem." en daarna »het ghevoelen der Turcken oft Mahometanen," over dezelfde punten. Vgl. *Afd.* 2, bl. 22 (*Afghescheyt*) en bl. 27 (*Antwoort op seecker laster-schrift*).

Hetzelfde. Tweede editie. 1617. (N°. 1297).

Veel vermeerderd. Vooral het »tafereel" is uitgebreid.

* Na-sporingh hoe.... de prince van Orangien.... de bescherminge
XX deser landen heeft aenghenomen om de nederl. belijdenisse.... te mainteneren en t' ghevoelen der Contra-Rem.... over al in te voeren, *enz.* 1617. (N°. 1328).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 27 (*De rechte spore*).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1617. (N°. 1329).

* Ernstighe aen-spraeck aen de maeghdt van Hollandt, *enz.* 1617.
XX (N°. 1332).

Op rijm. Vgl. *Afd.* 2, bl. 28 (*Oprechte wee-klachte*) en *Catal*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op IS. ABBAMA (*Maechts antwoort*).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1617.

* Wat wonder-oudt-nieuws... hoe de remonstr. predicanten reysen...,
XX om de Jesuiten.... te besoecken, *enz.* 1618. (N°. 1376).

Vooral tegen F. DE LA BASSECOURTS *Apologie.* (Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1).

* Reuck-appel.... teghen de quade lucht.... by een on-ervaren wey-
XX man veroorsaeckt, door het opdoen.... van een.... Spore, tot verdedingh van de.... Na-sporingh, bethoonde hoe verre der Contra-Rem. doen van het christel. voornemen des voorn. vorsts is verschelende.... Ghestelt door een lief-h. der neder-l. vrijheydt, *enz.* 1618. (N°. 1398).

Vgl. de *Na-sporingh* hierboven en *Afd.* 2, bl. 29 (*Den orangien-appel*).

Hetzelfde. Andere druk. 1618. (N°. 1399).

Cort verhael van de.... disordre.... tot Oudewater ghepleeght, *enz.* 1618. (N°. 1400).

Uit den *Reuck-appel.* Zie bij Oudewater, *Afd.* 2, bl. 20, v.

* Notulen.... op het Af-scheydt der predic. van Nimme-
XX gen, *enz.* 1618. (N°. 1422).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 23.

* Den vraegh-al, in-houdende ettelijcke questien, *enz.* 1618.
XX (N°. 1428).

Met een voorr. »tot den niewsgierigen leser." Vgl. voor den *Andere vraech-al* enz. *Afd.* 2, bl. 29.

Hetzelfde. Andere druk. 1618. (N°. 1429).

* Bloem-potgen van.... bloemen.... uyt den hoff.... van CORN. VAN
XX DUNGEN, daer in den schadelicken ende fenijnighen reuck der selver cort ende claer wordt aengewesen, *enz.* 1618. (N°. 1492).

Met voorr. Het stuk is gerigt aan de „gecomm., midsg. den predic. ende ouderl. op den geld. syn., vergadert binnen Arnhem." (Vgl. *Afd.* 2, bl. 23). Vgl. *Catal.*, *Stuk II, Afd.* 1 op C. DUNGANUS *Pacificatie*, tegen welk geschrift dit stuk van TAUR. is gesteld.

XX Epistolica narratio.... tumultus amstelredamensis, *etc.* 1617.

Met voorr. Vertaling van *In-houdt van een. brieven*, hierboven.

Balance pour peser en toute equité et droiture la harangue du.... seigneur, mons[r] DUDLEY CARLETON...., faite n'agueres en l'assemblée des.... etats gen...., en la quelle est declarée la vraye origine des controverses et partialités, qui troublent maintenant tant l'eglise que la police...., et sont defendus ceux qui n'en sont point coulpables. L'an 1618.

Met afzond. voorr. van den onbekenden vertaler.

ADOLPHUS TECTANDER VENATOR[1]).

(ADOLF DE JAGER).

Geb. . Pred. te Alkmaar 1597. Gest. 1619.

v. D. AA, a. w. Dl. IX, bl. 71.

Reden-vreucht der wijsen in haer wel-lust ende belachen der dwasen quel-lust, in 't lachen Democriti door persoon-tooningh. Ghemaeckt van den wijs-gheerighen AD. TECT. VENATORE. Tot Alcm., ghedr. by Jacob de Meester 1603. Ende men vindtse te coop by den autheur ende den drucker.

Een blijspel op rijm in vijf bedrijven. Op den titel nog een tienregelig gedicht, dus aanvangende:

Als onverstandt macht heeft nae zijnen wil,
Soo moet verstandt recht-hebbend swijghen stil.

Nieuw-jaers-dicht, op de wijse van den 23 psalm. Door AD. TECT. VENAT, *enz.* 1604. (N°. 526).

Nootwendigh historisch verhael van allen swaricheyden...., in kerck-

1) In zeker pamflet (*Nachtcorter of praetgen* 1614) wordt van hem gezegd: „ick weet dat hij gheen van de ses conferenten is geweest, maer of hij met hen niet heeft geteyckent, gelijck noch veel andere, die niet willen bekent zijn, dat en weet ic niet." Het is echter zeker dat hij de remonstrantie niet mede onderteekende.

lijcken als politijcken saken...., binnen Alckmaer voorghevallen.... Teghens het laster-boeck C. HILLENIJ, *enz.* 1611. (N°. 923).

Hiertegen verscheen *Corte noodw. verantwoordinghe* (Vgl. *Afd.* 2, bl. 15, v.). Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op CORN. HILLENIUS (*Corte ende waer. verantw.*)

Kopije van een remonstrantie by AD. VENATOREM.... ontworpen, a°. 1610 in Jan., *enz.* 1611. (N°. 924).

Vgl. de lat. vertaling hieronder.

Een claer.... vertooch van d'alckmaersche kerck. gheschillen, gheresen.... 1608 ende 1609. Rijms-wyse als een spel van sinnen ghestelt, *enz.* 1611. (N°. 926).

De schrijver is ongetwijfeld VENATOR.

Theologia vera et mera.... Een suyver.... fondament-boeck, door.... schriftueren.... alle kinderen Gods... in de hooft-stucken der christ. religie onderwijsende. Met een devotie-boec...., tot een spiegel des wel-levens in elcken state, ende vertroostingh in allen nooden. Met een dedicatie, daar in 't rechte middel van de reformatie der religie...., sonder aanstoot van eenighe gesintheyden ende tot dienst van allen ghemeynten, *enz.* 1617. (N°. 1310).

Met kort voorw.

Declaratio A. VENATORIS.... a°. 1610.... ordin. Holl. et Westfr. exhibita, qua praecipue respondet sex quaestionibus super doctrina ejus a senatu eccles. alcmariano propositis, belgicae relationi historicae.... inserta, nunc vero latine cum aliis.... actis... excusa, ut judicent eccl. omnes orthodoxae. Praemissa est prior ADOLPHI ad easdem quaestiones responsio, nudis scripturae contextibus instituta. Anno 1612.

AFGEVAARDIGDEN TER VERGADERING VAN 5 MAART 1619 TE ROTTERDAM.

PETRUS CUPUS.

Geb. 1579. Pred. te Kralingen 1604, te Woerden 1618. Verbannen 1619. Op Loevestein gevangen 1623. Pred. te Rotterdam 1633. Gest. 24 Nov. 1646.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 929—931.

* CATTENBURGH, o. l. p. 51, sq.

* Aenwysinghe van de onbehoorlicke wyse van doen, die m. ADR. SMOUTIUS ghepleecht heeft in syn boeck.... Eendracht &c. Tot waerschouwinghe van vele eenvoudighe luyden, die door sulcke.... schriften tot quaet ghevoelen teghen.... ARMINIUM ende.... andere

predikanten.... opghehitst konnen worden.... Door P. CUPUM, *enz.* 1610. (N°. 884).

De naam des schrijvers staat hier op den titel voluit. Vgl. voor dit en het volgende *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op ADR. SMOUT.

* P. CUPI ondersoeck over d' Onschult.... ADR. SMOUTII, waer in bewesen wordt dat d. SMOUTIUS sick niet alleen na behooren niet onschuldicht, maer oock P. CUPO nieuwe oorsaeck heeft gegeven, om hem.... sijne onbehoorlijcke wijse van doen.... aen te wijsen, *enz.* 1610. (N°. 886).

Dit stuk is slechts gedeeltelijk voltooid. CUPUS staakte de uitgave, toen hij het bevel der staten vernam, om „teghen malcanderen niet te schrijven."

CAREL RIJCKEWAERT.

Geb. 24 Aug. 1582. Pred. te Oost-Voorn 1604, te Utrecht 1609. Verbannen 1619. Weder pred. te Utrecht 1632. Gest. 1 Jan. 1650.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 244—246.

* CATTENBURGH, o. l. p. 124 sq.

Brief aen de verdruckte ghemeynte J. CHR[i]. binnen... Utrecht, *enz.* 1619. (N°. 1660).

Uit Waalwijk geschreven. Vgl. hierbij *Afd.* 2, bl. 61.

Consideratien van eenighe ledematen van de ware.... gheref. kercke op 't boecxken van C. V. D.... Redenen van consideratie, *enz.* 1626. (N°. 2152).

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op C. DUNGANUS.

* Eene korte brief aen de Remonstranten.... om haer met kloeckmoedicheydt te onderstutten, teghens den brief die van weghen de.... staeten van Holl.... is afghelesen, *enz.* 1627. (N°. 2176).

Ook onder de geschriften van PASCHIER DE FIJNE opgenomen (zie beneden).

* Kort vertooch van den schuldighen plicht der christenen tot het gebruyck des h. avontmaels. Gedaen ten dienste ende tot nut van alle goede christenen. Tot Rott., voor J. Naeranus. 1640. 8°.

Hoewel „principalick uyt-ghegeven ten dienste van de rem.-ghes. gem. tot Amst.", zoo is het toch opgedragen aan de gemeente te Utrecht, „omdat dese vrucht op (haren) acker eerst ghewassen zijnde, (haer) vooral toekwam."

Laetste predicatie van.... C. RYCKEWAERT.... over de woorden.... PAULI Ephes. V, XI... in de vergad. der remonstr.-geref. christenen binnen Utrecht gepredickt, des avonds op den eersten dagh van 't jaer 1650. t' Utr., by Gysbert v. Zyll en Dirck v. Ackersdyck. 1650.

Met kort voorw. en eenige gedichten, waaronder van ANT. V. ZYLL en ADR. HOGERBEETS. RYCK. stierf op den kansel onder het uitspreken dezer leerr.

SAMUEL LANSBERGEN [1]).

Geb. . Pred. te Rotterdam 1608. Verbannen 1619. Weder pred. te Rotterdam 1632. Emer. 1667. Gest. 24 Oct. 1669.

TIDEMAN, a. w. bl. 29, 31, 47, 50.

* CATTENBURGH, o. l. p. 101 [2]).

Ghespreck over de leere van de transubstantiatie...., ghehouden binnen Antwerpen, tusschen FR. LANSBERGIUM. f... ende patrem GAUDA.... Wt-ghegeven door S. LANSBERGIUM Fr.f... ende by hem met sekere annotatien op den kant verrijckt. Tot Rott., by M. Bastiaensz. 1609.

Met opdragt, gedagt. 15 Aug. en ondert. door S. LANSB., »aen de r. patres, d. GAUDAM, ende d. CORNELIUM CORNELII, priesters der ghenaemder soc. Jesu. Aan het slot een »Copye van de ghetuyghenisse," door den secret. der rotterd. regering, A. Willemssen, geteekend. Zie bij FR. LANSBERGEN hieronder, waar nog eene andere uitg. van 1609 voorkomt.

Hetzelfde. Tot Rott., by M. Bastiaensz. 1610. Met privilegie voor 6 jaren.

Met opdragt van S. LANSB., gedagt. 10 Aug. 1610, aan de regering van Rott., waarna een voorber. van S. LANSB. over de lasteringen van JOH. DE GOUDA. Aan het einde een »Antwoorde" van S. LANSB., »op de schimp-vraghen" van GOUDA en een »Beslyt" (sic) tot de regering van Antwerpen.

* Christel. aenleydinge tot.... verdraechsaemheyt over de huydensdaechsche verschillen, in dewelcke grondichlijck werdt aenghewesen, dat... H. BULLINGERUS, hoewel.... van eenderley ghevoelen met de Remonstranten;.... voor een leeraer der gheref. kercke is erkent, ende volghens dien dat de Remonstr., als die.... met d. BULLINGERO over-een stemmen ende de kerck. eenigheyt behouden, geensins en mogen ghesuspecteert... werden. Alles... door S. LANSBERGIUM, *enz*. 1612. (N°. 1022).

Met belangrijke opdragt aan de regering van Schiedam, gedagt. Rott. 15 Dec. 1612.

Doots-vonnis teghen de paepsche transubstantiatie, wt de heyl. schriftuere ende de oudt-vaders vergadert ende te zamen ghestelt, door S. LANSBERGIUM.... teghen JOH. DE GOUDA, jesuwijts-priester tot Antwerpen. Tot Rott., by Jan Janszoon. 1612.

Met voorr. van 1 Mei. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op JOH. DE GOUDA.

Hetzelfde. 1612.

Onveranderde uitgave, doch met een ander titelblad, waarop de leer der

---

1) Hij had de remonstrantie niet onderteekend.

2) Ontbreekt: *Leidsman ter zaligheit*. 1626. 4°. (CATTENB.) en de uitg. van UYTENBOGAERTS *Onderwysinge* met de schriftuurplaatsen (vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. liter. der Remonstr.*, bl. 20, v.). Vgl. *De Navorscher*, Dl. VIII, bl. 100, 165, 273, 278, 299. IX, 266.

transsubstantiatie, in eene keurig uitgevoerde prentverbeelding, zinnebeeldig wordt voorgesteld.

Predicatie, gedaen ter oorsaecke van het droevich af-sterven van wijlen PETRUS CUPUS ende BENJAMIN SAPMA...., dienaren.... der... rem. gem. tot Rotterdam. Door S. LANSBERGEN. Tot Rott., gedr. voor Corn. Jacobsz. den Abt. 1647.

Tekst: Num. XXIII: 10. Achteraan nog een »Avondt-gesang."

HERBOLDUS THOMBERGEN.

Geb. . Pred. te Roermond, te Gouda 1600. Verbannen 1619. Gest. .

TIDEMAN, a. w. bl. 29, 320.

* CATTENBURGH, o. l., p. 133, sq 1).

* De cleyne zandt-berch van parabolen ende gelijckenissen, uyt de groote bijbel der edeler nature, uyt de h, schrift., uyt den historien ende uyt de bevindelijckheyt, allen wtlanders ende vreemdelinghen deser werelt, tot opweckinghe ende nadencken by een vergadert ende int licht ghegheven door H. THOMBERGIUM. Ghedr. ter Goude, bij J. Tournay. 1612.

Met eene zeer belangrijke opdragt aan de regering en de burgerij van Gouda. Het behelst 900 parabelen. Aan het einde een geschreven register.

D. THOMBERGIUS lof-dicht ter eeren.... FREDERICK HENRICK...., over sijn.... victorien van 's Hertoghen-bosch, *ens.* 1629. (N°. 2290).

ADRIAAN SYMONSZ.

Geb. . Pred. te Charlois 1605. Verbannen 1619. Teekent de acte van stilstand 1622. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 29.

Verscheyden onwaerheden ende contradictien, ghestelt in een zeker boecxken door PETRUM VAN WASSENBURGH...., teghens REYNIER BORMANS ende my onderschreven in druck uytgheghevèn, ende nu aengewesen ende weder-leyt. Door ADR. SYMONSZ.... Tot Leyden, by G. Basson. 1617.

Met voorw. ADR. SYMONSZ had eerst uitgegeven: *Copie van een schrift, vervat. zekere antwoort van* P. WASSENBURCH, waarop deze een *Antwoort op een zeker laster-schrift* het licht deed zien. Vgl. voor dit en het volgende *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op P. WASSENBURCH.

Een spongie tot verlichtinghe van den donckeren Spiegel van P. WASSENBURGH...., daer-in dat oogen-schijnelijcken ontdect wor-

---

1) Vermoedelijk gaf hij in 1616 ook nog uit eene vert. van SEB. FRANCKS *Van het rijcke Christi.* Vgl. *De Navorscher,* Dl. IX, bl. 33.

den de menighvuldighe ontrouwigheden ende onwaerheden, die hy in syn schrift heeft begaen. Ghestelt door ADR. SYMONSZ.... Ghedr., by Philips Philipsz. 1618.

Korte verandtwoordinghe van ADR. SIMONSSOON.... teghen de menichvuldighe lasteringhen hem by den Remonstr. naghegheven, *enz.* 1622. (N°. 1937).

Met zeer belangrijke voorr.

AFGEZET.

DANIEL WITTIUS.

Geb. . Pred. te Schoonhoven 1609. Afgezet door de gedep. der delftsche syn. 1618. Pred. te Gouda 1632. Gest. Sept. 1650.

TIDEMAN, a. w. bl. 74, 133, 253. 282.

Zedich ondersoeck d. J. ARMINII.... op het boecxken, welck d. G. PERKINSIUS.... uytgegh. heeft, van de.... predest.... Wt het lat.... overgeset.... Ghedr. ter Goude, by J. Tournay. 1617.

In twee dln. Zie hierboven bl. 28.

THEODORUS HERMANNI HERBERTS.

(DIRK HERMANSZ. HERBERTS).

Geb. . Pred. te Gouda 1597. Afgezet door de z. holl. syn. 1619. Teekent de acte van stilstand 1620. Gest.

V. D. AA, a. w. Dl. VIII, bl. 636, v.

Cort ende claer bewijs uyt de h. schriftuyr, van 't ghevoelen der gheref. leeraren, die ten huydighen daghe van sommighe Remonstranten ghenoemt worden, aengaende de godl. predestinatie ende andere aenclevende poincten. Met corte opening ende verclar. van de princip. schrift.-plaetsen, die hier souden moghen schijnen teghen te strijden. In vier capitt..., ende ghestelt tot dienst van.... die int corte.... onderricht hier van soecken. Door D. H. HERBERS.... Ter Goude, bij Andr. Burier. 1616. 8°.

Opgedragen (d°. 6 Mei) aan de regering van Gouda. Met uitvoerige voorr. Aan het einde: ghedr. by J. Tournay. Door CATTENB. (p. 93) ten onregte onder de geschriften zijns vaders opgenomen. Vgl. hierboven bl. 17.

Hetzelfde. Tweede editie, van nieuws oversien ende alleen in de voorr. tot vrede vermeerdert. 1616. 8°.

De opdragt is get. »Binnen ue. stadt Gouda, den 6 Mey 1616, ende

voor de tweedemael den 15 Aug. des selven jaers." De voorr. is van Aug.

Hetzelfde. Derde editie, van nieuws oversien. Rott., gedr. by J. Naeranus. 1647. 8°.

Zie ook *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem. ger. kerk te Rott.*., bl. 124, No. 151.

Christelijcke verdedigingh ende breeder bewijs uyt de h. schriftuyr van de leere der geref. kercken-dien., die men Remonstr. noemt, aeng. de godtl. predest. Gestelt op 't Teghenbericht J. REVIJ,... uytgeg. tegen mijn Cort ende claer bewijs &c. Verdeelt in vijf deelen, in welcke drie eerste de leere van d'absoluyte verkiesing ende verwerping.... ondersocht ende met Gods woordt wederleyt wordt, ende in de twee laetste de verkiesing der geloovigen ende verwerping alleen der.... hartneckigen beweret ende.... versterckt wort. Tot dienst van.... die naerder onderricht hiervan soecken. Door D. H. HERBERS.... Ter Goude, by A. Burier. 1617. 8°.

De opdragt aan de gedep. stat. v. Overijssel is gedagt. „Binnen der Gouw. In Nov. 1617." Met inhoudsopgave en twee registers aan het einde. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. REVIUS en *De Navorscher* Dl. IX, bl. 33.

Verification briefve et claire par la parole de Dieu, de l'opinion des.... Remonstrants, touchant la predestination.... Avec.... explication.... des passages.... de l'escriture, qui y pourroyent sembler estre contraires.... Par D. H. HERBERS.... A. der Gouw, chez A. Bourier. 1616. 8°.

Fransche vert. van het *Cort ende claer bewijs* door H. zelf bezorgd. Zonder opdragt en met de uitgebreide voorr. („escrit au mois de Juin") van de 2e nederd. uitg. Na de voorr. nog: „quelques sentences de feu docteur FRANCOYS DU JON."

CASPARUS BARLAEUS.

(KASPAR VAN BAERLE).

Geb. 12 Febr. 1584. Pred. te Nieuwe Tonge 1609. Onder-regent van het stat. collegie te Leiden 1612. Afgezet 1619. Hoogl. te Amsterdam 1631. Gest. 14 Jan. 1648.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 28—33.

* CATTENBURGH, o. l. p. 6—10. — ** SAX, o. l. T. IV. p. 251, 588. — †† FOPPENS, o. l. T. I. p. 165 sq 1).

* C. BARLAEI BOGERMANNUS ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ, sive examen epistolae
** dedicatoriae, quam suis ad Pietatem... ord. Holl. ac Westfr. notis praefixit J. BOGERMANNUS.... In quo etiam crimina a

---

1) Vgl. voor het ontbrekende CATTENB., FOPPENS en ARRENBERG.

M. Slado impacta Erasmo.... diluuntur. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1615.

Aan de regering van den Briel, met name aan Otto van Sevender, J. Hertochfeld en Nic. Erckenbout opgedragen. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. BOGERMAN en M. SLADUS.

* **C. Barlaei dissertatiuncula, in qua aliquot patriae nostrae theologorum et ecclesiastarum malesana consilia et studia justa orationis libertate reprehenduntur. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1616.**

* **Epistola eccles., quos in Belgio Remonstrantes vocant, ad exterarum eccl. reform.... theologos, qua sententiam de praedest.... exponunt, et enati aliquot ab hinc annis ob haec ipsa in eccl. belg., ac indies magis magisque gliscentis dissidii fontes causasque aperiunt. Opposita epistola delegat. classis Walachrianae, cet. 1617. (N°. 1311).**

Met voorw. De brief der gedep. van de classis van Walcheren is hierachter gevoegd.

†† **C. Barlaei oratio de ente rationis, habita in auditorio theol. cum logicam auspicaretur, IV non. Febr. a°. 1618. Lugd. Bat., ex off. G. Basson. 1618.**

C. Barlaei Argo batava, inscripta virtuti ac fortunae.... Petri Heinii, classis, quae sub ductu.... societ. Indicae...., ord. gener.... auspiciis, ad occidentem militat, praefecti. Lugd. Bat., ap. G. Basson. 1629. f°.

Lat. gedicht. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stadt Amst.*, bl. 877, N°. 107.

C. Barlaei poemata, tum quae antehac edita fuerunt, tum quae jam singulari libro nova in lucem prodierunt. Lugd. Bat., ap Andr. Clouquium. 1630. 8°.

Met opdragt aan Corn. v. d. Mijle, gedagt. »ipsis idib. Martii 1628." Het 1ste ged. behelst de poemata heroica, het 2de, onder nieuwe pagin., de elegieen en andere gedichten. Het »Liber novus in quo, praeter alia, illustres federati populi victoriae, jam nuper domi ac foris partae, celebrantur," heeft een afzond. titel en is aan C. Huygens opgedragen.

†† **C. Barlaei poematum edit. nova. Priore castigatior et altera parte auctior. Cum priv. Lugd. Bat., ex off. Elzeviriana. 1631. 12°.**

Met geill. titelblad en opdragt aan v. d. Mijle van 30 Apr. 1631. Hierin niet de opdragt. aan Huygens. Zie *Catal. libr. bibl. Thysianae in acad. Lugd. Bat.* p. 7.

* **C. Barlaei Antverpiani poemata. Edit. IV. Altera plus parte auctior. Pars I. Heroicorum. Amst., ap. J. Blaeu. 1645. 12°.**

Met opdragt van Huygens, gedagt. Amst. 16 Sept. 1645. Vooraf de »Periochc libr. heroic." Achteraan een brief van Armandus card. de Richelieu (Paris VIII, kal. Febr. 1642) aan Barlaeus.

* **C. Barlaei.... poematum pars II, elegiarum et miscellaneorum carminum. Amst., ap. J. Blaeu. 1646. 12°.**

Met opdragt aan Dan. Schonck, gedagt. Amst. 20 Oct. 1645. Cattenb. en Foppens geven nog eene uitgave op van 1655.

C. Barlaei Athenaeum, sive in ill. Amstelodamensium scholae inaugurationem poemation, ad ejusd. reip. senatum. Amst., ap. G. Blaeu, 1632. f°.

Zie voor dit en de beide volgende stukken: *Catal. v. d. bibl. d. stadt Amst.* bl. 877, N°. 107.

C. Barlaei mercator sapiens, sive oratio de conjungendis mercaturae et philosophiae studiis, habita in inaugur. ill. Amstel. scholae, V id. Jan. CIϽIϽXXXII. Amst., ex typ. G. Blaeu. 1632. f°.

Met opdragt aan de reger. van Amst. Zie ook *Catal. v. d. bibl. d. stadt Amst.* bl. 616 N°. 28. Vgl. de vertal. hieronder.

C. Barlaei triumphus Feder. Belgii, super debellatis ad Mosam urbibus, Venloa, Strula, Rurmunda, Trajecto &c., pluribusque ad Scaldin victis castellis, Deo vindice, auspic. potent.... ordinum, armis ac.... virtute.... Frederici Henrici.... Amst., ap. G. Blaeu. 1632. f°.

Lat. gedicht.

C. Barlaei oratio de animae humanae admirandis, habita in ill. Amstel. gymnasio cum libros Aristotelis de anima interpretaretur. Amst., ap. G. Blaeu. 1635.

Zie voor dit en het volgende de *Collectio Voorstiana* op de stads bibl. te Amst.

* C. Barlaei epigramma in problemata Manassis Ben-Israël, cum analysi et brevibus notis, quibus perspicue... verbo Dei deciditur quaestio quaedam maximi momenti à quibusdam recentissime mota in Belgio. Impr. per haeredes s. v. v. 1636.

Na het *Epigramma* en de „annot.," onder afzond. titel: *Vindiciae epigrammatis. Amst. ap. J. Blaeu* 1636. Aan het einde een lat. gedicht van v. B. „Ad theologum lucifugum."

C. Barlaei oratio de coeli admirandis, habita in ill. Amstel. schola, XI Febr CIϽIϽCXXXVI. Amst., ap. Joh. Blaeu. 1636. f°.

Zie voor dit en de beide volgende stukken: *Catal. v. d. bibl. d. stadt Amst.* bl. 877, N°. 107.

C. Barlaei homilia in praesepe, sive nativitatem Domini... J. Chri. Recitata in ill. Amstelod. gymnasio, XXVII Dec. CIϽIϽCXXVI. Amst., ap. J. Blaeu. 1637. f°.

Aan het einde een lat. gedicht.

C. Barlaei oratio panegyrica de recepta Breda,.... Frederico Henrico.... dicta. Recitata fuit in ill. Amstelod. gymnasio. XIX Oct. CIϽIϽCXXXVII. Amst., ap. G. et J. Blaeu. 1637. f°.

* †† Medicea hospes, sive descriptio publicae gratulationis, qua..... Mariam de Medicis excepit senatus populusque amstel. Auct. C. Barlaeo. Amst., typ. Joh. et Corn. Blaeu. 1638. f°.

Foppens onjuist 1639. Met opdragt aan de burgem. v. Amst. en 16 platen. Zie *Catal. libr. bibl. Thys.*, p. 7 en *Catal. v. d. bibl. d. stad*

Amst., bl. 897, N°. 136. Ook opgenomen in C. Barlaei *orationum liber*. 1652, hieronder. Zie de vertaling beneden.

†† C. Barlaei oratio panegyrica de victa Hispanorum regis classe..., duce facti.... Martino Trompio.... Recitata in ill. Amstel. gymnasio, XIII Nov. a[i] CIↃIↃCXXXIX. Amst., ap J. et C. Blaeu. 1639. f°.

Zie voor dit en de beide volgende stukken. *Catal. v. d. bibl. d. Stad Amst.* bl. 877, N°. 107.

C. Barlaei Auriacus triumphans, sive in victam.... Hispaniarum regis, in Freto Britannico, classem poemation. Ad Fred. Henricum.... Amst., ap. J. et C. Blaeu. 1639. f°.

C. Barlaei Christus patiens, sive homilia in historiam passionis Domini.... J. Chr[i]; recitata in ill. Amstel. schola, XXV Mart. CIↃIↃCXLI. Amst., ap J. et C. Blaeu. 1641. f°.

Achteraan een lat. gedicht.

C. Barlaei panegyris, de laudibus.... cardinalis Armandi Joannis Plessiaci, Richelii ducis.... Amst., ap. J. et C. Blaeu. 1641. f°.

Aan het einde nog twee lat. gedichten: »in effigiem" en „in insignia cardinalis." Op het titelblad van dit exempl. (Zie *Catal. libr. bibl. Thys*, p. 7) staat geschreven: „Auctori donata sunt sex millia coronatorum."

C. Barlaei oratio in adventum... reginae Henricae Mariae... cum... filiam Mariam..., Frederici Henrici filio Guilielmo matrimonio junctam, Federat. Provinciarum terris urbibusque inferret. Amst., ex typogr. J. Blaeu. 1642. f°.

Achteraan: „Epigrammata inscripta spectaculis in adventum reginae Amstelodami exhibitis." Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 7.

Faces Augustae sive poematia, quibus.... nuptiae a.... Jac. Catsio... antehac belg. versibus conscriptae, jam a C. Barlaeo et Corn. Boyo lat. carmine celebrantur. Ad.... Elizabetham, Fred. regis Bohemiae.... filiam. Dordr., sumpt. Matth. Havii et typis Henr. Essaei. 1643. 8°.

Met keurige figuren in den tekst. Hierachter, telkens met nieuwe pagin., C. Barlaei *dialogi aliquot nuptiales*, C. Barlaei *faces sacrae sive hymnus Salomonis*, J. Lydii *serm. convivalium libri duo*. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.*, Dl. II, bl. 268.

C. Barlaei epicedium in obitum.... S. Episcopii eccles. et.... theol in... Batav. acad. antehac professoris... Amst., ex typogr. J. Blaeu 1643. f°.

C. Barlaei orationum liber. Accesserunt alia nonnulla varii et amoenioris argumenti. Edit. tertia correctior et auctior. Amst, ap, J. Blaeu. 1661. 12°.

Met opdragt aan Joachim Vicofortius, get. Amstel. 20 Jun. 1643. Volgen twee brieven van H. de Groot (28 Mart. 1630, 27 Aug. 1639) en drie van P. Cunaeus (10 Febr. 1632, 12 Apr. 1633, 19 Jan. 1637) aan Barl. Vooraf eene inhoudsopgave.

Cattenb. en Foppens geven uitg. op van 1652, de laatste ook eene van 1643.

* Discours.... van C. BARLAEUS...., waerin met.... vrymoedicheyt.... bestraft worden de.... raedtslaghen.... van sommmige (*sic*).... predic., *enz.* 1616. (N°. 1218).

* Clachte ende bede der Remonstr... aen den... prince van Oraengien, *enz.* 1618. (N°. 1544).

* Vale houdende verclaringe, in wat voeghen de sinodus nat. tot Dordr., den Remonstr. afscheyt heeft ghegheven, *enz.* 1619. (N°. 1592).

Gerigt »aen de doct., prof., predic., in de syn. nat. vergadert." Zie ook *Afd.* 2, bl. 52.

* Vertroostinghe aen de remonstr. kercken.... over het.... bannissement van hare.... predic., *enz.* 1619. (N°. 1654).

Vgl. hierbij de *Resol.* van 5 Julij, *Afd.* 2, bl. 70.

* Kort bewijs van den verkeerden aerdt.... van P. DU MOLIN, ghetoghen uyt sijn.... Anatome arminianismi, d. i. ontledinge der armin. leeringhe. 1620. (N°. 1749).

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 2 op P. DU MOULIN.

Send-brief ingestelt op de naem van me-vrouwe de princesse AMELIA, als schrijvende aen haeren man FREDERICK HENRICK...., te dier tijdt als hy hem voor 's Hertogen-Bosch al te seer waeghde. Eerst int lat. beschr. door.... C. BARLAEUS, ende nu int nederl. uytgeg. Gedr. tot Leyden, by G. Basson. 1630. f°.

Aan het begin en aan het einde ook gedichten van P. SCRIVERIUS.

C. v. BAERLES oratie over de zee-strydt.... in Duyns, ghedaen.... t' Amst., den 13en van slachtm... 1639, *enz.* 1639. (N°. 2671).

Blyde inkomst der allerdoorl. koninginne, MARIA DE MEDICIS, t' Amst. Vert. uit het lat. des.... hn. K. v. BAERLE... t' Amst., by J. en C. Blaeu. 1639. f°.

Vert. van *Medicea hospes* hierboven. Met de platen. Vgl. ADR. PARS *Index batavicus*, bl. 328.

C. BARLAEI verstandighe coopman of oratie, handelende van de t' samen-voeginghe des koop-handels ende der philos., ghedaen.... doen de verm. schole van Amst.... inghehuldet wierde.... op den negenden. Jan. 1632. Wt de lat.... vert. door WILH. ANT. BUYSERIUS.... Ghedr. t' Ench., voor den autheur W. Buyserius. 1641.

In twee kol. gedrukt. In de *Coll. voorstiana* op de stads bibl. te Amst. Vgl. de lat. uitgave hierboven.

Verscheyde nederl. gedichten van P. C. HOOFT, C. HUYGENS, C. BARLAEUS, TESSELSCHADE, VONDEL... en anderen. Het tweede deel, verzam. door J. v. M. t' Amst., voor Lodew. Spillebout. 1653. 8°.

Met voorr. van den uitgever aan JAN SIX en register. Behalve van BARL. zijn hierin ook gedichten opgenomen van G. BRANDT en J. WESTERBAEN. Vgl. ook beneden op H. DE GROOT.

C. v. Baerles oratien en blyde inkomst van Maria de Medicis. Uyt het lat. vert. t' Amst., bij Jan van Duisberg. 1662. 8°.

Met opdragt in poezij van den uitgever aan Koenr. Siewertsz Adelborst. Op het titelblad v. Baerles portret in medaillon.

Hetzelfde. Nieuwelijks met zijn gedichten verrijkt. Uit het lat. vertolkt. t' Amst., by Baltes Boekholt. 1689. 8°.

Met geill. titelblad en opdragt van den uitgever aan mr. J. Borreel. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 316.

Poezy van C. v. Baerle bij een verz. en met eene levensbeschr. diens dichters verm. door mr. P. J. Scholl.... Ter boekdr. van J. van de Velde Olivier. 1835. 12°.

Met portret van v. Baerle. Aan de stad Zierikzee opgedragen. Zie nog eene andere verzam. *Catal., v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 230.

Brasilianische Geschichte, bey Achtjähriger in selbigen Landen geführeter Regierung sein. Fürstl. Gnaden Hn Johann Moritz, Fürstens zu Nassau, etc. Erstl. in lat. durch C. Barlaeum beschrieben, und jetzo in Teutsche Sprach uberges. Cleve, gedr. bey Tob. Silberling. 1659. 8°.

Hier vóór een geill. titelblad: *Gesch. in Bras. unter d. Reg. dess... Fursten...* Joh. Mauritii... *Mit Rom. Keis. Majest. Priv.* enz. Met portret van, opdragt aan Joh. Maurits en register. C. Barlaei *rerum per octennium in Brasilia gestarum historia Amst.* 1647. f°. wordt door Cattenb., Foppens en Pars (bl. 305) opgegeven. Hiervan verscheen in 1660, te Cleef in 8°, eene *edit. sec. cui access. G. Pisonis tractatus de aeribus, etc. in Brasilia.*

GEDAAGDEN VOOR DE SYNODE TE DORDRECHT.

S. EPISCOPIUS, ED. POPPIUS, J. ARN. CORVINUS.

Zie boven bl. 38—47, 105—109, 112—115.

DOMINICUS SAPMA.

Geb. . Pred. te Hoorn 1614. Verbannen 1619. Weder pred. te Hoorn 1632. Gest. 1640 (?)

Tideman, a. w. bl. 30, 224, 244 vv.

* Cattenburgh, o. l. p. 125 sq 1).

Register der schriftuer-plaetsen aenghet. in de Haagsche conferentie, *enz.* 1623. (N°. 1072).

1) Cattenb. geeft nog twee titels op, die hier ontbreken. Vgl. *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 266.

Bespreck.... ghehouden over eenige.... kerck. verschillen voor twee notarisen ende verscheyden getuygen weder-zijdts, tusschen D. SAPMA.... ende RIPP. SIXTI, *enz.* 1617. (N°. 1283).

Aan de regering van Hoorn opgedragen. Hierin al de authent. stukken. Met narede. Dit stuk is niet 30 maar 280 blz. Vgl. voor dit en het volgende *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op R. SIXTI.

* Privisioneel vertoogh van de groote onbescheydenheyt ghepleeght bij R. SIXTI, (de ghem. Gods, die in de Ramen vergadert representerende) in sijne Nootwendighe verantwoordinghe... tegen de.... dictaten DOMINICI: Vervatende verscheyden proefkens van sijn 1 on-manierlijcke scheld-redenen, 2 tastelijcke onwaerheyden, 3. openbare contradictien...., 4. wonderlijcke besluyten...., 5. onschriftmatighe leere.... Tot waersch. der eenv. om eens... te mercken met hoe onbehoorlijcke wapenen de Contra-Rem.... haer desperate.... saecke soecken te verdedighen, tot onderdr. der vromen ende handthav. van haere ... scheuringhen. Bij een ghestelt door D. SAPMA.... tot sijner ende der Remonstr.... defensie. Tot Hoorn, ghedr. by W. Andriessen voor H. Gaerman. 1618.

De voorr. van SAPMA, »datum in Hoorn 1 May", is aan R. SIXTI gerigt. Bovendien nog een »ogdoastichon in efferam et plus quam lycambaeam R. SIXTI dicacitatem" van PELEGROMIUS HULLEMAN, onderling.

* Leugen-strick ofte praetjen van de onderteyckeninghe tot Waelwijck.... wederleydt tot verantw. van de.... predik.... ende waerschouwinghe van de andere, die men noch looflijck daer door soeckt te verstricken, *enz.* 1619. (N°. 1663).

Met verklar. d° 1 Sept. 1619, van JAN v. LEEFDAAL, hr. van Waalwijk.

* Droeve ghevanckenisse ende blijde uytkomst van D. SAPMA..., vervaet in.... brieven, so uyt de ghevanck. als oock daer na geschreven. Mitsg. een remonstrantie, *enz.* 1621. (N°. 1884).

De beide eerste brieven aan de remonstr. pred. en gemeenten in het algemeen, zijn van 3 en 9 Sept.; de derde br. van 17 Sept. is aan de gem. van Hoorn; de vierde, na zijne verlossing geschr. (25 Sept.), aan een onbekende gerigt, die daarop den 29en antwoordde. Verder behelst dit stuk eene remonstrantie en requesten, die tot de geschiedenis van SAPMA's gevangenschap behooren. De br. zijn opgenomen in de *Brieven van versch. verm. en gel. mannen. t' Amst.* 1662 (Zie beneden op G. BRANDT). Het is niet onwaarschijnlijk dat POPPIUS deze stukken in het licht gaf.

HENRICUS HOLLINGERUS.

Geb. . Pred. te Grave. Verbannen 1619. Pred. te Tiel 1632. Gest. .

TIDEMAN, a. w. bl. 287, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 3.

Requeste.... aen de.... gecomm. van de.... stat. gen., op de syn. nat. binnen.... Dordrecht, *enz.* 1619. (N°. 1599).

* Spongia Erasmi, d. i. uytwissinge der calumnien... JAC. LEVII, pred. van de calvijnsche secte... tot Rotterdam, teghen den hooghghel. ende onsterflicken loffs waerden heere DES. ERASMUM, *enz.* 1623. (N°. 2034).

Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. LEEUWIUS.

BERNARDUS DWINGLO [1]).

Geb. . Pred. te Berkel 1608, te Leiden 1615. Verbannen 1619. Verblijf te Glückstadt 1625, te Haarlem 1637. Gest. 1654 (?)

V. D. AA, a. w. Dl. IV, bl. 448—452.

* CATTENBURGH, o. l. p. 55—57 [2]).

* Christalijnen bril, tot versterckinge van t'.... ghesicht der eenvoudighen die.... met onverstant yveren; waerdoor sy.... aenschouwen moghen het.... ghevoelen ADR. SMOUTII.... van dat men de.... drijvers der vijf art., mitsg. die deselfde oordeelen met de waerheyt des christ. gheloofs en salicheyt der zielen wel te connen bestaen, behoort na de wet MOSIS met de dood te straffen, *enz.* 1613. (N°. 1091).

Hiertegen verscheen de *Polyst-steen.* Vgl. *Afd.* 2, bl 25.

Protest des autheurs van den Christ. bril. tegens den.... Polijststeen, met ernst. vermaninghe aen den polyster om voor den dach te komen, *enz.* 1614. (N°. 1113).

Hiertegen verscheen de *Ooghen-troost.* Vgl. *Afd.* 2, bl. 26.

Voorbode van de antwoort op.... Ontrouwe des valschen waerschouwers, *enz.* 1616. (N°. 1212).

Vgl. voor dit en het volgende *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

* Monster van de leere der amsterd. predic. over de... poincten die... ghedisputeert werden tusschen de.... Remonstr. ende de.... Contra-Rem.... in CLXXIX art...., ghetrocken... wt J. TRIGLANDIJ schriften teghen.... J. WTENBOGAERT..., waer by noch.... andere nieuwicheden F. HOMMI ende J. POLYANDRI, *enz.* 1616. (N°. 1213).

Met eene breede voorr. en opgave van de geschriften van TRIGLAND, SMOUT, HOMMIUS, POLYANDER en GELDORP, waaraan citaten zijn ontleend. Vooral tegen *Den staet v. d. voorn. quaestien* van TRIGLAND.

Nulliteyten, mishandel. ende onbillijcke proceduren des nat. syn.... binnen Dordr...., in 't korte.... af gheworpen ten dienste.... van

---

1) Deze had vroeger de Remonstrantie onderteekend.

2) Ontbreekt, behalve de *Pred. en meditatie. Amst.* 1649, (Vgl. *De Navorscher,* Dl. IX, bl. 233) en de *Meditatio prolixa in Ps. CXXIV,* door CATTENB. opgegeven, ook het lat. gedicht op EPISCOPIUS. Vgl. v. D. HOEVEN *Gedenkschrift,* bl. 89.

alle.... bedruckte ghemeynten, als oook van alle.... waerheydt-liev. inghesetenen deser vereen. Nederlanden, *enz.* 1619. (N°. 1597).

Zie ook *Afd* 2, bl. 53.

* Noodighe.... waerschouwinghe aen de remonstr. predic., voor de.... handelinghe van JAQUES VAN HECKE ende andere verspieders, *enz.* 1620. (N°. 1746).

Hierin „de requeste van J. v. HECKE aen den prince van Oragnien." Vgl. *Afd.* 2, bl. 60 (*Copye requeste van* J. v. H.)

* Aenspraecke van B. DWINGLO aen de remonstr.-ges. ghem. ende borgherije der stadt Leyden.... op.... 3 Oct. 1620; dienende tot onderwijsinghe.... ende vertroostinge der selfder, ende alle andere gemeynten int Nederlant, die om de belijdenisse der waerheyt vervolcht werden, *enz.* 1620. (N°. 1757).

* Grouwel der verwoestinghe staende in de heyl. plaetse, d. i. claer... verhael van de... nulliteyten des nat. synodi... binnen Dordr... Eerste deel, *enz.* 1622. (N°. 1939).

Hierin zijn tevens opgenomen de „poincten ende artic. op 't beleyden van eenen nat. syn. ghearr. ter vergad. van de stat. gen. 11 Nov. 1617," alsmede de „wtschryvinghe des nat. syn. aen de stat. van de respective provincien." Zie ook *Afd.* 2, bl. 53.

* Grouwel der verwoestinghe... Tweede deel, *enz.* 1622. (N°. 1940).

Vooraan een register, zoo ook in Dl. I.

* Historisch verhael van 't ghene sich toeghedraeghen heeft binnen Dordr. in.... 1618 ende 1619, tusschen de nat. sijnode der Contra-Rem. ende hare geassocieerde.... ende de gecit. kercken-dien. Remonstr... Uytgegeven van weghen de.... Remonstr. in 't ghemeyn, ende insonderheyt de gecit. op de dortsche syn., tot verantwoordinghe van haere oprechte proceduren. Gedr. 1623. f°.

BURMAN, FOPPENS en anderen schrijven de zamenstelling van dit geschrift alleen aan UYTENBOGAERT toe. LEYDEKKER vermeldt eene tweede uitgave op naam van B. D. CATTENB. geeft het onder de werken van beide op. Vgl. hierboven bl. 96 *Oorspronck ende voortganck.*

* Verantwoordinghe van B. DVINGLO.... teghens de publicatie van den raet prov. in Holl. teghens hem.... den 11 Apr. 1623, daer in klaerlijck wederleyt wert de valsche beschuldinghe, aeng. het beleyden.... van.... conspiratien teghen den staet ende regeringhe van Hollant. Het eerste deel, *enz.* 1624. (N°. 2068).

Met voorr. Indien de opgave juist is in F. MULLERS *Catal. v. holl. godgel. werken,* bl. 67, N°. 629, dan bestaat hiervan ook eene uitg. in 8o.

* Tweede deel der verantwoordinghe van B. DVINGLO, *enz.* 1624. (N°. 2069).

Met voorr. Achteraan: „Corte verantw. teghens de beschuld. van den raet, uytghegh. in de twee brieven van JAN BLANSAERT."

ASSUERUS MATTHISIUS.

(ASS. MATTHIJS).

Geb. . Predikant te Deventer, te Kampen 1617. Verbannen 1619. Pred. te 's Gravenhage 1631, te Rotterdam 1639. Gest. 12 Jan. 1651.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 473, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 106 sq. — XX PAQUOT, o. l. T. I, p. 96.

Oprecht ende claer bericht waer in cortelijck teghens een ander ghestelt is: I. Wat die predic. van Campen.... overt' stuck van die praedest. met den ancleve van dien, voor die oude.... waerheijt.... gevoelen, II. Wat die selvige.... als onwaerheijden ende niuwicheyden (uijt.... schriften van.... suyver-genoemde leeraers.... uijtgetrocken).... verwerpen, *enz.* 1617. (N°. 1300).

Behalve door MATTH., den voornaamsten opsteller, ook door GOSWINUS, VOSCUIL en SCHOTLERUS ondert. MATTH schreef eigenhandig op dit exempl. „d. ED. POPPIO mittit. Ass. MATTH." Andere exempl. zond hij aan REM. EGB. Bisschop, enz. Vgl. *Afd.* 2, bl. 24 en 28 (*De kleyn goudt-balans*) en *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op H. VOGELLIUS (*Oprecht ende klaer tegen-beright*).

Hetzelfde. Ghedr. by W. Berendtss en S. Lucas. 1617.

Hetzelfde. Tot Campen, by P. Hendricksz van Wijringen. 1617. (N°. 1301).

Hetzelfde. Tot Campen, by de wed. van Hendrick Thomasz. 1617.

* XX Ass. MATTHISII ontschuldt, d. i. korte openinghe van de.... procedure, die men in syne af-zettinghe teghens hem ghebruyct heeft, by forme van antwoorde op zoodanighen af-scheydtbrief,... van de magistr. der stadt Deventer.... ghezonden. Met eene voor-r...., waer-in ooc zommighe vorighe proceduren tot naerder bericht aenghetoghen worden, *enz.* 1618. (N°. 1383).

Met opdragt aan de gem. van Deventer van 12 Oct. 1617. De *af-scheydtbrief* is van 17 Apr., het *antwoordt* van 5 Mei. Vgl. *Afd.* 2, bl. 24 *Antwoort op seker schrift* Ass. MATTHISI.

* XX Twee vragen: waervan de eerste is of de ware kercke CHRi. doolen kan in 't geloof, de tweede of de roomsche alleen dese ware kercke sy; voorgestelt ende ondersocht van een genaemt catholijck priester, met een antwoordt daerop, gestelt van Ass. MATTHISIUS.... Oock een aenhangsel, belangende het ketter-dooden. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1647. 8°.

De priester was ROBERT DELIUS, met wien MATTH. door een advocaat in aanraking gekomen was, hetgeen hij in zijn „Aenspraeck aen den chr. leser" mededeelt. Vgl. *De Navorscher* Dl. IX, bl. 266.

* XX Twee predikatien, de eerste over JEREMIAE XIV, vers 19, 20, 21, gedaen den 12 Dec.... 1646 op den bid-dach om den vrede te verwerven; de tweede over ESAIAE XXVI vers 1, 2, 3, 4, gedaen den 10 Junii.... 1648 op den danck-dach voor den verkregenen vrede; van Ass. MATTHISIUS.... Tot Rott., gedr. bij J. Naeranus. 1649.

CAROLUS NIËLLIUS [1].

(CHARLES DE NIELLE).

Geb. . Pred. te Keulen, bij de waalsche gem. te Utrecht 1604. Verbannen 1619. Op Loevestein gevangen 1623. Pred. te Amsterdam 1632. Gest. 27 Dec. 1652.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 580—583.

HAAG, o. l. T. VIII, p. 18 [2]).

Tableau de la bonne foy et sincerité de M. FABRICE DE BASSECOURT, pas cy devant deux fois prebstre de la papauté, et maintenant un des plus ardens promoteurs du schisme et division es eglises de ce pays, avec un eschantillon de la pure doctrine dont il repaist son troupeau. Mis en lumiere par un amateur de verité et de paix, pour servir de response à l'anti-fausse-balance, publiée depuis n'aguerres par le dit BASSECOURT. Imprimée l'an 1618.

Met voorr. Vgl. voor dit en het volgende *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op F. DE BASSECOURT.

Verification de la bonne foy de M. F. DE BASSECOURT.... Ou est clairement descouverte sa tres mauvaise conscience, et est monstré à l'oeil, que par sa response.... contre certain Tableau, il s'est confessé coulpable de divers mensonges....; en partie il les à redoublées.... Mise en lumiere par un amateur de.... paix, pour servir d' advertissement à tous ceux qui aiment de garder une bonne conscience envers Dieu, *etc.* 1618. (N°. 1374).

Met voorr.

Proeve van de.... oprechtigheydt.... G. VOETII ende.... sijne medestanders, waerinne uyt.... hare schriften aenghewesen wordt, hoe onchrist.... van haer teghen de Remonstr. wort ghehandelt, ende met wat onwaerheyden sy sommighe aensienlijcke personen soecken te onteeren. In 't neder-d. uytghegh., tot waersch. van alle.... Christ., opdat sy sulcke luyden niet al te veel gheloofs gheven...., door THIMOTHEUS PHILOPATRIS, *enz.* 1637. (N°. 2614).

Met voorw. Tegen de geschriften van VOETIUS, VEDELIUS en SCHOOCK. NIELL. zegt, dat in dit kleine geschrift „het voorghenomen wercksken noch niet half voltrocken" was, doch hij wilde het hierbij „voor ditmaal laten berusten, ende de reste uitstellen tot een bequamer tijt." Wij bezitten echter van zijn hand geen later geschrift. Blijkens een opschrift vereerde NIELL. dit exempl. aan EPISCOPIUS.

---

1) Vgl *De Navorscher* Dl. IX, bl. 164, 282, 316.

2) Hij zou ook eene fransche vertaling van het Hooglied in het licht gegeven hebben, „publiée à Genève par P. de Saint-André 1594." 8°.

SAMUEL NAERANUS.

(SAM. SERVAESZ. VAN DER NEER).

Geb. . Pred. te Hazerswoude 1611, te Amersfoort 1617. Afgezet en verbannen 1619. Weder pred. te Amersfoort 1632. Gest. 1641.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 560—562.

* CATTENBURGH, o. l. p. 113 1).

* Propulsatio contumeliarum quibus G. VOETIUS in Thersite suo petit S. NAERANUM. 1636.

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op G. VOETIUS.

Disputatie van de vrye wille, daer van.... onder 't beleyt d. D. TILENI..... ghedisputeert heeft, a°. 1606..., S. NAERANUS, *ens.* 1611. (N°. 968).

Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd* 2 op D. TILENUS.

ANDERE REMONSTR. PREDIKANTEN AAN HUNNE BEDIENING ONTZET.

FRANCISCUS LANSBERGEN.

Geb. . Pred. te Gent, te Rotterdam 1593. Afgezet 1619. Teekent de acte van stilstand. Gest. 18 Mei 1626.

K. J. R. v. HARDERWIJK, *Naamlijst der pred. te Rotterdam*. bl. 17—20.

* CATTENBURGH, o. l. p. 100 sq 2).

Christelijcke overdenckinge des doots, tot beteringhe des levens, over de woorden MOSIS, Ps. 90 vs. 12.... Door FR. LANSBERGIUM, van nieus oversien ende verbetert. Middelb., voor Adr. v. d. Vivere. 1604. 16°.

Het is opgedragen aan de regering van Rotterdam. De *Overdenckinge*, zeker de uitbreiding eener predikatie, is in vijf deelen verdeeld, en eindigt met eenige „Ghedencweerdighe sprencken, dienende om wel te sterven," en eene „Waerschouwinghe tot alle staten van menschen," op rijm. Zie de hier volgende *Verklaringe* FR. LANSBERGII.

Hetzelfde. Tot Dordr., voor Franc. Boels. 1638. 16°.

Aan het einde ook nog „Een christ. gebedt des sondaers om genade" en „Den laetsten af-scheydt eens oprechten christen mensches." Achteraan: „Tot Dordr., by Hendr. van Esch."

---

1) Ontbreekt: *Poëmata ad acad. leid. curatores.* Dordr. 1611 4°.

2) Vgl. *De Navorscher* Dl. VIII, bl. 100, 273, 299.

Verklaringe Fr. Lansbergii over den XXX psalm, ter danczegginge by hem ghepredict.... Tot Rott., by Jan van Waesberghe. 1607. 16°.

Deze pred. is opgedragen aan de gecomm. raden v. Holl en West-Fr. (d°. 26 Sept.) Ze is in vijf deelen verdeeld naar den inhoud van den psalm en wordt besloten door eene „Christ. meditatie, ter danczegginghe over desen psalm."

Dit en de *Christ. overdenckinge* van 1604 zijn, met nog zes andere stukken, in een kunstig bandje gebonden, dat aan zes zijden open gaat.

* Ghespreck over de.... transubstantiatie...., ghehouden.... tusschen Fr. Lansbergium.... ende patrem Gauda.... Wt-gheg. door S. Lansbergium.... Tot Rott., bij M. Bastiaensz. 1609.

Zie bij S. LANSBERGEN (hierboven bl. 121).

Ghesprec, *enz. Andere druk.* Tot Rott., by J. v. Waesberghe. 1609.

Hier zijn bygevoegd: „Twee-en-twintich bedenckinghen Fr. Lansbergii over de leere van de transubstantiatie, vraechwijs patri Gaudae tot een naerder over-legginghe voor-ghestelt." Deze schijnen reeds vroeger afzonderlijk uitgekomen te zijn.

Hetzelfde. Wt-gegeven ende verrijckt met nadere verclaringhen S. Lansbergii..., tot wederlegginge van de medesprake, die Gouda... tegens dit Ghespreck heeft.... uytgegeven. Tot Rott., by M. Bastiaensz. 1610. Met priv. v. 6 jaren.

Verantwoordinghe Fr. Lansbergii.... teghens Robertum Sweertium, plebaen tot Shertoghen-bosch. Tot Rott., bij M. Bastiaensz. 1610.

Ondert. „datum in Rott., desen 14 Nov. 1610." De 8 „hooft-poincten, die in dese antwoorde verhandelt werden," zijn op de keerz. van het titelbl. opgegeven.

Weder-antwoorde Fr. Lansbergii..., teghens de Antwoorde. J. de Gouda...., op sekere bedenckinghen Lansbergii.... aeng. de transubstantiatie. Tot Rott., bij M. Bastiaensz. 1610.

Met priv. voor 6 jaren. Opgedragen (d°. 12 Aug.) aan de stat. v. Holl. Aan het einde een uitvoerig register. Vgl. voor dit en de *Wtvaert*, die volgt, *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op JOH. DE GOUDA.

* Kort ende christ. examen over de leer-poincten,.... ten huydighen daghe in gheschil ghetrocken...., hoe men dezelfde, zonder quetsinghe van fondamentele waerheyt, d'een met den anderen kan vereenighen, ofte ten minsten verdraghen. Te zamen ghestelt door Fr. Lansbergium, *enz.* 1612. (N°. 1021).

Met opdragt van 20 Sept. aan de regering van Delft. Vgl. voor de rotterd. geschillen, *Afd.* 2, bl. 20.

Wtvaert van de roomsche transubstantiatie. Ghestelt door Fr. Lansbergium...., teghens de versticte ende afghestorvene transubst. J. de Gouda, jesuwijts letter-knecht binnen Antwerpen. Tot Rott., bij Jan Janszoon. 1612.

Met een voorr. „aen de hooch-dravende hn. Fransoys Coster ende Robert Sweerts, mis-doenders tot Brussel ende S'hertoghen Bosch," gedagt. 24 Apr. Daarna een breed „naem-register," van alle aangehaalde

schrijvers. Aan het slot een gedicht, getit: »Sarc van de roomsche transubstantiatie."

Wtvaert van de roomsche transubst., in de welcke FR. LANSBERGIUS syne bedenckinghen over de transubst. tegen J. DE GOUDA nu ten tweeden male beweert ende verdedicht. Tot Rott., by J. Jansz. [1612].

Onveranderde uitgave van het vorige doch met een ander titelblad, waarop de uitvaart der transubst. geestig is afgebeeld.

JOHANNES TAURINUS.

Geb. . Pred. te Delft 1609, te 's Hage 1618. Geschorst 1618. Pred. bij de Contra-Rem. te Maasland 1619. Gest.

G. BRANDT, *Hist. der reformatie*. Dl. II. bl. 916, v. 937—940.

Copye. Door TAURINO wert afghevraecht, *enz.* [1618].

Een los blaadje, waarop de schuldbekentenis van TAURINUS, den 29 Nov. voor de Delftsche syn. onderteekend, get. door JOH. FENACOLIUS, scriba.

HENRICUS SLATIUS.

Geb. . Pred. te Herveld 1610, te Bleiswijk 1615. Verbannen 1619. Onthoofd 5 Mei 1623.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 361—365 1).

J. CALVINI tyrannien, scheldinghen ende leughenen, d. i. korte ende klare onderrichtinghe voor de eenvoudighe herten, die haer bekommeren over de resistentie...., welcke den.... schuer-predikers in.... Schielant werdt gedaen. Door een liefh. der nederl. vryheyt in eenen brief aen synen vriendt...., ende ghetoghen uyt J. CALVINI leere, kerck. discipline ende vele syne.... daden.... Ende nu doen drucken door M. J. A. H. B. S., alle dien. des godl. woordts... in Hollandt. A°. 1616.

De voorname opsteller van dit vinnig geschrift was zeker niemand anders dan SLAT. Met voorw.

Korte ende klare onderrichtinghe, *enz.* 1616.

Andere uitgave van het vorige, met een portret van CALVIJN, waarop deze zeker niet geflatteerd is.

J. CALVINUS, vreedt, bitter, vals, d. i. corte... verbeldinghe van den aert.... J. CALVINI.... Eerst gheteeckent door een liefh.... in Schielandt, naermaels door dry woorden dienaers in Hollant in drucke ghestelt...., nu.... door lief-h. der catholijcke waerheydt wtgheghe- ven, *enz.* 1619. (N°. 1675).

Herdruk van het vorige, door een katholiek uitgegeven. Met voorw. »aen den cath. leser."

---

1) Ontbreekt zijn *Klaerlichtende fakkel.* Gouda 1622 (?)

Stapel der scheldt-woorden van A. J. SMOUT, by-pred. tot Amstelr., ghetast op de rugge van N. GREVINCHOVEN...., in zyn laest uytgheg. lat.-boeck met desen titel: NIC. GREVINCHOVIUS heautontimorumenos. [1617].

In plano, vermoedelijk bestemd om aan te plakken. Ondert. »desen 9 Junij 1617. H. SLAT. pred. tot Bleys-wijc, M. BURG. pred. tot Seven-huysen." Vgl. *Catal.*, *Stuk II Afd.* 1 op A. J. SMOUT.

H. SLATII post-bode aen de schuer-predikers.... binnen Bleys-wijc.... over seker libel, door.... SAM. BEYER.... ghestelt, ende geintit. Antwoort op seker... laster-schrift, *enz.* 1617. (N°. 1287).

Aanslagbillet in f°., gedat. 14 Junij. Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op S. BEYER.

H. SLATII bewiis dat de schuer-pred. zijn.... toestanders van dese leere: dat Godt on-mondighe.... kinderkens...., zelfs der gheloovighen..., heeft verworpen.... Achtervolghende den neghenden art., welcken hy onder andere 11 art. op den 14 ende 15 Mey in 't openbaer aen-gheslaghen, den schuer-pred. heeft aen-ghezeyt, *enz.* 1617. (N°. 1290).

Geschr. 24 Julij.

Den ghepredestineerden dief, ofte een t'samen-sprekinghe.... tusschen een predic. der Calvinus-gez. ende een dief, die gesententieert was om te sterven; waerin.... wert voor ooghen gestelt..., hoe de leere der Contra-Rem.... den mensche.... oorsaecke gheeft om godlooselyck te leven...., oock hoe dezelve ten hooghsten hinderlycken is, om den sondaer tot.... berouw... te brenghen, *enz.* 1619. (N°. 1676).

Met voorw. en naamlijst »der leeraren by den welcken de leere der precise predest. werdt ghedreven." CATTENBURGH, die van SLAT. geen melding maakt, schrijft dit stuk (p. 2) ten onregte aan CORVINUS toe.

Hetzelfde. Antwerpsche druk. 1619. (N°. 1677).

Hetzelfde. Andere Antwerpsche druk. 1619. (N°. 1678).

Hetzelfde. Ghedr. t' Hantwerpen. 1620.

Hetzelfde. Ghedr. nae de copye tot Fredrickstadt. [1622].

Hierachter de *Bekeringe van den ghepredest. dief* van J. A. CORVINUS. (Vgl. hierboven bl. 114, v.). *Ghedr. in 't derde jaer der dortscher reform.*

Hetzelfde. Ghedr... tot Frederickstadt [1642]. (N°. 1679).

Hierachter de *Bekeringe* enz. *Ghedr. in 't drie en twintighste jaer der dortscher ref,*

Hetzelfde. Ghedr... tot Frederick-stadt [1660 ?] 8°.

Op den titel eene keurige gravure. Hierachter, onder afzond. titel en met nieuwe pagin., *De bekeeringe,* ens. *Ghedr. in 't jaer o. H. J. Chri.*

Er bestaan ook nog uitgaven van 1670 en 1732, in 12°. Vgl. MULLERS, *Catal. v. holl. godgel. werken,* bl. 109, N°. 1009, en 1010.

Christalijnen spiegel, waer in men.... kan zien, wie t' zedert eenige jaren.... in.... Holl. de... privilegien... hebben gevioleert....; misg. wie de.... vrede.... in de kercke gesocht hebben te onderhouden,

of wie de.... autheurs zyn van alle.... scheuringe, *enz.* 1619. (N°. 1680).

Vrijmoedigh ondersoeck van verscheyden placcaten.... teghen de Remonstranten, *enz.*, 1620. (N°. 1770).

Het schijnt dat SLAT. de eerste hand heeft gehad in het opstellen van dit geschrift. Zie hierboven bl. 94, v. op J. UYTENBOGAERT.

'T Hemelsch synodus ende... oordeel... tot Zion, *enz.* [1620]. (N°. 1758).

Dit stuk, door NEOMAGUS gesteld, werd door SLAT. uitgegeven, doch te gelijk zoo veranderd, dat de auteur het niet meer als zijn werk wilde erkennen. Vgl. hieronder op bl. 142.

Amsterdamsche nouvelles... van 'tghene datter onlancx is ghepasseert in Bohemen...., Brabandt, Vrieslandt ende Hollandt, etc. Wt ghegeven...., tot troost der Calvinisten, door A. R. E. S., *enz.* 1620. (N°. 1759).

Vinnig hekeldicht.

Morgen-wecker aen de oude.... Batavieren, met een remedie teghen haere slaep-sieckte, *enz.* 1620. (N°. 1760).

Oproerig pamflet. Vgl. hierbij UYTENBOGAERTS *Brief aen de stat. gen.*, hierboven bl. 95.

Monsterkens van de nieuwe holl. inquisitie.... teghen de Arminianen.... ghepractiseert, ten thoone ghestelt door eenen Hollander, *enz.* 1620. (N°. 1761).

Dit geschrift, hoewel in oproerigen zin geschreven, behelst vele belangrijke bijzonderheden.

Hetzelfde. Andere uitgave. 1620. (N°. 1762).

Wel-biddens onderwiis, met een nevengaende verklaringe over het gebedt onses Heeren J. CHR[i]., beghinnende: Onse Vader die daer zijt in de &c. Ghestelt door H. SLATIUM. Gedr. in 't jaer o. H. 1621. 8°.

Met een voorr. „aen de christ. doch verdruckte remonstr. gem. in de ge-un. prov."

Copie vant klaer vertoogh, gheschr. ende ondert. by.... H. SLATIUS in sijn gevangenisse in 's Graven-H. Mitsg. van twee brieven.... van JAN BLANSAERT...., waervan d'originele gheschriften berusten onder den raedt prov. v. Holl., *enz* 1623. (N°. 2025).

Hiertegen gaf N. GREVINCHOVEN zijn *Naem-scherm der Remonstr.* in het licht. Vgl. hierboven bl. 111.

Hetzelfde. Andere druk. 1623. (N°. 2026).

MATTHIAS BURGIUS.
(MATTHIJS ADRIAANSZ. VERBURG).

Geb. . Pred. te Zevenhuizen 1608. Afgezet 1619. Pred. te Leiden 1632, te Alkmaar 1638. Gest. 1643.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 1591.

J. Calvini tyrannien, scheldinghen ende leughenen... Door een liefh. der nederl. vryheyt... Ende nu doen drucken door M. J. A. H. B. S... A°. 1616.

Vgl. hiervóór bl. 137. Aan de uitgave van dit geschrift schijnt Burgius niet geheel onschuldig geweest te zijn, althans hij werd in 1619 ook van het auteurschap beticht.

Stapel der scheldt-woordan van A. J. Smout, *enz.* [1617]. In *plano.*

Vgl. hiervóór bl. 138.

PETRUS ENGELRAEVE.

Geb. . Pred. te Boskoop 1612. Afgezet en verbannen 1619. Gest. .

v. d. Aa, a. w. Dl. V, bl. 158.

Basuyne.... om.... slapende zielen.... wacker te maken, mitsg. verflaude.... herten moedt te gheven tot continuatie hares.... beroeps, niet teghen staende hen dierhalven veel swaricheden ontmoeten. Alles.... in drie brieven..., gheschr. na gheleghentheyt des tijdts van eenen remonstr. predicant.... aen sijn ghemeynte..., aen sijn huysvrouw, ende... aen sijn vrienden, *enz.* 1620. (N°. 1763).

Met voorw.

HENRICUS GREGORIUS BLYENBURGH.

Geb. . Pred. te Zoetermeer en Zegwaart 1610. Afgezet 1619. Teekent de acte van stilstand. Gest.

Brandt, a. w. Dl. III, bl. 839, 871, v.

Clare ende eenvoudighe bekentenisse des kercken-raets der ghem. J. Chr[1]. tot Soeter-meer en Segwaert, belangende seeckere poincten hiernae op de volghende sijde vermelt, tot onderrichtinghe der eenvoudighen, weringhe van de lasteringhe ende quytinghe van de conscientie. Tot Leyden, by G. Basson. 1618.

Met korte voor- en na-rede, de laatste get. Henricus G. F. Blyvenburch.

WOUTER CORNELISZ.

Geb. . Pred. te Sluipwijk 1605, te Waarder 1612, te Nieuwkoop 1613. Afgezet 1619. Gest.

BRANDT, a. w. Dl. III, bl. 332, 343, 833, 874, 916.

Een suyvere ende eenvoudighe verklaringhe over het neghende cap. des sentbr. PAULI tot den Rom., aeng. Godes rechtv. verkiesinghe ende verworp. der menschen, nut ende profytelijck voor alle lief-h. der suyvere waerheydt. Ghem. door W. C. Ghedr. 1621.

W. C. is op dit exempl. aangevuld: W(OUT.) C(ORNEL.)

ASSUERUS POLLIO [1].

(AHASUERUS VAN DE POL).

Geb. . Pred. te Sluipwijk 1617. Afgezet 1619. Pred. te Noordwijk 1634, te Buren en Beusichem 1638. Gaat over tot de Contra-Rem. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 91, 279.

De ancker der zielen ofte lydenstroost, d. i. een.... christ. t'samensprake tusschen de ghetrouwe herder ende het verdruckte... vee des Heeren, over het christ. ende salich lijden der christ. gheloovighen nae de wille Godts, om zijne h. waerheyt die na de godsalicheyt is ende die christ. vryheyt der conscientien. De remonstr.... christenen ter Goude, Rotterdam, Leyden, den Haghe ende Alckmaer... toegheeygent... D'eerste deel, *enz.* 1621. (N°. 1896).

Ondert. „JUSTUS VENATOR van Vryburch, op Godts vryburch in Vlielandt buyten Vrelandt."

Der leecken wegh-wijser, d. i. een eenv. rechtsinn., stichtel. ende seer bedenck. vertoogh, (by forme van een ontleedinghe) over het... oogh-merck.... PAULI over het neghende cap. tot den Rom., ten hoochsten dienstelijck ende bequaem voor den eenv. christ.-gheloovighen. Door een sonderlinghe lief-h. derselver ende der alghem. christ. vryheyt der conscientien in haesten inghestelt. Ghedr. tot Hardersw. op Vryburgh. 1622.

Vooraf eenige gedichten, get. „Poli Servo (sit precor) Salus, PHIL. VAN HONTHORST de jonghe, stud. in de h. Godheyt en BONIFACIUS VAN VRYBURGH." Het stuk, zoo wel als de voorr. zijn get. „CHRISTIANUS DE DIEU, stud. in de Godheydt." Een oude hand schreef daaronder ASS. POLLIO.

De verborgentheydt der voorbeelden, d. i. een stichtelick, welduydelick eenvoudich ende bondich vertooch (dienende tot naerder ondersoeck der godd. waerheydt, die na de godsal. is) over de woorden.... PAULI tot den Rom. cap. 9, vs. 11, 12, 13. In drie deelen.... Eerste deel. Ten dienste der eenv. christ-geloovigen

---

1) Vgl. *De Navorscher*, Dl. XI, bl. 364.

inghestelt ende beschreven door CHR. DE DIEU, lief-h. der godd. waerheyt ende de vryheydt der conscientien. Gedr. (*sic*) op Vryburch. 1622.

Met een gedicht „tot lof des auteurs," ondert. CHRISTOPHORUS DE VRYE.

Christelijcke vrede-vaen, verthoonende.... de.... inleydinge van een.... broederl. versoeninge.... tusschen de... Remonstr. ende Contra-Rem. (aeng. de.... praedest....) te treffen, ende dat selfs (behoudens alle des nat. synodes-canones schrift-matige waerheydt...)... de thien... godts-lasterlicke positien.... niet.... favoriserende.... Ingestelt door d. A. V. D. POL, geseyt VERHORST (die omtrent 22 jaren remonstr. leeraer gheweest sijnde) nu met de gheref. kercke.... vereenicht en.... tot den h. dienst des Heeren beroepelijk verclaert is, out dien. J. CHR... Gedr. tot Leyden, by Jan Jansz. van Dorp. 1641.

Met voorr.

ARNOLDUS NEOMAGUS.

Geb. . Pred. te Bergambacht 16.. Afgezet 1619. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 336.

'T Hemelsch synodus ende rechtm. oordeel.... tot Zion, teghen 't aerdsche syn. nat.... binnen Dordr. in de dool-cappelle, *enz.* [1620]. (N°. 1758).

Door CATTENB. ten onregte aan H. MEILING toegekend. Zie ook hierboven bl. 139, en voor dit en het volgende *Afd.* 2, bl. 53.

Openinghe der syn. canones, begrepen in het eerste hooftst., waer in claerlijck bewesen wort hoe onghefondeert de selve zijn, *enz.* 1621. (N°. 1889).

Met kort voorw.

Openinghe der syn. can. begr. in het tweede hooft-st., *enz.* 1621. (N°. 1890).

PASCHIER DE FYNE.

Geb. 31 Jan. 1588. Pred. te Jaarsveld 1611. Afgezet 1619. Pred te Haarlem 1633. Gest. 1667.

V. D. AA, a. w. Dl. VI, bl. 275—278.

* CATTENBURGH, o. l., p. 73, sq [1]).

Eenige tractaetjes van P. DE FYNE...., waarby gevoegt zijn: DAN. TILENUS van de oorzaak en oorsprong der zonde, J. UYTENBO-

---

1) Vgl. *De Navorscher*, Dl. I, bl. 317, III (Bijblad) 155, 188, IV (Bijblad) 20, V, 68, IX, 69.

GAERT over cap. IX des briefs tot den Rom.; en een onbekent schrijver, van het absoluyt besluyt ter verwerpinge. Te Rott., by Bar. Bos. 1694. 8°.

Deze bundel behelst de volgende tractaten: *Vaderlijk onderwijs, XII plompe vragen, Krucke voor* J. VAN KRALINGEN, *Tweede krucke, Veenboere wegkortinge, Veenboere waerschouwinge, Veenboere bescheyt op een derde berigt, Winterturf, De zieke veenboer, Zeemans nieuwe-jaar, Puthaak.* Vgl. hierboven bl. 105 en *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

* *Hetzelfde.* De derde druk, verm. met het leven van den schrijver. Te Rott., by B. Bos. 1713. 8°.

Het leven is door hem zelven beschreven. Zie hiervan eene uitg. »*Tot Vrederijk-stad,*" achter L. HORTENSI, *Oproeren der Wederdoperen* 1660 (MULLERS *Catal. v. holl. godgel. werken*, bl. 80, N°. 755).

Hetzelfde. De vierde druk, verm. met het leven.... t' Amst., by de wed. B. Visser en by P. Visser. 1721. 8°.

Met voorw. Het leven achteraan, onder afzond. titel en pagin.

Hetzelfde. Den vyfden druk.... T' Amst., by P. Visser. 1735. 8°.

Verzameling der tractaaten van P. DE FYNE.... Tweede deel, waerby gevoegt is de leere der syn. van Dordrecht en Alez, op de proeve van de practyk gestelt, door D. TILENUS... t' Amst., by P. Visser. 1736. 8°.

Hierin de volgende tractaten: *Een trouh. vermaninge, Een broed. vermaninge, Silvere naalde, Nieuwe-jaer geschenk, Kort en grondig bericht, Een kleijn monstertjen, Silvere vergulde naalde, Een korte brief aen de Remonstr., Den ouden Leydschen patroon, Twaelf vragen, Sestien vragen, Sommige vragen, Aenspraek aen de goede borgers van Leyden, Tweede saemenspraeck, Emmer, Diemer-meers wandel-praetjen, Samenspraek, Oog-water, Buerlyke aenspraek, Het ondert. gevoelen van twee geref. pred. tot Haerlem, Camper-steurtje, Wittebrood, Frisschen dronk, Amsterdams nieuwe-jaer.* Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

Een trouwh. vermaninghe aen alle vroome lidtm. der gem. J. CHR[i], die in Holl... suchten.... onder de.. vervolginge om de waerheydt, *enz* 1620. (N°. 1774).

Ook in de *Verzam. der tract.*

Een broederl. vermaninge, waerin vertoont wort d'ellende onses.... vaderlants, midtsg. de middelen om dezelve voor te komen, *enz.* 1624. (N°. 2075).

Ook in de *Verzam. der tract.*

* Silvere naalde, om van de oogen der Hollanders af te doen de vliesen, die naest eenige jaren op hare oogen gegroeyt syn, door het innemen van die ziel verderffelicke spijse, die den satan, door syne dienaren, al over veel jaren onse trouwe voorvaderen, als ghezonde medicijne heeft aenghepresen. Ghedr. in Frederickstadt, by Hans Goethals. 1624.

Gelijk de meeste remonstr. pamfletten, zoo is ook dit exempl. uit de bibliotheek van P. CUPUS afkomstig. Ook in de *Verzam. der tract.*

Nieuwe-jaer gheschenck.... aen alle Remonstr.-ges., zo wel aen predik. als toeh., die nu dese 6 jaeren.... onder de verdruckinghe ghezucht hebben...., dienende om haer niet alleen dit.... jaer 1625, maer oock tot den eynde haeres levens, tot volstandicheyt in de goddel. waerheyt en vromicheyt des levens op te wecken. Wtghegh. door een liefh. van alle menschen, *enz.* 1625. (N°. 2099).

Ook in de *Verzam. der tract.*

Hetzelfde. Ghedr. 1647.

Cort ende grondich bericht voor alle... godt-liev. menschen, om haer van de leere, die.... van de Contra-Rem. ghedreven wordt, een afschrick te doen hebben, ende.... de leere der Remonstr... voor... waerheydt te houden en... te belijden, *enz.* 1625. (N°. 2102).

Ook in de *Verzam. der tract.*

Een kleyn monstertjen, met een.... verhael van de mishandelinghe die den remonstr. ghevangenen predic. gheschiet is, *enz.* 1625. (N°. 2100).

Ook in de *Verzam. der tract.*

* Silvere vergulde naelde.... om af te lichten de vliesen van de oogen der holl. regenten...., wiens ooghen nu by-nae verduystert zijn door het al te licht ghelooven en naevolgen van dien schaedelicken raet der predic., die selfs op hare oogen vliesen... hebben, ende die, als blinde leytsluyden... alle die haer navolghen van den rechten wech des waerheyts afleyden, *enz.* 1625. (N°. 2101).

Vooraf een kort woord over de gevangeneming van Arn. Geesteranus. Ook in de *Verzam. der tract.*

Eene korte brief aen de Remonstr., streckende om haer met kloeckmoedicheydt te onderstutten, *enz.* 1627. (N°. 2176).

Ook in de *Verzam. der tract.* De steller van dit geschriftje schijnt echter C. Ryckewaert te zijn. Zie boven bl. 120.

* Den ouden leytschen patroon ofte derden Octobers bancket, waer in.... wort voorgeset de stercke belegeringe der stad...., ende de.... wercken Godes betoont in 't ontsetten van... Leyden, *enz.* 1630. (N°. 2427).

Cattenb. onjuist 1620. Ook in de *Verzam. der tract.* De oude patroon is waarschijnlijk niemand anders dan Hugo Claesz. Gael. Vgl. *De Navorscher,* Dl. III (*Bijblad*) bl. 188, IV (*Bijblad*) 19, 69, 118. *Alg. konst en letterb.* 1861. N°. 28.

Hetzelfde. Op nieuw uitgeg., met aant. en opheld. door J. Roemer... Te Leyden, bij H. van Oorde. 1633. 8°.

Zie beneden bij J. ROEMER.

* Aenspraeck aen de.... borghers.... der stadt Leyden over de... vernieuwinge van de.... verdruckinge eeniger.... remonstr.-ges. leeraers...., insonderheydt over het vanghen van Simon Lucae, die voor desen thien.... jaren in den kercker van Louvesteyn zynde vast gehouden geweest, nu ald. op den thienden July.... om der

consciëntien wille op nieuw ghevangen is gheset, enz. 1640. (N°. 2708).

Ook in de *Verzam. der tract.*

XII Plompe vraghen voorghestelt aen den hooghghel. CAROLUS DE MAETS, prof. der h. theol. tot Wtrecht, die op den 18 Junij deses jaars 1642, in de academie aldaer geleert heeft: dat Godt van eeuwicheyt beslooten.... heeft, dat alle dinghen geschieden souden op die maniere.... op dewelke sy geschieden, ende dat.... niemant meer goets of quaets kan doen dan hy doet ende laet. Hierop wort van eenen plompaert ghevraeght. Ghedr. 1642. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Veenboere weg-kortinge ofte t' samen-sprake tusschen een gherefórm. predicant, ende eenen veen-boer, die de haeghse maniere van spreecken niet begrijpen en kan. Seer dienstich om lesen (*sic*) voor alle veen-boeren. Ghedr. tot Veenendael, voor Jan Jacobsz. A°. 1642. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Veen-boeren waerschouwinge over het verwarde beright, dat hy uyt den Haghe ontfanghen heeft. Seer nut voor alle veen-boeren. Gedr. in 't Veenendal, voor Thomas Jansz. uyt Roelevaertjes veen. A°. 1642. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Veen-boers bescheyt, op het derde bericht van CASPER STRESO....., dienende tot onderrechtinghe voor alle eenvoudighe veen-boeren. Gedr. in de swarte modder, voor Thomas Jansz. van Roelevaertjens veen. 1642. 8°.

Gesprek tusschen een »Predicant" en »Thomas." Ook in *Eenige tract.*

Winterturf aen CASPER STRESO, gesonden van zijnen veenboer, uyt Roele-vaertjens veen. Tot danckbaerheyd van zijn Vierde bericht. A°. 1642. 8°.

Ook in *Eenige tract.* Vgl. voor dit en de vorige *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op C. STRESO.

Zee-mans nieuwe-jaer, ofte t' samen-sprake van de vernieuwinge des levens, tusschen Pieter Lichthart ende Jan Swaerhooft, beyde bootsgesellen op een schip. Stichtelijck om lesen (*sic*) voor alle varende ghesellen, als oock voor andere. Tot Middelb., voor Adriaen Jansz. 1643. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Put-haeck, om alle Menisten uyt dien put van hare doolinghe, aengaende het poinct van de alghemeene ghenaden te trecken. Gestelt in een t' samen-spraecke tusschen eenen ghereformeerde wever, ende menisten spoelder. Tot breder onderrichtinge van een kleyn boeckjen. Ghedr. tot Haerlem, by Thomas Fonteyn, voor Hendrick van Marcken. 1643. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Een samen-spraeck tusschen twee gereformeerde, seer noodigh voor alle vreedlievende broeders der gereformeerde kerck, tot onderrechtinge van een boecxken, ghenaemt: Naerder ontdeckinghe van de grove en schadelijcke dwalinge der mennistische sect, &c., met de wederlegginghe van de uytvluchten van Joost Hendricks door Petrum Bontemps... Tot Haerlem, ghedr. by Th. Fonteyn, voor H. van Marcken. 1643.

Ook in de *Verzam. der tract.*

Tweede t' samen-spraecke, tusschen eenen gereformeerden wever ende eenen mennisten vermaender, waerinne verthoont wort de lossigheyt van des wevers redenen, van dat Christus niet voor alle menschen soude ghestorven zijn; gestelt in sijne eerste t' samensprake. Gedr. tot Haerlem, by Th. Fonteyn. voor H. v. Marcken. 1643.

Ook in de *Verzam. der tract.*

Het eygen gevoelen van een arminiaens of remonstrants predikant, ende daer by het eygen gevoelen van een gereformeert predikant. Te Haerlem, ghedr. by Th. Fonteyn 1644.

Uitgegeven door zijn zoon Pieter de Fyne. Ook in de *Verzam. der tract.*, onder den titel: *Het ondert. gevoelen van twee geref. pred.*

Vaderlijck onderwys. Ghestelt in t' samen-spraecke tusschen een vader ende zijn soon, handelende van de ghereformeerde kerck-ganck. Seer nut en stichtelijck voor alle ende bysonder voor jonghe luyden om lesen (*sic*). Gedr. 1644. 8°.

Ook in *Eenige tract.*

Vermeerdert kamper-steurtje van harde eyeren, stercke boter ende bittere mostaert,... van eenen holl. koopman ende eenen camperschen schipper. Tot nut van alle liefh. der waerheyd.... Den tweeden druck, *enz.* 1648. 8°. (N°. 3362).

Met voorw. „aen alle de predic. tot Campen." Ook in de *Verzam. der tract.*

Witte-broot voor de predic. tot Campen, om het Camper-steurtjen.... op te eeten, *enz.* 1648. 8°. (N°. 3363).

Ook in de *Verzam. der tract.*

Een frisschen dronck op het gesouten camper-steurtjen, geschoncken voor de predic. tot Kampen, *enz.* 1649. 8°. (N°. 3541).

De pred. van Kampen hadden uitgegeven: *Sout tot het ongesouten Campersteurtje* (Vgl. *Afd.* 2). Ook in de *Verzam. der tract.*

Amsterdams nieuwe jaer.... van eenen landt-man tot Taemen aen sijnen landt-heer tot Amst. Te samen gestelt tot niemants verbitteringe, maer tot yders verbeeteringe, door Geroen Garrebrants Koolstruyck, *enz.* 1651. 8°. (N°. 3928).

Ook in de *Verzam. der tract.*

Kort, waer.... verhael van het.... opkomen van de.... propheten ofte Rynsburgers in.... Warmont, a°. 1619 en 1620, beschreven door

een oog-getuyge, die meest overal selve is by en omtrent geweest. Nevens een voorr.... tot.... steuyting van het oogmerck des autheurs van het Praetjen over tafel, *enz.* 1671. (N°. 5789).

Hierachter de *Aanmerkingen over het verhael,* enz. *Den tweeden druk, verm. met een byvoegsel* van J. Oudaen. Vgl. voor het *Praetjen: Afd.* 2.

Kort ondersoeck of L. Klinckhamers genees-meesters meyninge, aang. de vrijheydt van spreeken in de gemeynte der gheloovighen warachtich of Godts woordt regelmatich zy. Door P. D. F. Tot Haerl., by Passch. van Wesbusch. 1655.

Met voorw. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op L. KLINCKHAMER.

JAN JANSEN BORS.

Geb. . Pred. te Leyderdorp 1580. Afgezet 1619. Teekent de acte van stilstand. Gest.

Brandt, a. w. Dl. III, bl. 854—859, 914.

Summa der evangelische leere, de welcke ontrent sevenendertich jaren lang ghepredickt sijnde by J. J. Bors.... nu by den selven by een ghestelt is, met wt legginge der woorden.... Pauli tot Titum.... tweede cap. vs. 11, 12, 13, 14, 15. Tot Leyden, gedr. voor J. J. Bors. 1617. 12°.

Met opdragt aan de stat. v. Holl., voorr. »aen sijne kinderen," en voorr. »aen den onpartidigen leser."

Copye des briefs van J. J. Bors...., van.... zijne lieve ghemeente afghesettet ende in ballinckschap...., aen de.... stat. des lants...., tot weder-roupinghe zijner onder-teyckeninghe op den 24 Oct. 1619, *enz.* 1619. (N°. 1666).

Hetzelfde. Andere druk. 1619.

Met uitvoeriger titel.

ADRIANUS JOHANNIS.

(ADRIAEN JANSSOON).

Geb. . Pred. te Nieuwerkerk a/IJ 1591, te IJsselmonde 1605. Afgezet 1619. Pred. te ter Aar tot 1629. Gest.

v. d. Aa, a. w. Dl. IX, bl. 151.

Spieghel ende sonderlinghe exempel van.... verdrachzaemheydt tusschen.... J. Calvin ende.... Ph. Melanth.,... hoewel zy over de hedensdaechsche verschil poincten van contrarie-ghevoelen gheweest zijn, *enz.* 1618. (N°. 1572).

Aan de regering van Rott., d°. 22 Maart, opgedragen.

JACOBUS JOHANNES BATELIER.

(JAC. JOH. WATELIER).

Geb. . Pred. te Kralingen 1618. Afgezet 1619. Pred. te 's Hage 1633. Emer. 1666. Gest. 21 Junij 1672.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 172, 173.

* Cattenburgh, o. l., p. 10—16 [1]).

* Examen accuratum disputationis primae et quasi inauguralis d. G. Voetii, quam proposuit in ill. gymn. Ultrajectino, die 3 Sept. s. v. a°. 1634. Ad pastores totius provinciae et quoscumq. theol. studiosos, quibus id utile et gratum futurum, si pietatem amant, dubitari non potest. A°. 1634.

Vgl. voor dit en de drie volgende stukken *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op G. VOETIUS.

* Confutatio insulsi et maledici libri, quem adversus Remonstrantes edidit G. Voetius.... titulo Thersitis Heautontimorumeni. A°. 1637.

G. Voetii.... academia anti-remonstrantico-libertinica, seu methodus disputandi adversus Remonstrantes; exhibita in tractatu cui titulus Remonstranto-libertinus. Impr. ap. Aeg. et Petr. Roman. (Ultraj.) 1637.

De schrijver, die zijn naam verzwijgt, erkent reeds in den aanvang ook de *Confutatio* geschreven te hebben.

* Gymnasium Vltrajectinum, seu disputationis theol., quae omnium prima Vltrajecti publice in ill. tunc gymnasio, nunc academia, proposita fuit, examen accuratum, et ejusdem a capite ad calcem vsque defensio. Opus vario argumento, et his temp. utilissimum, in quo refelluntur omnes rationes adversus Remonstr. prolatae in toto illo opere, cui titulus est Thersites heavtontimorvmenos aut. G. Voetio,..... 1638.

„Authore Jac. Batalerio" wordt op den titel gelezen, waarschijnlijk van de hand van Krighout. Na eene breede voorr. laat Bat. de „Assertationes theol. de praejudiciis verae religionis, quas cum annexis corollariis ad diem 3 Sept. (1634) ventilandas proponit Voetius respon. Davide a Boxtel" voorafgaan, waarop het „examen accuratum" volgt.

Tractatus de Jacob et Esau, in quo dilucida et plena proponitur ex s. ipsis litt. explicatio veri et germani sensus d. Pauli in epist. ad Rom. cap. nono, quo loco agit de Jacobi elect. et de Esavi reject. Omnibus iis, qui praedest. doctrinam examinare atque intelligere volunt, pernecessarius. Auct. J. Batalerio.... Hagaecom., ex off. Theod. Maire. 1644. 8°.

Met praef.

---

1) Ontbreekt, volgens Cattenb., *Snuiter op den kandelaar. Schrift. waardering van den catech.* 1643.

JACOB & ESAU sive dilucida et plena ex sacris ipsis literis explicatio.... sensus d. PAULI in epist. ad Rom. cap. nono.... Tractatus omnibus iis, qui controversias de praedestinatione bene examinare volunt, recognitus perutilis, et nova nunc praef. adauctus. Auct. J. BATALERIO..... Amst., sumpt. Henrici Boom. 1664. 12°.

In de praef. verhaalt BAT. uitvoerig wat door anderen tegen, en door hem ter verdediging van zijn geschrift was in het licht gegeven. Achteraan een index capitum.

* Dissertatio de Israelitarum conversione a divo PAULO, ad Rom. undecimo cap., praedicta. Auct. J. BATALERIO. Hagae, ex off. Danielis Geselle. 1669. 12°.

Opgedragen (X kal. Sept.) aan ENGELBERT VAN ENGELEN. Met indices.

Vindiciae miraculorum, per quae divinae religionis et fidei christ. veritas olim confirmata fuit, adv. profanum auctorem Tractatus theol.-politici. Auct. J. BATALERIO. Amst., ap Joann. Jansz. à Waesberge. 1674. 12°.

Met prooemium en vooraf: Strophae quibus utitur philosophus ad miracula eludenda." Aan het einde get. „Hagae 1672 Jan. 23. Zie *Catal.*, *v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 135. No. 181.

Waerachtigh verhael van een disputatie gehouden te Berckel, den 6 Jan. 1634, met een r. cath. priester. Met een kleyn discoursien daer achter aen over de successie van de pausen van Roomen. Tot een spieghel en waerschouw., voornamelijck van alle... god-vreesende huys-luyden, beschr. door een dien. der gem. J. CHR. by den Remonstr. Tot Rott., by Jan van Neer. 1634.

Met een voorr., get. J. B., terwijl een oude hand op den titel schreef: JACOBUS BATELIERIUS.

* Predicatie over den text des h. apost. in den tweeden sendtbr. tot den Corinthers, cap. 5. v. 14 ende 15, zijnde een vermaninge tot christ. danckbaerheydt, ghedaen nae 't houden van 't h. avondtmael, den voorl. 8 Julij. Gedr. 1640.

Op den titel staat geschreven: »Door JACOB BATELIER."

* Verantwoordinge tegen G. VOETII remonstrantsche catechisatie, d. i.... wederlegginge van sijne.... lasterlijcke aenwijsingen in de Catechisatie over den remonstr. catechismum, gedaen tot nadeel.... van J. BATELIER. Met eenen goeden raedt tot voorkominghe en verminderinghe van twistingen aen de geenen die sulcke.... geschriften.... lesen, *enz.* 1642. (N°. 2835).

Met voorr. Vgl. *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op G. VOETIUS.

* Den rechten wtlegh van JACOB en ESAU, dat is: een klaer end volkomen schriftuyrlick bericht, hoe men verstaen moet de verkiesinge end de verwerpinge van JACOB end ESAU, totten Romeynen in 't negende cap. Door J. BATELIER.... Tweeden druck, by den autheur oversien, verbetert, end op sommige plaetsen wat breeder

uytgeleydt, tot meerder klaerheyt voor de eenvoudighen. In 's Graven-h., by Anth. Jansz. Tongerloo. 1644. 8°.

Met opdragt aan DIERICK PESSER, van 25 Maart 1644, en register. Vgl. de lat. uitg. hierboven.

Hetzelfde. Seer nut end dienstig voor alle die van de disputen over de goddel. predestinatie recht willen oordeelen. Bij den autheur oversien, end nu verrijckt met een nieuwe voorr. In 's Graven-h., by J. Tongerloo. 1664. 8°.

Nieuwe uitgave, met voorr. d°. 10 Dec. 1663. Geheel gelijk aan de nieuwe lat. edit. van 1664. Zie boven.

Sekere brief inhoud. een kort verhael van sommige god-vruchtige propoosten, die.... J. VTENBOGAERT in sijn uyterste gesproken heeft, daer op hy den 4 Sept.. . 1644.... is ontslapen, *ens.* 1644. (N°. 2960).

Met lat. lijkdicht van W. DE GROOT.

* Het helder licht over Romeynen negen. In-sonderheydt over de verkiesinge end verwerpinge van JACOB end ESAU, verdryvende alle de duysternissen die ABRAHAM VAN DER HEYDEN end sommige andere daer invoeren. Door J. BATELIER... Tot Rott., by J. Naeranus. 1646. 8°.

Met uitvoerige voorr. en een register. ABR. V. D. HEYDEN had in sijn boek *De saecke Godts tegen den mensche* ook het geschrift van BAT. over Jacob en Esau weerlegd. Vgl. hierboven *Tractatus de* JACOB *et* ESAU, en voor dit en de volgende *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op ABR. V. D. HEYDEN.

De krachtige waerheyt van den rechten sin van 't negende, end met eenen van het elfde capittel totten Romeynen. Tegen de calvinische predestinatie, end by namen, tegen hetgene dat twee leydtsche predik. ABR. VAN DER HEYDEN end BERNARDUS WIJNGAERDEN voor deselve predestinatie geschreven hebben. Door JACOB BATELIER... In 's Gravenh., voor Anth. Jansz. Tongerloo. 1648. 8°.

Een breede voorr. handelt over de „onbehoorlicke maniere van schrijven" van V. D. HEYDEN en WYNG. Het werk dat de laatste tegen zijn *Helder licht* had uitgegeven, achtte BAT. „niet anders dan een molick in een kersseboom" te zijn."

* *Hetzelfde.* Tot Hoorn, by Is. Willemsz. van der Beeck. 1650. 8°.

De inhoud is gelijk aan de vorige uitg, alleen op het einde eene „aenwijsinghe van de texten over de welcke wat nader gedisputeert wordt." Dit exempl. draagt de handteekening van O. PESSER.

Klare ende duydelijcke wederlegginge van.... annotatien, tot bevestiging van de contrarem. leere der predest.... Door.... E. VAN ENGELEN. Tot Rott., by B. Wagens. 1649. 8°.

Uitgeg. door BAT. Zie beneden bij E. VAN ENGELEN.

* Verklaringhe van den staet der heydenen, soo die voor end ten tijde van 't oude, als die nu ook in den tijdt van 't nieuwe test. buyten de sichtbare kercke leven, met noch eenige andere stucken meer, tot verklaringe van Godts salichmakende genade, tegen d. ABR. V. D.

HEYDEN..... end sijnen verantwoorder B. WYNGAERDEN.... Door J. BATELIER.... Gedr. voor den autheur. 1651. 8°.

Met een uitvoerige voorrede »verklarende den inhoudt van 't boeck, met een antwoordt tegen een voorgevallen lasteringe van ketterijen en nieuwicheden, die der quanshuys in staen souden."

Christelicke aen-sprake, tot betrachtinge van den grooten danck- en bede-dagh, by de h^n. stat. gen. der geun. nederl. provintien wtgeschreven, den 25 Jan. 1651. Gedaen volgens den inhoudt van het 12, 13 end 14 vs. in den CXVI psalm. Tot Rott., by Corn. Jacobsz. den Abt. 1651. 8°.

Achteraan de resol. van 4 Jan. 1651. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*, bl. 107. N°. 84*.

* Lijck-predicatie uyt.... I Thess. cap. IV vs. 13 end 14, over het sterven van... ARNOLDUS GEESTERANUS..., leeraer in de rem. gem. van 's Graven-hage...., ontslapen den 28 Junij 1658; gedaen des sondaeghs daer aen volgende, door J. BATELIER.... In 's Graven-h., by Anth. en Joh. Tongerloo. 1658.

Achteraan nog een Lijkzang van A. L.

Extract uyt het tractaet, 't welck mr. S. EPISCOPIUS.... tegen J. CAMERO geschreven heeft.... Uyt het lat. vert. door J. J. B. Tot Rott., voor Fr. v. Hooghstraten. 1664.

Met voorr. Zie boven by EPISCOPIUS, bl. 46.

Korte end bondighe verklaringh van de drie getuyghen, de geest, het water en het bloet, I Joh. V, alle christene gesintheden voorgestelt om oprecht end onpartijdelijck te oordeelen. Door J. BATELIER... Tot Hoorn, by Jan Jansz. Bruyn. 1672. 8°.

In de voorr., eigenhandig door BAT. onderteekend, verklaart hij dit tractaat eerst in het lat. gesteld, doch goedgevonden te hebben »het aldereerst in nederd. wt te geven, om vele onse landsluyden de vrucht van mijne arbeyt niet te onttrecken." Vgl. hierbij de aanteek. op bl. 14 v. d. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.*

JACOB WESTERBAEN.

Geb. 1591. Uit het stat. coll. te Leiden gezet 1619. Gest. 1670.

TIDEMAN, a. w. bl. 3.

* CATTENBURGH, o. l. p. 162 sq. — †† FOPPENS, o. l. T. I. p. 544.

Epitaphium heroi M. TROMP, *etc.* [1653]. (N°. 4188). *In plano.*

J. WESTERBAENI minnedichten. In 's Graven-h., by Aert Meuris. 1624.

Vooraf „Op de minne-dichten van J. W." door J. V. BURCH. Zie *Catal. v. d. bibl. v. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 238.

J. WESTERBANI minne-dichten, van nieuws by den autheur oversien,

verm. en verbetert. In desen laetsten druck van veele misstellingen verbetert ende met nieuwe platen verrijckt. Met noch eenighe gedichten van J. VAN DER BURCH, ANNA ROEMERS, TESSELSCHADE en andere. t' Amst., voor Joost Hartgersen. 1644. 12°.

*†† DAVIDS psalmen in nederd. rijmen gestelt door J. WESTERBAEN... op de selfde wijsen ende getal van zang-versen, als die in de fransche en nederl. geref. kercken werden gesongen. Mitsg. eenige lofsangen ende gebeden &c. In 's Graven-h., by Anth. ende Joh. Tongerloo. 1655. 8°.

Met uitvoerige voorr. gedagt. »Op Ockenburgh, den XX dag van Mey," en gedicht van W. DE GROOT op zijne psalmberijming. Vooraf een titelprent, voorstellende DAVID op de harp spelende.

DAVIDS psalmen in nederd. rijmen gestelt door J. WESTERBAEN..., op de selve wijsen.... als die in de.... nederl. geref. kercken werden gesongen, ende geheel op sang-nooten ende op eene sleutel gebracht door mr. CORN. DE LEEUW. Mitsg. alle de lof-sangen.... In 's Graven-h., by A. en J. Tongerloo. 1656. 12°.

Met voorr., eigenhandig door W. geteekend »Op Ockenburg den 1 May." Met register. Vgl. *Catal. v. d. bibl. v. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 170.

Boden-brood voor.... J. VAN VONDELEN voorlooper, overwegende den sin.... van de voorr., gestelt voor de Psalmen DAVIDS, gerijmt door J. WESTERBAEN, *enz.* 1655. (N°. 4462).

Achteraan „Noch een koeckje toe."

Valsche munt van het Drinck-geld des voorloopers, den onpartydigen en bescheydenen leser aengewesen ende vertoont door J. WESTERBAEN, *enz.* 1656. (N°. 4520).

Get. »Op Ockenburgh den 22 Jan." Achteraan een vers getit. »Schoppenaes." Vgl. voor het *Drinck-gelt : B. v. p.* N°. 4519.

Gedichten van J. WESTERBAEN.... verdeylt in vijf boeken I Minnedichten, II Helden-dichten, III Mengel-dichten, IV Ockenburgh, V Farago latina. In 's Gravenh., bij Anth. Joh. ende Piet. Tongerloo. 1657. 8°.

Vgl. hierbij *De Navorscher*, Dl. V, bl. 303. VI, 90, 147, 374.

*†† Het eerste deel der gedichten van J. WESTERBAEN..., waerin: minnedichten, brieven van doorl. vrouwen, helden-dichten, mengeldichten, Ockenburgh &c. In 's Gravenh., by J. Tongerloo. 1672. 8°.

V. ABKOUDE noemt van *Ockenburg* eene uitg. van 1655 ('s Hage), ARRENBERG van 1656, PARS van 1657. Vgl. hieronder bl. 154.

*†† Het tweede deel..., waerin: lof der sotheyd, de VI comedien van TERENTIUS, SENECAAS troas, 2 avond-schoolen, farrago latina. In 's Gravenh., by J. Tongerloo. 1672. 8°.

ARRENBERG geeft op TERENTIUS *berymd, 's Hage* 1663. 4o. Enkele zijner gedichten zijn ook opgenomen in *Verscheyde nederd. gedichten* (vgl. hierboven bl. 128) en in *Verscheyde gedichten* (Vgl. beneden op H. DE GROOT).

* Het derde deel..., waerin de Aeneis van VIRGILIUS, mengel-rym,
†† &c. In 's Gravenh., by J. Tongerloo. [1672]. 8°.

Zonder jaar. Het voorw. is gedagt. 1 Sept. 1662. ARRENBERG geeft eene afzond. uitg. op van VIRGILIUS *vert. en berymd* 8°. zonder jaar. *De verliefde Dido* uit VIRGILIUS kwam in 's Hage afzond. uit. 1655. 4°.

Krancken-troost voor Israël in Holland, met een.... aenspraeck aen de.... staet. v. Holl., *enz.* 1663. (N°. 5092).

Gedicht. Hiertegen werd in 1664 een tegengedicht uitgegeven, de *Kaats-bal.* Vgl. *Gesch. der Remonstr.* (*Afd.* 2) 1634—1734.

Oogh-zalf voor het verblinde Israel, mitsg. haeren.... troost tegen den krancken troost... in Holl., *enz.* 1664. (N°. 5155).

Gedicht, met een »Toe-gift."

Ernstige aenspraeck van Holl. aen Engel., *enz.* 1666. (N°. 5414).

Gedicht, waarin hij den raad geeft om vrede te maken.

Op den tweeden en derden zee-tocht van 's lands vloot,.... onder.... DE RUYTER, nae de.... overwinninghe.... July.... 1666. Mitsg.... versjes op het afbranden van Londen, door J. WESTERBAEN, *enz.* 1666. (N°. 5438).

Kost-verlooren of brief aen N. N., waerin overwoogen werdt of de predik.... de gage, die zy.... voor haeren kercken-dienst genieten, oock al verdienen &c. Mitsg. eenige rymen en brieven van J. DE DECKER en J. WESTERBAEN, *enz.* [1668]. (N°. 5679).

De *Brief aen* N. N. is op rijm. De brieven van DE DECKER en WESTERB. zijn van 1658—1660.

J. TOLEDOOS sorg-verlooren, mitsg... aenmerck. op des selfs Papier verlooren, dat hy... verkladt had tegen het Kost-verlooren, *enz.* 1668. (N°. 5681).

Vgl. voor de tegenschriften *Afd.* 2.

Kristalynen bril voor den schryver van 't Kostverlooren..., mitsg... punt-dichten op den voorsz. bril. [1668]. (N°. 5682).

Vgl. het volgende.

De klaegende brilleman of klag-lied van M. MURENANDER..., midsg... verssen aen den... brilleman ende op het stof-verlooren van J. TOLEDO. [1668]. (N°. 5683).

Op rijm.

Een zeep-balletje voor den ongewassen moor hem vereert van Thersites, *enz.* [1668]. (N°. 5684).

Tegen prof. G. VAN INGEN. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1.

Wat zeep voor den ongewassen moor, mitsg. een zuyver was-lichtje voor de gemeynte..., door den autheur van 't Kost-verlooren. [1669]. (N°. 5685).

Vermeerderde uitg. van het vorige.

Wat rhabarber tot een purgatie bereydt voor den gal-zuchtigen G. van Ingen, ende aen hem gesonden van J. Westerbaen, om hem voorts te zuyveren van het overschot der galle. [1669].

Vooraf een lat. en holl. gedicht aan G. v. Ingen. Ook gedichten aan het einde.

Arctoa tempe. Ockenburgh. Door J. Westerbaen. Nieuwe uitgave. Te Utr., bij Joh. Altheer. 1835. 8°.

Vgl. hierboven *Het eerste deel der ged. van* J. W.

SIMON GOULART.

Geb. 1576. Pred. te Wesel, te Amst. 1601. Afgezet 1619. Pred. te Frederikstad 1624. Gest. 19 Maart 1628.

Haag, o. l. T. V, p. 336, sv 1).

* Cattenburgh, o. l. p. 75 2).

S. Goulart... heeft in Sept. deses jaers 1615 ghepredickt als volght, waer-over hy dadelijck by den kercken-raedt is geschorst van de bedieninghe des woordts ende mede van de nuttinghe des h. avontm. S. Goulart.... a presche au mois de Sept. *etc.* By Govert Basson. [1615].

Het fragment der predikatie, natuurlijk niet door Goulart zelven uitgegeven, wordt, even als de titel, in het fransch en holl. medegedeeld. Vgl. *Afd.* 2, bl. 17 *Conferentie.*

Traicté de la providence de Dieu et autres poincts qui en dependent, contenant un brief examen et refutation du sermon de Joseph Poujade, par lui publié contre les cinq art. des Remonstrants. Par S. Goulart, minist. du s. evang. en l'eglise de Fredericstadt.... Inprimé l'an de grace. 1627. 8°.

Opgedragen, »aux églises de la langue franc., recueillies en la ville de Hamburg et de Breme." Achteraan de »Art. condamnés au syn. de Gueldre, convoqué en la ville d'Arnhem, Juillet 1618."

---

1) Vgl. *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 131, 260, 321, 381. X, 44.

2) Haag en Cattenb. geven de volgende geschriften op, die hier ontbreken: *Brief traité de la grâce de Dieu.* Amst. 1616. 8°. *Examen des opinions de* Fabr. Bassecourt (»devenu introuvable" zegt Haag). *Epistre aux Remonstrans Wallons Amst., escr. le* 20 *Oct.* 1620.

JOHANNES ARNOLDI ROEDINGENUS [1]).

(JOH. ARNOLDSZ. RODINGER).

Geb. . Pred. te Hoorn. Afgezet 1618. Teekent de acte van stilstand, doch herroept. Pred. te Alkmaar 1621, te Hoorn 1624. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 244, 247.

Cort begryp van de verantwoordinghe JOHANNIS ARNOLDI.... teghen die beschuldinghen der afghegane ouderl. ende onbedachte condemnatie van haren patronen, tot Enchuysen ghepractiseert; daerinne I verthoont worden de extracten.... van de beschuld.... van den classe...., met weygheringhe van copye des origineels, II die origin. beschuld. der ouderl.... om J. ARM. te overtuyghen, dat hy een valsch leeraer zy, III een cort begrijp van de antw. op de beschuld., so veel het extract aengaet, dewijl ons.... het origineel gheweyghert is...., IIII.... de acte van condemnatie. In 't jaer o. H. 1616.

Vooraf een brief van ROED. »aen onse collegen, de samptlijcke broed. des kerckenraets der gheref. ghem. binnen Hoorn." De acte van condemn. is van 2 Julij 1614. Vgl. *Afd.* 2 bl. 16 en 17 en hieronder op WALLESIUS.

JOHANNES WALLESIUS.

Geb. . Pred. te Hoorn. Afgezet 1618. Teekent de acte van stilstand. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 211, 247.

Poincten der beschuldiginge, die d'afgegane ouderl. der geref. kercke binnen Hoorn tegens.... JOH. WALLESIUM ende JOH. ARNOLDI hebben ingebracht. Midtsg. de verantwoordinghe.... voor den classe...., ghelijck oock de sententie.... van den classe, *ens.* 1616. (N°. 1190).

Met voorw. en een brief van WALLESIUS »aen de dien., ouderl. ende diac. der geref. kercke binnen Hoorn," beide gedagt. 28 Maart. Vgl. *Afd.* 2, bl. 16 en 17 en hierboven op ROEDINGENUS.

---

1) Hij schijnt een zoon gehad te hebben, (met wien hij wel eens verward wordt) die JOHANNES AEGIDIUS R. heette, voor wien de regering van Hoorn in 1610 een plaats verzocht in het staten-collegie, die in 1614 te Nibbixwoude beroepen, en in 1618 te gelijk met zijn vader afgezet werd.

ISAAC WELSING.

Geb. . Pred. te Hoorn. Afgezet 1618. Teekent de acte van stilstand, doch herroept. Predikt weder te Hoorn 1621. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 244, 217.

Proef-predicatie over de woorden CHR[t]. Matth. 7 v. 13, 14..., ghepr. op den eersten Dec. lestl., ende daer na in druck uytgegeven, ter eeren van Godt, opbouwinghe sijner kercke ende saligheyt derselven, door J. WELSINGIUM.... Tot Hoorn, gedr. by Will. Andriessz. 1618.

Opgedragen aan de regering van Hoorn, en een »Ogdoastichon" van den hoornschen rector PELEGROMIUS HULLEMAN.

NICOLAUS BODECHERUS.

(NIC. BODECHEER).

Geb . Pred. te Loosdrecht, te Alkmaar 1611. Afgezet 1619. Gaat over tot de Contra-Rem. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 694, v. 1).

Sociniano-remonstrantismus, hoc est evidens demonstratio, qua Remonstrantes cum Socinianis sive reipsa, sive verbis, sive etiam methodo, in pluribus confessionis suae partibus consentire ostenditur. Per N. BODECHERUM.... Lugd. Bat., ex off. Joanni Marci. Cum theol. facult. approbatione. 1624.

Citaten uit de geschr. van Socinianen zijn nevens de excerpten uit de remonstr. confessie gedrukt. Aan de stat. v. Holl. opgedragen. Vgl. boven bl. 40 BODECHERUS *ineptiens*.

JOHANNES EVERTSZ GEISTERANUS.

Geb. 8 Nov. 1586. Pred. te Vreeland 1609, te Alkmaar 1617. Afgezet 1619. Gest. 4 Oct. 1622.

v. D. AA, a. w. Dl. VII, bl. 71—73.

× SANDIUS, o. l. p. 113 sq. — ×× PAQUOT, o. l. T. III p. 174 2).

× ×× Consensus PAULI et JACOBI sive de justificatione ex fide et operibus, brevis tractatio, in duas partes divisa. A°. 1620. 8°.

Met praef.

---

1) Vgl. *De Navorscher*, Dl. X, bl. 100.

2) Volgens SANDIUS en PAQUOT ontbreken hier de volgende geschriften: *De dilectione*, *De magistratu*, *Verborum seu dictorum distinctio* en *Idolelenchus*. Het laatste werd door CAMPHUYSEN in poezie overgebragt (Vgl. *Theol. werken* 1638 en 1644 en in onderscheidene uitg. zijner *Sticht. rymen*).

× Predicatie over 't ontset van Alckmaer, gedaen.... 1618 den 8
×× Oct. in de groote kerk over Actor. cap. IX vs. 31. Door J. GEISTERANUM.... Mitsg. 't examen over hem J. EV. GEISTERANUS gehouden in de consistorie.... in.... 1619, den 11 en 12 Martij, *enz.* 1665. (N°. 5338).

Aan het einde een vertoog van J. en zijn broeder PETRUS GEISTER. aan de stat. v. Holl.

Hetzelfde. t' Amst., by de wed. P. Arentsz en C. v. d. Sys. 12°.

Zonder jaar. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.* bl. 192. N°. 27.

Beginsel-boek van de eere Gods, stichtinge en saligheyt &c. Door J. EV. GEISTERANUS.... Mitsg. een kort vertoog van de vreemdelingschap der geloovigen op aarden; en beschrijving van een welgesteld gemoed. Gedr. 1682. 12°.

Met de voorr. van GEIST. en van den uitgever. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.* bl. 188. N°. 11.

PETRUS EVERTSZ GEISTERANUS.

Geb. . Pred. te Egmond op Zee en op den Hoef 1616. Afgezet 1619. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. VII, bl. 73 1).

× SANDIUS, o. l. p. 114. — ×× PAQUOT, o. l. T. III, p. 175.

× Inleyding tot het christ. lijden, door PIETER EVERTSZ GESTRA-
×× NUS. Desen laetsten druck, overs en en de schriftuer-plaetsen na de nieuwe oversettinge des bybels gestelt. Tot Rott., by Piet. Terwout. 1681. 12°.

Met voorw. en register. Door BRANDT ten onregte aan zijn broeder JOH. toegekend. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-ger. kerk te Rott.* bl. 128, N° 11. SANDIUS en PAQUOT noemen uitgaven van 1644. Haarl. 12°. en 1665. 16°.

HENRICUS OOSTERHAERN.

Geb. . Pred. te Hillegom. Afgezet 1619. Pred. te Arnhem 1630. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 273 en 276.

H. OSTERHAERNS nieuwe-jaren, aen alle christenen. Gedr. voor den autheur 1626.

Een zestal liederen. Op den titel het wapen van Amsterdam.
V. ABCOUDE geeft nog van hem op: TERENTIUS *met het nederduits* 12o. *De geestelijke medicijnwinkel.* Amst. 1647. 12°. is waarschijnlijk van

1) Vgl. *De Navorscher* Dl. IX, bl. 129, 257, 272, 316.

NICOLAUS OSTERHAERN, pred. te Naarden in 1612, en in 1619 afgezet, even als ARNOLDUS NICOLAI OSTERHAERN, sedert 1602 pred. te Nootdorp en Wilsveen.

HENRICUS CAESARIUS.

Geb. 1550. Pred. te Dordrecht 1577, te Schoonhoven 1577, te Utrecht 1589. Afgezet 1619. Teekent de acte van stilstand. Gest. 1625.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 11 v. 1).

Danck sermoon over het... bestant van twaelf jaeren...., ghepredickt op den.... bededach.... den VI May.... door H. CAESARIUS, *enz.* [1609]. (N°. 770).

De tekst is Hand. IX vs. 31.

DIRK RAFAËLSZOON CAMPHUYSEN.

Geb. 1586. Pred. te Vleuten 1615. Afgezet 1618. Gest. 9 Julij 1627.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 84—88.

× SANDIUS, o. l. p. 112, sq. — ×× PAQUOT, o. l. T. III, p. 173, sv. 2).

D. R. CAMPHUYSENS verscheyden theologische wercken. De tweede druck. t' Amst., ghedr. by J. A. Colom. 1638.

Hierin: »Van 't onbedriegheleijck oordeel," enkele predik. en brieven, alsmede de vertal. van »Idolelenchus." Vooraf een brief van CAMPH. aan de remonstr. gem. te Rott., geschr. in Norden, 23 Aug. 1620.
SANDIUS en PAQUOT noemen uitgaven van 1640. 4°. en 1657. 8°.

D. R. CAMPHUYSENS theol. werken, bestaende in drie deelen: I Van 't onbedriegelijck oordeel, II Predicatien, III Brieven. Desen vierden druck verbetert ende met verscheyden stucken verm. t' Amst., voor J. Albertsz. 1644. 8°.

Na het voorw. een »inhoudt." Achteraan CAMPHUYSENS vertaling van JOH. GEESTERANUS' *Idolelenchus*. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk. te Leiden*. Dl. II, bl. 448.

× ×× *Hetzelfde*. Dese laetste druk met.... brieven, kantteekeningen en registers verm. t' Amst., voor P. Arentsz. 1672.

Met voorw. van den »boeck-verkooper" (gedagt. 1 May), die zich teekent

---

1) Ald. worden nog van hem opgegeven: *Ziel, hemel en helle*. Utr. 1622. 4°. en *Staat van regeeringe na den wijzen raad van Jethro*. Utr. 1625. 4°.

2) ARRENBERG geeft nog op: *Godvruchtig leven, met het portret*. 1760. Amst. 8°.

J(AN) R(IEUWERTSZ). Verder eene inhoudsopgave en voorr. van CAMPH. De predik. zijn 30 in getal. Achter dit exempl. ook *Het leven van* D. R. KAMPHUIZEN. *t' Amst., by Marten Schagen.* 1723.

Hetzelfde. Met brieven.... verm., en met sijn beeldenis verciert. t' Amst., by J. Rieuwertsz. 1682.

In alles gelijk aan de uitg. van 1672, het voorw. alleen is gedagt. 1 Aug. 1682. De „beeldenis" is naar C. CASTLEYN gegrav. door S. SAVRIJ. Onmiddelijk na het voorw. is hier ingevoegd: *Het leven van* KAMPH.... *t' Amst., by de wed. P. Arentsz.* 1699.

Hetzelfde. t' Amst., by J. Rieuwertsz. 1699.

De teksten der pred. zijn Ps. I, 1, 2 (3); Matth. II, 1; VI 33; IX, 1; XVIII, 23, vv; XXII, 1—14; Marc. XVI, 6, 7; Luc. X, 25 (3); XXIV, 13—23; Joh. III, 16; X, 27; Hand. II, 1; Rom. XV, 8; I Cor. X, 32; Tit. II, 11—13 (2); Hebr. IV, 13; XII, 11; Jac. I, 27; II Petr. I, 10; I Joh. III, 2; 3; 13; IV, 10; V, 3; Openb. XIV, 3.

Hetzelfde. Deze laatste druk op nieuw gecorr., in beeter order gebragt en van veel drukfouten verbeetert. t' Amst., by de wed. P. Arentz en C. v. d. Sys. 1699.

Met voorr. van de uitgevers van 2 Apr. 1699. Het leven van KAMPHUIZEN vooraan. Zonder afzond. titel. ABKOUDE en ARRENBERG noemen nog eene uitg. op van 1733 te Amst.

Het schilt der verdructer ghemoederen, d. i. een voorschrift hoe sich een yder.... in teghenspoet draghen sal, *enz.* 1619. (N°. 1682).

Gedicht, zonder medeweten van CAMPH. door R. TELLE (Vgl. beneden) uitgegeven.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1620.

CAMPH. bezorgde zelf nog eene verbeterde uitg. die volgt.

Ghewillighe patientie ofte lydens remedie; voorhenen met.... veranderingen ende... fauten... uytgegheven onder den naam van S c h i l t..., ende nu by den autheur selfs... verbetert..., tot naerder onderrichtinge van des christ. lijdens ende ghedults nootsakelijckheyt ende hoedanicheyt, *enz.* 1620. (N°. 1767).

Hierin niet het voorw. op rijm, van R. TELLE. Opgenomen in zijne *Sticht. rymen.*

Waerschouwinghe over 't stellen van een confessie, begrepen in.... extracten uyt.... brieven...., wtghegh. door.... om de waerheyt verdruckte liefh. van christ. ende rechte vryheyt der conscientien. Gedr. 1620.

Niet JOH. GEESTERANUS maar CAMPH. is de steller van dit geschrift. Men vindt het in zijne *Theol. werken.*

Hetzelfde. Andere druk. 1620. (N°. 1755).

Victoria victis, d. i. den waren zeghen Gods ofte lydens nutticheyt; dienende tot een vol-komen lydens remedie, *enz.* 1620. (N°. 1765).

Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

Hetzelfde. Gheschr. tot... troost van alle verdruckte doch oprechte ende wraeckeloose christenen, als oock tot opweckinge.... van alle die met den naem.... christen zijnde, haer noch niet volcomentlijck tot dienst van God hebben overgegeven, *enz.* 1620. (N°. 1766).

Godt de wraeck, ofte troost der schrift. in teghenheyt, begrepen in een korte uytlegg. eenigher psalmen Davids op... rijmen...; mitsg. andere ghedichten, *enz.* 1620. (N°. 1768).

Met een tienregelig rijm „tot den leser." Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

Den yver tot Godts wet, poët. wtbreyding over den psalm CXIX, *enz.* 1620. (N°. 1769).

Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

De broederlycke eendracht, ofte lof des vredes, carmine anacreontico uytgedruckt, in forme van een paraphrasis of corte verclaringhe over den psal. CXXXIII. Met noch eenige epigrammata, ter selver materie. Tot Norden, by P. Arentsz. 1620.

Met een „Toe-eygen-dicht des druckers aen de ware liefh. des vredes." Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

× Vale mundo ofte noodiginge tot de broederschap Chri. Een uyt-
×× nemende.... stichtelyck boecxken...., dienstich om te gheraken tot een onveranderlijcke gherusticheyt des ghemoedts, *enz.* 1620. (N°. 1775).

Sandius en Paquot geven eene 2de uitg. op van 1650. Zie ook *Afd.* 2, bl. 63.

Godt wonderlick, machtich, goedt. Poët. wtbreidinge over eenighe psalmen, *enz.* 1621. (N°. 1893).

Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

Brief tot afrading van 't pausdom, gheschr. van seker uytghebannen pred. aen.... zijnen vriendt, *enz.* 1621. (N°. 1894).

Van 16 Dec. 1619. Aan Camph. toe te kennen.

May-geschenk aen de remonstr. ghemeynten, *enz.* 1621. (N°. 1895).

Opgenomen in de *Sticht. rymen.*

Tractaet van de goddelijckheydt des heeren J. Chr. Eerst in 't lat. uytgeg. door Valentinus Smalcius, leer. der gem. tot Rakau in Polen. Gedr. 1623.

Met de opdragt aan kon. Sigismund van Jac. Sieniensky van Sieno, „uyt Rakou den 20 Nov. 1608."

× F. Socinus van Siena, schriftuurlijke lessen, waer in de ge-
×× loofwaerdigheyt der h. schrift., voorn. des n. test., staende gehouden word. Door D. R. Kamphuysen uyt het lat. vert. en met aent.... verrijkt. Noyt.... in het nederd. gedrukt. A°. 1666.

Met register. Sandius en Paquot geven eene uitg. op van 1623, 4°. Zie *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 2 bij F. SOCINUS (F. Socinus *brieven*). Het boek *De auctor. s. script.* werd in 1611 door C. Vorstius uitgegeven (Vgl. hierboven bl. 31).

× F. **SOCINUS.... van de geloofw. der h. schr. De tweede druk,**
×× **van.... fouten gesuyvert en met C. VORSTIUS.... voor-r., als mede.... register.... Mitsg. F. SOCINUS.... schrift. lessen, in welken de geloofw. der h. schr.... word bevestigt.... Beyde door D. R. KAMPHUYZEN uyt het lat. vert., en met geleerde aent. verciert. In 't jaar 1666.**

Zie *Catal.*, *Stuk II, Afd.* 2 bij F. SOCINUS. (F. SOCINUS *brieven*) en bij VORSTIUS (*Byvoegsel*).

Stichtelycke rymen, om te lesen of te singen. [Hoorn] A°. 1624. *Oblong.*

Hoogst zeldzame eerste druk, zonder naam van dichter, uitgever of plaats van uitgave. Bij de eerste verzen de zangwijze afzonderlijk ter zijde op noten.

Behalve de hier volgende uitgaven komen in MULLERS *Catal. v. holl. godgel. werken* bl. 23 en 123, nog voor van 1628, 1657, 1675, 1682, 1688 (Na de voysen van R. ROOLEEUW Rott.), 1688 (Amst.) en 1712. Vgl ook *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 298; X, 17, 73, 108, 234.

D. R. CAMPHUYSENS sticht. rymen, om te lesen off te singen, gedeelt in III deelen. 12°. *Oblong.*

Deze uitgave, zonder plaats of jaar, is omstreeks 1630 in het licht verschenen. Op het titelblad de zinnebeeldige voorstellingen van geloof, hoop en liefde, DAVID, MIRJAM en CHRISTUS als het lam. Enkele eerste verzen op noten.

Hetzelfde. **Desen lesten druck verbetert en vermeerdert. t' Amst., bij Jan Albertsz. 1645. 12°.** *Oblong.*

Opschrift van het 1ste titelblad, waarop eene voorstelling van Openb. XIV 1—3, benevens DAVID en MIRJAM. Op het 2e titelbl. wordt gelezen: Te Haerlem, gedr. by Thom. Fonteyn. 1645. Bij het eerste couplet de zangwijze op noten. Met register.

Hetzelfde. **Op nieuws over-sien en grootelijckx vermeerdert, oock de noten van druck-fauten ghecorrigeert en verrijckt met vele copere figuren. Tot Amst., by Jac. Colom. 1647.** *Oblong.*

Met uitstekend portret van CAMPH., den dichter in jeugdigen leeftijd voorstellende.

× *Hetzelfde.* **Op veele zyn, in plaats van d'ouwde, nieuwe zangen**
×× **gemaeckt, en alle gecomponeert om te zingen en speelen, met twee stemmen, door JOSEPH BUTLER, music. tot Amst. Cantus oft tenor. t' Amst., by Paul. Matthysz. 1652.**

Met voorr. van BUTLER en het bekende portret van CAMPH. door CASTLEIJN. BUTLER bezorgde in 1657 eene nieuwe uitgave. PAQUOT en SANDIUS maken gewag van eene hoogd. vertaling van enkele liederen door ROBERT ROBERTYN, »in de pruysche ariën."

Hetzelfde. **Onderscheyden in IV deelen. Den twaalfden druk neerstiglijk overzien en met verscheyde gedichten verm. Tot Rott., gedr. bij J. Naeranus. 1658. 8°.**

Hetzelfde. **En eenige liederen op vier en twee stemmen gesteld, en**

met veel oude en nieuwe voysen verm. Den vijftienden druk. Tot Dordr., by Abraham Andriesz. 1660. 12°.

Met register. Achteraan, onder afzond. pagin., „Sticht. rymen, by-voegsel ofte vierde deel."

Hetzelfde. **En meest alle de liederen op noten, en op twee na op een sleutel gestelt, en met veel oude en nieuwe voyzen, oock in het derde deel verm. Den seventienden en laetsten druck. Tot Dordr., by Matth. van Nispen. 1677. 12°.**

Met nog een afzond. titelbl., waarop het portret van CAMPH., en registers. Achteraan: Tot Dordr., gedr. by Nic. de Vries.

× *Hetzelfde.* **De achtiende druk. Met veele nieuwe wijzen verm.**
×× **t' Amst., voor J. Rieuwertsz en P. Arentsz. 1680. 12°.**

Elk eerste couplet op muzijk. Met registers. Hier achter de *Uytbr. over de psalmen.* 1679.

Hetzelfde. **Van veel druckfouten verbeetert, door een lief-h. derselve. De negenthiende druk. Met veele nieuwe wijzen verm. t' Amst., by Jac. v. d. Deyster, Joann. Blom, Abr. v. d. Putte, en Joann. Schot. 1682. 12°.**

In 3 dln. Elk eerste couplet op muzijk. Hier achter de *Uytbr. over de psalmen.* 1681.

Hetzelfde. **Met vele nieuwe wyzen verm. De twintigste druk. T' Amst., by P. Arentsz. 1685. 12°.**

Met platen en register. Het vierde deel onder afzond. pagin.

Hetzelfde. **Geheel op noten gebragt, en gestelt op sleutels om te zingen en te spelen op allerhande instrumenten, mitsg. verm. met eenige nieuw gecomponeerde wijzen, door M. MATHIEU. Nooit te vooren gedrukt. Tot Rott., by Iz. Naeranus. 1688. 8°.**

Met registers.

Hetzelfde. **Onderscheyden in IV deelen. Met veele wyzen op nieuws verm. t' Amst., by de wed. P. Arents. 1693. Met priv. 12°.**

Elk eerste couplet op muzijk. Het vierde deel onder afzond. pag. Hier achter de *Uytbr. over de psalmen.* 1694.

Hetzelfde. **Door M. MATHIEU. De tweede druk. Te Rott., by Iz. Naeranus. 1702. 8°.**

Met priv. van de stat. v. Holl. voor 15 jaren. PAQUOT noemt nog eene uitg. van 1705.

Hetzelfde. **Onderscheyden in IV deelen. Geheel op nooten, na de voyzen van dr. R. ROOLEEUW. Te Amst., by de wed. P. Arentz en K. van der Sys. 1713. Met priv. 12°.**

Het vierde deel onder afzond. pagin.

Hetzelfde. **Onderscheyden in IV deelen. Met vele wyzen op nieuws vermeerdert. t' Amst., by J. Rieuwertsz. [1718]. Met priv. 12°.**

Elk eerste couplet op muzijk. Het vierde deel onder afzond. pagin. Hier achter de *Uytbr. over de psalmen.* 1718.

Hetzelfde. Gesteld op sleutels om te zingen en te speelen op allerhande instrumenten, door J. BUTLER, verm. met eenige nieuw gecomponeerde wyzen, door M. MATHIEU. Geheel op nooten. Te Amst. Korn. v. d. Sys. 1727. 8°.

Hetzelfde. Geheel op nooten, na de voyzen van d^r^. R. ROOLEEUW. Zijnde deze druk van de ingeslopen fouten gezuyvert en na die van de jare 1713 verbeterd. Te Amst., by Jan Morterre. 1756. 12°.

Hetzelfde. Te Amst., by Alb. van der Kroe. 1759. 8°.

Uitgezochte sticht. gedichten van D. Rz. CAMPHUYSEN, naar de hedendaagsche.... spelling en met.... aanteek. door JAN KOPS, em. hoogl. te Utrecht. Vooraf een levensber. van den dichter met eenige nieuwe bijdragen. Utr., van Paddenburg & C°. 1839. 8°.

Met voorber.

Uitgelezen sticht. rijmen van D. R. KAMPHUYZEN. Met eene inleiding over het leven en karakter des dichters, door dr. J. VAN VLOTEN... Schiedam, H. A. M. Roelants. 1861. 12°.

× Extract uyt D. R. C. brieff, inhoudende dat het gevoelen van
×× de vernietiging ende eyndelijcke straffe der onrechtvaerdigen &c. niet soo schadelijck nochte gevaerlijck is, ende dienvolgens wel mach ontdeckt ende ter stichtinge voorgehouden en verbreydt worden. Gedr. 1630.

Dit stuk behoort tot een ander werk, want de pagin. loopt van bl. 35—46. SANDIUS en PAQUOT geven op: 1666.

×× 't Woordt is vleysch geweest, d. i. thien predicatien over 't begin van 't eerste cap. des euang. JOANNIS. Door VALENTIUM (*sic*) SMALTIUM. Vert. door D. R. C. Tot Rakow., by Sebast. Sternatzki. 1631.

Op bl. 163, onder afzond. titel: *Van den stant der dooden en straffe der verdoemden nae dit leven, verscheyden tractaten.* Gedr. 1631. SANDIUS en PAQUOT geven hiervan eene uitgave op van 1666. Op bl. 211, onder afzond. titel: *Extract uyt* D. R. C. *brieff*, enz. (Zie hierboven). De *Homiliae decem* waren in 1615 te Rakou uitgegeven.

Thien predicatien.... Door VALENTINUM SMALTIUM. Vert. d. D. R. C. Tot Rakow... 1631.

In alle opzigten aan het vorige gelijk, behalve dit titelblad.

×× Uytbreyding over de psalmen des propheten DAVIDS. Na de fransche dicht-mate van C. MAROT en T. DE BEZE. Door D. CAMPHUYZEN. Tot Amst., by Michiel Colyn. 1630. 8°.

Met titelpr., DAVID voorstellende spelende op de harp. De eerste verzen op muzijk. Met register. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk. te Leiden*, Dl. I, bl. 169.

Behalve de volgende uitgaven komen in MULLERS, *Catal. v. holl. godgel. werken* nog uitg. voor van 1662, 1675, 1682, 1715.

Hetzelfde. Nu eerst, op gelijck getal van sang-verssen als van P.

DATHENUS gebracht, om neffens die, in de publijcke vergad. te konnen gebruycken... In 's Graven-h., voor J. Tongerloo. 1650. 8°.

„Desen laetsten druck" — soo wordt nog op den titel gelezen — „naer de eygen geschreven handt van den autheur oversien." Met voorr. van den drukker A. J. Tongerloo.

Hetzelfde. Hier zijn by-gevoegt de loff-zangen, gerijmt door C. L. Geheel op musijck-noten en eenen sleutel gestelt. t' Amst., ter druck. van Th. Fonteyn. 1661. 12°.

C. L. heet in het voorw. des uitgevers „een oudt vriendt, en eertydts in sijn jeugd mede-dichter van KAMPHUYSEN."

Hetzelfde. Geheel op musijck-noten.... door CORN. DE LEEUW. Te Middelb., voor Adr. van Eeghen. 1674. 12°.

Met voorw. van den drukker en register. Achteraan: Te Midd., gedr. by Bened. Schmidt.

× ×× *Hetzelfde.* t' Amst. voor J. Rieuwertz en P. Arentsz. 1679. 12°.

Elk eerste couplet op muzijk. Met register. Vooraf D. R. C. *Sticht. rymen.* 1680.

Hetzelfde. t' Amst., by Jac. van der Deyster en Joh. Blom. 1681. 12°.

Elk eerste coupl. op muzijk. Vooraf *Sticht. rymen.* 1682.

Hetzelfde. T' Amst., voor J. v. Deyster en J. Bloem. 1685. 12°.

De eerste coupl. op muzijk. Zie voor deze en de uitg. van 1697 *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk. te Leiden.* Dl. I, bl. 169.

Hetzelfde. T' Amst., by de wed. P. Arentz. 1694. Met priv. 12°.

Elk eerste coupl. op muzijk. Vooraf *Sticht. rymen.* 1693.

Hetzelfde. Hier zijn by.... de loff-z.... door C. L. Geheel op musijck-noten en eenen sleutel gestelt door C. DE LEEUW. Den vierden druk. Tot Amst., by de wed. P. Arentsz. 1697. 8°.

Met voorw. v. d. drukker.

Hetzelfde. t' Amst., by J. Rieuwertsz. [1718]. Met priv. 12°.

Elk eerste coupl. op muzijk. Vooraf *Sticht. rymen.* 1718.

Hetzelfde. Te Amst., by Korn. v. d. Sys. 1729. Met priv. 8°.

Elk eerste coupl. op muzijk.

CHRISTOPHORUS VAN LANGERAK.

Geb. . Pred. te Harmelen. Afgezet en verbannen 1619. Pred. te Waddingsveen 1632. Gest. 1660.

TIDEMAN, a. w. bl. 47, 73, 192.

Antwoorde op eenige vraghen aeng. verscheyden leer-stucken...., tusschen de Arminianen en die van de geref. kercke in ghe-

schil.... Met een overweginghe der selver antwoorde, *ens.* 1632. (N°. 2497).

Op vele exempl. staat de naam van LANG. geschreven.

BARTHOLOMEUS PRAEVOSTIUS.
(BARTH. PRAEVOOST).

Geb. . Pred. te Vreeswijk. Verbannen 1619. Pred. te Amsterdam 1632. Gest. Aug. 1669.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 126, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 123, sq. — ×× PAQUOT, o. l. T. I. p. 515.

* ×× Nymeegsch accoort ofte bedenckinghen over de vereeniginghe tusschen de ghedep. des gelderschen syn. ende de afghesette predic. van Nymeghen beraemt.... Tot waerschouw. soo wel van de predic. als remonstr.-ghes. ghemeente, dewelcke deur sulck bedriegheliјck accoordt zijn verstrikt...., inghestelt ende by een ghebracht, *ens.* [1623]. (N°. 2033).

De »Acte tot Accoord" van 8 Maart is hierin opgenomen.

* ×× Predicatie over den CXXII psalm, tot opweckinghe van dancksegginghe.... wegen de.... eeuwige vrede...., gedaen.... den 10 Junij.... door d. B. PRAEVOSTIUM, *ens.* 1648. (N°. 3325).

In twee kol. gedrukt.

* ×× Onderwys in de christ. religie, gestelt by vragen en antwoorden, tot dienst van de jonge aankomelingen en bejaarde eenvoudige luiden. Vermeerdert met uitgedrukte schrift.-plaatsen. Mitsg. eenige korte vr. en antw. aang. de religie voor de kleine kinderen. Tot Rott., by Is. Naeranus. 1679. 8°.

Met voorw. door B. PRAEV. get. In 27 lessen verdeeld. Achteraan eenige gebeden.

CATTENB. en PAQUOT geven eene uitg. van 1640 op, vgl. echter TIDEMAN *De catech. liter. der Remonstr.* bl. 27, v. De schriftplaatsen worden in de latere uitgaven gemist. In 1666 verscheen er eene uitg. te Hoorn by Sim. Poelenburgh, in 28 lessen.

Onderwys.... na de belydenis der remonstr. geref. christenen. Mitsg. des selfs formulieren ende gebeden. Te Rott., by B. Bos. 1718. 12°.

Met het voorw. In 27 lessen.

Hetzelfde. Te Rott., by Phil. Losel en tot Gouda by Abrah. Staal, 1726. 12°.

Deze en de volgende uitgave zijn onveranderde herdrukken van de vorige uitg.

Hetzelfde. Te Rott.... en tot Gouda.... 1752. 12°.

Hetzelfde. Gestelt door B. PRAEVOSTIUS, van nieuws ontleedt in meer-

der lessen en korter vr. en antw... Mitsg. de kleyne vr, en antw,.. 't Amst., by Adr. Slaats. 1741. 8°.

Hetzelfde. Te Amst., by Adr. Slaats. 1751. 8°.

ABBENBERG spreekt ook van eene rotterd. uitg., „gedrukt om by bijbels en testamenten te kunnen voegen. Er bestaat ook nog eene uitgave van 1776 te Amst. by Adr. Slaats.

HENRICUS RUTGERUS WELSING.

Geb. . Pred. te Maartensdijk. Verlaat het land 1619. Pred. te Amesfoort 1630, te Veenendaal en Rhenen 1632, te Woerden 1635. Gest. 1651.

TIDEMAN, a. w. bl. 124, 266.

Het ampt van een christen mensch door F. S. van Siena. In 't jaer ons H. A°. 1621 (?)

Uit het voorw. van J. A LODESTEYNS *Monster van de nederl. verschillen* blijkt dat WELS. voor den uitgever van dit stuk werd gehouden. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 2 op F. SOCINUS.

Hetzelfde. Anno 1630.

ANTHONIUS HORNHOVIUS.

Geb. . Pred. te Eemnes en Baren. Geschorst 1626. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 252.

Remonstrantie aen.... HENRICK FREDERICK.... ende de.... stat. gen. mitsg. de.... stat.... van Utrecht...., waer by.... vrede.... ende eendracht.... werden aenghepresen, ende middelen voor-gheslaghen, omme de selve.... te bekomen, *enz.* 1626. (N°. 2142).

Achteraan de „Copye van de acte der onderh. by de gedep. der syn. v. Gelderlant met de ghewesene predic. tot Nimwegen den 7 Mart. 1632."

HENRICUS MEILING.

Geb. . Pred. te Arnhem. Neemt zijn ontslag 1618. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 275.

Remonstrantie an de.... gedep.... van Over-issel, door eenen expressen van Vreden na Zwolle 1619, den 29en Aug. af-ghesonden van H. MEILINGIO.... In dese remonstr. sal de leser.... redenen vinden, ten eersten: waeromme een.... dienstknecht J. CHR. sonder quet-

singhe zynder conscientie, den acte van sich t' onthouden van alle kerck. bedieningen.... met syne onderteyckeninghe niet en kan bezweren..., ten tweeden: waeromme de overheyden van sulcken versoeck behooren te supersederen ende niemant te persequeren.... In druck uytgeg. door een lief-h.... der conscientiën vryheyt. Gedr. buyten Borckeloe. A°. 1619.

Ondert. „Gheschr. den 21 Aug. 1619, uyt Vreden."

ENGELBERTUS AEGIDIUS VAN ENGELEN.

Geb. . Pred. te Oosterbeek 1609, te Arnhem 1617. Afgezet 1619. Weder pred. te Arnhem 1632. Gest. 1642.

v. d. Aa, a. w. Dl. V, bl. 150, v.

* Cattenburgh, o. l. p. 57.

* Klare ende duydelijcke wederlegginge van verscheyden aenteyckeningen...., tot bevestiging van de contrarem. leere der predest., aen de kant van den nieuws overgesetten bijbel gestelt, over eenige merckelijcke texten der h. schr., soo uyt het o. als uyt het n. t. Tot waersch. voor alle christ. zielen. Ten meesten deele beschreven door.... E. van Engelen.... Tot Rott., by Bastiaen Wagens. 1649. 8°.

Uitgeg. door Batelier (Zie boven bl. 150), ingevolge den wensch der groote vergad. van de Broederschap. De voorr. is vermoedelijk van zijne hand. Het 1ste ged., waerin de teksten uit het o. t. behandeld worden, is geheel van de hand van v. Engelen. In het 2de ged. zijn ook aant van Dan. Snecanus opgenomen. De gr. verg. van 1638 had beide pred. hiertoe uitgenoodigd.

GERARDUS LIVIUS.

Geb. . Pred. te Nijmegen 1601. Afgezet 1618. Gaat over tot de Contra-Rem. 1623. Pred. te Maasbommel 1625, te Rossum en St. Andries 1626, te Zaltbommel 1628. Gest. 1636.

Glasius, a. w. Dl. II, bl. 373.

×× Paquot, o. l. T. I, p. 304 1).

Sendt-brief G. Livius... aen Henricum Brimanij, pred. tot Arnhem, aeng. 't ghene daer ghepasseert is. Daer achter.... een tuyltgen van.... bloemen uyt den Sendt-brief.... Met een liedeken, *ens.* 1618. (N°. 1418).

Door een contra-rem. uitgegeven.

---

1) Ontbreekt het door Paquot opgegeven werkje.

Christ. aen-spraeck der predic. van Nimwegen aen eenighe lidtmaten... die sich... beswaert noemen, *ens.* 1618. (N°. 1419).

Met voorr. van 27 Febr. Behalve door LIVIUS ook door LEFLERUS en COITSIUS onderteekend.

WILHELMUS REMAUTIUS.

Geb. . Pred. te Bommel. Afgezet 1619. Pred. te Frederikstadt 1621. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 271, v. 319, 329.

Copije van den brief W. REMAUTIJ, gewesen pred. onder de fransche regimenten hier te lande, gheschr. ende ghesonden in Julio lestl. 1620 aen de.... canzeler en raden (*van*).... Gelre en.... Sutphen...., waer in hy de acte van stilstant..., de welcke hy in Julio.... 1619.... hadde onderteyckent...., opseyt.... Ghedr. in Nederl. 1620.

Het stuk is ondert. „datum Bommeliae mense Junio a°. 1620." Blijkens het opschrift zond R. dit exempl. aan EPISCOPIUS.

ALBERTUS HUTTENUS.

Geb. 12 Mei 1587. Hoogl. te Sedan. Pred. te Buren 1616. Afgezet 1619. Pred. te Rotterdam 1631, te Noordwijk 1639, te Amsterdam 1643, te Nijmegen 1649. Gest. 25 Oct. 1663.

TIDEMAN, a. w. bl. 17, 43, 47, 51, 92, 228, 278, 283.

* CATTENBURGH, o. l. p. 96—99. — XX PAQUOT, o. l. T. I, p. 520 sv.

* XX De gemeene vraghen van de genaemde Catholijcken den geloove rakende, voor-ghestelt door.... LAURENTIUM BEYERLINC, aerts-priester ende canonick der cathedrale kercke tot Antwerpen, mitsg. de rechtsinnige cathol. antwoorden op deselve vraghen ghegheven. Door ALB. HUTTENUM.... Eerste deel, vervatende een naeckte ontdeckinghe der principaelste fundamenten van de roomsche religie. t' Amst., by Michiel Colijn. 1632.

De uitvoerige voorr., waarin HUTT. verklaart: „dat het buyten sijn voornemen gheschiedt, dat de werelt een boeck te meer crijght," is gedat. Nymeghen den 11 Aug. 1632. Het tweede deel schijnt nooit verschenen te zijn, ten zij een der volgende werken als zoodanig is aan te merken.

* XX Antwoorde op vier vraghen van een paepsch priester aen een remonstr. predic. Gestelt tot ontdeckinghe van de voornaemste sophisterijen, waer mede de Papisten omgaen, om de een-

vondige te verstricken ende tot hare secte te trecken. Deur ALB. HUTTENUM.... Tot Rott., by J. Naeranus. 1640. 8°.

De opdragt aan de pred., ouderl. en diak. der remonstr. gem. te Rott., is van 16 Maart.

* De volcomentheyt ende klaerheydt van 't woordt Gods, vervaet
XX in de h. schrift, in alle saken ter salighheydt noodigh, verdedight tegen de tegenwerpingen der Papisten, begrepen in Thien vragen, die by een priester van de paepsche secte zijnde ghestelt, tot eeniger ontrustinghe ende verstrickinge beantwoordt zijn, tot onderrechtinghe ende versterckinge van alle christenen. Deur ALB. HUTTENUM... In 's Graven-h., by Anth. Jansz. Tongerloo. 1641. 8°.

Met voorr. Achteraan: Tot Hoorn, ghedr. by Is. Willemsz.

* Bom-ijs van 't sacrament des autaers, d. i. vertooninghe van
XX de nietige redenen ende... uytvluchten, die CHRISTIANUS PHILALETHES heeft weten te halen uyt de paepsche leeraers, voornem. uyt.... BELLARMINO, voor de.... transsubstantiatie, tegen de waerheydt van 't sacrament des lichaems ende bloedts CHR[i]., de welcke wordt verclaert.... uyt de h. schrifture..., getuygenissen der oudtvad. ende paepsche schrijvers. Deur ALB. HUTTENUM.... t' Amst., voor P. Walschaert. 1642.

Met voorr. en register. Achteraan: Tot Hoorn, ghedr. by Is. Willemsz.

THEODORUS BOOMIUS.

(DIRK BOOM).

Geb. . Pred. te Bensichem. Afgezet en verbannen 1619. Op Loevestein gevangen 1628. Pred. te Schoonhoven 1632. Gest. omstreeks 1652.

V. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 870, v.

Verclaringhe op het negende cap. PAULI tot den Romeynen, ghetrocken wt de lat. monumenten SEBAST. CASTELLIONIS...., in de nederd. taele by den anderen ghestelt door TH. BOOMIUM. Ghedr. tot Utr., by Jan Amelisz. 1616.

Met opdragt aan »MARIA, ghebooren princesse van Oraingien," gedagt. »in Bensichem desen 28[en] Martii. Zie *Afd.* 2 bl. 43 en *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 2 op S. CASTELLIO.

Post-bode, verhalende de proceduren, aeng. het aennemen van de godvr. ende ghel. dien. des h. euang... tot Buren ende Ysselsteyn... Ghestelt door TH. BOOMIUS, *ens.* 1617. (N°. 1292).

EVERARDUS VOSCUYL.

Geb. . Pred. te Kampen. Afgezet 1619. Gest.

TIDEMAN, a. w., bl. 304, 306.

Medicijn-meester voor 't verwonde Nederlandt, ontdeckende... d'oorsake van de wonde ende middel om te ghenesen... Door Ev. VOSCUYL, *enz.* 1620. (N°. 1773).

Achteraan een »Ghebedt."

JOANNES SCHOTLERUS.

Geb. Pred. te Kampen. Afgezet 1619. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 304, v.

Weder-roepinge ende schult-bekentenisse J. SCHOTLERI...., door hem selven in de volle vergad. der gemeente.... opentlijck ghedaen; waer by... seeckere conditien, op de welcke THOMAS GOSWINIUS..., van zijn bannissement... ontslaghen zijnde, in.... Campen de borgerl. bywooninghe heeft.... verkregen, *enz.* 1623. (N°. 2032).

Vgl. voor de gebeurtenissen te Campen *Afd.* 2, bl. 24 en 61.

Hetzelfde. Gedr. nae de copije van Campen. 1623.

DANIEL JOHANNES SNECANUS.

Geb. . Pred. en rector te Sneek. Afgezet 1618. Pred. te Monnikendam 1630, te Hoorn 1632, te Leiden 1633, te Bommel 1643. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 85, 248, 273, 294, 343.

Klare.... wederlegginge van.... aenteyck.... aen de kant van den nieuws overges. bijbel.... Tot Rott.... 1649. 8°.

Zie hierboven bij v. ENGELEN. Hij vertaalde ook met J. NABRANUS de *Kerck. historie* van UYTENBOGAERT in het latijn, welke vertaling echter niet in het licht verscheen.

1) Aan deze rij van remonstr. pred. moet ook JOH. GREVIUS nog toegevoegd worden, wiens geschrift: *Tribunal reformatum* (CATTENB. p. 92) mij tot heden niet ter hand is gekomen. Misschien moet ook C. A. B(OOGAERT), de schrijver van het *Merck-teycken om te komen tot kennisse van de ware ende valsche religie*, 1633, en de vertaler van PLUTARCHUS *van de rust des ghemoedts*, 1644, hiertoe mede gerekend worden.

PREDIKANTEN BIJ DE VERSCHILLENDE GEMEENTEN [1]).

AMSTERDAM.

TIDEMAN, a. w. bl. 223—230.

C. NIËLLIUS, B. PRAEVOSTIUS, ALB. HUTTENUS.

Zie boven bl. 134, 165, 168.

JOANNES LOEDINGIUS [2]).

(J. LUIDING).

Geb. . Pred. te Zevenhuizen 1641, te Amsterdam 1650. Gest. 1653.

TIDEMAN, a. w. bl. 21, 52, 166, 228, 366.

* CATTENBURGH, o. l. p. 106. — XX PAQUOT, o. l. T. II. p. 516.

* Vyftien predicatien over verscheyden texten der h. schrifture,
XX voor desen gedaen door.... J. LOEDINGIUS.... t' Amst., voor J. Rieuwertsz. 1655.

Met voorr. en gedicht van den uitgever G. BRANDT. De pred. handelen over Matth. V, 20; Rom. III, 28; V, 8—10; I Cor XIV, 20; Phil. II, 12, 13; I Thess. V, 21; I Tim. VI, 6; II Tim. III, 16; 16, 17; Hebr. X, 19—23; XI, 6 (2); Jac. I, 22, 23; I Joh. III, 20—22; Openb. XIV, 13. Achteraan een register en: t' Amst., in de druckerye van Tymon Houthaeck.

IS. PONTANUS, ARN. POELENBURG.

Zie boven bl. 51 en 50.

GERARD BRANDT.

Geb. 25 Julij 1626. Pred. te Nieuwkoop 1652, te Hoorn 1660, te Amsterdam 1667. Gest. 12 Oct. 1685.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 1186—1190.

* CATTENBURGH, o. l. p. 19—25. — ** SAX, o. l. T. IV, p. 520. — †† FOPPENS, o. l. T. I. p. 345, sq. [3]).

Den reuckeloosen dief, zijnde een t' samensprekinge tuss. een geref.

---

1) De predikanten zijn gerangschikt onder de gemeenten, waar zij het laatst als evangelie-dienaars werkzaam waren.

2) Vgl. *De Navorscher*, Dl. X, bl. 183.

3) CATTENB. noemt nog: *Thuanus restitutus*. Amst. 1663. 12°, alsmede: *Aanm*

predicant en een dief, die verwesen was om te sterven. Met de bekeeringe, *ens*. 1642. 8°. (N°. 2836).

Met opdracht van 23 Julij aan TRIGLAND, VOETIUS, STREEO en LAURENTIUS.

** De veinzende Torquatus, treurspel. La folie dissimulée est en quelque façon une grande sagesse. t' Amst., gedr. by Jac. Lescaille, voor Abr. de Wees. 1645.

SAX onjuist 1643. Met opdragt van BRANDT »aen Astrea" en gedichten van C. BARLAEUS en HENR. BRUNO. Het bekende putje op den titel.

Hetzelfde. Den derden druk. t' Amst. by Lod. Spillebout. 1652. 8°.

Zonder de opdragt. Met houtsnede. op den titel, de amsterd. bibliotheek voorstellende. Er bestaan ook amsterd. uitgaven van 1664 en 1733 in 8°.

Het sluiten der eeuwige vreede tusschen de.... h^n staaten der vrije vereen. Nederlanden en zijne majesteit van Spanje. t' Amst., ter drukk. van Joh. Blaeu. 1648. f°.

Met opdragt aan den amsterd. burgemeester CORNELIS DE GRAAF, ondert. GEERAARDT BRANDT, de jonge. Aan dit exempl. gaat, in denzelfden band, vooraf: *Vreede tusschen* FILIPS *de vierde.... en de staaten.... door* JAN VOS *gerijmt*. t' *Aemst*., *by J. Lescaille*. 1648.

Beschrijvingh van de zes middelste vertooningen, die door last der... burgerm. t' Amst. vertoont zijn. Door G. BRANDT de jonge, *ens*. [1648]. (N°. 3315).

Hetzelfde. *Andere druk*. [1648]. (N°. 3316).

*** Gedichten van G. BRANDT de jonge, verzamelt en uitgegeven
†† door N. B. A. Te Rott., gedr. by J. Naeranus. 1649. 8°.

Met titelprent, en voorr. van den uitgever. Zie ook beneden op N. BORREMANS. Inhoud: Het sluiten der eeuwige vreede, Bruiloftsdichten, Verscheyde dichten, Op d' ooverwinning van Hulst, Lyk- en grafdichten, Het klaagend Hollandt op d' uitvaart van FRED. HENRIK, Lijkreede over P. C. HOOFT, De traanen van den apostel PETER, De veinzende Torquatus, Beschr. der zes middelste vertooningen.

Verhandeling over de geveinstheit door G. BRANDT. [1651 ?]

In den vorm van een brief aan SUSANNA V. BAERLE, later zijne vrouw. Zie ook beneden op J. DE HAES.

Vijftien predicatien..... door..... J. LOEDINGIUS..... t' Amst., voor J. Rieuwertsz. 1655.

Zie bij J. LOEDINGIUS.

* Verlaet uw eigen vergaederinge niet, dat is: onderzoek of een
†† Remonstrant zijne vergaederinge uit eenige inzichten mach verlaeten en by de Contra-Rem. of ter preeke of ook ten avondt-

---

op zekere bedenkingen aang. het verlaten der remonstr. vergad., nog ongedrukt (vgl. *De Navorscher*, Dl. X, bl. 4). Voorts vindt men in MULLERS *Catal. v. holl. godg. werken* op bl. 52 onder N°. 491 nog een handschrift dat op BRANDT betrekking heeft.

maal gaen. Door G. Brandt. Tot Amst., voor J. Rieuwertsz. 1657. 8°.

Vooraf een »Toe-eygeningh" aen den heere Gedeon Colterman, ondert. J. S. N. den 16 Jan. 1657. Op het *Onderzoek*, gedagt. 6 Jan. 1656, volgt bl. 47 een »Nader onderzoek," gedagt. 24 Maart 1656, en bl. 81 de »Copye van d' acte gestelt by de syn. v. Dordr. a°. 1619, die alle pred. der publijcke kercken moeten onderteyckenen," benevens nog eenige »additien."

Noodige vrymoedicheyt ende aenmerckinghe op den naem der christ. remonstr.-ges. gemeente in den Briel, tegens de vreemde en bittere opdracht aen haer ghedaen en gestelt voor de Belijd. des geloofs van.... H. de Groot, voor-gestelt in een t' samensprake tusschen sijne ed. en sijn dochter C. de Groot. Dienende tot onderrechtinghe voor alle waerheyt, vrede en vryheytliev. Remonstranten, om hare gods-d. vergad. soo niet te verlaten. Tot Rott., voor Corn. Jacobsz. den Abt. 1658. 8°.

Met voorr. Vermoedelijk van Br. Vgl. Cattenb. o. l. p. 8 en beneden op H. DE GROOT.

* †† Kort verhael van de reformatie en van den oorlogh tegen Spanje in en ontrent de Nederlanden, tot den jare MDC. Uyt verscheyde geloofwaerdige historien en authentycque stucken onpartijdighlijck by-een-gestelt. Den tweede druck, verbet. en vermeerdert. Daar noch by is gevoeght het Chronyxke der nederl. gesch. zedert het jaar 1600 tot het jaar 1658. Te Amst., voor Abr. Wolfganck. 1658. 8°.

Met registers. Het 2de stuk volgt, met nieuwe pagin. onder dezen afzond. titel: *On-partijdigh chron. der voorn. nederl. gesch., soo kerkelijck als politijcq, t' zedert.... 1600. Den vierden druck.... verm. en voltrocken tot op...* 1658. *Tot Amst., voor J. Rieuwertsz.* 1658. Van dit *Chronyxke* verscheen de 1ste druk in 1636, de 2de in 1637, de 3de in 1657, te gelijk met de 1ste uitg. van het *Kort verhael.*

Hetzelfde. Den derden druk. Daer nog bij is gevoegt het Chronyxke... tot... 1689. Te Rott., by Piet. van der Veer. 8°.

Met titelprent, eenige gedichten en portretten. Het *Chronyxke* weder onder afzond. titel: *Den vyfden druk... tot op* 1689. *Tot Rott.* 1699.

Hetzelfde. Den vierden druk. met het Chronyxke.... tot.... 1700.... Te Utr., by P. v. d. Veer en J. Servaas Bosch. 1730. 8°.

Brieven van verscheyde verm. en gel. mannen deser eeuwe, voornamelijk van J. Arminius, J. Uytenbogaert, H. de Groot, S. Episcopius, N. Grevinchovius, C. Niëllius, &c.; waer in veelderhande.... theol. materien...., den stand der kercken betreffende, verhandelt werden. Noyt voor desen gedruckt. T' Amst., by J. Rieuwertsz. 1662. 8°.

Behalve van genoemden bevat deze bundel brieven van Corvinus, Dwinglo, Sapma, Pynacker, Taurinus, Vesekius, Hoogerbeets en anderen. Het lijdt geen twijfel of Br. is de uitgever dezer verzameling, daar bij de originele stukken in zijn bezit heeft gehad. Vgl. Cattenb. o. l. p. 58.

* †† Verhaal van de reformatie in en omtrent de Nederlanden. Met eenige aantek. en aanmerk. Door G. BRANDT. Tot Amst., voor J. Rieuwertsz. 1663. 8°.

Met titelprent, uitvoerige opdragt aan mr. CORN. CLOECK, gedagt. Tot Hoorn, den 16 van bloeym., en register. FOPPENS onjuist 1668.

G. BRANDTS stichtelyke gedichten, vervaetende verscheide gebeden, plichten en opwekkingen ter godtsaeligheit. Tot Amst., bij J. Rieuwertsz. 1665. 8°. Met priv.

Met titelprent en opdragt aan P. DE GROOT. Na bl. 184 volgt, met nieuwe pagin. en titelprent, »De vreedsaeme christen." Hierachter, onder afzond. titel: *Aentekeningen op den vreedsaemen christen, door* G. BRANDT, *t' Amst., bij J. Rieuw.*; met opdragt aan. CHR. HARTSOECKER. Achteraan: Tot Enchuysen, in de drukk. van Egb. v. d. Hoof.

* Historie der verm. zee- en koop-stadt Enkhuisen, vervaetende haere herkomste en voortgangh, mitsg. verscheide gedenkw. geschiedenissen aldaer voorgevallen. Uitgeg. met goedtvinden van.... burgerm. en weth.... door EGBERT VAN DEN HOOF. t' Enkh., gedr. bij Egb. v. d. Hoof. 1666. Met priv.

Met opdragt aan de regering, waarin V. D. HOOF zegt: »Dit boek, dat met mijne letteren gedrukt is, werdt door eens anders geschreven. Ik heb hier een schrijver gebruikt die tot Enkhuisen vremdt was, nochtans een Hollander en inwoonder onser nabuurige stadt, op dat er te minder eensijdigheit soude plaets hebben." Het voorw. van den schrijver is ongeteekend. Met uitmuntende portretten van BARY, platen en register. Het 2de ged., met nieuwe pagin., bevat als bijvoegsel de »Beschryving en lof der stadt Enkhuisen." Zie de 2de uitg. van 1747 beneden op S. CENTEN.

*** †† G. BRANDTS historie der reformatie en andere kerk. geschiedenissen in en ontrent de Nederlanden. Met eenige aentek. en aenmerk. Naerder oversien, merkelijk vermeerdert en vervolgt tot het jaer 1600. Tot Amst., voor J. Rieuwertsz., Hendr. en Dirk Boom. 1671. Met priv.

Met titelprent, opdragt aan mr. C. CLOECK, en voorr. gedagt. 24 Oct. 1671, waarna een gedicht van G. BR. »op de titelprent." Met register en portretten.

Hetzelfde. De tweede druk. Tot Amst., voor J. Rieuwertsz.... 1677.

Onveranderde herdruk, waarin alleen de drukfouten verbeterd zijn.

*** †† *Hetzelfde.* Het tweede deel. Van het jaer 1600 tot het laetste van 't jaer 1618. Amst. 1674.

* †† *Hetzelfde.* Het derde deel. Te Rott., by B. Bos. 1704.

Met opdragt van J. BRANDT aan EGB. VEEN en G. VAN MAARLOOP van 30 Sept. 1703. Vgl. voor het ingevoegde verbeterblad *De Navorscher* Dl. VI, bl. 10, 184, 284, VIII, 364, IX, 40.

* †† *Hetzelfde.* Het vierde deel. Rott. 1704.

Historie der reformatie.... door G. BRANDT. Op nieuw overzien en met eenige aent. vermeerderd door IJSBRAND VAN HAMELSVELD.... Derde druk, met nieuwe plaeten en portraiten. Te Amst., by Willem Holtrop. 1787. 8°.

Alleen de beide eerste dln. zijn in het licht verschenen.

* G. BRANDTS verantwoording ter saeke van sijne Historie der
†† reformatie, tegens de beschuldigingen van d. HENRICUS RULAEUS, *enz.* 1676. (N°. 7523).

Get. »In Amst., den 20 Dec. 1675." ARRENBERG noemt eene uitg. van 1705. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op H. RULAEUS.

P. C. HOOFTS Nederlandsche historien, seedert de ooverdraght der heerschappye van kaizer KAREL den vyfden op koning PHILIPS.... tot het einde der landtvooghdye.... van LEICESTER. De vierde druk. Naar des schryvers eigen handtschrift op ontallyke plaatsen verbetert, met deszelfs leeven verm. en nu op nieu met meerder printen versiert. Eerste deel, behelz. de eerste dertien boeken. t' Amst., by H. Wetstein en Piet. Scepérus. Tot Leid., by Dan. van den Dalen. Tot Utr., by Willem van de Water. 1703. f°.

Onder den algemeenen titel: *Alle de werken van den hr.* P. C. HOOFT. *In vier deelen.* FOPP. en CATTENB. noemen alleen de eerste uitg. door BR. bezorgd, van 1677.

Vooraf een opdragt van de vier uitgevers aan HENRIK HOOFT, daarna: »'T Leeven van P. C. HOOFT, beschreeven door G. BRANDT" met register. Na HOOFTS opdragt aan FREDERIK HENDRIK nog een gedicht van J. VOLLENHOVE »op den nieuwen druk der *Nederl. hist.*" Met titelprent, platen en portretten, waaronder vele met vierregelige gedichten van G. BRANDT.

P. C. HOOFTS Nederl. historien.... Tweede deel, beginnende met het veertiende boek.... 1703. f°.

Met register.

P. C. HOOFTS mengel-werken, ten deele nooit te vooren gedrukt. Nu op veele plaatsen verbetert en verm. Tot Amst... 1704. f°.

Dl. III van *Alle de werken.* Met titelprent en voorr. van DAVID VAN HOOGSTRATEN (1 Nov. 1703) en G. BRANDT (19 Mei 1671). Vooraf G. BRANDT lykrede over P. C. HOOFT, uitgespr. in den schouwburg te Amst., 28 Mey 1647, waarna eenige gedichten. De inhoudsopgave aan het begin der *Mengel-werken.*

In dezen band is achteraan nog opgenomen: P. C. HOOFTS *oude tooneel-spelen, behelzende Achilles en Polyxena, Theseus en Ariadne. Nooit te vooren zo gedrukt. Te Leid., by P. v. d. Eyk.* 1739. f°.

* J. v. VONDELS poëzy of verscheide gedichten, op een nieu by een
†† vergadert, en met veele ook voorheen nooit gedrukte dichten vermeerdert. Mitsg. een Aanleidinge ter nederduitsche dichtkunste en het leven des dichters. Te Franeker, voor Leonard Strik. 1682.

Met voorr. van »d'uitgever aen den lezer." Op VONDELS *Aanleidinge* volgt zijn: »Noodich berecht over de nieuwe nederd. misspellinge" (1654), benevens zijn brief »aen zynen afweezenden vrient, gehecht aan den len druk zijner poëzye, 1644 uitgeg." en »Tegens de valsche drukmunt gangbaer op zynen naem, gestelt voor den *Hollandtschen Parnas,*" door Jak. Lescaille in 1660 gedr. Met portret van VONDEL, waaronder een vierregelig gedicht van G. BRANDT en bladwijzer. Vgl. *De Navorscher,* Dl. XI, bl. 174, XII, 141.

J. v. VONDELS poëzy. Tweede deel.

Na den »bladtwyzer," met nieuwen titel en pagin., »Het leven van

J. v. d. Vondel," waarachter een »Grafschrift" van G. B. en bladw. op Vondels leven. Eindelijk, onder afzond. titel, »Lykdichten op het overlyden van Vondel."

Bewys van den waren godsdienst.... by H. de Groot. Mitsg. zyne andere sticht. gedichten.... Met.... aant... Den derden druk. In 's Gravenh., by J. Tongerloo [1683]. 8°.

Met voorr. van Br. Zie beneden by H. DE GROOT.

C. Cornelius Tacitus jaarboeken en historien, ook zyn Germanië en 't leeven van J. Agricola. In 't holl. vert. door.... P. C. Hooft.... T' Amst., by Hendr. Boom, en de wed. v. Dirk Boom. 1684. f°. Met priv.

Met opdragt aan mr. Geer. Bors van Waveren, burg. v. Amst., get. »In Amst. 20 Aug. 1683, G. Brandt." Na een voorr. van Br. volgt: »Tacitus leven uit het lat. v. J. Lipsius" en eene »Tydtrekening over de jaarb. en hist. van Tacitus." Aan het einde een bladw. Met platen en portretten, waaronder vierregelige gedichten van Br.

** Het leven en bedryf van.... Michiel de Ruiter, hertog, ridder &c., l. admir. genet. van Holl. en Westvr. Beschr. door G. Brandt. Met schoone koopere plaaten.... Te Amst. voor Wolfgang, Waasberge, Boom, van Someren en Goethals. 1687. f°.

Met titelprent, waaronder: »Tot Amst., uit de drukkerye van P. en J. Blaeu. Voor de compagnie 1686;" opdragt aan mevr. Anna van Gelder, douar. wylen M. A. de Ruiter, van Casp. en Joh. Brandt; voorr.; gedicht van J. Vollenhove »Op het leven" enz., portret van de Ruiter en register. Achteraan »Eenige der voorn. gedichten op 't afsterven van de R.," waaronder vooreerst het »Lykgezang door Petr. Francius in 't lat. uitgespr. en in 't nederd. (prosa) vert.;" voorts gedichten van J. Vollenhove, A. Moonen, J. Antonides v. d. Goes, J. Oudaan, D. Schelte en G. Br.

* †† *Hetzelfde*. Te Amst., voor Waasb. Boom en Goethals. 1701. f°.

Hetzelfde. Derde druk. Te Amst., 's Gravenh. en Rott. 1732. f°.

Hetzelfde. Vierde druk. t' Amst., Rott. en 's Gravenh. 1746. f°.

In 1776 verscheen, te Amst. en te Haarl. in 8° *Het leven van* de Ruiter, door S. Stijl naar Br. gevolgd. Vgl. *Catal. v. d. bibl. d. maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II bl. 70.

Hetzelfde. Op nieuw uitg. door E. M. Engelberts, pred. te Hoorn. Te Amst., by Joh. Allart. 1794—1797. 8°.

In vijf dln., met platen.

Hetzelfde. Op nieuw uitg. Te Dordr., bij F. Boekee. 1835—1837. 8°.

In vijf dln. met platen. Opgedragen aan z. k. h. pr. Willem Frederik Hendrik. Met voorber. van H. J. Spijker.

* †† G. Brandts poëzy. T' Amst., by Aart Dirksz Ooszaan. 1688.

Met opdragt van Kasp. en Joh. Brandt aan Johanna van der Hoeven, echtgen. van mr. Korn. Kloek. Na het titelblad der »Sticht. gedichten" de opdragt van Br. aan mr. P. de Groot. Met bladw.

Enkele gedichten van Br. worden ook gevonden in *Verscheyde nederl.*

gedichten. Amst. 1653 (zie boven bl. 128), in *Verscheyde nederd. gedichten. Leyden* 1659 (zie beneden op H. DE GROOT) en in den *Bloemkrans van versch. ged. Tot Amst., bij L. Spillebout.* 1659. 8°., waarin ook gedichten worden aangetroffen van J. ARMINIUS, J. WESTERBAEN, N. BORREMANS, J. LUIDING, J. KUYLEMAN, J. KOENERDING, P. DE GROOT, J. v. NEES, J. OUDAAN en ADR. PAATS.

* †† G. BRANDT poëzy. Verciert met kopere platen. Te Amst., by Will. Barents. 1725.

Met titelprent en portret (M. MUSSCHER pinx. P. v. GUNST sculps.) In drie dln., telkens onder afzond. titel, met nieuwe pagin. CATTENB. en FOPPENS onjuist: 1726 in 2 stukken. Dl. I bevat: De veinzende Torquatus, benevens Mengeldichten en Afbeeldingen. Het is door den uitgever opgedragen aan BALTH. HUIDECOPER. Dl. II bevat de Sticht. gedichten, benevens de opdragten der uitg. van 1688, Dl. III behelst: Geboorte- Bruilofts- Lykdichten, Grafschriften, Mengeldichten, Byschriften en Vertalingen. Met bladwijzers.

* †† G. BRANDTS daghwyser der geschiedenissen, kortelijk behelzende verscheide gedenkwaardige zaken, op elken dag van 't jaar, door de gansche werelt voorgevallen; met de geboorte- en sterfdagen van vermaarde vorsten, helden, geleerde mannen en kunstenaren. T' Amst., voor Aart Dirksz. Ooszaan 1689.

Met titelpr., opdragt aan mr. KORNELIS HOP, raadsh. in den hoogen raad van Holl., Zeel. en Vriesl., van KASP. en JOH. BRANDT, voorr. van den schrijver en registers.

* ** †† G. BRANDTS historie van de rechtspleging gehouden in.... 1618 en 1619, ontrent de dry gevangene hn. mr. J. v. OLDENBARNEVELT, mr. R. HOGERBEETS, mr. H. DE GROOT. Nooit te vooren gedrukt. Te Rott., by B. Bos. 1708.

Met opdragt van J. BRANDT van 1 Aug. 1707 aan JOACHIM RENDORP, benevens drie gedichten van G. BR. op de afbeeldingen van OLDENB., HOOG. en DE GR. Register aan het einde.

* †† *Hetzelfde.* De tweede druk. Te Rott., by B. Bos. 1710.

Vgl. *De Navorscher,* Dl. VI, bl. 327.

Hetzelfde. De derde druk. Met aant. vermeerdert. Te Rott., gedr. by Phil. Losel. 1721.

Vooraf voorr. van den uitgever en gedichten.

Hetzelfde. Te Rott.... 1723.

Dezelfde uitg. als de vorige, alleen is over den laatsten regel op den titel een strookje geplakt, waarop gelezen wordt: „op de hoogstraat.... 1723," terwijl er vroeger stond: „op de kaasmarkt.... Ao. 1721."

†† La vie de MICHEL DE RUITER.... où est comprise l'histoire maritime des prov. unies, depuis l'an 1652 jusques à 1676, trad. du holl. de G. BRANDT et enrichie de figures. A. Amst., de l'imprim. de P. & J. Blaeu, pour Waesb., Boom, à Som. & Goeth. 1698. f°.

Opgedragen door AUBIN „a son excell. mons. FRANCOIS LE FORT, general des armées de sa maj. Czarienne" etc. Met register.

** Histoire abregée de la reformation des Païs-Bas, trad. du holl. de G. BRANDT. Tome premier. Contenant les principaux evénements depuis le VIII siècle jusqu'en 1618. A la Haye, chez Pierre Gosse. 1726. 12°.

Met uitvoerige onget. voorr. Vgl. *De Navorscher*, Dl. XI, bl. 114.

** Hist.... de la ref.... Tome second. Contenant le syn de Dordr. et les suites. 1726. 12°.

** Hist.... de la ref.... Tome troisieme. Contenant la confession de foi des Remontrans. 1726. 12°.

Vertaling van EPISCOPIUS' *Confessio*, met eene zeer uitvoerige „table des matières."

An abridgment of G. BRANDT's History of the reformation in the Low-Countries; containing all that is curious in that most valuable work. In two vol. London, sold by R. Knaplock, and W. and J. Innis. 1725. 8°.

Met „Preface by the author of this abridgment," MICHAEL DE LA ROCHE, en „A table of the matters." FOPP. en CATTENB. spreken van eene volledige eng. vertaling in f°., bezorgd door dr. CUMBERLAND, Lond. 1720—1723.

PHILIPPUS A LIMBORCH.

Zie boven bl. 52—56.

KASPAR BRANDT.

Geb. 25 Junij 1653. Pred. te Schoonhoven 1675, te Hoorn 1678, te Warmond 1679, te Alkmaar 1682, te Amsterdam 1686. Gest. 5 Oct. 1696.

V. D. AA, a. w., bl. 1191—1193.

* CATTENBURGH, o. l. p. 25, sq. — ** SAX, o. l. T. V, p. 228.

* ** Historia vitae J. ARMINII.... Auct. C. BRANTIO.... Accedunt H. GROTII et DOM. BAUDII in ARMINII obitum epicedia. Amst., ex off. Mart. Schagenii. 1724. 8°.

Met portret door J. C. PHILIPS, waaronder lat. dichtregelen van L. REAEL. De opdragt aan de rem. pred. van Haarlem en Leiden, LAMB. DROST en GEORG v. ZONHOVEN, is van 1 Mei, gelijk ook de voorr.

** *Idem*. Edit. multo correctior. J. L. MOSHEMIUS.... praefationem notasque addidit. Brunsv., ex off. F. G. Meyeri. 1725. 8°.

Met portret door J. G. Schmidt en index.

XXXII Predik.... door G. Brandt de jonge. Tot Rott.... 1685.

Zie voor dit en het volgende hieronder op G. BRANDT de jonge.

Hist. van de vijf art.... Uit het Eng.... door G. Brandt de jonge.... Te Rott.... 1687. 8°.

Het leven en bedryf van.... M. de Ruiter,... door G. Brandt.... Te Amst.... 1687 f°.

Zie voor dit en G. Brandts *poësy* hierboven bl. 176.

Lyk-klagt over den eerw. hr. Egbertus Aerssen, leer. der Remonstr. te Bleyswyk. [1688].

Gedicht van C. Br., op een groot blad f°., uitgeg. te Amst. by Carel Niellius. Aerssen stierf te Bleiswijk den 15den Febr. en werd den 20sten te Amst. begraven.

G. Brandts poëzy. T' Amst.... 1688.

G. Brandts daghwyser der geschiedenissen.... T' Amst.... 1689.

Zie hierboven bl. 177.

K. Brandts Withal in rou over 't afsterven van haer koninkl. maj. v. Groot Britt. aen den hr. Petrus Francius, hoogl., *ens.* 1695. (N°. 9374).

***Hetzelfde. Andere uitgave.* 1695. (N°. 9375).**

***Hetzelfde.* Gedr. na de copye. 1695. (N°. 9376).**

L. (*sic*) Brandts byschriften op de.... grafnaelt der.... vorstin Maria Stuart, *ens.* 1695. (N°. 9402).

***Hetzelfde. Andere uitgave.* 1695. (N°. 9403).**

*** XXXII predikatien over verscheide texten der h. schriften, uitgespr. door K. Brandt....; waer by gevoegt zyn noch III andere predikatien. Te Rott., by B. Bos. 1698.**

Met priv., opdragt aan J. Pontanus van J. Brant, voorr., gedicht van A. v. Cattenburgh, en portret (M. Musscher pinx. P. v. Gunst sculps.) De predik. handelen over Num. XXIII, 10; II Sam. XI, 1; 2, 3; XV, 25, 26; XXIV, 10—17; I Chron. XXVIII, 9; XXXIII, 12, 13; Ps. LV, 23; Jes. LIII, 1—3; 4—6; Jerem. VIII, 19, 20; Dan. IV, 29 –34; Zach. IX, 9; Matth. XII, 41; XIV, 1, 2; 3, 4; 3—5; 6, 7; 8—11; XVI, 24 (3); XVII, 1—5; XXV, 31—33; 34—36; X, 20; XVI, 2; Joh. I, 29; IV, 23; I Tim. VI, 17; 18, 19; Hebr. X, 21, 22. Aan het einde nog drie predik. over Jac. IV, 11; I Petr. I, 24, 25; II, 11 en 12; en registers.

Vijf en dertig predicatien.... door K. Brandt.... Te Leiden, by Jac. van der Kluis Pietersz. 1737.

Nieuwe uitg. van het vorige werk.

*** K. Brandts poëzy. t' Amst., by Jac. van Nieweveen. 1701. 8°.**

Met titelprent en voorr. Door den uitgever opgedragen aan Egb. Veen, med. doct. te Amst. Vooraf lat. en nederd. gedichten op K. Brandt en

zijne gedichten van P. Francius, J. Broekhusius, D. Hoogstratanus, J. Vollenhove, A. Moonen, L. Smids, Geeine Brit, Adr. Spinniker en andere ongenoemden. Met bladw. Inhoud: Geboorte-, Lof-, Mengel-, Bruiloftsdichten, Afbeeldingen, Lijk- en Grafdichten. Achter dit exempl. de *Gedichten van* G. Brandt 1649 (zie hierboven bl. 172).

Hetzelfde. Met figuren. Te Rott., by B. Bos. 1702. 8°.

Hierin ook het portret van Br. (M. Musscher pinx. P. v. Gunst sculps.) Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 246.

* K. en Johannes Brandts poëzy. T' Amst., by de wed. B. Visscher, de wed. G. Slaats en P. Visser. 1725.

Met keurige titelpr. (Antonijna Houbraken inv. Jac. Houbraken sculps.), waarbij eene verklaring van P. Visscher. Door de uitgevers aan A. v. Kattenburgh opgedragen. Voorts lat. gedichten op de beide broeders van bovengenoemden en A. Relandus, L. Bidloo, L. Rotgans en J. Pluimer. Met de *Poëzy* van Brandt, opgedragen aan mr. Henrik Hooft, begint eene nieuwe pagin. Achteraan: lykdichten op J. Br. Met portretten en platen.

* Het Onze Vader, of uitbreiding over 't volmaakste gebedt onses Heeren, uitgespr. in tien predikatien, door K. Brandt.... Den tweden druk. Gedr. tot Amst. En zyn te bekomen by Jac. Verheyde. 1705.

Met opdragt van J. Brandt (15 Nov. 1704) aan Baliegje Hulft, echtgen. van Gerard Röever.

* Bede en boetstoffen, in elf predikaatsien en verscheidene gelegentheden uitgebreidt. Door K. Brandt.... T' Amst., by P. Visser. 1707.

Met opdragt aan Joan Hulft (30 Apr. 1707), gedicht en voorr. van J. Brandt. Aan het einde een register. De pred. handelen over Gen. XXXII, 9—12; II Sam. XXIV, 10—15; 16—19; Psalm XLII, 2, 3; Jes. I, 1—3; Jona III, 10; Micha VI, 6—8; Matth. XXVI, 36—39; Luc. XXII, 31, 32; Joh. IV, 46—53; Rom. XII, 12.

Een-en-twintig zielroerende leer-redenen, bestaande in tien predikatien over het Onze Vader.... en elf bede en boet-predikatien over verscheide texten der h. schriftuur. Geleerdelyk uitgespr. door K. Brandt.... t' Amst., by P. Visser. 1709.

Na dezen algem. titel volgen, onder afzond. titel: *Het onze Vader. t' Amst. by* P. Visser 1705 en, met nieuwe pagin., *Bede en boetstoffen Amst.* 1707. Deze uitg. van *Het Onze Vader* schijnt de eerste te zijn, waarvan de nog overige exempl., vier jaren later, op deze wijze werden uitgegeven.

K. Brandts een-en-twintig predikatien, bestaande in tien pred. over 't Onze Vader.... en elf bede- en boet-pred.... [1717].

Onder dezen algem. titel, zonder jaartal en plaats van uitgave, volgt: *Het Onze Vader. De derde druck..., verm. met een register. t' Amst., by* P. Visser 1717 en, onder afzond. titel en met nieuwe pagin., *Elf bede.... pred.... t' Amst., by* P. Visser, zonder jaartal.

* Historie van het leven des hn. H. de Groot, beschreven tot den
** aanvang van zyn gezantschap.... aan 't hof van Vrankrijk, door C. Brandt, en vervolgt tot zyn doodt door Adr. v. Cattenburgh.

Met een aanhangsel derzelve hist. Te Dordr. en Amst., by Joann. v. Braam en Ger. Onder de Linden. 1727. f°.

Met opdragt van GER. BRANDT (zoon van CASP.) aan HENDRIK ZWAERDEKROON, van 15 Aug., voorr. van ADR. v. CATTENBURGH (zie boven bl. 57), portretten van DE GROOT en M. v. REIGERSBERGEN, en bladw. Het »Vervolg der hist." onder afzond. titel.

Hetzelfde. Tweede druk. Te Dordr. en Amst. by J. v. Braam, Adr. Wor en de erve van G. Onder de Linden. 1732. f°.

Geheel gelijk aan de vorige uitg. Vgl. *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 63.

The life of J. ARMINIUS...., translated from the latin of C. BRANDT...., by JOHN GUTHRIE, a. m. London, Ward & C°. 1854. 8°.

Met voorr. van den vertaler.

JOANNES VERRYN.

Geb. . Pred. te Hazerswoude 1672, te Utrecht 1684, te Amsterdam 1688. Gest. 1698. (?)

J. TIDEMAN, a. w., bl. 187, 229, 257, 368.

* CATTENBURGH, o. l. p. 134 sq. 1)

JOH. VERRYN in epist. d. JUDAE. catholicam commentarius. Ludg. Bat., ap. Petr. à Meersche. 1677.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. remonstr.-geref. kerk te Rott.* bl. 37, No. 33. CATTENB. geeft eene edit. op van 1676 »absque nomine."

* Korte verklaringe van den heyl. waterdoop. Met eenige nader aenmerckingen van den doop der jonge kinderen. Tot Utr., gedr. by Rudolph van Zyll. 1688. 8°. .

Met voorw. aan E. V. M. P. ondert. »J. VERRYN, Utr. den laetsten Febr. 1688." A. VAN DALE gaf tegen dit boekje *Aanmerkingen* uit.

* Aenmerckingen op de betoverde werelt van dr. BALTH. BEKKER, nopende de geesten en hun vermogen, en byzonderlijck den staet en magt des duyvels. Door J. VERRYN. t' Amst., by G. Slaats. 1692.

Met voorw. en inhoudsopgave.

1) Ontbreekt volgens ABCOUDE: *Schrift. gebeeden en dankseggingе. Leyden*, 1740. 8o. ARRENBERG verward hem met zekeren H. PAULSZ. VERRYN. TIDEMAN zegt (bl. 25) dat hij in 1705 de *Homiliae Sanct. dom. nostri* CLEMENTIS XI liet herdrukken, met opdragt en voorr., doch geeft tevens (bl. 229) 1698 als zijn sterfjaar op.

JOHANNES BRANDT.

Geb. 6 Julij 1660. Pred. te Warmond 1682, te Hoorn 1683, te 's Hage 1684, te Amsterdam 1696. Gest. 13 Jan. 1708.

v. D. AA, a. w., Dl. II, bl. 1195, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 28—31. — ** SAX, o. l. T. V, p. 458. 1)

BURMANNI ἐλεγχόμενοι, sive J. BRANTII G. f. adversus iniquas fratrum BURMANNORUM cavillationes in suam supra jubilaeum sacram orationem, justa et extorta defensio. Amst., ap. G. Slaats. 1700. 8°.

In den vorm van een brief aan PETRUS en FRANCISCUS BURMAN, get. Amst. en Musaeo 13 kal. Aug. Vgl. hieronder *Out en nieu.*

Epistolae celeberrimorum virorum, nempe H. GROTII, G. J. VOSSII, A. SCHOTTI, J. WOERII, D. HEINSII, C. GEVARTII, J. F. GRONOVII, G. PATINI, N. HEINSII, aliorumque antehac ineditae, in quibus plurima ad omne eruditionis illustrandum occurrunt; ex scriniis literariis J. BRANTII. Amst., ap. Janssonio-Waesbergios. 1715. 8°.

Vooraan lat. gedichten van P. FRANCIUS, J. BROEKHUSIUS en D. HOOGSTRATANUS, en een opdragt van J. G. G.

Het leven en bedryf van.... M. DE RUITER.... Beschr. door G. BRANDT.... Te Amst.... 1687. f°

Zie hierboven bl. 176. Ook gaf hij met zijn broeder CASPAR nog uit: G. BRANDTS *poësy* en G. BRANDTS *dagkwyser der geschiedenissen.* Zie boven bl. 177.

Historie van de vijf art.... door P. HEYLIN.... vert. door G. BRANDT de jonge.... Te Rott.... 1687. 8°.

Met zijn broeder KASP. uitgegeven. Zie boven bl. 179 en beneden.

Ter inkomste van.... Willem III.... Den Haag spreekt, *enz.* [1691]. (N°. 9209).

Gedicht ondert. J. BRANT.

Lykklagt over het.... afsterven van JOANNES, aartsb. v. Kantelberg, *enz.* 1695. (N°. 9451).

Gedicht en lat. grafschrift.

* Lykrede over het.... afsterven van.... MARIA STUART...., uitgespr. in 's Gravenh., den IV Febr. 1695, door J. BRANDT, *enz.* 1695. (N°. 9418).

Aan WILLEM III opgedragen.

---

1) Ontbreken, volgens CATTENB., *Predik. over I Kor. XV,* 58. 1696. 4°. en *Dank en biddag predik.* 1704. v. ABKOUDE en ARRENBERG, die echter zeer onnaauwkeurig zijn in hunne opgaven, spreken nog van een viertal pred. die afzond. uitgegeven zouden zijn.

* PAULUS leven of XXVII predik. over 't voornaemste werk van
** zyn apostelschap, uitgespr. in de remonstr. kerke van 's Gravenh. door J. BRANDT. In 's Gravenh., by Dan. Gezelle. 1695. Met priv.

Met titelpr. Opgedragen aan MARIA, kon. v. Engeland. Vooraan lat. en holl. gedichten van P. FRANCIUS, J. BROUKHUSIUS, D. LIEBERGEN, J. VOLLENHOVE, A. MONEN, L. ROTGANS en J. BRANDT zelven. Aan het einde registers. De pred. handelen over teksten aan Hand. IX, XI, XIII—XVIII XX, XXI, XXIV, XXVI—XXVIII, II Cor. XII en II Tim. IV ontleend. Aan het slot is nog eene pred. gevoegd over I Sam. XII, 24, 25 op den dankdag van 1689 gehouden.

* *Hetzelfde.* De twede druk, nader overzien en op verscheide plaetsen verbetert. In 's Gravenh., by D. Gezelle. 1696. Met priv.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 183. N°. 6.

Hetzelfde. De derde druk. t' Amst., by de wed. B. Visscher. 1724.

J. BRANDTS vredezang, toegewyt den.... staet v. Holl., *enz.* 1697. (N°. 9498).

XXXII predik...., uitgespr. door K. BRANDT.... Te Rott.... 1698.

Zie boven bl. 179.

* Out en nieu, gepast op het jubeljaar van MDCC, over kon. SALOMONS Prediker I kap. vs. 9, 10; uitgespr. in een predik., den derden van Jan. MDCC, in de remonstr. kerke t' Amst., door J. BRANDT. t' Amst., by G. Slaats. 1700.

J. BRANTS mengeldichten. T' Amst., by G. Slaats. 1701. 8°.

Met opdragt aan mr. HENRIK HOOFT en lat. en nederd. ged. van P. FRANCIUS, J. BROEKHUSIUS, ADR. RELANDUS, D. HOOGSTRATEN, J. VOLLENHOVE, L. ROTGANS, J. PLUIMER, L. BIDLOO. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 246.

K. en J. BRANDTS poëzy. T' Amst.... 1725.

Zie boven bl. 180.

XL Bedenkingen over... stoffen van het out verbondt... Door J. PONTANUS.... Uitgeg. door J. BRANDT. t' Amst.... 1702.

Zie boven bl. 51.

G. BRANDTS historie der reformatie. Het tweede (*en*) derde deel. Te Rott.... 1704.

Zie boven bl. 174.

Tien predik.... door G. BRANDT den jongen.... Te Rott.... 1704.

Hij gaf ook de *Een en twintig predik.* zijns broeders in het licht. Zie beneden

* J. BRANDTS verantwoording van de Historie der reformatie van wylen zyn' vader..., tegens de beschuldigingen van JAC. LEIDEKKER.... Waar achter.... G. BRANDTS Verantw. tegen d. H. RULAEUS, neffens eenige brieven en gedichten, ter gelegent-

heit der uitgevinge dezer **Historie**, gewisselt tusschen.... ARNOLD MOONEN, pred. te Deventer en J. BRANDT. t' Amst., by P. Visser. 1705.

Met korte opdragt van 1 Sept. aan prof., pred., ouderl. en opzien. der amsterd. gemeente. Vgl. hierboven bl. 175 en *Catal.*, *Stuk II*, *Afd.* 1 op J. LEIDEKKER.

Het Onze Vader.... door K. BRANDT.... Gedr. tot Amst.... 1705.

Hij gaf ook uit de *Bede en boetstoffen door* K. BRANDT. 1707. Zie boven bl. 180.

JOANNES DE GOEDE.

Geb. . Pred. te Nieuwpoort 1691, te Hoorn 1695, te Amsterdam 1699. Gest. 20 Junij 1738.

V. D. AA, a. w. Dl. VII, bl. 239, v. 1).

Kort en beknopt verhaal van.... PH. V. LIMBORCH, wegens den oorsprong.... der geschillen in de.... Nederlanden, over de predestinaetsie... Uit het lat. vert. Nevens een voorr... tegen... J. FRUITIER... T' Amst... 1715. 8°.

Zie boven bl. 56, alwaar ook de *Tweede druk*.

PH. V. LIMBORCHS vriend. onderhandeling met een gel. Jood.... Alsmede een kort verhaal wegens de bekeering van eene juffrouw.... Alles uit het lat. vert. Amst.... 1723.

Zie boven bl. 56.

GIJSBERTUS OSTENS.

Geb. . Pred. te Hoorn 1696, te Amsterdam 1708. Gest. 24 Junij 1741.

TIDEMAN, a. w. bl. 229, 249, 370.

PH. A LIMBORCH.... theologia christiana.... Edit. quarta.... Amst.... 1715. f°.

Zie boven bl. 53.

KOENRAAD BREMER.

Geb. . Pred. te Gorinchem 1715, te Nieuwkoop 1723, te Waddingsveen 1731, te Amsterdam 1732. Gest. 23 Jan. 1766.

V. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 1283 2).

Lyk-rede uit Pred. VII vs. 1 over.... J. DE GOEDE...., overl. den 20

---

1) Hij schreef nog *Bedenkingen over den christ. waterdoop. Amst.* 1740, die niet aanwezig zijn. Vgl. *De Navorscher*, Dl. XI, bl. 210, 265.

2) Hij gaf in 1740 de *Bedenkingen over den christ. waterdoop* van J. DE GOEDE

Junij 1738, uitgespr. door K. BREMER.... Te Amst., by Adr. Slaats. 1738.

Aan het einde een aantal lijkzangen en grafschriften van J. v. D. POORTEN, R. BLOK, B. DE BOSCH, enz. Door ABRENBERG op naam van J. BREMER gezet.

PETRUS BLIEK.

Geb. . Pred. te Frederikstad 1729, te Zevenhoven 1739, te Utrecht 1740, te Amsterdam 1742. Emer. 1781. Gest. 1797.

TIDEMAN, a. w. bl. 106, 229, 258, 334, 372.

Lyk-rede uit 2 Cor. V, vs. 6, 7, 8, ter gedagtenisse van.... J. DRIEBERGE...., uitgespr. door P. BLIEK.... Te Amst., by Tjeert Bliek. 1746.

Achteraan eenige lijkzangen van J. KORTEBRANT, NIC. VERSTEEG en W. DE KEMP, en een grafschrift van J. BRANDT.

ABRAHAM ARENT VAN DER MEERSCH.

Zie boven bl. 61, v.

MARTINUS STUART.

Geb. 4 October 1765. Pred. te Dokkum 1787, te Utrecht 1790, te Amsterdam 1793. Gest. 22 Nov. 1826.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 400—402 1).

Romeinsche geschiedenissen door M. STUART. Met kaarten en plaaten.... Te Utr., by B. Wild en J. Altheer. 1793—1794. Te Amst., bij J. Allart 1794—1810. 8°.

In dertig dln. Met zeer uitvoerige inleid., gedagt. Utr. 4 Oct. 1792, bladw. en portret van M. STUART.

Hetzelfde. Te 's Grav. en te Amst., bij de gebr. van Cleef, en te Breda, bij F. B. Hollingerus Pijpers. 1824—1826. 8°.

In twintig dln. Met nieuw portret.

Reize van den jongen Anacharsis door Griekenland. Uit het fransch

---

uit, met nog *Vijf verhandelingen* van zijn eigen hand. Toen dit geschrift door d. WAGENAAR, ABR. VERDUIN en J. VAN ZANTEN werd aangevallen, gaf hij in het licht *Bedenkingen* enz. *verdedigd tegen het ondersoek over de oudheid van den kinderdoop*. Vgl. *De Navorscher* Dl. XI, bl. 210, 265, 298.

1) Ontbreken enkele vertaalde stukjes, bijv. BOUILLY, *raadgevingen aan mijne dochter*, 2 dln.

van den abt BARTHELEMY, door M. STUART. Te Amst., bij J. Allart. 1794—1801. 8°.

In tien dln. Met kaarten.

Hetzelfde. Tweede druk. Te Amst., bij de erven H. Gastman en ten Brink & de Vries. 1824—1826. 8°.

In negen dln. Met eene algem. kaart van Griekenland.

Tafereelen van de staatsomwenteling in Frankrijk. Te Amst., bij J. Allart. 1794—1807. 8°.

In zes en twintig dln. Door M. STUART en J. KONIJNENBURG (Zie boven bl. 64), doch met verzwijging van hunne namen, begonnen, door den laatsten alleen voortgezet en voltooid.

Redevoering ter weering van allen nadeeligen invloed eener zwaarmoedige denkwijze, over het werklijk nut der Maatschappij tot nut van 't algemeen. Uitgespr., bij gelegenheid der derde verjaaring van derzelver utrechtsche depart., gevierd den 17den van bloeim. 1793, door M. STUART. Te Utr., bij G. T. van Paddenburg en Zn. 1795. 8°.

Uitgeg. door het depart. Utrecht.

ALEXANDER de veroveraar, door dr. FESSLER. Uit het hoogd. door M. STUART. Te Amst., bij J. Allart. 1801. 8°.

Met voorr. v. schrijver en vert., inhoudsopgave, tijdrek. tafel en twee kaarten.

De mensch zoo als hij voorkomt op den bekenden aardbol, beschreeven door M. STUART, afgebeeld door JAQUES KUYPER. Te Amst., bij J. Allart. 1802—1807. 8°.

In zes dln., onvoltooid door het overl. van KUYPER. (Vgl. *De Navorscher* Dl. X, 7, XII, 140) opgedragen aan de Maatschappij Felix Meritis.

Hetzelfde. Te Z. Boemel, bij J. Noman. 1818. 8°.

Hetzelfde. Tweede verbet. druk. Te Zalt-Bommel, bij J. Noman & Zn. 1835. 8°.

Doop-rede over de bekeering van Israël, bij de openbaare inwijding eenes joodschen huisgezins in de christl. kerk, op den 20sten van slachtm. 1803. Door M. STUART. Te Amst., bij J. W. Yntema & comp. 1803. 8°.

Over Rom. IX, 26. Aan het einde eenige »Ophelderingen."

De brief van JACOBUS in leerredenen, door M. STUART.... Te Amst., bij J. Allart. 1804—1805. 8°.

In drie dln., te zamen bevattende 32 leerr. Herdrukt in de *Leerr. Tweede druk.* 1828. (Zie hieronder).

De leer van GALL. over de herssenen en schedel, ontwikkeld door dr. J. C. F. LEUNE te Leipzig. Uit het hoogd. Te Amst., bij J. Allart. 1804. 8°.

Herinneringen uit de lessen van F. J. GALL over de hersenen,

opgeteekend door zijnen toehoorder M. Stuart. Te Amst., bij Yntema. 1806. 8°.

Met afbeelding van schedels.

Lykrede over Theodora Magdalena Stuart, geb. Robbé, gehouden in de rem. geref. kerk te Amst., op den 14den van winterm. 1806. door M. Stuart. 8°.

Over Job. I, 21*b*. Met portret van de overledene. Niet in den handel.

Reis rondom de wereld in de jaren 1803 tot 1807, door G. H. van Langsdorff. Uit het hoogd. door M. Stuart. Met platen. Te Haarl. en Amst., bij F. Bohn en J. v. d. Hey. 1813—1819. 8°.

In twee dln. Met voorber. van den schrijver, get. Petersburg 12 Junij 1811 en voorr. van den vertaler.

Redevoering ter godsdienstige viering der overwinning van den 18den Junij 1815. Uitgespr. door M. Stuart, op den 25sten Junij 1815. Te Amst., bij R. J. Berntrop. 1815. 8°.

Tekst: Psalm CXVIII, 15.

Leerrede over Pred. IX, 18b, op den algem. dank- en bede-dag, den 5den Julij 1815. Uitgespr. door M. Stuart. Te Amst., bij R. J. Berntrop. 1815. 8°.

Leerredenen ter viering van het derde eeuwfeest der hervorming, geh. te Amst. op den 2 Nov. 1817, door J. Teissedre l'Ange, P. Chevallier, C. H. Lagers, S. Muller, J. van Geuns, N. Swart en M. Stuart, pred. bij de onderscheidene protest. kerkgen. Te Amst., bij J. ten Brink. 1817. 8°.

Vooraf de brieven van de syn. der nederl. herv. kerk aan alle leden der herv. gemeente en aan de protest. kerkgenootschappen, van 16 Julij. De leerr. van Stuart handelt over Joann. VIII, 31, 32, die van Swart over Joann. X, 22.

Jaarboeken van het koningrijk der Nederlanden, door M. Stuart, geschiedschrijver des rijks.... Te Amst., bij E. Maaskamp. 1818—1826. 8°.

Opgedragen aan Willem I. In 16 dln., loopende van 1814 tot 1822. Eerst waren verschenen zes stukken van de *Nieuwe nederl. jaarboeken, aanvangende met* 1814, *'s Grav. en Amst. bij Allart, Gartman en van der Hey*, die door deze *Jaarboeken* vervangen werden.

Redevoering en algemeen verslag wegens het nederl. bijbelgen. voor de afd. Amsterdam, op den 21sten Oct. 1819 door M. Stuart. Te Amst., bij P. den Hengst en Zn. 1819. 8°.

Leerrede over het heil eener gelukkige vereeniging van gemeente en leeraar, door M. Stuart, ter viering van zijnen vijf en twintig jarigen dienst als leeraar in de remonstr.-geref. gem. te Amst. Te Amst., bij ten Brink en de Vries. 1819. 8°.

Tekst: I Thess. II, 20. Aan het einde eene »Openbare hulde aan de wederliefde bij deze gelegenheid mij betoond." Opgenomen in *Leerr. Tweede druk*. 1828.

Vaderlandsche historie, vervattende de geschiedenissen der Vereen. Nederlanden, van de vestiging van het erfstadhouderschap in de mannel. en vrouwel. linie, tot aan 's lands verlossing uit de inlijving in het fransche keizerrijk. Door M. STUART.... Met platen en kaarten. Te Amst., bij E. Maaskamp. 1821—1826. 8°.

In vier dln., loopende van 1752 tot 1784. Met opdragt aan Willem I.

Nagelatene leerredenen van wijlen.... M. STUART.... Eerste deel. Te 's Grav. en te Amst., bij de gebr. van Cleef. 1827. 8°.

Met voorber. van A. A. STUART (Haarlem 7 Junij 1827) en portret. Inhoudende 17 leerr. over Matth. XIII: 3; 24—30; 36—43; Marc. IV, 26—29; Luc. V, 30—32; 33—35; 36—39; VI, 39, 40; 43—45; 46—49; VII, 31, 32; 41—43; VIII, 5—15; 15; IX, 5—8; 9—13; 14—23; 24—26.

Nagel. leerr.... Tweede deel.... 1827. 8°.

Inhoud. 17 leerr. over Matth. XIII, 33; 44; 45, 46; 47—50; 51, 52; XVIII, 21—35; Marc. IV, 30—32; VII, 14—23; Luc. IX, 62; X, 2; 29—37; XII, 16—21; 35—40; 47, 48; XIII, 6—9; 23—30; Joh. X, 1—18.

Nagel. leerr.... Derde deel.... 1828. 8°.

Inhoud. 17 leerr. over Luc. XIV, 7—11; 16—24; 28—33; XV, 3—10; 7; 11—13; 14—19; 20—24; 25—32; XVI, 1—12; 19—21; 22; 23—26; 27—31; XVII, 5, 6; 7—10; XVIII, 1—8.

Nagel. leerr.... Vierde deel.... 1828. 8°.

Inhoud. 17 leerr. over Matth. XX, 1—16; XXI. 28—32; 33—46; XXII, 2—14; XXIV, 45—51; XXV, 1—13; 14—30; Luc. XVIII, 9—14; XIX, 11—27; XXI, 29—31; Joh. XI, 1—5; 6—10; 11—16; 17—27; 28—37; 38—44; 45—53.

Nagel. leerr.... Vijfde deel.... 1829. 8°.

Inhoud. 17 leerr. over Psalm C; Spreuk. VIII, 32; Pred. VII, 20; Jes. XL, 26; Hos. VI, 4; Matth. XV, 21—28; XXII, 37, 38; 39; Rom. VI, 23; I Cor. I, 20, 21; Phil. III, 20; IV, 13; Hebr. III, 12, 13; IV, 15b (2); I Joh. III, 20, 21; IV, 16.

Nagel. leerr.... Zesde deel.... 1829. 8°.

Inhoud. 17 leerr. over Spreuk. XI, 3; Pred. IX, 10; Matth. XIX, 23, 24; XX, 20—28; XXVIII, 11—15; Luc. IX, 25 (2); XXIV, 1—10; Joh. XIX, 1—6; 25—27; Hand. IV, 32, 33; XX, 35; I Cor. X, 12; XV, 14; I Petr. II, 9; V, 7; II Petr. II, 20—22.

Nagelatene redevoeringen door M. STUART, voorafgegaan van: Mijne herinneringen van M. STUART, door N. SWART. In twee deelen. Te Rott., bij de wed. J. Allart. 1828. 8°.

Met voorber. van G. VERBYN STUART, gedagt. Amst., 12 Junij. Inhoud: Dl. I Feestvier. v. h. 25 jar. best. v. Felix Meritis. — Des menschen zedelijkh. buiten verband met zijne verlicht. en beschav. — Des menschen geluk, in verband met zijne verlicht. en beschav. — C. ASSINIUS POLLIO. — C. MARIUS op de puinh. van Carthago. — Over den rijkdom der Nederd. taal — De dood v. J. COOK. — KAREL DE GR. karaktermatig voorgest. — Over de vereen. en onderscheid. der toonkunst, schilderk., dichtk. en welsprekendheid. — Lofrede op GÉRARD

DE LAIRESSE, grondlegger v. d. Akad. v. teekenk. te Amst. — Schets der lotgevallen dier Akad. — Over het historie schilderen. — Dl. II De verpligt. d. menschh. aan de teekenk. — Over den invloed d. vrouwen op de grooth. en het verval d. Romeinen. — Het huissel. leven d. Rom. — Over de overw. te Palembang, Junij 1821. — De nagedacht. v. H. BOSSCHA. — Over het gebaardenspel. — Q. ROSCIUS de tooneelspeeler. — PERICLES als stichter v. d. Atheensche heerschappij in wetenschap, kunst en smaak. — Over de scherts v. SOCRATES. — Over de zelfmoord bij de Ouden. — Over het noodlot bij de Ouden. — Over de geschiedenis en den geschiedschr. in het alg.

Leerredenen van M. STUART. Tweede druk.... Te Amst., bij G. J. A. Beijerinck. 1828—1829. 8°.

In vier dln., behelzende: Dl. I Leerr. over I Thess. II, 20 (in 1819 afzond. uitgeg. Zie boven); Hand, VII, 9; en verder over de geschiedenis van JOZEF, Gen. XXXVI—XLII. (Zie voor de 1ste uitg. van de leerr. over JOZEF, Amst. 1798, beneden op VAN DER BREGGEN PAAUW); Dl. II Vervolg der geschied. v. JOZEF, Gen. XLIII—L; Dl. III Leerr. over Jac. I en II; Dl. IV Leerr. over Jac. III—V (Zie de 1ste uitg. hierboven).

M. STUARTS Römische Geschichte. Aus dem Holländischen von F. GALL. Düsseld., in der Dänzerschen Buchh. 1796—1811. 8°.

Vier dln.

Der Mensch oder Darstellung aller Völker der bekannten Erde. Crefeld, bei A. ter Meer. 1805—1809. 8°.

Drie dln. (vyf heften),

CORNELIS WILLEM WESTERBAEN.

Geb. 26 Oct. 1764. Pred. te Schoonhoven 1788, te Leiden 1790, te Utrecht 1793, te Amsterdam 1804. Gest. 22 Febr. 1832.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 597, v. 1)

Aanspraak, gedaan bij het scheiden der laatste vergadering van het intermediair gemeente-bestuur der stad Utrecht, des avonds van den 6den van Sprokkelmaand 1803, door desselfs voorzitter C. W. WESTERBAEN.

Zonder afzond. titelblad.

Leerredenen van C. ROGGE.... Te Leyden.... 1807. 8°.

Zie beneden op C. ROGGE.

Lofrede op JOANNES LUBLINK, den jongen, door C. W. WESTERBAEN. Te Amst., bij J. ten Brink Gsz. 1817. 8°.

Uitgespr. in de Maatsch. Felix Meritis, 19 Maart. Opgedragen aan

1) Hij schreef nog *Iets over* K. WESTERBAEN Wz., zijn grootvader, in *Vaderl. letteroef.* XII 1828 (*De Navorscher* Dl. X bl. 94), en een gedicht *De koning leve* (beneden op ADR. STOLKER), alsmede eene proclamatie, te vinden achter eene politieke brochure van PLOOS VAN AMSTEL. 1796.

mevr. CORNELIA LUBLINK, geb. RIJDENIUS. Met portret van LUBLINK op den titel.

Redevoering over de verlichting en beschaving des volks, als de voorname waarborgen van den roem en welvaart onzes vaderlands. Uitgespr. ter opening van de jaarl. alg. verg. der Maatsch. tot nut van 't algemeen, op den 11den van oogstm. 1818, door C. W. WESTERBAEN. 8°.

Lofrede op JERONIMO DE BOSCH van mr. D. J. VAN LENNEP. Uit het lat. vert. door C. W. WESTERBAEN. Met eenige aant. van JERONIMO DE VRIES. 1820. 8°.

Met portret van J. DE BOSCH door R. VINKELES.

Redevoering over mr. PIETER DE GROOT, door C. W. WESTERBAEN. [1823]. 8°.

In het *Magazijn voor wetenschappen, kunsten en letteren, verz. d.* N. G. VAN KAMPEN, Dl. III, St. I. *Te Amst., bij P. Meijer Warnars.* 1823.

Redevoering over den invloed, dien de rampen, inzonderheid die der natuur kunnen hebben op de grootheid van den mensch. Uitgespr. ter opening van de jaarl. alg. verg. der Maatsch. tot nut van 't algemeen, op den 9den Aug. 1825, door C. W. WESTERBAEN. 8°.

Lykrede over M. STUART, gehouden in de remonstr.-geref. kerk te Amst., op den 31sten van winterm. 1826, door C. W. WESTERBAEN. Te Amst., bij ten Brink en de Vries. 1827. 8°.

Over Spreuk. X. 7a.

Redevoering over den echten godgeleerde, een uitlegger der h. schriften, geh. te Amst. in de kerk der Remonstr., door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.... Uit het lat. vert. door C. W. WESTERBAEN. Te Delft, bij de wed. J. Allart. 1828. 8°.

Zie ook hierboven bl. 65.

Het vaderland een heiligdom. Leerr. over Exod. III, 5b. Door C. W. WESTERBAEN.... [1830]. 8°.

Uitgespr. 17 Oct. 1830 te Amst. Overdruk uit de *Vaderl. letteroef.*

Leerrede tegen de moedeloosheid ten aanzien van het behoud des vaderlands. Door C. W. WESTERBAEN.... [1830]. 8°.

Tekst Matth. VIII, 26a. Overgedrukt uit de *Vaderl. letteroef.*

NICOLAAS SWART.

Geb.   . Pred. te Gouda 1804, te Leiden 1807, te Amsterdam 1808. Gest. 26 Sept. 1846.

TIDEMAN, a. w. bl. 77, 89, 330, 376.

PAULUS redevoering te Athene, in leerredenen door N. SWART.... Te Amst., bij J. W. Yntema & Co. 1812. 8°.

In acht leerr.

Leerredenen ter viering van het derde eeuwfeest der herv..., door.... N. Swart en M. Stuart.... Te Amst.... 1817. 8°.

Zie hierboven bl. 187.

Pieter Schijn en zijne dorpgenooten. Een volks-leesboek. Uitg. door de Maatsch. tot nut van 't algemeen. Derde druk. Te Amst., bij Joh. v. d. Hey en Zn. 1852. 8°.

Beantwoording der prijsvraag: „Eene verdichte geschiedenis, in den smaak van de *Lienhard en Gertrud* van Pestalozzi"; door N. Swart. De 1ste uitg. verscheen 1819, de 2de?

Redevoering over den invloed der mindere standen op de verlichting en zedelijkheid der Maatschappij in het algemeen; uitgespr. ter opening van de jaarl. alg. verg. der Maatsch. tot nut van 't algem., op den 8sten van oogstm. 1820, door N. Swart. 8°.

Elize; voor meisjes. Door N. Swart. Te Amst., bij G. J. A. Beijerinck. 1821. 8°.

Met titelprent en voorber.

Bij gelegenheid van het openbaar verslag, door.... mr. F. van de Poll, wegens den staat der stads-armenscholen, voorgevallen op 20 Maart 1621. 8°.

Los ged., get. N. S. Zie *Catal., v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 297.

Ernst en Karel; voor jongelingen. Door N. Swart. Te Amst., bij G. J. A. Beijerinck. 1822. 8°.

Leerredenen van N. Swart. Te Amst., bij G. J. A. Beijerinck. 1822. 8°.

De twaalf leerr. handelen over I Kon. XIV, 12, 13; Ps. I; XIX, 8 (2) Jes. XXXIII, 24; Ezech. XXXVII, 1—10; Jona IV, 4; Matth. XX, 20; Luc. VIII, 25b; XIV, 12—14; Hand. XXIV, 27b; Jac. IV, 10.

Historisch tafereel van den zwaren watersnood, op den 3den, 4den en 5den Febr. 1825 een groot deel van ons vaderland hebbende getroffen. Met platen en kaarten. Amst., bij Schalekamp en van de Grampel. 1826. 8°.

Met opdragt van de uitgevers aan het collegie *Zeemans-hoop* en onget. voorber. van N. Swart. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 84.

Verhalen, schetsen en gesprekken, door N. Swart. Te Leeuw., bij G. T. N. Suringar. 1824. 8°.

Redevoering over de eerzucht en derzelver betamelijk gebruik bij de leer en de instellingen der Maatsch. tot nut van 't algem.; uitgespr. ter open. v. d. jaarl. alg. verg. der maatsch..., op den 12den Aug. 1828, door N. Swart. 8°.

Nagelatene redevoeringen door M. Stuart.... Te Rott.... 1828. 8°.

Zie boven bl. 188.

De opstand der Belgen onder keizer JOZEF II. Door N. SWART. [1831]. 8°.

Voorgedr. 19 Febr. 1831 in Felix Meritis. Overdruk uit de *Vaderl. letteroef.*

Lijkrede over C. W. WESTERBAEN, geh. in de remonstr.-geref. kerk te Amst., op den 18 Maart 1832, door N. SWART...., benevens aanspraak bij het graf door ABR. DES AM. V. D. HOEVEN, en eenige aanteek. van eerstgenoemden. Amst., Brest van Kempen. 1832. 8°.

De lijkrede handelt over Jac. III, 17.

De maatschappij tot nut van 't algemeen, eene christelijke maatschappij. Redev. ter open. van de jaarl. algem. verg. der Maatsch...., uitgespr. den 11den Aug.... 1835 door N. Swart. 8°.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 209.

Over IZAÄK MOLENAAR. Door N. SWART. [1837]. 8°.

Voorlezing in Felix Meritis, geh. 2 Maart 1837. Overdruk uit de *Vaderl. letteroef.*

De uitvinder van het letterschrift. 8°.

Gedicht, get. N. S. Overdruk.

Vaderlandsche lettervruchten voor jongelingen en meisjes, bijeenverz. door N. SWART. Tweede verm. en verb. druk. Amst. J. de Boer. [1841]. 8°.

De vergenoegde man, of schets van een christelijk leven. Een verhaal van MARY HUGHES. Uit het eng. vert. door N. SWART. Amst., J. D. Sijbrandi. 1843. 8°.

Met voorber. Achteraan een »Gesprek tusschen een predikant en een landman," get. E. B. Y.

ABRAH. DES AMORIE VAN DER HOEVEN.

Zie boven bl. 65—68.

HAARLEM.

TIDEMAN, a. w. bl. 231—236.

PASCHIER DE FYNE [1]).

Zie boven, bl. 142—147.

ALKMAAR.

TIDEMAN, a. w. bl. 237—243.

JOANNES POLYANDER.

Geb. . Als bursaal uit het stat. collegie gezet 1619. Pred. te Nieuwkoop 1632, te Alkmaar 1633. Gest. 1653.

TIDEMAN, a. w. bl. 3, 240, v. 365.

Gedicht op den Bogaert en Paradijs vol goddel. vruchten of Ses, de laetste predic.... van... JOH. UYT DEN BOGAERT. [1639].

Zonder afzond. titel, get. J. POLYANDER. Achteraan: t' Amst. voor P, Walschaert. 1639. Vgl. hierboven bl. 102.

Cort ondersoeck oft noodtsaeckelick zy ter saligheydt te ghelooven, dat J. CHRISTUS sijn vleesch heeft van 't Woord en niet van MARIA? Met een voor-reden, 't rechte middel aenwijsende om de secten onder de Christenen te minderen. Ghestelt door LIEVEN VAN VREELAND. Tot Haerl., gedr. by Th. Fonteyn. 1643. 8°.

Op het eerste titelblad staat: *Van de* 1 *nootsakelijckheydt,* 2 *waerheydt der Mennoniten mensch-werdinge* J. CHR[t]. *ondersoeck.* Achter het 1st. tractaat volgt dan ook een 2de, met nieuwe pagin., onder dezen afzond. titel: *Cort onders. oft de meeninge der Mennist-ghesinde, stellende dat* J. CHR[t]. *vleesch is van het Woordt en niet van* MARIA, *waerachtigh sy. Ghestelt ten dienste van alle waerheydt-liev. Christ., insond.... die men.. Mennisten ofte Doops-ghes. noemt. Door* J. H. P(OLYANDER). Aldus met de hand bijgeschreven, even als op den titel onder L. v. VR. is geschr. "JOANNES POLYANDER, leer. onder de Remonstr. tot Alcm."

---

1) Ontbreekt: JAC. KUYLEMAN (CULEMAN), volgens CATTENB. de schrijver van *Paraenesis ofte ernstige aansprake aan* J. SCEPERUS. Amst. 1663. 8°. Volgens JÖCHER gaf hij, behalve dit werk, ook nog uit: *Reformatie der formulieren* 1673, en *Reformatie noodigh omtrent de feestdagen* 1675.

MATTHIAS BURGIUS.

Zie boven bl. 140.

JUSTUS GEESTERANUS.

Geb. . Pred. te Zwammerdam 1656, te Amersfoort 1657, te Alkmaar 1662. Gest. 1671.

TIDEMAN, a. w. bl. 117, 242, 262, 367.

Op de afwykinge van enige uit de vergadering der Christenen, die om de remonstrantie van verdraagzaamheit Remonstranten geheten worden, uit wereldse inzigten tot anderen. Door N. N., bedien. des h. euang. in de gem. der Remonstr. tot Vre-landt. In 's Graven-h., voor J. Tongerloo. 1670.

Een tijdgenoot schreef op dit exempl. bij N. N: »JUST. GEESTERANUS," en bij Vre-landt: »Alkmaar." Vooraf een »Aanspraak aen de afgewekene Remonstr."

HOORN.

TIDEMAN, a. w., bl. 244—250.

DOMINICUS SAPMA.

Zie boven bl. 129, v.

ANTONIUS BORREMANS.

Geb. . Pred. te Gorinchem 1671, te Hoorn 1682. Gest. 1683.

V. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 941, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 18. — ** SAX, o. l. T. V, p. 622. — XX PAQUOT, o. l. T. II, p. 281. — X CHR. G. JÖCHER, *Allg. Gelehrten lexicon.* Leipz. 1750. Th. I, s. 1258 1).

X ** Annales Hollandiae Zelandiaeque, in quibus sexcentorum fere annorum res gestae continentur, a THEODERICO primo usque ad

---

1) Ontbreken volgens CATTENB., PAQUOT en JÖCHER: *Variarum lectionum liber.* Amst. 1676. 8° of 12°. *Dialogus literarius de poëtis et prophetis.* Amst. 1678. 8°. of 12°. *Vesperae Gorinchemenses.* Amst. 1687. 8°. (PAQ. 1677. 12°. en 1713. 12°.) SAX noemt alleen de beide eerste werken.

translatum a JACOBA in PHILIPPUM imperium. MATTH. VOSSIUS... scripsit. Altera hac edit. ex ipsius VOSSII autographo multis locis auctiores et summariis ornati prodeunt, cura ANT. BORREMANSII. Amst., exc. H. et Th. Boom. 1680.

Met index. ARRENBERG geeft eene nederd. uitg. op: *Hist. jaarb. v. Holl. en Zeel. van* VOSSIUS. Gron. 1677. 4°. Vgl. PARS, a. w. bl. 95—97.

HERMAN HILLERS 1).

Geb. . Pred. te Tiel 1682, te Hoorn 1685. Gest. 1695.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 103.

* CATTENBURGH, o. l. p. 95. — XX PAQUOT, o. l. T. II, p. 75, sv.

* Lyk-predikatie uit Hebr. XIII vs. 7.... over.... MICHAËL KLINK-
XX HAMER, leer. in de remonstr. gem. tot Hoorn, overl. den XVI van bloey-m. 1695. Uitgespr. door H. HILLERS.... Tot Hoorn, gedr. by Elb. Beukelman. 1695.

* De gelykenis van den rykeman en Lazarus, verhandeld in XVIII
XX predik. Noch XXII andere over verscheyde stoffe, waar onder eenige de voornaamste uyt den I zendbr. van... PETRUS. Alle gedaan door H. HILLERS.... t' Amst., by Jac. van Nieuweveen. 1698.

Met titelplaat van J. LUIKEN, opdragt van den uitg. aan de gem. van Hoorn, voorr., gedichten van G. BRIDT en ADR. SPINNIKER. De 22 pred. handelen over: Gen. XLIX, 10; Ps. XC, 12; Jes. XI, 6—9; XL, 6 (2); LVII, 21; Dan. IX, 24—27; Matth. XII, 39, 40; XVI, 24; Hand. II, 47; I Petr. III, 14, 15a; 15b; 16; IV, 3; 4; 10; 11 (2); 12—14; I Joh. III, 2.

Hetzelfde. Te Alkmaar, by Jan Blom. 1702.

Geheel aan de vorige uitg. gelijk. Over dit adres is een reepje papier geplakt, waarop: »Tot Amst., by Jan Blom, ten huyse van Jan Bom. 1720. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk. te Rott.* bl. 184. N°. 10.

SEBASTIAAN CENTEN.

Geb. 1691. Pred. te Zevenhoven 1723, te Hoorn 1726. Gest. 1756.

v. d. AA, a. w. Dl. III, bl. 286, v.

Chronyk van Hoorn, daar in het begin, aanwasch en tegenw. staat dier stad verhaalt worden. Alsmede de gedenkwaardige geschiedenissen die, zo voor, in, als na den trubbel, in of omtrent dezelve en door geheel West-Vriesl. gebeurt zyn, tot.... 1630. Beschr. door

---

1) Vgl. ook *Catal., Stuk II, Afd.* 2 JAC. V. ZANTEN.

Theod. Velius.... Dezen vierden druk met aantek. verm. door S. Centen. Te Hoorn, by Jacob Duyn. 1740.

Met opdragt van den uitg. aan de regering van Hoorn. Na de voorr. v. Velius (25 Febr. 1630) en van den drukker der 3e uitg., Is. v. d. Beek, volgt een „Voor-bericht" van C. (23 Maart); voorts een kort levensber. van Velius en lat. en nederd. gedichten. Na de *Chronyk* een bladw. en, met nieuwe pagin., de lijsten van burgem. en schep., van vroedsch. en raden, van weesm. en anderen tot 1740. Dan, onder afzond. titel, met nieuwe pagin. *Westfrisia* Th. Velii, *med. Hornani, Hornae typ. J. Duin.* 1740, een lat. ged. waarvan eene vert. volgt (met doorl. pagin., onder afz. titel), *in nederd. rijmen overg. door* J. de Groot j. c. Met platen en portretten.

Historie der verm. zee- en koop-stadt Enkhuisen...., door G. Brandt. Den tweeden druk, met een vervolg verm. door S. Centen. Te Hoorn, by Jac. Duyn. 1747.

Zie voor de 1ste uitg. hierboven bl. 174. In deze uitg. zijn niet opgenomen de lijsten van burgem., predik. enz.

ROTTERDAM.

Tideman, a. w., bl. 42—57.

SAM. LANSBERGEN; PETRUS CUPUS; ASS. MATTHISIUS.

Zie boven bl. 121, v., 119, v., 133.

ALBERTUS HOLTHENUS.

Geb. . Pred. te Noordwijk 1644, te Nieuwpoort 1648, te Rotterdam 1650. Gest. 18 Julij 1682.

Tideman, a. w. bl. 52, 92, 153, 366.

* Cattenburgh, o. l. p. 95 sq.

*** Lijck-predicatie over het droevig af-sterven van wijlen Ass. Mathisius...., door Alb. Holthenus. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1651.**

Aan de rotterd. gem. opgedragen. Vooraan een lijkzang en aan het einde een grafschrift van Brandt. De tekst is Hebr. XIII vs. 7.

*** Christelyke borger-plicht, in een biddags-pred. over de laatste bede van het Vader onse: Verlost ons van den booze; voorgest. in de remonstr. gem. tot Rott. 1653, den 13 Aug., tegen alle oproe-**

richeyd en voornamelyk tegen het huyse-plonderen. Tot Rott., by J. Naeranus. 1653.

De korte voorr. is get. A. VAN HOLTHEN.

GUERNERUS VORSTIUS.

Geb. . Pred. te Dokkum 1632, te Hoorn 1641, te Leiden en Warmond 1653, te Rotterdam 1658. Emer. 1680. Gest. Maart 1682.

TIDEMAN, a. w. bl. 53, 86, 248, 297, 365.

* CATTENBURGH, o. l. p. 135. — JÖCHER, o. l. Th. IV, s. 1712.

* Klaer ende onpartijdigh bericht van de vijf strijdige poincten aengaende de praedestinatie Godes, soo als die uyt de h. schrift. van de Remonstranten ende Contra-Rem. gemeynlijck bewesen worden, nevens volkomen antwoordt op de principale objectien der Contra-Rem. Door wijlen... CONR. VORTIUS... Waer by gevoeght is GUERN. VORSTIJ C. f. nootsaeckelijcke censure ende wederlegginge van de Nootsaeckelycke waerheydt, voorgestelt door ARN. HACHTINGIUM.... Gedr. 1652. 8°.

Vooraf eene »Certificatie van de contra-rem. magistraet van der Goude" (d°. 20 Julij 1619) alsmede een getuigenis van TRIGLAND betreffende C. VORSTIUS. Na de voorr, en het »post datum" volgt de *Gewissen doodtsteeck der calvin. pred.* (Zie ook hierboven bl. 38). De *Noodtsaeck. censure* met nieuwe pagin. en onder afzond. titel, waarop: Silvae-ducis, ap. Joann. Schefferum 1652. Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1 op ARN. HACHTINGIUS.

× Dood-steek gegeven aan de absolute pred., die of voor of na den val Adams gestelt word, door.... C. VORSTIUS...., waer by gevoegt is G. VORSTIJ C. f. noods. censure.... Den derden druk. Gedr. 1676. 8°.

Van denzelfden inhoud als het vorige.

CHRISTIAAN HARTSOEKER.

Geb. 16 Dec. 1626. Pred. te Frederikstadt 1652, te Moordrecht 1654, te Alkmaar 1661, te Rotterdam 1669. Gest. 6 Aug. 1683.

v. D. AA, a. w. Dl. VIII, bl. 246, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 92, sq. — × JÖCHER, o. l. Th. II, s. 1387.

A. F. P(OELENBURGI) epistola ad C. H(ARTSOEKERUM).... Amst.... 1655. 8°.

Zie boven bl. 50.

× Praestantium et erud. virorum epistolae eccl. et theol.... Amst.... 1660. 8°.

Zie boven bl. 52.

***×** **Aenteekeningen over het eerste boek des n. test., het heil. evang. van Mattheus. Door Chr. Hartsoeker.... t' Amst., by de wed. van J. H. Boom. 1668.**

Met opdragt aan Damas Jansz. Pesser, gedagt. in Alkm. 1667. 7 Sept., en register.

Hetzelfde. Den tweeden druk, door den auth. merkelijk verb. en verm. t' Amst., by J. Rieuwertsz en Alb. Visscher. 1684.

***×** **Aenteekeningen over het h. euang. van Marcus. Door Chr. Hartsoeker.... t' Amst., by Hendr. en Dirk Boom. 1671.**

Met opdragt van 1 Julij aan zijn neef Adr. Paets, eene zeer breede „Aenspraek tot chr. vrede aen alle gesintheden van de gescheurde christenheit" en register. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 35. No. 23.

***×** **Het nieuwe test. of verbondt, uit het grieksch op nieuws vert. door Chr. Hartsoeker.... Met byvoeging van eenige korte aenteek. t' Amst., by H. en D. Boom. 1680. 12°.**

Aan het einde: Tot Rott., gedr. ter drukk. van Piet. van Wijnbrugge. Met voorr. Vgl. Is. le Long *Boekzaal der nederd. bybels,* bl. 841, v., alsmede *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.,* bl. 20, No. 34, achter welk exempl. worden gevonden: *Kort begryp der voorn. geschiedenissen en verhand. d. n. test. om alles.... met een opslag te kunnen vinden. Alsmede een nieuw kort begryp van de geschillen ontrent de religie ten tijden der apostelen...., verm. met een beknopte aanwijsing op wat wijse men tot recht verstant der h. schrift komen kan. t' Amst., by de wed. v. P. Arentsz,* en *Kort vertoog aang. t' gene te doen en te laten staat, begrepen in de boeken des n. test. t' Amst., by de wed. v. P. Arentsz.* (Met kort voorw. get. C. S.)

***×** **Aenteekeningen over het h. euang. van Lucas. Door Chr. Hartsoeker ... t' Amst., by Alb. Visscher en J. Rieuwertsz de jonge. 1687.**

Met opdragt aan de rotterd. gem. van J. Molinaeus (Zie ook beneden bl. 201) en register. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.,* bl. 35, No. 24.

GERARD BRANDT DE JONGE.

Geb. 6 April 1657. Pred. te Schoonhoven 1679, te Rotterdam 1680. Gest. 21 Dec. 1683.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 1193—1195.

* Cattenburgh, o. l. p. 27, sq. — ** Sax, o. l. T. V, p. 228 1).

***** **XXXII Predikatien over verscheyde texten der h. schrift., gedaen door G. Brandt de jonge. Te Rott., by B. Bos. 1685.**

Met opdragt aan de rott. gem. en voorw. van C, Brandt. De pred.

---

1) Ontbreekt *Twee jarige geschiedenissen.* Amst. 1678 (Arrenb. Rott. 1700), door Sax en Cattenb. opgegeven. v. Abkoude en Arrenberg vermelden nog III *predikatien. Amst.* 4°.

handelen over Gen. XI, 1—9; II Sam. XV, 22; Ps. CX, 1; II Kon. XX, 1; Dan. XII, 2, 3; Matth. X, 32, 33; Joh. XI, 1—4; XVIII, 37; Rom. II, 14; VI, 21; 23; II Cor. VI, 1, 2; VII, 1; II Tim. I, 10; XI, 4; 6 (2); 7; 17—19; 20—22; 24—26; 27, 28; 29—31; 32—35; 39, 40; XII, 2, 3; 9—11; Jac. I, 9; 10, 11; I Petr. IV, 1, 2; II Petr. III, 2; Openb. II, 10. Met registers.

Hetzelfde. Tot Rott., bij B. Bos. 1694.

Onveranderde herdruk. Met portret (M. Musscher pinx. J. Munnikhuysen sculps.).

Hetzelfde. Verm. met II predik., die nooit voor desen gedrukt zijn geweest, alsmede de lijkpred. over.... G. Brandt de jonge, door J. M. Te Amst., by Fred. Horreus. 1724.

De twee pred., onder afzond. pagin. vooraan gevoegd, handelen over Dan. V, 1—6; Rom. XII, 12. Cattenb. geeft onjuist op, dat ze afzond. in het licht verschenen.

* Historie van de vijf artikelen, of een verklaring van 't gevoelen der westersche kerken, en in 't bysonder van de kerk van Engelant, in de vijf verschilpunten, heedensdaegs overgehaelt onder de naem van Arminianerye, beschreven door Petrus Heylin, hof-kapell. v. Karel den I.... Uit het eng. in neerd. vertaelt door G. Brandt de jonge.... Te Rott., by B. Bos. 1687. 8°.

Door zijne broeders, Kasp. en Joh., aan v. Limborch opgedragen (Amst. 9 Oct. 1686). Met de voorr. van Heylin, get. »Lacies Court in Abington 36 Dec. 1659." Verder het grafschrift op Heylin, een korte inhoud der cap. en register. Zie voor dit en de beide volgende werken ook hierboven bl. 179, 182, 183.

Tien predikatien over verscheyde texten der h. schrift., gedaen door G. Brandt den jongen...., waer by gevoegt is een kort verhael van zijn.... leven. Beide noyt voor dezen gedrukt. Te Rott., by B. Bos. 1704.

Door den uitgever aan de remonstr. pred. te Rott. opgedragen. Met voorr. van J. Brandt. De pred. handelen over Ps. CV, 3; Jes. LIII, 3—6; Luc. II, 1—7; 8—12; Hand. I, 9—11; II, 1—4; 19—21; 22—25; 37—39; VIII, 18—24. Met registers. Het *Kort verhael* is van J. Brandt.

* Een en twintig predikatien over verscheyde texten der h. schrift., en theologische lessen, gedaen door G. Brandt den jongen.... Waer by gevoegt is een kort verhael van zyn eerw. leven. Noyt voor dezen gedrukt. Te Rott., by B. Bos. 1705.

Opgedragen door den uitgever aan de rotterd. pred. P. Bos, Adr. v. Cattenburgh, J. Bremer en C. v. Arckel. Met voorr. v. Joh. Brandt. De eerste tien pred., die een afzond. deel vormen met registers, zijn dezelfde als hier vóór *Tien predik.* Dan volgt, met nieuwe pagin., onder afzond. titel *Elf predik. over versch. texten. Te Rott., by B. Bos.* 1705, met herhaling van opdragt en voorr. De predik. handelen over Matth. II, 1, 2; 3—12; 13—15; 16—18; 19—23; XXVI, 47—50; 59—63; XXVIII, 8—10; Luc. II, 15—20; Hebr. XI, 5, 6; XII, 16, 17. Na het register, met nieuwe pagin. en titel, de *Theolog. lessen* met registers. (Vgl. Tideman *Hist. overs. v. d. catech. litter. der Remonstr.* bl. 42 vv.) Eindelijk, met nieuwe pagin. *Het leven van*

G. Brandt *de jonge,* met „Korte inhoudt." v. Abkoude en Arrenberg geven eene leidsche uitg. van 1709 op.

JOANNES MOLINAEUS.

Geb. . Pred. te Zegwaart en Zoetermeer 1667, te Alkmaar 1669, te Rotterdam 1683. Gest. 15 Nov, 1702.

Glasius, a. w. Dl. II, bl. 524.

* Cattenburgh, o. l. p. 108—113. 1)

* Den recht-gereform. Christen, bestraffende alle en allerleye pauselijke eer- en heersch-zucht, tyrannye, en conscientie-dwang; alsmede de liefdeloze en beklaachelijke tweedrachten, die in 't christendom in zwang gaan, en aanwysende het rechte middel, om de gesplitste deelen van het gereform. Christendom wederom by een te brengen. Nevens een aanhangsel vervattende eenige.... redenen, die een.... Christen.... moeten bewegen om de roomsche kerke te verlaten; nevens.... vragen, de roomsche priesteren in dese landen voorgestelt. Door J. Molinaeus. In 's Graven-h., by J. Tongerloo. 1669. 8°.

De opdragt aan Joh. de Bye is gedat: Zegwaard, den 16 van grasm. Vooraf een extract uit de handel. der remonstr. societeit van 1654, benevens twee gedichten, waaronder één van J. Westerbaen. Het *Aenhangsel* is onder afzond. titel en opgedragen aan Kosmus van Balen, geneesmeester in Segw. en Zoeterm.

Den rechten wegh tot eendracht en godvruchtigheyt onder 't gescheurd' gereform. Christendom, aangewezen door.... J. Uytenbogaert, H. de Groot, J. Taurinus, S. Episcopius, A. Huttenus, S. Curcellaeus &c., en nu verdedigt tegens zeker tractaatje genaamt: Den breeden weg tot vry-geesterye &c. Door J. Molinaeus.... t' Alkm., by Jacob Ysbrantsz. 1670. 8°.

De opdragt aan Nicol. de Haas is van 20 July. Het *Tractaatje* bleef mij onbekend.

Hollands dank- en bede-offer.... op den.... bede-dag, geh. den 5 van Jul.... 1673, *enz.* (N°. 6796).

Gedicht in plano.

Oog-zalf voor het gereform. Christendom, om hetzelve te doen zien den gevarelijken staet der gereform. kerken in Europa, door d'onderlinge scheuringen...., nevens de middelen om door een christel. vrede.... niet alleen derzelver ondergang voor te komen, maer in 't tegendeel de ware reformatie voort te zetten, tot afbreuk des pausdoms. Ook eenige.... redenen om de roomsche kerke te verla-

---

1) Cattenb. noemt nog: *Paraenesis aan* P. Rabus *Roter.* 1692. 4°. en *De ware wysheit die van boven is, vertoont in drie predik. over Jac. III,* 18, 14. *Rott.* 1691. 12°; v. Abkoude: *Nieuwejaars predik. Amst.* 1658 (?) 12°.

ten.... en 7 vragen, nu ten derde-mael de roomsche priesteren.... voorgestelt. Door J. MOLINAEUS. In 's Graven-h., by J. Tongerloo. 1675. 8°.

Op de *Oog-salf* volgen eenige »Aenteken. en verklaringe, dewelcke te voren over een korter schrift gestelt waren met een andere tijtel (*Den recht-geref. Chr.*), en die ongelijkheit in de paginaas veroorzaakt, dewijl ze beginnen met pag. 17, t' welck anders pag. 121 moeste wezen."

* Het geestelyke wapenhuis of onderwysinge in de christ. godsdienst. Bij vragen en antwoorden. Den tweeden druk, meer als de helft verm. Te Rott., by B. Bos. 1694. 8°.

In twee dln., even als, zoo ik gis, de 1ste uitg., die in 1683 te Rott. verscheen. Met opdragt aan de rotterd. pred. van 13 Oct. 1694, eenige gedichten van P. Bos, C. BRANDT, ANT. JANSEN en J. MOLINAEUS de jonge, benevens registers. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. liter. der Remonstr.*, bl. 34—37. De hoogl. TIDEMAN heeft het 2de deel dezer uitg. niet gekend, dat in 1699 verscheen en, behalve afzond. voorr., drie boeken bevat: Van de voorw. of geboden des n. verb. Van de goddel. beloften en dreigementen des n. verb. Van de kerke J. CHRI.

Hetzelfde. Derde druk. Te Amst., by Ev. Visscher. 1728. 8°.

Ook in twee dln.

Hetzelfde. Den vierden druk. Te Leyden, by P. v. d. Eyk. 1735. 8°.

Met titelpr. In twee dln.

Lyk-predicatie over het zalig afsterven van... G. BRAND de jonge...., godzalig in den H. ontslapen, den 31 Dec. 1683. Door J. MOLINAEUS. Hier achter zijn bygevoegt eenige voorn. lof-ged. op den overleden. Tot Rott., by B. Bos. 1684.

Aan de rotterd. gem. opgedragen. De tekst is Ps. XC vs. 12. De »lofgedichten" zijn van J. OUDAAN, J. ANTONIDES v. D. GOES, P. Bos en anderen. Ook te vinden achter de uitg. van 1724 der XXXII *Predik.* van G. BRANDT de jonge (Zie boven bl. 199) alsmede achter de *Heilige keurstoffen* en *'t Merg des n. v.* (Zie hieronder bl. 203).

Hetzelfde. Tot Rott., by Paul. Boekenes. 1684.

Hierachter alleen een »graf-schrift."

* Aenteekeningen over.... LUCAS. Door CHR. HARTSOEKER... t' Amst... 1687.

Zie boven bl. 198.

* De voor-bruyloft des Lams ofte de plicht des h. avontmaels, nevens de nootzakelijke voorbereidinge, mitsg. het lof- en dank-offer, behelzende het formulier des h. avondm., nevens de gebeden, lof- en dankzegg., ook de psalmen daer toe dienstig en gebruykelijk. Door J. MOLINAEUS. Tot Rott., gedr. by B. Bos. 1689. 12°.

Het 1ste dl. handelt over »de plicht des h. avondtm.," het 2de over »de nootzakelijke voorbereyding," het 3de behelst »het lof- en dankoffer." Met voorr., geïll. titelblad en eenige ged. van P. Bos en C. DE WIT Jz.

Hetzelfde. Te Rott., by B. Bos. 1704. 12°.

Hetzelfde. Den derden druk. Rott., by B. Bos. 1717. 12°.

Er bestaat ook nog eene uitg. van 1735. 12°.

* De nodige pligt der dankbaerheit.... van 's lands ingezetenen, voor den.... uytslag der ondernemingen van.... de kon. v. Gr.-Britt., tot verlossinge der naburige rijken en zijn behoude overkomst in deze landen &c., en om den.... zegen over zijne verdere desseinen, tot welstandt.... van ons'.... vaderlandt en de protestantze godtsdienst, vertoont.... over.... I Tim. 2, v. 1, 2, 3, op den dank- vast- en bededag, geh. den 21 Febr. Door J. MOLINAEUS.... Te Rott., by B. Bos. 1691. (N°. 9221).

Vooraf een „aenspraeck" aan zijne medeburgers. Achteraan een zeer lang „gebedt om in dezen zwaren oorlog en bekommerlike tijden te gebruyken." Hier in denzelfden band met de *Heil. keurst.* CATTENB. geeft den titel zeer onjuist op.

* De betoverde werelt van BALTH. BEKKER, handelende van den aert en 't vermogen, van 't bewind en bedrijf der goede en quade engelen, onderzogt en wederleydt in twee predikaetsien: d'eerste van 't gebruik en misbruyk der philosophie, de tweede van den aert en 't bedrijf der goede engelen; en laetstelik in een verhandelinge van de booze geesten of van den duyvel en zijne engelen. Door J. MOLINAEUS.... Te Rott., by B. Bos. 1692.

Met voorr. De pred. handelen over Col. II, 8 en Hebr. I, 14. Hier achter de *Heil. keurst.* Vgl. *Catal., Stuk II, Afd.* 1.

* Sleutel des hemels ofte christ. gebede-boek, behelzende gebeden voor allerley zoorten van christenen, in allerhande voorvallen en gelegentheden. Verm. met een ziekentroost door J. MOLINAEUS. Met kopere platen verciert. Te Rott., by B. Bos. 1693. 12°.

Met voorr. en ged. van P. Bos en C. DE WIT Jz. CATTENB. en ABRENBERG geven ook eene amsterd. uitg. op van 1727. 8°.

* Predikatie over Psalm CXXIV, toegepast op het streng en benaeuwt beleg en wonderbaer ontzet der stadt Leyden, belegert tusschen den 25 en 26 van Meym. en ontzet op den 3 Oct.... 1574. Door J. MOLINAEUS. Te Rott., by B. Bos. 1694.

Hier achter de *Heil. keurst.*

* Predicatie over de woorden Hebreen XI, 5, toegepast op het afsterven van.... OKKERUS PESSER, leer. in de geref. remonstr. gem. te Rott...., ontslapen den 28 v. bloeym.... 1694. Door J. MOLINAEUS. Te Rott., by B. Bos. 1694.

Vooraf eene „Vertroostinge" en „grafschrift" van J. MOLINAEUS de jonge.

De leere der waerheyd naer de godzaligheyd of onderwys in den christ. godtsdienst. By vragen en antwoorden gestelt door J. MOLINAEUS.... Den tweeden druk. Te Rott., by B. Bos. 1711. 8°.

CATTENB. geeft alleen de 1ste uitg. op van 1696. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. litter. d. Remonstr.* bl. 37, vv.

Hetzelfde. Te Amst., by P. Visser en J. Visscher. 1725. 8°.

Met de voorr., register en een gedicht van G. Brandt: „De plicht des. h. avondm.", even als in de 1ste uitg.

Hetzelfde. Te Amst., by P. Visser en Adr. Slaats. 1740. 8°.

Hetzelfde. Te Amst., by Adr. Slaats en Tjeert Bliek. 1747. 8°.

* Heilige keurstoffen, verhandelt in XXIV predikaatsien over verscheide texten des n. verb.... Door J. Molinaeus.... t' Amst., by Jak. v. Nieuweveen. 1697.

Met geill. titelblad, opdragt aan Ph. v. Limborch, voorr., gedicht van G. Brandt en registers. De pred. handelen over Matth. VI, 19, 20; 21—23; 24; 25—27; 28—30; VII, 13, 14; 24—27; IX, 28; 29, 30; Luc. VIII, 4—6; 8; 9, 10; 11, 12; 13; 14; 15; Hand. VIII, 26, vv; Rom. III, 28; Fil. II, 12, 13; Hebr. VI, 19, 20; IX, 15—17; 27, 28; XI, 1, 2; Jac. II, 24. Achteraan, onder nieuwe pagin., de lijkrede op G. Brandt de jonge.

* 't Merg des n. verb., voorgestelt in verscheyde predicatien over bysondere schrift.-plaatsen des n. test.; waar by gevoegt is een pred. over de dood van d°. G. Brand de jonge.... Door J. Molinaeus. t' Amst., by Andr. v. Damme en Franc. v. d. Plaats. 1703.

De inhoud gelijk aan het vorige.

PETRUS BOS.

Geb. . Pred. te Rotterdam 1686. Gest. 28 Mei 1718.

Tideman, a. w. bl. 54, 369.

Grafschrift ter gedachtenisse van den ed. manhafte here Aert van Nes, l. adm. van de Maas. [1693].

Een twaalfregelig ged., op een blad fo., get. P. Bos. Van Nes overl. 12 Sept. 1693. Van Bos vindt men nog andere gedichten vóór in sommige der hier genoemde geschriften, onder het portret van K. Brandt, enz.

Lijkpredikatie over Psalm XXXIX, 10, ter gelegentheit van het ontijdig afsterven der.... vorstinne Maria Stuart...., ged. door dr. William Sherlock...., kapellaan van zijn maj. &c. Uit het eng...., volgens, den derden druk. Door P. Bos.... Te Rott., by B. Bos. 1695.

Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 185. N°. 14.

JOANNES BREMER.

Geb. . Pred. te Amersfoort 1688, te Hoorn 1694, te Rotterdam 1699. Gest. 17 Julij 1713.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 1281.

* Cattenburgh, o. l. p. 18 sq. — ×× Paquot, o. l. T. III, p. 482, sv. 1)

* ×× **Lyk-predikatie uyt 2 Reg. XX vs. 1 op 't einde, over.... Herm. Hillers...., in den Here (*sic*) ontslapen den 23 van wijnm. 1695. Uitgesproken des sond. daar aan volg. door J. Bremer... Tot Hoorn, gedr. by Elb. Beukelman. 1695.**

Aan 't einde een »lijk-klagt" van J. de Goede, en een »graf-schrift" van J. Bremer. Afzond. is hierachter gevoegd: N. 't Lams *treurige eerbidigheyt* (sic), *ter uytvaart van do*. H. Hillers. *Tot Hoorn, gedr. by E. Beukelman*, waaruit blijkt dat H. ook »der medicynen doctor" was.

CORNELIS VAN ARCKEL 2).

Geb. 3 Oct. 1670. Pred. te Brielle 1696, te Delft 1700, te Rotterdam 1703. Gest. 29 Sept. 1724.

v. d. Aa, a. w. Dl. I, bl. 343. v.

* Cattenburgh, o. l. p. 5 sq. — ×× Paquot, o. l. T. I, p. 496, sv. 3)

×× Hadr. Junii.... animadversa ejusdemque de coma commentarium, ab autore innumeris in locis emendata et insignibus supplementis locupletata. Accedit appendix H. Junii ad animadversa sua, nunc primum ex.... autographo in lucem edita. Ex bibliotheca C. v. Arckel. Roter., ap. Joann. Hofhout. 1708. 8°.

Door C. v. Arckel aan Corn. v. Alkemade opgedragen. Vooraf lat. ged. van J. Broukhuizen, F. Hessel, D. Hoogstraten en J. Bremer. Achteraan een index.

* ×× Lykpredikatie uit Ezai LVII, 2, over... Petrus Bos..., overl. den

---

1) Cattenb. en Paquot geven nog op: *Het christ. jubelfeest*. Rott. 1701, waarvan Arrenberg eene 2de uitg. noemt van 1730 te Amst. Volgens Paquot is hij de dichter van *Het Amisfoortse tempe*, te vinden vóór *Rerum Amerfort. scriptores duo inediti L. B.* 1693. 4°. Hij wordt meestal verward met zijn zoon Johannes, die doopsgez. predik. was. (Vgl. v. d. Aa, a. w., bl. 1281, vv.

2) Vgl. *De Navorscher*, Dl. VIII, bl. 62, IX, 17, 45, 79, 181.

3) Hij liet in handschrift na *Commentarius in 4 libros* Corippi *de laudibus* Justini II, *carmine heroico conscriptos* (Vgl. Cattenb., Paq. en *De Nav.* Dl. X, bl. 195, 371). Hier ontbreekt zijne uitgave der *Gedichten* van Joost van Geel. Voorts moet hij nog den *Zodiacus vitae* van Manzolij uitgegeven, eenige lat. werken vertaald, en losse gedichten in het licht gezonden hebben.

28 van bloeym. 1718, uitgespr. door C. v. ARCKEL.... Te Rott., by de wed. Paul. Boekenes en by de wed. Nik. Bos. 1718.

Opgedragen aan de rotterd. pred. JOANN. LAGENDAEL, gehuwd met ALETTA, dochter van P. Bos. Achteraan nog een „Grafnaelt" van C. v. ARCKEL.

Uitbreiding der psalmen van kon. DAVID, door.... mr. P. DE GROOT, uitgeg. door K. v. ARKEL. Te Rott., by Jan. Dan. Beman. 1724.

Met voorr. en gedicht van J. SUDERMAN op deze *Uitbreiding*. Achteraan nog een „Gebedt" van DE GROOT, benevens ged. „op de geboorte van J. CHRI. en »De godtvruchtigheit." Vgl. J. VAN IPEREN *Hist. v. h. psalmgesang*, Dl. I, bl. 223. Het handschrift van v. ARCKEL is op de bibl. d. remonstr. kerk te Rott. Zie ook beneden op P. DE GROOT.

SEBASTIAAN VAN DER LANEN.

Geb. . Pred. te Gorinchem 1707, te Vlaardingen 1709, te Alkmaar 1710, te Rotterdam 1712. Gest. 18 Nov. 1726.

v. D. AA, a. w. Dl. IX, bl. 110, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 6. — XX PAQUOT, o. l. T. I, p. 497.

* Lykrede over Psalm XXXIX, 6, gedaan by gelegenheid van
XX het afsterven van.... KORN. VAN ARKEL...., overl. den 29 in herfstm. 1724, door SEB. v. D. LANEN. Te Rott., by de wed. Nic. Bos en Hendr. v. d. Aak. 1724.

Aan den rotterd. kerkeraad opgedragen. Achteraan een »Rouwklagt" en twee grafschriften.

JOANNES LAGENDAAL.

Geb. . Pred. te Brielle 1707, te Noordwijk 1708, te Utrecht 1710, te Rotterdam 1713. Gest. 23 Jan. 1748.

v. D. AA, a. w. Dl. IX, bl. 30.

* CATTENBURGH, o. l. p. 6. — XX PAQUOT, o. l. T. I, p. 497 1).

* Lykrede uit Jak. IV, 14 over... SEB. VAN DER LANEN..., ontslapen
XX den 18den van slagtm. 1726. Uitgespr. door J. LAGENDAAL. Te Rott., by de wed. P. Boekenes en de wed. N. Bos. 1727.

CATTENB. en PAQ. geven op 1726. Aan den rotterd. kerkeraad opgedragen. Vooraf nog een gedicht op deze lijkrede en een grafschrift van MAR. OUDENAARDE.

1) ABBENBERG geeft op: J. LAGENDAAL *Hiob in XII boeken* 1769. *Amst. H. de Wit*. 4°.

KORNELIS WESTERBAEN WZ.

Geb. 1690. Pred. te Noordwijk 1719, te Brielle 1722, te Utrecht 1725, te Rotterdam 1737. Emer. 1763. Gest. 13 Sept. 1774.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 596, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 163 1).

PH. v. LIMBORCHS uitbreiding.... over den brief aan de Hebreen. Uit het lat. vert. Te Amst.... 1725.

Zie boven bl. 56.

* Onderzoek van het gezag der dordrechtsche synode, strekkende om aen te toonen, dat dit den kerkelyken vrede hinderlijk is, door JOANN. LAUR. MOSHEIM, prof.... te Helmstad. Uit het lat. vert. door K. WESTERBAEN Wz. T' Amst., by Balth. Lakeman. 1726. 8°.

Met voorr. van den vertaler. Achteraan, met nieuwe pagin: „Verhandeling behelzende: I Eene onderzoeking en wederlegging van de beschuldiging van Socinianery den Remonstranten te last gelegd, II Eenige van de voorn. aenmerkingen van denz. schryver over de brieven van JAN HALES, raekende d'onwettigheid der dordr. syn."

* Verdeediging van K. WESTERBAEN Wz. tegens het antwoord van... J. v. D. HONERT T. Hz.... t' Amst., by B. Lakeman. 1727. 8°.

Algemeene histori van het begin der wereld af tot den tegenw. tijd toe, getrokken uit oorsprongk. schrijveren, en opgehelderd met landkaerten, printverbeeld., tijdrek. en andere tafelen. Beschr. door een gezelschap van gel. mannen in Engeland. Uit het eng. vert. en met.... aentek. verm. door K. WESTERBAEN Wz.... Tweede druk. t' Utr., bij Herm. Besseling. 1736—1755.

In 19 dln. Met titelpr. en uitlegging daarvan op rijm van W., opdragt aan JOANN. OOSTERLING, ged. van P. v. D. SCHELLING en ARN. HOOGVLIET. Het 19e dl. bevat een algem. bladwijzer.

De geloofwaerdigheid der evangeli-geschiedenisse, of de zaeken waarvan ter gelegentheid van andere in het n. test. word gesproken, bevestigd door plaetsen van oude schryv., welke in den tijd van onzen Zaligm. en zijne apost., of kort daerna, geleefd hebben. Met een aenhangsel wegens den tijd van HERODES dood. Door NATH. LARDNER. En nu uit het eng. vert. en met eenige aenm. verm. door K. WESTERBAEN Wz. I deel. Waerbij gevoegd is eene voorr. van.... HIER. VAN ALPHEN, hoogl.... t' Utrecht. T' Utr., bij Herm. Besseling. 1739.

Opgedragen door W. aan mr. ADRIAEN VAN BRONKHORST en JAN WILLEM LEUSDEN, burgem. en overige raden van Utr. (d°. 1 Sept. 1730). Deze band behelst twee dln., met doorl. pag. en register.

De geloofwaerdigheid der evang. gesch.... III deel, behelzende de

---

1) Ontbreekt de 1ste uitg. der *Algem. historie*. Volgens GLASIUS beschreef hij ook *Het eerste eeuwgetij der Utrechtsche akademie*.

helzende de histori van de vroegste christen schrijv. en hun getuigenis aen de boeken des n. test.... 1739.

Met opdragt aan mr. Corn. Quint, mr. Joh. Breijer en overige raden van Utr. Registers.

De omstandigheden van het joodsche volk, een bewys voor de waerheid van den christ. godsdienst, vervat in drie predikatien over Rom. XI, 11. Door Nath. Lardner. Te Rott., by Francis Bradshaw. 1744.

Lijkrede over Hebr. XIII, 7, ter gedachtenisse van... J. Lagendael..., overl. den 23 van Jan. 1748. Uitgespr. door K. Westerbaen Wz... Te Rott., bij Nik. Smithof en Gerr. van Royen. 1748.

Aan den rotterd. kerkeraad opgedragen. Achteraan lijkzangen van A. B., Nik. Versteeg, F. de Haes, W. de Kemp en A. Maas, benevens grafschriften van de Haes, J. Zonne, W. v. Stolk ens.

De goedertierenheden des Heeren, gebleeken in Nederlands verlossing uit verscheide merkw. gevaeren, inzond. den tachtigjaerigen oorlog met Spanje, voorgest. aen de gem. d. Remonstr. te Rotterdam op den algem. dank- vast- en bededag, den 13 van Maert MDCCXLVIII, in eene pred. over Klaegl. III, 22, 23, door K. Westerbaen Wz... Te Rott., by N. Smithof. 1748.

Het ijdel vertrouwen op prinsen, voorgest. in eene lijkrede over.... Willem Karel Hendrik Friso...., uitgespr. den 20sten van Febr. MDCCLII in de kerk der Remonstr. te Rotterdam, door K. Westerbaen Wz.... Tot Rott., bij G. v. Rooyen. 1752.

De pred. handelt over Ps. CXLVI vs. 3—5.

Lijkgedachtenis van.... Rochus Voegen, leer. in de gem. d. Remonstr. te Amesfoort, overl. te Harlingen.... in den ouderdom van ruim acht en twintig jaeren, den XXIVsten van wynm. MDCCLIII.

Het eerste „Grafschrift" is van W., daarop volgen ged. van F. de Haes en Woutheb de Kemp. Achteraan: Te Rott., by Gerr. v. Rooyen. 1753.

Vier redevoeringen over de bezeetenen, van welke in het n. test. gemeld wordt, over Mark. V, 19, benevens een aenhangsel tot verdere opheldering van het onderwerp. Door N. Lardner.... Uit het eng. vert. door K. Westerbaen Wz. Te Rott., by Piet. v. d. Aak Hz. 1758. 8°.

Met voorr. v. d. vert. en den schrijver, de laatste gedagt. 15 Maart. De redev. waren in 1742 gehouden.

Dichtstukken van K. Westerbaen Wz., in zijn leeven remonstr. pred.... Te Leyden, by Carel Delfos. 1774. 8°.

Opgedragen door W. Westerbaen Kz. (Zie ook beneden) aan Ger. le Maire en Jac. Bysterus.

PETRUS VAN EDE.

Geb. 13 Apr. 1697. Pred. te Brielle 1721, te Zevenhuizen 1722, te Leiden 1727, te Rotterdam 1741. Gest. 10 Junij 1759.

v. d. Aa, a. w. Dl. V, bl. 11, v.

Lykpredikatie over Psalm CXVI, 15, gedaan op het afsterven van.... Wilh. Suderman..., overl. den 30 van Nov. 1750, door P. v. Ede... Te Rott., by G. v. Rooyen. 1751.

Aan den rotterd. kerker. opgedragen. Achteraan lijkzangen van F. de Haes, G. van Spaan, enz.

CORNELIUS VAN ARCKEL CZ.

Geb. . Pred. te Waddingsveen 1742, te Rotterdam 1747. Emer. 1769. Gest. 28 Febr. 1783.

v. d. Aa, a. w. Dl. I, bl. 343, v.

Lykpredikatie uit II Tim. IV, 7, 8, over.... Theodorus van der Hoeven...., leer. in de rem.-geref. gem. te Rotterdam, overl. den 12 van bloeym. 1748. Uitgespr. door C. v. Arckel Cz.... Te Rott., by N. Smithof. 1748.

Aan den rotterd. kerker. opgedragen. Aan het einde lijkzangen van Alida Besoyen, A. Maas, G. v. Spaan, en grafschriften van J. Zonne, W. v. Stolk, en D. v. d. Steen.

Lykpredikatie uit Jerem. XXII, 10, gedaen op het afsterven van.... Petrus Westberg...., leer. der rem.-geref. gem. te Rotterdam, overl. den 5 van herfstm. 1750, door C. v. Arckel Cz.... Te Rott., by G. v. Rooyen. 1750.

Aan den rotterd. kerker. opgedragen. Aan het einde lijkzangen van N. Versteeg, F. de Haes en W. de Kemp.

WILHELMUS SUDERMAN.

Geb. 27 Sept. 1707. Pred. te Tiel en Zevenhoven 1732, te Delft 1736, te Haarlem 1739, te Rotterdam 1748. Gest. 30 Nov. 1750.

Tideman, a. w. bl. 55, 68, 106, 236, 291, 372 1).

Tien predikatien over verscheide gewichtige teksten der h. bladeren, opgest. en uitgespr. door.... W. Suderman.... Te Rott., by N. Smithof. 1752. 8°.

Met voorber. van Abrah. Suderman, ged. Rott. 27 Nov. 1751. De predik.

1) Ontbreekt, volgens Arrenberg, *Predik. over Psalm* CXXIX, 1—4, *ter geleg. v. d. honderste verj. d. teek. v. d. vrede met Spanje. Haarlem J. Bosch.* 1748. 4°.

handelen over Job. I, 21b; Ps. XXXVII, 5; CXXXIX, 17, 18; CXLVII, 19, 20; Pred. XII, 1; Jerem. V, 24; Fil. III, 7—9; I Thess. V, 17; 18; I Tim. IV, 7b, 8.

PIETER BIERUMER.

Geb.   . Pred. te Amesfoort 1746, te Rotterdam 1751. Overl. 5 Jan. 1770.

TIDEMAN, a. w. bl. 55, 264, 373.

Lijkrede over Psalm CIII, 15, 16, ter gedagtenisse van.... P. VAN EDE...., overl. den 10 van Junij 1759, gedaan door P. BIERUMER. Te Rott., bij Dirk Vis en D. Vis Jr. 1759.

Aan den rotterd. kerker. opgedragen. Aan het einde een lijkzang van J. BRAKEL.

CORNELIUS NOZEMAN.

Geb.   . Pred. te Alkmaar 1744, te Haarlem 1749, te Rotterdam 1770. Gest. 22 Julij 1786.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 589—591 1).

Lykreden op het afsterven van J. J. WETSTEIN...., uitgespr. den IX van hooim. MDCCLIV door J. KRIGHOUT. Uit het lat. vert. door C. NOZEMAN. Te Amst., by Adr. Slaats.

Opgedragen »aan de gemeentens der Remonstr. en alle beminnaren van deugd en geleerdheid." Aan het einde lijkzangen van K. WESTERBAEN en F. DE HAES, en een grafschrift van P. MEERMAN.

Betoog der kwaade trouwe van de schryveren van 't Examen des ontwerps van tolerantie, omtrent de kristl. gezindheid der Remonstranten. Door C. NOZEMAN. Te Leide, by Piet. v. d. Eyk. 1755. 8°.

Vgl. hierboven bl. 61 *De onschuld der Remonstranten.*

Nader betoog van der examen schryveren onbeschaamdheid en de kwaade trouwe van hunnen beschermheilig dr. JOHN OWEN. Door C. NOZEMAN. Te Leide, by P. v. d. Eyk. 1756. 8°.

OWEN schreef: *Θεομαχία αὐτεξουσιαστική ofte een openinge van de Arminianery. Amst.* 1756 (*Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 125, No. 155).

Zwarigheden over het leerstuk der predestinaatsie, voorgest. door....

---

1) ABRENBERG noemt nog: *Beschouwing der beste weereld. Amst.* 1752. 8°., *Eerste proefneming omtrent de uitwerking der inentinge. Amst.* 1755. 4°. Met J. F. MARTINET gaf hij uit: *Verhand. over hetgeen er over de natuurl. hist. van ons vaderland geschreven is. Haarl.* 1769. Vgl. ook *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 62.

SAM. WERENFELS,.... prof. der h. godgel. in.... Bazel. Uit het lat. vert. met een voorr. wegens de schryvers van 't Examen van 't ontwerp van tolerantie en de uitgevers van het boekje van J. OWEN, gen. Opening der Arminianery, enz. Te Leyden, by P. v. d. Eyk. 1756. 8°.

Achteraan eenige vragen.

Is. Nicolaus Holtius wel waardig wederlegd te worden? Of proeve hoe C. NOZEMAN zyn Nader betoog.... bondig verdedigen kan tegens het zwets- en laster-schrift van N. HOLTIUS. Te Leide, by P. v. d. Eyk. 1757. 8°.

HOLTIUS schreef: *Bestraffinge van myne lasterzucht tegen dooden en levende* (Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1).

De leere van genade, of de dienst en werkingen van den h. geest, gehandhaafd tegens de beschimpingen der ongeloovigheid en de misbruiken der dweeperye; met eenige.... bedenkingen, raakende de rechte manier van den godsdienst te verdedigen tegens de aanvallen van die beide partyen. In drie boeken, door WILLIAM WARBURTON..., thans met sommige aan den overzetter.... toegezondene byvoegingen.... vert., naar de derde eng. uitg. door C. N. Te Amst., by Piet. Meijer. 1767. 8°.

Met voorr. en voorber. van den overzetter.

SOCRATES eere gehandhaefd. Door C. NOZEMAN.... Te Rott., by Piet. van den Aak Hz. 1769. 8°.

Tegen hetgeen door P. HOFSTEDE (Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1) in zijne beoordeeling van den *Belisarius* van MARMONTEL was gezegd. Vgl. hierboven bl. 62 *Vier brieven.*

Aenmerkingen van C. NOZEMAN op het Aenhangsel van den h. prof. honor. P. HOFSTEDE achter de onlangs vertaelde verhand. van den hoogl. ZIMMERMAN. Te Leyden, by P. v. d. Eyk en D. Vygh. 1770. 8°.

Nederlandsche vogelen, volgens hunne huishouding, aert en eigenschappen, beschr. door C. NOZEMAN...., alle naer 't leeven geheel nieuw en naeuwkeurig getekend, in 't koper gebragt en natuurlijk gekoleurd, door en onder opzicht van CHRISTIAEN SEPP en Zn. Te Amst., by J. Chr. Sepp. 1770. f°.

In vijf dln.

Bericht van C. NOZEMAN wegens eenige aenmerk. der hn. MATTHEUS en JUSTUS VAN LEEUWAERDEN, tot verdediging van den nominativus absolutus [1772].

In de *Werken v. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch.* Dl. II, bl. 199.

Bedenkingen over den zoogenaamden Cimbrischen vloed, door C. NOZEMAN [1814]. 8°.

In de *Verhand. v. d. Maatsch. d. nederl. letterk.* Dl. II, St. 1. Vgl. *De Navorscher* Dl. XI, bl. 152, 209.

CORNELIS VAN ROSSEN.

Geb. . Pred. te Hazerswoude 1765, te Hoorn 1776, te Rotterdam 1780. Gest. 1790.

TIDEMAN, a. w. bl. 55, 188, 250, 374.

Spooren voor Nederland, ter aanmoediginge van dapperheid en betrouwen op God, aangedrongen in eene leerr. over 2 Chron. XV vs. 3—7. Uitgespr. den 17 Sept. 1786 door C. v. ROSSEN.... Te Rott., by de Leeuw en Krap. 8°.

Met voorber. van 25 Sept. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 192, No. 31.

JOHANNES BRAKEL [1]).

Geb. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 1156 [2]).

Korte schets der h. godgeleerdheid, meest tot bijzonder gebruik opgesteld voor die zich bereiden tot belijdenis des geloofs, in vr. en antw., met.... bijvoeginge der schriftuurpl. Door J. BRAKEL.... Te Rott., bij G. v. Rooye. 1760. 8°.

Met voorr. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. liter. d. Remonstr.* bl. 48—50.

Hetzelfde. Derde druk. Te Rott., by C. v. d. Dries. 1796. 8°.

Bybelsche geschiedenissen, beknoptelyk voorgesteld by vr. en antw., ten dienste der christ. jeugd. Tweede druk. Te Amst., by de erven van F. Houttuyn. 1778. 8°.

Met voorber. De 1ste uitg. zag waarschijnlijk in 1768 het licht. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz.* enz. bl. 50—52. Zie voor dit en het volgende *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 188, No. 7 en 7*

Hetzelfde. Derde druk. 1793. 8°.

---

1) Hij was eigenlijk krankbezoeker, doch in 1788 werd hem vergund te Rotterdam en elders predikbeurten waar te nemen.

2) Ontbreekt zijn *Onderwijs in de godsdienst. Amst.* 1780 (Vgl. *De Navorscher* Dl. III, bl. 344 en TIDEMAN *Hist. overz.* bl. 52), alsmede zijne uitgave van het vrageboekje van C. DE WIT (Zie beneden).

PIETER WEILAND.

Geb. 5 Nov. 1764. Pred. te Woerden 1781, te Utrecht 1783, te Rotterdam 1786. Emer 1825. Gest. 1841.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 590—592.

Lofreden op S. EPISCOPIUS, uitgespr. door J. KONIJNENBURG.... Uit het lat. vert.... Te Amst.... 1791. 8°.

Zie boven bl. 62, v.

Redevoering van P. v. HEMERT, over de voorzigtigheid waermede KRISTUS, de apost. en evang. zig.... naer de vatbaerheid des volks geschikt hebben.... Uit het lat. vert. Te Amst.... 1791. 8°.

Zie boven bl. 85.

Antwoord op de vraag: hoe zal men den grondregel der Protestanten, dat ieder Christen, zynes verstands magtig, geregtigd... is om, in zaaken van den godsdienst, voor zich zelven te oordeelen,... verklaaren en.... bewyzen? Door.... P. WEILAND. [1791].

Verhand., waaraan door Teylers godgel. gen. de vierde zilveren eerprijs is toegekend. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg. d. Teyler's godgel. gen.* Dl. XI. Vgl. een antwoord van P. v. HEMERT, hierboven bl. 85.

Lijkreden op.... ABR. AR. VAN DER MEERSCH...., overl. den XIII van April MDCCXCII, uitgespr. den XIX van Junij.... door P. v. HEMERT... Uit het lat. vert. door P. WEILAND... Te Amst., bij M. Schalekamp. 1792. 8°.

Vooraf eenige gedichten.

Leerredenen naer de behoeften van onzen tijd, uitgeg. door P. WEILAND.... Eerste deel. Te Rott., bij Meijer en A. Danserweg Wz. 1794. 8°,

De leerr. handelen over Matth. XIX, 16—23; XX, 6; XXII, 15—22; XXV, 31—46; Joann. VIII, 32; I Cor. X, 24; Gal. IV, 18; Jac. II, 1—9. WEILAND wilde, volgens zijn voorw., vier zulke dln. uitgeven, echter verscheen alleen dit 1ste dl.

Nederduitsch taalkundig woordenboek door P. WEILAND. Te Amst., bij Joh. Allart. 1799—1811. 8°.

Elf dln. Met voorber. en zeer uitvoerige inleiding. Eene nieuwe uitg. verscheen in 1859 te Dordr. Zie voor dit en het volgende *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*

Nederduitsche spraakkunst door P. WEILAND. Uitgeg. in naam en op last van het staatsbestuur der Bataafsche republiek. Te Amst., bij J. Allart. 1805. 8°.

Met voorber. In 1829 op nieuw uitgeg. te Dordr.

Handwoordenboek voor de spelling der holl. taal, door P. WEILAND. In den Haag, bij J. Allart. 1812. 8°.

Kunstwoordenboek, of verklar. van allerhande vreemde woorden, benamingen, gezegden en spreekwijzen, die uit versch. talen ontleend, in de zamenleving en in geschriften, betreff. alle vakken

van kunsten, wetensch. en geleerdheid voorkomen. Door P. WEILAND. In 's Gravenh., bij de wed. J. Allart. 1824. 8°.

Met voorber. van 20 Nov.

Hetzelfde. Nieuwe volledige uitgaaf, met.... het supplement van denz. auteur. Dordr. Blussé en van Braam. 1846. 8°.

Met voorber. des uitgevers.

ADRIAAN STOLKER.

Geb. 1751. Pred. te Schoonhoven 1775, te Rotterdam 1790. Emer. 1826. Gest. 2 Mei 1835.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 395, v.

H. GROTII epistolae sex ineditae, edente ADR. STOLKER. Lugd. Bat.... 1809. 8°.

Zie beneden op H. DE GROOT.

De minagting der hervormden jeegens de overleeveringen, welken de roomsche kerk aan het n. test. gelyk stelt, beteugeld door een leeraar der Remonstranten. Te Rott., by J. Meijer en A. Danserweg Wz. 1795. 8°.

De naam van STOLKER staat op dit exempl. geschreven.

Secten-geest, naer het hoogd. en opgedragen aen J. SCHARP..., ter gelegenheid van zijnen inval, voor de kerkl. redevoering van.... J. J. LE SAGE TEN BROEK, ter beöordeelinge van den brief der remonstr. broederschap aen de Protestanten. Door ADR. STOLKER... Te Rott., bij J. Bronkhorst.... 1797. 8°.

Bericht van de gemachtigden der remonstr. Broed., ter bevordering van derzelver uit- en inwendige belangen, ter nadere verklaring van de wijs der vereeniging, welke door gem. broed., in haren gemeen gemaekten brief, aen alle de leer. en opzieners der prot. gem. in Ned., bedoeld is. Met een voorbericht, behelzende aenm. over de tegenstrijdige beoord. van gem. brief, verdediging van denzelven....; van ADR. STOLKER.... Te Rott., bij C. van den Dries. 1799. 8°.

De voorrede is gedat. 9 Maert. Het „*Bericht der gem.*" is geteek. „in onze vergad., te Leiden, geh , den 17den van Aug. 1797."

Beandwoording eener vrage, door sommige ongenoemde vrienden van den christ. godsdienst, bij eenen brief voorgesteld aen ADR. STOLKER...., wegens de vrucht, welke men, in den tegenw. tijd, van de verkondiging des euang. aan de Heidenen, en inzond. van de daertoe, door de bekende Lond. en Rott., maetschappijen aengewende pogingen, verwachten mag, door den voorgem. leeraer. Te Rott., bij C. v. d. Dries. 1799. 8°.

In den vorm van een brief „aen de onbekende schrijveren van eenen brief,

den onderget., vermoedelijk uit Utrecht, toegezonden, op den 21 Dec. 1798, en geteekend met de letters T. G. V." De brief is van 20 Maart.

Levensberigt van den eerw. C. NOZEMAN... door ADR. STOLKER. 8°.

Gedat. Dec. 1808. Overdruk.

Gedachtenis van J. ARMINIUS bij de twee honderdste verjaring van zijnen dood, gevierd op den 22sten van wijnm.... 1809, in eene kerk. redevoering door ADR. STOLKER.... Met aanteek. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1809. 8°.

Opgedragen „aen de eerw. grooten kerkeraad der remonstr. gem. van Rott." Tekst Hebr. XIII, 7.

Belang van Gelderland, Utrecht en Holland bij het afsluiten van de Lek en geschiedenis van die rivier, haar geringe oorsprong, volgende vergrooting, loop, bedijking, overstroomingen, tegenw. gesteldheid, enz. Door ADR. STOLKER. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1809. 8°.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 514.

Onontbeerlijke bijlage tot de Geschiedenis der christ. kerk in de achttiende eeuw van A. YPEY.... In brieven aan zijn h. eerw. door ADR. STOLKER...., over de geschiedenis en leer der Remonstr. en hunne laatste pogingen tot vereeniging der Protestanten. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1810. 8°.

Drie brieven met bijlagen. De 1ste br. (28 Febr. 1810) handelt over de remonstr. geschiedenis, de 2de (28 Maart) over de remonstr. leer, de 3de (25 Mei) over de remonstr. pogingen tot vereeniging. Bijl. A. is de brief der remonstr. broederschap aan de leer. en opzien. der prot. gem. in Nederl., van 30 Sept. 1796, Bijl. B. het berigt der gemagtigden der Broederschap tot nadere verklar. van de wijs der vereenig., 17 Aug. 1797.

Geschiedenis, inrigting en tegenw. staat van het seminarium of de kweekschool der remonstr. societeit [1825]. 8°.

„Opgemaakt zoo uit gedrukte als meestal uit oude geschr. stukken, brieven en aanteek., en uit de handel. van voorz. soc." Door ADR. STOLKER. Overdruk uit het Mengelwerk der *Vaderl letteroef.* Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 195.

Prins MAURITS van Nassau geenzins de vijand, zijn broeder FREDRIK HENDRIK de vriend der Remonstranten. Door ADR. STOLKER. Te Rott., by M. de Bleyker. 1827. 8°.

Antwoord op vraag 76: Zou er niet een.... uitvoerlijk plan zijn uit te denken voor het daarstellen eener.... inrigting, tot het eenstemmig doen van.... metereologische waarnemingen in alle landen van Europa en de beschaafde streken der andere werelddeelen, het verzamelen en vergelijken van die waarnemingen, en het daaruit... opmaken van... regelen aengaende de... weersgesteldheid.... in het algemeen, als voor ieder land in het bijzonder? Zou dit.... niet kunnen geschieden door de zamenwerking van.... gel. genootschappen....? Door ADR. STOLKER. [1827].

Opgenomen in de *Nieuwe verhand. v. h. bataafsch gen. der proefonderv. wijsb. te Rott.* Dl. VI, st. 3, en met den gouden medailje bekroond.

Brief van ADR. STOLKER aan eenen vriend, over hetgeen hem in.... 1831 voor de Remonstranten uit hunne vroegere geschiedenis, der herinnering bijzonderlijk waardig dunkt. 8°.

Overdruk uit de *Vaderl. letteroef.*, waarin STOLKER vele bijdragen leverde. Hierbij *De koning leve* van C. W. WESTERBAEN (Vgl. hierboven bl. 189).

Ter eere van den ed., manhaften VAN SPEYK. 8°.

Ged. Overdr. uit de *Vaderl. letteroef.*

WILLEM GOEDE.

Geb. 1764. Pred. bij de luth. gem. te Doetichem en Kampen 1787—1795. Pred. bij de remonstr. gem. te Rotterdam. 1796. Gest. 1839.

V. D. AA, a. w. Dl. VII, bl. 238, v. 1).

Vrijmoedige overdenkingen over het christendom. Uit het hoogd.... Te Campen, ter drukk. van J. A. de Chalmot. 1790—1791. 8°.

In twee dln. Voor beide eene belangrijke voorr., waarvan de 2de is get. »W. GOEDE. Campen, den 30 Dec. 1790." Het oorspronkelijk werk was van den opperhofpred. te Hessen-Darmstad, J. A. STARCK.

Leerreden over de christel. vryheid, volgens Gal. V vs. 13, 14, 15. Uitgespr. by gelegenheid van het wederom in voeren van een nieuw doopformulier, op den eersten Mey 1791, door W. GOEDE.... Te Amst., by A. Borchers en Zn. [1791]. 8°.

Opgedragen »aan alle ware christenen en edelm. voorstanderen van echte christ. vryheid" enz. Achteraan het »formulier voor den h. doop der jonge kinderen", door GOEDE opgesteld. Zie voor dit en het volgende *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk. te Rott.* bl. 193. N°. 32.

Afscheids-redevoering, geh. bij de evang-luth. gemeente te Campen, door.... W. GOEDE, waarin de redenen worden opengelegd, die hem bewoogen hebben om het luth. kerkgen. te verlaaten en over te gaan tot de broederschap der vrije christenen, gen. Remonstranten. Gevolgd van zijne eerste leerr., bij dezelven geh. in hunne gem. te Rott. Amst., bij W. Holtrop. 1795. 8°.

Met voorber. en aant. De *afscheids-red.* handelt over Hand. XX, 16—38, de *eerste leerr.* over Joh. VIII, 31, 32.

Intrée-leerreden, geh. den 24 Apr. 1796 by de gem. der vrye Christenen gen. Remonstranten te Rott., door W. GOEDE, ter aanvaarding zyner ambtsbed. als derzelver gewoon leeraar. Gevolgd van eenige aanm., voorn. ter verklaring van Rom. XII. Te Rott., by C. v. d. Dries. 1796. 8°.

Met voorber. Tekst Rom. XII.

---

1) Ontbreekt: *Korte schets eener christel. geloofsbel. Rott.* 1818 (Vgl. TIDEMAN *Hist. Overz.* bl. 61), WALDEMANS *nalatenschap aan zijn zoon* 1819, De vert. van JOHN CARR *een somer in het Noorden* 1819. Zie verder bij V. D. AA.

Beknopte handleiding voor leeraers van den christ. godsdienst, om verstandig en nuttig te prediken over de lijdensgeschiedenis van J. CHR., behelzende opmerk., karakter- en zedekundige aanmerk. over deze.... geschied., en twee leerred. over de beste wijze om dezelve te herdenken; mitsg. eene opgave van... werken... Gevolgd naar het hoogd. van L. CHR. GOTTL. SCHMID door W. GOEDE.... Tweede druk. Te Rott., bij C. v. d. Dries en Zn. 1808. 8°.

Met twee voorr. en bladw. De 1ste uitg. verscheen 1801.

Nieuwe katechismus der natuurlijke geschiedenis, in den smaak van MARTINETS katechismus der natuur, of gesprekken van eenen vader met vijf kinderen over de voorn. onderwerpen uit de natuurl. hist., voor min en meer gevorderden. Door W. GOEDE.... Tweede uitgaaf. Te Gron., by J. Oomkens. 1832. 8°.

In vier dln., met platen en voorber. van Dec. 1803. Opgedragen aan J. O. CAULIER, secret. van den raad van justitie te Batavia. De 1ste uitg. verscheen te Zutphen in 1804.

De onzigtbare of de goddel. voorzienigheid werkzaam in de lotgevallen der menschen. Een histor. zedek. en godsd. leesboek, door W. GOEDE.... Te Amst., bij Joh, v. d. Hey. 1812—1815. 8°.

In drie dln., elk met afzond. voorr. en inhoudsopgave. Met platen.

H. LICHTENSTEIN, reizen in het zuid. gedeelte van Afrika, in.... 1803, 1804, 1805 en 1806. Uit het hoogd. vert. door W. GOEDE. Met platen.... Te Dordr., bij A. Blussé en Zn. 1813. 8°.

In vier dln. Met voorber. v. schrijver en vertaler. Belangrijk is inzonderheid de voorr. vóór Dl. III, handelende over den zendeling VAN DER KEMP.

Galerij van merkw. menschen en menschel. lotgevallen, wier geboorte, levensloop, ziekte of dood iets zonderlings heeft opgeleverd. Door W. GOEDE. Te Dordr., bij P. v. Braam en Abr. Blussé en Zn. 1813. 8°.

Vooraan een naamlijst. In 1835 verscheen een 2de druk.

Reize door Ierland. Naar het eng. van JOHN CARR esq.... Door W. GOEDE. In twee deelen. Leeuw., bij Steenbergen van Goor. 1816. 8°.

Gedachten van J. E. EWALD over de vorming der Israëliten in christel. staten. In het nederd overgebragt door W. GOEDE. Te Gron., bij W. van Boekeren. 1817. 8°.

Met uitv. en belangr. voorber.

De laatste tooneelen voor de wederkomst van JEZUS, volgens de Openb. v. JOHANNES. Een boek voor denkende maar ongeleerde bijbelchristenen, door J. L. EWALD. Uit het hoogd. door W. GOEDE. Te Gron., bij W. van Boekeren. 1817. 8°.

Met zeer uitv. voorr. van schrijver en vertaler.

Over het geloof aan de in het n. test. verhaalde wonderen. Eene

meer uitgebreide synodale redevoering van.... dr. PHIL. LUDW. MUZEL. Uit het hoogd. door W. GOEDE. Te Arnh., by C. A. Thieme. 1819. 8°.

Met voorberigt van W. G.

Merkwaardigheden uit allerlei wetenschappen, verzameld door J. A. DONNDÓRFF. Vrij gevolgd naar het hoogd. door W. GOEDE. Te Gorinchem, bij Jac. Noorduyn. 1820. 8°.

Met register.

J. H. FRITSCH, handboek voor leeraars van den christ. godsdienst, om verstandig en nuttig te prediken over de lijdensgeschiedenis van J. CHR. Gevolgd naar het hoogd. door W. GOEDE.... Te Gron., bij W. Zuidema. 1820. 8°.

Met voorber. van GOEDE en bladwijzer.

CARL NICOLAI, over zelfkennis, menschenkennis en verkeering met menschen. Vry gevolgd naar den tweeden.... hoogd. druk.... Te Arnh., by C. A. Thieme. 1822. 8°.

In twee dln. Later moet een kleiner uitg. zijn verschenen, waarop W. GOEDE als vertaler wordt genoemd.

Des menschen ziel sterft niet maar leeft in eeuwigheid; door J. G. HEINIG. Naar den achtsten druk uit het hoogd. vert. door W. GOEDE... Te Utr., bij O. J. v. Paddenburg. 1824. 8°.

Met voorber., uit Kampen.

W. GOEDE's manier van katechiseren, door hem zelven beschreven, en met een aantal uitgewerkte katechisatien verrijkt. Eene handleiding voor jonge leer. en onderw. in de godsdienst van allerlei kerkgenootschappen. Te Arnh., bij C. A. Thieme. 1829. 8°.

Vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. litter. d. Remonstr.* bl. 67, v.

Bloemen en vruchten, geplukt in den grooten tuin der geschiedenis, en aangeboden aan alle beminnaars van wijsheid, deugd en godsdienst. Naar de.... laatste eng. uitg. vrij gevolgd door W. GOEDE. Te Breda, bij Broese & comp. 1830. 8°.

Het oorspronkelijk is geschreven door KAREL BUCK.

Het bijgeloof ontmaskerd, voorgesteld in ware gebeurtenissen van voorspellingen uit de kaart, de handen, uit koffijdik enz.; over schatgravers, dwaallichten, maanzieken enz. Naar het hoogd. door W. GOEDE. Nieuwe uitgave. Te Zutphen, bij W. C. Wansleven. 1833. 8°.

Keur van mengelingen ter bevordering van wijsheid, deugd en godsdienst. Door W. GOEDE. Te Gorinchem, bij A. v. d. Mast. 1839. 8°.

Grootendeels vertaald.

'S GRAVENHAGE.

TIDEMAN, a. w. bl. 58—65.

JOH. UYTENBOGAERT. JAC. JOH. BATELIER.

Zie boven bl. 87—105, 148—151.

GIDEON CURCELLAEUS.
(GID. DE COURCELLES).

Geb. . Pred. te Noordwijk binnen 1648, te 's Gravenhage 1666. Gest. 1672.

v. d. AA, a. w. Dl. III, bl. 783.

* CATTENBURGH, o. l. p. 51. — ‡ HAAG, o. l. T. IV, p. 87 1).

ST. CURCELLAEI ondersoeck of het bloedt-eten den christenen geoorloft is ofte niet.... t' Amst... 1661. 12°.

Vert. en uitgeg. door G. CURCELL. Zie boven op bl. 49.

GOSUINUS VAN NIJENDAAL.

Geb. . Pred. te Frederikstad 1660, te Dokkum 1665, te Zevenhoven 1667, te 's Hage 1678. Gest. 1690.

TIDEMAN, a. w. bl. 65, 105, 293, 330, 368.

Korte hist. van het syn. van Dordr...., begrepen in de brieven van mr. J. HALES en dr. W. BALCANQUAL... Ter Goude... 1671. 12°.

Zie boven bl. 54.

FRANS LORIÉ.

Geb. . Pred. te 's Hage 1784. Emer. 1803. Gest. 1826.

TIDEMAN, a. w. bl. 65, 69, 375.

De oorzaak en de gevolgen van het gesloten zijn der remonstr. kerke in den Hage, op den algem. dank- en bededag, des Woensdag den 2 Maart 1803. Verhaald door FR. LORIÉ.... Gedr. voor rekening v. d. autheur. [1803]. 8°.

Met voorr. van 28 Junij.

---

1) Ontbreekt *‡ *Aanmerck. over het altijdduirend geloof van de cath. kerk, enz. Uit het fransch. 's Hage* 1669. 4°. Ook door JÖCHER genoemd, Th. I, s. 2256.

PIETER VAN DER BREGGEN PAAUW.

Geb. 1 Oct. 1761. Pred. te Leiden 1786, te Amsterdam 1793, te 's Hage 1805. Emer 1829. Gest. 8 Apr. 1849.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 1278, v.

Joseph, in leerred. door P. v. d. Breggen Paauw en M. Stuart... Te Amst., bij J. Allart. 1798. 8°.

In drie dln. Zie ook hierboven bl. 189.

Aanwijzing van de godsdienstige denkwijze der remonstr. broederschap, of belijdenis-rede over Efez. I vs. 22. Door P. v. d. Breggen Paauw.... In den Haag, bij J. Plaat. 1806. 8°.

Uitgegeven met het doel om de Broederschap »als christelijke gezindte bij het algemeen van nabij bekend te maken."

De Aanwijzing van de godsd. denkwijze der remonstr. broed., of de belijd.-rede.... verdedigd door P. v. d. Breggen Paauw.... Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1807. 8°.

Verdediging der belijdenis-rede tegen eene beoordeeling in de *Bibl. van theol. letterk.* 1806. N°. 5.

Vier brieven van P. v. d. Breggen Paauw over de beoordeeling zijner belijdenis-rede en derzelver verdediging, geplaatst in N°. 5 van het 2 dl. van den Recensent ook der recensenten; aan M. Stuart. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1807. 8°.

DELFT.

Tideman, a. w. bl. 66—70.

ADRIAAN VAN WAASDIJK.

Geb. . Pred. te Delft 1802. Ontslagen 1805. Gest.

Tideman, a. w. bl. 70, 376.

Lykreden op Gerrit van Teutem, theol. stud. aan het kweekschool der Remonstr., uitgespr. den 24 Jan. 1797 in de remonstr. kerk te Amst., door Adr. v. Waasdyk, theol. stud. Gedr. voor rekening van de studenten van 't semin. d. Remonstr. en Doopsgez. Te Amst., by Joann. Roelof Poster. [1797]. 8°.

Achteraan een lat. ged. van v. W. »Memoriae G. v. Teutem." Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 193. N°. 33.

De fransche spraakkunst in oefening gebragt, of opstellen ter verta-

linge over alle de regels der fransche taal. Door A. van Waasdijk.... Te Rott., bij W. Locke. 1812. 12°.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.*, Dl. II, bl. 278.

PETER AUGUSTUS DE GÉNESTET.

Geb. 21 Nov. 1829. Pred. te Delft 1852. Neemt zijn ontslag 1859. Gest. 2 Julij 1861.

De Gids 1861, Aug. bl. 225—242.

Eerste gedichten van P. A. de Génestet. Amst., gebr. Kraay. 1852. 8°.

Met een inleidend voorw. van 21 Nov. 1852.

Hetzelfde. Tweede vermeerderde druk. Amst., gebr. Kraay. 1860. 8°.

Hierin de »Sint-Nikolaasavond" volledig, in de vorige uitg. slechts een fragment.

In memoriam. Een gedicht ter nagedachtenis van Abr. des Am. van der Hoeven. Door P. A. de Génestet. Amst., gebr. Kraay. 1856. 8°.

Laatste der eerste. Verspreide gedichten van P. A. de Génestet. Amst., gebr. Kraay. 1861, 8°.

Vooraf »Iets over den titel."

Leekedichtjens. Rijmen en dichten, zoo oude als nieuwe, door P. A. de Génestet. Haarl., A. C. Kruseman. [1861]. 12°.

GOUDA.

Tideman, a. w. bl. 71—77.

DANIEL WITTIUS.

Zie boven bl. 123.

PETRUS VAN DER SCHELLING [1]).

Geb. . Pred. te Gorinchem 1713, te Gouda 1714. Legt zijne bediening neder 1725. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 76, 214, 371.

Ter grafstede en gedagtenisse van.... GYSBERTUS SWARTENDYK, leer. der Remonstr. te Hoorn. Tot Hoorn, by Jac. Duyn. 1724.

Aan dit gedicht is toegevoegd: *Ter gedachtenisse van.... mynen neve* G. SWARTENDIJK...., *overl. den* 13 *en begr. den* 20 *Nov.* 1724. *Tot Hoorn, by J. Duyn* 1724, zijnde een gedicht van B. KOK, waarachter een grafschrift. Hierachter nog *Hoorns vree'-kerk in rouw, over het onverwagt dog salig afsterven van....* G. SWARTENDIJK...., *dén* XIII *van slagtm.* MDCCXXIV, zijnde een gedicht van CLAAS 'T LAM, waarbij: „Aan de treurende hoornsche remonstr. gem." van G. KLINKHAMER en een grafschrift.

JACOBUS LOMANNUS.

Geb. . Pred. te Zevenhuizen 1714, te Zoetermeer 1722, te Gouda 1727. Legt zijne bediening neder 1730. Gest. 1745.

TIDEMAN, a. w. bl. 76, 167, 177, 371.

Lyk-traanen over het afsterven van.... ISAAK EMILIUS, oudsten leer. der Remonstr. te Amsteldam, ontslaapen den 12den en ter aarde besteld den 17den van lente-maand.... MDCCXIX te Amst. Te Amst., by de wed. G. Slaats. [1719].

Aan het gedicht van LOM. *Op het afsterven van* Is. EM., gaan nog andere gedichten van C. BRUIN, CORN. LELY en onbekenden vooraf.

Op het afsterven van.... WILH. LOMANNUS...., overl. den 6 en begraven den 11 Oct. 1724.

Op het gedicht van LOM. volgen ncg twee andere van W. v. POT en C. v. POT.

GERARD BRANDT MAAS [2]).

Geb. . Pred. te Zwammerdam en Woerden 1811, te Gouda 1829. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. XII, bl. 15.

Levensschetsen van merkw., meest vriesche mannen en vrouwen; uitgeg. door het depart. Leeuwarden der Maatsch. tot nut van

1) Hij schijnt ook uitgegeven te hebben: *Voorbereiding tot den waaren godsdienst vry van gewcetensdwang, met bevysen en aanmerkingen, so de saaken selfs als de suiverheid der nederd. taale betreffende,* 1739. 4°. De P. v. D. SCHELLING, dien ARRENBERG opgeeft, is zeker een ander geweest.

2) Hier ontbreken de beide vraagboekjes van PLEUN LABBERTON. Zie TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. litter. d. Remonstr.* bl. 63, v.

'**t algemeen. In twee stukjes. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1830 *en* 1837. 8°.**

Door het depart. opgedragen aan Jan Adriaan baron van Zuylen van Nyevelt. Met voorber. van Robidé van der Aa, secret. van het depart. Bebelzende levensschetsen van Menno Simons, Gijsbert Jacobs, Tjerk Hiddes de Vries, Menno van Coehoorn, Maria Louisa echtg. v. Joh. W. Friso, Simon Stijl, Cynthia Lenige, E. A. Borger, Ats Bonninga, Duco Martna, Viglius van Ayta, P. Camper.

Engeland en de Engelschen door E. L. Bulwer. Uit het eng. door G. Brandt Maas.... Te Zalt-Bomm., bij Joh. Noman en Zn. 1835. 8°.

In twee dln., met portretten van Wellington en lord Grey, en voorr.

Gedichten van G. Brandt Maas. Eerste stukje. Te Amst., bij R. Stemvers. 1836. 8°.

Gedichten van G. Brandt Maas. Tweede stukje. Te Amst., bij R. Stemvers. 1837. 8°.

Lodewijk Philip, koning der Franschen, en zijne familie. Naar het hoogd. van Aug. Burck, door G. Brandt Maas. Eene bijdrage tot de geschiedenis van Frankrijk. Te Zalt-Bomm., bij Joh. Noman en Zn. 1840. 8°.

Met voorber. en aanhangsel van Br. M.

LEIDEN.

Tideman, a. w. bl. 78—89.

WILLEM HENDRIK VORSTIUS.

Geb. . Pred. te Leiden 1642. Gest. 1 Oct. 1652.

Glasius, a. w. Dl. III. bl. 557, v.

* Cattenburgh, o. l. p. 135 sq. — † Sandius, o. l. p. 143. — †† Foppens, o. l. T. I, p. 406. — XX Paquot, o. l. T. III, p. 86—88 1).

*†
XX הלכות יסודי התורה רכי משה בן מיימוני Constitutiones de funda-
†† mentis legis rabbi Mosis F. Maiiemon. Latinè redditae per

---

1) Foppens, Paquot en Jöcher (Th. IV, s. 1712) geven ten onregte onder zijne geschriften op: *Schrift. verhand. tusschen de Contra-Rem. en Remonstr. te Utrecht.* Ontbreekt: *†XX†† *Discept. de verbo Dei, cujus fit mentio apud paraphr. chaldaeos. Irenop.* 1643. 8°, waarvan in 1649 eene nederd. vert. verscheen in 4°. Paquot noemt nog: *Bilibra veritatis et rationis* etc. *Praemissa est Discept. de verbo Dei. Freist.* (Amst.) 1700. 8°.

Guil. Vorstium C. f., additis quibusdam notulis, et Abravanelis scripto De fidei capite. Amst., ap. G. et J. Blaeu. 1638.

Met opdragt aan Gerrebr. Ansloo. De lat. vert. is nevens den hebr. tekst gedrukt. Dit werk en het volgende, alsmede het hieronder voorkomende *Liber de capite fidei*, zijn in bezit van den hoogl. H. C. Millies te Utrecht.

R. Mosis Maimonidis theoremata de principiis juris divini, in quibus agitur de Deo, tribusque class. creaturarum, de angelis, de coelis, orbibusque planetarum ac reliquis stellis, de signis Zodiaci, de materia sublunari vel quatuor elementis, de anima forma carnis et de intellectu forma animae, de Paradiso; porro de septem nominibus et attributis Dei, de prophetis eorumque gradibus, de prophetia Mosis et de falsis prophetis. Additur Is. Abravanelis opus de summa credendorum. Cum interpr. lat. et notis G. Vorstii, C. f. Amst., ap. Janssonio-Waesbergios. 1680.

Geheel gelijk aan het vorige, alleen het voorwerk is herdrukt. Ook het werk van Abravanel komt hierachter voor in de uitg. van 1638, die volgt. Paquot noemt nog eene uitg. te Fran. bij Leon. Strick. 1684. 4o.

xx ספר ראש אמנה בו שרשי וראשי האמונות· Liber de capite fidei, in quo continentur radices et capita vel principia religionis. Aut. Isaaco Abravanele. Et in lat. sermonem translata per G. Vorstium C. f. Amst., ap. G. et J. Blaeu. 1638.

Behelzende alleen de lat. vert. Hierachter een index op het vorige boek van M. Maimonides en eene inhoudsopgave van dit werk.

*† Chronologia sacra-profana a mundi conditu ad annum m. 5352
xx vel Chri. 1592, dicta צמח דוד germen Davidis. Auct. R. David
†† Ganz. Cui addita sunt Pirke vel capitula R. Eliezer, utraque ex Hebraeo in lat. versa et observationibus illustrata, quibus etiam inserta sunt Hebraeorum tam vet. quam recent. testimonia de d. Jesu, nec non de Pseudochristis Judaeorum. Per G. H. Vorstium. C. f. Ludg. Bat., ex off. J. Maire. 1644.

Met praef., introductio en index. פרקי רבי אליעזר volgt onder afzond. titel, met nieuwe pagin. en index.
Aanwezig op de Acad. bibl. te Leiden.

JAKOBUS VAN BRAKEL.

Geb. . Pred. te Leiden 1658. Gest. 1669.

Tideman, a. w. bl. 86, 367.

Lyk-predicatie over de doodt van d. Conr. Bremer...., ontslapen... 1668, den 8 Apr. Gedaen den 15 Apr. dess. jaer door J. v. Brakel. Tot Leyden, by Corn. Driehuysen. 1668.

Met breede voorr. Achteraan ged. van W. v. Heemskerk en G. Brandt. C. Bremer was zijn ambtgenoot.

GEORGIUS VAN ZONHOVEN.

Geb. . Pred. te Bleiswijk 1695, te Leiden 1700. Legt zijne bediening neder 1739. Gest. 22 Nov. 1745.

TIDEMAN, a. w. bl. 87, 172, 370 1).

Comoedia vetus of bootsmans-praetje. Door eenige aenteyk. opgeheldert en verm., *enz.* 1718. 8°. (N°. 1059).

Zie ook beneden op W. MEERMAN.

Hetzelfde. De tweede druk. 1732. 8°. (N°. 1060).

Hetzelfde. De tweede druk. Door G. v. ZONHOVEN. 1732. 8°.

JAN KORNELIS VALK.

Geb. . Pred. te Nieuwpoort 1758, te Hazerswoude 1759, te Leiden 1764. Emer. 1779. Gest. 25 Mei 1796.

TIDEMAN, a. w. bl. 88, 155, 188, 374.

J. C. VALK.... observationes ad ven. basileënsis ordinis theol. declarationem de novo test. Wetsteniano, a°. 1757 compositam et hactenus ineditam; quae inserta est Biblioth. Haganae, classis tert. fasc. primo, p. 1 et seqq. [1771]. 8°.

Bericht van J. K. VALK... wegens eenige letters en tittels in N°. 304 van den Denker, *enz.* [1768].

Gedagt. Leiden 10 Nov. 1768. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl.' II, bl. 223.

Verhandeling over de openlyke godsdienstoeffening der Remonstranten, waarby gevoegd zijn eenige aanmerk. op het laatste gedeelte van eenen brief aan.... P. HOFSTEDE over hetzelfde onderwerp, te Rott. uitgegeven. Door JANUS ELEUTHEROPHILUS. Te Leyden, by Piet. v. d. Eijk en Dan. Vijgh. 1770. 8°.

Brief van J. K. VALK.... aan eenen zyner vrienden te Dordrecht, over hetgeen... P. HOFSTEDE...., prof. honor. en pred. te Rott...., wegens JAN. ELEUTHEROPHILUS, deszelfs Verhand. over de openl. godsdienstoeff. d. Remonstr. en deszelfs vloekverwanten geschreven heeft. In welken brief teffens op hetgeen dezelfde hr, ter gelegenheid van den Lierzang van.... P. VAN DEN BOSCH heeft aangemerkt, hoofdzak. geantwoord, en de openl. godsdienstoeff. der Remonstr. ten overvloede bevestigd wordt, enz. Met een naschrift.... Te Leyden, by P. v. d. Eyk en D. Vijgh. 1770. 8°.

De brief is van 12 Nov.

---

1) Ontbreekt *Kort verh. van het beleg en ontzet der stad Leyden*, bij eene verklar. van Ps. LXVI, 10—12 (Vgl. *De Navorscher* Dl. XI, bl. 48, v.), volgens ABBENBERG in 1744 te Leiden verschenen in 8°.

Twee brieven aan den schryver der Memorie in der zaake van de gezinte of societeit der Remonstr., enz.; behelz. eene nalezing van aanm. op den Advocaet der vaderl. kerk, *enz.* Te Amst., by Petr. Conradi. 1772. 8°.

De brieven, van 25 Jan. en 8 Febr., zijn get. Liberius Christiaan Verax. De stukken waarop dit geschrift betrekking heeft, komen voor *Afd.* 2 en *Catal., Stuk II, Afd.* 1.

Verhandeling over het gepretendeerde generaliteitsbesluit van.... 1583 en de verklaringe der.... provintien op het stuk van godsdienst in de groote vergad. van.... 1651, betreff. het verschil in de couranten bekend gemaakt, tusschen den.... Advokaat der vaderl. kerk en den schryver der Twee brieven enz.; denzelven Advokaat.... voorgedragen door J. K. VALK, schryver der Twee brieven. Te Amst., by P. Conradi. 1772. 8°.

PIETER VAN DEN BOSCH.

Geb. . Pred. te Zegwaart en Zoetermeer 1757, te Oude-Wetering 1760, te Zwammerdam 1765, te Leiden 1769. Emer. 1783. Gest. 1787.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 1010 v. 1).

De twaalfde der olympische lierzangen van PINDARUS, nagevolgd door P. v. d. BOSCH. [1772].

Werken van de Maatsch. v. ned. letterk. Dl. I.

Beschryving der plegtigheden by het tweede eeuwfeest van de leydsche akademie. Door P. v. d. BOSCH.... Met plaaten. Te Leyd., by S. en J. Luchtmans. 1775. 8°.

De ware digtkunst altijd eenvoudig. Door P. v. d. BOSCH. [1777].

Werken v. d. Maatsch. v. ned. letterk. Dl. III. Zie voor dit en het volgende en *De twaalfde d. olymp. lierz.*: *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 199.

Antwoord op de vraag van de Maatsch. d. nederl. letterk. te Leyden: »welke zijn de vereischten van een lofreden," in het lat. geschr. door HIER. DE BOSCH en vert. door P. v. d. BOSCH. 1781.

Werken v. d. Maatsch. v. ned. letterk. Dl. V.

---

1) Ontbreekt: *Feestrede van* H. D. GAUBIUS, *bij den aanv. der derde eeuw van Hollandsch hoogeschool te Leiden. Uit het latijn vert. door* P. v. d. BOSCH. Leid. 1775. Vgl. ook *De Navorscher* Dl. XI, bl. 296.

BOUDEWYN VAN REES.

Geb. . Pred. te Amesfoort 1776, te Zwammerdam 1780, te Zevenhuizen 1783, te Moordrecht 1788, te Leiden 1793. Neemt zijn ontslag 1801. Gest. 17 Mei 1825.

Tideman, a. w. bl, 40, 88, 119, 137, 167, 264, 286, 374 1).

Zestal kerkel. redevoeringen, gedaan op de bedestonden in.... 1782, door B. v. Rees. Met eenige geschiedkundige en andere aantek. verrykt. Te Amst., by de wed. J. Doll. 1782. 8°.

Met opdragt aan M. Zwartendyk, remonstr. pred. te Utrecht, en voorr. De leerr. handelen over Ps. XLIV, 2; Rom. XIII, 1 en 4; I Cor. XIV, 15; Hebr. XI, 24, 25; I Petr. II, 17 (2).

Rapport wegens den finantiëlen staat der gesubsidieerde stigtingen of godshuizen binnen Leiden, met andere stukken daartoe betrekkelijk.... 1795. f°.

Get. B. v. Rees, „uit naam van het committé van finantie en onderstand der gem. v. Leiden." Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 123.

De oplossinge der vrage, voorgesteld door Teylers godgel. genootschap: mag en behoort het burgerlyk bestuur eenigen invloed uit te oefenen op zaken van godsdienst? — Zo ja — van welken aart en uitgestrektheid behoort die invloed te zyn? Beproefd in eene verhandeling over den invloed van het burg. bestuur op godsdienst en zaken van godsdienst. Door den burger B. v. Rees.... [1797].

Verhand. met den gouden eerpenning bekroond. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg. d. Teyler's godgel. gen.* Dl. XVII. Dezelfde vraag werd beantwoord door G. Hesselink, Rh. Feith en C. ROGGE (Zie bl. 228).

CORNELIUS ROGGE.

Geb. 1762. Pred. te Noordwijk 1787, te Berkel 1790, te Leiden 1794. Gest. 29 Aug. 1806.

Glasius, a. w. Dl. III, bl. 201—203 2).

Beknopte historie der onlusten in de Nederlanden, sedert de onderhandelingen over de gewapende neutraliteit in 1780, uit echte stukken byeengesteld. Met platen. In Braband. 1790—1792. 8°.

In vier dln.

Schets van den christ. godsdienst, opgesteld voor een vader des huisgezins, tot onderwys zyner kinderen. Te Delft, bij M. Roelofswaart. 1791. 8°.

Vermoedelijk door R. uitgegeven, ofschoon niet door hem opgesteld. Vgl. Tideman *Hist. overz. v. d. catech. liter. d. Remonst.* bl. 56.

---

1) Ontbreekt: *Redevoering ter gelegenh. v. h. vieren des geslooten verbonds tusschen de fransche en nederl. gemeenebesten.* 8°.

2) Ontbreekt: *Leerr. over den overgang van de overheersching tot de vryheid in Nederl.* 8°.

Hetzelfde. Tweede druk, met bygevoegde vraagen. In den Haage, by J. C. Leeuwestyn. 1801. 8°.

Het waare wezen van het Kristendom, volgens de uitspraaken van Jezus en zijne apostelen. Door C. Rogge.... Te Rott., bij J. Meijer. 1794. 8°.

In drie hoofdst., waarin het 1ste handelt over de bepaling van het ware wezen des christendoms, het 2de over de geloofsleer, het 3de over de zedeleer.

De godsdienst afgezonderd van den staat, of proeve over de noodzaaklijkheid der vernietiging van alle heerschappij van den godsdienst in eene vrije burgermaatschappij. Opgedragen aan de aanstaande nation. conventie der nederl. republiek door C. Rogge. Tweede druk. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1795. 8°.

Na de opdragt een »berigt" vóór den 2en druk. De 1ste druk verscheen, naar ik meen, in 1794.

Theophron en Eusebius, of bedenkingen over de gepastheid van een algem. en openbaaren dank-dag te vieren, ter gelegenh. van het sluiten der alliantie tusschen de fransche en nederl. republiek. Door den schrijver van De godsdienst afgez. v. d. staat. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1795. 8°.

Eene zamenspraak.

Verhandeling over de vraag: is het inwendig bewys, afgeleid uit de.... strekking der kristel. leer ter bevordering van 's menschen gelukzaligheid, genoegzaam ter overtuiging, dat dezelve waarlyk.... op godlyken last.... verkondigd is? Of, moet' er, om eene gegronde... overtuiging desaangaande voort te brengen, het uitwendig bewys, ontleend uit de euangel. geschiedenis...., bijkomen? Door.... C. Rogge.... [1795].

Verh. door Teyler's godgel. gen. met den gouden eerpenning bekroond. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg. d. Teyler's godgel. gen.* Dl. XV. Dezelfde vraag werd beantwoord door de doopsgez. pred. J. Brouwer, All. Hulshoff en W. de Vos.

De armen kinderen van den staat, of onderzoek nopens de verpligting van het gouvernement om de armen te verzorgen, en ontwerp van een plan daartoe strekkende. Door C. Rogge. Te Leyden, by D. du Mortier en Zn. 1796. 8°.

Tafereel van de geschiedenis der jongste omwenteling in de vereen. Nederlanden. Door C. Rogge. Te Amst., bij J. Allart. 1796. 8°.

Met voorr., platen, kaart, enz.

De voordeelen van de vereeniging der kristenheid; naar aanl. van Ps. CXXXIII vs. 1b.... Eene leerr., uitgespr. den 27 van slachtm. 1796, door C. Rogge.... Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1796. 8°.

Leerr. gehouden bij de plegtige afkondiging van het besluit der Broederschap, om door een rondgaanden brief alle predik. en opzieners van protest. gem. tot eene algem. vereeniging uit te noodigen.

Beandwoording der vraag: mag en behoort het burgerlyk bestuur eenigen invloed uitteoefenen op zaaken van godsdienst? — Zo ja, — van welken aart en uitgestrektheid behoort die invloed te zijn? Door C. ROGGE.... [1797].

Verh. door Teyler's godgel. gen. met den zilveren eerpenning bekroond. Opgenomen in de *Verhand. uitgeg d. Teyler's godgel. gen.* Dl. XVII.

De kerk van JEZUS een en ondeelbaar, of gedachten over den aart en het gewigt van de vereeniging der Protestanten. Door C. ROGGE. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1798. 8°.

Naar aanl. van het voorstel der Broederschap tot vereeniging.

Brief aan den schrijver der beoordeeling van De kerk van JEZUS een en ondeelb. enz., in de Nieuwe vaderl. bibl. II dl., N°. 12. Door C. ROGGE. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1798. 8°.

Geschiedenis der staatsregeling voor het bataafsche volk. Door C. ROGGE. Met plaaten. Te Amst., bij J. Allart. 1799. 8°.

Met de silhouetten van de leden der nation. vergad.

Leerrede ter viering van een dank- en bede-dag, bij den aanvang des jaars. Gedaan den 5 van louwm. 1800, door C. ROGGE.... Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1800. 8°.

Tekst Ps. XXXIV, 9.

Jezus een voorbeeld voor de jeugd, geschetst in eene redevoering voor kinderen. Geh. den 21 van louwm. 1800 door C. ROGGE. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1800. 12°.

Het leven van H. DE GROOT. Door C. ROGGE. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1800. 12°.

Ook onder den algem. titel: *Levensgeschiedenissen voor jonge lieden* Dl. II. Herdrukt in 1822. Dl. I bevat *Het leven van* M. A. DE RUITER, en werd in 1823 herdrukt.

Het leven van JAMES COOK. Door C. ROGGE. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1804. 12°.

Levensgesch. Dl. III.

Leerredenen van C. ROGGE...., na zijnen dood uitgegeven. Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1807. 8°.

Vooraf „Iets over deze leerr. en haren zamensteller," door C. W. WESTERBAEN (Zie boven bl. 189). De leerr. handelen over Rigt. XI, 39a; Luc. VII, 11—15; XIX, 9; Joann. XVIII, 36a; Hand. VIII, 20; IX, 18b; Eph. VI, 4.

JOANNES ROEMER.

Geb. . Pred. te Nieuwkoop 1792, te Leiden 1802. Emer. 1838. Gest. 27 Dec. 1838.

GLASIUS, a. w. Dl. III, bl. 199 1).

Troostrede voor de christ. gemeente, genoemd de remonstr., te Leyden, op den 31 Aug. 1806, den eersten Zondag na het overlijden van haren leer. C. ROGGE, uitgespr. door J. ROEMER... Te Leyden, bij D. Mortier en Zn. 1806. 8°.

Handelende over Joh. XI, 11b.

Leyden in hare ramp op den 12 Jan 1807. Door J. ROEMER. Te Leyden, bij de gebr. Murray, Herdingh en du Mortier. 1807. 8°.

Beschrijving van de verwoesting te Leyden, op den 12 van Louwm. 1807. Door J. ROEMER.... Te Leyden, bij de gebr. Murray. 1807. 8°.

Met voorber. en een paar gedichten van ROEMER, benevens een plaat.

Leerrede ter stichtel. nagedachtenis van en herinnering aan de verwoesting te Leyden, op den 12 van louwm. 1807, op den eersten plegt. gedenkdag van dezelve, binnen die stad uitgespr. door den christen-leer. J. ROEMER. Te Leyden, bij de gebr. Murray. 1808. 8°.

Met breede voorr., waarin R. zijn *Leyden in hare ramp* en *Beschrijving v. d. verwoesting* verdedigd tegen eene recensie. Tekst: Jerem. IX 20—24.

Handleiding tot godsdienstig onderwijs. Door J. ROEMER... Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn. 1814. 8°.

Met voorber. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz. v. d. catech. liter. d. Remonstr.* bl. 60.

Proeve eener regtsgeleerde verdediging van de onschuld onzes Heeren.... J. CHRISTUS. Door J. ROEMER.... Te Leyden, bij A. en J. Honkoop. 1820. 8°.

Met voorr.

JEZUS CHRISTUS voor het Sanhedrin. Door J. ROEMER. Te Dordr., bij Blussé en van Braam. 1822. 8°.

Met voorr., get. Leyden 1821. In zeven afd. verdeeld, handelende: Over de regterl. magt bij de Joden, J. CHR. voor het Sanhedrin, Het verhoor van J. CHR., De verdediging van J. CHR., Onderzoek of J. CHR. aan godslastering schuldig is, Bewijzen van de onschuld van J. CHR. uit het gedrag zijner leerlingen, God handhaaft de onschuld van zijnen Zoon.

Voordeelen van den geest der eeuw. Door J. ROEMER. Te Leyden, bij J. W. Dauw Lem. 1823. 8°.

In ditzelfde jaar verschenen: *Bezwaren tegen den geest der eeuw door mr.* IS. DA COSTA en *Verdediging van het goede der negentiende eeuw, tegen de Bezwaren, door* N. G. van Kampen.

---

1) Ontbreekt: *Godsdienstig leesboekje. Leiden* 1818. Vgl. TIDEMAN *Hist. overz.* enz. bl. 63.

De Pharizeën. Door J. ROEMER. Te Haarl., bij de erven Franc. Bohn. 1824. 8°.

Met aanteekeningen.

Het vijfde halve eeuwfeest over het ontzet der stad Leijden in.... 1574, plegtig gevierd den 3en en 4en Oct. 1824. Beschreven door J. ROEMER. Met onuitgeg. stukken betrekkelijk het beleg. Te Leijden, bij C. C. v. d. Hoek. 1824. 8°.

Aan de regering der stad opgedragen. Hierachter de *Feestrede bij de viering der tweehonderdvijftigste verjaring van Leydens ontzet, uitgespr. den 4 Oct.* 1824 *door* J. H. v. D. PALM. *Te Leyden, bij D. du Mortier en Zn.* 1824.

Het vijfde halve eeuwfeest van de stichting der hoogeschool te Leijden, in.... 1575 gevestigd, plegtig gevierd op den 8sten Febr. 1825 en volgende dagen. Beschreven door J. ROEMER. Te Leijden, bij C. C. v. d. Hoek. 1825. 8°.

Met opdragt aan de curatoren en platen.

Feest-rede bij de viering van het vijftig-jarig bestaan der leidsche afdeeling van de Nederl. huishoudel. maatschappij. Uitgespr. den 15 Oct. 1829 door J. ROEMER. Te Haarl., bij Vinc. Loosjes. 8°.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 208.

Gedenkschrift van den uittogt der hr. studenten van de hoogeschool te Leiden, ten heiligen strijd voor vaderland en koning, op den 13 Nov. 1830. Door J. ROEMER. Te Leiden, bij C. C. v. d. Hoek. 1830. 8°.

Hetzelfde. Tweede druk. 1830. 8°.

Gedenkschrift van den veldtogt der hn. studenten v. d. hoogesch. te Leiden, ten heil. strijd voor vaderl. en koning, in de jaren 1830 en 1831. Door J. ROEMER. Te Leiden, bij C. C. v. d. Hoek. 1831. 8°.

Met platen en bijlagen.

Den oude leidsche patroon, of derden Octobers banket. Eene leerr. ter gedachtenis van het ontzet der stad Leiden, geschied op den 3den Oct.... 1574, zijnde des Zondags morgen, aldaar opgesteld en uitgesproken door eenen twee en tachtig jarigen leeraar, welke het beleg en ontzet dier stad heeft bijgewoond; gedruckt in.... 1630, en nu op nieuw uitgegeven, met aanteek. en ophelderingen, door J. ROEMER.... Te Leyden, bij H. van Oorde. 1833. 8°.

Zie ook hierboven bl. 144.

NOORDWIJK.

TIDEMAN, a. w. bl. 90—93.

WILLEM WESTERBAEN KZ.

Geb. . Pred. te Amesfoort 1751, te Noordwijk 1753. Emer 1786. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 93, 264, 373.

Dichtstukken van K. WESTERBAEN Wz.... Te Leyden.... 1774. 8°.

Zie boven bl. 207.

NIEUWKOOP.

TIDEMAN, a. w. bl. 94—103.

WILHELMUS LOMANNUS.

Geb. . Pred. te Frederikstad 1674, te Nieuwkoop 1676. Emer. 1723. Gest. 6 Oct. 1724.

TIDEMAN, a. w. bl. 102, 331, 368.

* CATTENBURGH, p. 106 1).

'Ter gedachtenisse van.... EVERHARDUS VERBIS,.... leer. by de Remonstr. tot Zevenhoven. Aan zyn e. gemeente. t' Amst., by G. Slaats. [1709].

Tienregelig gedicht, op een groot blad f°., get. WILH. LOMANNUS. VERBIS was den 23 Dec. 1709 gestorven.

---

1) Ontbreekt volgens CATTENB. *Bijbelbloemen, uit het o. en n. test. Rott.* 1719. 8°. ABBENBERG geeft eene amsterd. uitg. op van 1755.

ZEVENHOVEN.

TIDEMAN, a. w. bl. 103—113.

GERBRAND BRUINING.

Geb. 28 Julij 1764. Pred. te Bleiswijk 1792, te Berkel 1796, te Nieuwkoop 1803, te Zevenhoven 1808. Uitgekocht 1811. Gest. 1833.

V. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 1499—1502 1).

Commentarius perpetuus in JULI CAESARIS, STRABONIS, MELAE, PLINI, TACITI, DIONIS, PTOLEMAEI, ZOSIMI, AMMIANI, EUMENI, SIDONI APOLLINARIS, EUTROPI, GREGORI TURONENSIS, AIMOINI, aliorum historic., geogr., rhet., poet., complurium tradita de rebus belgicis, batavicis, sicambricis, aliis nonnullis, quem praebet rerum illarum historia ab antiquiss. inde temp. ad annum aerae christ. MCXL. Animadvers. innumerarum, quas belgice exaratas reperit, ac ceterarum, justa ratione habita scripsit G. BRUINING. Lugd. Bat., ap. S. et J. Luchtmans. 1818. 8°.

Opgedragen aan J. M. KEMPER en H. G. TYDEMAN, curat. der Thysiaansche bibl. Achteraan eene uitslaande: »Tabula chronologica, aetatem exhibens praesulum et principum, quos 851—1140 Belgis etc. praefuisse liber quartus hujus historiae demonstrat."

De leer des n. test. wegens een vagevuer, ontwikkeld door G. BRUINING.... Te Rott., by C. v. d. Dries. 1797. 8°.

Remonstr. geref. kort begrip der voorn. waarheden van den natuurl. en geopenb. godsdienst. Door G. BRUINING. Te Rott., by C. v. d. Dries en Zn. 1804. 8°.

Met voorber. Vgl. TIDEMAN *Hist. overs. v. d. catech. litter. d. Remonstr.* bl. 59.

Antwoord op de vraag: van welken aart waren de zoenofferhanden onder het o. verbond? Heeft de dood van CHRISTUS daarmede eene genoegzaame overeenstemming, om met de daad in het licht van een zoenoffer beschouwd te worden? Zo ja, hoe verre strekt zich deeze overeenstemming uit? Door G. BRUINING.... Aan welke verh. door Teylers godgel. gen. een tweede accessit is toegewezen [1804].

Het verheugde Nederland, bij de aankomst van het te St. Petersburg gehuwde jeugdige vorstenpaar in de noordel. en zuid. provincien des koningrijks. En de blijde geboorte der koninkl. telg uit dien

---

1) Enkele stukken ontbreken als: *Grieksche en romeinsche fabelkunde, naar het hoogd. van* DAMM. *Leyd.* 1826. *Gesch. der oude godsdienstleer, uit de Ruinen. Een hartig woordje aan* BILDERDIJK *over* DA COSTA's *Geest der eeuw.* Vgl. ook nog *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 89, Dl. II, bl. 120.

heilvollen echt. Met platen. Te Leijden, bij L. Herdingh en Zn. 1817. 8°.

Door G. Br. opgedragen aan h. k. h. mevr. Frederika Sophia Wilhelmina.

Bijbelgenootschappen en Jesuitenorde, in beider nut, maar ook in beider gewisse hoogst schadelijke strekking, en het gezigtpunt waaruit z. h. paus Pius VII zekerlijk beiden beschouwt. Door G. Bruining. Te Amst., bij Geysbeek en comp. 1817. 8°.

Nederduitsche synonymen of woorden die elkanderen somwijlen vervangen kunnen, doch somwijlen niet, taalkundig en ten deele ook etymologisch behandeld, door G. Bruining.... Te Rott., by J. Immerzeel Jr. 1820. 8°.

In twee dln. Met register.

Algemeen aardrijkskundig woordenboek, naar de nieuwste berigten en land-verdeelingen. Door G. Bruining. Te Rott., bij Arbon en Krap. 1821—1823. 8°.

In twee dln. (4 stukken), met een *Supplement op het* 1ste *dl.*, waarachter: „Vergelijking van onderscheiden binnen- en buitenl. gewigten, maten en munten, met nieuwe nederl." Voor het 1ste dl. eene „kaart van verschillende vlaggen."

De echte bewijzen van Gods aanwezen en deszelfs alles omvattende voorzienigheid van de onechte afgescheiden en tegen bedenkingen gestaafd, inzonderheid voor jonge lieden. Door G. Bruining. Te Leyden, bij J. W. Dauw Lem. 1824. 8°.

Geschiedenis der Nederlanden, van de vroegste tijden tot op heden, nopens het zuiderdeel des rijks even volledig als ten opzigte van deszelfs noorderdeel, onpartijdig en veelal uit de bronnen. Door G. Bruining. Te Amst., bij S. de Grebber. 1825. 8°.

In twee dln. Met voorber. en uitslaande tabellen.

Ook iets over de nederl. spraakleer van mr. W. Bilderdijk, over zeker kort begrip van het zamenstel onzer taal, en over meer ander geschrijf. Door G. Bruining. Te Delft, bij de wed. J. Allart. 1827. 8°.

Opgedragen aan alle provinc. schoolopzieners. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 130.

Herinneringen van G. Bruining, met betrekking tot de omwentelingen in staat en kerk, gedurende zynen levensloop. Te Dordr., bij Blussé en v. Braam. 1830. 8°.

Vooraf eene inhoudsopgave. Aan het einde een „Aanhangsel."

Tableau topographique et statistique de Rotterdam, où cette ville est décrite sous tous les rapports remarquables; suivi de quelques détails historiques et antiquaires, tendant à répandre un nouveau

jour sur l'ancienne hist. de cette ville..., par G. BRUINING. A Rott., chez J. Immerzeel Jr. 1815. 8°.

Met platen en kaart. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 126.

Les premiers principes de la theologie, prouvés d'après les besoins du temps, et suivis de recherches philos. et crit., sur la plus ancienne histoire de la terre en général, et sur celle de quelques départemens de l'empire françois en particulier, par G. BRUINING... Leyde, chez l'auteur.., à l'imprim. de Herdingh.

Zonder jaar. Opgedragen »aan prof. S. SPEIJERT VAN DER EYK." Met belangr. voorr.

ZWAMMERDAM.

TIDEMAN, a. w. bl. 114—119.

CASPARUS DANCKERTS.

Geb. . Pred. te Kampen 1681, te Zwammerdam en Boskoop 1684. Emer. 1716. Gest. 1719.

V. D. AA, a. w. Dl. IV, bl. 52 1).

Virtus triumphans.... herois.... P. GROTIJ, olim ad reges Galliae et Sueciae legati, *etc.* 1678. (N°. 7670).

Ondert. C. DANKERS.

De zegepralende deugd van.... P. DE GROOT...., door heerlijke staatsbedieningen in zijn vaderland met de hoogste trouw, wijsheyd en lof bekleed, goed burger, vader des vaderlands; door veelderleye toevalligheyd, arbeyd en gevaer ter haven der onsterff. ingebracht. Uyt C. DANKERS lat. vert., *ens.* 1678. (N°. 7671).

Ondert. J. OUDAAN. Zie ook beneden.

Christel. godgeleerdheid van PH. v. LIMBORCH.... Vert. door C. D(ANCKERTS). 't Amst.... 1701.

Zie boven bl. 55.

---

1) Hij schreef nog eene *Historia ecclesiastica*, die nimmer gedrukt werd. Vgl. TIDEMAN, a. w. bl. 23 en *De Navorscher* Dl. XI, bl. 210.

CORNELIS MAAS.

Geb. . Pred. te Zwammerdam 1785, ook te Woerden 1793. Gest. 1810.

TIDEMAN, a. w. bl. 119, 375.

Onderwijzing in den weg ter gelukzaligheid, volgens de leer van JEZUS. Te Gouda, bij M. van Loopik. 1792. 8°.

Vgl. TIDEMAN, *Hist. overz. v. d. catech. litter. d. Remonstr.* bl. 53, vv.

WOERDEN.

TIDEMAN, a. w. bl. 120—126.

HENR. RUTG. WELSING.

Zie boven bl. 166.

BOSKOOP.

TIDEMAN, a. w. bl. 127—131.

PIETER DE FYNE.

Geb. . Pred. te Nieuwkoop 1644, te Nieuwpoort 1648, te Boskoop 1655. Gest. 1680.

V. D. AA, a. w. Dl. VI, bl. 278 1).

Het eygen gevoelen van een arminiaens.... predikant.... Te Haerl.... 1644.

Een geschrift zijns vaders. Zie boven bl. 146.

---

1) Ontbreekt zijne weerlegging van den *Chrysopolerotus*, verschenen 1655. Ook bestaan er naar ik meen geschriften van JOH. ANTH. GER. BOOM.

MOORDRECHT.

TIDEMAN, a w. bl. 132—137.

SAMUEL HOLLINGERUS VAN LANSBERGEN.

Geb. . Pred. te Moordrecht 1711. Afgezet 1720. Gest. 1735.

v. d. Aa, a. w. Dl. XI, bl. 160, v.

Verantwoording van den moordr. remonstr. kerkeraet tegen de onregtmatige proceduren door de remonstr. societeit van tydt tot tydt gehouden met hun en hunnen leeraer S. Holl. v. Lansbergen; neffens alle de stukken en bewyzen tot de verantwoording behoorende. Midtsg. een eenvoudig verhael van hetgene op de laetste vergad. den 4den van Juni dezes jaers tegen den moordr. kerker. en leeraer is voorgevallen, met een korte aentooninge van derzelver onwettelykheit. Te Rott., gedr. by Joh. v. Eyk. 1720.

Door Holl. v. L. in het licht gegeven. De *Zedige verded. v. d. kand. d. remonstr. Societeit* hiertegen komt voor in *Afd.* 2.

SCHOONHOVEN.

TIDEMAN, a. w. bl. 137—151.

THEOD. BOOMIUS.

Zie boven bl. 169.

OUDE WETERING.

TIDEMAN, a. w. 160—164.

LEENDERT DE JONG.

Geb. 30 Dec. 1810. Pred. te Boskoop 1837, te Oude Wetering 1840. Gest. 8 Aug. 1858.

Zestal leerredenen, door L. DE JONG. Te Gouda, bij A. J. Hydelaar. 1849. 8°.

Handelende over Jozua XXIV, 15b; Matth, XVI, 1—4; 26a; Luc. II, 1—14; XVI, 29; I Ioh. V, 3b.

Onze verpligting als christenen, om den tijd, dien God ons op aarde verleent, dankbaar aan te nemen en wijs en wel te besteden. Leerr. over II Cor. VI vs. 2b, gehouden na het afsterven van.... ABR. D. AM. V. D. HOEVEN, door L. DE JONG. Te Amst., bij J. H. Scheltema. 1855. 8°.

BLEISWIJK.

TIDEMAN, a. w. bl. 169—173.

JOANNES MOLINAEUS JR.

Geb. . Pred. te Nieuwpoort 1698, te Bleiswijk 1700. Gest. 1703.

TIDEMAN, a. w. bl. 154, 172, 370.

Ter uitvaart van.... MARIA...., koninginne v. Engel., *enz.* 1695. (N° 9398).

Gedicht, met zijn naam ondert.

WILLEM HENDRIK VAN MAZIJK.

Geb. . Pred. te Bleiswijk 1797, tevens te Berkel 1815. Emer. 1846. Gest.

TIDEMAN, a. w. bl. 173, 376.

Het nut van het lezen en overdenken der heil. bijbelschriften en de verspreiding derzelve onder alle volkeren. Redevoering over Josua I, 8, geh. in de algem. verg. van het bijbelgen., afd. Hillegondsberg, te Cappelle op den IJssel, den 26sten van Bloeim. 1836, door W. H. VAN MAZIJK.... Amst., gedr. bij C. A. Spin. 1837. 8°.

De laatste bevelen en beloften van onzen Verlosser aan zijne apostelen, vóór zijne hemelvaart. Eene feestrede op de vijftigjarige evangeliebediening van W. H. VAN MAZIJK, geh. den 5den van Bloeim. 1844 te Berkel. 8°.

De tekst is Marc. XVI, 14—18. Hierachter volgt:

Jezus vermaning en belofte aan zijne dienaren. Eene leerr. over Joann. XII vs. 26, ter gelegenheid mijner vijftigj. evangeliebed. in de remonstr. broed., uitgespr. in de gem. van Bleiswijk, den 12den van Bloeim. 1844. 8°.

ZEGWAART EN ZOETERMEER.

TIDEMAN, a. w. bl. 174—179.

ABRAHAM MAAS.

Geb. . Pred. te Vlaardingen 1756, te Waddingsveen 1759, te Zoetermeer en Zegwaart 1760, te Delft 1770, weder te Zoetermeer en Zegwaart 1777. Legt zijne bediening neder 1787. Gest. 1804.

v. D. AA, a. w. Dl. XII, bl. 12, v.

De opening van Apolloos tempel. Zinnebeeldig voorspel. Met zang en dans. Te Amst., by Jz. Duim. 1773. 8°.

Met »Toewying aan mr. Joh. Adr. v. d. Hoeven," get. »Kunst wordt door yver aangekweekt." Hier is bij gevoegd: *Brief van een rotterd. heer over het openen van het toneel*, 26 *May* 1773. Zie voor dit en de volgende stukken *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 139b, en voor dit ook *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 706.

Het juichend Nederland. Zinneb. voorspel. Met zang en dans. Ter gelegenheid van de gelukkige bevallinge van h. k. h. prinsesse van Oranje en Nassau, op den 15den van sprokkelm. 1774. Te Rott., by Rein. Arrenberg. 1774. 8°.

Met »Toewying aan WILLEM V."

De maskerade. Blyspel. Onder de zinspreuk: Kunst wordt door yver aangekweekt. Te Rott., by Ary Vis. 1777. 8°.

Naar het deensch van den baron van HOLBERG.

De graaf van Olsbach of de belooning der deugd. Tooneelspel. Onder de zinspreuk: Kunst, *enz.* Te Rott., by D. Vis. 1778. 8°.

Naar het hoogd. van BRANDES.

Tot midden nacht of list tegen list. Blyspel. Gevolgd naar het fransche: Guerre ouverte ou ruse contre ruse. Onder de zinspreuk: Kunst, *enz.* Te Alkm., by Hendr. Hartemink. 1791. 8°.

Met opdragt »Aan het tooneelgenootschap, onder de zinspreuk: Deugd en vermaak, binnen Alkmaar," get. M.

De man naar de klok. Blyspel. Gevolgd naar het hoogd. Onder de zinspreuk: Kunst, *enz.* Te Alkm., by J. Hand. 1792. 8°.

Ook aan het alkmaarsche gen. opgedragen.

De wantrouwige. Blyspel. Naar het hoogd. van den heer Cronegk. Onder de zinspreuk: Kunst, *enz.* Te Amst., by Piet. Joh. Uylenbroek. 1794. 8°.

Opgedragen aan Barth. Ruloffs.

Saint-Far en Sophia, of de onverwachte wedervinding. Tooneelspel. Gedeeltelyk gevolgd naar eene fransche vertelling van den heer de la Dixmerie. Door A. M. Onder de zinspreuk: Kunst, *enz.* Te Amst., by P. J. Uylenbroek. 1799. 8°.

BERKEL.

Tideman, a. w. bl. 180—183.

CORNELIS DE WIT.

Geb. . Pred. te Berkel 1703. Gest. 1731.

Tideman, a. w. bl. 182, 354, 370 1).

Eenige predikatien...., door J. Pontanus.... Te Rott.... 1721.
Zie boven bl. 51.

W. H. VAN MAZIJK.

Zie boven bl. 237.

1) Ontbreekt: *Korte schets der meeste historien van de boeken des o. en n. test., voorgestelt bij wijze van vragen en antw., tot behulp en onderwijsing van de kinderen en aankomende jeugd.* Het werd in 1725 voor de 1ste maal en in 1728 voor de 5de maal door J. Brakel uitgegeven (zie boven bl. 221).

MAASLAND.

TIDEMAN, a. w. bl. 194—199.

NICOLAUS BORREMANS.

Geb. . Pred. te Nieuwkoop 1649, te Maasland 1650. Legt zijne bediening neder 1679. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 941.

Kleynoodt, vervat. eenige schriftjens d. ED. POPPII.... t' Amst.... 1647. 8°.

Zie boven bl. 108.

Mr. S. EPISCOPII antwoord op LXIV theol. vragen..., uyt lat. in nederl. vert. door N. B(ORREMANS). T' Amst.... 1648.

Zie voor dit en het volgende boven bl. 45.

Twee brieven van.... P. WADING...., beantwoordt door.... S. EPISCOPIUS.... Uyt het lat. in 't duyts vert. door N. B(ORREMANS). 't Amst.... 1649.

Gedichten van G. BRANDT de jonge, verz. en uitgeg. door N. B(ORREMANS) A. Te Rott.... 1649. 8°.

Zie boven bl. 172.

VLAARDINGEN.

TIDEMAN, a. w. bl. 217—222.

FRANCISCUS CUPERUS.
(FRANS KUYPER) 1).

Geb. . Pred. te Vlaardingen 1652. Legt zijn dienst neder 1653. Gest.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 929.

× JÖCHER, o. l. Th. I, s. 2254 2).

× Arcana Atheismi revelata, philosophice et paradoxe refutata,

---

1) Vgl. *De Navorscher* Dl. IX, bl. 298.

2) JÖCHER spreekt nog van een nederd. geschrift: *Philosophisch en historiaal bewijs dat ter duyvelen zijn.* Misschien is dit zijne *Korte verhand. van de duyvelen. Rott.* 1676, 78 2 dln., in MULLERS *Catal. v. holl. godgel. werken,* bl. 103 N°. 948. Aldaar wordt hij ook als de schrijver opgegeven van het 2de en 3de dl. van *Den philosopherenden boer.* Rott. 1676, 77 (Vgl. bl. 84 N°. 793). Behalve deze stukken mist onze Bibliotheek nog de *Bibl. fratrum Polonorum,* waarin hij mede de hand had.

examine Tractatus theologico-politici. Per FR. CUPERUM Amstel. Duobus libris comprehensa: priori ipse Tract. examinatur atque refellitur; altero.... Atheorum, primo contra s. script. deinde contra religionem et Dei existentiam argumenta explicantur atque enervantur, et Deum esse novis argum. demonstratur. Operi praefixa est praef., ad operis intellectum.... necessaria, et in calce additamenta et mutationes.... Roter., ap. Is. Naeranum. 1676.

Het 1ste boek van CUP. is verdeeld in 15 hoofdst., die dezelfde opschriften dragen als de 15 eerste hoofdst. van D'ESPINOZA's geschrift, waartegen het regtstreeks is gerigt. Het 2de boek heeft 12 hoofdst.

UTRECHT.

TIDEMAN, a. w. bl. 251—258.

CAREL RIJCKEWAERT.

Zie boven bl. 120.

ENGELBERTUS VAN ENGELEN JR.

Geb. . Pred. te Gorinchem 1653, te Utrecht 1669. Gest. 23 Julij 1684.

v. D. AA, a. w. Dl. V, bl. 151, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 58, sq 1).

* Korte historie van het synode van Dordrecht, vervat.... bysonderheden, begrepen in brieven van mr. J. HALES en dr. W. BALCANQUAL.... aen.... DUDLEY CARLTON.... Vert. uyt het engelsch. Den tweeden druck oversien en verbetert &c. Ter Goude, by Will. v. d. Hoeve. 1672. 12°.

Met een voorr., get. »PHIL. v. LIMBORCH. Amst. desen 3en Febr. 1671," (Zie boven bl. 54 en 55, alwaar ook andere uitgaven voorkomen). Uitgegeven door v. ENGELEN, terwijl GOS. v. NYENDAAL (Zie boven bl. 218) de brieven vertaalde. Hierachter:

---

1) Hij wordt door CATTENB. verward met ENGELB. AEG. v. ENGELEN (Zie boven bl. 167). Vermoedelijk heeft hij ook wel de hand gehad in de uitgave der *Epist. praest. ac erudit. virorum*, doch zeker is hij niet de uitgever geweest der *Brieven v. verscheid. verm. en gel. mannen*, zoo als in het *Biogr. woordenb.* van v. D. AA wordt gezegd.

Op v. ENG. moet ED. HOLTHENUS volgen, maar de uitg. zijner *Homiliae* ontbreekt. (Vgl. de *verbetering* op hetgeen bl. 181 is gezegd).

* Korte overweginge van het syn. v. Dordr., gehaelt uyt de brieven van mr. HALES en mr. BALCANQUAL.... In 't engelsch beschr. door dr. L. WOMACHIUS.... De derde druk. [1671]. 12°.

Met doorl. pagin., ofschoon CATTENB. ook eene afzond. uitg. van 1671 schijnt gekend te hebben. Zie boven bl. 54 en 55. Ook door v. ENGELEN uitgeg., met een voorr. van v. LIMBORCH.

WILLEM SCHUYT.

Geb. . Pred. te Zevenhoven 1730, te Nieuwpoort 1732, te Berkel 1734, te Nieuwkoop 1739, te Waddingsveen 1740, te Utrecht 1742. Emer. en Gest. 1784.

TIDEMAN, a. w. bl. 102, 106, 183, 193, 258, 372.

Lyk-rede uit Openb. XIV, 13 over.... ADR. v. CATTENBURGH..., overl. binnen Utrecht den V Maert MDCCXLIII. Uytgespr. door W. SCHUYT.... Te Amst., by Tjeert Bliek. 1743.

Met voorw. en twee lat. gedichten op deze lijkrede van J. H. VAN STRYEN en REGN. v. D. HOEVEN, j. u. st. Achteraan lijkzangen van LUCR. WILH. v. MERKEN, K. WESTERBAEN, S. DOEKES, D. SMITS, NIC. VERSTEEG, FR. DE HAES, N. N. en SCHUYT zelven.

FREDERIK VAN TEUTEM.

Geb. 10 Dec. 1774. Pred. te Dokkum 1794, te Gouda 1796, te Utrecht 1804. Emer. 1845. Gest. 17 Jan. 1848.

TIDEMAN, a. w. bl. 69, 77, 258, 290, 376 1).

Vier verhandelingen over de oorzaken van het verval in den openbaren eerdienst, en de middelen van deszelfs herstel, ter beantwoordinge eener prijsvrage van een gezelschap vrienden van godsdienst en deszelfs openbare oefeningen te Leyden, geschr. door JAN VAN GEUNS...., leer. bij de Doopsgez. te Leijden, GOVERT JAN VAN RIJSWIJK te Amst., JAN BROUWER, leer. der Doopsgez. te Leeuw. en FR. v. TEUTEM.... Te Utr., bij de wed. J. van Terveen en Zn. 1797. 8°.

Met voorber. van de beoordeelaars, get. JOD. HERINGA, J. H. v. D. PALM, J. W. STATIUS MULLER, JAN KOPS, C. ROGGE, en »Berigt van 't gezelschap godsdienstvrienden." Zie *Catal. v. d. theol. bibl. der rem.-geref. gem. te Rott.* bl. 189, N°. 15.

---

1) Zie over hem ook: FR. VAN TEUTEM, *geschetst als ijverig bevorderaar van het geluk zijns naasten door opvoeding en onderwijs, en als verdienstelijk medewerker in de Maatsch. tot nut van 't algemeen.* Eene Voorlezing door mr. J. C. VOORDUIN. Men vindt ook eenige bijdragen van v. TEUTEM in de *Recensent der recensenten.*

De kinderliefde van Jezus, geschetst in ene (*sic*) leerr. over Mark. X vs. 13, 14, 15, 16, gehouden voor de plegt. bediening van den kristel. waterdoop, den 27sten Maij 1798. Door Fr. v. Teutem.... Te Amst., bij J. ten Brink. 8°.

Met belangrijk voorber.

Bybelsche tafereelen bijzonder ter opscherping van den smaak en het gevoel voor de evangel. geschiedverhalen. In leerr. geschetst door Fr. v. Teutem.... Te Rott., bij C. v. d. Dries en Zn. 1802. 8°.

Met voorber. De leerr. handelen over Matth. XV, 22—28; XX, 20—23 (zijnde eene leerr. geschikt voor de bediening van den doop); XXVI, 6—13; Luc. VII, 11—15; 36—50; Joh. VIII, 2—11; XI, 25—27; XIX, 25—27.

Bybelsche tafereelen.... In leerr.... door Fr. v. Teutem.... Tweede deel. Te Rott., by C. v. d. Dries en Zn. 1805. 8°.

Met voorber. De behandelde teksten zijn: Matth. XIV, 3—11; XXVI, 36—46; Luc. X, 38—42; XIX, 1—10; 29—44; Joh. XIII, 1—17; XXI, 1—23; Phil. 3. 9; de laatste: „gehouden voor myne intrede by de gemeente te Utrecht, 23 Sept. 1804."

Kerkelijke redevoering over Luc. XIII vs. 1—5, naar aanl. van den verwoestenden ramp, welke de stad Leijden getroffen heeft, op den 12 Jan. 1807; vervaardigd en op den 18 Jan. deszelven jaars uitgespr. door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij de wed. J. van Terveen en Zn. 1807. 8°.

Met voorber.

Proeven van christel. godsvereering, naar aanleiding van eenige godsdienstige gezangen. Door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij de wed. J. van Terveen en Zn. 1808. 8°.

Kerkelijke redevoering gehouden voor de plegtige inwijding van het nieuwe kerkgebouw der remonstr.-geref. gem. te Utrecht, op den 18den van zomerm. 1809. Door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij de wed. J. v. Terveen en Zn. 1809. 8°.

Tekst I Kon. VIII, 27—30.

Een woord van troost en kracht, naar de behoeften dezer dagen, in kerkel. redevoeringen. Door Fr. v. Teutem.... Te Amst., bij Joh. v. d. Hey. 1811. 8°.

Een tiental leerr. over Job. I, 21; XXXVII, 23; Pred. VI, 12; XII, 13; Matth. V, 4 (2); 8; 16; Luc. XI, 27; Hebr. XIII, 14.

Leerrede ter viering van den algem. dank- vast- en bededag, op den 13 Jan. dezes jaars, naar aanleiding van Luc. II, 29, 30. Door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij J. G. v. Terveen. 1814. 8°.

Leerrede ter viering van den dank- en bededag, op den 5 Julij...., naar aanleiding van Psalm XXXIII vs. 20, 21, 22. Door Fr. v. Teutem.... Uitgeg. ten behoeve van het fonds voor de gekwetsten... Te Utr., bij O. J. v. Paddenburg en O. J. v. Dijk. 1815. 8°.

's Menschen bestemming en pligt in christenleer en christentroost, ontwikkeld en op belangrijke onderwerpen toegepast, in kerkel. redevoeringen. Door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij O. J. v. Paddenburg en O. J. v. Dijk. 1817. 8°.

Een tiental leerr. over Gen. I, 27; Pred. XII, 5b; Matth. VII, 13; 14; Joh. XX, 1—18; Rom. XIII, 12; I Cor. XIII, 13; XV, 42—44; Phil. I, 21—24; Hebr. I, 13a.

Leerredenen ter christel. viering van den kinderdoop, plegtige toediening van den doop aan bejaarden, en openbare bevestiging en inzegening van nieuwe leden der kerk. Door Fr. v. Teutem.... Te Utr., bij O. J. v. Paddenburg en O. J. v. Dijk. 1821. 8°.

Met voorr. De zeven leerr. handelen over Pred. XII, 1; Luc. I, 57, 58; 66; Joh. I, 46; IV, 13, 14; VI, 67—69; Hand. XXII, 16.

Redevoering over de vereeniging van het goede en schoone in het gebied der kunst; voor de uitdeeling der eere prijzen van het departement teekenkunde der Maatsch. Felix Meritis. Door Fr. v. Teutem. [1823]. 8°.

In het *Magazijn voor wetensch.-, kunsten en lett., verz. d.* N. G. v. Kampen, waarin ook de *Redevoering over* mr. P. de Groot van C. W. Westerbaan voorkomt (Zie boven bl. 190).

Leerrede bij de viering van het derde eeuwgetijde der Augsburgsche geloofsbelijdenis, over Hand. II, 37. Uitgespr. in de kerk der remonstr.-geref. gem. te Utrecht, op den 27 Junij...., door Fr. v. Teutem. Utr., bij v. Paddenburg en comp. 1830. 8°.

Met kort voorber.

Leerrede over Psalm LX, 14.... Uitgespr. te Utrecht 14 Nov. 1830, na het vertrek op 11 Nov. van het studenten-jagercorps naar Bergen op Zoom. Door Fr. v. Teutem. [1830]. 8°.

Overdruk uit het Mengelwerk van de *Vaderl. letteroef.* Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 196.

Leerrede over Psalm XX, 10. Uitgespr. op den algem. bededag, 14 Aug. 1831, door Fr. v. Teutem.... Uitgeg. ten voordeele der gekwetste vaderlanders. Te Zutphen, bij W. J. Thieme. 1831. 8°.

Met voorber. en naschrift.

Vaderlandsche leerrede over Psalm IV, 7. Uitgespr. door Fr. v. Teutem op den dank- en bededag, 18 Junij 1832, in de kerk der remonstr.-geref. gem. te Utrecht. [1832]. 8°.

Even als het volgende overgedrukt uit het Mengelwerk van de *Vaderl. letteroef.* Zie voor dit en het volgende: *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 83.

Opwekking tot godsdienstige dankbaarheid op den 18 Junij dezes jaars. Uitgespr. door Fr. v. Teutem. [1832]. 8°.

Over Psalm CXVIII, 24.

Het leven van JEZUS door doctor STRAUSS, eene vertelling (sage) der negentiende eeuw. 1837. 8°.

Vertaling van een art. van dr. KEYSERLINGK uit het *Literatur-Blatt, red. v. dr.* W. MENZEL. 1836. N°. 79. Overdruk uit de *Vaderl. letteroef.*

Feestrede ter gedachtenisviering zijner vijftigjarige evangeliebediening, geh. te Utrecht, den 8 Oct. 1843 door FR. V. TEUTEM. Utr., C. v. d. Post Jr. 1843. 8°.

Tekst Psalm LXXI, 17.

ABRAHAM DES AMORIE VAN DER HOEVEN JR.

Geb. 15 Febr. 1821. Pred. te Boskoop 1844, te Utrecht 1845. Gest. 20 Maart 1848.

GLASIUS, a. w. Dl. II, bl. 114—119 1).

De JOANNE CLERICO et PHIL. A LIMBORCH dissertationes duae. Adhibitis epistolis aliisque scriptis ineditis scripsit, atque erudit. virorum epistolis nunc primum editis auxit ABR. D. AM. V. D. HOEVEN, ABR. f.... Amst., ap. Fr. Muller. 1843. 8°.

Vooraf een brief aan DION. BURGER, D. f.

Colholms roos. O-sprook. Amsterdam, P. N. v. Kampen. 1841. 8°.

Herinneringen van mijne academiereis in 1843, door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN JR.... Leeuw., G. T. N. Suringar. 1845. 8°.

Met voorber. In tien brieven.

De godsdienst het wezen van den mensch. Brief aan dr. J. J. VAN OOSTERZEE van ABR. D. AM. V. D. HOEVEN JR.... Leeuw., G. T. N. Suringar. 1848. 8°.

Eerst opgenomen in de *Jaarb. voor wetensch. theol.* Dl. V, st. 3. Na zijn dood door zijn vader afzonderlijk uitgegeven.

Nagelaten leerredenen van ABR. D. AM. V. D. HOEVEN JR. Voorafgegaan door eene levens- en karakterschets des ontslapenen, van de hand zijns vaders. Met portret. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1849. 8°.

De leerr. handelen over I Sam. XX, 3b; Matth. V, 8; Luc. II, 40—52; XVIII, 8b; Hand. XVI, 31; Rom. VIII, 29, 30, 31a; XI, 25, 26a; Eph. V, 14; I Joh. V, 3b; Openb. XIX, 10b. Herdrukt in hetzelfde jaar, en in 1856.

Proza en poëzy. Door ABR. D. AM. V. D. HOEVEN JR. Leeuw., G. T. N. Suringar. 1849. 8°.

Met voorber. van zijn vader, d°. 23 Febr. Vooraf eene »Herinnering aan ABR. D. AM. V. D. HOEVEN JR.," van J. J. VAN OOSTERZEE.

---

1) Ontbreekt de hoogd. vert. zijner *Academiereis* van dr. L. T. MOSELER (L. TROSS).

Geschriften van Abr. d. Am. v. d. Hoeven Jr.... Leeuw., G. T. N. Suringar. 1857. 8°.

In drie dln. D. I bevat: *Academiereis* en *De godsdienst het wezen van den mensch* (2de druk), Dl. II *Nagelaten leerr.* (4de druk), Dl. III *Proza en poësij* (2de druk).

AMESFOORT.

Tideman, a. w. bl. 259—265.

SAM. NAERANUS.

Zie boven bl. 135.

BOMMEL

Tideman, a. w. bl. 271—275.

DAN. JOH. SNECANUS.

Zie boven bl. 170.

ARNHEM.

Tideman, a. w. 275—278.

ENG. AEG. V. ENGELEN.

Zie boven bl. 167.

BUREN EN BEUSICHEM.

TIDEMAN, a. w. bl. 278—281.

ASS. POLLIO.

Zie boven bl. 141.

NIJMEGEN.

TIDEMAN, a. w. bl. 281—286.

ALB. HUTTENUS.

Zie boven bl. 168.

FREDERIKSTAD.

TIDEMAN, a. w. bl. 311—335,

NIC. GREVINCHOVEN.

Zie boven bl. 110 –112.

ISAAC VOSBURG.

Geb. . Pred. te Amesfoort 1694, te Frederikstad 1704. Gest. 1705.

TIDEMAN, a. w. bl. 263, 325, 332, 370.

Overeenstemming der evangelisten... Achter dezelve... drie redevoer... Nevens eenige aanm. over de XVIII eerste verzen van 't I kap. v. JOANNES evang. Door J. LE CLERC. Uit het lat. vert. 't Amst... 1700.
Door VOSB. vert. Zie boven bl. 80.

PIETER LORIÉ.

Geb. . Pred. te Oudewetering 1779, te Brielle 1781, te Waddingsveen 1788, te Frederikstad 1821. Emer. 1832. Gest. 13 Jan. 1839.

TIDEMAN, a. w. bl. 164, 193, 206, 327, 335, 374.

Brief aan J. J. LE SAGE TEN BROEK...., waar in de ongegrondheid en verkeerdheid van zijne beöordeeling des briefs van de remonstr. Broederschap aan de Protestanten, in zijne kerkl. redevoering over de waare christel. verdraagzaamheid, wordt beweezen; de ongerijmdheid en bedenkelijkheid van zijne begrippen wegens dien pligt des christendoms aangetoond, en de rechtmaatigheid van dat gevoelen van algem. christel. verdraagzaamheid, welk de Remonstranten altijd ombelsd en onlangs in hunnen brief aan de Protestanten uitgedrukt hebben, gehandhaafd door P. LORIÉ.... Te Rott., bij C. v. d. Dries, J. Bronkhorst, E. v. Wolfsbergen en J. v. Santen. 1797. 8°.

Gedagt. Waddingsveen, den 22 v. lentem. 1797.

AANHANGSEL.

HUGO GROTIUS.
(HUIG DE GROOT).

Geb. 10 Apr. 1583. Advocaat-fiskaal van den hove van Holland 1599. Pensionaris van Rotterdam 1613. Op Loevestein gevangen gezet 1619. Ontvlugt 1621. Gezant van Zweden bij het Fransche hof 1635. Gest. 28 Aug. 1645.

v. d. Aa, a. w. bl. 452—466 1).

* Cattenburgh, o. l. p. 78—90. — †† Foppens, o. l. T. I, p. 492—495. — ** Sax, o. l. T. IV, p. 100—106. — × Niceron, o. l. T. XIX, p. 315—383, XX, 173, sv. 2).

* †† × **H. Grotii opera omnia theol., in tres tomos divisa. Ante quidem per partes nunc autem conjunctim et accuratius edita.... Amst., ap. heredes Blaeu. 1679. Cum priv. f°.**

Met opdragt van P. de Groot aan kon. Karel II, portret van de Groot (Mierevelt pinx. J. Munckhuysen sculps.), Vita H. Grotii enz. Dl. I bevat de Annot. ad v. test., met indices; Dl. II (vol. 1 et 2) de Annot. in n. test., met indices; Dl. III De veritate religionis christ. — Ordinum Holl. ac Westfr. pietas. — Bona fides S. Lubberti. — Decretum ordin. Holl. et Westfr. pro pace eccles., cum notis. — Oratio habita in senatu Amst. IX cal. Maji. 1616, e belg. in lat. serm. conversa à Theod. Schrevelio. — Defensio decreti ordin. pro pace eccl. — De imperio summarum potestatum circa sacra. — Defensio fidei cathol. de satisfactione Chri. adv. F. Socinum. — Conciliatio dissidentium de re praedestinaria et gratia opinionum. — Disquisitio an pelagiana sint ea dogmata quae nunc sub eo nomine traducuntur. — Philosophorum sententiae de fato et de eo quod in nostra est potestate. — Commentatio ad loca quaedam n. test. quae de Antichristo agunt. — Appendix ad comment. de Antichr. — Dissertatio de coenae administratione ubi pastores non sunt. — An semper communicandum per symbola. — Explicatio trium utilissim. locorum n. test., in quibus agitur de fide et operibus. — Via ad pacem ecclesiast. — Animadversiones in animadv. Andr. Riveti. — Votum pro pace eccles. contra Examen Andr. Riveti. — Rivetiani apologetici discussio. — De summo sacerdotio. — De dogmatis, ritibus et gubern. ecclesiae christ. — De dogmatis quae reipublicae noxia sunt aut dicuntur.

Foppens geeft van deze uitg. onjuist het jaart. 1670 op. Hij spreekt ook van eene lond. uitg.

---

1) Vgl. *De Navorscher* Alg. reg. en Dl. XI, bl. 112.

2) Zie voor het ontbrekende Cattenburgh, Foppens, Niceron, v. d. Aa (waar de juistheid der opgaven echter volstrekt niet te vertrouwen is), F. Mullers *Catal. v. h. magazijn v. godgel. werken* bl. 129, v. N°. 2472, 73, 78, 81, 82, 89* 92, 96, en *Catal. v. holl. godgel. werken* bl. 74, N°. 687 en 695; en verder de aant. onder de titels die hier volgen.

H. Grotii opera omnia theol., in quatuor tomos divisa.... Quid porro huic editioni prae caeteris accesserit, praef. ad lectorem docebit. Basileae, ap. E. et J. R. Thurnisios fr. 1732. f°.

Geheel gelijk aan de vorige uitg. De praef., waarvan de titel spreekt, is die van de erven van J. Blaeu. Hierin ook het portret van de Gr. door F. A. Stercklein naar Mierevelt gegraveerd.

× Hugeiani Grotii.... Pontifex Romanus, Rex Galliarum, Rex Hispaniarum, Albertus cardinalis, Regina Angliae, Ordines Federati. [1599].

Lat. gedichten. Nic. spreekt van eene uitg. in 8o.

Idem. Edid. Henr. van Wyn. 1823. 8°.

Herdruk, wel afgedrukt, doch niet uitgegeven. Vgl. *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 35.

* ΛΙΜΕΝΕΥΡΕΤΙΚΗ, sive portuum investigandorum ratio. Metaphraste
†† H. Grotio.... Ex off. Plantiniana, ap. Christ. Raphelengium,
× acad. Lugd.-Bat. typ. 1599.

Met opdragt »Duci, senatui, populoque Veneto," gedagt. »Delph. kal. Apr." Lat. metaphrasis van een in het nederd. geschr. werk van S. Stevin. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 417. Nic. noemt nog uitg. van 1601 en 1629.

* H. Grotii.... syntagma Arateorum, opus poeticae et astronomiae
†† studiosis utilissimum.... Ex off. Plantiniana, ap. Christ. Raphe-
× lengium, acad. Lugd.-Bat. typ. 1600.

De inhoud op de keerzijde van het titelbl. Met opdragt aan de stat. v. Holl., afbeeldingen der sterrebeelden van de Gein. Zie *Catal. libr. bibl. Thysianae.* p. 27.

× H. Grotii.... mirabilium anni CIƆ.IƆ.C quae Belgas spectant semestre prius, ad illustr. Henricum Fredericum Nassovium, Gulielmi principis Auriaci filium, princ. Mauricii fratrem. Hagaecom., ex off. A. Henrici. 1600.

Lat. gedicht.

* H. Grotii sacra, in quibus Adamus exul tragoedia, aliorumque
†† ejusdem generis carminum cumulus, consecrata Franciae prin-
× cipi. Ex typogr. Alberti Henrici, Hagae Com. 1601.

Hierachter H. Grotii *silva* 1621 (Zie hieronder). Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 27. Nic. noemt ook eene uitg. van 1635. 4°. (Amst.). Fopp. en Nic. geven van den *Adamus exul* afzond. uitg. op van 1601 en 1608. 8°. Vgl. over eene eng. vert. *De Navorscher.* Dl. VIII, bl. 30, 249.

× D. Baudii epicedium dictum.... memoriae J. Arminii. Acc. H. Grotii epicedia in eundem. Lugd. Bat., ap. Andr. Cloucquium. 1609.

Zie ook beneden op D. BAUDIUS.

†† Liber de antiquitate reipublicae batavae. Auct. H. Grotio....
× Lugd. Bat., ex off. Plantiniana Raphelengii. 1610.

Met opdragt aan de stat. v. Holl. van 14 Maart. Vgl. de vertal. hieronder.

* × **H. Grotii, de antiq. reip. bat. liber singularis [1630]. 12°.**

Hier vóór een geill. titelblad, waarop *Respublica Hollandiae et urbes. Lugd. Bat. ex off. Joann. Maire.* 1630. Vgl. ook Pars a. w. bl. 83. Met de opdragt en index. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 5. Cattenb. noemt eene holl. vert. van 1639. 4°, Nic. van 1610. 4°. 's Hage, 1641. 4°. Haarl., (L. B.) 1651. 4°. Amst., en eene fransche van 1648. 12°. Voorts eene uitg. »cum notis aut. et P. Merulae." Amst. 1683. 12°. V. Abc. en Arrenb. noemen eene holl. vert. van 1710. 's Hage. 4°.

H. Grotii silva, ad Franc. Aug. Thuanum, Jac. Aug. f. Lutetiae, ex off. Rob. Stephani. 1621.

Achter H. Grotii *sacra* 1601. Fopp. geeft eene uitg. op van 1611.

Idem. Exc. Lutet. Paris. 1622. 12°.

Achter H. Grotii *trag. sophomp.* 12°. (Zie hieronder).

Idem. Exc. Lutet. Paris. 1634.

Achter H. Grotii *trag. sophomp.* 4°. (Zie hieronder).

* †† × Ordinum Hollandiae ac. Westfr. pietas ab improbissimis multorum calumniis, simulque a nupera S. Lubberti Epistola, quam ad.... archiep. Cantuariensem scripsit, vindicata. Per H. Grotium.... Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1613.

Opgenomen in zijne *Opera omnia.* Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS, en hierboven bl. 113 *Responsio ad* J. Bogermanni *annotationes.* Nic. geeft nog eene uitg. op van Leeuw. 1614. 4°. Vgl. de vertal. hieronder.

Idem. Lugd. Bat.... 1613.

Andere druk, aan de roode letters op den titel te herkennen.

× Decretum.... ordinum Holl. et Westfr. pro pace ecclesiarum, munitum s. script. auctoritate, et conciliorum..., patrum, confessionum... et.... doctorum testimomijs. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1614. Cum priv.

Opgenomen in de *Opera omnia.* Zie ook *Afd.* 2 bl. 14. Vgl. Pars a. w. bl. 83. Vgl. de vertal. hieronder.

†† × H. Grotii de jure belli ac pacis libri tres, in quibus jus naturae et gentium, item juris publici praecepta explicantur. Edit. secunda emendatior et multis locis auctior. Amst., ap. G. Blaeuw. 1631. Cum priv. f°.

Fopp. onjuist 1632. Met de opdragt aan Lodewijk XIII van 1625, en index. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 253. Fopp. noemt als 1ste uitg. Parijs 1613. 4°. (onjuist) en nog eene uitg. van 1642. 8°. De eerste uitg., door Cattenb. en Nic. genoemd, verscheen 1625 te Parijs.

Idem. Edit. novissima cum annotatis auctoris ex postrema ejus ante obitum cura. Access. annotata in epist. Pauli ad Philemonem, dissert. de mari libero, et libellus singul. de aequitate, indulgentia facilitate, quem Nicol. Blancardus belga leidensis e cod. autoris descripsit et vulgavit. Nec non J. Fr. Gronovii, v. c. notae in

totum opus de jure belli ac pacis. Hagae Com., ap. Arn. Leers. 1680. 8°.

Met titelprent, portret en index. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad. Amst.* bl. 970.

Idem. Amst., sumpt. Janss.-Waesbergiorum. 1689. 8°.

Geheel gelijk aan het vorige. Met privil. van 1678. De *Dissert. de mari lib.* met nieuwe pagin. Er bestaat ook eene uitg. „cum comm. G. v. D. MEULEN." Amst. 1696—1703. 3 vol.

NIC. geeft nog de volgende uitg. op. Francf. 1626. 8°, Amst. (J. Janson), 1631. 8°, en (G. Blaeu) 1632. 8°, alsmede uitg. met aant. van J. CHR. BECMAN Franc. 1691. 4°, van J. TESMAR Franc. 1696. f°, J. BARBEYRAC. 1720. 8°.

Idem. Cum annot. auctoris, nec noc. J. F. GRONOVII notis et J. BARBEYRACII animadvers.; commentariis insuper locupletissimis HENR. L. B. DE COCCEII, s. reg. maj. Borussicae quondam a consiliis secretioribus, sub tit. GROTII illustrati antea editis, nunc ad calcem cujusque cap. adjectis; insertis quoque observat. SAM. L. B. DE COCCEII, HENRICI f., regni Boruss. cancellarii, ministri status intimi.... Adduntur... GROTII dissert. de mari libero, ac libellus.... de aequit., indulg. et facilitate.... Lausannae, sumpt. M. Mich. Bousquet. 1751.

In vijf dln. Met opdragt van den uitgever „Praenumeratoribus Italis," slecht portret van DE GROOT en index. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 253.

Idem. Cum adnotat. selectis J. FR. GRONOVII et auctioribus J. BARBEYRACII. Accedit H. GROTII dissert. de mari lib., et libellus sing. de aeq., indulg. et facil. Edid. atque praefatus est MEIN. TYDEMAN.... Traj. ad Rh., ex off. Joann. a Schoonhoven. 1773. 8°.

Met titelprent, portret van DE GR. (W. D. BROEN sc.), opdragt van TYDEMAN aan WILLEM V, benevens de praef. van BARBEYRAC van 1735. Aan het einde registers. In twee dln, met doorl. pagin.

†† × Defensio fidei catholicae de satisfactione CHRISTI, adversus F. SOCINUM Senensem. Scripta ab H. GROTIO. Lugd. Bat., exc. J. PATIUS. 1617.

Met voorr. van G. J. VOSSIUS (VIII kal. Sept. 1617). Opgenomen in de *Opera omnia.* J. CRELLIUS, ED. STILLINGFLEET en andere hebben dit geschrift weêrlegd. VOSSIUS verdedigde het tegen RAVENSPERG. Vgl. hieronder *Verdediging v. h. alg. geloof* enz.

Idem. Secunda editio. Lugd. Bat.... 1617.

× *Idem.* Salm., ap. R. Peau. 1675. 12°.

NIC. geeft nog eene londensche uitg. op van 1661. 12o.

Jurisconsulti summi, H. GROTII, liber insignus: Defensio fidei cath. de satisfactione CHRi. inscriptus. Praemissa auct. vita,.... in paragraphos.... distinctum.... Ad illustrationem jubilaei evangelici sec. luci publicae reddidit, eidemque elenchum antidippelianum.... cum

oratione ejusdem argumenti seculari subjunxit d. JOACH. LANGE, s. theol. prof. ord. et h. t. acad. Frid.... pro-rector. Lips., ap. G. B. Fromman. 1730.

* H. GROTII poemata collecta et magnam partem nunc primum
× edita a fratre GUIL. GROTIO. Lugd. Bat., ap. Andr. Clouquium. 1617. 8°.

CATTENB. onjuist. 1616. Met opdragt van W. DE GROOT aan CORN. VAN DER MYLEN, gedagt. »cal. Sept. 1616," en een brief van H. DE GR. aan W. DE GR., get. »Roter. 15 Dec. 1615." Inhoud: Silvarum libri III. — Elegiarum liber unus. — Farraginis libri III. — Epigrammatum libri II. — Pars institutionum JUSTINIANI carmine reddita. — Tragoedia CHRISTUS patiens. — Alia quaedam cum amicorum elogiis.

H. GROTII poemata, per G. GROTIUM denuo edita, aucta et emendata. Lugd. Bat., ap. Hier. de Vogel. 1639. 12°.

Met portret van DE GR. op het geïll. titelblad en index. NIC. geeft nog de volgende uitg. op: L. B. 1620 en 1637. 8°, Amst. 1639. 12°, L. B. 1644 en 1646. 12°. Lond. 1650. 8°, Amst. 1670. 12°, Bovendien eene holl. vert. Amst. 1651. 8°.

* H. GROTII poemata omnia. Edit. quarta. Lugd. Bat., ap. H. de Vogel. 1645. 12°.

Met portret van DE GR. op het titelblad in medaillon en index.

Idem. Edit. quinta. Amst., ap. J. Ravesteynium. 1670. 12°.

* Apologeticus eorum qui Hollandiae Westfrisiaeque et vicinis qui-
× busdam nationibus ex legibus praefuerunt ante mutationem quae evenit a°. CIƆIƆCXVIII. Scriptus ab H. GROTIO j. c.... Cum refutatione eorum quae adversus ipsum atque alios acta ac judicata sunt. Heidelb., prostant in off. Bryana. 1629. 8°.

Opgedragen: »Holl. Westfr. vicinarumque nationum rectoribus superioris atque inferioris gradus, populoque omni." In twintig cap. verdeeld, waarvan de inhoud vooraf wordt opgegeven. FOPP. en NIC. geven de 1ste uitgave op van Parijs 1622. 8°. Voorts noemt de laatste nog uitg. van Parijs 1631 en 1665. 12o. Vgl. hieronder de nederd. vert. *Verantw. v. d. wett. reg. v. Holl.*

×
* *Idem.* Parisiis. 1640. 12°.

CATTENB. noemt ook eene parijsche uitg. van 1629 en eene nederd. vert. van hetzelfde jaar.

* Dicta poetarum quae apud Jo. STOBAEUM exstant, emendata et
†† latino carmine reddita ab H. GROTIO. Access. PLUTARCHI et
× BASILII MAGNI de usu Graecorum poetarum libelli. Paris., ap. Nicol. Buon. 1623. Cum priv. regis.

NIC. onjuist 1622. Met opdragt (gedat. postridie kal. Maji. Lutetiae) »NICOLAO BRULARTO SILLERIACO, Galliae cancellario." Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 27.

* Excerpta ex tragoediis et comoediis graecis, tum quae exstant,
× tum quae perierunt, emendata et lat. versibus reddita ab H. GRO-

TIO. Cum notis et indice auctorum ac rerum. Paris., ap. Nicol. Buon. 1626. Cum priv. regis.

Met voorr. geschr. Lutetiae. pridie. cal. Juniis. Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 27.

× H. GROTIUS de veritate religionis christianae. Edit. tertia, prioribus auctior et emendatior. Lugd. Bat., ex off. J. Maire. 1633. 12°.

De 1ste uitg. verscheen volgens NIC. in 1627, de 2de 1829. DE GROOT had dit werk eerst in het nederd. gesteld. Opgenomen in zijne *Opera omnia*.

Idem. Ad virum ampl. HIERON. BIGNONIUM.... Edit. novissima, in qua ejusdem annotat. suis quaeque paragraphis ad faciliorem usum subjectae sunt. Paris. 1650. f°.

Met korte opdragt aan H. BIGNONIUS, get. »Lutetiae 27 Aug. 1639." Er bestaat ook eene uitg. van 1662. 12°, »Amst. ex off. Elseviriana." FOPP. noemt eene uitg. van Oxford. »e theatro Scheldoniano 1675." 12°. NIC. noemt nog de volg. uitg. L. B. 1637. 12°, Oxon. 1639. 12°, Paris. 1640. 12°. L. B. 1640. 12°, Leips. 1709. 8°.

Idem. Amst., ex off. Elseviriana. 1680. 12°.

Titel en inhoud geheel gelijk aan de vorige uitg.

Idem. Edit. noviss., in qua ejusdem annot. ipsius textus verbis subjectae sunt. Amst., ap. H. Wetstenium. 1684. 8°.

†† × *Idem.* Edit. accuratior, quam recensuit.... J. CLERICUS.... Amst.... 1709. 8°.

Zie boven bl. 75. CATTENB. maakt hier slechts in het voorbijgaan van CLER. uitg. gewag. Hij spreekt ook nog van eene uitg. „addito septimo libro adversus pontificios, conscripto à rev. SIM. PATRICK, episc. Eliensi." Vgl. hieronder de holl. vert. van 1686.

Idem. Edit. noviss., cum notulis J. CLERICI. Accesserunt ejusdem De eligenda inter Christianos dissentientes sententia, et Contra indifferentiam religionum. Libri duo. Hag. com., ap. Is. van der Kloot. 1729. 8°.

Met opdragt van CL., d°. 1 Maart 1724, »veritatis et virtutis amantibus." Vgl. de aant. hierboven bl. 75. NIC. noemt de uitg. van 1717 en 1724. 8°.

Idem. Hag.-com., ap. Anth. v. Dole. 1734. 8°.

Gelijk aan de vorige.

× H. GROTIUS de verit. relig. christ., CONRINGII, HENICHII, CYPRIANI, LIMBORCHII, CLERICI, STOLLII, HEUMANNI notis ac animadv. illustratus opera ac studio Jo. CHRISTOPH. KOECHERI, philos. in acad. Jenensi magistri, qui et ipse cogitationes suas hinc inde adspersit. Jenae, ap. Ernst Cl. Bailliar. 1727. 8°.

Met indices.

Idem. Edit secunda auctior. Halae Magdeb., imp. Orphanotrophei. 1740. 8°.

Idem. Edit. novam curavit et selecta annotatione instruxit Jo. THEOD. BERGMAN.... Vol I. Lugd. Bat., ap. C. G. Menzel et J. C. Cyfveer. 1831. 8°.

Met belangrijke praef. en indices. Het 2dl. is nooit verschenen.

* H. GROTII tragoedia Sophompaneas. Access. tragoedia ejusdem Chris-
× tus patiens, et sacri argumenti alia, ex edit. ai CIƆIƆCXVII recusa emendatiora. Amst., ap G. Blaeu. 1635.

Met opdragt. aan G. VOSSIUS, gedat. »Francof. idibus Jul. 1634." Hierin de Silvae sacrae. In denzelfden band. H. GROTII *Silva* 1634. (Zie boven bl. 251), Zie *Catal. libr. bibl. Thysianae*. p. 27. NIC. geeft van den *Christus patiens* de volgende uitg. op L. B. 1608. 8°, Monachii 1626. 12°, Lips. 1666. 12°, Wittenb. 1671. 12°, Lond. 1713. 8°, Tub. 1714. 12°, 1715. 12°, Voorts eene nederd. vert. Amst. 1635. 8°, eene engelsche vert. door G. SANDYS, Lond. 1640. 8°.

Idem. Edit. nova, ab ipso aut.... emendata.... Amst. ap G. Blaeu. 1635. 12°.

Achteraan, onder afzond. titel en met nieuwe pagin. H. GROTII *silva* 1622. 12°. (Zie boven bl. 251). Zie nog een edit. van 1635. 12o. (Amst. J. Janssonius) *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 268.

× Dissertatio de coenae administratione ubi pastores non sunt. Item an semper communicandum per symbola. Amst., ap. J. Columnam. 1638.

Met bibliografische aant. in handschr. op den titel. Volgens CATTENB. en NIC. in 1685 te Londen herdrukt, met de weêrlegging van PETAVIUS en DODWEL op het 1ste en van J. CLOPPENBURG op het 2de stuk. Opgenomen in de *Opera omnia*.

Idem. Secunda edit. correctior. A°. 1639. 8°.

Idem. A°. 1646. 8°.

× Commentatio ad loca quaedam n. testi. quae de Antichristo agunt, aut agere putantur, expendenda eruditis. Amst., ap. J. et C. Blaeu. 1640. 8°.

Handelende over II Thess. II; I Joh. II, 18, vv; IV; Openb. XIII, XVII. Opgenomen in de *Opera omnia*. S. MARESIUS gaf hiertegen zijn boek *De Antichristo* in het licht. P. DU MOULIN schreef hiertegen, onder den naam van HIPP. FRONTON CARACOTTA, *Strigil.* Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 en 2.

Idem. Amst.... 1641. 8°.

× H. GROTII appendix ad interpretat. locorum n. testi. quae de Antichristo agunt.... In qua via sternitur ad Christianorum concordiam. Amst., ap. J. et C. Blaeu. 1641. 8°.

Opgenomen in de *Opera omnia*. Hiertegen schreef MARESIUS zijn *Concordia discors* en J. LAURENTIUS zijn H. GROTIUS *papisans*. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

†† H. GROTII in consultationem G. CASSANDRI annotata. Cum ne-
× cessariis animadvers. ANDR. RIVETI. Accessit tractatus de christianae pacificationis et ecclesiae reformandae vera ratione, ab eximio quodam theologo ante annos LXXX editus. Lugd. Bat., ex off. Elseviriana. 1642. 8°.

Met opdragt van RIVET aan de curat. en burgem. van Leiden, gedagt. »Hag.-Com. kal. Apr.," voorr. en indices. Vgl. voor dit en de drie volgende stukken *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op ADR. RIVET. Het laatste tractaat, naar ik meen van G. CASSANDER, is onder afzond. titel en met nieuwe pagin.

†† H. Grotii animadversiones in animadv. Andr. Riveti. Lut.
× Paris. 1642. 8°.

Opgenomen in de *Opera omnia*. Hiertegen schreef Rivet zijn *Examen*.

†† H. Grotii votum pro pace ecclesiastica, contra Examen Andr.
× Riveti et alios irreconciliabiles. 1642. 8°.

Opgenomen in de *Opera omnia*. Rivet schreef hiertegen Andr. Riveti *Apologeticus contra* H. Grotii Votum L. B. 1643.

* Rivetiani apologetici, pro schismate contra votum pacis facti discussio. Iren., ap. Hesychium Candidum. 1645. 8°.

Opgenomen in de *Opera omnia*. Rivet schreef hiertegen *Grotianae discussionis διαλύσις* Rot. 1646. Vgl. hieronder. Grotius *testament*.

†† H. Grotii et aliorum dissertationes de studiis instituendis. Amst.,
× ap. L. Elzevirium. 1645. 12°.

Hierin: »Epistola H. Grotii ad Benjam. Maurerium, legatum regis Galliae," gedagt. Roter. 12 Maji 1615. Het geheele boek bevat 24 dissert., waaronder ook twee van C. Barlaeus: „Methodus studiorum, praescripta ducibus Megapolensibus, ad eorum ephorum" (Amst. d°. 1 Febr. 1641) en »Methodus morum, praescripta ducibus Lunaeburgensibus. ad eorum ephorum et studiorum informatorem" (Amst. Apr. 1641). Zie *Catal. libr. bibl. Thysianae*, p. 27 en *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 185. Nic. noemt eene 1ste uitg. L. B. 1637. 12°.

* H. Grotii, v. c. de imperio summarum potestatum circa sacra.
× Commentarius postumus. Lut. Paris 1647. 8°.

Nic. onjuist 1648. Vooraf de summaria, achteraan een index rerum et verborum. Opgenomen in de *Opera omnia*.

* *Idem*. Edit. tertia, in qua sublatis plurimis priorum mendis, ca-
†† pita in paragraphos ad mentem autoris distincta sunt. Prae-
× terea scolia accesserunt cl. Dav. Blondelli, cum ejusdem tractatu De jure plebis in regimine ecclesiastico. Hag.-com., sumpt. Adr. Vlacq. 1652. 8°.

Het tractaat van Blondel met nieuwe pagin. Cattenb. en Nic. noemen ook nog eene haagsche uitg. van 1661. 8°. Er bestaat nog eene uitg. van 1690. (Frankf.) in 4°.

× Philosophorum sententiae de fato et de eo quod in nostra est potestate, collectae partim et de graeco versae per H. Grotium. Amst., ap. Lud. Elzevirium. 1648. 12°.

Door Maria v. Reigersberg opgedragen aan den kardinaal Mazarin. Volgens Cattenb. verscheen hiervan in 1624 te Parijs eene 1ste uitg. Opgenomen in de *Opera omnia*. Ook in het eng. vertaald.

* H. Grotii epistolae ad Gallos. Secunda editio, priore auctior et
†† emendatior. Lugd. Bat., ex off. Elseviriorum. 1650. 12°.

Met opdragt van B. en A. Elsevier, gedagt. »kal. Martiis 1648" aan Petr. en Jac. Puteanus en een »Catalogus eorum quibus hae epist. scriptae sunt." De 1ste uitg. bij Elsevier zag, naar het schijnt, in ditzelfde jaar het licht. Nic. noemt nog de volgende uitg. L. B. 1607. 24°, 1648. 12°, Amst. 1650. 12°, L. B. 1651. 12°. Voorts: »cum Salmasii et Sarravii epist. ad Grotium, per Joach. Gesenium. Lips. 1674 en 1684. 12°, L. B. 1691. 12°.

*
** H. Grotii annales et historiae de rebus belgicis. Amst., ex
× typ. J. Blaeu. 1657. Cum priv. f°.

Met opdragt van zijne zonen Corn. en Piet. de Groot aan de stat. v. Holl., portret van H. de Gr. (MirevelD pinx. Delff sc.) en index. „Liber hic" — zegt Cattenb. — „in belg. serm. est translatus eleganti stylo a viro erud. Goris (Amst. 1681 f°.); item in gall., sed judice A. Wicquefortio (in libr. de funct. legati p. 442) ab homine qui nec lat. nec gall. linguam probe callebat." Nic. noemt eene fransche uitg. van l'Heritier. Amst. 1662 f°. en Parijs 1662 f°.

* *Idem.* Amst.... 1658. 8°. Cum priv.

Met portret en „Ad eosdem patriae patres Corn. et Petr. Grotii scazon." Vgl. ook Pars a. w. p. 82, 285, v. en S. de Wind *Bibl. d. nederl. geschiedsch.* bl. 401, v.

*
× *Idem.* Amst.... 1658. 12°. Cum priv.

Met portret enz.

*× H. Grotii.... epistolae quotquot reperiri potuerunt; in quibus
†† praeter hactenus editas, plurimae theologici, jurid., philol., hist., et polit. argumenti occurrunt. Amst., ex typogr. P. et J. Blaeu, et prostant ap. Wolfgang, Waasberge, Boom, à Someren & Goethals. 1687. f°.

Met een opdragt zijner kleinzonen Hugo en Jan de Gr. aan Karel XI, voorr. en cat. epist. Onder anderen waren vroeger afzond. verschenen: H. Grotii *et* M. Berneggeri, *epist. mutuae. Argent.* 1667. 8°. *Epist. ad.* Isr. Jaskium. *Dant.* 1670. 12°, *Amst.* 1705. 12°. *Epist. consolatoria ad* B. A. Maurerium. *Kil.* 1674. 4°. M. Ruari, H. Grotii *et aliorum ad* Ruarum *epist. selectarum centuria. Amst.* 1677. 8°. *Cent. sec. Amst.* 1681. 8°. „Magnam quoque copiam epist. Grotii" — zegt Cattenb. — „dicitur servare Car. O. Rechenbergius lips. cl. Ad. Rechenbergii fil." Vgl. hierbij ook het werk van C, G. E. Vaillant *Interpr. loc. quorundam juris in* H. Grotii *epist. Amst.* 1834. 8°. (*Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 186. No. 18).

× Menandri et Philemonis reliquiae...., cum notis H. Grotii et J. Clerici.... Amst.... 1709. 8°.

Zie boven bl. 75.

H. Grotii de veteri jure germanico et suevico commentariolum. Marb., ex off. Mülleriana. 1746.

Uit de prolegomena ad *Hist. Gothorum, Vandalorum et Longobardorum. Amst.* 1655. 8°. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v nederl. letterk.* Dl. II; bl. 356.

H. Grotii annotationes in v. test., emendatius edidit et brevibus complurium locorum dilucidationibus auxit Georg. Joann. Lud. Vogel. Halae, ap. J. J. Curt. 1775—1776.

In drie dln. Dl. I met voorr. van Vogel. Dl. II: „post mortem Vogelii continuavit Joh. Christ. Doederlein." Een 4de stuk behelst Grotii *annot. in v. t. auctarium* van Doederlein, doch enkel: *tom I, qui continet observ. in libr. poeticos.* Hal. 1779.

Van de *Annot in v. test.* noemt Nic. de volg. uitg. Paris 1644 f°. (3 vol). Venet. 1663. f°.; en van de *Annot. in n. test.* een uitg. v. Parijs 1644. f°. Deze *Annot.* zijn ook opgenomen in *Critici sacri sive*

doct. vir. in ss Biblia annot et tract. Lond. 1660, *Amst.* 1698 (Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 54 N°. 8 en 9).

Anthologia graeca cum vers. lat. H. GROTII. Edita ab HIER. DE BOSCH. Ultr., e typogr. B. Wild & J. Altheer. 1795—1798.

In drie dln., waarbij gevoegd is een 4de: H. DE BOSCH *observ. et notae in Anth. Graec., quibus accedunt cl.* SALMASII *notae ined. Ultr.* 1810, en een 5de: H. DE BOSCH *observ.... in Anth. gr. volumen alterum, quod et indices continet. Opus* BOSCHII *morte interruptum* D. J. v. LENNEP *absolvit. Ultr.* 1822. Dl. I met portret van H. DE GROOT op het titelbl., ged. van H. DE BOSCH »H. GROTII genio" en de prolegomena van DE GROOT. Dl. II met opdragt van DE B. aan CHR. GOTTL. HEYNE. Dl. III met opdragt aan C. v. LENNEP aan D. HOOFT.

H. GROTII.... parallelon rerumpublicarum liber tertius, de moribus ingenioque populorum Atheniensium, Romanorum, Batavorum. Vergelijking der gemeenebesten door H. DE GROOT, *enz.* Uit een echt handschr. uitgeg., in 't nederd. vert. en met aanm. opgehelderd door mr. JOH. MEERMAN. Te Haarl., bij A. Loosjes. 1801—1802. 8°.

In drie dln., met uitvoerige voorr.

H. GROTII epistolae ineditae, quae ad Oxenstiernas patrem et filium, aliosque Sueciae consiliarios e Gallia missae, ac sub auspiciis.... JAC. LINDBLOM, primum eccl. Lincöpiensis antist., jam archiepisc. Upsaliensis, ex authent. exemplari, quod in bibl. Lincöp. servatur, descriptae, nunc prodeunt ex musaeo Meermanniano. Harl., typ. A. Loosjes. 1806. 8°.

Bevattende 94 brieven. Drie brieven van DE GR. uit Hamburg geschreven aan HENR. A FRIESEN (23 Febr. 1633) en AXEL. OXENSTIERNA (16 Febr. 1633 en 20 Jan. 1634) komen nog voor in een program van F. C. KRAFT, Hamb. 1842.

H. GROTII epistolae sex ineditae, edente ADR. STOLKER. Lugd. Bat., typ. D. du Mortier et f. 1809. 8°.

Twee brieven van 1620 aan zijn broeder W. DE GROOT, één aan ALIGRIUS (1624), één aan G. J. VOSSIUS (1639), één aan CHR. CASSIUS (1639), en één aan J. A. CORVINUS (1640), Zie ook hierboven bl. 213.

H. GROTII ad JOH. OXENSTIERNAM et JOH. ADL. SALVIUM, et JOH. OXENSTIERNAE ad CERISANTEM epist. ineditae. Ex cod. m. s. bibl. hanoveranae regiae nunc primum edendas curavit Instituti regii belg. classis tertia. Harl., ex off. viduae A. Loosjes. 1829. 8°.

Vooraan de series der 27 brieven van H. DE GROOT en 9 br. van OXENSTIERNA. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 63.

Tractaet van de oudtheydt van de bat. nu hollandsche republique, beschr. int lat. door H. DE GROOT, *enz.* 1610. (N°. 864).

Vertal. van JAN DE GR, nagezien door zijn zoon H. DE GR. Vgl. hierboven *Liber de antiq. reip. bat.*

Hetzelfde. Den derden druck. t' Haerl., gedr. by Th. Fonteyn. 1651.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 223. Vgl. ook PARS, a. w. bl. 83.

× Der heeren stat. van Holl. ende West-Vr. godts-diensticheyt, tegen.... den brief.... by S. Lubberti geschr. aen den.... aertsbiss. v. Cantelberch, verdedicht door H. de Groot, *enz.* 1613. (N°. 1080).

Vert. van *Ord. Holl. ac Westfr. pietas*, hierbovan bl. 251 en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS. — Nic. geeft ook eene fransche vertal. op, Leide 1613. 4°.

Copie van den brief des conings van Gr. Brit... aen de... stat. gen... nopende het different tusschen de Remonstr. ende Contra-Rem., *enz.* 1613. (N°. 1077).

Vgl. de aant. in de *Bibl. v. pamfl.* en *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op JACOBUS I.

Hetzelfde. Andere vertaling. [1613]. (N°. 1078).

Met de originele fransche brief.

× Vrye zeevaert ofte bewys van 't recht dat den Hollanders toecompt over de Indische coophandel. Overghestelt uyt het lat. in onse neder-d. sprake tot vorderinghe des vaderlants. Tot Leyden, by Jan Huybertsz. 1614. Met priv. 8°.

Met opdragt aan de stat. gen. van den uitgever. Na een »Aenspraeck tot den princen ende vrije volkeren des christen-rijcx" volgt een „inhout der (XIII) capitt." Van het oorspronkelijk verscheen de 1ste uitg. 1609. 4°. J. Seldenus schreef hiertegen *Tractatum de mari clauso. Lond.* 1639. f°.

× *Hetzelfde.* Nu uyt den lat. op een nieuw vert. door A. Ickerman. Ghedr. te Haerl., by Adr. Roman. 1641.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad. Amst.* bl. 253. Nic. noemt nog de holl. vert., die gevoegd is achter de holl. vert. van Grotius' boek *De jure belli ac pacis.* Amst. 1681. f°.

Resolutie van de.... stat. van Holl. ende West-Vr. tot den vrede der kercken, *enz.* 1614. (N°. 1107).

Vgl. het *Decretum* hierboven bl. 251. Zie ook voor deze en andere uitg. *Afd.* 2, bl. 14.

Hetzelfde. Tot Rott., gedr. by J. Naeranus. 1646.

Goede trouwe S. Lubberti, aenghewesen uyt t' boeck.... Antwoort op de godsdiensticheyt H. Grotii, *enz.* 1614. (N°. 1111).

De woorden van Lubb. en het »Antwoort" zijn nevens elkander gedrukt. Nic. geeft de lat. uitg. op, die ook in 1614 te Leiden verscheen, en voorkomt in de *Opera omnia.* Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

× Verhael van.... Adrian van Mathenes...., Hugo Muys van Holy...., Gerrit Jansz van der Eyck...., H. de Groot.... ende Willem Pietersz. Hases...., by de.... stat. v. Holl.... in hare vergad. geh. in Aprili sesthien-hond. sesthien gedeputeert, om de... burgem.... der stadt Amst. te onderrichten van de.... intentie v. h. mog. ed. tot conservatie van de.... christ. geref. religie, ende van de goede.... redenen die haer mog. ed. hebben gehadt om te nemen de resolutien in de kerck. saken daer inne verhaelt, eensamentlick de.... notelicheyt derselver, *enz.* 1616. (N°. 1189).

Met ordonn. der gecomm. raden van 29 Junij tegen het nadrukken. Hierin de bekende oratie van H. DE GROOT, die, in 't lat. vert., is opgenomen in de *Opera omnia.*

Hetzelfde. Herdruk. 1622. (N°. 1949).

Zonder de ordonnantie.

Oratie van.... H. DE GROOT... in de vergad. der 36 raden der stadt Amst., *enz.* 1622. (N°. 1950).

Andere herdruk van het vorige.

H. GROTII oratie... gedaen voor... burgherm. ende raden d. stadt Amst., over 't houden van een syn., ende 't verdragen over kerck. geschillen. Bequaem in desen tijdt gelesen te worden. Gedr. 1646.

Verklaringhe voor de.... magistraten.... der stadt Haerlem, door haren ghedep.... in de vergad. der.... stat. v. Holl., *enz.* 1618. (N°. 1404).

Zie ook *Afd.* 2, bl. 19.

Hetzelfde. De derde editie. 1618. (N°. 1405).

* Tsamensprake over den doop, tusschen H. DE GROOT ende sijn dochter CORNELIA DE GROOT, *enz.* 1619. (N°. 1687).

Door CATTENB. genoemd, zonder opgave van uitg.

Hetzelfde. Eerst ghedr. in 's Gravenh.... ende nu tot Amst., *enz.* 1619. (N°. 1688).

Hetzelfde. Ghedr. na de copye, *enz.* 1619. (N°. 1689).

Aan de keerzijde van het titelblad een Klink-dicht op DE GR. van J. P. VAN DER WOUDEN.

Belydenis des gelooffs van... H. DE GROOT, voorgestelt in een t'samen-spraake over den doop tusschen sijn edelheyt ende sijn doghter..., over-een-koomende met Godes h. woordt, met de belijd. des geloofs der geref. kercke, vast gestelt in de nat. syn. geh. binnen Dordr. in.... 1618 ende 1619, ende met de christ. geref. catech. t' Amst., voor Joh. v. Ravesteyn. 1658. 8°.

Uitgegeven volgens art. 55 der dordsche syn. Met uitvoerige opdragt aan de remonstr. gem. in Brielle, en de bewijsplaatsen onder elk antwoord. Vgl. hierboven bl. 173 *Noodige vrymoedigheyt.*

H. DE GROOTS stichtelijcke t' samen-sprake over den doop.... Mitsg. geestelijck gedicht op den kruys-dag. Tot Delft, gedr. by Corn. Blommesteyn. 1679.

Christelyke samenspraak over den h. doop, met de schrift.-plaatsen daer toe dienende; mitsg. het Rijm-werk op den goeden vrydagh, etc. Door mr. H. DE GROOT zalr gesteld. In 's Gravenh., by J. Tongerloo. [1683]. 8°.

Na dit titelblad in randwerk volgt een 2de: *Onderwysinge van alle christ. ouders aen hare kinderen over den h. doop, met noch een geestelyk gedigt op den kruys-dagh....* CHRI. *Door mr.* H. DE GROOT. *Mitsg. eenige brieven van* J. G. VOSSIUS, *en sijn laetste afscheyts-reden geh. met* JOH. QUISTORPIUS...., *prof. in de theol.. . in Rostock. In 's Gravenh., by J. Tongerloo.* Eindelijk ook nog een 3de titelblad: *Onderw..... over den h.*

doop; met nogh een geest. gedigt.... Door mr. H. DE GR., *en sijn laetste afscheyts-reden.... In 's Gravenh.....* 1683. De brieven van VOSSIUS (6 Junij en 23 Aug. 1619), handelende over de *Onderwysinge* waarop ze onmiddelijk volgen, zijn gerigt aan MARIA V. REYGERSBERGH.

Zamenspraak over den h. doop, in korte vragen en antwoorden. [1810]. 8°.

Zonder afzond. titelblad. Aan het einde: »Uit H. DE GROOT veranderd door JAC. HINLÓPEN. Herdrukt te Leiden 1810." Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 235.

*Wtlegginghe van het ghebedt.... JESU CHRi., ghen. het Vader-ons, ghemaeckt door mr. H. DE GROOT, *enz.* 1619. (N°. 1693).

Gedicht 5 Junij 1619. Door CATTENB. genoemd, zonder opgave van uitg.

Hetzelfde. Eerst tot Delf, *enz.* 1619. (N°. 1694).

Hetzelfde. In 's Graven-h., voor Anth. Jansz. Tongerloo. 1640. 12°.

Hierbij ook de *Aendachtige betrachtinge des lydens* CHRI, *ghestelt by gelegentheydt van den goeden vrydagh.* Achter UYTENBOGAERTS *Meditatie van 't Vader onse.* (Zie boven bl. 94).

Christelycke betrachtinghe des lijdens CHRISTI, op den goeden vrydagh. Door M. H. D. G(ROOT), *enz.* 1619. (N°. 1695).

NIC. geeft op: Poema de baptismate et eucharistia. L. B. 1642. 8°.

Hetzelfde. Andere druk. 1619. (N°. 1696).

Hetzelfde. t' Amst., by Broer Jansz. 1627.

Er bestaat ook eene uitg. van 1629 bij P. Jz. Paets. 8°, met houtsneden van C. v. SICHEM.

Aendachtighe betracht. des lydens CHRi., ghestelt by gheleghentheyt van den goeden vrydach, door H. DE GROOT. In 's Gravenh., by Anth. J. Tongherlo. 1631.

Christelicke gesanghen, ghetrocken uyt het o. en n. test. Door mr. H. DE GROOT, *enz.* 1621. (N°. 1892).

Hierin o. a. De thien gheboden, De gheboden o. H. J. beschr. Matth. V—VII, De uyterste wille van J. Chr. beschr. Joh. XVII, enz.

Latijnsche aen-spraeck van mr. H. DE GROOT aen de kist in de welcke sijne e. uyt de gevanckenisse is ghedraghen den 27 Mart. 1621. In neder-l. rijm nae-ghebootst, *enz.* 1621. (N°. 1881).

Stuytinghe van een.... loghen...., tot nadeel van... H. DE GROOT, door een simpel verhael van de naeckte waerheydt, by sijne e. ghestelt, ende in 't lat. en fransch uytghegheven. Nu verduytscht, *enz.* 1621. (N°. 1882).

× Bewys van den waren godsdienst, in ses boecken gestelt bij H. DE GROOT, *enz.* 1622. (N°. 1942).

Gedicht, met voorr. van ROSAEUS. NIC. geeft eene hoogd. vertal. op van M. OPITIUS. 1631. 4°. Ook wordt gewag gemaakt van eene eng. vert. in *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 299.

Hetzelfde. 1622.

Zonder de voorr.

Hetzelfde. Een tweede druk. 1622. (N°. 1943).

Insgelijks zonder de voorr. Ook in 1648 herdrukt in 8°. (Amst. bij de Wed. Rieuw. Dircksz. v. Baardt), met de *Uyt-legginge op 't Gebedt o. H.*, de *'t Samensprake over den doop*, enz.

× *Hetzelfde.* Mitsg. zyne andere stichtel. gedichten en gesangen. Met eenige korte aant. en aanwysingen van schriftuurpl., verklaart en verm. Den derden druk. In 's Gravenh., by J. Tongerloo. [1683]. 8°.

Met voorr. van G. Brandt, gedagt. in Amst. 1 Jun. 1683. Zie boven bl. 176.

Hetzelfde. Mitsg... sticht. gedichten... Verm. met het leven des schryvers. De vyfde druk. T' Amst., by Ev. Visscher. 1728. 8°.

Met de voorr. v. G. Brandt en register, alsmede een portret van de Gr. (M. Mierevelt pinx). Het leven is uit het lat. vert. door David van Hoogstraten.

H. de Groot's bewijs van de ware godsdienst, met zijne overige nederd. gedichten, uitg. door mr. Jeronimo de Vries... Amst., bij R. Stemvers. 1844. 8°.

Verward met *Van de waarh. d. christel. godsd.* in *De Navorscher*, Dl. XI, bl. 267.

Brief van... H. de Groot aen de... stat. v. Zeelandt, roerende sijner e. aengheg. brieven tot Lillo, *enz.* 1622. (N°, 1944).

× Verantwoordingh van de wettel. regieringh van Holl... sulcks die was voor de veranderingh, ghevallen in... 1618, gheschr. by mr. H. de Groot... Met wederleggingh van de proceduren ende sententien jegens... de Groot ende anderen... Accord. met het lat., ghedr. tot Parys [1622].

Vermoedelijk de 1ste druk, zonder jaartal. Vgl. hierboven bl. 253 *Apologeticus.*

Hetzelfde. 1622. (N°. 1945).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1622. (N°. 1946).

Hetzelfde. Nadruk. (N°. 1947).

Request van mr. H. de Groot... aen s. con. maj. v. Franckrijck over syne proscriptie ter oorsake van syne uytghegevene Apologie, *enz.* 1623. (N°. 2030).

Hetzelfde. Andere druk. 1623. (N°. 2031).

Ondersoeck oft gheoorloft is krijgh te voeren... Door mr. H. de Groot. Nu ten dienste van de neder-l. christenen overgheset in haer bekende tale, *enz.* 1626. (N°. 2138),

Met voorr. van den vertaler. Ontleend aan Grotius' boek *De jure belli ac pacis.* Zie boven bl. 251.

* Inleiding tot de hollandsche rechts-geleertheyd. Beschr. by H. DE GROOT. In 's Graven-h., by de wed. van Hill. Jac. van Wou. 1631.

  Met gegrav. titel, registers en uitslaande tafels. CATTENB. zegt: „viermaal gedr. eerst met romeinsche en naderhant met nederd. letters." In de *Catal. d'une collect. remarq. de manuscr.* etc. *La Haye* 1862 komen onder No. 558—562 ook andere uitgaven voor, met belangrijke aanteek. van R. en S. en FR. v. LIMBORCH en anderen. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 98.

* *Hetzelfde.* Bevestight met placc., hantv., oude herkomen, regten, regts-gel., stuk. v. d. hoven v. just. in Holl. ende elders; mitsg. eenige by-voegs. ende aenm. op de selve, door mr. SIMON VAN GROENEWEGEN VAN DER MADE, secret. der stad Delff. Door hem... veel verm. en verb. Hier is noch by-gevoegt R. HOGERBEETS van het aenleggen en volvoeren der processen voor de.... hove v. just. in Holl., mede met... aenm. door... GROENEWEGEN etc. Mitsg. het holl. versterf-recht, oock door dens. verm. Tot Delf, gedr. by Arn. Bon. 1652. Met priv.

  Met voorr. v. GROENEWEGEN en registers. Het geschrift van R. HOGERB. onder afzond. titel, zonder pagin. *Het holl. versterf-recht* onder afzond. titel, met nieuwe pagin. NIC. geeft eene uitg. op van 1651 te 's Hage. 4o. v. ABCOUDE noemt eene uitg. van 1724 te Amst. 4o, ARRENB. eene van 1767 te Amst. 4o. De laatste vermeld nog eene uitg. van mr. WILLEM SCHORER, Middelb. 1768. 4o. Volgens beide verscheen in 1729 te Amst. in 4o. een *Alphabeth tot de Inleyding.*

GROTIUS testament of hooftpunten getrocken wt sijn jongste antwoort aen d. RIVET. In Vredestadt, by Gerusthart de Wit. 1645. 8o.

  Met voorr. en inhoudsopgave. Vgl. hierboven bl. 256 *Rivetiani apologetici.*

Uytlegginge van drie zeer nutte schrift.-plaetsen des n. test. I het eerste cap. PAULI totten Eph.; II het leste deel des tweeden cap. JACOBI, van 't veertiende en volg. verssen; III het derde cap. des eersten briefs JOH., waerin gehandelt werdt van 't gheloof ende de wercken. Door den hr. H. DE GROOT... t' Amst., by C. de Leeuw. 1647. 8o.

  De oorspronk. lat. uitg., Amst. 1640. 4o, wordt door NIC. opgegeven. De *Aanteek. op het n. t. van* H. DE GR. verschenen te Gouda 1685—1694, in vier dln.

Verscheyde nederd. gedichten van GROTIUS, HOOFT, BARLAEUS, HUYGENS, VONDEL en anderen. Versamelt door J V. J S. T V D. B. G P. C L B. Tot Leyden, voor Jac. Burghorn. 1659. 8o.

  Met opdragt van den uitgever aan GEERAERDT PIETERSZ VAN STYL, gedagt. Amst. 14 Julij 1651. Inhoud: Minne-dichten, Lyck-dichten, Mengel-rym, Geestelycke dichten. Hierin ook gedichten van G. BRANDT, P. DE GROOT en J. WESTERBAEN. Zie hierboven op bl. 128 eene uitg. van 1653.

× H. DE GROOT voor de waerheyt des christel. gods-diensts. Op nieuws vert., en daer by gevoegt alle desselfs aenteeck. Tot noch toe noyt in nederd. gedruckt. Tot Haerl., gedr. by Abr. Casteleyn. 1667. 8o.

  Met kort voorw. van den vertaler. Vgl. het oorspronk. hierboven bl. 254. In 1653 verscheen te Amst. in 12o. eene vert. van J. D. VOLDER.

H. de Groot van de waarheid des christ. godsd., vervat in zes boeken. Uyt het lat... met... alle... aant. In dezen tweeden druk... naukeurig.... nagezien,.... op veel plaatsen merkelijk geholpen, en... in... de... vaarzen... bevalliger gemaakt, door J. Oudaan Fransz. Althans met een zevende boek verm., in het eng. geschr. door dr. Sim. Patrik..., nu eerst... overgezet. Tot Rott., by B. Bos. 1686. 8°.

Met titelpr., bladw., ged. van Oudaen en C. Brandt, en opdragt van Bos aan H. en J. de Groot.

Hetzelfde. In dezen derden druk.... geholpen.... door J. Oudaan Fransz,.... met een zev. boek verm.... Te Rott., by B. Bos. 1693. 8°.

Geheel gelijk aan het vorige.

Hetzelfde. De vijfde druk. Op nieuws verm. met de aanmerk., en twee redeneringen van J. de Clerk. t' Amst., by Piet. Visser en Ev. Visscher. 1728. 8°.

Met opdragt des uitgevers aan Ed. Feitema. „De Redeneringen" van Cler. handelen over *De keur, die men uit de verschillende gevoelens der christenen heeft te doen* en *Tegen de onverschilligheid der godsdiensten.*

Verdediging van het algem. geloof aangaande de genoegdoening van Christus, tegen F. Socinus van Sena geschr. van H. de Groot. Uit het lat. vert. Te Amst., by de wed. P. Arentz en K. van der Sys. 1707. 8°.

Met de voorr. van G. J. Vossius van 1617. Vgl. hierboven: *Defensio fidei cath.* bl. 252. Het werd ook in het hoogd. vert. door Johansen (Flensburg 1800. 8°.)

Oovergebleeve rym-stukken of vervolg der versen van en op de hn. en meesters Jan, Huyg, Willem en Pieter de Groot. Met eenige hier en daar op zyn plaats ingevoegde van den uytgeever derzelver. Te Delft, gedr. by Andr. Voorstad. 1722. 8°.

Met voorr. en register, uitgeg. door F. J. van Overschie. Vgl. *De Navorscher,* Dl. XI, bl. 153, 208, 242, 268, 367.

Hetzelfde. Den tweeden druk. Met platen. Te Rott., bij Phil. Losel. 1731. 8°.

Arrenb. vermeld een 3de druk van 1731.

Vergelijking der gemeenebesten door H. de Groot.... Te Haarl.... 1801—1802. 8°.

Zie boven bl. 258.

Gedenkstukken van de vlugt van H. de Groot uit de gevangenis van Loevestein, ter eere... van Maria van Reigersbergh, zoo door H. de Groot als J. v. Vondel.... bezongen; mitsg. andere gedichten tot H. de Groot en zijne huisvrouw betrekkelijk, maar nu zoo uit het lat. in het nederd., of uit het nederd. in het lat. overgebragt, als in beide talen ontworpen, en aan.... Joh. Meer-

MAN toegewijd door TOUSSYN WOORDHOUDER. Te Haarl., bij A. Loosjes. 1805. 8°.

Ook met een lat. titel.

Resolution des... estats de Holl. et West-Fr. pour la paix des eglises... A Leyden... 1616.

Zie *Afd.* 2, bl. 14.

× Traité de la vérité de la religion chretienne, par H. GROTIUS. Avec les citations et les remarques de l'auteur même. Traduit par P. L(E) J(EUNE) A. Utr., chez Guill. van de Water 1692. 8°.

Opgedragen „a mons. JURIEU." NIC. noemt nog de volg. fransche vert. Amst. 1636. 8°. en 1728, Parijs 1650. 8°., 1659. 12°., 1691. 12°., 1724. 12°. (Vgl. ook T. XX, p. 17, sv.)

× Le droit de la guerre et de la paix. Par H. GROTIUS. Nouvelle trad. par JEAN BARBEYRAC, prof. en droit à Groningue.... Avec les notes de l'auteur même, qui n'avoient point encore paru en franç., et de nouv. notes du traducteur.... A. Amst., chez Pierre de Coup. 1724. Avec priv.

Met portret van GR. waaronder: »P. v. GUNST sculps. ad ectijpum M. A MIEREVELT, quod extat ap. G. VAN PAPENBROECK" (thans het eigendom van de kerk van Amst.). Vooraf een brief van BARBEYRAC »a sa majesté Britannique GEORGE I," zeer uitv. préf. en tables. In twee dln., met doorl. pagin.

Voorts bestaat er nog eene fransche vert. van DE COURTIN, Paris 1687 (2 vol 4°.) en La Haye 1688 (3 vol 12°), beide door NIC. opgegeven, die tevens nog de volg. vert. noemt: eene eng. van GUIL. EVATS, 1682. f°., en eene andere Lond. 1715, 3 vol. 8°.; eene hoogd. van SCHUTZ (P. B. SINOLDUS), Leipz. 1707. 4°.; eene Zweedsche, op last van GUSTAAF ADOLF vervaardigd; en vier holl. Haarl. 1635. 4°., Amst. 1651 en 1654. 4°., Delft 1654. 4°. ARRENB. geeft eene holl. vert. op van 1705 (Amst.) 4°., v. ABCOUDE van 1732 (Amst.) 4°.

Le même. Edit. nouv., faite d'après un exempl.... corrigé... et augmenté de la main de mr. J. BARBEYRAC.... A Leide, aux dépens de la compagnie. 1759. Avec priv.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 253.

× H. GROTIUS von der Gewisheit der christ. Religion. Sechs Bücher mit den Anmerck.... Einem jeden einfältigen Christen... zu nutz aus dem Lat. Exemplar ins Teutsche gebracht, und mit kurtzen Summarien über jedes Buch, sampt einen nöhtigen Zusatz der reinen Evang. Lehre halben verm, durch VALENT. MUSCULUM. Stockholm, Chr. Guht. 1656. 12°.

Van MUSCULUS' vert. verscheen in 1696 eene nieuwe uitg. NIC. noemt nog eene vroegere hoogd. vert. van 1651.

Dasselbe. Ins Teutsche gebr.... d. V. MUSCULUM. Franckf. u. Leipz. in Verleg. Joh. Wiedemeyers. 1708. 8°.

CATTENB. en NIC. vermelden nog eene hoogd. vert. van M. OPITIUS 1630. 4°, de laatste bovendien eene hoogd. vert. van COLERUS 1631. Voorts noemt NIC. eene zweedsche vert. van 1637 en eene deensche van TH. BARTHOLIN. Koppenh. 1678. 12°. Vgl. ook *De Navorscher*, Dl. XII, bl. 333.

H. GROTIUS Sechs Bücher von der Wahrheit der christ. Religion. Auf das neue aus dem Lat.... übers. Marburg, in Verlag Phil. Cas. Mullers. 1746. 8°.

Met voorr. van den onbekenden vertaler.

H. GROTII leidender CHRISTUS, Trauer-Spiel, aus dem beygefügten Lat. Grund-Text in teutsche Verse übers, und mit vollständigen Anmerkungen erläutert; auch mit einem poetischem Anhange verschiedener Passions-Andachten begleitet, von DAN. WILH. TRILLER, phil. et med. d. archiat. et consil. aul. reg. Zweyte.... weit verm. Aufl. Hamburg, Chr. Herolds. 1748. 8°.

Met titelprent, DE GROOT voorstellende zijn treurspel schrijvende. Met zeer uitvoerige inleiding, waarin de inhoud van het treurspel wordt uiteengezet. Achteraan ook nog: GROTII *elegia in pascha* en twee registers. NIC. noemt de 1ste hoogd. uitg. van 1723. 8°.

The truth of the christian religion. In six books. By H. GROTIUS. Corrected and illustr. with notes by mr. LE CLERC. Transl. by JOHN CLARKE, d. d. dean of Sarum. The sixth edit. Glasgow., print. by R. Urie. 1756. 8°.

NIC. noemt eng. vert. van 1637, en Lond. 1690. 8°. Hij en CATTENB. maken melding van eene eng. vert., bezorgd door S. PATRICK, biss. v. Ely. Van dit geschrift van DE GR. moet, volgens NIC., ook nog eene grieksche vert. bestaan. „Quelques-uns veulent" — zegt hij — „qu'on en ait fait aussi des versions en Persan, en Chinois, et en langue Malaye." CATTENB. spreekt alleen van eene persische vert. Vgl. ook *De Navorscher*, Dl. IX, bl. 306. Het is echter meer dan waarschijnlijk, dat die vert. niet bestaan. Daarentegen zagen verschillende arabische vert. het licht, onder anderen eene van ED. POCOKIUS, die ROB. BOYLE in 1660 te London deed drukken (*In usum Judaeorum Orientalium seorsum recudendum curavit* Is. HENR. CALLENBERG. *Halae* 1733 12°.) Vgl. J. TH. ZENKER *Bibl. orientalis. Manuel de bibliographie orient. Leipzig* 1846 en 1861, T. I, p. 194 N°. 1588—1591, T. II, p. 99 N°. 1241; alsmede SCHNURRER *Bibl. arabica. Halae* 1811 p. 250 N°. 254, p. 277 N°. 280 en 81, p. 281 N°. 283. Vgl. ook *Bibl. de M. le baron* SILVESTRE DE SACY, *Paris* 1842, p. 89 N°. 438 1).

---

1) Nadat ik de aandacht van den hoogl. H. C. MILLIES te Utrecht op deze oostersche vert. had gevestigd, heeft zhgl. dienaangaande eenige mededeelingen gedaan in de Academie van wetenschappen.

WILLEM DE GROOT.

Geb. 10 Febr. 1597. Advocaat. Gest. 12 Maart 1662.

v. D. AA, a. w. Dl. III, bl. 466—468.

* CATTENBURGH, o. l. p. 91. — †† FOPPENS, o. l. T. I, p. 404. — ** SAX, o. l. T. IV, p. 464, sq. 1).

†† H. GROTII poemata.... Lugd. Bat.... 1617. 8°.

Zie boven bl. 253.

T'samen-spraeck tusschen vader ende soon, over de deucht van weynich spreecken, *enz.* 1619. (N°. 1691).

»Te voorschijn gekomen" — dus wordt op dit exempl. gelezen — »in grasm. zegt K. BRAND, bl. 193. Geschr. in zijn kerker in den Hage, zie 't leven van H. DE GROOT, bl. 198. Dog hier agter staat 8 Maart, en K. BRANDT beweerd, dat niet HUICH, maar zijn broeden WILLEM auteur van hetzelve is, ibid."

Hetzelfde. Na de copije tot Delf, *enz.* 1619. (N°. 1692).

Oovergebleeve rym-stukken... van... WILLEM... DE GROOT.... Te Delft... 1722. 8°.

Zie hierboven bl. 264.

Broeders gevangenisse. Dagboek van W. DE GROOT. betreff. het verblijf van zijnen broeder HUGO op Loevestein; uit echte bescheiden aangevuld en opgehelderd door Mr. H. VOLLENHOVEN (Met fac simile's). 's Grav., bij A. D. Schinkel 1842. Wordt uitg. te Rott., bij W. Messchert 8°.*

Achteraan een lijst van de in dit werk medegedeelde stukken.

Dagboekje van W. DE GROOT, door hem gehouden tijdens de regtspleging van zijnen broeder H. DE GROOT, J. v. OLDENBARNEVELT en R. HOOGERBEETS. Uit het onuitgeg. hs. medegedeeld door dr. P. SCHELTEMA. [1852]. 8°.

Opgenomen in het *Nieuw archief voor kerk. gesch. ins. v. Nederl. Verz. d.* N. C. KIST *en* H. J. ROYAARDS. Dl. I, bl. 331—354.

PIETER DE GROOT 2).

Geb. 28 Maart 1615. Advocaat. Raadpensionaris van Amsterdam 1660. Ambassadeur van het hof van Zweden 1667, van het hof van Frankrijk 1670. Gest. 2 Junij 1678.

v. D. AA, a. w. Dl. VII, bl. 469—475.

* CATTENBURGH, o. l. p. 91. — †† FOPPENS, o. l. T. II, p. 980 3).

H. GROTII opera omnia theol.... Amst.... 1679. f°.

Zie boven bl. 249.

---

1) Ontbreken zijne jurid. werken, opgegeven door CATTENB., FOPP. en SAX.

2) Vgl. *De Navorscher*, Dl. IV, bl. 135. V, 19. VIII, 105.

3) v. ABCOUDE en ARRENBERG geven nog de volg. werken op, vermoedelijk niet van DE GR. *Wederroeping der Joden.* Rott. 1729. 8°. *Bruydschat der Christenen.* Rott. 1732. 8°.

H. GROTII annales.... Amst.... 1657. f°.

Zie boven bl. 256.

Oovergebleeve rym-stukken.... van PIETER DE GROOT.... Te Delft.... 1722. 8°.

Zie hierboven en bl. 264.

* Uitbreiding der psalmen van... DAVID, door.... P. DE GROOT,
†† uitgeg. door K. VAN ARKEL. Te Rott.... 1724.

Zie hierboven bl. 205. ARRENB. geeft hiervan eene uitg. op: Amst. A. v. d. Kroe. 1765. 4°. Vgl. *De Navorscher*, Dl. I, bl. 314. II, 146.

PETRUS BERTIUS [1]).

(PIETER DE BERT).

Geb. 14 Nov. 1565. Onder-regent van het stat. coll. te Leiden 1593. Regent 1607. Hoogl. in de wijsbegeerte 1615. Afgezet 1619, Gaat over tot de roomsche kerk. Gest. 13 Oct. 1621.

v. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 446—450.

* CATTENBURGH, o. l. p. 16, sq. — †† FOPPENS, o. l. T. II, p. 953—955. — ** SAX, o. l. T. IV, p. 49, 569. — XX PAQUOT, o. l. T. III, p. 109—114 [2]).

* P. BERTII oratio in obitum.... J. ARMINII, habita post exequias
†† in auditorio theol. XXII Oct. a°. CIƆIƆCIX. Lugd. Bat., exc.
XX J. Patius. 1609.

Present exempl. van B. aan CUPUS, blijkens het opschrift. Achteraan eenige lat. lijkzangen, waaronder één van EPISCOPIUS. Zie boven bl. 24 en 25. De vertaling volgt hieronder.

* P. BERTII Hymenaeus desertor sive de sanctorum apostasia proble-
†† mata duo. 1 An fieri possit ut justus deserat justitiam suam?
XX 2 An quae deseritur fuerit vera justitia? Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1601.

Het jaart. is een drukfout en moet zijn 1610. De opdragt »pastoribus. doctor. eccl. CHRi in Germania, Gall., Britt., Hung., Bohem., Dan., Pol., Suec., etc, fidem J. C. secundum euang. profitentibus" is gedagt. 12 Aug. 1610. B. schreef op den titel van dit exempl.: »Rever. viro fratri in CHRI conjunctissimo d. J. UTENBOGARDO examinandum dabat libellum istum P. BERTIUS. L. B. 2 Oct. A°. 1610. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 62, N°. 40.

XX *Idem.* Veneunt Francof. 1612.

* *Idem.* De sanctorum perseverantia et apostasia libri duo; prior
†† est dogmaticus, posterior prioris hyperaspistes. Additae sunt
XX theses de perseverantia sanctor. ex epist. ad Hebraeos. Lugd. Bat., ap. Lud. Elzevirium. 1615.

Met een 2de opdragt van 20 Maart 1615, en index.

---

1) Vgl. *De Navorscher*, Dl. VIII, bl. 313.
2) Zie voor de vele geschriften die hier ontbreken, behalve FOPPENS, SAX en PAQUOT ook NICERON, o. l. T. XXXI.

Theses theol. de vite et palmitibus, hoc est de CHRISTO et iis qui CHRº. insiti ad Joh. XV, 1, 2, quas,.... sub praes.... P. BERTII... examinandas proponit FIRMINUS REGIUS. Lugd. Bat., ex off. J. Patii. 1611.

Epistolica disceptatio de fide justificante deque nostra coram Deo justificatione, habita inter... SIBRANDUM LUBBERTI... et P. BERTIUM... Disceptatur autem an fides a Deo habeatur pro omni legis justititia, quam nos praestare tenebamur, adeoque an ipse actus fidei τὸ credere, imputetur in justitiam sensu proprio. Ait hic, negat ille. Delph. Bat., ap Joann. Andreae. 1612.

Zie *Cat. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 82, Nº. 107 en *Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

Theses de theologia revelata et occulta, quarum defensionem.... sub praes.... P. BERTII.... suscipiam CASPAR SELCART. Lugd. Bat., ex off. J. Patii. 1613.

Vgl. hierbij *Catal. Stuk* II, *Afd.* 2 op LUD. CROCIUS *Paraeneticus de theol. cryptica.*

×× J. ARMINII.... amica cum d. FR. JUNIO de praedest.... collatio. Lugd. Bat.... 1613. 8º.

De opdragt aan de stat. van Utr. is door B. gesteld, die hierover aangevallen werd door J. PISCATOR, ten gevolge waarvan hij zijn *Apologeticus* schreef. Zie ook hierboven bl. 26.

Theoremata theol. de perseverantia sanctorum ex priore epist. beati PETRI, quae.... praes.... P. BERTIO.... examinanda proponit ABRAHAMUS JACOBI Delphius. Lugd. Bat., ex off. J. Patii. 1614.

* P. BERTII apologeticus ad fratres belgas, in quo calumniae crimen ×× ipsi a.... J. PISCATORE theol. Herbornensi, immerito impactum diluitur. Lugd. Bat., exc. G. Basson. 1614.

Met opdragt van 1 Aug. »comitibus inclytae domus Nassovicae" en voorr. PISC. schreef hiertegen (Vgl. *Catal. Stuk* II, *Afd.* 2) *Responsio ad Apologeticum. Herb.* 1615. Volgens PAQ. verscheen tegen de voorr. van den *Apolog.*: P. BERTII *commonefactio duplex*, *de modo disputandi.... et de recta ratione in controv. theol. dijudicandi*, *consid. p.* IGN. HELSTERNETONUM, *Anglum. et cura* LUD. LUCII *edita. Basil.* 1616. 12º.

×× Scripta adversaria Collationis Hagiensis, habitae aº. CIƆIƆCXI inter quosdam eccles. pastores, de divina praedest. et capitibus ei adnexis, una cum Pressiore declaratione sive narrat. processus omnis observ. a pastor. eccles., qui Remonstr. dicuntur in dissid. istis eccles. ad annum CIƆIƆCXII, quae ex belg., autor. ill. Holl. et West-Fr. ord. jampridem editis, lat. fecit P. BERTIUS. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1615.

PAQ. onjuist. 1616. Met opdragt aan de stat. v. Holl., gedagt. Lugd. Bat. XII kal. Apr. 1615, en een index op de bijbelplaatsen. Dit exempl. is met duidelijk geschreven kantteekeningen verrijkt, vermoedelijk door een der remonstr. predikanten. Naar dezen titel de aant. op bl. 87 hierboven te verbeteren.

P. BERTIJ tabularum geographicarum contractarum libri septem, in

quibus tabulae omnes gradibus distinctae, descriptiones accuratae, caetera supra priores editiones politiora auctioraque. Ad christ. Galliae & Navarrae regem LUDOVICUM XIII. Amst., sumpt. et typ. aeneis Judoci Hondii. 1618. *Oblong.*

Het werk is in het fransch geschreven. Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 8. FOPP. noemt eene uitg. van 1616. f°. SAX geeft uitg. op van Amst. 1606. 4°. (Libri quinque), 1616. 4° en 1620. 12°., alsmede eene hoogd. vert. Francf. 1612. 4°.

×× P. BERTII quum librum L. ANNAEI SENECAE de brevitate vitae, publice explicare adgrederetur oratio, habita Lugd. Bat. VII eid. quinctileis a°. CIƆIƆCXIX. Lugd. Bat., ex off. Jac. Marci. 1619.

Opgedragen: »nobiliss. juveni CAROLO HORN, Sueco."

×× P. BERTII oratio, qua rationem reddit cur, relicta Leyda, Parisios commigravit, et haeresi repudiata romano-cath. fidem amplexus sit. Habita Lutet. Paris. in collegio Becodiano, VI non. Oct. Accedit replicatio... cardin. PERRONIJ ad.., JACOBUM regem Angl., de collatione ecclesiae veteris cum romana. Antv., ex off. Joanni Cnobbari. 1621.

Met opdragt (d° prid. id. Nov. 1620) aan den kardinaal DE RETZ. Aan het einde eenige lat. gedichten. FOPP. en PAQ. noemen eene uitg. van Parijs. 1620. 4°, typis Claudii Morelli, de laatste spreekt ook van fransche en nederd. vertalingen. Naar aanleiding van deze oratie schreef de luth. hoogl. JOANN. CORBERUS zijn *Anti-Bertium. Neur.* 1623.

AN. MANL. TORQ. SEV. BOETHII de consolatione philosophiae libri V. Cum praef. P. BERTII. Amst., ap. J. Blaeu. 1649. 16°.

Met geill. titelblad. De praef. is aan RUTGER BOETZELER V. ASPEREN. Achteraan: »BOETHII vita JUL. MARTIANO ROTA script." en »TH. PULMANI CRANEBURGII de metris Boethianis libellus." PAQ. noemt uitg. van 1633. 24°. (L. B.) en 1671. 8°.

P. BERTII liick-oratie over.... J. ARMINIUS...., de welcke by hem is ghedaen.... terstont nae de begraeffenisse in het auditorium der theol., *enz.* 1609. (N°. 812).

Vgl. de lat. uitg. hierboven, en voor deze vert. van CORVINUS bl. 114.

P. BERTII aenspraeck aen d. FR. GOMARUM op zijne Bedenckinghe over de Lijck-oratie.... Tot Leyden, by J. Paedts Jac. zn. 1609.

Zie voor de *Bedenckinghe: Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op FR. GOMARUS (*Waerschouwinghe*). Deze *Aen-spraeck* werd gegispt in een pamfl. *Handel. v. d. praedest.* (*Afd.* 2, bl. 26) waarin B. onder anderen »een grooten weijffelaar ende een onnut ratelaer" wordt genoemd, „die driemael op een blat omme went; 't schijnt hij moet in de vreemde landen bij den chamilion verkeert hebben, omdat hij so licht verscheijden verwen kan aennemen."

Hetzelfde. 1601. [1610]. (N°. 866).

*†† *Hetzelfde. Nieuwe oplage.* 1610.
×× Zonder de drukfout in het jaartal. Met een breed „register van t' ghene in dese aenspraeck verhandelt wert."

*†† Twee disputatien: de eene d. P. Bertii van de ketterije Pelagij
×× ende Caelestij, de andere d. J. Arminii, *enz.* 1609. (N°. 806).

Zie ook hierboven bl. 26. Paq. geeft hiervan tevens eene lat. uitg. op.

* Schouwe over... Gomari Proeve van... P. Bertii Aenspraeck,
×× by een van sijn discipulen.... uytgegheven, *enz.* 1610. (N°. 869).

Zie ook hierboven bl. 114. Hoewel door Cattenb. en Paq. onder zijne werken opgenomen, is dit geschrift toch niet van B., ofschoon hij van de uitgave zeker kennis droeg.

Hymenaeus desertor, ofte twee vraegh-stucken van den afval der heylighen.... Beschr. in lat. sprake door... P. Bertius..., ende nu... overgheset, *enz.* 1613. (N°. 1084).

Paq. geeft eene nederd. vert. op van 1610 (Leiden). Ter weerlegging van dit werk van B. werd door een Contra-rem. vertaald: *Vier tract. v. d. volstand. d. heyl.... teghens het boeck* P. Bertij.... *Door* L. Crocium (Vgl. *Afd.* 2, bl. 41).

DOMINICUS BAUDIUS.

(DOMINIQUE LE BAULDIER).

Geb. 8 Apr. 1561. Buitengewoon hoogl. in de welsprekendheid te Leiden 1603, in de geschiedenis 1608. Gewoon hoogl. 1611. Gest. 22 Aug. 1613.

v. d. Aa, a. w. Dl. II, bl. 183—185.

†† Foppens, o. l. T. I, p. 247. — ×× Paquot, o. l. T. II, p. 210—213 1).

Carmen dictum honori lectiss. juvenis S. Episcopii, cum in ordinem magistri artium adlegeretur. Lugd. Bat., ex off. J. Patii. 1606.

Ondert. D. Baudius.

×× D. Baudii poematum nova editio, quorum seriem pag. sequens
†† indicabit. Lugd. Bat., ex off. Th. Basson. 1607. 8°.

Met opdragt aan de stat. en lat. en grieksche ged. van J. J. Scaliger, Bon. Vulcanius, D. Heinsius en H. Grotius. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 268. Paq. noemt nog uitg. van 1616. 8°. L. B. ap. G. Basson en 1640. 16°. Amst. ap. J. Janssonium. Fopp. geeft alleen de laatste op.

†† Dissertatiuncula super induciis belli belgici. Auct. Latino Pacato. A°. 1609.

Vgl. Pars. a. w. bl. 322. Ook opgenomen in *Libri tres de induciis belli belg.*, dat volgt.

---

1) Zie bij Fopp. en Paq. wat hier ontbreekt. Van de *oratio ad stud. Leid., ob caedem commilit. tumultuantes*, door beide alleen onder zijne *Orationes* genoemd, die in 1619 werden uitgegeven, verscheen in 1609 te Leiden eene afzond. uitg.

†† D. BAUDII j. c. carmina gratulatoria dicata honori.... AMBR. SPI-
×× NOLAE. Cum epigr. ad honorat.... JOH. RICHARDOTUM. Lugd. Bat., ap. H. L. ab Haestens. 1609.

D. BAUDII epicedium dictum honori et felici memoriae J. ARMINII. Acc. H. GROTII epicedia.... Lugd. Bat.... 1609.

Zie ook hierboven bl. 250.

†† Libri tres de induciis belli belgici, auth. D. BAUDIO.... Lugd.
×× Bat., ap. L. Elzevirium. 1613.

Vooraf eene zeer uitv. »epist. nuncupatoria" aan de stat., grieksche en fransche ged. van D. HEINSIUS en R. J. DE NEREE. Zie *Catal. libr. bibl. Thys.* p. 41 en *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 49. Vgl. *Pars* a. w. bl. 321 en S. DE WIND, a. w. bl. 315. PAQ. noemt nog uitg. van 1617 en 1629. 12°. (L. B.). De nederd. vert. volgt hieronder.

×× D. BAUDIUS.... epistolarum centuriae tres, lacunis aliquot suppletis. Accedunt ejusdem orationes. Editio nova. Amst., typis Joann. Janssonii. 1642. 12°.

Door den uitgever opgedragen aan D. HEINSIUS en P. SCRIVERIUS. Met portret. In 1615 verscheen D. BAUDII *epist. cent. duae. Acc. epp. ad Baudium et prolixa* D. HEINSII *inter Baudianas reperta. Item* BAUDII *comm. de foenore. L. B., ap. G. Basson.* 8°. (ook door FOPP. en PAQ. genoemd). Deze laatste stukken zijn in deze uitg. niet opgenomen.

D. BAUDI epistolae semicenturia auctae.... Acc. ejusdem orat. et libellus de foenore. Amst., typ. Lud. Elzevirii sumpt. societatis. 1662. 12°.

Met geill. titelblad, portret en opdragt van L. Elzevier (prid. eid. Nov. 1649) aan CL. SARAVIUS. FOPP. noemt nog eene uitg. van 1639. 12°, PAQ. van 1650. 12°, L. B. FR. HACKIUS.

×× Van 't bestant des nederl. oorlogs. Drie boecken, beschr. door D. BAUDIUM...., vert. door P. JACOBI AUSTRO-SYLVIUM. 't Amst., by Dirck Pietersz. 1616.

Met platen. Vooraf de »Toe-eyghen-brief" aan de stat. van BAUD., »Waerschouwinghe des oversetters," get. P(IET.) J(ACOBSZ.) V(AN) S(UYDERWOUDE), en gedichten. Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op P. J. SEMMES.

H. PAGIUS [1]).

Clare aenwijsinghe van de gelegentheyt van VINC. VAN DRIELENBORGH, ende dat uyt sijne eyghene schriften; waer uyt men sien can hoe waerachtigh het zy, dat hy met hooghe hemelsche inspiratien ende openbaringen van Godt begaeft, ende om t' ghetuyghe-

1) Alleen zijn naam is mij bekend Vgl. *De Navorscher* Dl. IX, bl. 234. Blijkbaar was hij remonstr. gezind.

nisse J. CHRISTI ghebannen is. Door H. PAGIUM, stud. in de h. theol. Tot Leyd., by G. Basson. 1616.

Met voorr. De geschriften van V. v. DRIELENBORGH komen voor *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

Corte ende claere verdedinge van de thien bewijs-redenen.... uytgeg. tegen V. v. DRIELENBORGH, waer uyt blijckt met hoe weynich fondaments.... hem.... DRIELENBORGH.... heeft ghesocht te suyveren in zijn Clare wederlegginge &c. Door H. PAGIUM, *enz.* 1617. (N°. 1339).

WILLEM MEERMAN.

Geb. . Gest. 1612.

JAC. KOK. *Vaderlandsch woordenboek* Dl. XXIII, bl. 12, v.

Comoedia vetus, *enz.* [1612]. (N°. 1049).

Hetzelfde. Andere druk. [1612]. (N°. 1052).

Hetzelfde. Andere uitgave. [1612]. (N°. 1054).

Hetzelfde. Latere nadruk. (N°. 1055).

Met de uitlegging van enkele termen aan het einde in handschrift.

Comoedia vaetus: 1 ende 2de deel. [1618]. (N°. 1057).

Het 2de dl. is de *Malle-waghen.*

Hetzelfde. De tweede druk. 1732. 8°. (N°. 1060).

Hetzelfde. Door G. VAN ZONHOVEN. 1732. 8°.

Zie ook hierboven bl. 224. Vgl. voor de ontbrekende drukken *B. v. p.* N°. 1050, 51, 53, 56, 58, 59.

P. VAN DEN BASE [1]).

Ontdeckinghe van de valsche munte, die SAM. BEYER aen de Postbode van H. SLATIUS tot een Loon heeft willen gheven. Op de toetse ghestelt door P. v. D. BASE, *enz.* 1617. (N°. 1289).

Aan het einde: Desen 28 Junij 1617 in Rotterdam. P. VAN DEN BASE. Vgl. hierboven bl. 138 en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. BEIJER.

---

1) Mij alleen door dit geschrift bekend.

REGNERUS VITELLIUS.

(REINIER TELLE).

Geb. 1558. Rector te Ziericzee. Gest. 1618.

† P. DE LA RUË *Geletterd Zeeland. Middelb.* 1734. bl. 202, v. — ×× PAQUOT, o. l. T. I, p. 428 1).

Parasceve.... van C. VORSTIUS...., tot een...., conferentie.... met.... J. PISCATOR.... Overgh.... in onse nederd. tale door R. TELLE. T' Amst.... 1612;

Zie boven bl. 37.

Eenige morale of zedige werken van PLUTARCHUS. Vert. door R. T. t' Amst., voor Hendr. Maneke. 1614. 12°.

Opgedragen aan FRANC. HEERMANS. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk. Bijvoegsel* bl. 18 (Ald. onjuist 1644).

Brief van J. DRUSIUS.... aen de nederl. broeders, *enz.* 1615. (N°. 1158).

Met sonnetten van den vertaler R. T. Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij J. DRUSIUS. Vgl. *Afd.* 2, bl. 47 *Censure ofte oordeel.*

Vrede-sang, welcke dienen mach voor een eeuwich nieuwe-jaer-liedt, *enz.* 1615. (N°. 1163).

Een Contra-Rem. schreef hiertegen *Consideratien.* Vgl. *Afd.* 2, bl. 33.

Spongie tot af-wasschinghe van de vlecken R. TELLE onlangs aenghewreven by A. S. in sijn schrift ghenaemt Consideratien op een vrede-ghesangh &c., door dens. R. TELLE. Ghedr. t' Haerlem, voor P. Arentsz. 1615.

De *Spongie* bestaat uit 50 achtregelige coupletten, en wordt nog door andere ged. voorafgegaan en gevolgd.

Tafereel, begrijpende.... het.... verschil.... tusschen de leere der h. schrift. ende der geref. kerken...., ende der Contra-Rem...., aeng.... drie godtslasterl. poincten, *enz.* 1616. (N°. 1221).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 48 *Sententie ende condemnatie* en bl. 26 *Tafel.*

Hetzelfde. In plano. [1617].

Hetzelfde. Den derden druck, *enz.* 1618. (N°. 1364).

Der Contra rem. kerf-stock.... Aen de R. Catholijcken.... Door een lief-h. van de vrye waerheyt, *enz.* [1617]. (N°. 1342).

Hiertegen verschenen twee contra-rem. geschriften in het licht: *Nieu reken-boeck* en *Nieuwe tijdinghe.* Vgl. *Afd.* 2, bl. 28.

Hetzelfde. Andere druk. [1618].

Kenbaar aan den fileet en de spelling op den titel.

Gal-braecke te weghe ghebracht door een leydtsche purgatie aen.... V. VAN DRIELENBURGH.... 1617.

De 1ste uitg. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op V. v. DRIELENBURGH.

---

1) Vgl. voor het ontbrekende behalve DE LA RUË en PAQUOT ook *De Navorscher,* Dl. VIII, bl. 343, v. en M. NIJHOFFS *Bulletin* 1862, N°. 14766 (Vgl. SANDIUS, o. l. p. 12)

Hetzelfde. Tweede druck.... In de stadt daer ghedruckt is.... het register van de schriften.... DRIELENBURGS, die voortaan geen almanacken meer voor de syne en hout, als die by hem geteeckent zijn...., met sijn figueren gefigureert. Ende ghedr. t' Amst., voor M. J. Brandt. Int jaer o. H. 1617. (N°. 1340).

R. TELLE's tweede vrede-sang.... op de vol-eyndinge van de eerste hondert jaren na de.... reformatie, *enz.* 1617. (N°. 1341).

Retortie ofte weder-steeck.... Met noch twee.... rijmen. Alles ten dienste door den druck uyt-ghegheven, door een lief-h. der waere christ. vryheyt. 1619. (N°. 1662).

Vgl. de aant. in de *B. v. p.*

Het schilt der verdructer ghemoederen..., 1619.

Zie boven bl. 159.

ROBERT ROBERTSZ. LE CANU [1]).

Geb. 27 Nov. 1563. Onderwijzer der zeevaart. Gest.

De Navorscher Dl. III, bl. 228, IV, 201, V (Bijblad) 14, 33 [2]).

Onder verbeteringhe. De slincker vluegel van ROB. ROBERTSZ.... Int jaar 1596. 8°.

Met voorr. „totten leeser," get. „ROBERT ROBERTSZOON die soot God belieft wel gheern u ende alder creatuyren voetfeyl wil weesen." Dan: „Hier beghinnen mijn schriften teghen t' eerste (en tweede) gespreck van PIETER WILLEMSZ. *Bogaarts Monster.*" In het midden en aan het einde enkele rijmen.

Onder verbeteringhe. De rechter vluegel van ROB. ROBERTZ. Gedr. int jaar 1596. 8°.

Gerigt aan P. W(ILLEMZ.)

Onder verbeteringhe. Een tuchtroede ghemaeckt wt liefde van JACOB JANSZ. KIST, omdat hy die waerheyt in zijn ghedruckten brief aen L. G. heeft ghemist. [1597]. 8°.

Met voorr. Citaten uit den brief van KIST met het antw. van R. ROBERTSZ. Aan het einde „Desen 27 Febr. 1597."

Dit en de beide vorige geschriften zijn thans op de Bibl. der Doopsgezinde gemeente te Amsterdam.

Onder verbetering. Een epistel van ROBBERT ROBBERTSZ. aen de ghemeynte Godts in Hollandt, Zeelandt, Vrieslandt, Vlaenderen, Brabandt ende veel meer andere provintien, dien hy waerschout voor

1) Hij behoorde vroeger tot de Doopsgezinden, doch schaarde zich later aan de zijde der Remonstranten.

2) Vgl. *Catal. eener vers. v. holl. boeken, nagel. door* J. J. NIEUWENHUYZEN. 1861. N°. 1498.

de valsche propheten, als voor den jesuijt COSTERUS ende zijns gelijcken. Een o int cyfer.... Ghedr. int jaer o. H. 1605. 8°.

Met een twaalfregelig gedicht op den titel en „Balade” aan de keerzijde van het titelblad.

De noortsche rommel-pot.... Liedeken, *ens*. [1608], (N°. 692).

Onder verbeteringh. Een mey-praetjen.... over 't gheschil der professoren.... tot Leyden....

Een o in 't cyfer.

Een dronckaert droncken zijnde van-den stercken dranck des Heeren,
Meynt dat wy beter wijn-glasen konnen lichten en verkeeren,
Dan van de hooghe poincten der religie te verclaren,
Hy soeckt om voor ons weeskens als quist-goeden te blameeren,
't Welck ons veroorsaeckt heeft (*sic*), ons een weynich te verweeren,
En ons verstant nu bet, dan voor-heen, te openbaren.

Ghedr. 1610. (N°. 889).

Hetzelfde. Vermeerderde druk. 1610. (N°. 890).

Hierin is aan het einde opgenomen het volgende:

Nieuwe jaars claach-liedt over de doodt van.... J. ARMINIUS, *enz*. 1610. (N°. 865).

Vgl. *Afd.* 2, bl. 6 en 7.

Rommeltaerte ofte wat oudts ende wat nieus, al voor een gheldt. [1610].

In plano. Gedicht in drie kol. gedrukt, geheel in den geest van *De noortsche rommel-pot.*

Onder verbetering. 't Verscheyden antwoordt uyt vele steden in Hollant, op de vraghe van numeratio, het eerste A. B. C. der talkonst. Wtghegheven door ROBB. ROBBERTSZ. LE CANU. Met een corte verantwoordinghe teghen de leughenen.... van THOMAS LEAMER, Engelsman. Tot Hoorn, ghedr. by W. Andriessz. [1612?]

Vgl. over dit geschrift: *De Navorscher* Dl. VII, bl. 234.

Onder verbeteringh. Sommighe buer-praetgens van de resolutie der.... stat. v. Holl.... ende de magistr. der stadt Hoorn, alles dienende tot opbouwinghe van de ware gheref. kercke ende tot rust ende vreede van de vrye vereen. Nederlanden. T' samen gheset door ROB. ROBERTSZ. LE CANU.... Tot Hoorn, ghedr. by W. Andriessz. 1614.

Het derde buurpraatje onder geheel afzond. titel. Hier en daar enkele rijmen.

MARCUS GUALTHERUS.

Geb. . Rector aan de lat. school te Kampen 1606. Ontslagen 1619. Uit de stad verbannen 1621. Secretaris en rector te Frederikstad 1625. Gest. 1635.

v. d. Aa, a. w. Dl. VII, bl. 529, v.

× Jöcher, o. l. Th. II, s. 1235 1).

× Dialogi de scholia libri duo, in quorum primo dilucide asseritur scholarum dignitas, ab antiquitate, progressu, conservatione et usu publico; altero ostenduntur partim emolumenta partim incommoda eorum, qui in scholasticis functionibus versantur. Addita etiam in fine conjectanea quaedam philologa. Auth. M. Gualthero.... Franicae exc. Ulricus Dominici Balck. 1613.

Met opdragt, get. „dabam e musaeo meo XIV cal. Junii," aan de regering van Kampen, „nec non Jano Witteno, consulari et Sallandiae quaestori." Met geschreven kantteekeningen."

× Temeritas recalcitrans sive dialogus inter sanam rationem et stultam temeritatem, de carentia liberi arbitrii primorum parentum ante lapsum et de Deo ἁμαρτοχινοῦντι, scriptus a M. Gualthero..., contra Tapeinophrosynen Joann. Urbani, eccl. Hattem. Addita est ad finem operis ipsa Tapeinophrosyne. Goudae, ap. Andr. Burier. 1616.

Met opdragt, gedagt. Kampen 1 Nov., aan de gedeput. van de staten van Overijssel en aan Hendrik Bentinck in Werckeren. Vervolgens een brief aan Urbanus. Met oude kantteekeningen. Van dit geschrift schijnt ook eene holl. vert. het licht gezien te hebben. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. URBANUS en op DAN. PIPARDUS, die later een geschrift tegen G. uitgaf.

Policy gerichts-ordeninghe ende stadts-recht, hetwelcke van Godes genaden wy Frederick.... hertogh tot Sleyswigh, Holsteyn.... onse stadt Fredericks-stadt, na rijpe overweginge van saecken, in genaden gegeven ende geconfirmeert hebben. Ghedr. 1635.

Ontworpen door G. Vgl. hierbij J. Tideman *Frederikstad a. d. Eider en hare holl. gemeente.* Rott. 1852, bl. 16, v. Vooraan het „Octroy" van 1633. Zie ook *Afd.* 2.

---

1) Ontbreekt zijne *Oratio de vita et obitu* C. Vorstii, die door Bayle werd geraadpleegd voor zijn art. C. Vorstius, en ook door Jöcher wordt opgegeven. Hij schreef in 1622 ook nog eene verantwoording, die echter nimmer het licht zag. Enkele handschriften zijn aanwezig op de bibl. der remonstr. kerk te Amst. Vgl. *De Navorscher* Dl. IX, bl. 131 en 352.

TIMAN GESSELIUS.

Geb. . Conrector en Med. doct. te Amesfoort. Gest.

v. d. Aa, a. w. Dl. VII, bl. 146.

* Cattenburgh, o. l. p. 74 sq. — †† Foppens, o. l. T. II, p. 1144, sq. — † Burman, o. l. p. 103—105 1).

†† † Antiqua et vera fides et sola servans, demonstrata plurimis s. s. scripturae et sanctorum patrum testimoniis, quae collegit Tim. Gesselius.... Traj. ad Rh., ex off. typ. Gisberti Zylii. 1664.

Aan de stat. v. Utrecht opgedragen.

GERARDUS JOHANNES VOSSIUS.

Geb. 1577. Hoogl. te Leiden 1622, te Amst. 1631. Gest. 27 Maart 1649.

M. Siegenbeek. *Gesch. der leidsche hoogeschool.* 1829. Dl. II, T. en B. bl. 110, v.

** Sax, o. l. T. IV, p. 275—277, 590. — †† Foppens, o. l. T. I, p. 351—353 2).

Oratio panegyrica de felici expeditione belgici exercitus, victisque trimestri spatio Berka, Meursa, Grolla, Goora, Brevortio, Enscheda, Otmersia, Oldenseel, Linga, locisque vicinis, ductu ill. princ. d. Mauritii.... Recitata Lugd. Bat. in coll. theol. dd. ord. Holl. ac Westfr. VI kal. Dec. a°. CIƆIƆXCVII. Adjecta sunt aliquot carmina epinicia.... Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1597.

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 876.

Defensio fidei cath. de satisfactione Chri.... Lugd. Bat.... 1617.

Zie boven bl. 252.

** G. J. Vossii responsio ad judicium H. Ravenspergeri de libro ab H. Grotio.... pro cath. fide de satisf. J. Chri. scripto adv. F. Socinum. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1618.

Precent exempl. van V. aan Episcopius blijkens het eigenhandig opschrift.

G. J. Vossii historiae de controversiis, quas Pelagius ejusque reliquiae moverunt, libri septem. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1618.

Het 1ste boek handelt: De Pelagianismi et Semipelag. tum defensoribus tum adversariis, het 2de De peccato originali, het 3de De gratiae necessitate, het 4de De gratia praeveniente, het 5de De imperfectione hominis in vita, de juramento Christianorum et salute divitum, het 6de De praedest. sctorum, het 7de De reprobatione. Van dit werk verscheen eene 2de uitg. in 1655 te Amst. bij Elzevier in 4°.

---

1) Cattenb. noemt alleen zijne *Historia sacra et eccles. Ultraj.* 1659 (niet 1661). Behalve dit en het hier aanwezige geeft Foppens nog op: *Simplicitas fidei christianae. Ultraj.* 1666. Zie wat hier verder ontbreekt bij Burman.

2) Foppens geeft alleen de inhoud op der zes dln. van de *Opera omnia theol., philol., hist. Amst.* 1701. f°. Zie voor het ontbrekende, dat later in een *Bijvoegsel* tot dezen Catal. zal worden opgenomen: Niceron, o. l. T. XIII, *Catal. bibl. Thys.* p. 71, *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 673 N°. 18 en 19, bl. 693 N°. 3—5, bl. 783 N°. 1, bl. 789, N°. 1. F. Mullers *Catal. v. h. uitg. mag. v. godgel. werken* N°. 5535—5542.

G. J. Vossii elementa rhetorica, oratoriis ejusdem partitionibus accommodata; inque usum scholarum Hollandiae et West-Fr. emendatius edita, nunc vero interpret. graecarum vocum, quae in iisdem occurrunt, aucta. Edit. emendatior. Leid., ap. Sam. et Joh. Luchtmans. 1804.

Met de voorr. van Vossius (1 Sept. 1626). Te vinden achter het exempl. der nederd. vert. die volgt.

G. J. Vossius de historiae utilitate oratio, habita in ill. senatus populiq. amstel. gymnasio, cum publicam historiarum et politices professionem ordiretur, a°. CIƆIƆCXXXII, VI id. Jan. Amst., ap. Henr. Laurentii, typ. Ravensteinianis. 1632. f°.

Met portret van Vossius (Cr. Passeus ad vivum delin. et sculps.) en opdragt aan de regering van Amst. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 616.

G. J. Vossii de vitiis sermonis et glossematis latino-barbaris libri quatuor, partim utiles ad puré loquendum, partim ad melius intelligendos posteriorum seculorum scriptores. Edit. ult. auct. et correctior. Cum priv. Francof., sumpt. Casp. Waechtleri, typ. Balth. Chr. Wustii. 1666.

Met opdragt Erico Oxenstierna, magni Axelii filio, gedat. kal. sextil. 1645 en index. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. II, bl. 265.

G. J. Vossii et clar. virorum ad eum epistolae. Collectore P. Colomesio, eccl. anglic. presbytero. Opus omnibus philol. et eccles. antiquitatis studiosis utilissimum. Lond., typis R. R. et M. C., impensis Ad. Mill. 1690. f°.

Met opdragt van Mill. aan Willem III, praef. van Colomesius en een vita Vossii. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.* bl. 684.

Elementa rhetorica, d. i. be-ghinselen der reden-rijk-konst, in-zonderheidt van de leer der waalingen en ghe-stalten, tot nut der schoolen van Holl. en West-Vr. in 't lat. t' zaam-ghe-stelt door Gh. J. Vossius...., en nu.... ver-t. door A. L. Kok. t' Amst., voor Joh. Troost. 1648. 8°.

Aan het einde: Ghedr. by Adr. Harm. Roest. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk.* Dl. I, bl. 314.

JOHAN DE BYE.

Geb. Gest.

Tideman, a. w. bl. 80 1).

Alder-ootmoedighste bede en christ. remonstrantie aen de.... raad der stadt Leyden. Door J. de Bye, *enz.* 1664. (N°. 5199).

1) Vgl. De *Navorscher* Dl. X bl. 33. XII. 12.

De vredes en liefdes bazuyne, behelz. een apologia.... van ende door J. DE BYE....; nevens middelen tot.... vereeniging van het.... gescheurt geref. Christendom; als mede een gebed.... en ernst. aanspraak.... Hier is ook by.... een tweede ootm. bede.... aan de regeerders der stad Leyden, *enz.* 1664. (N°. 5200).

Meditatie ofte ernst. bedenkinge over den tegenw.... stant onzes vaderlands...., strekk. tot afbiddinge der.... zonden.... Gebeds-wijze gestelt door J. DE BYE, *enz.* 1665. (N°. 5332).

Tegen hem zag het licht *Kort vervolch van de.... liefdes bazuyne v.* J. DE BYE. Vgl. *Afd.* 2.

Meditatie, dienende tot opmerkinge over den bedroefden oorloog, nevens agt gebeden, twee generaal in den tijd van oorlog, 't derde voor bevelhebberen eer sy den stryd aanvangen, 't vierde voor krygslieden eer sy den stryd aanvangen, 't vyfde wanner (*sic*) men van syne vianden is geslagen, 't sesde voor die belegerd syn, 't sevende terwyl onse krygslieden stryden, 't agste een danksegginge als men de overwinninge heeft. Door J. DE BYE. Tot Leyden, gedr. voor Thomas Hoorn. 1672.

ADRIAAN PAETS.

Geb. 1630. Advocaat te Rotterdam 1656. Gezant aan het hof van Spanje 1673. Gest. 8 Oct. 1685.

De Navorscher, Dl. III, bl. 128, IV, 109, VI, 206, XI, 365, XII, 47, 84, 141, v.

* CATTENBURGH, o. l. p. 114, sq. — ×× PAQUOT, o. l. T. I, p. 348, sv. 1).

Antwoord van een geref. Hollander op een klaag-brief.... over.... onrustige rotterdamsche predicanten, en voorn. JAC. BORSTIUS. Voor de waarheyt-beminders. A°. 1654. (N°. 4361).

Gedagt. 's Gravenh. 11 Dec. Hiertegen verscheen een *Onpartydigh bericht.* Vgl. *Afd.* 2.

Hetzelfde. Andere druk. 1654. (N°. 4362).

* Sedig antwoord van N. N. geref. Hollander op de lasteringen
×× tegen zijn brief.... van A. P. S. R...., waar in bewesen werd, dat de dwalende als soodanige niet strafbaar zijn, door uyterlijk geweld, *enz.* [1655]. (N°. 4432).

Aan het einde een gedicht. Vgl. voor dit en het volgende *Catal. Stuk* II, *Afd.* 1 op ALEX. PETREJUS, die een *Replycke* in het licht gegeven had, en op dit *Sedig antwoord* weder antwoordde in zijn *Paraenesis.*

---

1) PAQ. geeft nog op H. v. P. *ad* B*** *de nuperis Angliae motibus epistola* Roter. 1685. 4°, ook in het fransch en nederd. vert. Het werd door mij opgenomen onder de geschiedk. pamfletten. Zie *Catal. Stuk* III. *Afd.* 2 bl. 22.

* ALEX. PETREI arriaanschen yver, ofte antwoord van N. N...
XX op de.... Vermaninge, *enz.* 1655. (N°. 4434).

Het »Besluyt" eindigt met een gedicht van HUYGENS.

* Noodige aenmerckingen op het.... libel.... Vruchteloosen-
XX biddagh of vrymoedigh en ootmoedigh versoeck aen de christ. overheden der vereen. Nederlanden, *enz.* 1655. (N°. 4449).

Met voorr. en tienregelig rijm aan het einde. Vgl. *B. v. p.* N°. 4447.

Fabula vetus actores novi, d. i. de oude paep onder een nieuwe kap, ondeckt in het.... libel.... Vruchtel. biddagh, *enz.* 1656. (N°. 4497).

Vermeerderde herdruk van het vorige.

JOANNES NAERANUS.

(JAN VAN NEER).

Geb. . Boekhandelaar en boekdrukker te Rotterdam. Gest. .

De Navorscher, Dl. XI, 365; XII, 84, 142.

Den vrolijken Democryt, lacchende met 's werelds ydelheden. Met de tegen-sprake van.... HERACLYTUS. Noodig gelesen te werden om de oogen te openen, *enz.* 1654. (N°. 4365).

De resolutie der remonstr. diakenen tegen de Rijnsburgers is van 13 Mei. Hiertegen verscheen eene *Bondige verantwoordingh.* Vgl. *Afd.* 2.

Noodige verantwoordinge voor Den vrolijcken Demokrijt over eenige beschuldingen tegen hem.... in.... Bondige verantwoordinge van de resolutie by de.... diaconen genomen &c. Met eenige aanmerk. over een libel.... Onpartijdig bericht, *enz.* 1655. (N°. 4437).

Hierop verscheen weder eene Korte wederlegginge. Vgl. Afd. 2.

J. N. af-gedrongen verantwoordinge tegens eenige.... proceduyren, geh. by de kerken-raad der Remonstr. tot Rotterdam, *enz.* 1656. (N°. 4495).

De voorr. is get. JOANNES NAERANUS. Hierin ook een brief aan N. van SAM. LANSBERGEN van 2 Julij.

J. N. genood-drukte af-scheydinge van de gemeenschap met de SAMUELS LANSBERGENS en hare adherenten.

Een oud rijmen zeyd:
Trouwe, Eer en Recht,
Namen Schalk tot haren knecht,
Schalk die neeg en boog
Tot m' hem in de kerken-raad toog,
Nu heeft Schalk zoo genegen en gebogen
Dat Trouwe, Eer noch Recht in de kerken-raad niet en mogen.

enz. 1656. (N°. 4496).

Hierin een brief van N. van 8 Sept. aan de directeuren der remonstr. societeit en aanspraken aan SAM. LANSB. den ouden en den jongen.

Schuyt-praatje tusschen vier personen, varende van Delf op Leyden, over den.... onwettigen handel van een predikant van Delf, die eens burgermeesters dochter wil trouwen, tegens wil.... van haar vader.... Tot Delf, gedr. voor d. BORNIUS en SAMUEL de jonge, in comp. van twee nichten. A°. 1658. (N°. 4647).

Vgl. de aantek. in *B. v. p.*

Den hollandsen vraagal aan de vliegende Faam. Met hare antwoorden, behelz. vele nieuwe tijdingen, *enz.* 1666. (N°. 5342).

Den oprechten holl. bootsgezel, vertoont in een t' zamenspraak tusschen drie persoonen...., geweest zijnde in de laatste zeeslag, *enz.* 1666. (N°. 5421).

Vgl. *B. v. p.* N°. 5422—5432.

Het rechte tweede deel van Den oprechten holl. bootsgesel, *enz.* 1667. (N°. 5508).

De vrede en vrijheid van het vaderland hersteld en bevestigt boven gedachten en verwachtingen, en de rechte stoffe van aangename dankbaarheid bij God. Gedr. 1668.

Get. J. NAERANUS. Hierin een brief van JOACHIM STEGMAN.

CORNELIS SYLVIUS.

(CORN. BOSCH).

Geb. . Advocaat voor den hove van Holland. Hoogl. in de regten te Leiden 1615. Ontslagen 1619. Gest.

V. D. AA, a. w. Dl. II, bl. 984, v.

Historie van het leven en sterven van.... JOHAN VAN OLDEN-BARNEVELT, ridder, heere van den Tempel, Berckel, Rodenrijs, gewesen advocaet van Hollandt &c. Waerachtelijck beschreven door een liefh. der waerheyt.

Alta mente repostum
De tijd en heeft noyt weg genomen
Den naam en 't overschot der vromen,
Want na dat sy zijn overleen,
Soo blinckt hunn' deugd voor yder een.

In 't jaer o. H. A°. 1648.

Met opdragt aan de regering van Rott. get. R. de C. P. T. Aan het einde „volgen eenige getuygenissen van verscheyden mannen, soo in Italien, Vranckrijck als Hispaignen, daer uyt men sien kan in wat voor achting sijn edelheyt daer geweest is, ende hoe sijn name over de gansche christenheyt geklonken heeft." Dan volgen, met nieuwe pagin., „Eenige opmerckingen, memorien enz. tegens den inhoudt van de ongefondeerde sententie op 13 May 1619 gepronuncieert." Op bl. 73 wordt verhaald hoe of de drukker onverwacht verhinderd werd dit werk verder voort te zetten. Ten slotte eenige gedichten, enz.

Men heeft BOSCH altijd voor den schrijver van dit werk gehouden. Het is thans bewezen, dat hij alleen de uitgever geweest kan zijn van het eigenhandig handschr. van J. v. OLDENBARNEVELT. Vgl. *Catal. d'une coll. remarq. de manuscr.* etc. (door *M. Nijhoff* te 's Hage verkocht Dec. 1862), p. 10, N°. 167.

Hetzelfde. Den tweeden druck, verm. met hetgene in den eersten.... was uytgelaten en andere noodige dingen. Op Loevesteyn, voor Lieven van vrijheyd. 1658.

Met de opdragt aan de reg. v. Rott., get. H. v. D., portret naar MIEREVELT, ged. enz. van C. BOSCH. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 864. Vgl. ook *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 85. *Waaracht. historie van* J. v. OLDEN-BARNEVELT.

PIETER RABUS.

Geb. 12 Dec. 1660. Praeceptor aan de Erasmiaansche school te Rotterdam. Notaris 1684. Gest. 13 Jan. 1702.

De Navorscher, Dl. XI, 364. XII, 48, 84 1).

P. RABUS en D. VAN HOOGSTRATEN op de dood van.... JOOST VAN VONDEL, *enz.* 1679. (N°. 7724).

Griekse, latijnse en neêrduitse vermakelykheden der taalkunde, bestaande in verscheide aanm. over gewijde en ongewijde stoffe. Door P. RABUS. Te Rott., by B. Bos. 1688. 8°.

Met opdragt aan HERM. v. ZOELEN, burgerm. v. Rott., »Voorschaduwing der stoffe" op rijm, voorr., ged. van D. v. HOOGSTRATEN en CHR. PIERSON en bladw. Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 610. ARRENB. noemt eene uitg. van 1692.

Verlost Britanje, door de komst van.... koning WILHEM en koningin MARIA. In heldendicht.... door P. RABUS, *enz.* 1689. (N°. 8899).

P. RABUS op de geboorteverjaring van.... WILHEM...., kon. v. Engel., *enz.* 1689. (N°. 8907).

P. RABUS op de tocht na Ierland van z. m. WILHEM, *enz.* 1690. (N°. 9028).

Geboorteverjaring van z. m. WILHEM.... Door P. RADUS, *enz.* 1690. (N°. 9033).

P. RABUS op de nederlaag der Turken in de veldslag by Semlin, *enz.* 1691. (N°. 9161).

Vreugdezang.... aan z. m. WILHEM.... op zijne aankomste in Holland. Door P. RABUS, *enz.* 1691. (N°. 9198).

Triomfvaarzen op het bemagtigen van Namen.... Door P. RABUS, *enz.* 1695. (N°. 9351).

---

1) Vgl. voor het ontbrekende ook ARRENBERG.

Lijkgedagtenisse van.... THEOD. TEXELIUS.... Door P. RABUS, *enz.* 1695. (N°. 9450).

Gedicht, waarachter het »Beknopt levensverhaal."

Historie van den oproer te Amsterdam.... zedert den 31sten Jan. 1696, *enz.* 1696. (N°. 9465).

P. RABUS vrede- en vreugdezang.... aan.... burgerm.... der stad Rotterdam, *enz.* 1697. (N°. 9503).

Het leven van DIRK RAFELSZ. KAMPHUIZEN. Hier voor is gevoegt het vaars van P. RABUS op KAMPHUIZENS geestelijke dichtkunde. t' Amst., by J. Rieuwertsz. 1699.

Met kort voorw. ook door R. onderteekend.

Hetzelfde. t' Amst., bij de wed. P. Arentsz. 1699.

Hetzelfde. t' Amst., bij Martin Schagen. 1723.

Zie voor dit en het vorige hierboven bl. 159.

JOACHIM OUDAAN[1])

Hollands dankbaarheyd, op den dank-dagh, *enz.* 1651. (N°. 3913).

Zweedschen hoogmoed gebroken; op het zee-treffen der.... vloten in de Zont, *enz.* 1658. (N°. 4637).

Paraenesis.... aen den autheur van het.... logen-rijm, met den tytel van Weder-roepinge tegen 't advijs v. J. BOOT j. c. aeng. de sent. v. J. v. OLDENBARNEVELT; dienende mede tot wederlegginghe van.... Kaetsbal, *enz.* 1664. (N°. 5161).

Vgl. *B. v. p.* N°. 5154.

Vryheid in staat en godsdienst, *enz.* 1666. (N°. 5496).

De laster-kladde der landverraderie, op de.... magistr. uytgeworpen, afgekeert, *enz.* 1672. (N°. 6347).

Hiervan verscheen ook nog een kompresser druk. Vgl. *B. v. p.* N°. 6348.

Hollants venezoen in Engelant gebacken, *enz.* 1672. (N°. 6518).

Vgl. voor andere drukken *B. v. p.* N°. 6519—6522.

J. OUDAENS haagsche broeder-moord of dolle blydschap. Treurspel.... Hier achter komen aenmerk. op de beschuldigingen der hn. DE WITTEN, door den zelven dichter. Tot Frederik-stad by Joh. Ernst Smith. [1672].

Zie *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 706.

---

1) Ofschoon hij eigenlijk tot de Rhijnsburgers of Collegianten behoorde, wier geschriften zullen voorkomen in *Stuk II*, *Afd.* 2, zoo is hij om enkele geschriften, die op de Remonstranten betrekking hebben, hier opgenomen. Voor de volledigheid worden alle titels uit de *Bibl. v. pamfl.* vermeld, ofschoon enkele in onze verzameling gemist worden. Zie verder voor het ontbrekende ARRENBERG.

Aenmerkingen over het Verhaal van het.... opkomen der Rynsburgers. Genus a quo sanguine nostrum, *enz.* 1672. (N°, 6554).

Het Kort waer.... verhael was van P. de Fyne. Vgl. hierboven, bl. 146, v.

Hetzelfde. Den tweeden druk, verm. met een byvoegsel. 1672. (N°. 6555).

Wee-klage over Britanjes bloedigen toeleg op overheerschend zeegebied, *enz.* 1673. (N°. 6783).

Rouw-klage over de doot van... M. de Ruyter, *enz.* 1676. (N°. 7417).

Blydschap en zegewensch aen.... P. de Groot, over des zelfs betuygde onschuld, *enz.* 1676. (N°. 7464).

Lijk-rouw der Maas-stroom op de.... ontfanghenis van het lijk des.... zeevoogds M. de Ruyter, *enz.* 1677. (N°. 7540).

Den grooten Rotterdammer in zijn geboorte-stad herstelt, *enz.* 1677. (N°. 7588).

De zegepralende deugd van.... P. de Groot...., goed burger, vader des vaderlands, *enz.* 1678. (N°. 7671).

Zie ook hierboven op C. DANCKERS, bl. 234.

Uyt-vaart van den Kato dezer eeuw.... W. van der Aa...., vroedschap.... der stad Rotterdam, *enz.* 1678. (N°. 7672).

Liik-gedachtenis van.... Joost van Vondel, *enz.* 1679. (N°. 7723).

Lijk-gedachtenis van.... Jac. Borstius...., leer. d. geref. gem. tot Rotterdam, *enz.* 1680. (N°. 7763).

Rouw-klage over d'.... dood van... G. Brandt de jonge, *enz.* [1683]. (N°. 7856).

Engeland Romens gewetens-dwang ontheven, door een vry parlement, *enz.* 1688. (N°. 8713).

Op de regtsvordering van.... mr. Adr. Bakker.... tegen.... Rom. de Hooge, *enz.* 1690. (N°. 9138).

Op het namelooze.... Parnas-pasquil der.... majesteytschenders, *enz.* 1690. (N°. 9144).

JOHANNES BRANDT DE JONGE.

Geb. . Als proponent gest. 1708.

Tideman, a. w. bl. 370.

Lyk-traenen gestort over het afsterven van mynen.... vaader Joh. Brandt.... Gedr. na de copye, te Nijmegen by Sweerus van Goor. 1708.

FRANS DE HAES.

Geb. . Koopman te Rotterdam. Gest. .

v. d. Aa, a. w. Dl. VIII, bl. 67.

Fr. de Haes mengeldichten. Uitgeg. door Joan de Haes. Met een aenhangsel van eenige gedichten des uitgevers. Te Rott., by B. Bos. 1711. 8o.

Met titelpr. en verklar. op rijm van A. Houbraken, opdragt aan Adr. Paets, voorr. van Joan de H. en ged. van D. Hoogstraten, Z. Brandt, F. v. Bochoven, P. Bos, K. v. Arckel, J. Suderman. Bladw. aan het einde. Zie *Catal. v. d. bibl. d. Maatsch. v. nederl. letterk., Dl. I, bl.* 251.

JOAN DE HAES.

Geb. 3 Nov. 1685. Koopman te Rotterdam. Gest. 12 Febr. 1723.

v. d. Aa, a. w. Dl. VIII, bl. 67, v. 1).

Frans de Haes mengeldichten. Uitg. d. J. de Haes.... Te Rott.... 1711. 8o.

Zie hierboven

Het leven van Geeraert Brandt, beschreven door J. de Haes. Hier by komen, behalven de lof- en lykdichten op.... G. Brandt gestelt, nogh eenige brieven van vernaemde mannen aen hem, en eene verhandeling over de geveinstheit door hem geschreven. In 's Gravenh., by Korn. Boucquet. 1740.

Met voorr. van Jacob Spex, den uitgever, en een paar ged. op J. de Haes. Achter het *Leven* een bladw. De brieven zijn 62 in getal. Dit leven was reeds in 1712 door de H. geschreven.

CORNELIS REDELYKHEID 2).

Derde stuk of tweede vervolg op het Eenvoudig en zedig antwoord aan.... P. Hofstede, prof. honor. enz. te Rotterdam, waar in beweerd word dat de vryheid van godsdienst-oeffening van van gezindheden, behoord tot de wezenlyke constitutie en het bestaan van ons gemeenebest. Door C. Redelykheid. In 's Gravenh., by Is. du Mee. 1770. 8o.

Met voorr. van 6 Dec. Het *eerste vervolg* was in ditzelfde jaar uitgegeven.

Aanmerkingen dienende tot verdediging der remonstr.-geref. Christenen, tegen beschuldigingen van zekeren naamloozen schryver, zich noemende Advocaat der vaderl. kerk, of vrymoedige verdediger, enz. Door C. Redelykheid. t' Amst., by J. Döll. 1772. 8o.

Met voorr., get. 's Hage, 10 Maart.

1) Zijne overige geschriften worden door v. d. Aa opgegeven.

2) Zijne waterbouwkundige en andere werken worden gevonden op den *Catal. v. d. bibl. d. stad Amst.*, bl. 486, 503, 514, 518, 520, 558. Hij schreef ook nog *Eenv. en zedig antwoort*, en misschien ook: *Noodig onderrigt aang. den schrijftrant van* H. Goodricke en *Nader opheldering van* M. van Oldenburgs *Noodig berigt.* 1770.

REGISTER

DER

PERSONEN[1]).

1) In dit register zijn ook de namen opgenomen der schrijvers, wier werken niet aanwezig waren. Zij worden op de aangehaalde bladzijden in de aanteekeningen gevonden.

Wanneer in den Catalogus zoowel een latijnsche als een nederd. of andere naam van iemand is opgegeven, dan is hij hier te vinden op beide namen.

REGISTER

DER

GESCHRIFTEN

naar hunnen inhoud [1]).

UITGAVEN VAN DEN BIJBEL.

St. Curcellaeus.

Novum test. Edit. nova. 1658, 75, 85, 99.

Chr. Hartsoeker.

Het n. test. op nieuws vert. 1680.

J. Clericus.

Le n. test. de J. Chr. trad. sur l'original. 1703.

† N. test. graec. c. lect. variant. Studio J. Millii. 1723.

J. J. Wetstein.

N. test. graec. edit. receptae. 1751—52.

J. Konijnenburg.

De h. schr. d. n. verb. overgezet. 1825.

ISAGOGIEK. KRITIEK. EXEGESE.

J. Arminius.

Analysis c. IX ad Rom. (Exam. lib. G. Perk). 1612.

Copie v. sek. brief v. Arm. aen Gell. Snec. 1612.

De vero sensu c. VII ad Rom. 1612.

Th. Boomius.

† Verclar. op Rom. IX. 1616.

W. Corneliszs.

Een verklar. over Rom. IX. 1621.

---

1) In dit reg. zijn natuurlijk de *Opera omnia* niet opgenomen, maar wel de titels der geschriften, die niet afzonderlijk het licht zagen, doch in de *Opera omnia* voorkomen, in welk geval dit tusschen ( ) wordt vermeld.

De nederd. en andere geheele of gedeeltelijke vertalingen, zijn onder de latijnsche titels gesteld (ook al is de nederd. uitg. de oorspronkelijke), voor zoo verre die vertalingen althans onder dezelfde rubriek behoorden. Staan zij echter onder een ander opschrift, dan is er tusschen ( ) bij gevoegd, waaraan deze vertaling is ontleend.

De latere jaartallen duiden de latere uitg. aan, of, als er een nummer tusschen ( ) bij het jaartal staat, wil dit zeggen dat het werk in hetzelfde jaar twee of meermalen is herdrukt.

De titels der ontbrekende werken, ofschoon meestal in den catalogus in aanteekeningen opgegeven, zijn hier weggelaten.

Vertalingen of uitgaven van de geschriften van andere schrijvers zijn met een † geteekend.

Ass. Pellio.

Der leecken wegh-wijser d. i. vertoogh ov. Rom. IX. 1622.
De verborgentheydt d. voorb. d. i. vertooch ov. Rom. IX vs. 11—13. 1622.

C. Vorstius.

Comment. in epist. apostol. 1631.

S. Episcopius.

Praef. in n. test. interpret. de lect. script. (Op. theol.)
Notae breves in XXIV priora cap. MATTH. (Op. theol.)
Praef. in explic. I ep. JOH. (Op. theol.)
Lect. in I ep. JOHANNIS (Op. theol.)
Lect. in c. II et III Apocal. JOH. (Op. theol.)
Paraphrasis in c. VIII—IX ep. PAULI ad Rom. 1644.
Uytbr. ende aenm. ov. 't VIII—IX c. 1644, 45.

J. J. Batelier.

Tract. de Jacob et Esau. 1644.
Den rechten wtl. v. Jac. en Esau. 1644.
Het helder licht ov. Rom. IX. 1646.
De waerheyt v. d. sin v. Rom. IX end XI. 1648, 50.
Jacob et Esau s. explic. sensus PAULI in Rom. IX. 1664.
Den rechten wtlegh. Overs. end verrijckt. 1664.
Dissert. de Israel. conversione. 1669.
Korte verklar. v. d. drie getuyghen. 1672.

St. Curcellaeus.

Diatr. in 1 Tim. III, 14, 15. (Op. theol.)
Eene wijdl. verklar. over 1 Tim. III (De zedel. werk.)

D. R. Camphuysen.

† F. SOCINUS schrift. lessen. 1666.
† F. SOCINUS v. d. geloofw. d. h. schr. 1666.

Chr. Hartsoeker.

Aent. ov. MATTHEUS. 1668, 84.
Aent. ov. MARKUS. 1671.
Aent. ov. LUCAS. 1687.

J. Verryn.

J. VERRYN in epist. JUDAE comm. 1677.

J. Clericus.

† D. CLERICI quaest. sacrae. 1685.
XVII prima comm. c. primi ev. JOANNIS. 1695.
† Nov. test. cum paraphr. et adnot. H. HAMMONDI. 1698, 1714.
Harmonia evang. Access. tres dissert. 1700. (2)
Overeenst. d. evangelisten. 1700.
V. test. libri historici. 1708.
Genesis. Ex transl. J. CLER., cum paraphr. perpet. 1710.
Mosis libri quatuor. Ex. Lev. Num. et Deut. 1710.
V. test. libri hagiographi. 1731.
V. test. prophetae. 1731.
Mosis libri quinque. 1735.

J. Uytenbogaert.

J. UITTENB. korte verklar. ov. Rom. IX. 1694.

Ph. à Limborch.

Comment. in acta apost. et in ep. ad Rom. et Hebr. 1711.
Uitbr. ov. d. br. a. d. Hebr. 1725.

J. J. Wetstein.

Prolegomena ad n. test. graeci edit. accur. 1730, 64.

K. Westerbaen Wz.

† De geloofwaerdigh. d. evang.-geschied. 1739.
† Vier redev. ov. d. bezetenen. 1758.

J. K. Valk.

J. C. VALK observat. de n. test. Wetsteniano. 1771.

W. Goede.

† De laatste tooneelen v. d. wederk. v. JEZUS. 1817.

DOGMATIEK. DOGMENGESCHIEDENIS.

C. Vorstius.

Tessaradecas anti-pistoriana. 1607.
Tract. theol. de Deo. 1610. (2)
† De auct. s. script. 1611.
Epitome exegeseos apolog. 1611.

Apologetica exegesis s. plenior declar. 1611.
Theses de pers. et officio Chri. 1611.
Vert. theses v. d. pers. e. ambt Chri. 1611.
Parasceve ad Amic. coll. cum J. Piscatore. 1612.
Parasceve tot een vriend. conferentie. 1612.
Theses theol. et apol. de pers. et off. Chri. 1612.
Amica collatio cum Piscatore. 1613.
Scholia ἀλεξίκακα. 1614.
Appendix ad schol. ἀλεξίκ. 1614.
Responsio ad M. Sladi Schol. discept. 1615.
Corte belyd. over verb. d. gheloofs. 1616.
Amica duplicatio ad. Pisc. Apol. respons. 1617.
Appendix Duplicationis. 1617.
Plenior idea doctrinae Pisc. 1618.
Examen tract. Pisc. De div. praedest. 1618.
Ghew. doodt-steeck d. calv. predest. 1620.

J. Arminius.

Disput. XXIV. 1609.
Twee disp. v. d. predest. 1609, 10.
Corte verclar. v. d. cracht d. Voorsien. 1609.
Twee disp. v. d. menschen vrije-willek. 1609.
Bekent. v. d. vrye wil. 1617.
Disput. publ. et priv. 1610, 14.
Orat. itemque tract. 1611, 13.
Verclar. Arm. aeng. de pred. 1610.
Examen lib. G. Perkinsii. 1612.
Zedich ondersoeck. 1617.
Amica cum Fr. Junio collatio. 1613.
Epist. ad Hippol. à Coll. 1613.
Disput. priv. 1614.
Examen thes. Fr. Gomari. 1645.

S. Naeranus.

Disputatie v. d. vrye wille. 1611.

J. Arn. Corvinus.

Schrift. conferentie geh. in 's Gravenh. 1612.
Defensio sententiae J. Arminii. 1613.
P. Molinaei mala encheiresis. 1622, 32.

N. Grevinchoven.

Dissert. theol. inter Amesium et Grevinch. 1615.
Theol. verh. ov. twee poincten. 1615.

Vertoogh v. nieuwigheden nop. d'absol. praedest. 1617. (2)

Th. H. Herberts.

Cort bewijs v. 't ghevoelen der Remonstr. 1616 (2), 47.
Verification briefve. 1616.
Christ. verdedig. ende breed. bewijs v. d. leere d. Remonstr. 1617.

Ad. Tect. Venator.

Theol. vera et mera. Een fondamentboeck. 1617.

C. Barlaeus.

Epist. Remonstr. ad exter. eccl. theologos. 1617.

Ass. Matthisius.

Oprecht ende claer bericht. 1617. (4)

J. J. Bors.

Summa d. evang. leere. 1617.

J. Uytenbogaert.

Cort berecht nop. seeck. remonstrantie. 1612.
Oordeel Wtenb. ov. d. doolinghen v. C. Wiggersz. 1612, 17.
Secunda remonstrantia Remonstr. 1617.
Copye v. seker vertooch. 1617.
Acta et scripta syn. Dordr. min. remonstr. 1620.
Brief aen alle remonstr. ghemeynten. 1620.
Oordeel v. h. syn. nat. d. ger. kercken v. Vranckr. 1621.
Advertissement ov. h. oordeel. 1621.
Belijdenisse v. 't ghevoelen d. Remonstr. 1621, 22, 30, 65, 1737, 56, 82.
† De leere d. syn. v. Dordr. en Alez. 1623.
Examen v. d. artijck. besloten in d. syn. nat. 1648.

S. Episcopius.

Institutiones theol. (Op. theol.)
Examen thes. L. Capelli (Op. theol).
Tract. brevis de lib. arbitrio (Op. theol.)
Collegium disput. theol. 1618.
Disput. theol. tripart. (Op. theol.)
Confessio sententiae past. remonstr. 1622.
Apologia pro confessione. 1629, 30.
Antw. op LXIV theol. vragen. 1648.
Respons. ad quaest. theol. (Op. theol.)
Extract uyt het tract. v. d. vrye wil tegen J. Camero. 1664.
Exam. sent. Cameronis (Op. theol.)
Respons. ad defens. Camer. (Op. theol.)

J. Ev. Geisteranus.

Consensus Pauli et Jacobi. 1620.

D. Sapma.

Register d. schrift. plaetsen. 1623.

D. R. Camphuysen.

† Tract. v. d. goddelijckheydt Chri. 1623.
Extract uyt D. R. C. brieff. 1630.

S. Goulart.

Traicté de la providence de Dieu. 1627.

P. de Fyne.

Sommige vragen v. d. absol. verkies. (Verz. d. tract.) 1637.

St. Curcellaeus.

Onderwijsinge v. d. christ. religie. 1678.
Instit. theol. christ. (Op. theol.)
Tract. de eccl. Chri. (Op. theol.)
Verhand. v. d. kerke. (De zedel. werken)
Vindiciae adv. M. Amyraldi criminat. 1645.
Quaternio dissert. theol. 1659.

Ed. Poppius.

Korte open. aeng. d. leere v. d. drijvuldigheit. (Ed. Popp. aenteyk. ofte hist. verh.) 1649.

Arn. Poelenburg.

Fr. Spanhemii disput. inaug. confutata. 1658.

J. J. Batelier.

Verklar. v. d. staet d. heydenen. 1651.
Vindiciae miraculorum. 1674.

G. Brandt de jonge.

† Historie v. d. vijf artik. 1687.

J. Verryn.

Korte verklar. v. d. waterdoop. 1688.

Ph. à Limborch.

Theol. christ. 1695, 1700, 15, 30, 35.
Christ. godgel. 1701—3.
Verhand. v. d. eedt. 1729.

Adr. a Cattenburgh.

Spicilegium theol. christ. 1726.

J. Drieberge.

De praedest. et gratia liber. 1744, 45.
Verhand. over Gods voorbesch. 1781.
Libri duo, de bonis n. foed., de baptismo. 1746.

C. Nozeman.

† Zwarigheden ov. h. leerstuk d. predest. 1756.
† De leere v. genade d. Warburton. 1767.

P. v. Hemert.

† De verborgenheid die v. alle eeuwen verborgen was. 1786—87.
† Proeve eener gesch. v. h. Arianismus. 1788.
Antw. op de vraag: heeft Chr. zich naar de heersch. volksbegrippen geschikt. 1792.

J. Konijnenburg.

Onderz. v. d. aard d. voorspell. wegens den Messias. 1794.

C. Rogge.

Het waare wezen v. h. Kristendom. 1794.
Verhand. ov. d. vraag: is het inwend. bewys genoegzaam. 1795.

G. Bruining.

De leer d. n. test. weg. een vagevuer. 1797.
Antw. op de vraag: v. welken aart waren de zoenofferh. 1804.

W. Goede.

† Over h. geloof aan de wonderen. 1819.

POLEMISCHE, APOLOGETISCHE EN IRENISCHE GESCHRIFTEN.

J. Arn. Corvinus.

Christ. verm. t. vrede aen Donteclock. 1609. (2)
Schouwe ov. Gomari Proeve. 1610. (2)
Teghen-ber. jegh. Gomari Waerschouwinge. 1610.

Responsio ad BOGERMANNI Annotat. 1614—16.
Verantw. tegens d. predic. F. HOMMII. 1616.
De bekeringe v. d. ghepred. dief. 1622—42.

P. Cupus.

Aanw. v. d. onbeh. wyse v. doen. 1610.
P. CUPI ondersoeck. 1610.

J. Uytenbogaert.

Voorlooper tegen het pasquil. 1610, 11.
Twee sendt brieven J. WT DEN BOG. ende C. VORSTII. 1611.
Waerschouw. C. VORSTII. 1611.
Verantw. J. ARMINII. 1612.
Pressior declaratio. 1615.
Naerder-bericht. 1612.
Appendix Press. declarationis. 1617.
Aenhanghsel v. Naerder ber. 1612.
Brief S. LUBBERTI. 1613.
Oprecht bericht J. WTENB. op Naerder advis. 1615.
Verdedigingh v. d. Resol. totten vrede. 1615.
Clare justif. v. seeck. passagien. 1616.
Nood. ontschuldiginghe. J. WTENB. 1616.
† Gulden brief M. BUCERI. 1616.
Waerschouw. teghen Den staet v. d. voorn. quaestien. 1616.
Copie de la suite de la lettre de DU MOULIN. 1617.
Copye van 't vervolgh. 1617.
On-deck. v. on-waerheyden in Tafel. 1617. (2)
Remonstrantie v. J. WTENB. 1618. (2)
Responsio necess. ad Contra-Rem. Contr. declar. 1618.
Noodige antw. op d. Contra-Rem. Tegen-vertooch. 1617.
Pars secunda Respons. necessariae. 1618.
Tweede deel v. d. Nood. antw. 1618.
J. WTENB. responsio ad Spec. controv. belgic. 1618.
Schrift. verantw. v. J. UYT DEN BOG. 1619, 46.
Tweede schrift. verantw. 1619.
Copye v. een miss. afgev. d. J. WTEN BOG. 1619.
Den een. waerom v. d. uytvoer. 1619.
Reden. waerom men mett. Contra-Rem. gheen gem. houden mach. 1620.
Brief ov. d. sententie J. GREVII. 1620.
Treff. verantw. aen burghem. d. st. Utrecht. 1620.
Vrym. ondersoeck v. placcaten. 1620.
Contra-discours kerck. ende pol. 1620, 21.
Brief aen d. stat. gen. nop. Morghenwecker. 1621.
Achabs biddagh. 1621.
Trouh. aenw. d. bedriegelijckheden. 1623.
Copyen v. een. req. aen de stat. v. Holl. 1626.
Monster v. hond. leugenen. 1627.
Goedt bescheydt op J. TRIGL. Tweede verm. 1627.
Wederlegg. v. Remonstrantie. 1627.
Vertoogh d. remonstr. aen d. magistr. t. Amst. 1627.
Copie vant derde request. 1628.
Oprecht verh. vervat. versch. stucken. 1628.
Ondersoeck d. amsterd. req. 1628.
Waersch. v. Hamansloon. 1628.
Korte antw. op d. Redenen. 1628.
Der calvin. contra-rem. factie. 1628.
Een ligue d. Contra-Rem. 1628.
Beantw. v. d. rem. v. d. kercken-r. v. 's Gravenh. 1629.
Copie v. h. transl. d. antw. d. th. fac. t. Leyd. 1629.
Aen-spraeck aen d. prof. t. Leyden. 1629.
Onder-richt. op d. miss. v. P. V. H. 1629.
Ernstich schrijven aen d. gedep. d. z. ende n. holl. syn. 1629.
Discours op Conscient. bedenck. 1630. (2)
Wtwissinge d. blamen. 1630.
Teghen d. gloss. v. d. Sententie SMOUTII. 1630.
Gespreck t. aflegg. v. loghenen. 1630.
Antw. op de Vragen ende voorstell. 1630.
Project met somm. bedenckinghen. 1630.
Eenige brieven aen hn. v. qualiteyt. 1630.
Brief aen s. princ. exell. 1630. (2)
Requeste d. remonstr. leeraren. 1630.
Andere req. d. remonstr. leer. 1630.
Gravamina classium. 1630.
Eens patriots aenspr. op 't subj. v. d. gravamina. 1630.
† Response aux art. Antwoordt. 1630.
Remonstrantie. Mitsg. d. verontschuld. d. Remonstr. 1630.
Schoonhovens vertoogh. 1630.
Advys op 't vast-stellen v. d. religie. 1630.
Logenkorting. 1630.
Voorstant v. d. vryheyt d. conscientie. 1630.

Korte voorl. op d. Proeve. 1630.
Antidote teghen d. miss. d. leer in Zwits. 1631.
Replyck d. Remonstr. op d. Antw. 1631.
Antw. op Naerder unie. 1631.
Send-br. aen d. syn. t. Schiedam. 1631.
Op-lossinge v. d. ontrouwigh. d. Remonstr. op-ghed. 1631.
† Vrijmoedigh discours d. VAN AUBEIGNÉ. 1632.
Onschuldt d. oversett. v. 't Vrym. discours. 1632.
Eerbiedigh vert. d. remonstr. Christenen. 1633.
Considerable insichten. 1633.
Naerder openingh d. mysterien. 1639.
Wederlegginge v. h. Derde bericht. 1642.
Kort aenwijs. dat d. leere v. d. praedest. 1642.
Antw. J. WTENB. op seecker schrift. 1644.
Schrift. en pol. discours ov. d. biddagh. 1647.

Ad. Tect. Venator.

Kopije v. een remonstrantie. 1611.
Declaratio A. VENATORIS. 1612.

Jac. Taurinus.

Brand-clock noodich ghetrocken. 1611. (2)
Van d. onderl. verdraagsaamheydt. 1616. (2)
Naerder openinge t. aen-wijs. 1616.
Post-bode. 1616.
Copye v. sekeren brief. 1616.
Weegh-schael. 1617.
  Balance pour peser. 1618.
Corte ondeck. v. d. luegen-geest. 1617.
Zedich-onders. v. hand. in Gelderl. 1617. (2)
Na-sporingh hoe d. pr. v. Orangien. 1617. (2)
Ernst. aen-spr. aen d. maeghdt v. Holl. 1617. (2)
Wat wonder-oudt-nieuws. 1618.
Reuck-appel. 1618. (2)
Notulen op h. Af-scheydt. 1618.
Den vraegh-al. 1618. (2)
Bloem-potgen v. bloemen. 1618.

S. Lansbergen.

Christ. aenl. tot verdraechsaemheyt. 1612.

Fr. Lansbergen.

Kort ende christ. examen ov. d. leerpoincten. 1612.

C. Vorstius.

Verantw. C. V. teghen de Waersch. 1611.
Christ. et mod. responsio ad art. ex Anglia. 1611.
  Teghen-ber. op seeck. art. 1611. (2)
  Brief C. V. a. d. stat. gen. 1612.
Christ. e. nootw. verantw. tegen aenterginghen. 1612.
Prodromus plen. responsi ad Declar. 1612.
  Voorloper v. een volc. antw. 1611 (2)
Brevis refut. spec. a Leow. eccl. editi. 1612.
Responsum plenius ad scripta erist. 1612.
  Volc. antw. op een. twist-schriften. 1612.
Catal. errorum S. LUBBERTI. 1612.
Oratio apologetica. 1612.
  Oratie tot verantw. 1612.
Paraenesis ad S. LUBBERTUM. 1613.
Apolog. respons. ad Spec. controv. belgic. 1618.

N. Grevinchoven.

Korte refutatie v. een boecxken v. HERTWECH. 1612.
N. GREVINCH. apologia publ. et priv. 1617.
Thien contra-rem. positien. 1618.
T'Ghebesoigneerde in sek. heym. verg. binn. Rott. 1619.
Der Remonstr. kerck-gangh. 1619.
Naem-scherm d. Remonstr. 1623.
Twee copien, d'eerste v. een remonstrantie. 1626. (2)
Acta v. een. remonstr. dien. 1626.
Vertoogh v. d. contra-rem. Joabs-kus. 1626.

B. Dwinglo.

Christalijnen bril. 1613.
Protest d. autheurs v. d. Christ. bril. 1614.
Voorbode v. d. antw. op Ontrouwe 1616.
Monster v. d. leere d. amst. predic. 1616.
Nulliteyten d. nat. syn. binnen Dordr. 1619.
Nood. waersch. aen d. remonstr. predic. 1620.
Grouwel d. verwoestinghe. 1622.
Verantw. teghens de publicatie. 1624.

C. Barlaeus.

C. Barl. Bogermannus ΕΛΕΓΧΟ'ΜΕΝΟΣ. 1615.
C. Barl. dissertatiuncula. 1616.
Discours v. C. Barl. 1616.
Clachte ende bede d. Remonstr. 1618.
Vale houdende verclar. 1619.
Kort bewijs v. d. aerdt v. du Moulin. 1620.
C. Barl. epigramma in problemata. 1636.

J. Arn. Roodingenaus.

Cort begryp v. d. verantw. J. Arnoldi. 1616.

J. Wallesius.

Poincten d. beschuldiginge. 1616.

H. Burgius.

J. Calvini tyrannien. 1616.
Stapel d. scheldt-w. v. Smout. 1617.

H. Slatius.

J. Calvini tyrannien. 1616. (1619)
Stapel d. scheldt-w. v. Smout. 1617.
H. Slatii post-bode aen d. schuer-pred. 1617.
H. Slatii bewiis dat de schuer-pred. zijn. 1617.
Den ghepredest. dief. 1619. (3) 20, 22, 42, 60.
Christal. spiegel. 1619.
Vrijm. ondersoeck v. placc. 1620.
'T Hemelsch syn. 1620.
Morgen-wecker. 1620.
Monsterkens v. d. holl. inquisitie. 1620. (2)
Copie vant klaer vertoogh. 1623. (2)

Th. Beomius.

Post-bode verhal. d. proceduren. 1617.

D. Sapma.

Bespreck gheh. ov. een. kerck. verschillen. 1617.
Provis. vertoogh v. d. onbescheyd. ghepl. bij Sixti. 1618.
Leugen-strick. 1619.

Adr. Symonsz.

Versch. onwaerh. in een boecxk. d. v. Wassenburgh. 1617.
Een spongie tot verlicht. v. d. Spiegel. 1618.
Korte verandtw. v. Adr. Simonss. 1622.

Ass. Matthisius.

Ass. Matth. ontschuldt. 1618.

Joh. Taurinus.

Copye. 1618.

H. Gr. Blyenburch.

Clare bek. d. kercken-r. d. ghem. t. Soetermeer. 1618.

Adr. Johannis.

Spieghel v. verdrachzaemheydt. 1618.

G. Livius.

Sendt-brief aen H. Brimanij. 1618.
Christ. aen-spraeck d. pred. v. Nimwegen. 1618.

C. Niëllius.

Tableau de la bonne foy de de Bassecourt. 1618.
Verification de la bonne foy. 1618.
Proeve v. d. oprechtigheydt G. Vossii. 1637.

S. Episcopius.

Orat. cum ad syn. Dordr. evocatus discederet. (Op. theol.)
Optima fides F. Hommii. 1618.
Syn. Dordr. crudelis iniquitas. (Op. th.)
Onbillijcke wreetheyt d. Dortsche syn. 1619.
Oratie in d. syn. nat. gedaen. 1619.
Oratio hab. in syn. Dordr. (Op. theol.)
Antidotum cont. press. declarationem. 1620.
Antid. ende naerder openinghe. 1619.
Brief in welcke de gront v. d. Remonstr. ontdeckt wort. 1620.
Noodige verantw. d. Remonstr. nop. het stellen v. e. confessie. 1620.
Nieticheyt v. d. calv. ban. 1624.
Bodecherus ineptiens. 1624.
Examen disput. A. Walaei. 1627.
Vrye godes-dienst. 1627.
Eere Godts verded. teghen J. Trigland. 1627.
Responsio ad Specim. calumniarum. 1631.
De crachtel. d. godsal. v. d. leere Trigl. 1632.
De kracht d. godsal. vermorst d. Trigl. 1632.
Vedelius rhapsodus. 1633. (2)
De war-religie Trigl. 1634.
Den rechten remonstr. theol. 1638. (2)
Verus theol. remonstr. (Op. theol.)
Antw. op d. Proeve v. Abr. Heydanus. 1643 (2), 44.

J. J. Bors.

Copye d. briefs v. Bors aen de stat. 1619. (2)

H. Meiling.

Remonstr. an de gedep. v. Over-issel. 1619.

H. Hollingerus.

Requeste aen d. gecomm. v. d. stat. gen. 1619.
Spongia Erasmi. 1623.

D. R. Camphuysen.

Waersch. ov. 't stellen v. een confessie. 1620. (2)

W. Remautius.

Copije v. d. brief Remaut. 1620.

Arn. Neomagus.

'T Hemelsch syn. 1620.
Openinghe d. syn. canones. 1621.

Ed. Poppius.

Antw. op de calumnie d. Contra-Rem. 1620.
Ed. Poppij twee brieven. 1621.
Aenwijs. v. d. mis-slaghen B. Nicolai. 1622.

Adr. Borrius.

Ootm. vertoogh d. uytghes. remonstr. predic. 1623.
Tweede vertoogh v. d. wytghes. remonstr. predic. 1623.
Copye v. een missive. 1623.

B. Praevostius.

Nymeegsch accoort. 1628.

J. Schotlerus.

Weder-roep. ende schult-bekent. 1628. (2)

P. de Fyne.

Silvere naalde. 1624.
Cort bericht v. alle godt-liev. menschen. 1625.
Een kleyn monstertjen. 1625.
Silvere vergulde naelde. 1625.
Den ouden leytschen patroon. 1630, 1833.
Twaelf vraegen aen d. prof. d. th. t. Leyden. (Verz. d. tract.) 1634.
Sestien vraegen aen d. ger. kercke t. Haerl. (Verz. d. tract.) 1634.
Aenspraeck aen d. borghers d. stadt Leyden. 1640.
XII Plompe vraghen. 1642.
Krukke van J. Cralingen. (Eenige tract.)
De tweede krukke. (Eenige tract.)
Veenboere weg-kortinge. 1642.
Veen-boeren waerschouwinge. 1642.
Veen-boers bescheyt. 1642.
Winterturf aen Streso. 1642.
De sieke veen-boer. (Eenige tract.)
Zee-mans nieuwe-jaer. 1643.
Het eygen gevoelen v. een remonstr. predik. 1644.
Vaderlijck onderwys. 1644.
Vermeerdert kamper-steurtje. 1648.
Witte-broot v. d. predic. t. Campen. 1648.
Een frisschen dronck. 1649.
Amsterdams nieuwe-jaer. 1651.

C. Rijckewaert.

Consideratien v. een. ledematen. 1626.

Ant. Hornhovius.

Remonstr. aen Henr. Fred. 1626.

Chr. v. Langerak.

Antw. op een. vraghen. 1632.

J. J. Batelier.

Examen disput. inaug. Voetii. 1634.
Confutatio Thersitis Heautont. 1637.
G. Voetii acad. anti-remonstr.-libertinica. 1637.
Gymnasium Ultraject. 1638.
Verantw. tegen Voetii remonstr.-catech. 1642.

S. Naeranus.

Propulsatio contumeliarum. 1636.

Ass. Pollio.

Christ. vrede-vaen. 1641.

G. Brandt.

Den reuckel. dief. 1642.
Verlaet uw eigen vergaed. niet. 1657.
Nood. vrymoedicheyt ende aenmerck. 1658.
G. Br. verantw. ter saeke v. sijne Hist. 1676.

Eng. Aeg. v. Engelen en D. J. Snecanus.

Klare wederlegg. v. aenteyck. 1640.

Arn. Poelenburg.

Epistola ad C. H. 1655.
Dissert. epistol. 1658.

† Controversiarum in belg. eccl. hypotyposis dialog. 1659.

J. Westerbaen.

Boden-brood. 1655.
Valsche munt v. h. Drinck-geld. 1656.
J. TOLEDOOS sorg-verlooren. 1668.
Kristalynen bril. 1668.
Een zeep-balletje. 1668.
Wat zeep v. d. ongewassen moor. 1669.
Wat rhabarbar t. een purgatie. 1669.

Ph. à Limborch.

Korte wederl. v. 't boecxk. uytg. by J. SCEPERUS. 1661.
De verit. relig. christ. 1687.
Vriend. onderh. m. e. gel. Jood. 1723.
Defensio contra J. v. D. WAEYEN. 1699.

J. Goesteranus.

Op de afwykinge v. een. Remonstr. 1670.

J. Molinaeus.

Den rechten wegh t. eendracht. 1670.

G. Vorstius.

Klaer ende onpartijdigh bericht. 1672.
Dood-steek aan de absol. predest. 1676.

J. Clericus.

LIB. DE SCTO AMORE epist. theol 1679.
Sentimens de theol. de Holl. sur l'Hist. crit. du vieux test. 1685, 1711.
Défense des Sentimens. 1686.
† H. GROTII de ver. rel. chr. Acc. liber de elig. inter dissent. Christ. sententia. 1709.
Epist. crit. et ecclesiast. 1712, 30.
† De waarh. d. krist. godsd. d. SYKES. 1730.

J. Verryn.

Aenm. op de betov. werelt v. B. BEKKER. 1692.

J. Brandt.

BURMANNI ἐλεγχόμενοι. 1700.
J. BR. verantw. v. d. Hist. d. reform. 1705.

G. v. Zonhoven.

Comoedia vetus of bootsmans-praetje. 1718, 32 (2)

S. Holl. v. Lansbergen.

Verantw. v. d. moordr. remonstr. kerker. 1700.

J. Drieberge.

Aenm. over het voorber. v. J. v. D. HONERT. 1726. (2).
Vervolg v. aenmerk. 1727.

K. Westerbaen Wz.

Verdeediging tegens v. D. HONERT. 1727.

J. Krighout.

Brief v. ALETOPHILUS aen d. exam. v. h. ontw. v. tolerantie. 1754.
Tweede brief v. ALET. 1754.
Memoria Wetsteniana vindicata. 1755.

C. Nozeman.

Betoog d. kwaade trouwe. 1755.
Nader betoog. 1756.
Is. HOLTIUS wel waardig wederlegd te worden. 1757.
Socrates eere gehandhaefd. 1769.
Aenm. op h. Aenh. v. P. HOFSTEDE. 1770.

J. K. Valk.

Bericht weg. een. letters van den Denker. 1768.
Verhand. ov. d. openl. godsdienstoeff. d. Remonstr. 1770.
Brief aan een zyner vrienden te Dordr. 1770.
Twee brieven aan den schryver d. Memorie. 1772.
Verhand. ov. h. gepret. generaliteitsbesluit. 1772.

Abr. Ar. v. d. Meersch.

Vier brieven ov. d. beoord. v. d. Belisarius. 1770. (2)

P. v. Hemert.

Brieven aan een vriend. 1788.
Epistola ad WYTTENBACH. 1809. (2)
Trias epist. ad WYTTENB. 1810.
Strena ad WYTTENB. 1814.

W. Goede.

† Vrijm. overdenk. ov. h. Christendom. 1790—91.

Adr. Stolker.

† Secten-geest, opgedragen aen SCHARP. 1797.

P. Lorié.

Brief aan J. J. LE SAGE TEN BROEK. 1797.

C. Regge.

De kerk v. JEZUS een en ondeelbaar. 1798.
Brief aan d. schrijver d. beoordeeling. 1798.

Fr. Lorié.

De oorz. en d. gev. v. h. gesloten zijn d. remonstr. kerke. 1803.

P. v. d. Breggen Paauw.

De Aanwijz. verdedigd. 1807.
Vier brieven ov. d. beoord. zijner belijdenis-rede. 1807.

J. Konijnenburg.

Mémoire p. la liberté d. cultes. 1827.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Eenheid in het noodige. Eene voorlez. 1847.

GESCHRIFTEN BETREFFENDE DE ROOMSCH-KATHOLIEKEN.

C. Vorstius.

De causis ab evang. deserti et deserendi rom. papatus. 1608, 12.
Anti-Bellarminus contractus. 1610.

J. Arminius.

Een cleyn tract. tegh. d. aflaet. 1609.
Een cort tract. dat d. gher. kerck. v. d. r. kercke niet affghew. zijn. 1609. (Disp. XXIV).
Vierderley theses teghen t' pausdom. 1610. (Disp. XXIV).

S. Lansbergen.

Ghespreck ov. d. leere v. d. transubst. 1609, 10.
Doots-vonnis teghen d. paepsche transubst. 1612. (2)

Fr. Lansbergen.

Ghespreck ov. d. leere v. d. transubstant. 1609 (2), 10.
Verantw. teghens R. SWEERTIUM. 1610.
Wederantw. teghens d. Antw. 1610.
Wtvaert v. d. roomsche transubst. 1612. (2)

J. Uytenbogaert.

Acht voorstellinghen v. d. v. h. pausdom. 1609.
Verclar. v. d. motiven. 1616, 17.
Herodes en Pilatus vereenight. 1660.

D. R. Camphuysen.

Brief tot afrading v. 't pausdom. 1621.

Alb. Huttenus.

De vraghen v. d. gen. Catholijcken. 1632.
Antw. op vier vraghen v. een paepsch priester. 1640.
De volcomentheyt v. 't woordt Gods. 1641.
Bom-ijs v. 't sacram. d. autaers. 1642.

S. Episcopius.

De rechte outheyt v. seven proposit. 1633, 34 (2), 44.
Tien hoorn-vragen d. Papisten. 1642.
Respons. ad dilemm. 10. (Op. theol.).
Responsio ad duas P. WADINGI epist. 1644.
Twee brieven v. P. WADING. 1649.
Labyrinthus pontificius. (Respons. ad. P. WAD. ep.) 1644.
Dool-hof d. paus-ges. 1680.
Onfeilbaarheit d. r. kerke. 1687.

J. J. Batelier.

Waer. verhael v. een disp. m. een r. c. priester. 1634.

Ass. Matthisius.

Twee vragen voorgest. v. een cath. priester. 1647.

St. Curcellaeus.

Copie v. e. brief a. SORBERIUS. 1656.

J. Molinaeus.

Den recht-geref. Christen. 1669.
Oog-zalf v. h. geref. Christendom. 1675.

Adr. Stolker.

De minagting d. Herv. jeeg. d. overleeveringen. 1795.

GESCHRIFTEN BETREFFENDE DE SOCINIANEN, DOOPSGEZINDEN EN COLLEGIANTEN.

H. Bodecherus.

Sociniano-remonstrantismus. 1624.

S. Episcopius.

Oordeel over het verschil v. 't middel v. 's menschen bekeeringhe. 1626.
Judicium de controversia. (Op. theol.)

J. Polliander.

Cort onders. dat Chr. sijn vleesch heeft v. 't Woord. 1643.

P. de Fyne.

Put-haeck. 1643.
Een samen-spr. tusschen twee geref. 1643.
Tweede t'samen-spraecke. 1643.
Emmer om aen puth. te hangen. (Verz. d. tract.) 1643.
Diemer-meers wandel-pr. (Verz. d. tract.) 1643.
Oog-water. (Verz. d. tract.) 1644.
Baerl. aenspr. aen L. Lammerts. (Verz. d. tract.) 1644.
Kort ondersoeck of Klinckh. meyninge regelmatich zy. 1655.

Is. Pontanus.

Tractaet v. d. sichtb. kerke Chri. 1660.

Adr. a Cattenburgh.

Specimen controvers. inter Remonstr. et Socinum (Bibl. script. rem.) 1728.

KERKVADERS. KERKELIJKE SCHRIJVERS VAN LATEREN TIJD. RABBIJNEN.

W. H. Vortius.

Constitut. de fund. legis Mosis F. Maiiemon. 1638.
R. M. Maimonidis theoremata. 1680.
Liber de capite fidei. Aut. Is. Abravanele. 1638.
Chronologia sacra-profana. 1644.

J. Clericus.

SS. patrum, qui temp. apost. floruerunt, op. ed. et ined. 1698, 1724.
Quaest. Hieronymianae. 1700, 19.
Dionysii Petavii opus de theol. dogmatibus. 1700.
Aur. Augustini opera. 1700.
Des. Erasmi. op. omnia. 1703—1706.
Sulp. Severi quae exstant op. omnia. 1709.
Fr. Vavassorii op. omnia. 1709.

J. J. Wetstein.

Duae epist. Clementis romani. 1752.

BIJBELSCHE EN KERKELIJKE GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE.

Ad. Tect. Venator.

Nootw. verh. v. zwarich. binnen Alckmaer. 1611.

Jac. Taurinus.

In-houdt v. eenighe brieven. 1617. (3).
Epistol. narratio tumultus amstelr. 1617.
Cort verh. v. d. disordre t. Oudewater. 1618.

Ed. Poppius.

Ontdeck. v. d. oproer. gheest d. Contra-Rem. b. Oudew. 1618.
Ed. Popp. aanteyk. ofte hist. verhaal. 1649. (2).

J. Uytenbogaert.

Vrye aenw. v. d. onwaerh. in de Hist. v. de Vry. 1621.

Oorspronck d. nederl. kerck. verschillen. 1623.
Auth. verh. v. 't gundt t' Amst. is ghepasseert. 1630.
Weder-opnem. v. H. Leo t. d. gem. v. d. geref. kerck. 1631.
De kerck. historie. 1646, 47 (3), 49.

B. Dwinglo.

Hist. verh. v. 't ghene sich toeghedr. heeft binn. Dordr. 1623.

H. Grevinchoven.

Amsterdamsche beroerte. 1626.

G. Brandt.

Kort verh. v. d. reformatie. 1658, 99, 1730.
Verh. v. d. reformatie. 1663.
G. Br. Hist. d. reformatie. 1671—1704, 1734.
Hist. abr. de la reform. 1726.
An abridg. of G. Br. Hist. 1725.

Ph. à Limborch.

Korte overw. v. h. syn. v. Dort. 1670.
Korte hist. v. h. syn. v. Dordr. 1671, 72.
Historia inquisitionis. 1692.
Kort verh. weg. d. oorspr. d. geschillen. 1715. (2).

P. de Fyne.

Kort verhael v. h. opkomen v. d. Rynsburgers. 1671.

J. Clericus.

Historia eccles. duor. prim. saeculorum. 1716, 48.
Staat der wereld ten tyde v. d. komst v. Chr. 1743.

J. Drieberge.

† Het o. en n. verb. aan een geschakeld. 1723, 29.

Abr. Ar. v. d. Meersch.

† Kerk. gesch. In 't grieksch beschr. d. Eusebius. 1749.
De onschuld d. Remonstr. ten aanz. v. d. samenzw. teg. Maurits. 1754.
Verhand. v. zaken t. d. kerk. gesch. v. ons vad. behoorende. 1768.
Historie d. Remonstr. 1774—76.

Adr. Stolker.

Bericht v. d. gemacht. d. remonstr. Broed. 1799.
Onontb. bijl. t. d. Gesch. d. christ. kerk. 1810.
Gesch., inrigt. en teg. staat v. h. Seminarium. 1825.
Brief aan eenen vriend. 1831.

J. Roemer.

J. Chr. v. h. Sanhedrin. 1822.
De Pharizeën. 1824.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Het tweede eeuwf. v. h. Semin. d. Remonstr. 1840.
Das am 28 Oct. 1834 gef. Zweite Jubelfest. 1843.

HOMILETIEK. KATECHETIEK.

J. Uytenbogaert.

Onderwys. in d. christ. religie. 1640, 64.

B. Praevostius.

Onderwys in de christ. religie. 1679, 1718, 26, 41, 51, 52.

J. Molinaeus.

Het geestelyke wapenhuis. 1694, 1728, 85.
De leere d. waerheyd. 1711, 25, 40, 47.

G. Brandt de jonge.

Theol. lessen. (Een en tw. pred.) 1705.

J. Brakel.

Korte schets d. godgeleerdheid. 1760, 96.
Bybelsche geschied. 1778, 98.

C. Rogge.

† Schets v. d. christ. godsdienst. 1791, 1801.

C. Maas.

Onderw. in d. weg t. geluksaligheid. 1792.

J. Konijnenburg.

Lessen ov. h. leeraars-ambt. 1802.

G. Bruining.

Remonstr. geref. kort begrip. 1804.

W. Goede.

† Beknopte handl. v. leeraers. 1808.

† J. H. Fritsch handb. v. leeraars. 1820.
W. Goede's manier v. katechiseren. 1829.

J. Roemer.

Handl. tot godsd. onderwijs. 1814.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

J. Chrysostomus als voorb. v. ware kansel-welspr. 1825, 52.
J. Saurin. Eene bladz. uit de gesch. d. kanselwelspr. (Verspr. geschr.) 1856.

LEERREDENEN.

Fr. Lansbergen.

Christ. overdenck. des doots. 1604, 38.
Verklar. ov. den XXX psalm. 1607.

H. Caesarius.

Danck sermoon ov. h. bestant. 1609.

J. Uytenbogaert.

Predicatie d. J. Wtenb. bearbeydet. 1610 (2), 15.
Cygnea cantio. 1633.
Ses de laetste predicatien. 1639.
Twaelf predic. ov. versch. texten. 1644.

S. Goulart.

S. Goulart heeft in Sept. 1615 ghepredickt. 1615.

Ed. Poppius.

De enge poorte ofte predic. 1616, 30, 49.
Aenhanghsel v. d. Enge poorte. 1624.
Verklar. ov. Matth. XVIII, 7. 1626.

Is. Welsing.

Proef-predicatie. 1618.

D. R. Camphuysen.

† 't Woordt is vleysch geweest. 1631 (2).
Predicatien. (Theol. werken).

J. J. Batelier.

Predic. ov. II Cor. V, 14, 15. 1640.
Christ. aen-spr. t. betracht. v. d. bededagh. 1651.

B. Praevostius.

Predicatie ov. d. CXXII psalm. 1648.

Ass. Matthisius.

Twee predikatien. 1649.

C. Ryckewaert.

Laetste predic. 1650.

Alb. Holthenus.

Christ. borger-plicht. 1653.

J. Loedingius.

Vijftien predic. ov. versch. texten. 1655.

Arn. Poelenburgh.

Conc. in ep. ad Hebr. X, 24, 25. (Diss. epist.) 1658.

J. Ev. Geisteranus.

Predic. ov. 't ontset v. Alckmaer. 1665, (2).

S. Episcopius.

XXXIV Predicatien over Joannis XVII, 3. 1666.
Conciones duae. (Op. theol.)
Uytlegg. ov. h. vijfde c. Matth. in XXXIV pred. 1666.
XXXII Predic. over versch. texten. 1669.
XVII Predic. ins. op feestdagen. 1693.
Predic. verd. in drie dln. 1693.

G. Brandt de jonge.

XXXII Predik. ov. versch. texten. 1685, 94, 1724.
Tien predik. ov. versch. texten. 1704.
Een en twintig pred. ov. versch. texten. 1705.

J. Molinaeus.

De nodige pligt d. dankbaerheit. 1691.
De betov. werelt wederleydt in twee pred. 1692.
Predik. ov. Ps. CXXIV. 1694.
Heil. keurstoffen in XXIV predik. 1697.
't Merg d. n. verb. in versch. predic. 1703.

J. Brandt.

Paulus leven of XXVII predik. 1695, 96, 1724.
Out en nieu, ov. Pred. I vs. 9, 10. 1700.

H. Hillers.

De gelykenis v. d. rykeman en Lazarus. 1698, 1702.

K. Brandt.

XXXII predik. ov. versch. texten. 1698, 1737.
Het Onze Vader in tien pred. 1705, 9, 17.
Bede en boetstoff. in elf pred. 1707, 9, 17.

Is. Pontanus.

XL Bedenkingen ov. versch. stoffen. 1702.
Eenige predic. ov. de gelyk. 1721.

Adr. a Cattenburgh.

Christ. heilw. a. d. remonst. gem. te Rott. 1712.
XXI Predic. ov. stoffen d. o. test. 1737.
XXIII Predic. ov. stoffen d. o. en n. test. 1739.

J. Drieberge.

Predik. ov. 2 Kor. XIII, 11. 1737.
Zeven pred. ov. h. gebed d. H. 1742, 46.
Dertien pred. ov. text. uit de Psalmen. 1746.
Dertien pred. ov. text. uit h. ev. v. Joannes. 1748.

K. Westerbaen Wz.

De omstandigh. v. h. joodsche volk in drie pred. 1744.
De goedertierenh. d. Heeren. 1748.

W. Suderman.

Tien predik. over versch. teksten. 1752.

B. v. Rees.

Zestal. kerkel. redevoeringen. 1782.

C. v. Rossen.

Spooren v. Nederl. t. aanm. v. dapperheid. 1786.

W. Goede.

Leerr. ov. d. christ. vryheid. 1791.
Afscheids-redev. 1795.
Intrêe-leerreden. 1796.

P. Weiland.

Leerred. n. d. behoeften v. onzen tijd. 1794.

C. Rogge.

De voord. v. d. vereen. d. Kristenheid. 1796.
Leerr. t. vier. v. een dank- en bededag. 1800.
Leerr. v. C. Rogge. 1807.

P. v. d. Breggen Paauw.

Joseph in leerred. 1798.
Aanw. v. d. godsd. denkw. d. remonstr. broed. 1806.

Fr. v. Teutem.

De kinderliefde v. Jezus. 1798.
Bijbelsche tafereelen. 1802—5.
Kerk. redev. ov. Luc. XIII, 1—5. 1807.
Proeven v. christ. godsvereer. 1808.
Kerk. redev. v. d. inwijd. v. h. kerkgebouw. 1809.
Een woord v. troost en kracht. 1811.
Leerr. t. vier. v. d. algem. bededag. 1814.
Leerr. t. vier. v. d. bededag op 5 Julij. 1815.
's Menschen bestemming en pligt. 1821.
Leerr. t. vier. v. d. kinderdoop. 1821.
Leerr. t. vier. v. h. derde eeuwget. d. Augsb. geloofsbel. 1830.
Leerr. ov. Psalm LX, 14. 1830.
Leerr. ov. Psalm XX, 10. 1831.
Vaderl. leerr. ov. Psalm IV, 7. 1832.
Opwekk. t. godsd. dankbaarheid. 1832.
Feestr. t. gedacht. zijner vijftigj. evangeliebed. 1848.

M. Stuart.

Doop-rede ov. de bekeering v. Israël. 1803.
De brief v. Jacobus in leerr. 1804—5.
Leerr. ov. Pred. IX, 18b. 1815.
Leerr. t. vier. v. h. derde eeuwf. d. herv. 1817.
Leerr. t. vier. v. zijnen 25 jar. dienst. 1819.
Nagelatene leerred. 1827—29.
Leerr. v. M. Stuart. 1828—29.

J. Roemer.

Leerr. t. naged. v. d. verwoesting v. Leyden. 1808.
Den ouden leidsche patroon. Eene leerr. 1833.

N. Swart.

Paulus redev. te Athene. 1812.
Leerr. t. vier. v. h. derde eeuwf. d. herv. 1817.
Leerr. v. N. Swart. 1822.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Afscheid v. mijne rotterd. gem. 1827.
Leerredenen. 1835, 43.
Leerredenen. Tweede dl. 1847.
J. Chr. gist. en heden en in eeuw. dezelfde. 1853.

C. W. Westerbaen.

Het vaderland een heiligdom. 1830.
Leerr. tegen de moedeloosheid. 1830.

W. H. v. Mazijk.

Het nut v. h. lezen d. bijbelschr. 1837.
De laatste bevelen v. onzen Verlosser. 1844.
Jezus verman. aan zijne dienaren. 1844.

L. de Jong.

Zestal leerred. 1849.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven Jr.

Nagelaten leerred. 1849 (2), 56, 57.

LIJKREDENEN.

J. Arn. Corvinus.

† P. Bertii liick-oratie over J. Arminius. 1609.

S. Lansbergen.

Predic. ter oors. v. h. afst. v. P. Cupus ende B. Sapma. 1647.

Alb. Holthenus.

Lijck-pred. ov. Ass. Matthisius. 1651.

J. J. Batelier.

Lijck-pred. ov. Arn. Geesteranus. 1658.

Arn. Poelenburg.

Orat. funebr. in ob. Curcell. (Curcell. op. theol.)

Ph. à Limborch.

Lyk-pred. ov. J. Ouwens. 1664.

J. v. Brakel.

Lyk-pred. over C. Bremer. 1668.

J. Molinaeus.

Lyk-pred. ov. G. Brandt de J. 1684, (2).
Predik. op h. afsterven v. Okk. Pesser. 1694.

H. Hillers.

Lyk-pred. ov. M. Klinkhamer. 1695.

J. Brandt.

Lykrede ov. h. afsterven v. Maria Stuart. 1695.

P. Bos.

† Lijkpredik. ov. Maria Stuart. 1695.

J. Bremer.

Lyk-predik. ov. H. Hillers. 1695.

J. Clericus.

Lyk-reden ov. Ph. a Limborch. 1712.

C. v. Arckel.

Lykpredik. ov. P. Bos. 1718.

S. v. d. Lanen.

Lykrede ov. K. v. Arkel. 1724.

J. Lagendaal.

Lykrede ov. S. v. d. Lanen. 1727.

Adr. a Cattenburgh.

Lyk-rede over P. Verwer. 1731.

J. J. Wetstein.

Oratio funebr. in ob. J. Clerici. 1736.
Sermo in funere J. Driebergii. 1746.
Lykreden ov. J. Drieberge. 1746.

K. Bremer.

Lyk-rede ov. J. de Goede. 1738.

W. Schuyt.

Lyk-rede ov. ADR. v. CATTENBURGH. 1743.

P. Bliek.

Lyk-rede ter gedagt. v. J. DRIEBERGE. 1746.

O. v. Arkel Cz.

Lykpred. ov. TH. v. D. HOEVEN. 1748.
Lykpred. ov. P. WESTBERG. 1750.

K. Westerbaen Wz.

Lijkrede ov. J. LAGENDAEL. 1748.
Het ijdel vertr. op prinsen in lykr. ov. FRISO. 1752.

P. v. Ede.

Lykpred. ov. W. SUDERMAN. 1751.

J. Krighout.

Sermo funebr. in ob. J. J. WETSTENII. 1754.

C. Nozeman.

Lykrede op WETSTEIN d. KRIGHOUT. 1754.

P. Bierumer.

Lijkrede ov. P. v. EDE. 1759.

P. Weiland.

† Lykreden op v. D. MEERSCH d. v. HEMERT. 1792.

Adr. v. Waasdijk.

Lykreden op G. v. TEUTEM. 1797.

J. Reemer.

Troostr. na h. overl. v. C. ROGGE. 1806.

M. Stuart.

Lykrede ov. TH. M. STUART. 1806.

Adr. Stolker.

Gedachtenis v. J. ARMINIUS. 1809.

C. W. Westerbaen.

Lykrede ov. M. STUART. 1827.

M. Swart.

Lijkrede ov. C. W. WESTERBAEN. 1832.

L. de Jong.

Onze verpligting als christ. 1855.

KERKREGT. LITURGIE.

J. Arminius.

Dry tract. v. d. ordre int beroepen. 1610.

J. Uytenbogaert.

Tract. v. t' ampt eener overh. in kerck. saecken. 1610 (2), 47.
Christ. kercken-ord. ghearr. b. Utrecht. 1612, (2).
Remonstrantie by d. zes colloquenten. 1618, (2).

K. Westerbaen Wz.

† Onderzoek v. h. gezag d. dordr. syn. 1726.

W. Goede.

Formulier v. d. doop. (Leerr. ov. d. chr. vryh.) 1791.

C. Rogge.

De godsdienst afgezonderd v. d. staat. 1795.
Beantw. d. vraag: mag h. burg. bestuur invloed oefenen op zaaken v. godsd. 1797.

B. v. Rees.

De oploss. d. vrage: mag h. burg. bestuur invloed oefenen op zaken v. godsd. 1797.

GODSDIENSTIGE, ZEDEKUNDIGE GESCHRIFTEN, ENZ.

Jac. Taurinus.

Cleynen wech-wyser. 1612.

H. Thombergen.

De zandt-berch v. parabolen. 1612.

J. Uytenbogaert.

Drie gulden brieven v. J. Wtenb. 1616.
Ghebedt ov. 't Vader onse. 1619, 40.
Dancks. ende ghebedt. 1619.
Christ. raedt v. conscientieuse menschen. 1639.

C. Barlaeus.

Vertroost. aen d. remonstr. kercken. 1619.

Ed. Poppius.

Christ. verm. v. d. ghetr. herders. 1619.
Ghebedt d. verdruckte ghem. J. Chri. 1619.
Troostel. nieuwe-jaer. 1620.
Nieuwe-jaer vervat. stoffe t. bedenck. 1621.
Brief v. Poppij aen syn huysvrouwe. 1623.
Een tract. inh. d. werck. t. d. christ. godsd. (Aenh. v. d. Enge poort). 1624.
Siecken-troost. 1625, 26, 48.
Handt-boecxken v. d. gheboden Godts. 1627, 48.
Kleynoodt vervat. schriftjens Poppii. 1647.

C. Rijckewaert.

Brief aen d. verdr. ghem. binnen Utrecht. 1619.
Kort vert. v. d. plicht t. h. gebruyck d. avontm. 1640.

B. Dwinglo.

Aenspr. aen d. remonstr. ghem. d. stadt Leyden. 1620.

P. Engelraeve.

Basuyne. 1620.

D. R. Camphuysen.

Van 't onbedriegheliјck oordeel. (Theol. werken).
Vale mundo. 1620.

Ev. Voscuyl.

Medicijn-meester. 1620.

P. de Fyne.

Een trouwh. verm. aen alle vroome lidtm. 1620.
Een broed. vermaninge. 1624.
Nieuwe-jaer gheschenck. 1625, 47.
Eene korte brief aen d. Remonstr. 1627.

H. Slatius.

Wel-biddens onderwiis. 1621.

Ass. Pellio.

De ancker d. zielen ofte lydenstroost. 1621.

H. R. Welsing.

Het ampt v. een christen mensch. 1621, 30.

Adr. Borrius.

Brief v. wegen d. remonstr. predic. 1623.

S. Episcopius.

Tractaet v. 't ampt d. overheydt. 1639, 40.
Tract. brev. an homini christ. liceat gerere magistr. (Op. theol.)
D. Brenii exam. tract. Ep. de magistr., cum respons. (Op. theol.)

J. J. Batelier.

Sekere brief inh. een kort verhael. 1644.

G. Brandt.

Verhand. over d. geveinstheit. 1651.
† Bewys v. d. waren godsd. by H. de Groot. 1683.

St. Curcellaeus.

Ondersoeck of h. bloedt-eten d. christ. geoorloft is. 1661.
Diatr. de esu sanguinis. (Op. theol.)
De zedelyke werken. 1674.
Synopsis ethices. (Op. theol.)

P. Ev. Geisteranus.

Inleyding t. h. christ. lijden. 1681.

J. Ev. Geisteranus.

Beginsel-boek v. d. eere Gods. 1682.

J. Molinaeus.

De voor-bruyloft d. Lams. 1689, 1704, 17.
Sleutel d. hemelr. 1693.

J. Clericus.

Reflexions sur ce qu'on appelle bonheur et malh. en mat. de loteries. 1696.

Ph. à Limborch.

Wel-stervensleer v. ziekken. 1700.

C. Rogge.

Theophron en Eusebius. 1795.

W. Goede.

De onzigtbare of d. godd. voorzienigheid. 1812—15.

† C. Nicolai ov. zelfkennis. 1822.
† Des menschen ziel sterft niet. 1824.

G. Bruining.

Bijbelgen. en Jesuitenorde. 1817.

H. Swart.

Elize, voor meisjes. 1821.
Ernst en Karel. 1822.
De vergenoegde man. 1843.
P. Schijn en zijne dorpgenooten. 1852.

J. Roemer.

Voordeelen v. d. geest d. eeuw. 1823.

J. Konijnenburg.

† Katholikon. Een boek v. allen. 1826.
De christenleer. zonder gesch. en inkleeding. 1829.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven. Jr.

De godsd. h. wezen v. d. mensch. 1848, 57.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

† Het ontwaken. (Verspr. geschr.) 1856.

WIJSBEGEERTE.

S. Episcopius.

Orat. an philos. studium necessarium sit theol. cand. (Op. theol.)
Twee brieven, ofte d. mensch syn leven can vercorten e. verlenghen. 1686.
Respons. ad duas epist. J. Beverovicii. (Op. theol.)

Fr. Cuperus.

Arcana Atheismi revelata. 1676.

Ph. à Limburch.

Schrift. onderh. rak. 't gebruyk d. reden in de rel. 1686.

J. Clericus.

† Th. Stanleii hist. phil. orient. 1690.
† Diogenes Laertii de vitis, dogmat. et apophthegm. clar. philos. 1692.
Opera philosophica. 1710, 22.
Parrhasiana ou pensées diverses. 1699—1701.

Adr. a Cattenburgh.

Syntagma sapientiae Mosaicae. 1737.

D. Wyttenbach.

Oratia de philosophia. 1779.
Disput. qua disquir. num rationis vi demonstr. possit, non esse plures uno Deos. 1780.
Praecepta phil. log. 1781, 1828.
Disput: quae fuerit vet. philos. sent. de vita post mortem. 1783.
Brevis descriptio instit. metaphys. 1826.

P. Weiland.

Antw. op d. vraag: hoe zal men d. grondr. d. Protest. verklaaren. 1791.

P. v. Hemert.

Antw. op d. vraag: hoe zal men d. grondr. d. Protest. verklaaren. 1791.
Antw. op d. vraag: zijn er gronden om Gode hartst. toe te schryven. 1795.
† Beginz. der Kantiaansche wysbeg. 1796—98.
Magazyn voor de crit. wijsbeg. 1799—1803.

G. Bruining.

Les premiers princ. de la theol.
De echte bewijzen v. Gods aanwezen. 1824.

VERHANDELINGEN. REDEVOERINGEN, ENZ.

C. Barlaeus.

C. Barl. oratio de ente rationis. 1618.
Send-brief op d. naam v. Amelia. 1630.
C. Barl. mercator sapiens. 1632.
C. Barl. verstandighe coopman. 1641.
C. Barl. oratio de animae humanae ad mirandis. 1635.
C. Barl. oratio de coeli admirandis. 1636.
C. Barl. homilia in praesepe. 1637.
C. Barl. oratio paneg. de recepta Breda. 1637.

C. Barl. oratio paneg. de victa Hisp. regis classe. 1639.
C. v. B. oratie over d. zee-strydt. 1639.
C. Barl. Christus patiens. 1641.
C. Barl. oratio in adventum Henr. Mariae. 1642.
C. Barl. orationum liber. 1661.
C. v. B. oratien. 1662, 89.

J. Clericus.

† D. Clerici orationes. 1687.

G. Brandt.

† P. C. Hoofts mengel-werken. 1704.

P. v. d. Bosch.

De ware digtkunst altijd eenvoudig. 1777.
Antw. op de vr. welke zijn de vereischten v. een lofreden. 1781.

P. v. Hemert.

Oratio de prudenti Chr., apostolorum consilio. 1791.
Redev. ov. de voorzigtigheid. 1791.
Lectuur bij ontbijt en thetafel. 1804—8.

B. v. Rees.

Rapp. weg. d. finant. staat d. gesubs. stigtingen. 1795.

M. Stuart.

Redev. t. weer. v. allen nadeel. invloed eener zwaarm. denkwijze. 1795.
Redev. t. vier. d. overwinn. v. 18 Junij 1815. 1815.
Redev. en verslag weg. h. nederl. bijbelgen. 1819.
Nagelatene redevoer. 1828.

Fr. v. Teutem.

Vier verhand. ov. d. oorzaken v. h. verval in d. eeredienst. 1797.
Redev. ov. d. vereen. v. h. goede en schoone. 1823.
Het leven v. Jezus d. Strauss. 1837.

Adr. Stolker.

Beandw. eener vrage bij eenen brief voorgest. 1799.

C. Rogge.

Jezus een voorb. v. d. jeugd, eene redev. 1800.

C. W. Westerbaen.

Aanspr. bij h. scheiden d. laatste vergad. 1803.
Redev. over d. verlichting d. volks. 1818.
Redev. ov. mr. P. de Groot. 1823.
Redev. ov. d. invloed v. rampen op d. mensch. 1825.

J. Konijnenburg.

Verh. t. beantw. d. vrage: Is het nuttig dat d. geschr. d. Griek. en Rom. overg. worden. 1815.
Letter-, natuur- en zedek. mengelingen. 1818.

W. Goede.

† Gedachten v. Ewald ov. d. vorm. d. Israëliten. 1817.
† Merkwaardigh. uit allerlei wetensch. 1820.
† Bloemen en vruchten. 1830.
† Het bijgeloof ontmaskerd. 1833.
Keur v. mengelingen. 1839.

N. Swart.

Redev. ov. d. invloed d. mindere standen. 1820.
Verhalen, schetsen en gesprekken. 1824.
Redev. ov. de eerzucht. 1828.
De Maatsch. t. n. v. 't alg. eene christ. maatsch. 1835.
Vaderl. lettervruchten. 1841.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Oratio de germano theol. 1828.
Redev. ov. d. echten godgel. 1828.
Aanspraken, bij h. verslag d. Bijbelgen. 1826.
Openb. verslag v. h. Nederl. Bijbelgen. 1828.
Aanspraak bij d. op. v. d. alg. verg. d. Holl. maatsch. 1831.
Openb. verslag v. h. Nederl. bijbelgen. 1833.
Redev. bij de inhuld. v. h. standb. v. de Ruiter. 1841.
Redevoeringen. 1845.
Rede bij de onth. v. h. standb. v. Willem I. 1845.
De verkond. d. evang. aan alle volken. 1849.

J. Roemer.

Feest-rede. 1829.

Abr. d. Am v. d. Hoeven Jr.

Colholms roos. 1841.
Herinner. v. mijne academiereis. 1845, 57.

GEDICHTEN.

Ad. Tect. Venator.

Reden-vreucht d. wijsen. 1603.
Nieuw-jaers-dicht. 1604.
Een vertooch v. d'alckm. kerck-ghe-schillen. 1611.

D. R. Camphuyzen.

Het schilt d. verdructer ghemoed. 1619, 20.
Ghewillighe patientie. 1620.
Victoria victis. 1620 (2).
Godt de wraeck. 1620.
Den yver tot Godts wet. 1620.
De broed. eendracht. 1620.
Godt wonderl., machtich, goedt. 1621.
May-geschenk aen d. remonstr. ghem. 1621.
Sticht. rymen. 1624, 30, 45, 47, 52, 58, 60, 77, 80, 82, 85, 88, 93, 1702, 13, 18, 27, 56, 59, 1839, 61.
Uytbreyd. over d. psalmen Davids. 1630, 50, 61, 74, 79, 81, 85, 94, 97, 1718, 29.

H. Slatius.

Amsterd. nouvelles. 1620.

J. Westerbaen.

J. Westerb. minnedichten. 1624, 44.
Epitaphium M. Tromp. 1653.
Davids psalmen. 1655, 56.
Gedichten v. Westerb. 1657, 72.
Krancken-troost v. Israël. 1663.
Oogh-zalf v. Israël. 1664.
Ernst. aenspr. v. Holl. 1666.
Op d. tweed. en derd. zee-tocht. 1666.
Kost-verlooren of brief aen N. N. 1668.
De klaegende brilleman. 1668.
Arctoa tempe. Ockenburgh. 1835.

H. Oosterhaern.

H. Osterh. nieuwe-jaren. 1626.

H. Thombergen.

H. Thomb. lof-dicht. 1629.

C. Barlaeus.

C. Barl. Argo batava. 1629.
C. Barl. poemata. 1630, 31, 45—46.
C. Barl. Athenaeum. 1632.
C. Barl. triumphus Feder. Belgii. 1632.
C. Barl. Auriacus triumphans. 1639.
C. Barl. panegyris de laud. Arm. J. Plessiaci. 1641.
Faces augustae sive poematia. 1643.
C. Barl. epicedium in ob. S. Episcopii. 1643.
Versch. nederl. gedichten. 1653.
C. v. B. orat met zijn gedichten. 1689.
Poezy v. C. v. Baerle. 1835.

J. Polyander.

Gedicht op d. Bogaert. 1639.

G. Brandt.

De veinzende Torquatus. 1645, 52.
Het sluiten d. eeuw. vreede. 1648.
Beschrijv. v. d. zes vertooningen. 1648 (2).
Gedichten v. G. Br. 1649.
G. Br. Sticht. gedichten. 1665.
J. v. Vondels poëzy. 1682.
G. Brandts poëzy. 1688, 1725.

J. Molinaeus.

Hollands dank- en bede-offer. 1673.

C. Danckerts.

Virtus triumphans P. Grotii. 1678.
De zegepral. deugd. 1678.

K. Brandt.

Lyk-klagt over Egb. Aerssen. 1688.
K. Br. Withal in rou. 1695 (3).
L. (*sic*) Br. byschr. op d. grafn. 1695 (2).
K. Br. poëzy. 1701, 2.
K. en J. Br. poëzij. 1725.

J. Brandt.

Ter inkomste v. Willem III. 1691.
Lykklagt over h. afsterven v. Joannes. 1695.
J. Br. vredezang. 1697.
J. Br. mengeldichten. 1701, 25.

P. Bos.

Grafschr. t. gedacht. v. Aert v. Nes. 1693.

J. Molinaeus Jr.

Ter uitv. v. Maria. 1695.

W. Lomannus.

Ter gedacht. v. Ev. Verbie. 1709.

J. Lomannus.

Lyk-traanen ov. Is. Emilius. 1719.
Op h. afsterven v. W. Lomannus. 1724.

C. v. Arckel.

† Uitbr. d. psalmen d. P. de Groot. 1724.

P. v. d. Schelling.

Ter grafstede v. G. SWARTENDYK. 1724.

Adr. a. Cattenburgh.

Het leven v. DAVID in dichtmaat. 1743—44.

K. Westerbaen Wz.

Lijkgedacht. v. B. VOEGEN. 1753.
Dichtstukken v. K. WESTERBAEN Wz. 1774.

P. v. d. Bosch.

De twaalfde d. Olymp. lierz. v. PINDARUS. 1772.

Abr. Maas.

Ter open. v. Apoll. tempel. 1773.
Het juichend Nederl. 1774.
De maskerade. 1777.
De graaf v. Olsbach. 1778.
† Tot midden nacht. 1791.
† De man naar de klok. 1792.
† De wantrouwige. 1794.
† Saint Far en Sophia. 1799.

H. Swart.

Bij gelegenh. v. h. openb. verslag. 1821.
De uitvinder v. h. letterschrift.

Adr. Stolker.

Ter eere v. v. SPEYK.

G. Brandt Maas.

Gedichten. 1836, 37.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Proza en Poëy. 1849 57.

P. A. de Génestet.

Eerste gedichten. 1852, 60.
In memoriam. 1856.
Laatste der eerste. 1861.
Leekedichtjens. 1861.

ALGEMEENE EN NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE.

J. Uytenbogaert.

Waeracht. verhael v. d. ceremonien. 1618.
Discours aeng. vrede met Hispanien. 1629 (2).
Tsamen-spraeck ov. Treves-krack. 1630.

C. Barlaeus.

Medicea hospes. 1638.
Blyde inkomst v. MARIA DE MEDICIS. 1639.
Brasilianische Geschichte. 1659.

Ant. Borremans.

† Annales Holl. Zelandiaeque. 1680.

G. Brandt.

† C. CORN. TACITUS jaarb. en hist. 1684.
G. BR. daghwyser d. geschied. 1689.
† P. C. HOOFTS Nederl. historien. 1703.
G. BR. hist. v. d. rechtspleg. in 1618. 1708, 10, 21, 23.

J. Clericus.

Negociations secret. touch. la paix de Munster. 1725—26.
Histoire des prov. unies d. Pays Bas. 1723.
Gesch. d. vereen. Nederl. 1730.
Explic. hist. des medailles. 1728.

K. Westerbaen Wz.

Algem. histori. 1736—55.

P. v. d. Bosch.

Beschryv. d. plegtigh. by h. tweede eeuwf. v. d. leydsche akad. 1775.

C. Rogge.

Beknopte hist. d. onlusten in d. Nederl. 1790—92.
Tafereel v. d. gesch. d. omwenteling. 1796.
Gesch. v. d. staatsregeling v. h. bataafsche volk. 1799.

M. Stuart.

Romeinsche geschiedenissen. 1794—1810, 1824—26.
M. STUART Römische gesch. 1796—1811.
† Reize v. d. jongen Anacharsis. 1794—1801, 1824—26.

Jaarboeken v. h. kon. der Nederl. 1818—26.
Vaderl. historie. 1821—26.

J. Roemer.

Leyden in hare ramp. 1807.
Beschrijv. v. d. verwoest. te Leyden. 1807.
Het vijfde halve eeuwf. v. h. ontzet. 1824.
Het vijfde halve eeuwf. v. d. sticht. d. hoogeschool. 1825.
Gedenkschr. v. d. uittogt. 1830 (2).
Gedenkschr. v. d. veldtogt. 1831.

C. Nozeman.

Bedenk. ov. d. zoogen. Cimbrischen vloed. 1814.

J. Konijnenburg.

Nation. gedenkb. d. hern. nederl. unie. 1816.
Nadere bijv. t. h. Nat. gedenkb. 1817.

Tafer. v. d. staatsomwent. in Frankrijk. 1824—27.

G. Bruining.

Het verheugde Nederland. 1817.
Comment. perp. in Juli Caes. tradita de rebus belgicis. 1818.
Gesch. d. Nederlanden. 1825.
Herinneringen v. G. Bruining. 1830.

N. Swart.

Histor. tafereel v. d. watersnood. 1826.
De opstand d. Belgen onder Jozef II. 1831.

Adr. Stolker.

Pr. Maurits geenz. d. vijand d. Remonstr. 1827.

G. Brandt Maas.

† Engeland en de Engelschen 1835.
† Lodewijk Philip. Eene bijdr. t. d. gesch. v. Frankr. 1840.

LEVENSBESCHRIJVINGEN. LOFREDENEN.

D. Sapma.

Droeve ghevanck. ende blijde uytkomst. 1621.

J. Uytenbogaert.

J. Wtenb. leven, kerck. bedieninghe. 1645, 46, 47.

G. Brandt.

Het leven v. J. v. d. Vondel (J. v. V. poëzy). 1682.
Het leven v. M. de Ruiter. 1687, 1701, 32, 46, 94—97, 1835—37. La vie de M. de Ruiter. 1698.

Ph. à Limborch.

Historia vitae S. Episcopii. 1701. Leven v. S. Episc. 1693.

J. Brandt.

Kort verh. v. h. leven v. G. Br. d. j. (Tien pred. v. G. Br. d. j.) 1704.

J. Clericus.

J. Clerici vita et opera. 1711.
Kerk. oudheden of levensbeschr. d. kerkvaderen. 1764.

K. Brandt.

Historia vitae J. Arminii. 1724, 25. The life of J. Arm. 1854.
Hist. v. h. leven v. H. de Groot. 1727 en 32.

Adr. a Cattenburgh.

Hist. v. h. leven d. hn. H. de Groot. 1727.

J. Konijnenburg.

Lofreden op S. Episcopius. 1791.
Lofr. op Elis. Wolff en Ag. Deken. 1805.

D. Wyttenbach.

Vita D. Ruhnkenii. 1799—1824.

C. Rogge.

Het leven v. H. de Groot. 1800.
Het leven v. J. Cook. 1804.

M. Stuart.

† Alexander de veroveraar. 1801.

Adr. Stolker.

Levensber. v. C. Nozeman. 1808.

W. Goede.

Galerij v. merkw. menschen. 1813.

C. W. Westerbaen.

Lofrede op J. Lublink. 1817.
† Lofrede op J. de Bosch. 1820.

N. Swart.

Over Iz. Molenaar. 1837.

G. Brandt Maas.

Levenssch. v. merkw. mann. en vrouwen. 1837.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven. Jr.

De J. Clerico et Ph. a Limborch. 1843.

LAND- EN VOLKENKUNDE. STEDEBESCHRIJVINGEN.

G. Brandt.

Historie d. koop-stadt Enkhuisen. 1666.

J. Clericus.

† Geographia sacra ex v. et n. test. desumta. 1711.
† Onomasticon urbium et locorum s. script. 1711.
† Geogr. sacra s. notitia dioeces. patriarch. 1711.

S. Centen.

† Chronyk v. Hoorn. 1740.
† Historie d. koop-stadt Enkhuizen. 1747.

M. Stuart.

De mensch op d. bekenden aardbol. 1802—7, 18, 35.
Der Mensch oder Darstellung. 1805—9.
† Reis rondom de wereld. 1813—19.

W. Goede.

† H. Lichtenstein reizen in Afrika. 1813.
† Reize d. Ierland. 1813.

G. Bruining.

Tableau topogr. de Rotterdam. 1815.
Algem. aardrijksk. woordenboek. 1821—23.

Abr. d. Am. v. d. Hoeven.

Bijbelsche landschappen. 1838—39 en 54—55.

REGTSGELEERDHEID. STAATKUNDE, ENZ.

C. Rogge.

De armen kinderen van den staat. 1796.

J. Roemer.

Proeve eener regtsgel. verd. v. d. onschuld o. H. 1820.

NATUURKUNDE, ENZ.

C. Nozeman.

Nederlandsche vogelen. 1770.

M. Stuart.

† De leer v. Gall ov. d. herssenen. 1804.
Herinner. uit d. lessen v. F. J. Gall. 1806.

Adr. Stolker.

Belang v. Gelderl., Utr. en Holl. bij h. afsl. v. d. Lek. 1809.
Antw. op vr. 76. Over metereol. waarnemingen. 1827.

W. Goede.

Nieuwe katechismus der natuurl. gesch. 1832.

PHILOLOGIE.

J. Clericus.

† Hesiodi quae exstant ex recens. J. G. Graevii. 1701.
† C. Pedonis Alb. elegiae III. 1703.
† P. Cornelii Severi Actna. 1703.
Menandri et Philemonis reliquiae. 1709.
† T. Livii histor. quod extant. 1710.
† C. Crispi Sallustii quae extant. 1710.
Aeschinis dialogi tres. 1711.

C. v. Arckel.

† H. Junii animadversa. 1708.

D. Wyttenbach.

† Plutarchi moralia. 1795—1800.
Platonis Phaedon. 1810.
Posidonii Rhodii reliquiae doctrinae. 1810.
Miscellaneae doctrinae. 1809—17.
Opuscula varii argumenti. 1821.
Lectiones quinque. 1824.
Epist. select. 1829—30.

TAALKUNDE.

J. Clericus.

† St. Clerici dissert. phil. (D. Cler. orat.) 1687.
Ars critica, in qua ad studia ling. via munitur. 1712, 30.

C. Nozeman.

Bericht wegens d. nominat. absol. 1772.

P. Weiland.

Nederd. taalkundig woordenboek. 1799—1811.
Nederd. spraakkunst. 1805.
Handwoordenb. v. d. spelling 1812.
Kunstwoordenboek. 1824, 46.

Adr. v. Waasdijk.

De fransche spraakk. in oef. gebragt. 1819.

G. Bruining.

Nederd. synonymen. 1820.
Ook iets ov. d. nederl. spraakleer. 1827.

J. Konijnenburg.

Handwoordenb. d. nederl. taal. 1839.

BIBLIOGRAFIE. BRIEVEN. ALGEM. WOORDENBOEKEN.

Ph. à Limborch.

Praest. ac erud. vir. epist. 1660, 84, en 1704.

G. Brandt.

Brieven v. versch. verm. mannen. 1662.

D. R. Camphuysen.

Brieven. (Theol. werken)

J. Brandt.

Epist. celeberr. virorum. 1715.

J. Clericus.

Biblioth. universelle. 1718.
Biblioth. choisie. 1718.
Biblioth. anc. et mod. 1714—29.

Adr. a Cattenburgh.

Bibl. script. remonstr. 1728.

Adr. Stolker.

H. Grotii epist. sex ined. 1809.

VERBETERINGEN.

Bl. 58, 14de reg. v. o. *staat:* 1743, *lees:* 1743—1744.
» 64, 1ste » v. b. » 1617, » 1817.
» 69, 15de » v. b. » S. Cl. » J. Cl.
» 87, *staat* bij *Pressior declar.*: »Misschien.... van Episc. of Corv." *moet zijn:* Deze vertaling is van P. Bertius, zie beneden.
» 105, Moet bij Poppius' *De enge poort* nog aangehaald worden: *De Navorscher,* Dl. XII, bl. 274.
» 137, *lees* bij Slatius, onder Glasius enz.: × P. de la Rue *Geletterd Zeeland.* Met dit × worde vervolgens get. op bl. 138 H. Slatii *bewiis, Den ghepr. dief.* 1619. (N°. 1676), *Hetzelfde.* 1620, en *Christ-spiegel,* op bl. 139 *Morgen-wecker, Wel-b. onderw.,* en *Copie. v. kl. vert.*
» 144, 7de reg. v. o. *staat*: 1683, *lees*: 1883.
» 157, 16de » v. o. » oversen, » oversien.
» 181, *staat* in de aanteek. bij J. Verryn: »Tideman zegt" enz. *moet zijn*: »Hetgeen Tideman zegt op bl. 257 behoort niet bij Verryn, maar bij den volgenden pred., Ed. Holthenus (zie de *Verbet.* bl. 384), die wegens de uitg. der *Homiliae sct. dom. nostri* Clementis XI *pont. max.* in 1706 tot satisfactie werd geroepen, die hij in 1708 gaf. (Vgl. beneden bl. 241)."
» 191, 19de reg. v. b. *staat*: 1621, *lees*: 1821.
» 209, moet op C. Nozeman in de aant. bij de *Lykr. op* Wetstein gevoegd worden: Zie boven bl. 60.
» 210, 7de reg. v. b. *staat*: Is. N. Holt., *lees*: Is N. Holt.
» 221, op G. Brandt Maas, achter: Gest. te voegen: 1848.
» 226, op C. Rogge, achter: Geb. te voegen: 9 Nov.
» 246, bij Is. Vosburg deze aanteek. te voegen: Volgens Cattenb. (bl. 126) zou hij, onder den naam van Th. Eelhart, nog geschreven hebben: *Zedige aanmerk. over den hemel op aarde* van Fred. v. Leenhof. *Amst.* 1708. 8°.
» 95, 103, 119 en 143 *staat* onderaan: Stuk II, *moet zijn*: Stuk I.

BESCHRIJVENDE CATALOGUS

DER

PAMFLETTEN-VERZAMELING

VAN DE

BOEKERIJ DER REMONSTRANTSCHE KERK

TE AMSTERDAM.

STUK I.

AFDEELING II.

GESCHRIFTEN

BETREFFENDE DE

GESCHIEDENIS DER REMONSTRANTEN.

DOOR

H. C. ROGGE,

PREDIKANT BIJ DE REMONSTR.-GEREF. GEMEENTE TE DELFT.

AMSTERDAM.
J. H. SCHELTEMA.
1864.

Onder het opschrift *Geschriften betreffende de Geschiedenis der Remonstranten* zijn hier alle geschriften zaâmgebragt, die op de geschiedenis der remonstrantsche broederschap betrekking hebben. Hieronder zijn niet opgenomen de geschriften, die op de namen der schrijvers elders voorkomen. Slechts in enkele gevallen, en vooral wanneer dubbele exemplaren aanwezig waren, is hierop eene uitzondering gemaakt. Wanneer de stukken van bekende schrijvers op gebeurtenissen zien, die hier vermeld worden, heb ik ze aangehaald en naar andere gedeelten van dezen Catalogus verwezen.

Wat het rangschikken der verschillende blaauwboekjes en vlugschriften betreft, herinner ik aan hetgeen door mij gezegd is in de *Algem. Konst- en Letterbode* 1860, N°. 14 en 15. Het zamenbrengen der pamfletten op de namen der schrijvers, maakte het onmogelijk ze in nog meer gelijksoortige groepen te vereenigen. Zoo zal men bijv. de geschriften aangaande het geschil over de magt der overheid in kerkelijke zaken hier niet bijeengesteld vinden. In dit opzigt kan soms de ordening van den heer P. A. Tiele deze aanvullen.

Voorts zal eene vlugtige inzage reeds doen opmerken, hoe rijk deze pamfletten-verzameling is. Behalve andere drukken van stukken, die ook in de *Bibl. v. nederl. pamfletten* worden vermeld, komen hier meer dan 200 titels van pamfletten voor, die op den Catalogus van den heer F. Muller niet worden gevonden. Ook heb ik hier en daar de bekortingen in dien Catal. aangevuld.

Eindelijk verwijs wij naar de ophelderingen in de Voorrede van de *Bibliotheek der remonstrantsche geschriften* door mij gegeven.

INHOUD.

GESCHIEDENIS DER REMONSTRANTEN.

ALGEMEENE

GESCHRIFTEN.

Beknopte geschiedenisse of verhaal van 't voorgevallene tusschen de Remonstranten en Contra-Rem., van de vroegste tyden tot op.... 1772, en wel byzonder in die van 1618 en 1619, zoo ten aanzien van 't gedrag van.... MAURITS, BARNEVELD, enz., als van 't verhandelde op het Dortr. syn. &c. Uit de beste.... zo van de remonstr. als contra-rem. schryvers en egte gedenkstukken opgemaakt, ten dienste van 't algemeen, onder de zinspreuk: pro aris et focis.... Te Amst., by J. Kok. 1773. 8°.

In twee stukken verdeeld. Waarschijnlijk van JACOBUS KOK, die meer dergelijke boeken gecompileerd heeft.

JACOBUS REGENBOOG. Historie der Remonstranten, kortelyk vervattende de geschiedenissen der geref. christenen, die men Remonstranten noemt, *enz.* Te Amst. 1774—1776. 8°.

In twee deelen, waarvan het 1ste aanvangt met de overlevering der remonstrantie, het 2de met de Dordsche synode, en eindigt met de gebeurtenissen van 1623. De schrijver heeft hoofdzakelijk geput uit G. BRANDTS *Historie der reformatie.* Zie ook *Afd.* I op A. A. VAN DER MEERSCH.
Van dit werk verscheen eene hoogd. vert. onder den titel: REGENBOOG, *Kurze Gesch. d. Remonstr.* Lemgo 1781.

ABM. DES AMORIE VAN DER HOEVEN. Het tweede eeuwfeest van het seminarium der Remonstranten.... Leeuw. 1840. 8°.

Zie *Afd. I* by ABR. D. AM. V. D. HOEVEN.

JOANNES TIDEMAN. De remonstrantsche broederschap. Biographische naamlijst van hare professoren, predikanten en proponenten, met historische aanteekeningen omtrent hare kweekschool en gemeenten. Te Haarlem, bij de erven F. Bohn. 1847. 8°.

Met inleiding en register. Achtereenvolgens worden behandeld: Het seminarium en de professoren. — De gemeenten (Z. Holl., N. Holl., Utr., Gelderl., Friesl. en Overijss., het buitenland en de plaatsen waar voor een tijd van wege de Broederschap, het evang. is gepredikt) en hare predikanten. — De proponenten.

Geschichte der Entstehung der Remonstranten, der damit verbundenen Unruhen und der dadurch veranlassten Dordr. Syn. Ein

Schrift für Religionslehrer und für andere Leser.... Osnabr. bei Carl. u. C°. 1799. 8°.

De Vorr. is get. K. De geschiedenis loopt maar tot 1623.

CHR. JUL. WILH. MOSCHE. Comm. hist. theolog. exhibens historiae sententiarum Remonstrantium de rebus ad religionem et conscientiam pertinentibus. Specimen primum. Jenae. 1790. 8°.

Inhoud: P. I. Occasio et initium controversiae cum ARMINIO; ejusdem et Remonstr. historia, quatenus sententias eorum, de rebus ad religionem et conscientiam pertinentibus, spectat. P. II. Sect. 1. Historia sententiae ARM. et Remonstr. de libris symbolicis singulatim tractata; Sect. 2. Sent. ARM. et Remonstr. de libris symb. exposita.

G. S. FRANCKIUS. De historia dogmatum Arminianorum. Dissertatio theol.... Kiliae. 1813. 8°.

Inhoud: Proeoemium de instrumento historiae dogm. Arm. conscribendae. — Cap. I. De natura et indole Arminianismi. — Cap. II. De diligentiore Arm. exploratione. — Cap. III. De usu quem diligentius examen Arm. ei praebeat, qui scribendae histor. dogm. Arm. est operam daturus. — Brevis de vita et scriptis auctoris hujus dissert. narratio.

Vgl. verder *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Kerckel. historie*) en G. BRANDT (*Hist. der reform.*); *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op W. BAUDART (*Memorien*) en J. TRIGLAND (*Kerkel. gesch.*). Voorts YPEY en DERMOUT, *Gesch. der Nederl. herv. kerk.* enz.

VÓÓR HET INLEVEREN DER REMONSTRANTIE.

Cort eenvoudich ende waerachtich verhael, waeromme C. COOLHAES... eyntelick den 25en Martii a°. 1582 bij den syn. provinc. v. Hollandt, van der kercke CHRi. is gheexcommuniceert. Ghestelt van weghen der predic. ende ouderl. in den voors. syn. vergadert, tot nootw. verantw. der waerheyt ende onderwijs derghene, die van der saken qualick oft onrecht bericht moghen sijn. Waerinne verhaelt wort het beghin des twists binnen Leyden, ende wat naersticheyt ghedaen is om dien neder te legghen ende CASPAREN tot afstant syns onrechts ende dwalingen te brenghen. Dordr., by Jan Canin. 1582.

Het slotwoord „tot den lezer" is gedat. 5 Julij. Vgl. ROGGE, *C. J. Coolhaes*, Dl. I, bl. 242.

Antwoorde der dien. des woordts ende ouderl. der kercken van Hollandt, wt den naem derselven onlancks vergadert gheweest zijnde tot Haerlem, aen mijn e. e. hn. de stat. dess. landts, op de Remonstrantie by de overicheyt van Leyden....; waerinne de clachten tegen 't voorsz. synodus ende synod. acten voortgebracht cortelick ende claerlick tot noodige ontschuldinghe der kercken beantwoort werden. Tot Delft, by Aelbert Henricxz. 1582.

Vgl. ROGGE, a. w. Dl. I, bl. 253.

Hetzelfde. Ghedr. by Meinardus van Drennen, nae de copye tot Delft, by A. Henricxz. 1582. (N°. 263).

Hetzelfde. Eerst ghedr. tot Delft, in 't jaer 1582, ende nu van nieus wtgegeven met een voorr. aen den leser. 't Amst., voor Laurens Jacobsz. 1597. 8°.

Achteraan: „t' Amst., by Nic. Biestkens." Vgl. *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 163, N°. 34.

Antwoorde op de valsche beschuldiginghen door een zeker ghesworen vijandt der gheref. religie, onder den tytel ofte name van de Justificatie van Leyden, eertijts teghens de ghemeene kercken ende predicanten voortghebracht, ende nu door eenighe Wederdooperen van nieus in druc wt-ghegheven. Midtsg. de verantwoordinghe van den dienaer, ouderl. ende diac. der kercke tot Leyden, naer het wt-gheven van de Justifatie ghestelt ende nu door de vernieuwinghe van deselve int licht ghegheven. Tot Rott., by Jan van Waesberghe. 1598. 8°.

Met voorr. en inhoudsopgave. De *Verantwoordinghe* met nieuwe pagin. Vgl. ROGGE, a. w. Dl. I, bl. 132 en *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 164, N°. 34.

Corte antwoordt op de valsche beschuldinghen end' blameringhen van C. COOLHAES teghen de ghemeene kercken, begrepen in syn boecxken ghenaemt Weder-antwoordt etc.; waerinne ooc vervatet is een corte aenwijsinge end' wederlegginge van dwalinghen, stekende in de boecxkens end' afbeeldingen hiervoren van COOLHAES uytghegheven. Tot Delf, ghedr. by Jan Andriesz. 1600. 8°.

Met voorr. Vgl. ROGGE, a. w. Dl. I, bl. 53 en *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 164. N°. 34.

Ghedicht tot dienste van een yeder liefhebber der waerheyt, teghens die tegenstrijders der waerachtiger leere, in het punt der beloftenisse, welcke alleen die wedergheboorne toecompt. Ghedr. t' Amst., by Will. Jansz. van de Veen. [1602].

Op een blad f°. Vier 15 regelige coupletten, met een »Retrogradus." Het is ondert. »Patientia Vinces. P. P. R."

Vgl. verder *Afd. I,* de geschriften van D. V. COORNHERT (*Justificatie* en *Remonstrance*) en C. J. COOLHAES (inzond. *Wederantwoort* en *Grondtl.*

waerheydt); *Catal. Stuk II, Afd. I* op JOH. ACRONIUS (*Apologia*) en *Bibl. v. pamfl.* N°. 482—486.

Kort end' waerachtich verhael waeromme de particuliere syn. van Zuyt-Hollant het boeck H. HERBERTS... genaemt Korte verklaringe over de woorden Pauli Rom. II enz. als onsuyver end schadelick gheoordeelt ende hem van het predick-ampt ghesuspendeert oft opgheschort heeft. Alwaer verhaelt worden de.... handelinghen.... met HERMANNO ghehouden.... ende oock aenghewesen eenighe passagien in sijn boeck teghen de waerheyt des goddel. woorts strijdende etc. Geschr. by laste des voorsz. syn. tot eens yders bericht end' waerschouwinghe HERMANNI selve.... In 's Gravenh., by Aelbrecht Heyndricxz. 1592. 8°.

Vgl. ROGGE, a. w. Dl. II, bl. 163 en *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.* bl. 162, N°. 33.

Vgl. verder *Afd. I* de geschriften van H. HERBERTS (inzond. *Corte vercl. over Rom. II* en *Bekent. des gheloofs*).

Oordeel ende censure der hoochgel..... mannen FR. JUNIJ, LUC. TRELCATIJ ende FR. GOMARI.... midtsg. d. JEREM. BASTINGIJ ende JOH. WTENBOGAERTS, door bevel der.... stat. v. Holl.... schriftelijck ghestelt, ende hare e. e. mog. overghegh. a°. 1595 over de doolinghen van C. WIGGERSZ.... Noodich ende dienstich voor alle yverighe christenen in dese droevighe verschillen over de leere der gheref. kercken, *enz.* 1612. (N°. 1033).

Met voorr., waaruit blijkt, dat dit stuk op nieuw werd uitgegeven ten bewijze, dat de Remonstr. »het gevoelen van C. W., eenmael by de kercken ende staten ghecondemneert ende verworpen, oproepen en van nieus de kercken willen opdringen." Na een brief aan de stat. van 6 Sept. 1595, ondert. door JUN., TRELC., GOM., BAST. en WTENB., volgt het *Oordeel der prof.* (gedagt. 9 Dec.), handelende: Van 't beelt Godts. — Van de voorsienicheyt Godts. — Van de erf-sonde. — Van de wederoprechtinghe des menschen. — Van de verkiesinghe. — Van de beroepinghe die door 't evang. gheschiet. — Van den vrijen wille, goede wercken ende volhardinghe. Vgl. ROGGE, a. w. Dl. II, bl. 218 vlgg.

Hetzelfde. Tot Arnhem, by Jan Janssen. 1617.

Vgl. verder *Afd. I,* C. WIGGERTSZ.

Een droevig claagh-dicht over de ghewenscht-zalighe doodt van.... d. J. ARMINIO...., den 22 Oct. lest-leden.... ontslapen.... Ghestelt door PHIL. CHRESTOPHILUS, *enz.* 1609. (N°. 810).

ARM. stierf den 19den Oct.

Clach-dicht [1610].

Een gedicht van zes-en-vijftig regels, in twee kolommen gedrukt op een blad gr. 4°., waaronder: „Gedruct metten ingang van 't jaer 1610."

Vgl. verder *Afd. I* op P. BERTIUS (*Lück-oratie*) en D. BAUDIUS (*Epicedium*); en *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op R. ROBERTSEN (*Nieuwe jaars claack-liedt*).

VÓÓR DE OPENING DER DORDSCHE SYNODE.

ALGEMEENE BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN.

Bedenckingen, over de beroepinghe.... C. VORSTII tot de professie der h. theol. in de univ. tot Leyden, by eenighe dien. des godl. woorts.... uyt last van de.... stat. v. Holl.... voorghestelt ende.... overghelevert, op den 29 Apr. a°. 1611. A°. 1611. (N°. 928).

Hierin eene schuldbekentenis van V. gedagt. Heydelb. 26 Sept. 1599, benevens een brief van de theol. faculteit aldaar, gedagt. 26 Aug. 1610 aan de contra-rem. predik., die tot de haagsche conferentie waren afgevaardigd. Aan het einde nog een „Remonstrantie, andermael over de beroepinghe VORSTIJ by de voorn. predic. aen de stat., nadat sy in mondelinge conferentie met hem van weghen hare geremonstreerde bedenckingen gheweest waren, overghelevert."

Requeste van de studenten in de h. theol., ghelevert in handen van... curateuren van de univers. tot Leyden, den derden Oct. a°. 1610, ende den sesthienden.... in den Hage aen de.... gedeput. stat. v. Holl...., aengaende de beroepinghe C. VORSTIJ.... Hier is by-ghevoecht een register van sekere articulen, ghetoghen uyt C. VORSTIJ boeck Van de nature Godts met eenige vermeerderingh desselven, ende oock een nieuwe register, ghetrocken uyt zijn cleyne ende groote verantwoordinge. A°. 1611. (N°. 944).

Vooraf, en na het extract uit V^s. boek *De Deo*, een woord „tot den leser." Vgl. *Afd.* 1 op C. VORSTIUS (*Verantw. d.* C. V. en C. V. *christl. ende nootw. verantw.*)

Waerschouwinghe aen alle gheref. kercken.... van de vereen. Nederlanden, *enz.* 1611. (N°. 929).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. BOGERMAN.

Wt-legghinghe C. VORSTII over sommighe schriftuer-plaetsen, vergheleken met de verklar. der Socinianen, mitsg. de kett. practijcken PAULI SAMOSATENI ende ARIJ. Wt de kerck. hist. Alles

in de **Waerschouwinghe**, by konsent der.... ghedep. stat. v. Vriesl. onlancx wtghegh. In 't lat. ghestelt ende nu tot dienst der ghem. Godts int nederd. overghebracht, *enz.* 1611. (N°. 931).

'Met kort voorw.

Twee sendtbrieven, eene des welghel. ende godtvr. d. JOHANNIS wt den Bogaert (sic) ende d' andere d. d. COENR. VORSTII. Tot waerschouwinghe voor de inghesetene deses landts, teghen de onghefondeerde beschuldinghen ende lasteringhen, onlancx teghen de persoonen voorsz. in druc ghegheven. Ghedr. voor Hillebrandt Gerritsz. 1611.

Vooraf een woord »tot den leser" en verder geheel gelijk aan de *Verantwoordinghe d.* C. VORSTII. Vgl. *Afd.* 1 op C. VORSTIUS en J. UYTENBOGAERT. Het opschrift na het voorw. luidt hier „Zendt-brief van d. JOANNES WTENBOGADRT" (sic).

Hetzelfde. Andere druk. [1611].

Hier wordt gelezen: »Sendtbr. v. d. J. WTENBOGAERT."

Hetzelfde. Nog andere druk. [1611].

In dit exempl: »Zendt-br. v. d. JOANNESES (sic) WTENB."

Bedenckinghe op de **Verantwoordinge** d. VORSTIJ.... door R. DONTECLOCK, *enz.* 1611. (N°. 934).

Met voorr. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op R. DONTECLOCK.

Brief aen de.... stat. gener.... aeng. de beroepinghe d. C. VORSTIJ... door S. LUBBERTUS, *enz.* 1611. (N°. 932).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

Korte antwoorde op een lasterlick schrift onlanghs uytghegheven.... ghenaemt de **Brand-klocke**. Ghestelt by forme van aenteeck. Ghedr. 1611. (N°. 951).

De schrijver, die op het einde in zijn geschrift een lat. gedicht: »Dialogismus viatoris et Mercurii" heeft ingevlochten, noemt zich: D. J. W. M. Vgl. voor den *Brand-clock*, waarin TAURINUS den handschoen voor V. opneemt, *Afd.* 1: JAC. TAURINUS.

Misprysinghe aller niewicheden, die teghens de oude leere.... onordentlijck hier te lande.... van sommighe worden inghevoert. D. i. verantwoordinghe S. DAMMAN, *enz.* 1611. (N°. 952).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op SEB. DAMMAN, die mede zijn stem verhief tegen het beroep van V.

Naeder-waerschouwinghe over seecker **Verantwoordingen**..... VORSTII.... Gestelt by den dien. des godtl. woorts.... tot Leeuw., *enz.* 1611. (N°. 945).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. BOGERMAN.

C. VORSTIJ.... Voorloper van een volcomene antwoort.... teghen de **Verclaringhe** d. S. LUBBERTI, mitsg. de **Naerder waersch.**, *enz.* 1611. (N°. 947).

Zie ook *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Oratie ghedaen door den doorlucht., eerentv., welgeb. heere Rodolphus Winwood..., ambass. van.... syne maj. v. gr. Britannien, etc., aen de.... stat. gen. v. d. vereen. Nederl., aeng. de beroep. C. Vorstij, tot de prof. der h. theol. in de univ. tot Leyden. A°. 1611. (N°. 936).

Zie voor deze en de volgende *Oraties* ook *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 7.

Hetzelfde. Andere druk. 1611. (N°. 937).

Antwoorde der.... stat. gen. op d' eerste Oratie ghedaen van.... R. Winwood.... aeng. de beroep. d. C. Vorstij. (N°. 938).

Aan het einde: »Ghedaen in de vergad. der stat. gen. in den Haghe, den 1 Oct. 1611."

Copie van eenen brief v. d. con. v. gr. Britaengien, ghed. den 6 Oct. 1611, gesonden aen de ... stat. gen. 1611. (N°. 939).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 2, waar bij JACOBUS I nog andere uitgaven van dezen brief voorkomen.

De tweede oratie ghedaen door... R. Winwood, *enz.* 1611. (N°. 941).

Hetzelfde. Andere druk. 1611. (N°. 942).

De derde oratie of diepe protestatie v. d. con. v. Enghelandt, ghelev... den 19 Dec. 1611. (N°. 949).

Aan het einde: »Gheteeckent R. Winwood."

Kort antwoordt op de Benthomsche ende Steenfortsche getuychnissen, dewelcke d. Vorstius in synen Voorloper, tot wederlegginghe syner teghen-getuygen attestation, heeft uytgegeven. Gestelt tot nodige defensie der interesseerde. Harderwyck, by Thomas Hendriczoon. 1612.

Vgl. *Afd.* 1 op C. VORSTIUS. Hierin de acte van verzoening van V. met de theol. faculteit te Heidelb. van 27 Sept. 1599. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. HOEINGIUS.

Brief d. C. Vorstii aen de.... stat. gen...., ghestelt voor desselven Vorstii lat. antwoorde, *enz.* 1612. (N°. 1003).

Zie ook *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Crisis Vorstiani responsi, qua d. C. Vorstii denuo atheismi..... arguitur. Autore d. G. Eglisemmius.... Delphis, ex off. Joh. Andreae. 1612.

Zie voor dit en de *Hypocrisis apol. orat. Vorstianae* ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op GEORG. EGLISEMMIUS.

C. Vorstij.... brevis refutatio speciminis a Leoward. eccl. adversum ipsum editi. Lugd. Bat., ex off. J. Patij. 1612.

Zie ook *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Examen responsionis quam d. C. Vorstius edidit ad articulos ex Anglia transmissos. 1612.

Met praef. Tegen C. Vorstii.... *christ. et mod. responsio,* etc. 1611. Vgl. *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Bekentenisse d. d. C. VORSTII over sommighe voornaemste hooftpointen der christ. religie, *enz.* 1612. (N°. 1005).

Zie bij S. LUBBERTUS, *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

C. VORSTII.... volcomender antwoort op eenighe twist-schriften, *enz.* 1612. (N°. 1013).

Zie ook *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Tegenbericht op d. VORSTII lasterlycke ende ongefondeerde antwoort, daermede hy JODOCI HOEINGII, rectors der schoel des veluschen quartiers tot Harderwyck, getuychnis teghens hem gegeven, in synder Volcomender antwoort poget te vernietighen. Gestelt tot nodige defensie der interesseerden. Harderw., by Th. Henrickz. 1612.

In een kort „byvoechsel" valt de schrijver van dit stuk en het *Kort antwoordt op de Benth. ende Steenf. getuychnissen* (zie boven), J. HOEINGIUS, ook Vs. *Catal. errorum* d. S. LUBBERTI aan.

Antwoort ISAACI CASAUBONI op den brief van den.... eerw. cardinael PERRONIUS, geschr. wt den name ende van weghen.... JACOBUS, koninck van groot-Britanien etc. Wt de lat. in onze nederl. over-gh., ende met een kleyne voor-r.... ver-rijckt, *enz.* 1612. (N°. 1011).

Gedagt. „Gheschr. binnen Londen desen 9 Dovembr. (sic) 1612." Hierin belangrijke bijzonderheden betreffende JACOBUS' oordeel over V.

Verklaringhe des doorl. conincks van gr. Brit. over syne handelinghen.... nop. de sake van C. VORSTIUS, *enz.* 1612. (N°. 1010).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op JACOBUS I. Vgl. *B. v. p.* N°. 1006—1009.

Cleynen wech-wyser, ghestelt tot onderrichtinghe der eenvoudighen, om de harten.... claerlyck aen te wysen, wat wegh sy moeten in-gaen, *enz.* 1612. (N°. 1012).

Zie ook *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS.

Oratie tot verantwoordinghe, ghedaen in de.... verg. d.... stat. v. Holl.... van C. VORSTIO, *enz.* 1612. (N°. 1016).

Zie ook *Afd.* 1 op C. VORSTIUS.

Hypocrisis apologeticae orationis Vorstianae.... Aut. d. G. EGLISEMMIO.... Delphis, ex off. J. Andreae. 1612.

Vgl. hierboven *Crisis Vorstiani responsi.*

Sorex Vorstianus, hoc est d. C. VORSTII.... confessio: de justitia Dei, merito et satisfactione CHRi., fide justificante et hoc genus aliis. Ex autographis fideliter descripta, idque in hunc usum, ut num ille in sinu foveat Socinianismum, cuivis ex piis lectoribus liquido apparebat. Steinf., typ. Wilh. Genathlij. 1614.

Achteraan een fragment uit een brief van d. PAREUS aan VORSTIUS van 7 Juny 1598.

Vgl. verder *Afd.* 1 de geschriften van C. VORSTIUS; — *Catal. Stuk II,*

Afd. 1 op JOH. BOGERMAN (*Antwoordt*, *Verclaringhe* en *Specimen conscientiae*), op A. J. SMOUT (*Toetse*) en op F. BROECKER (*Antidotum*).

Beuckelaer tegens de scherpe pijlen, geschoten op de vrede-soeckende predic. Inhoudende haere Remonstrantie aen de.... stat. v. Holl. ende West-vriesl., overgeg. in Julio des jaers 1610 in Sgravenh, met een anatomie, *enz.* 1611. (N°. 921).

Op de keerzijde van het titelblad, in rijm, een vierregelig „Ghebet," gedagt. 2 Nov. Na de voorr., waarin een extract is opgenomen uit de handel. der syn., den 6den Aug. 1606 te Gorinchem gehouden, volgt de „Remonstrantie."

De vijf poincten, verhandelt tusschen twaelf predic. in de verg. der... stat. v. Holl. ende West-Vr., in den jare 1611; daerop hare mo. ed. provisionelijck ordonneren: dat de kercken-dien., in dienst wesende oft comende, die van de predest. ende ghevolge van dien in goede conscientie niet anders en connen leeren als conform de vijf poincten, mede in de geref. kercken behooren getolereert te worden, sowel als die anders daer van gevoelende zijn. Na de copye in 's Graven-h., by H. Jacobsen. 1617.

Corte verclaringhe van de vyf artyckelen..... Ghedr. 1619. (N°. 1672).

Zie beneden: VAN DEN AANV. D. DORDSCHE SYN., bij Andere anon. geschr. der remonstr. ballingen.

Licht en duisternis. Geschiedenis der remonstrantie in de vereen. Nederlanden. Opgemaakt uit de Nederl. historie van JOHAN VAN DER SANDE. Utrecht J. J. H. Kemmer. 1855. 8°.

Vgl. verder de hier volgende geschriften over de Haagsche conferentie en J. TIDEMAN. *De Remonstrantie en het remonstrantisme. Histor. onderzoek. Te Haarl., by de erven F. Bohn.* 1851.

Schriftelicke conferentie, gehouden in s' Gravenh. in den jare 1611, tusschen sommighe kercken-dien., aengaende de godl. praedest. metten aencleven van dien, *enz.* 1612. (N°. 994).

Met approb. van de stat. van Holl. van 23 Maart op de keerzijde van het titelblad. Inhoud: De Remonstrantie. — De Contra-rem,, get. door RUARDUS ACRONIUS, LIB. FRAXINUS, PETR. PLANCIUS, JOH. BOGARDUS, JOH. BECIUS en FESTUS HOMMIUS. — De officiële stukken ter conferentie over de geschilpunten gewisseld. — Verclaringhe van den staet des geschils over die vijf poincten, ghelijck deselve ghebleken is in de conferentie, get. door PLANCIUS, BECIUS, BOGARDUS en HOMMIUS. — Advijs van eenighe kercken-dien. (de vier genoemde) uyt bevel van de stat. v. Holl. e. W. Vr., overgeg. den 29 Nov. 1611; hoe d'opgeresene gheschillen opt alderspoedichste sullen moghen beslichtet worden. — Stant des gheschils tusschen den Remonstr. ende Contra-Rem., gestelt ter belastinge van de stat. v. Holl. e. W. Vr., ende by den Remonstr. overgheg., get.

door J. WTENBOGAERT, NIC. GREVINCHOVIUS, JOH. ARNOLDUS (CORVINUS), ADR. VAN DEN BORRE, ED. POPPIUS, SIM. EPISCOPIUS. — Advijs van de Remonstr. aen de stat. v. Holl. e. W. Vr. Zie ook *Afd.* 1 op JOH. ARN. CORVINUS.

Hetzelfde. Andere druk. 1612. (N°. 995).

Hetzelfde. Herdruk 1614.

Deze uitgave is geheel gelijk aan de eerste.

Hetzelfde. Latere herdruk. 1617. (N°. 996).

Copye van de remonstrantie, die opt eynde der mondelijcke conferentie den... stat. is overghelevert by de ses predic.., die... ghedeputeert waren, om met de Remonstr. in conferentie te treden; welcke remonstrantie in den druck van de andere schriften.... is.... vergheten. 1612. (N°. 997).

Door de zes predik. onderteekend.

Hetzelfde. Andere druk. 1612. (N°. 998).

Een schoone heerlicke ende warachtige aenwysinge, waer in by malcander... gesien can worden, in hoe menige ende verscheyden plaetsen de Remonstr. (ofte voorstanders van ARMINIUS) teghen haerselven ghesproken hebben; mitsg. dat sy ooc oorsake zijn van desen.... twist in de geref. kercke. Hier is oock by malcanderen cortelick... ghestelt alle de artijck, die in de conferentie verhandelt zijn gheweest, waer uyt.... men.... sal connen sien de meninghe... van beyde de pertyen. Cortelyck bewesen met de h. schrift ende met pag.... des blats.... Alles by een ghestelt door J. F. J., liefh. van de heyl. waerheydt Gods. 1614.

Op de keerzijde van het titelblad een kort woord „tot den leser," en daarna een voorw. „aen alle oprechte voorstaenders der waerheyt." Dit is de 1ste uitg. van *Een gouden tafereel,* dat volgt.

Een gouden tafereel ofte.... bysonder register, getrocken so uyt de Haechsche ende Delfsche schrift. conferentien, als oock uyt andere schriften van de voorst. van ARMINIUS, waer in ghesien can worden, in hoe menighe. .. plaetsen de Remonstr. teghen haer selven ghesproken hebben; mitsg. dat sy oorsake zijn, *enz.* Oock can hier ghesien worden den corten inhoudt van alle de artijck., die in de Haechsche conf. verhand. zijn gheweest.... Cortelijck bewesen, so met de h. schr. als oock met... t' getal der zijde... Alles... door JOANNES FILIUS JOSEPHI.... Met groote neersticheyt oversien, verm. ende verbetert, *enz.* 1614. (N°. 1118).

Met dubbele voorr. en »Corten inhoudt." Zie ook hierna op de Delftsche conferentie, bl. 13.

Hetzelfde. t' Amsterdam 1614. (N°. 1119).

Vgl. verder *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Cort berecht, Naerder bericht, Aenhanghsel*), op D. SAPMA (*Register*) en op P. BERTIUS (*Scripta adversaria*); —

Catal. Stuk II, Afd. 1: op H. BRAND (*Collatio*), op G. AMESIUS (*Coronis*), op M. BOERHAVE (*Aenhangsel*) en P. WASSENBURGH (*'t Ja ende neen*).

Schriftelicke conferentie, ghehouden tot Delff, den 26en ende 27en Febr. 1613, tusschen ses kercken-dien.; om te beramen eenighe bequaeme middelen, waerdoor de swaricheden.... op het alder-gevoechelickste af-gedaen, ende voort-aen goede vrede ende eenicheyt onderhouden soude connen werden, *enz.* 1613. (N°. 1073).

Van de zijde der Contra-rem. uitgegeven. Het behelst twee geschriften door de Contra-rem. BOGARDUS, BECIUS en HOMMIUS, en één geschrift door de Remonstr. UYTENBOGAERT, GREVINCHOVEN en VAN DEN BORRE overgeleverd; benevens eenige »aenteeckeningen," die de drukker zegt van een goed vriend bekomen te hebben.

Hetzelfde. Herdruk. 1613. (N°. 1074).

Hetzelfde. Tot Amst., by Marten Jansz. Brant. 1614. (N°. 1075).

Veel verbeterde uitgave. Met voorw. van den »boeck-verkoper."

Copie van een zeker voorslach, ghedaen bij de Remonstr., in de by-eenkomste van de ses predic., door last van de.... stat., nu lest binnen... Delft, om den vrede ende eenicheyt der kercken te treffen. Tot Leyden. 1613.

Nadruk van bl. 15—17 der *Schrift. conf. gheh. tot Delff.*

Copie van een zeker voorslach, ghed. by de Contra-remonstr., in de by-eenkomste.... nu lest-leden binnen.... Delft, *enz.* 1613. (N°. 1076).

Nadruk van bl. 11—15 der *Schrift. conf. gheh. tot Delff.*

Een schoone, heerl. ende war. aenwysinge, waerin by malcander gesien can worden, in hoe menige.... plaetsen de Remonstr... teghen haerselven ghesproken hebben, *enz.* 1614.

Zie voor dit en het volgende hierboven, bl. 12, bij de Haagsche conferentie.

Een gouden tafereel, ofte.... register, getrocken so uyt de Haechsche ende Delfsche schrift. confer., *enz.* 1614. (N°. 1118).

Naerder advijs over de conferentie tot Delff gehouden, aengaende het remedieren der.... swaricheden in de kercken....; t' samenghestelt door drie dien. des goddel. woorts, door last van de... stat..., ende.... overghelevert den 9en Nov. 1613. Waerinne gehandelt wort, in wat voegen (tot opbouwinghe, ruste ende vrede in de christel. kercken) het verscheyden ghevoelen in de vijf poincten der Remonstr. soude moghen gheleert ende ghetollereert worden, *enz.* 1615. (N°. 1141).

Vooraf »Copie vant extract van sekere resol. der stat., ghenomen in Martio 1613 ende drie dien. toe-ghesonden." Aan het einde: „De namen van dese schrijvers (BOGARDUS, HOMMIUS en BECIUS) en waren onder dese copye niet geschreven."

Hetzelfde. Nae de copye. 1615. (N°. 1142).

Oprecht ende noodt-wendigh bericht J. WTENBOGAERT op een bitter schrift.... metten titul van Naerder advis over de conf. tot Delf, *enz.* 1615. (N°. 1143).

Zie ook *Afd,* 1 op J. UYTENBOGAERT.

Decretum illustr. ac potentium ordinum Hollandiae et West frisiae pro pace ecclesiarum, munitum sacrae script. auctoritate, et conciliorum, antiq. patrum, confessionum public. et recent. doctorum testimonijs. Lugd. Bat., exc. J. Patius. 1614. Cum priv. ordd. Holl. et Westf. in Septennium.

Zie *Afd.* 1 bij H. DE GROOT.

Resolutie van de.... stat. v. Holl. e. West-Vr. tot den vrede der kercken, versterckt met d'authoriteyt der h. schrift, der conc., oudt-vaderen, openbare conf.; mitsg. met de ghetuygenissen van sommige leeraren deses tijdts, *enz.* 1614. Met priv. voor vijf jaren. (N°. 1107).

Met voorw. Vertaling van het vorige.

Hetzelfde. Na de copye. 1614. (N°. 1108).

Hetzelfde. Amst. 1616. (N°. 1176).

Hetzelfde. Midtsgaders christ. ende nootw. vercl. over dese resol., met eenighe vraegh-stucken daer uyt-getrocken, tot breeder verstant van de selvige dienende, seer nootwendich van een yder bedacht te werden. Ghedr. 1616.

Met kort voorw. Zie voor dit en het volgend geschrift ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

Resolution des.... estats de Holl.... pour la paix des eglises, munie de l'authorité de l'escriture saincte et des tesmoignages des conciles, anciens peres, confessions publiques et docteurs modernes. A Leyden, chez Gov. Basson. 1616.

Christelijcke ende nootwendighe verclaringhe vant ghene in seker formulier, gheintit. Resolutie der.... staten &c. met Godes h. woort ende de leere der gheref. kercken over een comt, of daer van verschilt. t' Amst., by M. J. Brandt. 1616.

Vgl. verder *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Verdediginghe van de resol.*); — *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND (*Antwoorde op dry vraghe*) en op V. VAN DRIELENBURCH (*Cort examen*). Vgl. ook hieronder: BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERK. ZAKEN.

Secunda remonstrantia ministrorum ecclesiarum holl. en West-Fris., qui Remonstrantes vocantur..., ordinibus Holl, et West-Fr. tradita in Aprili a°. 1615. Cum secunda Contra-remonstrantia seu responsio ad eam. reformat. earundem eccles. ministrorum, in qua demonstratur Remonstrantes novam doctrinam in eccles. reform. introducere, iisdem.... ordin. tradita in Aug. a°. 1617. Ex belgicis in lat. linguam fideliter translatae, ut ex iis reform. ecclesiae externae de controversiis belg. plenius cognoscere possint. Lugd. Bat., ap. Joh. Orlers. 1617.

Zie ook *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND.

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN IN VERSCHILLENDE PLAATSEN.

Handelinge van de praedest., perseverantie ende vrye wille...., tot dienste van die van Alckmaer.... Door J. C. *enz.* [1610]. (N°. 888).

Zie beneden bij: GESCHR. MEER BEPAALD, HANDEL. OVER DE LEERST. GESCHILPUNTEN.

Ratelwachts roeprecht, tegent boeck van.... CORNELIS VAN HIL., pred. gheweest zijnde tot Alckmaar, *enz.* 1611. (N°. 922).

Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op CORN. HILLENIUS (inzond. *Corte ende waer. verantwoordinghe* en *Provis. ontdeckinge*).

De secte der Hillisten tegen de magistraet van Alckmaar, *enz.* [1610]. (N°. 927).

Liedeken tegen HILLENIUS.

Een besonder tractaet van de voorn. leer-stucken over welcken.... 't verschil is, wesende d' oprechte copijen.... van het wederleg-schrift der e. wel-ghel. predic. der stadt Dordrecht, soo van de neerduytsche als walsche kercke, tegens een remonstrantie, uytgegh. by ADOLPHUS TECTANDER VENATOR, pred. ende rect. tot Alckmaer. Ende daer nae.... TESTANDERS apologie tot refutatie des.... wederleg-schrifts ende verdedingh (*sic*) zijner belijdenissen, zijnde elck besonder overgelevert in de vergad. der.... stat. van Holl. ende West-Vr. a°. 1612. In den druck ghebracht door een lidtmaet van de.... voor de waerheyt yverende gheref. kercke, op dat alle rechtsinnighe daervan moghen oordeelen, *enz.* 1612. (N°. 1017).

Na de voorr. van C. D. V. L., blijkbaar een vriend van VENATOR, volgt de »Copije van sekeren brief van AD. VENATOR." »Het Dortsche schrift" is ondert. door JOANN. BECIUS, JOANN. DIBBEZIUS, BALTH. LYDIUS, DAN. DEMETRIUS en JOANN. BOCARDUS, pred. te Dordr., alsmede door DANIEL DE LA VIGNE, pred. by de walsche gem. aldaar. De *Apologie* van VENATOR loopt van bl. 25—182. Vgl. *Afd.* 1 op AD. TECT. VENATOR, (inzond. *Nootw. histor. verhael* en *Een claer ende doorl. vertooch*).

Corte nootwendighe ende uytgheparste verantwoordinghe eens borghers van Alcmaer, wiens naeme hier nae te vinden is, teghens eenighe lasterl. ende onwar. diffamatien ende faem-roovinghen, teghens hem, onghehoort zijnde, den 14 Julij a°. 1611 in openbaren drucke uytghegh. onder den titulen ende namen van burghem., vroetsch. ende kercken-raet der stede Alcmaer, ende ghem. respective, in een boeck gheint.... Nootwendich historisch verhael. Ghedr. 1162 (*sic*).

De voorr. is ondert. „PIETER HARMANSZ. VAN PERSYN, burgher tot Alckm." Achteraan: „geschr. in Alcm. den 26 Julij 1612." Tegen VENATOR.

Corte antwoorde op een seker schrift AD. VENATORIS, predic. ende rector tot Alcm., onlanckx in den druck wtghegh. teghen de dien. des h. euang. binnen Dordrecht. Ghestelt by forme van vertooch aen de.... schoutet, burghem. ende regeerders der stadt Dordr. Daerinne, beneffens d' ongegronde lasteringhen ADOLPHI.... teghen de rechtghevoelende leeraers der gheref. kercke, oock.... aenghewesen worden zijne vreemde.... opinien in de leeringhen, die hy in 't voors. schrift voorstelt.... Ghedr. 1613.

Het voorw. is get. C. T., die zegt: „Also ick eyndelic verstaen hebbe, dat de predic. tot Dordr. hare schriftel. antwoorde ghestelt ende den e. magistr. der stadt Dordr. overghegheven hebben" — namelijk op de „Apologie" van VENATOR tegen het „Wederleg-schrift" der pred. van Dordr. (zie hierboven *Een besonder tractaet*) — „so heb ick, de copye daervan in handen gecregen hebbende, niet connen nalaten te arbeyden, dat deselve int licht mochte comen." Het stuk is ook door dezelfde pred. als boven ondert.

Een sentbrief van de ghemeynte Godes uyten Haghe, ghesonden aen de ghem. Godes tot Hoorn. Gheluck, heyl ende salicheyt sy de gemeynte Godes tot Hoorn.... Wy hebben verstaen.... datter sommighe onder ul. zijn, die haer.... overheyt niet ghehoorsaem en zijn.... maer haer selven van de kercke Godes afsonderen.... Dit mishaecht ons, *ens.* [1616].

Zonder afzond. titel, jaar en plaats van uitgave. Het behelst het request der hoornsche afgescheidenen aan de regering van 20 Apr. 1615, en afkeurende aanmerkingen daarop.

Neutraal christen. Aen de erentf., achtb., wyse, voors., zeer discrete h^n., mijn h^n. burgem. ende regierders der stadt Hoorn. [1616].

Opschrift van een pamfletje in 8°. zonder titelblad, van acht bladz. De onbekende schrijver zegt mondeling en „opentlijck in druck" bestraft te hebben de predikanten D. SAPMA, R. SIXTI, ANTHONIS JACOBSZ. en P. J. TWISCH, en roept de regering van Hoorn op „recht te doen tusschen haer en ons." Aan het slot:

Ghedaan door een neutrael christ,
Van Amersfoort gheboren,
Een vyandt van quaden twist,
Ende een burgher tot Hoorn.

Waarna nog een gedicht, getiteld: „'t Hooghe liedt Syons ende des hollandtsche maachts."

Achter dit exemplaar ook *Hoorns basuyn*. Zie *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 10.

Poincten der beschuldiginge, die d' afgegane ouderl. der geref. kercke binnen Hoorn tegens.... JOH. WALLESIUM ende JOH. ARNOLDI hebben ingebracht. Midtsg. de verantw.... daer op ghedaen voor den classe....; ghelijck oock.... het oordeel.... van den classe.... binnen Enchuysen, *enz*. 1616. (N°. 1190).

Met voorw. Zie voor dit en het volgende ook *Afd.* 1 op J. A. ROEDINGENUS.

Cort begryp van de verantw. JOH. ARNOLDI.... teghen die beschuldinghen der afghegane ouderl. ende onbedachte condemnatie van haren patronen, tot Enchuysen ghepractiseert, *enz*. In 't jaer o. H. 1616.

Met voorr.

Vrede-handel tusschen die van 't classis ende d' openbare geref. kercke van Hoorn ter eenre, ende die haer van deselve.... hebben afgesondert ter ander zijde. Aenghestelt by.... burgem. ende vroedtsch. der stede Hoorn, door vier harer e. commissarisen, specialijck daertoe gheauthoriseert, *enz*. 1617. (N°. 1282).

Met voorr. Hierin de vijf art. der Remonstr., de resol. tot den vrede der kercken en „Copie van een brief, gheschr. by J. CASAUBON, waerin het oordeel der con. majest. van Gr.-Brit. over dese résolutie."

Bespreck ofte onder-handelinge ghehouden over.... huydensdaechsche kerck. verschillen...., tusschen DOM. SAPMA, dien. des g. w.... tot Hoorn, ende RIPP. SIXTI...., dien.... in de afges. vergad. in de Ramen, *enz*. 1617. (N°. 1283).

Zie ook *Afd.* 1 op D. SAPMA. Vgl. hieronder bl. 30 *Practycke*.

Bespreck.... ghehouden over.... huydendaechsche kerck. verschillen, voor twee notarisen.... tusschen D. SAPMA.... ende R. SIXTI.... Waer voorts nu oock byghecomen is: de nootw. verantw. RIPPERTI., waer inne.... de remonstr. dwalingen DOMINICI wederleyt, ende de rechtghesinde.... leer der kercken.... verdedicht wordt.... Ghedr. tot Enchuysen. 1617.

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij R. SIXTI.

Vriendelijcke ende christel. t' samensprekinghe, over t' verschil tusschen die van de openbare gheref. kercke ende d' afghesonderde vergaderinghe in de Ramen. Eerste deel, waer-inne voornamelijck ghehandelt werdt van de conditie, waer op soo die van de kercke, als oock die van de Ramen den menschen de salicheyt voorstellen ende toeseggen. Ghestelt tot onderwijsinghe der gheref. christenen, door J. B. Tot Hoorn, ghedr. by Willem Andriessz. 1617.

Op de keerzijde van het titelblad vijf 4 regelige completten, „t' Boeck tot den leser," get. „Blijdlijck bemint." De voorr. is get. JAN BROERSZ. Achteraan een „somma van alles dat in dese tsamenspr. begrepen is."

Conferentie gehouden den 1 Nov. 1615 ten huyse van SAMUEL GODIN,

onderl., tusschen THOMAS MAUROIS, pred. ten eenre ende ses lidt-m. van de walsche kercke tot Amst. ter anderer zijde, *enz.* 1615. (N°. 1152).

Naar aanleiding van de schorsing van SIMON GOULART. Vgl. *Afd.* 1 op S. GOULART: S. GOULART.... *heeft in Sept....* 1615 *ghepredickt,* enz.

Ordonnantie by de h[n] van den gherechte der stadt Amst., ghepubl. den 21 Febr. a°. 1617. Met consent van de.... burghem., *enz.* 1617. (N°. 1260).

Tegen de Contra-Rem. Achteraan nog een publicatie van 23 Febr. tegen den onbekenden opsteller van zeker „bitter ende lasterlijck pasquil" op de *Ordonn.* van 21 Febr.

Publicatie ghedaen binnen Amst., den XXI ende XXIII Febr. tegen de insolentien.... aldaer ghepleecht etc. t' Amst., ghedr. by Broer Jansz. 1617.

Van denzelfden inhoud als het vorige.

In-houdt van eenighe brieven, aangaende de beroerten binnen Amst. onlangs voor-gevallen, *enz.* 1617. (N°. 1261).

Zie *Afd.* 1 bij JAC. TAURINUS. Vgl. ald. ook de lat. vertaling: *Epistolica narratio* en de *Corte ende naecte ondeckinghe.* Tegen de *In-houdt* verscheen een *Antwoort tot wederlegginghe* (zie beneden bl. 27).

Handelinghe tusschen de magistr. der stadt Haerlem ende dien. van den kerckenraet.... op d' electie van kerckel. persoonen... binnen... Haerlem... 1616, *enz.* By expresse ordonn. van... burgherm. ende regeerders der stadt Haerlem. A°. 1617. (N°. 1271).

Behelzende copien van vijf officiële stukken.

Vreed-accoort oft handelinghe tusschen de magistr. der stadt Haerlem, *enz.* By expresse ordonnantie, *enz.* 1617. (N°. 1272).

Van denzelfden inhoud.

Requeste van de dolerende kercke van Haerlem aen de.... magistr....; met den deductie, ghestelt tot justificatie van d' onder-teeckeninghe, die tot het overleveren van het voorschreven request voor eenighe weecken aldaer is gheschiedt. Om te lesen neffens het prov. accoort... ghemaeckt ende dit jaer ghedruckt, *enz.* 1617. (N°. 1273).

Met kort voorw. Het request is van 21 Apr., het accoort van 7 Junij.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1617. (N°. 1274).

Nootwendich vertooch van de onnoselheyt... des e. kercken raets van Haerlem, *enz.* 1617. (N°. 1275).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij ISAAC JUNIUS.

Nootwendich tegen-vertoogh, waerin d' onnooselheyt van den... ouden kercken-raedt.... verdedicht wert, *enz.* 1617. (N°. 1277).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij MATTHIAS DAMIUS.

Corte refutatie.... van de voorrede...., ghestelt voor de.... Justificatie SPRANCKHUSY. Ghemaeckt tot onderrichtinghe van den onpar-

tijdighen leser, om te thoonen, dat die.... Justificatie vol bitterheyt ende bedriegelicke reden is stekende, *enz.* 1617. (N°. 1279).

Vgl. bij dit en het volgende stuk: *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op D. SPRANCKHUIZEN (*Justificatie*) en op M. DAMIUS (*Grondich bericht*).

Een lieffelijcke vrouwen-praet, ghesteldt.... tot confusie van de arme Refutatie, *enz.* 1617. (N°. 1280).

Een wonderlijcke.... t' samen-sprekinghe van een esel ende nacht-uyl, waer in het Vrouwen-praetjen gheexamineert werdt. 1618. (N°. 1386).

Met voorw.

Tsamen-sprekinghe van Philemon en Onesimus over het Vertooch van de onnoselheyt.... ende het Teghen vertooch.... Door LUDOVICUM JUNIUM.... Ghedr. tot Haerlem, *enz.* Voor Françoys Beyts. 1618. (N°. 1385).

Met voorw. Vgl. hierboven.

Justificatie van de procedueren, by schout, burgherm. ende regeerders der stadt Haerlem, geh. in XVIc ende zeven-thien.... Mitsg. eenighe copien ende extracten, *enz.* 1618. (N°. 1387).

Deze *Justificatie*, den 19en Apr. gearresteerd en twee dagen later „ter puyen van den stadthuyse" afgelezen, is get. H. STEYN.

Hetzelfde. Andere uitgave. 1618. (N°. 1388).

Hetzelfde. Compresser druk. 1618. (N°. 1389).

Hetzelfde. Mitsg. eenighe brieven, *enz.* 1618. (N°. 1390).

Met weglating van eenige officiële stukken.

Den haerlemschen Harminiaen, dat is: verhael van de vreetheyt der heeren van Haerlem...., dienende tot.... openbaringhe van haere Justificatie, *enz.* 1618. (N°. 1391).

Met kort voorw. Tegen het vorige.

Hetzelfde. Andere druk. 1618. (N°. 1392).

Publicatie. Ghedr. t' Haerlem, by A. Rooman. 1618.

Van de regering tegen *Den haerl. Harminiaen,* get. 13 Junij, H. STEYN. Op één blad f°.

Copye van den lasterlijcken brief van VERLAEN, in Den haerl. Harminiaen ghementioneert.... Ghelijck mede van den brieff.... van den selfden...., tot blijck der waerheyt ghepubliceert. 1618. (N°. 1393).

De brief van den haarl. burgem. GERRIT VAN DER LAEN aan den pred. HENRICUS GEESTERANUS is geschr. „op mijn hofstede tot Lisse, den 7 Aug. 1615." De andere brief is van 11 Aug. 1615.

Verklaringhe van de.... magistraten.... der stadt Haerlem, door hare ghedeputeerden ghedaen in de vergad. der.... stat. v. Holl. ende West-Vriesl., *enz.* 1618. (N°. 1404).

Zie ook *Afd.* 1 op H. DE GROOT.

Krachtighe redenen waerom de goede ghemeynte tot Haerlem haer onghenoeghen toont, over het invoeren van den eersten artijckel der kercken-ordeninghe van den jare 1591, aengaende de beroepinghe der kercken-dienaren. Ghedr. 1618.

Aan den aanvang staat art. 1 der kerk-ordening van 1591. Met voorr.

Copie van de synodale sententie, over de kercken-zaecke tot Haerlem, besloten ende uyt-gesproken in den synode tot Enchuysen, op den 2 Nov. 1618.

Zonder titelblad. Ondert. ABRAH. A DORESLAER, scriba sinodi.

Copie van sekere brieven...., handelende van de perseverantie.... der heylighen. Hier.... achter..... eene antw. op de vraghe van de hedendaechsche gheschillen, *enz.* 1612. (N°. 1023).

De schrijver is zekere ADAM HARTWECH te Rotterdam. Vgl. hierbij de geschriften van SAM. en FRANC. LANSBERGEN (*Afd.* 1), tegen wier gevoelen dit stuk is gerigt.

Korte.... refutatie.... van een.... boecxken, onlancx.... uytghegh.... op den name van ADAM HERTWECH, *enz.* 1612. (N°. 1024).

Zie *Afd.* 1 bij NIC. GREVINCHOVEN.

Pylkoker der dwaesheyt, op het mandaet des paus ADAMS HARTWECH, den 11 Jan. aen my ghesonden a°. 1612, *enz.* 1612. (N°. 1025).

Met voorr. Door zekeren HUBRECHT WTEN BROECK.

Cort bericht van de redenen, om de welcke.... burghemeesteren... der stede Rotterdam CORNELIUM GESELIUM...., dien. J. C...., wt hare stadt hebben doen leyden, *enz.* 1612. (N°. 1019).

Corte waeracht. onderrichtinghe.... van de proceduren.... der.... burghem.... der stadt Rotterdam... teghens C. GESELIUM... Ghedr. 1614.

Zie dit en het vorige stuk *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij CORN. GESELIUS.

Presentatien ghedaen, soo by de.... magistraten als by den kerckenraedt tot Rotterdam, aen de af-ghezonderde lidtmaten van de gheref. kercke aldaer, *enz.* 1618. (N°. 1394).

***Placcaat van de Rotterdamsche regering van* 1 *Nov.* 1618. Tot Rott., by J. van Waesberge.**

Op één blad f°. Placcaat waarbij aan de Remonstr. en Contra-Rem. wordt toegestaan bij beurten te prediken.

Defencie.... tegen de gene, die ten onrechte beschuldicht hebben voor valsche getuygen AUGUSTIJN VAN DER MUNTE.... ende JOOS VAN LIESVELT, *enz.* 1613. (N°. 1083).

JOOS VAN LIESVELT, een remonstrant, woonde te Leiden.

Een defentie tusschen de valsche beschuldinghe, die men d. FESTUS

Hommius, dien. des goddel. woorts binnen Leyden, ten last nae gheeft. A°. 1613.

Achteraan „de valsche ghetuyghenisse van Augustijn van der Munten ende Joos van Liesveldt."

Extract uyt de copye [1615].

Zonder titelblad. Het is het verslag eener conferentie, die Maeljaert Blaevoet en Antonis van der Hoede, met Episcopius hadden gehad, over de praedestinatie.

Schult-bekenning van Maillјaert Blaevoet, by hem binnen Leyden overghelevert, den 21 Dec. 1615.

Zonder afzond. titel. Blaevoet erkent vroeger uit onkunde tegen de Remonstranten geijverd te hebben.

Schriftelicke conferentie van de eyntelicke volstandicheydt der heylighen.... tusschen Daniel Vet, pred. onder de Luth. tot Delft.... ende twee litmaten der gheref. kercke.... tot Delft, *enz.* 1613. (N°. 1082).

Het onderwerp staat met de remonstrantsche geschillen in verband.

Presentatie, by bailliu, burgherm.... gherechte der stede van den Briele, ghedaen aen de afghesonderde broederen, *enz.* 1618. (N°. 1406).

Met voorw. Get. 16 Febr. 1618. C. Anthonissen.

Hetzelfde. Andere druk. 1618. (N°. 1407).

Copie, *enz.* [1618]. (N°. 1408).

Verklaring der brielsche regering van 7 Maart, betreffende de kerkel. geschillen.

Ontdeckinghe van den oproerighen gheest der Contra-Remonstrantsghesinden binnen der stede van Oudewater. Vervatende een cort ende waerachtigh verhael van 't ghene binnen der stede voorsz. ghepasseert is, *enz.* 1618. (N°. 1395).

Zie *Afd.* 1 bij ED. POPPIUS.

Clachte der ghemeynte tot Oudewater, derghener die houden by de oude religie...., dienende tot wederlegginghe van de valscheden.... haer naghegeven.... in 't boeck.... Ontdeckinghe v. d. oproer. gheest d. Contra-Rem. tot Oudewater. Uyt-ghegh. by een liefh. der waerheyt, die sijnen naem sal vermonden, als de namen by 't teghenschrift zijn bevonden, *enz.* 1618. (N°. 1396).

Historisch verhael van de voorneemste swaricheden..., in kerckel. als polit. saken..., voorghevallen binnen.... Oudewater. Wtghegh. by de kerckeraet aldaer, *enz.* 1618. (N°. 1397).

Met voorw. Baudart en Trigland hebben dit stuk bijna letterlijk gevolgd. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op JOH. LYDIUS.

Cort verhael van de grouwelijcke disordre, onlanghs.... tot Oude-

water ghepleeght by de gene, die onder den deckmantel van voor te staen de oude gheref. religie, ons.... vaderlant.... beroeren, ***enz.*** **1618. (N°. 1400).**

Zie ook *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS. Vgl. den *Reuck-appel* van denzelfden.

Publicatie van de e. vroedtschap der stede Schoonhoven, van weghen de ware gheref. religie, ghedaen den 8 Sept. a°. 1618. Tot Amst., by M. J. Brandt. 1618.

Op een blad f°.

Publicatie ende interdictie van de e. magistr. der stadt Utrecht, tegens deghenen die, onder decksel van de gheref. religie, in de christel. gemeyte.... poogen scheuringe... aen te rechten, ***enz.*** **1617. (N°. 1268).**

Get. 31 Maart. H. DE LEERDAM.

Hetzelfde. Nadruk. **1617. (N°. 1269).**

Hetzelfde. Andere Nadruk. **1617. (N°. 1270).**

Publicatie van de e. vroetschap der stadt Utrecht, van weghen die ware gheref. religie. Ghedaen den 27 July 1618, ***enz.*** **(N°. 1502).**

Met de wapens van MAURITS en Utrecht.

Hetzelfde. Herdruk. **1618. (N°. 1503).**

De stukken betreffende de vroegere oneenigheden te Utrecht, (*B. v. p.* N°. 837—838, 911—914), als zijnde meer van politieken aard, zijn onder de stukken betreffende de Nederlandsche geschiedenis opgenomen. (*Catal. Stuk III, Afd.* 1 bl. 6, v.)

Afghescheyt van.... de.... staten van Gelrelant den kercken dien.... ghegheven, ***enz.*** **1617. (N°. 1293).**

Get. 5 Febr. E. ENGELEN. Achteraan enkele artikelen van de geldersche synode van 1612. Vgl. hierbij *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS (*Zedich ondersoeck*) en hieronder bl. 27 *Antwoordt op Zeedich onder-soeck.*

Hetzelfde. Nadruk. **1617. (N°. 1294).**

Hetzelfde. Andere nadruk. **1617. (N°. 1295).**

Sententie ende condemnatie van den hove van Ghelderlandt, over seecker Tafereel, nopende de huydendaeghsche questieuse poincten, ***enz.*** **1617. (N°. 1240).**

Zie voor dit en het volgende ook beneden op BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERK. ZAKEN.

Eerste ende tweede af-ghescheyt van.... de.... staten van Gelrelant den kercken dien.... ghegheven, ***enz.*** **1617. (N°. 1299).**

Het tweede stuk is van 12 Julij.

Thien contra-remonstr. positien, voor grouwelijc.... verklaert in de laetste geldersche synode tot Arnhem, *enz.* 1618. (N°. 1493).

Zie *Afd.* 1 bij NIC. GREVINCHOVEN. Vgl. ook op JAC. TAURINUS (*Bloem-potgen*).

Grouwel van de Contra-Remonstrantschghesinden in den syn. prov. van Gelderlandt, a°. 1618 in Julio ghehouden, verfoeyt...; vervaet in.... thien poincten...., onlanghs van.... de.... stat. des furstend. Gelre ende graefsch. Zutphen uytghegh., waer neffens.... eenighe plaetsen ofte texten, getrouwelijck van woordt tot woordt uyt verscheyden autheuren.... ghetrocken.... Met een na-reden ende eenighe speciale na-vragen aen alle Contra-Rem.-ghesinden, tot behulp ende ontwerringhe des eenvoudighen, in dese verwerde ende bedrieghelijcke tijden. Ghedr. 1618. (N°. 1494).

Achteraan eene opgave der schrijvers, wier geschriften zijn aangehaald.

Placcaet.... teghen de.... calumnien van de evang. gheref. christ. religie, *enz.* 1618. (No. 1495).

Zie beneden bij BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERK. ZAKEN.

Schriftelicke conferentie tusschen de kercken-dien. des vorst. Geldre ende graef-sch. Zutphen...., aengaende de vyff artijc.... Hier is noch by-ghedaen eene voor-r., vervat. den oorspronck ende voort-gangh der kerck. swaricheden, *enz.* 1618. (N°. 1500).

Aangevangen 1617 en gesloten in Julij 1618.

Provisionele waerschouwinghe.... teghen seecker.... boecxken...., uytghegh. tot Delft, gheintit. Schriftelijcke conferentie, *enz.* 1618. (N°. 1501).

Van een remonstrant, die zich PHILALETHUS PHILOPATRI f. PHILOMETRI, v. noemt.

Gheclach der verstroyder ghemeente tot Nymmegen, gemaeckt door een lief-h. van Nassous bende, die Jehova aen-roept in elende. Gedr. a°. 1617.

Op rijm.

Christelijcke aen-spraeck der predic. van Nimmegen, aen eenighe lidtm. der ghemeynte, die sich.... beswaert noemen, *enz.* 1618. (N°. 1419).

Zie *Afd.* 1 bij GER. LIVIUS. Vgl. aldaar den *Sendt-brief* van denzelfden.

Afscheydt den predicanten van Nimweghen ghegheven by den raedt derz. stede [8 *Apr.* 1618]. (N°. 1420).

Vgl. *Afd.* 1 op JOH. TAURINUS (*Notulen*).

Hetzelfde. Andere druk. (N°. 1421).

Copye van een vertooch, door drye gedeputeerden aen de vergaderinghe der Remonstranten ofte Arminianen ghesonden, gehouden

tot Tiel den sesten May 1617. Hier zijn tot gherief des eenvoudigen lesers byghevoecht de vijff art., daer hen de Remonstr. ofte Armin. altijdts op beroepen. Ghedr. 1617.

Resolutie van.... de staten.... van Over-Yssel, tot onderhoudinghe van goede ruste.... in de kercken.... desselven landes, *enz.* [1616]. (N°. 1179).

Zie ook beneden op BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERK ZAKEN.

Redenen en oorsaken, waerom de dien. des goddel. woorts, gehoorende onder het classis van Vollenhoo ende Steenwijck, niet en konnen de resolutie van ridd. ende steden, ghenomen tot Campen den laetsten ghehouden lantdach, op den 11 Martij a°. 1616, onder teeckenen.... A°. 1616. (N°. 1182).

Met berigt van den drukker. Vooraf het antwoord aan de stat. van Overijssel, onderteekend door JOH. LANGIUS, JOH VOSCUYL, JAC. HESSELS, HENDR. GREVESTEYN, JOH. VOLCERUS, LUCAS VAN LANGEN, HENDR. VRINCKIUS, HENDR. ALUTARIUS, JAC. REINEERI, WILH. LUBBERTI.

Hetzelfde. Herdruk. 1616. (N°. 1183).

Zonder berigt van den drukker.

Antwoort op seker schrift ASSUERI MATTHISI, d'welck hy t'onrechte den tijtel van zijn Onschult ghegheven heeft, ghestelt tot noodighe reddinghe van den goeden name des.... raedts...., ghemeynte ende.... christ. kercke van Deventer, mits naerder openinghe ende justificatie der procedure, die in ende ontrent zijn dimissie ghehouden is. Hier zijn byghevoeght desselven ASS. MATTHISI vertaelde theses van de godl. praedestinatie, by hem voor desen verdedicht ende uytghegeven, waer uyt blijcken mach hoe verre hy... van de... bekende waerheyt zy afghedwaelt. Tot Deventer, by Sebastiaen Wermbouts. 1618.

Vgl. *Afd.* 1 op ASS. MATTHISIUS (*Ontschuldt*). De theses zijn van 1603.

Oprecht ende claer bericht, waerin... teghens een ander ghestelt is: I. Wat die predic. van Campen.... van die hedensdaechsche verschillen.... voor die oude suyvere waerheyt nae Godes woort gevoelen. II. Wat die selvige oock daer tegens.... van geheeler herten verwerpen. Ter noot in druck verveerdiget, tot onderrichtinge der eenvoudigen, *enz.* 1617. (N°. 1300).

Zie ook *Afd.* 1 op ASS. MATTHISIUS. Tegen dit geschrift verscheen *De kleyn goudt-balans* (zie hieronder bl. 28).

Oprecht ende klaer tegen-beright tegen 't libel by den Kamperen remonstr. leeraren.... in druk verveerdight, onder den.... titel van Opreght... berigt, *enz.* 1618. (N°. 1384).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij HIER. VOGELLIUS.

CONTRA-REMONSTRANTSCHE GESCHRIFTEN VAN ONBEKENDEN TEGEN REMONSTRANTEN.

Handelinge van de praedestinatie, perseverantie ende vrye wille des menschen.... Tegens de calumnien M. P. BERTIJ, CUPIJ ende haren ghevolge. Tot dienste van die v. Alckmaer ende andere vromen, die in dese saecke bestreden werden. Door een liefh. der waerheyt, genoemt J. C.... Dese handelinge is gedeelt in twee deelen: t' eerste.... handelt van de calumnien der adversanten, t'weede (*sic*).... verantwoort.... die leere, d'welcke van haer nu meest bestreden wert, *enz.* 1610. (N°. 888).

Tegen P. BERTII *Aen-spraeck* (zie *Afd.* 1) alsmede tegen VENATOR.

Korte antwoorde op een lasterlick schrift.... ghenaemt De brand-klocke. Ghestelt by forme van aenteeckeninghen, *enz.* 1611. (N°. 951).

Vgl. *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS (*Brand-clock*).

Weer-slagh tegens de jongst wtgegevene tractaetgens d. FR. LANSBERGII ende d. SAM. LANSBERGII; waerin bewesen wordt wt seeckere theses d. d. ZANCHII, ende de onderschryvinghe die daer onder die van Marburgh, Heydelbergh ende Zurigh ghedaen hebben, dat H. BULLINGERUS.... met den Remonstranten.... oneens in ghevoelen is. Ghestelt door N. N., dien. der ghem. CHR[i]. tot N. in Holl., *enz.* 1613. (N°. 1085).

Vgl. *Afd.* 1 op FR. LANSBERGEN (*Kort. ende christ. examen*) en op SAM. LANSBERGEN (*Christ. aenleydinghe tot vrede*).

Tractaetien van het ampt der hoogher overheyt in kerckel. saken, ghetoghen ende overgh. uyt S. LUBBERTI Antwoorde teghen de Godts-diensticheyt van H. DE GROOT. Ghedr. tot Fran., by R. Doyema. 1614.

Met voorw. des overzetters. Vgl. *Catal. Stuk II*, *Afd.* 1 op S. LUBBERTUS (*Antwoort*). Dit pamflet verscheen na of wel ten gevolge van de *Resolutie v. d. stat. v. Holl.* (*B. v. p.* N°. 1107).

Polyst-steen, tot weghneminghe van de vuyle vlecken des Cristalijnen brils, die door dese onreynicheyt sijn meester so heeft bedrogen, dat hy daer door alles wat schriftuerlijck was voor onschriftmatich, wat land-bevorderlijck was voor land-verderffelijck heeft aenghezien. Hier is noch by-ghevoecht een korte wederlegginghe van de voor-r.... van het.... boeck.... Korte en duydel. wederlegginghe, *enz.* 1614. (N°. 1112).

Vgl. *Afd.* 1 op BERN. DWINGLO (*Christalijnen bril* en *Protest*), en voor de *Corte ende duyd. wederl.* hieronder GESCHR. VAN BUITENL. EN VROEGERE GODGEL. VERT. (Remonstr.).

Ooghen-troost, dat is:... wederlegginghe van het Protest des christalynen brillemakers. Ghestelt door den autheur van den Polijststeen, ten dienste van alle swacke oogen, de welcke misschien door 't selvighe souden moghen gheswackt zijn gheweest, *enz.* 1614. (N°. 1114).

Gedagt. 26 Junij. Vgl. het vorige.

Bedenckinghen van de.... moderate broederen in den classe van Gorcum, die de waere vrede.... betrachten, d. SAM. LANSBERGIO voorghedraghen op seecker voorstel van hem ghedaen in den classe van Gorichem, den 5 Oct. a°. 1615, aeng. seecker concept by.... Remonstr. gesmedet, die hem als haeren ghesant aldaer afghevaerdicht hadden. 1615. (N°. 1149).

Hierin, behalve het *Concept,* ook de „Credentie-brief" van SAM. LANSBERGEN.

Bedenckinghen.... over ende teghen seecker voorstel van d. SAM. LANSBERGIO voorghedraghen... Met tsamen den credentie-brief, daermede sy hem.... hadden afgheveerdicht. Tot Enchuysen, by Jan Jacobsz. Palesteyn. 1615.

Eene tweede verbeterde uitgave van het vorige stuk.

Een claer bewijs, dat een christen het ampt der overheydt mach bedienen.... oock wat het ampt.... eender overheyt sy ende medebrengt. Mitsg. antwoort op dese vraghe: of de christ. onder-overheden hare hoogher-overheydt eenichsins moghen teghenstaen, wanneer sy met ghewelt den rechten gods-dienst wil verhinderen..... Door EUSEBIUS MONTANUS. t' Amst., by M. J. Brandt. 1616.

Tafel, begrijpende kortelijck het.... verschil datter is tusschen de leere des godd. woordts ende de h. schriftuere, die in de rechsinnige geref. kercken van Vranckrijc, Engelandt, Schotlandt, Savoyen, Zwitserlandt, Duytslandt ende Nederlandt gheleert ende ghepredickt wordt; ende de leere van de drijvers der nieuwigheden, *enz.* 1616. (N°. 1222).

Tegen het *Tafereel* van R. TELLE (Vgl. *Afd.* 1). In twee kol. gedrukt, met een narede. Van de Remonstr. worden ARMINIUS, VORSTIUS, VENATOR, GREVINCHOVEN en de Haagsche conferentie aangehaald.

Hetzelfde. Ten vierdenmael ghedr. ende verm. t' Amst., by M. J. Brandt. 1617.

De 2de en 3de druk verschenen waarschijnlijk in 1616. Op den titel van dit exemplaar schreef een tijdgenoot: „In Februario."

Hetzelfde. Ten vijfdenm. ghedr. ende verm. t' Amst. by M. J. Brandt. 1617.

Hetzelfde. Ten vijfdenm. ghedr., *enz.* 1617. (N°. 1241).

Hetzelfde. Den sesten druck. 1617. (N°. 1242).

Hetzelfde. Den sevensten druck. t' Amst., by M. J. Brandt. 1617.

Hetzelfde. Den achtsten druck. 't Amst., by M. J. Brandt. 1617.

Hetzelfde. Desen thienden druck is verm. met De kleyn goudtbalans ende Gulde compas, *enz.* 1624. (N°. 2074).

De 9de druk verscheen vermoedelijk in 1618. Vgl. voor *De kleyn goudtbalans* en het *Gulde kompas* hieronder bl. 28 en 36. Achter de *Tafel* volgt een »Tafereel begrypende het ghevoelen der Remonstr. ende der gheref. kercken, ghetrocken wt het boeck, uyt-gegh. door S. DAMMANNUM" (Vgl. hieronder bl. 34). Na het *Gulde kompas* nog de *Joabs kus.*

Hetzelfde. Desen twaelfden druck is van nieuws oversien, verbet. ende verm. t' Amst. voor M. J. Brandt. 1629.

De inhoud is gelijk aan den 10den druk, doch hierbij nog »tot een besluyt" de »Waerschouw. des syn. nat. voor die dwalinghen der Remonstr."

Hetzelfde. Desen derthienden druck, *enz.* t' Amst., voor M. J. Brandt. 1630.

Vooraf: »Oorspronck ofte het eerste beginsel van de armin. leere;" overigens gelijk aan den 12den druk.

Antwoort tot wederlegginghe van het monstreus.... pasquil JAC. TAURINI ende der sijner, hetwelcke in vergad. der.... stat. v. Holl.... is gecondemneert. Gestelt door een liefh. der waerheyt, ten dienste van alle vrome Christenen, so binnen als buyten dese provintie...., die door de tonge van desen.... lasteraer qualijck bericht zijn gheweest. 1617. (N°. 1265).

Met voorr. De schrijver schijnt een der amsterdamsche predikanten geweest te zijn. Het is gerigt tegen den *In-houdt van eenighe brieven* (*Epistolica narratio*). Vgl. *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS, die tegen dit *Antwoort* eene *Corte ende naecte ondeckinghe* uitgaf.

Hetzelfde. De tweede editie. 1617. (N°. 1266).

Antwoordt op seecker laster-schrift gheintit. Zeedich.... ondersoeck van eenighe handel. in Ghelderlandt...., waerinne niet alleen de voorsz. handel. verantwoordt en wordt, maer ooc onder-socht wie die zijn, die gronden van het pausdom in de gheref. kercke legghen ende nae de turcksche religie hellen. Door EUSEBIUM PHILALETIUM, *enz.* 1617. (N°. 1298).

Achteraan het „Antwoordt van de vroetschap van Amst. op de propositie van H. DE GROOT, van 24 Apr. 1616." Vgl. bierboven bl. 22 het *Afghescheyt van de stat. van Gelrelant,* en voor het *Zeedich onder-soeck* : *Afd.* 1 op JAC: TAURINUS.

De rechte spore ende aenw., dat de.... prince van Orangien.... de beschermínghe der Nederlanden heeft aenghenomen voor de war. religie...., volgende syne pr. excel. Apolog. pag. 42, lin. 20 & seq., seste ed.; bestaende dezelve religie wt de proph. ende apost. heyl. gheschriften...., begrepen in de nederl. belijdenisse.... (kortelic ooc verklaert in den catechismum....) van de welcke de.... prince professie ghedaen.... heeft; dienende.... tot wederlegghinghe van de.... Nasporinge, onlangs zonder behoorlic respect van princen ende heeren.... ondanckbaerlick voorts-ghekomen. Metter spoet byghebracht door T. G. B. V. A. P. L., *enz.* 1617. (N°. 1330).

Vgl. *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS (*Na-sporing*).

Tafel van de leere ende het ghevoelen der Arminianen, die men ghemeenlick Remonstranten noemt. Ghedr. 1618.

Op een blad fo. Waarschijnlijk wel uit de pen des schrijvers van den vorigen *Tafel* gevloeid.

Representation, touchant les differens.... à cause des erreurs de quelques docteurs.... Dediez à son excellence....

N'attache le lion, de l'union Belgique,
Il vit en liberté d'un coeur preux et royal,
Ne craignant le griffon, ny l'aigle imperial,
Sans pouvoir suporter l'outrage tirannique.

etc. 1618. (N°. 1359).

Fransche gedichten van zekeren REMY BASTIEN. Blijkbaar naar aanleiding van JAC. TAURINUS' *Weegh-schael* (Vgl. *Afd.* 1) uitgegeven.

De kleyn goudt-balans, al waer in gewogen wort hoe dat met onwaerheyt de.... Contra-Remonstranten.... belogen worden, van datse God den auteur van quaet maecken.... Met noch sommige getuychenissen der vrome martelaren. Maer ter contrarie.... can bewesen worden wt den thesibus (*sic*) JAC. ARMINIJ hiernevens gestelt. Door GEERAERT AERTSZ, *enz.* 1618. (N°. 1367).

Met korte voorr. In twee kol. gedrukt. Tegen de *Copye van seker vertooch* (vgl. *Afd.* 1 op JOH. UYTENBOGAERT) en het *Oprecht ende claer bericht* (vgl. hierboven bl. 24). Dit stuk is ook opgenomen in den 10den druk van den *Tafel* (vgl. hierboven bl. 27).

Nieu reken-boeck op den arminiaenschen Kerf-stock, eertijts ghemaeckt tot spijt van de geref. christenen. Met het advijs van alle steden...., die den prince ende de kerck.... toegedaen zijn ende getrouwicheyt ghesworen hebben. Elck int particulier ghestelt als volght. By een ghestelt door een boer...., veel ghetrouwer voor 't lant als den balansemaecker met al zijn verstandt, *enz.* 1618. (N°. 1371).

Met voorr. Vgl. voor *Der Contrarem. kerf-stock*: *Afd.* 1 op R. TELLE.

Nieuwe tijdinghe hoe de Arminianen tegen de reform. leeraers.... hebben..... spot ghemaect op eenen Kerfstock, *enz.* 1618. (N°. 1372).

Vgl. het vorige.

Hetzelfde. Andere druk. 1618. (N°. 1372*).

Hetzelfde. Groningsche nadruk. 1618. (N°. 1373).

Oprechte..... wee-klachte der bataefsche maeghet..... tegen eene..... clachte, onlangs met ghewelt ende zonder eenige beschaemtheyt jeghens deselve maeghet ende Godes kercke, de welcke in de selve met d'onderdaenen bloet bevesticht is, ten voorschijn ghebracht. 1618. (N°. 1377).

Tegen de *Ernstige aen-spraeck* van JAC. TAURINUS (vgl. *Afd.* 1). Op rijm. Aan het einde:

»Wanneer den dichter vroet, van 't lijbel zal verclaren
Zijn naem, ick sal met spoet, de mijn dan geensins sparen."

Na-soeck ende overlegghinghe (*sic*).... hoe.... vele.... gheleerde, treffelicke ende aensienlicke autheuren.... hebben verstaen, dat d'oprechte godts-dienst aenghestelt.... moet werden, als d. ERASMUS.... d. M. LUTHERUS ende d. P. MELANTHON, midtsg. d. FR. JUNIUS, d. J. WTENBOOGAERDT, d. F. LANSBERGIUS ende meer andere, elcx in synen tijt, daer mede de Remonstr... hen zoecken te behelpen... Met applicatie.... Tot een.... nieu-jaer-wensch aen alle lief-h. van de euang. waerheyt, ordre ende vrede, *enz.* 1618. (N°. 1379).

Voornamelijk tegen UYTENBOGAERT gerigt.

Den orangien-appel, dienende tot een antidote, om niet verghifticht te werden door den.... Reuck-appel....., mits de verscheyden composita ende niet simplicia, daer de zelve mede is vermenght van sware ende vergiftige reucken, die niet alleen de herssenen maer ooc door den neuse ontfanghen zijnde, tgheheele lichaem schade by-brenghen. 1618. (N°. 1401).

Met voorr. Vgl. voor den *Reuck-appel*: *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS.

Andere vraech-al, in der haest ghestelt, om met des eersten Vraegh-als vraegh-stucken beantwoort te worden, *ens.* 1618. (N°. 1430).

Vgl. voor *Den vraegh-al*: *Afd.* 1 op JAC. TAURINUS. Uit den fileet, die op een aantal stukken van vroeger en later tijd voorkomt, onder anderen ook op remonstr. geschriften en op werken uit de drukkerij van Herman Theunisz. Kranepoel, boekdr. in de Damstraat te Haarlem, is niet op te maken dat AERSSENS de steller is.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1618. (N°. 1431).

Hetzelfde. Den derden druck. 1618. (N°. 1432).

Hetzelfde. *Nadruk.* 1618. (N°. 1433).

Hetzelfde. *Andere nadruk.* 1618.

Met „waerheyt" op den titel en 16 bladz.

Hetzelfde. *Compresse nadruk.* 1618. (N°. 1434).

Den teghen-vraech-al, inhoudende.... vraghen, om daer mede den mont te stoppen aen den.... Vraech-al, over syne dwase vraghen, die hy, om de kercke ende het landt noch meer te beroeren, voorghestelt heeft, dienende om den Anderen vrach-al te verstercken, *enz.* 1618. (N°. 1435).

Met voorw. „aen Cornelis Vraech-al." Vgl. het vorige.

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1618. (N°. 1436).

Hetzelfde. *Compresse herdruk.* 1618. (N°. 1437).

REMONSTRANTSCHE GESCHRIFTEN VAN ONBEKENDEN TEGEN CONTRA-REMONSTRANTEN.

Voorlooper over ADRIANI SMOUTIJ Schriftuerlyck jae, dienende tot.... recht verstandt van synen toe-eyghen-brief aen de.... staten, aengaende de questie : of de vyf verschillighe poincten de salicheyt raecken of niet. Ghestelt door eenen lief-h. der waerheyt, tot diensste van alle ghetrouwe ondersaten ende vreed-lievende menschen hier te lande, *enz.* [1613]. (N°. 1090).

Met voorw. aan SMOUT. Vgl. voor het *Schrift. ja : Catal. Stuk II, Afd.* 1 op ADR. SMOUT.

Claer.... bewys dat VINCENT VAN DRIELENBURCH een van de principaelste voorvechters der amsterd. predic. is, ende.... een boef, *enz.* [1617]. (N°. 1338).

Door »Iemant Adamszoon van Waermont." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op V. VAN DRIELENBURCH (*Clare wederlegginghe*).

Cap-covel om op 't hooft te setten van DrIeLensVrGH, paVs Van aLLe sotten, sterck-kijcker ende autheur van den nieuwen calumnieusen Almanack alias leugen-sack. Op de stem van: Ci c'est pour mon pucellagie. Ghedr. 1617.

Op rijm. Met voorr. De groote letters vormen het getal 666. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op V. VAN DRIELENBURCH (*Calendier ofte almanach*).

Quel-geest vervaetende.... vragen aen de Contra-Rem. van de praedestinatie der onmondige kinderen...., om daer op te hebben.... antwoort, conform t' ghevoelen dat in desen ghehadt ende beleden hebben die theologanten, welcke sy in haer Tegen-vertooch pag. 50 en 51 verclaeren, dat se haer ghevoelen van de praedest. opentlijck gheleert ende voorghestaen hebben. 1618. (N°. 1368).

Met voorr. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op JAC. TRIGLAND (*Klaer ende grond. teghen-vertoogh* en *Geessel*).

Trouhertighe vermaninghe aen alle swangere.... vroutgens, aen alle ouders...., oock aen de ghetuygen...., mitsg. aen alle predik.... om den h. doop aen de selfde te verrichten, *enz.* 1618. (N°. 1370).

Practycke over 't voornaemste leerstuck der Contra-Remonstrantsch-ghesinden, nopende haer ghevoelen van de verborghene wille Gods, over al het doen ende laten der menschen hier op aerden, specialijck in de volg. pag. uytghedruckt, neffens anderen duydelijck voorghestelt door RIPPERTUM SIXTI, bed. des h. euang. in de gheref. gem., die oock binnen Hoorn vergadert in de Ramen, in sijn Noodtwendige verantwoordiginge tegens de laetste lange dictaten DOMINICI. Ghedr. 1618.

Met voorw. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op RIPP. SIXTUS (*Bespreck*) alsmede hierboven bl. 17.

GESCHRIFTEN MEER BEPAALD OVER DE LEERSTELLIGE GESCHILPUNTEN HANDELENDE [1]).

Kort ende claer bewijs.... dat God de salicheyt werckt door een onwederstaenlijcke macht.... Door E. J. *enz.* 1610. (N°. 893).

De inhoud wordt in rijm op de keerzijde van het titelblad opgegeven.

Tafereel,.... begrijpende het.... ghevoelen der Remonstr., *enz.* [1616]. Zie hieronder bl. 34.

Geessel om uyt te dryven den arminiaenschen Quel-gheest, *enz.* 1618. (N°. 1369).

Zie ook *Catal. Stuk II*, *Afd.* 1 JAC. TRIGLAND, en voor den *Quel-geest* hierboven bl. 30.

Een nuttelijcke.... uyt-legginge in desen tijdt.... van de.... verkiesinge Gods, te weten: hoe God wilt dat alle menschen salich worden, ende hoe de salicheyt alleen comt door syne ghenade, maer de verdoemenisse eygentlijck door de boosheyt des menschen. Ghemaeckt door een lief-h. der waerheyt, tot openinghe deser saecke, ende tot oordeel ghestelt van alle waerheydt soeckende menschen, die in twyfel staen van wegen t' verschil tusschē (*sic*) d. GOMARO ende d. ARMINIO zaliger, *enz.* 1610. (N°. 891).

Een tsamen sprekinghe.... tusschen twee gheref. broederen van de 1 predest., 2 onwederst. ghenaden, 3 van perseverantie. Te samen ghestelt alzoo die tusschen hun beyden syn gheschiet. Met een predic. van...., M. LUTHER, op het 20 cap, Matth, op den Septuagisma (*sic*), *enz.* 1611. (N°, 960).

Naar aanleiding van geschriften over de beroeping van C. VORSTIUS in het licht verschenen.

't Sweert des geests, ofte t samen-voeginghe van sekere plaetsen der h. schrift..., tot wederlegginge van het.... drijven der predest., voorsienicheyt ende verkies. Godes, *enz.* 1613. (N°. 1093).

Vermoedelijk hetzelfde geschrift, dat op het register der *Opera* S. CASTELLIONIS (zie beneden) voorkomt onder den titel: *Een brief* CASTELLIO, *met eenighe plaetsen der h. s.*

---

1) Hiertoe kunnen ook enkele der bovengenoemde en volgende geschriften, zoo als de *Quel-geest*, de *Trouh. vermaninghe*, enz. gerekend worden.

STEMMEN DES VREDES EN TOT BEHOUD DER KERKELIJKE EENHEID.

Eene verklaringhe over den 133 psalm, met een zeker onderscheyt in de voorreden vant verscheel, dwelc is onder onse predickanten, belanghende van de predestinatie ende het aenkleven van dien, zeer noodich ten huydigen dagen voor alle menschen te weten. Samen ghestelt door een lief-h. des vreedts.

Met voorr. Op het titelblad staat het wapen van Karel V en ter zijde ziet men twee beelden met palmtakken. Onderaan wordt nog gelezen: „By my wel te vreden. A°. 1611."

Een troostel. onderwijsinghe der eenv. christen lidtmaten...., daer in het fondament onser zalicheyt op het alderkortste verklaert wort. Met noch een bewijsinghe, dat in dese verscheelpuncten gheen salicheyt gheleghen en is.... Met noch een aenwijsinghe hoe seer sy dwalen, die haer daerom laten af-zonderen van de ghemeene vergaderinghe.... Te samen gestelt door T. M. W., *enz.* 1612. (N°. 1035).

Raedt teghen de kerck. swaricheden, ofte advys van.... geleert man buyten dese landen, over het middel, waer door dese.... swaricheden.... connen affgedaen worden. Gheextr. uyt sijnen brief.... uyt N., den 7 Nov. a°. 1617, ende tot dienste dergene, die hier inne te seggen hebben, ende uyt liefde tot de vrede overgh. ende uytgegeven, *enz.* 1618. (N°. 1380).

Met voorr. Hierin wordt de noodzakelijkheid eener nat. syn. betoogd.

Vreden-clacht aen.... die vereen. Nederlanden, waer in den vrede haer beclaecht, datse.... uyt die kerck. ende burgerl. regeringhe.... verbannen wort, waer door onse landen, provincien ende steden (die Godt door kerck. ende polet. eendracht.... langhe jaren.... bewaert heeft) nu met een groote verwoestinghe... gedreycht werden. Alles ter eeren Godts, wt liefden voor den godtvruchtighen ende tot waersch. des vaderlandts. Door G. A., *enz.* 1618. (N°. 1489).

Met kort voorw.

VOLKSGESCHRIFTEN OVER DE KERKELIJKE GESCHILLEN, ENZ.

Een corte.... antwoorde op vier poincten, by.... Arminius.... tegenghesproken.... Met een kordt ondersoeck van vier poincten by.... Arm. hier tegen ghestelt, *enz.* [1611]. (N°. 961).

Zie *Afd.* 1 bij JAC. ARMINIUS.

Echo oft gallem, d. i. wederklinckende ghedicht van de teghenw. oneenigheden, ontstaen uyt kerckel. verschillen, in Holl. Met noch een aenspraeck op den rammelenden Klepel, *enz.* 1611. (N°. 974).

Op rijm, door zekeren A(DRIAEN VAN) N(IE)R(OP). Vgl. *B. v. p* N°. 764.

Vertaelde theses, inhoud. een... onderwijsinghe van de.... regeeringhe der kercke.... ende van de oeffeninghe der discipline...., eertijds door.... J. ARMINIUM... int lat... beschreven, doch met verswijghen van zijnen name doenmaal uytghegheven, *enz.* 1612. (N°. 1029).

Door een Contra-Rem. verdicht. Zie *Afd.* 1 bij JAC. ARMINIUS. UYTENBOGAERT gaf hiertegen eene *Verantwoordinge* (vgl. *Afd.* 1) in het licht.

Een kort en waer. verhael, wat voor een grouwelijck ghevoelen dat de Arminianen, Vorstianen, ofte nieuwe Arrianen.... ghesocht hebben in de gheref. kercke in te voeren....; hier teghen gestelt het ghevoelen der gheref. kercke, *enz.* [1612]. (N°. 1043).

In twee kol. gedrukt.

Hetzelfde. Andere druk. [1612].

Met andere fileet aan het begin en aan het einde.

Corte beschrijvinghe van den oorspronck ende voortganck der droevighe oneenicheden...., die door eenighe twist-gierighe menschen in de euangel. kercken van Duytsl. aenghericht ende te weghe ghebracht waren. Wtghegh. door N. J. R. Na de copie, tot Schied. by Adr C. van Delf. 1612.

Afzonderlijke herdruk der voorr. van *Een treff. oratie by* G. SOHNIUM (Vgl. hieronder bl. 39.) Misschien moet voor N. J. R. gelezen worden R. J. (DE) N(ERÉE).

Hetzelfde. Hier wordt noch by-gevoecht een cort verhael van de groote on-eenicheyt.... in onse holl. kercken op-ghereseen, *enz.* 1612. (N°. 1045).

Het *Cort verhael* onder afzond. titel.

Cort verhael van de groote on-eenicheyt, *enz.* 1612.

Vgl. het vorige.

Vier corte maer heerlycke ende diepsinnighe vraagh-stucken van het rechtveerdichmaeckend' gheloof ende van de rechtveerdich-makinge, om te verhandelen voorghestelt van een seer vernoemden rechtsinnighen doct. der h. schriften. Uyt den lat. in duytscher tale overgh. door een lieff-h. der godd. waerheyt. Ghedr. 1613.

Een nieu liedeken t' welck ghecomen is uyt Holl., ghemaeckt tot.... lasteringhe van die... Zeeuwen. Andtw. opt selve twistgh. Hollandtsliedt, *enz.* 1613. (N°. 1098).

Nevens het remonstr. is het contra-rem. liedeken gedrukt. Vgl. beneden bl. 37.

Consideratien op een Vrede-gesangh, 't welck tot een nieuwejaer-liedt van 't jaer 1615 is uytghegheven door eenen ongenoemden autheur. Midtsg. 't selfde vrede-ghesangh. T' Amst., by Corn. Lodewijcksz. 1615.

Vooraan een gedicht „tot den autheur" van den *Vrede-sang*, ondert. A. S. De beide Vrede-gezangen zijn nevens de *Consideratien* gedrukt. Vgl. voor den *Vrede-sang*: *Afd.* 1 op R. TELLE.

Tafereel, cortelijck begrijpende het verscheyden ghevoelen der Remonstranten ende gheref. kercken, aengaende het stuck der leere begrepen in de vijff artijckulen. Getrocken uyt het boeck.... uytgheg. door S. DAMMANNUM...., in welcken boeck de leser.... beyder parthyen gevoelen.... sal voor-gestelt vinden. [1616].

In plano, in twee kol. gedrukt. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. DAMMAN.

Querela patriae, d. i. clachte des vaderlants over de teghenw. swaricheden, door.... nieus-gesinde leeraers in.... Holl. verweckt.... Door ALEXIUS PHILOPATOR, *enz.* 1617. (N°. 1313).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1617. (N°. 1314).

Hetzelfde. Den derden druck. t' Amst. voor M. J. Brandt. 1617.

Hetzelfde. Den vierden druck. t' Amst. voor M. J. Brandt. 1617.

Een helder licht daerin.... ghesien wort, dat d' Arminianen niet alleen de oorsaecke zijn van de.... twisten der kercken...., maer dat se oock arbeyden.... om de.... ware geref. religie.... uyt te roeyen door. .. vervolginge, gelijck hier door hare onchrist. daden betoont wort. Hierin wort oock bewesen dat der Armin. drijven.... niet alleen absurt.... is, maer dat het oock strijdt: I tegen haer eyghen schriften...., II tegen.... confessi ende catech., III tegen.... texten der h. schrift; derhalven naer haer eygen oordeel ketterie etc., die over langhe tijden.... is.... veroordeelt. Mitsg. de redenen, waerom alle ware lidtmaten haer moeten scheyden van alle vyanden der waerheyt... Alles... in twee brieven, den eenen uyt Bruyssel door Job Eenvout, den anderen door Vrederijck Goemaer, uyt Amst., met consent van den oppersten prince der princen. [1617]. (N°. 1327).

Met voorr. en enkele rijmen.

Een helder-licht daerin claerlick ghetoont wort een bondighe antwoorde op de vragen oft d' Arminianen, *enz.* Oversien, verbetert ende vermeerdert. Den derden druck. [1618].

Een zeer korte t' samen-spreeckinghe tusschen Philippum ende Nathaelem van des menschen ghehoorsaemheyd. Leest wel, verstaet wel en oordeelt dan recht nae der waerheyd. Ghedr. 1617.

Het sterven der ware hollandtsche eendracht, phenix der gantscher werelt. In 't jaer 1617.

Op rijm.

Oprechte... wee-klachte der bataefsche maeghet, *enz.* 1618. (N°. 1377).

Zie ook hierboven bl. 28.

Seignoors bommeken, waerin zijn leven vertoont wort, *enz.* [1618]. (N°. 1378).

Met spotprent op den titel.

Cort ende waer. verhael van eenige.... proceduiren, door het beleyt van weynich personen.... jegens die van de ware geref. rel.... int werck ghestelt, *enz*. 1618. (N°. 1486).

Kort ende waer. verhael van eenighe.... proceduren, *enz*. 1618.

Andere druk van het vorige.

Verclaringhe van justitia ende levendige verthooninghe van t'gheen over veel jaren is gheschiet, als.... noch.... geschiet, *enz*. 1618. (N°. 1563).

Den arminiaenschen dreck-waghen, gheheel naer het leven afghebeelt, ghelijck de letters binnen uytwijsen sullen, *enz*. 1618. (N°. 1564).

Zie voor de titelgravure de *B. v. p.*, waarbij echter dient opgemerkt te worden, dat achteraan in den wagen nog een tiende persoon zit, waarmede blijkbaar DWINGLO is bedoeld, en dat maar een der twee paarden den „wech naer Rom" opholt.

Toneel der Arminianen, *enz*. [1618]. (N°. 1565).

Met voorw. op rijm. Bij de verklaring van den titelplaat in de *B. v. p.* is nog te voegen, dat in den oranjeboom het wapen van Maurits wordt gezien, dat van een heuvel in 't verschiet de paus met eenige Jesuiten het werk zit te aanschouwen, dat de koning van Spanje met een bisschop het werk staat aan te moedigen, om van kleinere details niet te spreken.

Wonderlijcken droom van de school-houdinghe van mr. JAN VAN OLDENBARNEVELT. Met de verclaringhe van dien, *enz*. [1618]. (N°. 1566).

Zie voor den inhoud en de titelgravure de *B. v. p.*

Hetzelfde. Andere druk. [1618]. (N°. 1567).

Hetzelfde. Nadruk. [1618]. (N°. 1568).

De arminiaensche vaert naer Spaegnien, *enz*. [1618]. (N°. 1569).

Zie voor de titelgravure de *B. v. p.*

Korte aen-teeckeninghe uyt de schriften van de wederpartije der ware Ghereformeerden, die nu met malkanderen t'samen spannen om de selfde op 't hooghste te lasteren...., door het punct van de predest., met den aenkleven van dien. Daerom wort hier vertoont, dat by vele van de lasteraers selve alsulcke maniere van spreken (aengaende de predest.) ghebruyckt zijn.

Ghestelt voor den leser, om te verstaen,
Dat de lasteraers (veel) haer selven slaen.

A°. 1618.

Aanhalingen uit „paus-ghesinde, libertijnsgh., arminiaensgh. en doopsgh." schrijvers.

Christelicke clachte van eenige godsalige luyden over hare onvruchtbaerheydt in het ware christel. leven, ende haer christel. verbondt daer tegens om de selve te beteren. Op occasie van de kerck.

swaricheden onder ons geresen neder-gestelt. Middelb., gedr. by Hans van der Hellen. 1618.

Een opmerkelijk boekske.

Gulde compas, waerin kort ende levendich af-ghepeylt wort het groot verschil der Remonstranten ende de ware-Ghereformeerde ter ander zijden; dienende allen eenvoudighen christenen tot bezeylinghe van de rechte haven der zalicheyt. Door A. P. C. Ghedr. 1618.

De vijf artik. worden hierin ter sprake gebragt. Achter het *Compas* volgt nog „den arminiaenschen kus" en „den armin. steeck." Aan het slot een scherp gedicht. Vgl. hierboven den *Tafel* (10de druk) bl. 27.

Extract uyt een missive van Praghe, van den 29 Jan. 1618, gheschreven aen synen vrient in den Haghe, int welcke te bemercken is, dat die in verre gheleghen landen meer ende beter letten op den standt deser vereenichde provincien, als vele inwoonders der zelve. Buyten den Haghe. A°. 1618.

Cort ende bondich verhael van de armin. factie ende hare schadelijcke vruchten, dienstich om van hooger ende lages standts gelezen ende wel betracht te worden. Door Aurelium Bonifacium. Tot verdedigingh der onschuldige ende onderrichtinge der misleyde. Tot Hoorn, by Marten Gerbrantsz. 1618.

Copie van seecker advijs, nopende die swaricheden in de kercke van Holl., *enz.* 1612. (N°. 1046).

De inhoud is zeer opmerkelijk, omdat het blijkbaar door een remonstrant is uitgegeven.

Avont-praetjen tusschen drye personagien...., die in 't corte handelen van 't ghene datter by de ghemeene man in Holl. al om gaet, *enz.* 1612. (N°. 1047).

Verschillende contra-rem. geschriften als van Lubbertus, Geselius en Donteclock worden hierin ter sprake gebragt.

Reys-praatjen tusschen Vrederijck Harmensz. ende Warren-aart Gommersz.

t' Schrijven en boeck maken en heeft geen endt, is Solomons bediet.
Maer of elc een behaghen sal dit gheprendt, dat en weet ick niet.

Wtghegh. door Willichert leerlings, sommighe jaer na Christus geboorte, *enz.* 1612. (N°. 1048).

Hierin wordt ook over de rotterdamsche geschillen (vgl. boven bl. 20.) gesproken.

Een christalijnen bril, daardoor men zien kan van Hollant af tot in Engelant toe, eenigher oproeriger predicanten bedrijf, eertijts gemaeckt voor den e. magistr. der stadt Sneeck.... ; waerdoor sy aenschouwen mogen het schoone voornemen haerder predic., soo sy de h. overheydt na haer wil mochten ghebruycken. Ghedr. 1612.

Met voorw. van „de christalijne brilverkopers tot de christ. leesers." Achteraan eenige rijmen.

Vant ketter-dooden, een cort ende schriftmatich tractaet, wat ende wie een ketter is, of men een ketter met recht mach ontlyven, martelen ende eenighe pijne aendoen; de oordeelen ende sentencien der schriftuere, der oude ende nieuwe leeraers, oock wanneer men de ketters heeft begonst te straffen. Ghedr. 1612.

Een seer schoon klach-dicht, gemaeckt ter eeren Gods tegen de grouwelijcke verzierde predest. Item noch een schoon liedeken, op de wijse van den 68 psalm. Met noch twee schoone refereynen. A°. 1613.

Het *Klach-dicht* bestaat uit 4 zeventien-regelige, het *Liedeken* uit 8 twaalf-reg., het eerste *Refereyn* uit 4 zestien-reg., het tweede uit 4 zeventien-reg. coupletten.

Een nieu liedeken:
Aen alle Zeeuwen kloec, die onder Godes zegen
's Lands vryheyd dierghekocht, zyn voor te staen gheneghen.
[1613].

In 26 zes-regelige coupletten, op een blad f°. Het eindigt:
Siet niet wie u dit scyt, daer is niet aen gheleghen,
Maer datter werdt gheseydt, wilt dat wel overweghen.
Vgl. boven bl. 33.

Waghen-praetjen, nopende die hedendaechsche strydige saken, zoo die religie aengaende, als oock eenighe manieren van handelingen by den Contra-Rem. ghebruyckt, betreffende; ghehouden tusschen eenen theologum ende lief-h. der waerheijdt. Leest eerst, ende oordeelt daerna onpartydelyck. Gedr. 1613.

Zeer uitvoerig en niet onbelangrijk.

Drye hoofden in eene kapproen, ofte
De klucht van muys, kat, hont en leeuw,
Gestelt in dichte by een zeeuw,
Met noch de kikvors, die de koe
Gelijck wou swellen; en daertoe
Oom Wouters oude droom-sermoon,
Gesongen op een nieuwen toon.
Gedr. 1616. Met priv. van den autheur.

Aardige satijre op het ijveren der Contra-Rem.

Waerachtighe onderrechtinghe van de goede meyninge ende intentie, die de Ghereformeerden altijdt gehadt ende noch hebben, om de vryheydt van de conscientie voor te staen, en niemandt in sijn ghemoet of religie eenich leedt aen te doen. Ghedr. buyten Romen. [1616].

Op den titel de bekende fleet. (Vgl. hierboven bl. 29 *Andere vraech-al*). Het bevat alleen een extract uit het Groninger placc. tegen de Doopsgez. van 7 Sept. 1601 (*B. v. p.* N°. 482), de remonstrantie van Godefroy Boot (*De Nav. Alg. reg.*), en het placc. der stat. v. Friesl. van 12 Sept. 1616 (*B. v. p.* N°. 1188), terwijl ten slotte nog met een enkel woord van Bogermans vertal. van Beza's boek over het ketterdooden gesproken wordt. Scherp genoeg.

T'Zamen-sprekinge (*sic*) tusschen eenen predikant ende leerlingh, over de huydendaegsche verschillen ende de heftige procedueren... van de ghene die men Gomaristen of Schuerganghers noemt.... by-der-handt ghenomen, *enz.* 1617. (N°. 1291).

Hierin worden vijf punten behandeld, op de keerzijde van het titelblad opgegeven.

T'Zamen-sprekinge, *enz.* 1617.

Hetzelfde. Andere druk.

Weder-klaghe van de ware christ. geref. kercke, tegens de bloedt-klachte van de woeddende kerc. Aen de overheden des landts, *enz.* 1617. (N°. 1317).

Met een „Na-reden", gerigt „aen den autheur van de *Clachte der kercke*", „aen de schuer-ganghers" en „aen den lezer." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op EW. TEELLINCK (*Querela ecclesiae* en *Anderde clachte*).

Een kort monickendammer discours

Ende Hoorns liedt
Gheestigh bediedt,

teghens 't Levendich discours van Amsterdam, ende.... een.... afbeeldinge der oproerige praedestinateuren. Door een lief-h. der neder-l. vrijheyt....

Ghedruckt in Hollandt,
Teghens leughens voorstandt,
By monnick knods ind' handt;
Remedie voor 't onverstandt.

1618. (N°. 1451).

Het *Liedt* bestaat uit 10 zeven-regelige coupletten. De *Af-beeldinghe der praedest.* is ook op rijm. Zie voor het *Nootw. ende levendigh discours*: *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 10.

GESCHRIFTEN VAN BUITENLANDSCHE EN VROEGERE GODGELEERDEN VERTAALD EN OP DE TEGENWOORDIGE OMSTANDIGHEDEN TOEGEPAST.

Servum arbitrium, d. i. van de knechtelijcke wille...., gheschr. teghen ERASMUS.... Door M. LUTHER, *enz.* 1610. (N°. 892).

Met de voorr. van JAC. KIMEDONCIUS, get. „Tot Heydelberg desen XI Sept. 1591." In twee kol. gedrukt. Met registers.

Hetzelfde. t' Amst., voor Jan Jacobsz. Schipper. 1646.

Met veel beter portret op den titel.

Een sermoon ghepredickt in de teghenwoordicheyt van z. con. maij. v. Gr. Brit., in zijn hoff tot Hampton, aeng.... de macht om ver-

gad. by een te roepen...., met naeme kerckel.... Door den bisschop van Chichester, op den 28 Sept. 1606. Uyt het eng.... ende met een lat. copye gheconfereert, *enz.* 1610. (N°. 898).

Met voorr. van den vert. Dit *Sermoon* handelt over Num. X: 1, 2.

Des eerw.... AMANDI POLANI van Rolansdorf, in zijn leven.... prof. der Godheyt in de.... univ. te Basel, corte verclaringhe over sommighe nu ter tijt verschillende artic. der religie...., eeuwige ghenaden-verkies. Gods, verwerpinge der godloosen ende voorsienicheyt Gods. Door vraghen ende antw. ghestelt. Met eenen corten inhout der leere, die.... te Basel van de verschill. artic. der religie wort gedreven, *enz.* 1611. (N°. 964).

Met uitvoerige voorr. van AM. POLANUS: get. „In Basel den 8 Aug. 1600."

Een treffelijcke oratie, leerende hoe sich een christen mensche schuldich is te draghen int onderzoecken der waerheyt, wanneer in de kercke over de leere verschillen.... op-rijsen; eertijts by.... GEORGIUM SOHNIUM...., prof. der h. theol. in de univ. tot Heydelbergh ghedaen, nadat de evang. kercken in Duytslandt.... tot.... scheuringhe ghebracht waren. Hier is byghevoeght een voor-r., vervatende.... een korte historie.... ooc der swaricheden in onse holl. kercken op-gheresen. Wtghegh. door N. J. R., *enz.* 1611. (N°. 966).

Vgl. hierboven bl. 33: *Corte beschrijvinghe van den oorspronck* enz. Na de Haagsche conferentie uitgegeven.

Sommighe.... disputatien, eertijts int lat. tot Marpurgh ende Heydelbergh om de waerheyt t' ondersoecken voorghestelt van.... G. SOHNIUS, ende.... overgheset door R. L. B. F.; alles tot sulcken eynde, opdat de verdorventheyt onser natuer ende goedertierenheyt der ghenaden Godes dies te beter eenen yegelijck mach blijcken, *enz.* 1611. (N°. 967).

Met kort voorw. In twee kol. gedrukt.

De coninckliche wech tot den hemel, ofte de leere van Gods eewighe verkies., schepp. ende val des menschen, van de crachtighe roepinghe der wt-vercorenen, van hare rechtveerdich-makinghe, heylich-m. ende van het eeuw. leven, ghegrondet op de h. schrift. ende met getuyghenisse van verscheyden.... leeraers.... bevesticht. Tsamen ghevoecht.... in de engh. tale door THOMAM TUKE ende.... over-g. door HENRICUM HEXHAM, *enz.* 1611. (N°. 969).

Met opdragt van TUKE aan EDWART CONWAY, »luytenant governeur van z. con. maj. v. Gr. Brit. binnen den Briel." Zie over HEXHAM, een eng. officier in nederl. dienst, *De Nav. Alg. reg.*

Seker vraghen ende antwoorden, belanghende de leere van de predest., van het gebruyck van Godes woort ende van de sacram. Inhoud. het gevoelen van de geref. kercken van Gr. Britanien.... Waerinne een yeder mach claerlick sien, dat de kercken van Gr. Brit. in de leere, de predest. aengaende, met dese onse kercken van Neder-l. over een comen.... Genomen wt den engh. bybel, *enz.* 1611. (N°. 970).

Waarschijnlijk is ook deze vertaling van HEXHAM afkomstig.

Hetzelfde. Dezelfde druk met and. titel. 1611. (N°. 971).

De leere van de predestinatie.... door d. DANIELEM TOSSANUM, in zijn leven prof. der h. theol. in de hooghe schole te Heydelbergh. Overgh..... door P. J. AU. Tot Amst., by Bar. Adriaensz. 1611.

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 by PIET. JAC. SEMMES, waar nog andere vertalingen gevonden worden, als: *Aphorismi ofte grond-vesten der christ. religie* door J. PISCATOREM, J. PISCATORIS *tractaet van de ghenade Gods, Apologie ofte verantw.* J. PISCATORIS.

Een seer noodich tractaet van 't recht der magistr.... over haere onderdanen, sonderlinghe in desen tijdt van noode, om soo wel de magistr. als de onderd. van haren schuldighen plicht te.... vermanen. Wtghegh. by die van Magdeborgh.... 1550 ende in.... 1574 oversien ende met vele redenen ende exempelen vermeerdert, *enz.* 1611. (N°. 977).

Vier brieven d. JOANNES CALVINI, overgh. wt het lat...., inhoud. eenen.... christ. raet waer na hen de rechtghevoelende Christ. binnen Rotterdam, Leyden, Alcmaer ende andere plaetsen daer oneenicheyt is in de leere, behooren te reguleren, *enz.* 1612. (N°. 1037).

Met voorw. van den vertaler aan de Contra-Rem. te Rott. enz. Twee brieven zijn uit Straatsburg aan FAREL gerigt (24 Oct. 1538 en 17 Maart 1539) en twee aan de gemeente te Genève (1 Oct. 1538 en 15 Julij 1539).

Vergaderinghe ghehouden in de kercke van Geneven door.... J. CALVINUM, in welcke.... de eeuwige verkiesinghe.... klaerlijc.... is voorgestelt.... Door CONRADUM MIRKINIUM.... overgheset, *enz.* 1612. (N°. 1038).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij CONR. MIRKINIUS.

Een seer schoon.... tractaet, ghem. over een predic. van THEODORUM BEZAM, ghedaen wt het hooghe liet Salomonis c. I vs. 4. Seer nut.... in dese onse droeve.... tijden voor alle.... liefh. der suyver waerheyt, *enz.* 1612. (N°. 1039).

Met kort voorw. eu inhoudsopgave.

Schriftuerlijcke onderwijsinghe in de leere van de.... predest., eertijdts in hoochd. beschreven door... WILHELMUM ZEPPERUM, hofpred. des vorst. huys Nassau...., wt den lat.... overgh. door J. G. V. Hier is noch by ghevoecht een korte onderrichtinghe.... PETRI MARTYRIS, over de beschuldinghen, waermede hy ende andere vrome leer. t'onrechte beschuldicht worden, als.... dat sy Godt.... een auteur.... der zonden zouden maken, ghetoghen wt syne ghemeyne plaetsen, *enz.* 1612. (N°. 1040).

Met korte voorr. van den vertaler, die verklaart het oorspronkelijk hoogd. exempl. van ZEPPER en de lat. vertal. te Hanau in 1596 verschenen, gevolgd te hebben.

Christ. overdenckinghe van de.... heerlijckheydt.... des eenighen Gods in de drie-eenicheyt, ende driederley heerlick-makinge.... onder den eenighen sone Gods. Beschr. in 2 corte tract. door

MATTHIAS MARTINIUS, ende nu.... overgeset door R. D., *enz.* 1612. (N°. 1041).

Van de kerckel. ende politiicke macht. De kercke is een monarcklicke politie, inghestelt tot eene overnatuerlijcke eynde, beleyt door een aristocratijcksche regieringhe, door den oppersten herder der zielen, onsen h. J. CHR. Wt het franc. int nederd. overgheset. In 's Graven-h., by Hill. Jacobsz. 1612.

Vooraf „Het argument" in 18 stellingen.

Een bezonder tractaet RUDOLPHI GUALTHERI, certijts kercken-dien. tot Zurich, van de arghernissen die ghenomen worden wt de leere van de godd. verkiesinghe, ghetoghen wt de voor-r. die hy gheschreven heeft op syn wtlegginghen over den brief tot den Rom., handelende van de arghernissen...., die genomen worden wt de suyvere leere des h. euang.; toegeschr. GULIELMO, den lantgr. v. Hessen. Tot Rott., voor David Jacobsz. van Hakendover. 1613.

Corte belijdenisse des gheloofs der gheref. euang. kercken in Duytschlandt, wtghegh. op 't bevel.... des.... vorsten.... JOHANNIS SIGISMUNDUS. Eerstelijck ghedruckt in.... Francvoort op de Oder, by Frederick Hartman, a°. 1614, ende nu uyt de hoochd. in onse nederd. tale overgeset. Ghedr. t' Amst., by Alb. Boumeester, voor den winckel van Jac. Rolandus de Jonghe. 1614.

Met voorr. en inhoudsopgave.

Vier tractaten van de volstandicheyt der heyligen, in de welcke deselve.... wordt bewesen ende van de tegenwerpinghen der gheener, de welcke het teghendeel ghevoelen, verdedicht. Principalijck... teghens het boeck P. BERTIJ Van den afval der heyligen. Door LODOVICUM CROCIUM...., prof. in de hooghe schoole van Bremen, *enz.* 1615. (N°. 1156).

Vgl. *Afd.* 1 op P. BERTIUS.

Seeckere articulen van de macht eens princen ofte magistraets, ghestelt by DAVID LINDESAY in 't latijn, ende ghedruckt tot Edenburch, by Thomas Finlason...., ende nu tot nut van den ghemeenen man.... over-gheset, *enz.* 1617. (N°. 1331).

Aan den koning van Gr. Brit. opgedragen.

Tractaetgen van de rechtveerdige voorsienigheyt Gods.... Ghestelt door P. D(U) M(OULIN).... Met een voor-r...., in de welcke van de lasteringhen der Remonstranten een weynich ghehandelt wordt, *enz.* 1617. (N°. 1344).

Zie voor dit en de beide volgende stukken: *Catal. Stuk II, Afd.* 2 bij P. DU MOULIN.

Openinghe ende aenwijsinghe van bequame middelen, omme niet alleen de kercken deser gheun. prov., maer oock alle de gheref. kercken.... te vereenigen. Ghestelt door.... P. DU MOULIN.... Wt het fransch, *enz.* 1618. (N°. 1381).

Sekeren brief, onlanghs geschr. by d. P. MOLINEUS.... aen sijn vrient N. belanghende de swaricheden der kercken in dese.... Nederlanden, *enz.* 1618.

Extract wt de annotatien... van de acten des vredehandels te Colen... 1579, doen drucken met priv. v. d. stat. v. Holl. a° 1583 &c., vervatende 't recht der volck'ren.... Met d'eyghene woorden uytghetoghen, *enz.* 1618. (N°. 1382).

Van de genade (*sic*) Gods ende van de volherdinghe der ware gelovigen.... Door ROBERTUS ABBOTUS.... Uyt het lat. overgeset door DANIEL GYSIUS, *enz.* 1618. (N°. 1573).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij D. GYSIUS.

Van de oorsaken der sonden, ende dat de mensch niet tot der zonde ghedwonghen is.... Beschreven door PHILIPPUS MELANCHTON, in syn boeck ghen. Hooft-artijckel der christ. leere, ende nu uyt het hoochd. overgheset, *enz.* 1611. (N°. 963).

Van de christ. disciplijne ende excommunicatie, van den kercken raedt ende ouderlinghen.... Door.... ROD. GWALTERUM.... Overgh... door C. COOLHAES, *enz.* 1611.

Zie *Afd.* 1 bij C. COOLHAES.

NICOLAI HEMMINGII tractaet van de alghemeyne.... ghenade. Wt de lat.... sprake ghetrouwelijck overgheset door B. H., *enz.* 1611. (N°. 965).

Met zeer gematigde voorr.

ERASMI Roterodami tractaet van den vrijen-wille, teghen d. M. LUTHERUM, *enz.* 1612. (N°. 1036).

Met portret van ERASMUS op den titel.

Hetzelfde. t' Amst. by Jan Jacobsz. Schipper. 1645.

Met veel beter portret. In twee kol. gedrukt.

De summe ende substantie van de conferentie, dewelcke syne kon. maj. v. Groot Britannien belieft heeft te houden met de h. bisschoppen ende andere van sijn clergie (ter presentie van 't mesteendeel (*sic*) der h. van den raede) in syne maj. secreet-camer op t' hoff tot Hampton, den 14 Jan. 1603, t' samengh. door WILLEM BARLOW, doct. in de Godheyt ende deecken van Chester. Overgh. uyt de eng. copie, ghedr. tot London by Jan Windet, etc. a°. 1604. Tot Leyden, gedr. by G. Basson. 1612.

Met voorw. van BARLOW.

Opera SEBASTIANI CASTELLIONIS.... waer in crachtelijck bewesen wordt, dat niemant den anderen om de verscheydenheyt in religie benijden noch gewelt aendoen ofte vervolgen en sal. Met noch een nuttighe ende stichtelijcke uytlegginge der predestinatie en verkiesinge Gods, ende een verclaringe van den vryen wil des men-

schen. Nu alder eerst uyt den lat. in nederd. sprake tsamen gestelt. Tot Haerlem, by Vincent Casteleyn ende David Wachtendonck voor P. Arentsz. 1613.

Met eene zinnebeeldige prent op den titel, opdragt van P. ARENTSZ aan de stat. v. Holl. en een »getuygenisse" der baselsche universiteit aangaande CASTELLIO. Dit 1ste stuk behelst, na een voorw. »tot den christ. leser:" *Een godtvruchtige vermaninge, opdat niemant den anderen om de verscheyden gesintheyt in der religie benyden.... sal. Gesch. a°.* 1555 *by* S. C. Dan volgen, blijkens een voorgevoegd register: *Verclaringhe, Wederlegginghe, Calumnia, Bescherminghe, Van het rechtveerdich worden,* benevens nog de tractaten, die hier niet in doorloopende volgorde als 2de stuk aanwezig zijn: *Van de ghehoorsaemheyt des wets Gods, Vier tsamensprekinghe van de predestinatie, Raet aen dat verwoeste Vranckryck* (zie hieronder), *Een brief* CASTELLIO *met eenighe plaetsen der h. s.* (zie boven bl. 31).

Verclaringhe ofte wtlegginge van S. CASTELLIO op dat negende cap. Paulij totten Rom...., alsmede van de verhardinge Pharaonis. Overgh. uyt den frans. in onse nederd. sprake. Tot Haerl., voor P. Arentsz. 1613.

Bl. 17(19)—49 van de *Opera* S. CASTELL.

Verclar. op het neg. cap...., ghetrocken wt de lat. monumenten S. CASTELLIONIS.... Door THEOD. BOOMIUM. Ghedr. tot Utr., by Jan Amelisz. 1616.

Zie *Afd.* 1 bij TH. BOOMIUS.

Wederlegginghe S. CASTELLIONIS teghen een boecxken van de predestinatie ofte verkiesinghe Gods, in lat. beschreven door MARTINUM BORRHEUM, in welcke crachtelyck wederleyt wort als dat God gheen autheur nochte oorsaeck des quaets zij. Wt den lat. in het nederd. overgh. door HONORICUM MACHERIUM. Tot Haerl., voor P. Arentsz. 1613.

Bl. 49—120 van de *Opera* S. CASTELL.

Calumnia of valsch-wroeghen, ghem. in lat. door.... S. CASTELLION, ende nu tot vorderinghe van de kennisse der waerheyt, voor alle liefhebbers der selver in nederl. vertaelt.

't Boeck speeckt:

Van valsch-wroeghen, bedroch en arghelisticheyt,
Van vervolch, bloet-dorst ende wraeckgiericheyt,
Satans en der schriftgeleerde, ooc phariseen quaet,
Ontdeck ick de const deur haer scheltwaerdighe daet.

Tot Haerl., voor P. Arentsz. 1613.

Achteraan: „dese dingen werden gheschr. a°. 1557 in April." Bl. 121—164 van de *Opera* S. CASTELL. Hierop volgt (van bl. 165—191) de *Bescherminghe* S. CASTELLIONIS, *tot den autheur van een boecxken, wiens titel ofte opschrift is: Lasteringhe van een deuchniet ende bedriegher,* zonder afzond. titel, aan het einde van welk stuk wordt gelezen: „dit schreef ick in de maent van Sept. a°. 1558 tot Basel."

Van het rechtveerdigh-worden, een schriftuerlijck ende heylsaem be-

richt, waerinne de spreucken, so wel die eenige daertegen brenghen als die sulcx bevestighen, niet te min onpartydelijck dan verstandelijck worden verclaert.... Eerst geschr. in lat., door.... S. CASTELLIO. Tot Haerl., voor P. Arentsz. 1613.

Met voorw. van den vertaler en nieuwe pagin.

Van de gehoorsaemheyt, gheschr..... door S. CASTALIO..... Tot Haerl. 1613.

Zie voor dit en het volgende *Afd.* 1, bl. 6, bij D. V. COORNHERT.

Tsamensprueken van de predestinatie ende schickinge Godes, verkiesinge, vrye-wille, 't gheloove.... door.... S. CASTELLION.... Tot Haerl. 1613.

Raet aen dat verwoeste Vranckrijck, in welcken aengewesen is de oorsaecke deses teghenwoordighen krijghs ende de medicijn die daertoe gebruyckt mochte worden, ende bysonder is vlytich overdacht ende overweghen, oft men oock der conscientien ghewelt aendoen soude. A°. 1562 in Dec. Door S. CASTALIO, *enz.* 1618. (N°. 1094).

De eerste vertaling verscheen in 1578 te Hoorn, en werd in 1603 »herdruckt by Gerrit Hendricksz." (Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op SEB. CASTELLIO). Het jaartal op den titel moet 1567 zijn.

Corte ende duydelijcke wederlegghinghe van 'tghene door mr. J. CALVIJN, tot beweringe van de macht der overheyt int straffen der ketteren, by gebracht wert, in seker boecxken....: Wederlegginghe der dolinghen van M. SERVET... Door... S. CASTELLIO, *enz.* 1613. (N°. 1095).

De voorr. van den vertaler werd wederlegd in den *Polyst-steen* (zie hierboven bl. 25).

Proeve vant ware ende valsche gheloove, daer by elck licht mach proeven sijn geloove.... Door S. CASTELLIO.... Ghedr. in jaer 1612. 8°.

Vgl. *Afd.* 1, bl. 6 op D. V. COORNHERT. Deze uitgave zal in het *Bijvoegsel* van *Afd.* 1 worden opgenomen. Hierachter het volgende.

Cort verhael van vijf beletselen, waerdoor der menschen herten ende ooghen van de kennisse der waerheydt in de goddelijcke dinghen af-gheleydet worden. Met een godsvruchtighe vermaninghe, dat niemant den anderen om de verscheyden ghesintheyt in der religie benijden noch ghewelt aen doen ofte vervolghen sal. Ghemaeckt by S. CASTALIO. Een stucxken, nu eerst uyt sijn monumenten int licht voortghebrocht ende uyt de lat. in de duytsche sprake overgheset. Nu andermael ghedr., waerinne de plaetsen der bybelscher sententien, die hier in verhaelt worden, aengheteyckent staen.... A°. 1613. 8°.

Met voorw. van CASTELLIO van 1 Julij 1555. Hierachter, met doorl. paginering: *Een nuttelijcke ende seer stichtelijcke uytlegginghe voor alle menschen van de predestinatie of verkiesinghe Godts. Te weten: hoe Godt wil dat alle menschen saligh worden, ende hoe de saligheyt alleen comt door*

sijne ghenade, maer de verdoemenisse eyghentlijck door de boosheyt der menschen. Overghesst uyt den frans. in onse nederd. sprake. Ghedr. 1613. 8°.

Placcaet van den.... churfurst tot Brandenburch.... teghen de predicanten, die gewoon zijn op den predickstoel hare bittere galle wt te gieten teghen hare parthyen ende met hevich schelden.... de ooren van hare toe-hoorders te misbruycken. Overgh. uyt het hooch-d., *enz.* 1614. (N°. 1104).

Gedat. 24 Febr.

Hetzelfde. Naer de copye. 1614. (N°. 1115).

Hetzelfde. Tot Utr., by Jan Amelissz. 1615.

Zie het volgende.

Eenvoudich ende ernstich bericht, hoe sich een yeghelyck christen in desen tyden, maer voornamelijck d'onderdanen tegen hare overicheden, die van veranderinge of nieuwicheyt der religie eenichsins beschuldicht worden, houden zullen. In ses t'samensprekinghen vervaet, door een liefh. van vrede ende waerheyt. Eerst ghedr. tot Berlijn...., daernae tot Ambergh overg. uyt het hoochd. Hier is noch byghevoecht een Placc. v. d. churf. tot Brandenb.... t'Utr, by my J. Amelissz. 1615.

Met voorr.

Een schoon tractaet van de eendrachtigheydt der kercken, tot nederlegghinghe van de tweedracht der opinien, beschreven door d. ERASMUS van Rott. Wt het lat. overgh. in 't nederd. Tot Rott., by Matthys Bastiaensz. 1616.

In twee kol. gedrukt.

BEMOEIJING DER OVERHEID MET DE KERKELIJKE GESCHILLEN.

Sekere missive geschr. wt den raet v. d. h. stat. aen de classis van Rott., ghedat.... den 11 Mrt 1610, daer wt men sien.... can het.... voornemen d. ARMINIO s. by dito der e. m. h. stat.... *enz.* 1612. (N°. 1032).

Bevel van de stat. om zich van twistgeschrijf te onthouden.

Resolutie v. d.... stat. v. Holl.... tot den vrede der kercken, *enz.* 1614. (N°. 1107).

Zie voor dit en het volgende boven bl. 14.

Hetzelfde. Mitsg. christ. ende nootw. verclar., *enz.* 1616.

Resolutie v. d.... stat. v. Holl.... teghens.... SIBRANDI LUBBERTI responsio ad pietatem H. GROTII, *ens.* 1614. (N°. 1110).

Van 17 Oct. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. LUBBERTUS.

Hetzelfde. Op een 4°. blaadje.

Vertooch by den dien. des godd. woorts van wegen den kercken van Holl..... Mitsg. de resolutie van de..... stat., *enz.* 1616. (N°. 1175).

De resolutie is van 16 Oct. 1587. Zie *Catal. Stuk III, Afd.* 1 bij 1587 en 1616.

Alsoo by de e. m. h. stat. v. Holl., *enz.* 1616. (N°. 1184).

Het bekende schielantsche placcaat van 21 Junij, geteekend door den secret. van het collegie van Schieland J. D. VERSYDEN.

Hetzelfde. Op een blad f°. 1616. (N°. 1185).

Hetzelfde. Nadruk, op een blad f°. 1616. (N°. 1186).

Bailliu, schepenen ende mannen van Schielandt, *enz.* 1616. (N°. 1187).

Nader placcaat van 26 Julij.

Verclaringhe van de.... stat. v. Holl...., waer by hare m. e.... verthoonen, die.... goede meeninghe die sy altijdts ghehadt hebben.... omme, neffens die vrijheyden.... der.... steden.... die ware christ. gheref. religie.... te behouden; ende waeromme hare m. e., als wettelijcke hooghe overicheyt...., toe-kompt kerckelijcke wetten te maecken.... ende om wat redenen sy goet gevonden hebben provisionelijck te ordonneren, dat die kercken-d...., die van de predest.... in goede conscientie niet anders en konnen leeren als conform die vijf poincten...., mede in de gheref. kercken behooren ghetolereert te worden, *enz.* 1617. (N°. 1244).

Het stuk is van 5 Aug.

Hetzelfde. Na de copie, 1617.

Compresser druk.

Verclaringe van de h. burgerm.... van Amstelredam, Enckhuysen, Edam ende Purmereynde, mede-leden van de vergad. der h. stat. v. Holl...., waer by hare e. e.... verthoonen de getrouwe affectie, die zy altijts gehad hebben.... tot den welstant der landen ende kercken.... ende hoe verre d'authoriteyt van een christ. hooge overicheyt in de jegenwoordige kerck. dissensien...., oock in 't doen.... veranderen van kerck. ordren, geexerceert behoort te werden; ende waeromme hare e. e. niet hebben connen goet vinden, dat de particuliere.... opinie van seeckere vijf poincten..., sonder... examinatie...., in de kercken van Holl.... soude worden gemeen gemaeckt ende so wel de dien. des godd. woordts als de christ. gemeynten, daertoe by authoriteyt ghehouden, *enz.* 1617. (N°. 1245).

Het stuk is van het begin van Sept.

Justificatie van de resolutie der..... stat. v. Holl....., ghen. den 4

Aug. 1617.... Met by voeginghe van verscheyden verificatien, *enz.* 1618. (N°. 1353).

De *Justificatie* is van 14 Aug. 1617. Hierin ook de *Verclaringhe v. d. stat. v. Holl.* (zie hier voor).

Hetzelfde. Tweede druck. 1618. (N°. 1354).

Justificatie van de cours.... ghehouden.... by de steden Dordrecht, Amstelredam, Schiedam, Enchuysen, Edam ende Purmereynde.... tot bewaringe van de wettige regieringe der landen, hanthoudinghe van de suyvere leere ende goede ordre van.... ware gheref. christ. religie ende bevoorderinge van een nationale synode. T'samen-gestelt uyt verscheyden schriften...., so by de ghedep.... der voorn. steden oock by de gedep. van de prov. van Gelderlant, Zeelant, Vrieslant ende Groeningen beyde ter vergad. v. d. h. stat. v. Holl.... ende.... stat. gen. overgelevert, ende noodich.... om gelesen te worden tegen een.... Justificatie van de resolutie, *enz.* 1618. (N°. 1355).

Met een voorr. Hierbij ook de *Verclaringhe van de h. burgem.* (Zie hier voor).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1618. (N°. 1356).

Ill. ord. Frisiae censura de Epistola JOANNIS DRUSII ad fratres Belgas, ipsorum ord. jussu edita cum ipsa Drusii epistola. Fran., ex off. Romb. Doyema. 1616.

De censuur is van 8 Febr. Vgl. voor den *Brief*: *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. DRUSIUS.

Censure ofte oordeel der.... stat. v. Vrieslandt over den Brief van JOH. DRUSIUS.... Uytghegh. door bevel der.... stat. met den brieff, *enz.* 1616. (N°. 1177).

In plaats van den brief hier een gedicht.

Resolutie van.... de stat.... van Over-Yssel, tot onderhoudinghe van goede ruste ende christ. eenicheyt, in de kercken ende ghemeenten des selven landes, *enz.* [1616]. (N°. 1378).

Gedagt. 11 Maart. Zie hierboven bl. 24.

Hetzelfde. Andere druk. [1616]. (N°. 1179).

Hetzelfde. Andere druk op een blad f°. [1616]. (N°. 1180).

Hetzelfde. Nog een andere druk in f°. [1616]. (N°. 1181).

Afghescheyt van weghen de h. stat. v. Gelrelant den kerckendien.... ghegheven, *enz.* 1617. (N°. 1295).

Zie voor dit en het volgende ook hierboven bl. 22.

Eerste ende tweede af-ghescheyt van.... de h. stat. v. Gelrelant, *enz.* 1617. (N°. 1299).

Sententie ende condemnatie van den hove van Ghelder-landt over seecker Tafereel, nopende de huydendaeghsche questieuse poincten, by de Remonstranten hatelijck ghestelt, ende van Leyden derwaerts over-ghesonden. Tot Delf, ghedr. by Jan Andriessz. 1617.

Get. „ghedaen in den rade t' Aernhem", den 6 Febr. 1617. Zie voor het *Tafereel*: *Afd.* 1 op R. TELLE.

Placcaet, wtghegeven van weghen de h. stat. des furstendombs Gelre ende graeffschaps Zutphen, teghen de ghestroyde lasteringhen... van de euang. gheref. religie, *enz.* 1618. (N°. 1495).

Gedagt. 15 Sept. Achter het placc. een „Extract wt de acten van den syn. van Gelderlandt, in Julio 1618 tot Arnhem ghehouden." Zie ook hierboven bl. 23.

Hetzelfde. Nadruk, met ander titelvignet. 1618. (N°. 1496).

Hetzelfde. Andere nadruk. 1618. (N°. 1497).

Hetzelfde. Herdruk van de vorige uitgave. 1618. (N°. 1498).

Hetzelfde. Met kleine fileet op den titel. 1618. (N°. 1498*).

Hetzelfde. Na de copye. 1618. (N°. 1499).

Vgl. verder voor het geschil over de macht der overheid in kerkelijke zaken: *Afd.* 1 op C. J. COOLHAES (*Van de christ. disciplijne*), op J. UYTENBOGAERT (*Tractaet van 't ampt*, *Predicatie door* J. WTENB. *bearbeydet* en *Voorlooper*); — *Catal. Stuk II*, *Afd.* 1 op F. HOMMIUS (*Van de beroepinghe*), op R. ACRONIUS (*Nootw. vertooch*, *Predicatie*), op A. WALAEUS (*Het ampt der kerckendien.*), op E. VAN MEHEN (*Tractaet*), op JOH. ACRONIUS (*Grondtlick bericht*); — hierboven *Een sermoen*, *Een seer noodich tractaet* (bl. 40), *Van de kerck. en de polit. macht*, *Seeckere artic.* (bl. 41), *De summe ende substantie* (bl. 42). *Placc. van den churf. tot Brand.* (bl. 45).

VAN DEN AANVANG DER DORDSCHE SYNODE TOT AAN MAURITS DOOD.

ALGEMEENE BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN.

Ses vragen by.... burgherm. voor-ghestelt...., over het houden eens nat. synode. Met de antwoorde der kercke, *enz.* 1618. (N°. 1540).

Eenighe vraghen by.... burgherm. voor-ghestelt, *enz.* 1618. (N°. 1541).

Van denzelfden inhoud als het vorige, met weglating van enkele regels.

De namen der.... stat. generael ghecommitteerden, soowel uytheemscher als in-landischer theologanten.... tot desen nat. synodus te houden ghesonden, *enz.* 1618. (N°. 1542).

Afbeeldinghe des synodi nat., met de sidt plaetsen der.... stat. gen., als in heemsche ende uyt heemsche professoren ende predicanten, *enz.* 1618. (N°. 1543).

De inhoud is als het vorige. Hier zijn nog de namen der gedaagde Remonstr. bijgevoegd.

Auspicium synodi nat. ecclesiarum reformat. belgicarum, quae celebratur Dordrechti, ann. 1618 & 1619, cum nomenclatore deputatorum ad hanc synodum. Dordr., ex off. Joann. Berewout, 1619.

Copie van sekeren brief uyt Dordrecht van een goet patriot aen een lief-h. gheschreven, waer in verhaelt wordt 't ghene op de inleydinghe van het nat. synode binnen Dordr. ghehouden, den 13 Nov. 1618 ende op naervolghende daghen is ghepasseert. Alles by provisie, sulcx in der haesten by een ghestelt, tot nut ende contemplatie van den nieus-gierigen leser. Ghedr. 1618.

De brief is get. D. P. D. B.

Ad urbem Dordracenam cum ibi celebraretur syn. nat. Harderv., typis Thom. Henrici. 1619.

Lat. gedicht, op een blad f°., ondert. »Ludebam Dordraci durante adhuc syn. April 26. J. P."

Oratie Davidis Parei, prof. in de h. theol. tot Heydelbergh, van 't nat. syn..., midtsg. desselven oordeel aengaende de vijf remonstr. art. Ghedaen.... tot Heydelbergh den 1 Febr. a°. 1619.... Overgheset door P. J. Austrosilvium, *enz.* 1619. (N°. 1595).

»Met consent van burgerm. der stadt Amsterdam" uitgegeven. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op P. J. SEMMES en *Afd.* 2 op D. PAREUS.

Hetzelfde. Arnhemsche uitgave. 1619. (N°. 1596).

Oratie over het synodi nat., geh. binnen Dordrecht, midtsg. desselven oordeel over de bekende vijf hoofst. der geref. leere deser vereen. nederl. kercken, door D. P. Uyt den lat. in nederd. overgeset. Ghedr. tot Leyden, voor Isaac de Beer. 1619.

Boven- en onderschrift van dezelfde titelprent als hiervoor op de *Afbeeldinghe des syn. nat.* voorkomt, doch de Remonstranten zijn er hier bijgevoegd. De inhoud der *Afbeeldinghe* gaat aan de oratie van Pareus vooraf. Aan het einde: »Tot Dordr., gedr. by Is. Canin ende zijne medestanders. 1619."

Sententia synodi nat. Dordrecht, de doctrina C. Vorstii...., simulque decretum.... ord. Holl. et West-Fr., quod est illam subsecutum. Hag.-com., ex off. H. Jacobi. 1619.

De vertaling volgt.

Oordeel des nat. synodi..... over de.... leere Conradi Vorstij..., mitsg. de resolutie van de..... stat. v. Holl.... daerop ghevolght, *enz.* 1619. Met priv. (N°. 1600).

Het syn. besluit is van 4 Mei, de resolutie van 27 Junij.

Judicium synodi nat. reformatarum ecclesiarum belgicarum, habitae Dordrechti, a°. 1618 & 1619, cui etiam interfuerunt plurimi insignes theologi reform. eccl. Magnae Britanniae, Palatinatus elect., Hassiae, Helvetiae, Corresp. Wedderavicae, Genevensis, Bremensis & Emdanae, de quinque doctrinae cap. in ecclesiis belg. controversis; promulgatum VI May CIↃ.IↃC.XIX. Cum priv.

Vooraf de titelprent in houtsnede, daarboven: »Synodus," daaronder: »Dordr., ap. Joann. Berewout et Franc. Bosselaer, socios Caninii 1619." Aan het einde de sijnodale sententie over de Remonstranten en de approbatie der stat. van 2 Julij. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op F. HOMMIUS.

Hetzelfde. Compresser druk. 1619.

Zonder titelprent.

Oordeel des synodi nat.... ghehouden binnen Dordrecht...., welcke geassisteert is gheweest met vele treflicke theologen uyt de geref. kercken van Groot Britagnien, de cheurvorst. Paltz, Hessen, Switserlant, de Wedderavische correspondentie, Geneven, Bremen ende Embden; over de.... vijf hooft-st. der leere...., uytghespr. op den 6 May 1619. Uyt het lat.... overgheset, *enz.* 1619. (N°. 1601).

De titelprent verschilt eenigzins van de vorige.

Hetzelfde. Compresser druk. 1619.

Hetzelfde. Andere druk. 1619.

Boven de titelprent staat: »Oordeel van het syn. nat. gheh. binnen Dordr." en daaronder: »Tot Dordr., by Jan Lenaertsz Berewout" 1619.

Hetzelfde. Nieuwe druk. 1619. (N°. 1602).

Hetzelfde. Herdruk. 1619. (N°. 1603).

Hetzelfde. Na de copye. 1619. (N°. 1604).

Zonder de houtsnede.

Het oordeel der synodi van Dordrecht over de bekende vijf hooftstucken der leere, daervan in de kercken deser geunieerde Nederlanden verschil is gevallen. Wt het lat. in onse nederl. spraecke getrouwelijck overgeset. Met priv. Tot Dordr., ghedr. by J. J. Canin. [1619].

Canones syn. nat. dordr. ofte oordeel des syn. nat.... over de.... vyf hoofd-st..... Uitghespr. op den 6 May 1619. Uitgegeven door, en met eene voorr. van WILH. VAN IRHOVEN..... Te Utr., by J. H. Vonk van Lynden. 1752.

Ook meermalen in andere talen uitgegeven. Zoo verschenen in 1818 te Londen in 8o. *The art. of the syn. of Dort. Transl. fr. the lat. w. notes by* TH. SCOTT.

Het oordeel der nation. syn. over de betwiste vijf hoofdstukken der geref. leer, uitgespr. te Dordr. op den 6 Mei 1619. Naar de oorspronk. lat. en nederd. uitgaven, op nieuw uitgegeven met een voorber. door A. G. VAN DIJKHUIZEN, pred. te Ouddorp. Gorinchem, C. de Wolff [1855] 8°.

Uitgegeven, met de „Voorrede v. d. syn.", het „Besluit derzelver," alsmede de „Geloofs-brieven" ens., nadat mr. C. M. VAN DER KEMP in 1850 had geschreven: „eene schets, ten betooge van de hooge eerwaardigheid der dordsche syn. van 1618 en 1619, ook nog in den tegenwoordigen tijd," geplaatst in het tijdschr. *De vereeniging: christ. stemmen.*

De vijf artikelen tegen de Remonstranten, vastgesteld op de syn. gehouden binnen Dordr., in de jaren 1618 en 1619. Te Kampen, bij S. van Velzen Jr. 1856. 8°.

Met voorr. get. »De docenten aan de theol. school te Kampen, T. F. DE HAAN, S. VAN VELZEN, A. BRUMMELKAMP, H. DE COCK. Deze uitgave zag het licht »ten gevolge van het verzoek der klassis van de holl. geref. gemeenten in Noord-Amerika"

Hetzelfde. Tweede druk. Te Kampen. 1861. 8°.

Belydenisse des gheloofs der gheref. kercken in Nederlant, overgesien in de syn. nat.... ende uyt last desselven uytghegeven, om voortaen in de nederl. geref. kercken alleen voor autentijck ghehouden te worden, *enz.* 1619. (N°. 1605).

Met dezelfde houtsnede als voor het *Judicium.*

Confession de foy des eglis. reform. des Pays-Bas, reveue au dernier syn. nat. de Dordr., et au nom d'icelui mise en lumiere, et pour authentique recommandee aux dittes eglis. reform. A. Dordr., chez Nic. Vincent et Franc. Borsaler.... 1619.

Met onveranderde titelprent.

Bekentenisse of belijdenisse des geloofs der nederl. geref. kercken, mitsg. de heydelb. catechismus met de schriftuur-texten; en eyndelyck het oordeel van de nat. syn.... over de vijf stucken der leere. Te Dordrecht, gedruckt by Mattheus de Vries. 1725.

Op last van de syn. van Z. Holl. naar den oorspronkelijken druk herdrukt. Hierin een groote plaat in f°. Zie *Catal. v. d. theol. bibl. d. rem.-geref. kerk te Rott.*, bl. 85, N°. 114.

Acta synodi nat., in nomine..... J. CHRi., autoritate d. d. ordinum gen. foederati Belgii provinciarum, Dordrechti habitae, a°. CIↃIↃCXVIII et CIↃIↃCXIX. Accedunt plenissima de quinque artic. theologorum judicia. Dordr., typ. Is. Joann. Canini. 1620. Cum priv.

Met opdragt van de stat. van 27 Maart, uitvoerige »praefatio ad reformatas Christi ecclesias" en indices, alsmede dezelfde houtsnede als voor het *Judicium.*

Acta synodi nat.... Dordrechti habitae, *etc.* Lugd. Bat., typ. Is. Elzeviri, societatis Dordrechtanae sumptibus. 1620. Cum priv: f°.

Zonder de houtsnede.

Acta ofte handelinghen des nat. synodi, in den name o. H. J. CHRi. ghehouden, door authoriteyt der.... stat. gen. des vereen. Nederlandts, tot Dordr. a°. 1618 ende 1619. Hier comen oock by de volle oordeelen van de vijf art. Tot Dordr., ghedr. by Is. Jansz. Canin. 1621. Met priv.

Met de houtsnede. De *Post-acta d. nat. syn.* werden in 1669 ook afzonderlijk uitgegen, te 's Hage in 4°.

Actes du synode nat., tenu a Dordrecht..... Ensemble les jugemens tant des theologiens estrangers que de ceux des prov. unies des Païs Bas, sur les poincts de doctrine y debattus et controverss. Mis en françois par RICHARD JEAN DE NEREE.... Avec les tables et indices des noms et matieres gener. qui y sont contenues. A. Leyden, chez J. Elsevier. 1624.

Met „attestation", get. door POLYANDER, WALAEUS, THYSIUS, HOMMIUS, HEINSIUS, DE COLOGNE en DE LAET. Door den vert. aan de stat. gen. opgedragen. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op R. J. DE NÉREE.

Vertoogh by de Remonstranten, gheciteert.... op het synodes nat. tot Dordr., affghesonden naer den Haghe met eenen expressen, den 26 Jan. a°. 1619, aen de.... stat. gen.... Door een liefh. der nederl. vrijheyt, die van herten den welstant deser landen bemint. A°. 1619. (N°. 1593).

Het origineel »was onderteyckent van hun elck in 't besonder."

Verroogh (*sic*) ende supplicatie, by de Remonstranten gecitteerde... op het syn. nat.... door eenen expressen den 26 Jan. 1619 afghesonden aen den.... prince van Oraignen, &c. In druck uyt laten gaen door een liefh. der vrijheyt van de gheun. provintien. Ghedr. 1619. (N°. 1594).

Ook dit was door allen onderteekend.

Request aen de.... stat. gen.... van weghen de Remonstranten, gheciteerde.... tot den syn., *enz.* 1619. (N°. 1598).

Het *Request,* van den 18den Junij, „was ondergheteeckent van alle de ghecit. Remonstranten."

Acta et scripta synodalia dordracena ministrorum remonstrantium in foed. Belgio. Herder-wiici, ex off. typ. syn. A°. 1620.

Met opdragt: »Academiis et eccl. christ.", ondert. »Remonstr. conscientiae causa proscripti exulesque", en praef. Zie ook *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT.

Vgl. verder op S. EPISCOPIUS (*Oratie*), op H. HOLLINGERUS (*Requeste*) en op E. POPPIUS (E. P. *aanteyken. ofte hist. verhaal*).

Corte ende naeckte ontdeckinghe van de bedrieghelijckheydt des dortschen syn., in 't smeden van seeckere art. van moderatie... tusschen den Remonstr. ende Contra-Rem. Ende syn hier noch byghevoeght 34 art., vervattende 't ghevoelen der Remonstr.... soo in 't 'tghene sy ghelooven, als in 't ghene sy verwerpende den synodo ende den Contra-Rem. aentijghen, ende in den synodo overgelevert den 13 en 16 Dec. 1618, ende daerna klaer en breet bewesen, *enz.* 1619. (N°. 1591).

Vale houdende verclaringe, in wat voeghen de sin. nat. tot Dordr. den Remonstr. afscheyt heeft ghegheven, *enz.* 1619. (N°. 1592).

Door C. VAN BAERLE oorspronkelijk in 't lat. gesteld. Zie *Afd.* 1.

Korte ende klare verantwoordinghe der Remonstranten teghens verscheyden onwaere ende ongefundeerde blaemen, die hun over handel in de syn. nat. hier ende daer, met groote misleydinghe der eenvoudigen nagestroyt ende te laste gheleyt werden. Ghedr. 1619.

Behelzende stukken door de Remonstr. ter syn. overgeleverd, 29 Dec. 1618 en 11 en 12 Jan. 1619.

Nulliteyten, mishandelinghen ende onbillijcke proceduren des nat. syn...., in 't korte.... afgheworpen, ten dienste.... van alle... bedruckte ghemeynten, *enz.* 1619. (N°. 1597).

Zie *Afd.* 1 bij B. DWINGLO.

'T Hemelsch synodus.... gehouden tot Zion, teghen 't aerdsche syn. nat.... gheh. binnen Dordrecht, *enz.* [1620]. (N°. 1758).

Zie ook *Afd.* 1 op H. SLATIUS, en voor dit en het volgende op ARN. NEOMAGUS.

Openinghe der syn. canones...., waer in.... bewesen wort hoe onghefondeert de selve zijn, *enz.* 1621. (N°. 1889 *en* 1890).

Grouwel der verwoestinghe staende in de heylighe plaetse; d. i.... verhael van de.... mis-handelinghen.... des nat. synodi, *enz.* 1622. (N°. 1939 *en* 1940).

Zie ook *Afd.* 1 op B. DWINGLO.

Bestorming van de burcht des satans, die hem de.... nat. syn. onder den.... naem van den berch Zyon heeft ghearbeyt te herstellen....; ofte.... bewijs dat de.... syn. even tselfde van de verwerpinghe ghevoelt, dat de Remonstr. den synods-ghesinden hebben naegheseyt, ende dat se oversulcx.... d' onschuldighe veroordeelt heeft. Met priv. des Alderhoochsten voor altijt. A°. 1622. (N°. 1941).

Met voorr. en register.

Vgl. verder *Afd.* 1 op S. EPISCOPIUS (*Onbillijcke wreetheyt* en *Antidotum*).

Tractatus synodicus ad syn. Dordr., in quo de synodorum sive conciliorum institutione, usu, causis, firmitate, authoritate et praerogativa. Auth. LAURENTIO BEYERLINCK, archipresb. civ. Antv. Antv., ap. G. a Tongris. 1619. 8°.

Zie over den schrijver: *De Navorscher* (Alg. reg.)

JOANNIS MALDERI, episc. Antv., s. th. quondam Lovanii prof., antisynodica, sive animadversiones in decreta conventus Dordraceni, quam vocant syn. nat., de quinque doctrinae cap. inter Remonstr. et Contra-Rem. controversis. Antv., ex off. Plantiniana ap. Balth. Moretum et viduam Joann. Moreti et Jo. Meursium. 1620. 8°.

Met praef. en inhouds opgave. Zie over J. VAN MALDEREN: PAQUOT *Memoires* T. II. p. 5.

MAXIMILIANI SANDAEI, batavi, e soc. Jesu, doct. th. et Herbipoli prof., considerationes de syn. dordr. emolumentis, seu utilem fuisse synodum Contra-Remonstrantibus, Remonstr., Cathol. Her-

bipoli, typ. ac sumpt. Joann. Volmari. 1620. Cum permissu superiorum et priv. 8°.

Zie over M. VAN DER SANDT: PAQUOT, o. l. T. II. p. 378. Opgedragen aan PHIL. CHRISTOPHORUS, bisschop van Weissenburg en Trier. Met inhoudsopgave.

Jugement et canon, avec le serment d'approbation du syn. nat. des egl. réf. de France tenu a Alez...., conclu.... 6 Oct. 1620, du syn. nat. des egl. ref. du Pays Bas, tenu à Dordr...., touchant les cincq art., *etc.* 1617. (N°. 1877).

Oordeel ende uytsprake, met den eedt van approbatie van het syn. nat. der geref. kercken van Vranckryck, geh. tot Alez in de Cevennes...., nop. de vyf art., *enz.* 1621. (N°. 1878).

Vertaling van het vorige.

Considerations sur le canon et serment des eglises reformées, conclu et arresté au syn. nat. d'Alez és Cevennes, le 6 d'Oct. 1620, pour l'approbation des canons du syn. tenu à Dordr. en Holl., les ans 1618 et 1619. 1622. 12°.

Van DANIEL TILENUS. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS. Dit stuk werd door J. UYTENBOGAERT (zie *Afd.* 1) grootendeels vertaald in zijn *Advertissement ofte waerschouwingh.*

Canones synodi Dordracenae, cum notis et animadversionibus DAN. TILENI. Adjecta sunt ad calcem paralipomena ad Amicam collationem, quam cum D. TILENO ante biennium institutam nuper publicavit Jo. CAMERO. Paris., ap. Nic. Buon. 1622. Cum priv. regio. 8°.

Opgedragen aan JACOBUS I van Engeland. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 2 op D. TILENUS.

Soete bemerckinghen op het synode der Ghereformeerden, gheh. binnen Dordr. in.... 1618 ende 1619; namentlijck op de gheschillen van de verkiesinghe, verworpinghe, rechtveerdighmakinghe ende andere by-ghevoeghde leeringhen. Uyt-ghegheven door den eerw. pater fr. MASSAEUS POTVLIET, minder-broeder recollect. T'Hantwerpen, by Guilliam Lesteens ende Engelbert Gymnicus. 1656.

Naar den schrijver werd gevraagd in *De Navorscher* (Dl. IX, bl. 302). Opgedragen: „aen de borghm. ende schepenen van den lande van de vrije." Met voorr. en gedicht van MICHIEL POTVLIET.

Apologie pour le synode de Dordrecht, ou refutation du livre intitulé l'Impieté de la morale des Calvinistes &c. A. Geneve par Pyramus et P. de la Pierre. 1679. 8°.

Met inhoudsopgave.

De concilio dordraceno, magno concordiae sacrae impedimento, praes. J. L. MOSHEMIO .... disputabit..... LUDOLPH. FRIDER. LÄGER..... Helmst., literis Hessianis.

Achteraan een schrijven van MOSHEIM aan LÄGER, van 8 Aug. 1724.

JOANNIS HALESII historia concilii Dordraceni. Jo. LAUR. MOSHEMIUS.... ex anglico sermone lat. vertit, variis observationibus et vita HALESII auxit. Accedit ejusdem de autoritate concilii dordr. paci sacrae noxia consultatio. Hamb., ap. Theod. Christ. Felginer. 1724. 8°.

Met portret van HALES. Hierin ook de brieven van HALES en BALCANQUAL. In 1673 was te Londen verschenen: *Golden remains of the ever memorable mr.* JOHN HALES (*Catal. der bibl. v.* N. C. KIST No. 2408).

STEPHANI VITI, in ill. Carolino prof. publ. ord...., apologia, in qua synodus dordr. et reformata fides ab iniquis criminationibus, quibus cum alii tum vero maxime.... J. L. MOSHEMIUS.... in eruditissima Consultatione, quam J. HALESII epistolis praemisit, pio sacrae inter Protestantes pacis negotio temere intesceserunt, vindicatur. Appendicis loco illustriora quaedam genuinae eccl. luther. testimonia ex J. PANDOCHEI consensu orthodoxo proferuntur.... Cassellis, typ. Henr. Harmes. 1726. 8°.

Met opdragt „Carolo I, Hassiae landgravio" en praef. De vertal. volgt.

Apologie in dewelke het syn. van Dordr. ende het hervormd geloove worden verdedigt tegen de lasteringen... van.... J. L. MOSHEMIUS... in desselfs.... Consultatie voor de brieven van J. HALES.... Door ST. VITUS.... Met een aanhangsel.... uit het geschrift van J. PANDOCHEUS, genaamt Consensus orthodoxus.... Uit het lat. vert. door ARN. HENR. WESTERHOVIUS.... Met een voorr. van.... J. VAN DEN HONERT T. H. SN...., waerin.... JOH. FRID. HOCHSTETTER beantwoordt wordt. T' Amst., by R. en J. Wetstein en W. Smith. 1728. 8°.

Door WESTERHOVIUS, v. d. m. et gymn. Goud. rector, opgedragen aan MARIA LOUISA, geb. vorstin van Hessen-Kassel, douair. van JOHAN WILLEM FRISO. Met bladwijzer.

ST. VITI.... vindiciae, in quibus ea, quae in Apologia syn. dordr. ad pacis inter Protestantes commendationem dicta sunt, ab iis vindicantur defendunturque, quae alii aliis aequius iniquiusve opposuere. Cass. typ. H. Harmes. 1728. 8°.

Met praef. van 23 Dec. 1727. In zeven cap. waarvan in c. IV CLERICUS en in c. V HOCHSTETTER wordt weerlegd.

Modesta et solida responsio ad.... ST. VITI.... Apologiam, in qua nostram evang. doctrinam in syn. dordr. proscriptam esse, B. LUTHERUM, formulae conc. autores ceterosque antiq. theologos ecclesiae luth. a doctrina supralapsariorum alienissimos fuisse, nihil denique eorum, quae VITUS nostrae doctr. objecit, merito objici, luculenter evincitur, cl. VITUS autem.... conviciorum.... doli mali etiam et levitatis modeste coarguitur. Accedunt stricturae ad..... VITI vindicias. Auct. M. GE. LUDOV. OEDERO. Hamb., ap. viduam Felgineri. 1732. 8°.

Met praef. en index.

Eere van de nat. synode van Dordregt... voorgestaan en bevestigd... Door JACOBUS LEYDEKKER. t' Amst. 1737.

In twee dln. Zie *Catal. Stuk II, Afd.*, bij J. LEYDEKKER.

Canones synodi dordr., in usum juventutis academicae edidit et praef. adjecit GERARDUS KUYPERS, s. s. th. doct. ejusdemque fac. prof. ord. et concion. acad.... Gron. ap Haj. Spandau. 1772. 8°.

Korte historie van de syn. nat. gehouden binnen Dortr. in de jaaren 1618 en 1619. Uit echte gedenkstukken en geloofwaardige schryveren opgemaakt, door den procureur der vaderlandsche kerke. Te Arnh., bij Wout. Troost. 1776. 8°.

Met voorber., uitvoerige inleiding en narede.

Eere-zuil ter gedachtenis van de voor tweehonderd jaren te Dordrecht gehoudene nat. syn., opgeregt door NICOLAAS SCHOTSMAN, pred. te Leyden. Te Leyden, by. J. van Thoir. 1819. 8°.

De voorr. is van 26 Junij. De »kerk-rede" handelt over Hand. XX, 30, 31*a* en werd den 9den Mei te Leiden in de Mare-kerk gehouden. Hierachter nog: „een woord van waarschuwing en vermaning voor het hedendaagsch christendom," over Openb. XVI. 15. acht dagen later, ter zelfder plaatse, uitgesproken.

Hetzelfde. Tweeden druk. 1819. 8°.

Met eene voorr. en eenige aanmerkingen van den uitgever ter verdediging van SCHOTSMAN.

Beyträge zur Kenntnisz der Geschichte der Synode von Dordrecht, aus Doktor WOLFGANG MEYER's und Antistes JOHANN JACOB BREITINGER's Papieren gezogen von MATTHIAS GRAF.... Basel, J. G. Neukirch. 1825. 8°.

Met portret van MEIJER en een blad fac-similia

Bloemlezing. Geschiedkundige, minder algemeen bekende bijzonderheden betrekkelijk de nat. syn. te Dordr., geh. in de jaren 1618 en 1619. Eene ontspannende lectuur voor den tegenw. tijd, verz. en bewerkt tot verstand van haren aard en haar gezag, door GAMMA DER VINEN. Te Gron., bij M. Smit. 1835. 12°.

Met voorr. en narede.

Histoire du syn. de Dordr., considéré sous ses rapports religieux et politiques, dès 1609 a 1619, publiée par N. CHATELAIN. Paris, chez A. Cherbuliez et c^e^. Amst., chez S. Delachaux et fs. 1841. 8°.

B. GLASIUS...., geschiedenis der nat. synode, in 1618 en 1619 gehouden te Dordrecht, in hare vóórgeschiedenis, handelingen en gevolgen.... Leiden, P. Engels. 1860.

In twee deelen.

Geschiedenis der nat. syn.... geh. te Dordrecht, volgens de beschrijving van B. GLASIUS...., naar de waarheid der historie beoordeeld en veroordeeld. Door mr. C. M. VAN DER KEMP.... Te Rott., bij v. d. Meer en Verbruggen. 1860.

Hiervan zijn twee stukken verschenen.

Ligue ofte verbintenisse, by eenige predic. meest van heuren dienst

verlaten, op den vijfden Martij 1619 tot Rotterdam beraemt ende aen de kercken gesonden...., ende de sententie ter saecke van dien by den hove van Holl. over eenige van hemluyden ghewesen, mitsg. de resol. v. d.... stat. gen...., beyde in date den negenthienden Julij 1619, *enz.* 1619. (N°. 1655).

De rott. vergadering was gehouden door N. Grevinchoven, C. Rijckewaert, P. Cupus, Adr. v. d. Borre, H. Thombergen, S. Lansbergen, W. Lomannus, J. v. Galen, Adr. Symons, Th. Boom.

Hetzelfde. Nae de copye. 1619. (N°. 1656).

Hetzelfde. Andere uitgave. 1619. (N°. 1657).

T' Ghebesoigneerde, d. i. t' ghene in sekere heymelijcke vergaderinghe binnen Rotterdam, by eenighe remonstr. predic.... is verhandelt...., in Martio.... 1619. Met een bygaende voorr., *enz.* [1619]. (N°. 1658).

Zie ook *Afd.* 1 op N. GREVINCHOVEN.

Handelingen der zuid-holl. synode, betreffende de zaak en leer der Remonstranten, van het jaar 1619—1815. In het Archief voor kerk. geschiedenis medegedeeld door N. C. Kist. Te Leiden, bij S. en J. Luchtmans. 1836. 8°.

Met register.

Resolutie by de.... stat. gen.... ghenomen jeghens eenighe gheciteerde Remonstranten...., op den 5 Julij 1619, *ens.* (N°. 1649).

Zie verder hieronder bemoeijing der overheid met kerk. zaken. Vgl. hierbij *Afd.* 1 op J. Uytenbogaert (*Den eenigen ende rechten waerom*) en C. van Baerle (*Vertroostinghe*).

Resolutie by de.... stat. 's lands van Utrecht, mede in crachte van autorisatie van de.... stat. gen.... Mitsg. die resol. van de stat. gen. daer op gevolght, *enz.* 1619. (N°. 1659).

De eerste resol. is van 23 Julij, de tweede is van 3 Aug. Zie ook beneden blad 61.

Sententie Johannis Grevii, ghewesen pred. tot Heusden, *enz.* 1620. Met priv. (N°. 1737).

Vgl. hierbij *Afd.* 1 op J. Uytenbogaert. (*Brief aan de stat. gen. over de sent.* Grevii.)

Hetzelfde. Andere druk. 1620. (N°. 1738).

Liedekens nopende de eeuwighe ghevanckenisse der remonstr. pred. ende den moort tot Rotterdam begaen int apprehenderen van Simon Lucq, den 24 Aug. 1621.

Vgl. hieronder *Rotterd. moord* bl. 60.

Bly-lieden op de wtcomste van de predic., die om de vercondinghe des euang. ghevanghen waeren, *ens.* 1621. (N°. 1885).

Vier liedekens.

Gedicht ter memorie van... EDUARDUS POPPIUS, verwesen op 't huys te Loevesteyn.... ende.... van den Heere verlost op den 9 Martij, a°. 1624. (N°. 2071).

't Haegsche discours, belanghende de groote verradery, onlanghs ghehoort ende ghesien, met allen het gheene dat als tot noch toe in 's Graven-Haegh ghepasseert is. Met het placcaet der.... staten, *enz.* 1623. (N°. 1987).

Het placc. is van 9 Febr. Achteraan twee liederen.

Hetzelfde. Gedr. nae de copye. 1623. (N°. 1988).

Zonder het placc.

Hetzelfde. Na de copy. 1623. (N°. 1989).

Zonder de liederen.

Hetzelfde. Eerst in 's Graven-h. ende nu tot Delft. 1623. (N°. 1990).

Hetzelfde. Ghedr. na de copie van Delft. 1623. (N°. 1991).

Advysen uyt 's Gravenh., waer inne pertinentelijck beschreven... word, wat sich tot noch toe in het ontdecken van de.... conspiratie der Arminianen.... toe-gedragen heeft, *enz.* 1623. (N°. 2001).

Vgl. hierbij *B. v. p.* N°. 1998—2000.

Het vierdaeghsche licht van Februarij, daer in te sien is de.... grouwelijcke haeghsche tragoedie ofte conspiratie.... Dit dient gelesen te werden by een boecxken Oorloghs-memory ghenaempt, *enz.* 1623. (N°. 2002).

Hierin de public. van 9 en 16 Febr. Vgl. hierbij *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 15.

Cale-necten ofte trouweloose-voghelen, voort-gecomen wt ten arminiaenschen Bogaert, ende onlancx gesien in het Grote-Groen-Olde-Berne-Velt, ontrent den slaenden Dijc van Stouten-Burch.... Mitsg. een.... historisch-verhael van al datter in de maenden Jan., Febr., ende Martio.... ghepasseert is, *enz.* 1623. (N°. 2006).

Justitie, ghedaen in 's Graven-h., met het verhael van het geene dat in.... Februarij aldaer gepasseert is, *enz.* 1623 (N°. 2007).

Vgl. hierbij *B. v. p.* N°. 2009.

Publicatie. [1623]. (N°. 2010).

Gedat. 11 Apr. Ter ontdekking van B. DWINGLO. Op een blad f°.

Sententien by den hove van Holl.... jegens HENRICUS SLATIUS.... Ghepron. ende gheexc. in 's Gravenh. den 5 May 1623, *enz.* 1623. (N°. 2011).

Bataviersche klachte over die schandelijcke ende grouwelijcke conspiratie ende het verraderlyck beleyt teghens.... MAURITIUS van Nassou.... ende tot ruine van ons lieve vaderlandt. 't Amst., by Corn. Lodewijcksz van der Plasse. 1623.

Get. D. W. D. W. V., insgelijks een »Loff-sangh der Batavieren" van zes coupletten aan het einde.

Brief van wegen de remonstr. predic., gheschreven aen hare.... verdruckte ghemeenten, over de grouwelijcke conspiratie, *enz.* 1623. (N°. 2015).

Zie *Afd.* 1 bij ADR. V. D. BORRE, en aldaar ook *Ootmoed. vertoogh*, *Tweede vertoogh* en *Copye.* Vgl. het volgende.

't Conspiratius collegie, verclaert den moordt ende brandt, ontsteken in Hollant. [1623]. (N°. 2012).

Met titelplaat en »Besluyt" op rijm tegen den *Brief van wegen de remonst. pred.*

Acte van den hove van Holl., waer by d°. CORN. GEESTERANUS onschuldig is verklaert aen de heillooze conspiratie tegens 't leven van prins MAURITS; dienende tot destructie van 'tgeen d°. JAC. FRUITIER, 72 jaren daarna, gelust heeft ter neer te stellen in zijn boek, geint. Gerigtshandelingen van den Allerhooghsten Godt, *enz.* Te Rott., by Isaac van Ruynen. 1708.

Vgl *Afd.* 1 op J. KRIGHOUT (*Brief van Aletophilus*), en *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op JAC. FRUITIER.

Vgl. verder *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Trouh. aenwijsinghe*), op N. GREVINCHOVEN (*Naem-scherm*), op H. SLATIUS (*Copie vant klaer vertoogh*), op ABR. AR. V. D. MEERSCH (*De onschuld der Remonstr.*); — *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND (*Chr. ende vriend. vermaninge, Korte aen-merckinge* en *Tweede chr. vermaninge*).

Acta van de handelinge der dienaren, zijnde by de broederschap in het landt ghenomineert ende by een gheroepen. Aenghevanghen den XXVIsten Mey 1624. Ghedr. 1625.

Op deze vergad. waren tegenwoordig: VAN DEN BORRE, HOLLINGERUS, S. LANSBERGEN, JOH. GALENUS, BOOM, PRAEVOSTIUS en SAPMA. Aan het einde der 7 capita: „Actum ter schuylplaetse onder Godts h. protectie, op den 26, 27, 28 ende 29sten Mey."

Acta van de handelinge der remonstr. dien ..., als oock eenige korte bedenckingen over de selve acten, waer in gespeurt wert de.... oneenigheyt tusschen de Remonstranten in het stuck der christ. religie. Mitsg. hare loose t' samen-koppelingh, om hare oneenigheyt voor den eenvoudigen te verbergen, op datse deselve te beter tot haer voornemen souden konnen misleyden ende misbruycken, *enz.* 1626. (N°. 2150).

De *acta* zijn nevens de *bedenckingen* gedrukt. Met onget. voorr. Vgl. hierbij op N. GREVINCHOVEN *Acta van eenige remonstr. dien.*

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN IN VERSCHILLENDE PLAATSEN.

Een beschryvinghe van het ghene datter gheschiet is binnen.... Alckmaer, alwaer zy den kercken-raedt verjaeght hebben, den 8 Martij a°. 1619. Met noch een verclaeringhe van het rumoer, t' welck gheschiet is binnen.... Horen, *enz.* 1619. (N°. 1612).

Zie het volgende.

Beschryvinghe van hetghene.... gheschiedt is binnen.... Alckmaer, *enz.* Nae de coppye tot Horen. Nu t' Hantwerpen, by Abr. Verhoeven. [1619].

Met houtsnede op den titel.

Sommier verhael van de.... handelinghe der bloed-dorstighe Calvinisten, ghepleeght teghen de Remonstranten buyten Rotterdam, op sondagh voorl., den 20 Oct. 1619. Men vintse ce (*sic*) coope daerse veyl zijn, *enz.* 1619. (N°. 1664).

Sommier verhael.... Mitsg. van de groote tirannye...., die in meer andere... steden van dese.... ghepredestineerde broeders bedreven zijn. Hier is noch by gevoeght een.... liedeken hoe dat het dortsche sinode de Remonstr. soecken uyt te roeyen, *enz.* 1619. (N°. 1665).

Rotterdamsche nieuwe tijdinghen, hoe men daer de Arminianen om haer predicken vervolght.... ende.... mis-handelt. Nu eerst ghedr. den 3 Junij 1620, *enz.* 1620. (N°. 1741).

Rotterdamsche moort, begaen door den dijckgraef DUYN CLAESSEN, op de ghevanckenisse des eerw. ende godtsal. SYMON LUCAS BYSTERUS, op de kermisse des dyngsdaechs den 24 Aug. a°. 1621. Ghedr. 1621.

In goede verzen. Zie hierboven de *Liedekens* bl. 57.

Verhael hoe dat in Hollant binnen de stadt van Leyden de Arminianen zijn vergaert geweest in een huys om te preken, op den XXI Apr. 1619, waer over de Gommaristen met het grau zijn ghecomen ende hebben de predicatie verstoordt, het huys berooft ende geplundert, ende den predicant is int water ghesprongben. Noch met het verhael vant placc., ghepubl. binnen Rott. teghen d' Armin. als volcht. Ende is eerst ghedr. tot Rott. voor Corn. Maertensz. 1619.

Onder afzond. titel achteraan: *Coppye van het placcaet, dat nu lest in Holl. teghen d' Armin. is ghepubl. Placc. gepubl. den* 8 *Apr. by.... burghem.... der stadt Rott.*

Copye requeste van JAQUES VAN HECKE, ertz-verklicker van de

remonstr. pred. ende rem.-gesinden, overghelevert aen.... de prince van Orangien, om gheloont te worden over zijn verraderlijck aenbrenghen. (Dese is die de vergad. verriet in de Bogaert-steegh tot Leyden). 1620.

Vgl. hierbij *Afd.* 1 op B. DWINGLO (*Nood. ende getr. waerschouw.*)

Resolutie by de.... stat.... van Utrecht.... genomen over het vertreccken van JOANNES SPINOVIUS en RODOLPHUS ZIJL...., ende die sententie by den gerechte der stadt Utr. gewesen over CAROLUS RIJCKEWAERT, *enz.* 1619. (N°. 1659).

De sententie is van 28 Julij. Zie hierboven bl. 57, en voor dit en het volgende hieronder bl. 70.

Placcaet ghepubl. binnen Uytrecht, den 28 Oct. 1619. (N°. 1667).

Tot bevestiging van het placc. der stat. gen. van 3 Julij.

Brief aen de verdruckte ghemeynte.... binnen... Utrecht, *enz.* 1619. (1660).

Zie *Afd.* 1 bij C. RYCKEWAERT.

Nodighe verclaringe van burgem., schep. ende raedt der stadt Campen, waerom haer ed. MARCUM GUALTHERUM, gewesene rector, uyt haer ed. stadt, derselver vryheydt ende veerschepen ghebannen hebben. Ghedr. tot Campen, by Piet. Hendr. v. Wieringhen. 1622.

Get. Campen 18 Febr. 1622.

Oorspronkelijke aanteekeningen betrekkelijk de oude, ware geref. gemeente te Kampen, in de jaren 1618 en 1619. Kampen, bij K. van Hulst. 1841. 8°.

»Getrokken uit een oorspronkelijk handschrift, welks echtheid aan geen' twijfel onderhevig is," gelijk in het kort voorwoord wordt vermeld.

De Remonstranten te Kampen; een geschiedkundige schets, uit gedrukte en ongedrukte bescheiden, door JURRIAAN MOULIN. Te Kampen, bij M. P. Lughten. 1853. 8°.

Hierin wordt uitvoerig gesproken over MARC. GUALTHERUS, FRANKO GEURTSZ, JOH. GREVIUS, GER. ARSENIUS, JOH. MEYLING, PAUL LINDENIUS en ALLART DIRKSZOON. Met bijlagen.

Christ. ende zedich vertoogh, met een.... bede aen den prov. syn. v. Frieslandt, den 30 May a°. 1621, gheh. binnen Sneeck. Ghedaen van een deel ledematen der gheref. kercke te Doccum, om van de selve in 't rechte gheschil der leere onderwesen ende in haer misnoegen.... nopende de veranderinghe harer kercken-dien.... gerust ghestelt te worden. Met een voor-rede, *enz.* 1621. (N°. 1883).

CONTRA-REMONSTRANTSCHE EN REMONSTRANTSCHE STRIJDSCHRIFTEN VAN ONBEKENDEN.

Christelicke meditatie ende vyerighe aen-sprake eenes bekommerden ghemoedts tot Godt, over de teghenwoordighe verdeeltheydt ende tweespalt der christenen, ende voornementlick der Ghereformeerden; in welcke.... wert vertoont.... de voornaemste puncten waer over... wert ghetwistet. Tot Schiedam, by Arn. Corn. van Delf. 1619.

Na de voorr. een »klinck-dicht."

Oogh-teecken der inlantsche twisten.... onder t' seghel van HENRICK van Nassau, soldaet onder de guarde... MAURITII...., opperste velt-heere te water ende te lande, *enz.* 1620. (N°. 1788).

Met opdragt aan de staten.

Hetzelfde. Compresser herdruk. 1620. (N°. 1789).

Le bernevelliste repenti, sa confession et recoignoissance. Fait d'un qui a esté fauteur de la mesme faction, *etc.* 1620. (N°. 1790).

De vert. volgt.

Den berouden bernevellist, sijn leetwesen ende bekentenisse, *enz.* 1620. (N°. 1791).

Twee tractaetjens, 't eene wesende een vermaninge aen alle vrome christel. lesers op 't n. test. ende 't andere een korte verklaringhe ende uytlegg. van den vryen wil des menschen. t' Amst., by M. J. Brandt. 1621.

De voorr. is ondert. »Per tertium Vncii."

Spiegel van der Arminianer calumnie ende onrustigen leughen-geest, soo de selve van der Calvinisten tyrannije lestleden heeft uytghestroyt. Tot noodighe defensie van de eere der... stat. gen. ende eenighe vrome, ghetrouwe dien. CHR[1]. Door een lief-h. der ware religie ende des vaderlandts in het licht ghegheven. t' Amst., voor M. J. Brandt. 1624.

Tegen *Spieghel v. d. Calv. tyrannie* hieronder.

Aenmerckinghe op seker schriftken, ghestelt by ROELOF PIETERSE, gheleent calviniste predicant tot Rotterdam ende ghegheven aen N. N. Ghedr. 1619.

Verborghentheyt der ongherechticheydt ofte conscientie-dwangh, schuylende in den boesem der Contra-Remonstranten, ondeckt in een seker boeck ghenaemt Eubulus ende ghemaeckt door W. TEELINCK, nu ter tyt gheleent pred. ten dienste van de Contra-Rem. binnen Rotterdam. Ghedr. 1619.

Vgl. voor *Eubulus: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op W. TEELINCK.

Ruycker t' samenghevlochten wt vijf-ende-twintich bloemkens,.... vergadert.... wt seeckeren boeck van Fredericus Broeckerus..... Anderz. Aen spraecke, gestelt in forme van een miss. der rotterd. Contra-Rem. aen Fr. Broeckerum, ter oorsaecke van eenighe vreemde stucken.... in syn Antidotum tegens d. Vorstius, *enz.* 1619. (N°. 1683).

Vgl. voor het *Antidotum: Catal. Stuk II, Afd.* 1 op FR. BROECKER.

Fecialis sive epistola a Remonstrantibus exulibus ad.... Petrum Molinaeum missa, qua se ad Anatomen ipsius responsuros promittunt. [1620].

Zonder afzond. titelblad. Vgl. voor het *Anatome: Catal. Stuk II, Afd.* 2 op P. MOLINAEUS.

Spieghel van der Calvinisten tyrannie ghepleecht in Oost-Vrieslandt, onder het beleyt van den grave van Mansfelt, *enz.* [1623]. (N°. 1980).

Met voorr. Zie hierboven *Spieghel v. d. Arm. calumnie.*

VERTAALDE GESCHRIFTEN OP DE TEGENWOORDIGE OMSTANDIGHEDEN TOEGEPAST.

Oratie of grondige verclar. over den 124 psalm Martini Lydii, eertijts prof. tot Franeker, vervat. de.... verlossinghen die Godt deze Nederlanden heeft bewesen, *enz.* [1619]. (N°. 1101).

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij P. J. SEMMES.

Van het offitie ofte ampt der princen ende vorsten, 't welck haer van Godt geboden is, om die misbruycken te weeren, die heden in der kercken syn. Beschr. door.... Ph. Melancthon in.... 1537. In 's Graven-h., by A. Meuris. 1619.

Door een Contra-Rem., even als de volgende stukken.

Het achste sermoen Henr. Bullingeri, ghenomen uyt het huysboeck, uyt de tweede decades, handelende I Van het gherichte ende van het ampt des rechters, II Dat de gerichten niet en sijn den christenen verboden, III Van wrake ende straffe, IIII Of het de overicheydt gheoorloft is de misdadige aen het leven te straffen? V Waerom, wanneer, hoe ende wat sy sal straffen. VI Of sy mach straffen om der religie wille? In 's Graven-h., by Aert Meuris. 1619.

Anatomia arminianisme, dat is: ontledinghe van de bedriechlijcke armin. leere.... Door d. P. Molinaeus.... Overgheset door doctor C. W., *enz.* 1620. (N°. 1748).

Zie *Catal. Stuk II, Afd,* 2 bij P. DU MOULIN.

Ontledinge van de armin. leere of ontdeckinge van de geschillen, dewelcke in de nederl. kercke ghedreven worden.... Door.... P. MOLINAEUS.... Overgeset door J. A LODESTEYN..... Tot Leyden, by Jan Claesz van Dorp ende Jacob Marcusz. 1620.

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 1 bij J. A LODESTEYN.

Den **seeckeren** wegh tot saligheyd, in 't frans. beschr. door d. P. MOLNIEUS (*sic*).... en wt het frans. in duytsch gebracht door WINANDUM SOHNIUM, bed. des h. euang. tot Bretten in de churf. Paltz. T' Amst., by M. J. Brandt. 1620.

Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 2 bij P. DU MOULIN.

Christ. **bedenckinge**, voorslach en raedt, aenwysende door wat middel.... den.... staet der kercke Gods van wegen die... scheuringen... tusschen de evang. kercken en leeraers te helpen sy, om die daer wt ontstaende.... straffe Godts..... voor te comen; met exempelen.... Daer beneffens der nieuw ghemaeckte alghem. constitutien.... Gest. int hooch-d. door WILHELM ZEPPERN, en nu... overgh. naar t' exempel van Herborn CIↃIↃXCIV. Tot Utr., ghedr. by Abr. van Herwijck. 1622. Met consent.

Na de opdragt van ZEPPERUS (15 Mei 1594) aan HANS ALBERT, grave tot Solms, enz. volgt een zeer uitvoerig register.

VOLKSGESCHRIFTEN OVER DE VERSCHILLENDE GEBEURTENISSEN.

Jamertiens oft aventuersche berouw clacht, gedaen aen den ouwe trouwe geus, *enz.* 1619. (N°. 1608).

Op rijm. Met zinnebeeldige titelprent.

Den **opwecker** der oude.... Bataviers, ghestelt ter eeren van Godt ende syn h. kercke, ende alle oprechte christ. Bataviers herten, *enz.* 1619. (N°. 1609).

Gedeeltelijk op rijm.

Schandigh ende grouwelijc laster-dicht, gheint: Een cort verhael van de sententie.... van die joden over CHRISTUS...., en oock die schroomelijcke sententie.... van de Gommaristen, ghedaen in.... Dort, daer in de syn. wt-ghesproken over den hemelschen Vader..... Gestelt in rijmme, door eenen lief-h. Alwaer tot antwoort is bygevoecht een cort verhael van de vermetentheyt des paus van Roomen ende de tyrannije desselvighen teghen.... de Christenen van de gheref. kercke...., mitsg. de.... abuysen die in de..... paepsche kercke..... geleert worden. Door een lief-h. Eerst ghedr. tot Hantw. by

Auth. Spirincx, daerna met de antwoorde tot Breda by Steven Wylicx. 1619.

Het *Papist lasterschrift* en het *Antwoort* (ook op rijm) zijn nevens elkander gedrukt.

Boere praetjen over d'arminiaensche uytvaert, ghehouden den VI July 1619.

In rijm, op een blad f°. Het is het onderschrift van een spotprent in houtsnede, die echter aan dit exempl. ontbreekt. Op het einde de »namen der uytvaerders," ook der zeven pred. die den 19den July verbannen werden.

Salomo, dat is vermaninghe aen die Christenen, die.... zich aen de syde van de.... Remonstranten houden, tot vereeninghe mette.... gheref. kercken.... Vervattende in maniere van t' samensprekinghe de teghenwerpingen ende ooc beantwoordinghe van de principale argumenten, waerdoor de Remonstr., zoo mondelinghe als schriftelyc, de eenvoudighe lieden van dezelve openbare gheref. kercken zoecken af te schricken. Door J. V. H., *enz.* 1620. (N°. 1785).

Hetzelfde. 1621.

Droom van Joh. Vtenbogaert ende den bisschop van Antwerpen, *enz.* 1620. (N°. 1792).

Met slechte houtsnede op den titel.

De nederl. herault, wt-roepende voor de ooren van alle goede patriotten de practijcken van de societeyt der Remonstranten, vermanende oock alle.... ingesetenen deselve societeyt te verlaten, *enz.* 1623. (N°. 2035).

Op rijm. Met houtsnede op den titel. Hiertegen verscheen in 1630 *Den in-landts-gheboren herault* (zie volksgeschriften tusschen 1625 en 1631).

Vox Dei, dat is stemme Gods, tot syn volck de gheref. Christenen in dese Nederl., thoonende wat weldaden hy haer.... bewesen heeft, *enz.* 1623. (N°. 2036).

Spaensche ende jesuijtsche practijcken ofte armin. brandende-liefde, noodich ende dienstich in dese droevighe tijden, tot opweckinge der gemoederen van alle goede patriotten der vereen. Nederl., door eenen lief-h. van zijn vaderl. By Zach. Claessz. 1623.

Troost der vromen, die in desen tegenwoordigen staet der kercke Gods becommert zijn, t'samen-sprekender wijse voorgestelt. Midtsg. een ghebedt sangs-wijse gestelt, om van Godt.... hulp.... te verkrijghen.... Door een lief-h. der waerheyt in druck ghegheven. t' Amst., by Gerr. Hendrickx van Breugel. 1623 (*of* 1625).

Gesprek op rijm, tusschen »Vast vertrouwen" en »Swacke hope," get. »Godt is alleen goet. B. J. Krol." Het is vooral ook tegen de roomschen gerigt.

Christelycke morghen-wecker, opweckende met dit nieuw' jaer alle vrye Nederlanders tot opstaen van den gheestelicken slaep, ende

tot heyligh waken, vasten ende bidden. Ghedr. tot Gorinchem, voor Adr. Helmichsz. 1624.

Bestaande uit 60 vier-regelige coupletten, ondert. J. S. P. G.

Der Arminianen troost. [1619].

Satiriek gedicht, op een blad f°.

Balade ende liedeken totte louter vernufte Calvinisten, die in altyt te doolen noyt en misten. Ghedr. 1619.

Ondert. „per J. T."

Een cluchtich verhael van eenen gepredestineerden cappuyn, midtsghaeders eenighe vonnissen in dicht, die daer over zijn ghegheven. T'hantw. by Abr. Verhoeven. 1619.

Met houtsnede op den titel. Achteraan eenige gedichten. Get. N. D.

Clacht-liedt over de doot van.... Jan van Oldenbarnevelt, mitsg. een clacht-dicht over den verdruckten staet van Hollandt. Chanson funebre, *enz.* 1620. (N°. 1777).

Hollandsch en fransch.

Truer-dichten over het jammerlijck om-brenghen des.... helds Joh. van Oldenbarnevelt...., den alder-kloeksten advocaet ende bewaerder des grooten zegels...., midsg. den aldertrouwsten patriot ende voorstander des vaderlands.... totten bloede toe, *enz.* 1620. (N°. 1778).

Jammer-liedekens.... voor desen in Hollant.... gesongen, doch nu voor de liefh. by een ghestelt, *enz.* 1620. (N°. 1779).

Negen in aantal.

Lachrymae lachrymarum, dat is traenen der traenen, ghestort over de doot des ed. heer J. van Oldenbarnevelt.... ende oock over den om-keer van Batavia. Mitsg. een nieu liedeken...., ter eeren vant dortsche syn., *enz.* 1620. (N°. 1780).

Claech-liedt der Remonstranten...., dat men haer alle hare rechten.... met ghewelt soeckt te benemen, vertoonende vorder met wat groote ende wreede tyrannije men haer ende hare leeraren poocht te bezwaren. Alles voort-komende uyt een oude (doch op het nieuwhersmede) inquisitie. Noch is hier by-ghevoecht een Duyn-meyers praetgen.... tusschen Jaep en Kees, *enz.* 1620. (N°. 1781).

Het *praetgen* is niet op rijm.

Den uyt-toght van Spinola, met een pater-noster voor zijnen Godt met drie kroonen.... Nu wederom van nieuws, met by-vouginghe van een cleyne nae-rede, herdruckt naer de copye, *enz.* 1620. (N°. 1793).

De narede is van een remonstr.

Vertroostinghe aen de Contra-Remonstranten. Op de wijse: »Daer is ter weerelt binnen." [1620].

Op rijm. Zonder afzond. titelblad.

De calvijnsche wtroeper, waerdoor het ghevoelen der Calvinisten.... naecktelijck.... wt ghedruckt wordt. Hier is noch een dialogus by ghevoecht, *enz.* 1621. (N°. 1897).

Op rijm.

Twee nieuwe liedekens, het eerste aen de vrye Vriesen, om haer op te wecken tot handthoudinghe van hare vryheyt, tegens die calvinische predicanten; het tweede van eenighe schrickelijcke woorden van het ketterdooden, ghebruyckt by seker pred. van Amst. Gedr. 1621.

Des ouden.... DESIDERII ERASMI.... requeste aen de e. e. h. borghem., schep., ende vroetsch. der stede Rotterdam, *enz.* 1622. (N°. 1954).

Tegen de Contra-Rem. te Rotterdam.

Tragedisch-clachte tot de troyaensche maeghd, *enz.* 1622. (N°. 1955).

Drie liederen.

Noodighe instructie voor sijn pr. excell., tot slissinghe der borgherlijcke twisten, *enz.* 1622. (N°. 1956).

Claegh-lieden over den droevighen toestandt van de vrijghenaemde gheun. provincien. Ghedr. tot Harderw. op Vryburgh, int verdruckte jaer des H. A°. 1622.

Het eerste „claegh-liedt" is van 20 acht-regelige coupletten, dan volgt een „Anagrammatismus J. BOGERMANNUS" in 't lat. en nederd., daarna weder een »Claech-liedt" van 13 zeven-regelige coupletten.

'Tsamenspraeck van den duyvel van Gent met de sot van Mechelen. [1622].

Op rijm. Get. »'t sal meer beuren."

Haec libertatis ergo. Papieren geld, geoffert op het autaer van de hollandsche vryheyd. Gemunt in Vrystad, met oude leydsche stempels.

In plano. Op rijm. Met verklarende kantteekeningen. Bovenaan de afbeelding der leidsche noodmunten van 1574.

ANDERE ANONIEME GESCHRIFTEN DER REMONSTRANTSCHE BALLINGEN.

Vraghe, oft den christenen...., nae dat de waerheyt.... stout ende vermetelijck is verdoemt, ende de leeraers die deselfde in alle suyverheyt ende oprechticheyt hebben gheleert.... afgeset, vry staet

ghemeenschap.... te houden met den.... Contra-Rem.... ofte die de voorsz. condemnatie ofte uytstootinghe ghedaen ofte toeghestaen hebben? *enz.* 1619. (N°. 1669).

De vraag wordt ontkennend beantwoord.

Corte verclaringhe van de vyf artyckelen, daer over tusschen de Remonstranten ende Contra-Rem. ghedisputeert wort, *enz.* 1619. (N°. 1672).

Zie ook hierboven bl. 11.

Een... heerlijcke vertroostinge, aen alle lief-h. der.... suyvere religie onder de.... Remonstrants-ghezinde, hoe zy haer in dese.... tijden sullen... draghen, smaeckelijck voor den mont der bedroefde zielen, *enz.* 1619. (N°. 1674).

Corte ende christ. aenmerckinghen op den.... Loffsangh BERNARDI BUSSCHOF...., wiens beginsel is: *Ghelooft sy Godt die my heeft uytvercoren.* Neffens zijne Uytlegginghe van de doodelijcke sonden ende daerop volgende censure...., waer in zijne ende zijner medestanders.... verscheydene grove.... dolinghen aengaende dit eenigh point, uyt Godes woordt cortelijck ontdeckt ende wederleydt worden. Tot waersch. voor alle vrome Christenen, *enz.* 1620. (N°. 1764).

Hierin ook de *Loffsangh* en de *Uytlegginghe.* Met narede. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op B. BUSSCHOF.

Voor-looper van sommighe swaricheden, ghemoveert.... by ettelijcke... patriotten, zijnde Contra-Remonstranten, die.... met haere religie niet en spelen, oock gheen ghenoeghen en hebben in.... bloetstortinghen, maer in desen benauden ende gevaerlijcken tijt geerne sagen haer lieve vaderlant in ruste, vrede, stilheyt ende eenicheyt, *enz.* 1620. (N°. 1772).

In 25 artikelen.

Vale mundo ofte noodiginge tot de broederschap CHR[i]. Een uytnemende.... stichtelyck boecxken, desghelijks noyt voor desen in druck is uytghegaen, dienstich om te gheraken tot een onveranderlijcke gherusticheyt des ghemoedts, *enz.* 1620. (N°. 1775).

Met kort voorw. en gebed aan het einde.

Claech-liet des propheten JEREMIE, ghepast op onse droevighe tijden voor de.... Christenen, om hare hooch-dringhende noot met ware boetveerdicheyt des levens, suchten, tranen ende vierighe ghebeden in des Heeren schoot uyt te storten, ende in hope.... met gheduldicheyt zijn hulpe alleen te verwachten, *enz.* 1620. (N°. 1776).

Met voorr.

Antwoorde op drie vraghen, dienstich en noodich in dese tijden van vervolginge en religie-twist. Ghedr. onder 't ✠· A°. 1621.

De drie vragen zijn op de keerzijde van het titelblad te vinden.

Verklaringhe des coninghs van Vranckrijck in faveur van de Remonstranten, die.... haer in Vranckrijck nedergheslaghen hebben. Wt

de fransche copie.... overgheset. Ter eere Gods, die den synen ruymte gheeft, ende tot verheuginghe aller Remonstrants-ghesinde, die in de Nederlanden onder het jock der conscientie-dwangh suchten, in druck uytghegheven, *enz.* 1622. (N°. 1951).

Met voorr.

BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERKELIJKE ZAKEN.

Copye. Provisioneel placcaet by.... den gouverneur mitsg. de.... raden van den hove van Holl.... ghemaeckt teghens den.... Remonstranten...., van niet te maecken in den Haghe eenighe by-een-comsten, *enz.* 1618. (N°. 1545).

Van 20 Dec.

Hetzelfde. Op een blad f°. 1618. (N°. 1546).

„Als" — zoo schreef een oude hand op dit exemplaar — „BERNARDUS LAFAILGIE gesuspendeert en zijn kerckenraet Remonstranten gedeporteert waren, in Nov. a°. 1618, hadde eenige van haer gesinde vergaederinge gehouden ende doen predicken, den 16 Dec. 1618, waer tegens dit placc. gemaect worde."

Placcaet, *enz.* 1618. (N°. 1547).

Der.... stat. gen.... uyt-schrijvinghe van weghen den alghem. vasten ende bedendagh, *enz.* 1619. (N°. 1616).

Tegen 17 Apr.

Placcaet. MAURITZ, by de gratien Gods, *enz.* 1619. (N°. 1646).

In plano. Tegen de zamenkomsten der Remonstr. Gedat. 29 Mei.

Hetzelfde. Nadruk. 1619. (N°. 1647).

Hetzelfde. Andere uitgave. 1619.

In 4°. Zonder afzond. titelblad. Bovenaan het wapen van MAURITS. Op het placc. volgt de „Approbatie van de stat. gen." van 2 Julij.

Placcaet van de.... stat. gen.... daerby alle inghesetenen.... verboden wert te houden eenighe aparte vergaderinghen...., onder decksel van oeffeninghe van de leere in de vijf bekende.... religionspoincten vervatet, inhoudende mede verboth van eenigherhande collecten, beloften, verbintenisse, accoorde ofte conspiratien, tot stijvinge ende handthavinge van dien te doen ende op te rechten, *enz.* 1619. Met priv. (N°. 1648).

Van 3 Julij.

Edictum.... ordin.... gener.... quo.... incolis interdicitur, ne ullos separatos conventus.... agant, sub praetextu exercitii doctrinae quinque

notis controversis religionis capitibus comprehensae, itemque ne ullas collectas, promissa, pacta aut conspirationes in eorum confirmationem et patrocinium faciant aut instituant. Hagae-com., ex off. H. Jacobi. 1619.

Resolutie bij de.... stat. gen.... ghenomen jeghens eenighe gheciteerde Remonstranten, ende met hun ghevouchde, op den 5 Julij, *enz.* 1619. (N°. 1649).

Zie hierboven bl. 57.

Hetzelfde. Na de copie. 1619. (N°. 1650).

Hetzelfde. Na de copy. 1619. (N°. 1651).

Hetzelfde. Herdruk. 1619. (N°. 1652).

Hetzelfde. Andere uitgave. 1619. (N°. 1653).

Decretum.... ordin. gener.... adversus nonnullos citatos, et qui se ipsis adjunxerunt Arminii sectatores, promulgatum die quinta Julii 1619. Hagae-com., ex off. H. Jacobi. 1619.

Placcaet van de.... stat. gen.... daer by 't placcaet van den 3den Julij 1619 gheconfirmeert ende ordre ghestelt werdt teghen de.... afghesette predicanten, mitsg. proponenten ende andere persoonen...., die onrusticheyt.... onder dexel van religie soucken aen te rechten, *enz.* 1620. Met priv. (N°. 1735).

Van 1 Febr.

Hetzelfde. Andere druk. 1620. (N°. 1736).

Resolutie by de.... stat.... van Utr.... in crachte van autorisatie van de.... stat. gen.... genomen over het vertrecken van J. Spinovius ende R. Zijl.... Mitsg. de resol. van de.... stat. gen. daerop gevolght, *enz.* 1619. Met consent. (N°. 1659).

Zie ook hierboven bl. 57 en 61.

Placcaet ghepubl. binnen Uytrecht, den 28 Oct. 1619. (N°. 1667).

Zie ook hierboven bl. 61.

De stat. van Oostergoe, Westergoe ende Sevenwolden, *enz.* [1622].

Van 10 July.

Antwerpsch placcaet teghen alle predic. ende leeraers, gheboden ende uyt-gheroepen by mijnen h^n^. schouteth, borgher-m., schep. ende raedt der stadt van Antw., op den XI Apr. 1620.

VAN HET BEGIN DER REGERING VAN FREDERIK HENDRIK, TOT AAN DE OPENING VAN HET SEMINARIUM DER REMONSTRANTSCHE BROEDERSCHAP.

ALGEMEENE BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN.

Remonstrantie aen.... HENRICK FREDERICK, prince van Orangien.... ende de.... stat. gen., mitsg. de.... stat. der prov. van Utrecht...., waerby vrede, ruste ende eendracht.... werden aenghepresen ende middelen voor-gheslaghen, omme deselve.... in dese onse landen.... te bekomen, *enz.* 1626. (N°. 2142).

Zie ook *Afd.* 1 op ANT. HORNHOVEN.

Oordeel der.... prof. der h. theol. tot Leyden, van seker boecxken, dat ANTH. HORNHOVIUS.... heeft doen drucken, ende aen de.... stat. gen.... over gegeven, ende naderhant, tegen d'intentie van hare h. mog. publyckelijck is vercoft; waer inne de.... prof.... aenwysen, hoe dwaes.... zijn die middelen.... tot vrede...., die... HORNHOVIUS... voorslaet. Uyt de lat... tale... overgeset. Met een voor-r., waerinne van die ende dierghelycke voorslagen van moderatie ende ondienstelijckheyt voor de kercke Godes, gediscoureert wort. Seer dienstigh.... in dese gelegentheyt des tyts, by hooge ende lage gelesen ende wel overwogen te worden, *enz.* 1626. (N°. 2143).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op JOH. POLYANDER.

Hetzelfde. Tweede editie. 1626.

Twee copien : d'eerste van een remonstrantie by de ghedep. van de z. ende n.-holl. syn., op de laetste daghvaert overghegheven aen de.... stat. v. Holl., tot beswaernisse van de remonstr. predic.; d'andere van een veranwoordinghe voor dezelve predic., oock.... ter zelver daghvaert overghel. in handen van den h. pension. DUICK, *enz.* 1626. (N°. 2147).

Zie ook hieronder SYNOD. HANDEL. TEGEN DE REM. Vgl. verder *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Copyen van.... requesten* en *Oprecht verhael*).

Hetzelfde. Den tweeden druck. 1626. (N°. 2148).

Copie van den brieff by.... NICOLAES VAN REYGERS-BERGH.... aen syn swager HUGO GROTIUS geschreven, op den VI[en] Febr. 1627, met eenige aenmerck. tot waersch. van alle vrome patriotten, *enz.* 1627. (N°. 2168).

De *Aenmerck.* zijn get. »gheschr. in den Hage, den 18 Julij 1626, ter ordonn. van de stat. C. VAN DER WOLF."

Hetzelfde. Compresser druk. 1627.

Hetzelfde. Tot Hoorn. 1627. (N°. 2169).

Verklaringe van.... NICOLAES VAN REIGERSBERG...., vertoont den 4 Martij 1627 in de vergad. der.... stat. v. Holl., op zijnen brief geschr. den 6 Febr., *enz.* [1627]. (N°. 2170).

Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Monster*).

Loevesteyns aenspraeck aen mijn heeren de stat. v. Holl., ende sijn princ. exell. A°. 1630.

Op rijm. Achteraan: „Gherijmd ende ghedruckt by een liefh. van de holl. vryheyd."

Den loevesteynsche stock-bewaerder. [1630].

In plano. Niet onverdienstelijk gedicht, in twee kol. gedrukt.

Blyde wellekomst van de vrome borgeren tot Nieupoort, aen hare mede-broederen, de ghevanghen remonstr. predic., die op den 20 Julij in den morgenstont, door Godts genade van 't huys te Loevesteyn verlost zijnde, tot Nieupoort aengekomen, ende van alle borgeren vriendelijck gewelkomt zijn. [1631].

In 7 acht-regelige coupletten worden alle pred. afzonderlijk aangesproken, dan volgt een tien-regelig slotvers.

Weder-opnemingh van d. HENRICUS LEO, voormaels remonstr. predicant tot Bommel, tot de gemeynschap van de geref. kerck. Geextraheert uyt de acten van 't syn. van Gelderlandt. Wtgegeven tot waerschouwinghe. In 't jaer 1631.

Na een kort voorw., het »Extract wt de acten van 't syn. prov. geh. tot Arnhem, den 28 Julij 1630," waarop »Aenmerckingen" volgen.

BIJZONDERE GEBEURTENISSEN IN VERSCHILLENDE PLAATSEN.

Apologie.... voor de Predicatie van d. JOHANNES DOUCHER...., gedaen door een.... lief-h. van de geref. religie, *enz.* 1625. (N°. 2109).

Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. DOUCHER.

Extract uyt het register van de willekeuren der stad Amstelredam, *enz.* 1626. (N°. 2139).

Van 17 Apr. Tegen het houden van remonstr. vergaderingen.

Amsterdamsche beroerte, dat is: waer. verhael van den oproer, die paesch-maendagh lest-leden binnen Amst. is voor-ghevallen. Met

een aenspraeck.... aen de predic. van Amst., ontdeckende den oorspronck van de selve beroerte, *enz.* 1626. (N°. 2140).

Zie ook *Afd.* 1 op N. GREVINCHOVEN.

Openinge van de bedriegelijckheden van HANECOPS schriften, die van synentwegen uytgestroyt zijn, zedert het laetste van Dec. 1626. By memorie gestelt uyt de.... informatie, die by den kercken-r.... ghedaen werdt aen de ledematen, die bericht der waerheydt begeeren. Tot voorcominghe van de scheuringhe, daertoe t'zedert Febr. 1627 de fondamenten geleyt werden.... Hierby is ghevoeght, uyt de Memorien van GUIL. BAUDARTIUS, de acte die HANECOP.... na ordere der syn. nat.... heeft onderteyckent, *enz.* 1627. (N°. 2181).

Remonstrantie aen de.... magistr. tot Amst., by de bedien. des godd. woords ende ouderl.... overgegeven, vervatende.... bedenckingen tegens de voorslaghen.... by eenige tot herstellinge van de armin. factie beraemt...., aenwijsende met eenen welcke de beste ende seeckerste middelen zijn, door welcke de verdeelde gemoederen wederom vereenight ende daer-en-tusschen de leere der waerheyd en de ruste der kercken behouden ende bevordert mochten werden, *enz.* 1627. (N°. 2182).

In Apr. ingeleverd. Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Vertoogh der Remonstr.-ghesinde*).

Copia van twee remonstrantien, eene van de ghedep. der syn. v. Z. ende N.-Holl., in Martio 1627 aen de.... stat. v. Holl...., de andere van de dien. des g. w. ende ouderl. der gem. tot Amst.... overgegeven aen de.... burgem....; sprekende tegen de vrye oeffeninge van den.... gods-dienst der remonstr. factie, *enz.* [1627]. (N°. 2183).

Zie ook beneden bl. 85.

Copie van de requesten van de goede.... burgeren.... deser stede Amstelr., wenschen de.... burgem.... heyl.... Placcaet gevolght op de voorg.... requeste, gepubl. den 1 Apr. 1628. Requeste van de dolerende burgeren.... over het publiceren van 't placc. Requeste van de predic. ende ouderl. der geref. ghem.... Requeste van de west-ind. compaignie, over-gel. aen.... FREDERICK HENRICK.... Requeste van de burgerije ende negotianten.... van Amst. aen.... den prince van Oraignien, *enz.* 1628. (N°. 2226).

Vgl. hierbij op J. UYTENBOGAERT (*Ondersoeck der amst. requesten*).

Cort.... hist. verhael van hetghene tot Amstelr. ghepasseert is, onder en naer de beroerte, die uyt de.... conventiculen der Arminianen ghevolght is, in Martio en Apr... 1628, *enz.* 1628. (N°. 2231).

Hierin ook de vorige stukken.

Kallefs-val. Speel-ghewijs voorghestelt den 1 Junij, *enz.* 1628. (N°. 2232).

Op rijm. Tegen de contra-rem. pred. van Amst.

Echo ofte weer-klanck op den eedt, die ghedaen werdt van de.... schutterije.... Door L. H. D. W., *enz.* 1628. (N°. 2234).

Vooraf de »Eedt der schutterije," aan het einde een paar gedichten. Enkele dezer stukken komen ook voor in *Stuk III, Afd.* 1, op bl. 17. Omdat het moeijelijk viel eene scheiding te maken, vooral in de onlusten over de weigering van den schutters-eed, zijn hier alle stukken bij een gebragt, die op de amsterdamsche godsdienst-twisten betrekking hebben.

Hetzelfde. Andere druk. 1628. (N°. 2235).

De croon der schuttery van.... Amstelr...., haer daeromme gedediceert...., om de.... couragie, in.... 1578 by hen voor-ouders volbracht, verlossende deselve stadt van de.... paepsche magistraten met hare inquisitie...., welcke vertoogh, als tot een eeuwighe memory.... in der handtv. van Amst. zy ghesteldt, tot een spiegel.... aller vromer schutteren in Nederl.... Door L. H. V. SCHUT.... om het gheclanck der Echo.... te vermeerderen ende deselve te croonen met dese gulde spreucke.... als copye uyt het hantvest-boek alhier beschreven, *enz.* 1628. (N°. 2236).

Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Waersch. van Hamansloon*).

Extract uyttet register van de willekeuren der stadt Amstelr., geteeckent mette letter K. fol. 124. v°., berustende ter secretarije derselver stede [1628].

Van 1 Apr. Op een blad f°.

Hetzelfde. Andere druk. [1628]. f°.

Publicatie ghedaen binnen Amst. op den 20 Dec., *enz.* [1628]. (N°. 2238).

Sententien, wtgesproken.... ter puye deser stede over dr. CAREL LENARDS, PIETER VAN GOETTHEM ende ALBERT HARMANSZ DINGSTEE, mitsg. over de twee andere gevangens binnens camers, den 31 Jan. 1629, *enz.* 1629. (N°. 2315).

De »gevangens binnens camers" waren JAN WILLEMSZ. BOGAERD en PIETER HARCKE, beide contra-rem. ijveraars. De extracten uit het justitie-boek zijn van 27, 29 en 31 Jan.

Hetzelfde. Andere druk. 1629.

Het wapen op den titel is hier anders.

Hetzelfde. Andere uitgave. 1629. (N°. 2316).

Hetzelfde. Na de copye. 1629. (N°. 2317).

Copie van de remonstrantie.... by abuys.... genaemt.... deductie, overghelevert beneff. de requeste der medeborgheren van Amstelr.... in de vergad. van de.... staet. v. Holl...., door dr. CAREL LEENAERTSEN, 1629. (N°. 2318).

Met voorw. en de sententie van LEENAERTS van 27 Jan.

Copie van de requeste, confessie ende sententie van JAN WILLEMSEN BOGAERT, oud-schepen der stad Amst., *enz.* 1629. (N°. 2319).

Hetzelfde. Nae de Copie. 1629. (N°. 2320).

Achteraan ook het *Eer-dicht* dat volgt.

Eer-dicht op het vertreck van J. W. BOGAERT...... 2 Febr. 1629, *enz.* [1629]. (N°. 2321).

Op 't Eer-dicht van J. W. BOGAERT, oudt meuytmaker der stede Amst., *enz.* [1629]. (N°. 2322).

Op 't laster-dicht tegens J. W. BOGAERT, *enz.* 1629. (N°. 2323).

Antwoort op het eerste laster-dicht van J. W. BOGAERT. [1629].

In rijm, op een blad 4°. Tegen het *Eer-dicht*.

Antwoordt aen de loghen-lof-schrijver van J. W. BOGAERT, oudt meuyt-gheest der stede Amst. Te drucken tot Haerl., by Adr. Rooman [1629].

Een blad f°. op rijm.

Antwoordt op het tweede Laster-dicht van J. W. BOGAERT. [1629].

In rijm op een blad 4°.

Dubbeld-deel op 't Laster-dicht voor J. W. BOGAERT, oudt meuyter der stede Amst. Te drucken tot Haerl., by Adr. Rooman. [1629].

Een blad f°. op rijm.

Een wederleg teghen den loghenachtighen fameusen libertijnschen libel-stroyer over d' uyt-vaert van J. W. BOGAERT, rechtelick ghecoren out schepen in Amst., saluyt. Ghedr. buyten Roomen. 1629.

Een blad f°. op rijm, in twee kol. gedrukt.

Brief aen ZAMUEL AMPSINGH op syn Eer-dicht op het vertreck van J. W. BOGAERT, *enz.* [1629]. (N°. 2324).

SAM. AMPZINGS eer-verdediginge sijns persoons..... teghens... amsterd. pasquil-dichters, die hem.... het Eer-dicht.... toedichten, *enz.* 1629. (N°. 2325).

Hierin zijn al de vorige gedichten opgenomen. Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op S. AMPZING.

Verantwoordingh van J. W. BOGAERT.... teghens eenighe.... calumnien, waerdoor getracht wordt yeder te doen gelooven, dat hy sich selven soude hebben verrijckt met onbehoorlycke middelen, *enz.* 1629. (N°. 2326).

Met toestemming der haarl. regering gedrukt.

Schutters dwang ofte verhael van de proceduren, ghehouden teghen... schutteren tot Amst., van weghen.... JAN CLAESSEN VLOOSWIJCK, van den crijghsr. ende magistr. den schutteren.... tot capiteyn opghedronghen. Midtsg. haere.... bannissement.

D' oprechte schutters eedt, door dwangh der magistraten,
Werdt heilloos naeckt ontkleedt, en moet haer vryheydt laten.
ens. 1629. (N°. 2327).

Achteraan twee extracten uit het justitie-boek van Amst. van 29 Jan.

Nootwendich.... verhael van het ghene tot Amstelr.... is gepasseert, tot verdedinghe der onschuldighe ende onderrechtinge der misleyde. Door een lieff-h. van de vrede ende eenicheyt onses... vader-landts, ende specialijcken deser.... stadt Amstelr., *enz.* 1629. (N°. 2328).

In sommige exempl. is op bl. 8 bij de namen der »personen, die eerst versocht zijn om in den Haech te gaen", ook de naam van Pieter Harcke geschreven. Op den titel van dit exemplaar schreef een tijdgenoot: »Beelzebub den oversten der duivelen," hiermede op den »lieff-h. v. d. vrede" doelende. Dezelfde hand schreef daarbij de volgende dichtregelen:

Sic doctor medicus, sic Carolus ora ferebat,
Turbarum et verae seditionis amans,
Quem tituli famaeque sitis, sacer ardor adegit,
Plus commune bonum spernere quam proprium.

—

Dits doctors Carels beelt, een man twistich leven,
Met ijver, niet na Godt, tot muijterij gedreven,
Die deur eersucht verruckt, veel onheijls heeft gebracht,
Gesocht sijn eijgen baet, 't gemeenebest veracht.

Het portret van Leenaertsen zal waarschijnlijk hier bij zijn geweest. Aan dit exempl. zijn het *Eer-dicht* en *Op 't eerdicht* toegevoegd.

Extract uyt de resolutien der stadt Amstelr., *enz.* 1629. (N°. 2329).

Van 17 Febr. Op het vernieuwen van den schutters-eed.

Missive aen de.... regenten der stadt Amst., in de welcke geoordeelt wort, dat hare actien.... niet strecken.... tot... de maintenue der geref. religie ende welstant der stad; maer ter contrari om d' opgeworpen Arminianen..., tegen 't bevel van de ho. overheyt, vrye... exercitie te doen hebben, ende, onrust uyt het houden der armin. conventiculen spruytende onder pretext van oproer te moeten voorcomen, de burgeren ende 't gemeene volc tot doodinge van 't selve te bedwinghen. Item dat de.... geapprehendeerde, hoewel men haer doen machinatien noemde ende d' Armin. (de... conspiratien uyt den haren gebroet als vergheten zijnde) de selve scholden voor conspirateurs...., nochtans godvr. geref.... mannen zijn. Mitsg. andre dingen meer.... Door G. V. D. B., *enz.* 1629. (N°. 2330).

De *Missive* is van 28 Jan. Met een vers op het einde.

Waerachtighe verthooninge van t' ghene tot Amst. in.... 1627, 1628 ende 1629 is ghepasseert ende wat de vroome patriotten... is overgekomen. Dienende tot.... waerschouwinghe voor alle.... waerheyt lievende Christenen. Door Joannem Vrbanum, *enz.* 1629. (N°. 2331).

Vgl. hierbij *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Gespreck*).

Hetzelfde. Herdruk. 1630. (N°. 2384).

Hetzelfde. Den derden druck. 1630. (N°. 2385).

Trouhertige vermaninge.... voor het quaet, dat uyt de proceduren van de.... magistr. van Amst. te vreesen is, ende dat niet alleen over... de ware.... religie aldaer, maer volgens haer.... souden sy... een baecken zijn, dat alle de andere steden.... naer dat oogenmerck d' armin. haven ende regieringe (die haer nu door een stinckende mist ende droevighe wolck wederom begint op te doen ende te vertoonen) te beseylen, *enz.* 1629. (N°. 2332).

Cort ende bondich verhael van de armin. factie.... Door Aurelium Bonifacium.... Hier achter.... een missive van P. V. H. aen de... stat. gen. ende.... den prince van Orangien, nopende de saecke van Amst., beneffens de armin. placc. van Schielandt, Utrecht ende Amstelr., *enz.* 1629. (N°. 2333).

Het *Verhael* is een onveranderde herdruk (zie ook beneden bl. 87 v.) Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Onder-richtinghe*).

Consultatio theologica de juramento in militia civica sancte praestando.... Theol. consultatie.... van den eed der schutterye, gegeven op vyf vragen, de welcke de gedep. van de s. ende n.-holl. syn.... den 30 Nov. 1628 hebben overgeleverd, van de theol. fac. van de hooge schole der stad Leyden.... van de lasteringen.... verdedigt, *enz.* 1629 (N°. 2338).

Vgl. hierbij de *Remonstrantie aen de stat. v. Holl. overgh.* 28 *Febr.* 1629. (Zie beneden bl. 86).

Sententie d. Adr. Smoutii, *enz.* 1630. (N°. 2380).

Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Teghen den glossateur*); — *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op DOM. VINSEMIUS (*Copie van de missive*); — beneden bl. 82. *Antw. eenes briefs* v. D. Vinsemius.

Vraghen ende voorstellingen.... om te dencken op middelen, dienstich tot herstellinge van de ruste.... in de gemeynte Chr. tot Amst., *enz.* 1630. (N°. 2387).

Vgl. op J. UYTENBOGAERT (*Antwoort op de Vraghen, Auth. ende waer. verhael* en *Project*).

Cort extract van 't gheene de kercken van Seelandt verricht hebben by sijn princ. excell., nopende de beroerte tot Amst., *enz.* 1630. (N°. 2389).

Van 19 Maart.

Vermaen brieff, streckende tot een wegh wijser aen de verdwaelde heeren van Amst., *enz.* [1630]. (N°. 2390).

Met voorr.

Bericht op de vragen van de amsterdamsche academi ofte narrenschool, inghestelt by een lit van de brabantsche kamer, *enz.* 1630. (N. 2391).

Samenspreking tusschen twee goudse veer-luy, Jaap en Kees. [1630]. (N°. 2392),

Op rijm.

Inwying van den christen tempel t' Amst., *enz.* 1630. (N°. 2428).

VONDELS gedicht op de inwijding der remonstr. kerk.

Copye van een brief van.... burgem.... der st. Amst., ghesonden aen zijn princ. excel., die zijne excel. heeft overghelevert aen de e. gecomm. des syn. van Enchuysen, den 21 Martij. 1631. (N°. 2455).

Over het zitting nemen van regeringsleden in den kerkeraad, bij de behandeling der geschillen.

Een verklaringhe.... ghedaen by de gecomm. der stadt Amst.... in de vergad. van de.... stat. van Holl.... over de decisie van de n.-holl. syn., aeng. het nemen der sessie in den kercken-r. tot Amst. ende d' uytsettinghe d. ADR. SMOUTY, *enz.* 1631. (N°. 2456).

Hierin ook het vorige en een „Extract uyt.... de notulen in Mayo 1630 ghestelt by het meerendeel des kercken-r. van Rotterdam" (zie hieronder).

Acte van resolutie van de.... stat. van Holl.... over de kerck. swaricheden binnen Amst., raeckende het nemen van sessie in den kercken-r., alsmede het uytsetten d. ADR. SMOUTIUS. Mitsg. de uytsprake van sijne excell...., met hetgheene daerop gevolght is, *enz.* 1631. (N°. 2457).

Hierin de beide vorige, zonder het „Extract."

Leyds-veer-schuyts-praetgen tusschen een koopman ende borgher van Leyden...., inhoudende de geschiedenissen voor-gevallen tusschen TORRENTIUS ende de magistr. van Haerlem...., ooc.... zijn ghevoelen van de religie ende de proceduren die daerop ghevolcht zijn, ende oock zijn bannissement.

Hoe dat JOHANNES TORRENTIUS ghetracteert is,
Ende hoe dat ordent'tlick teghen hem gheprocedeert is.

enz. 1628. (N°. 2241).

Op rijm.

Hetzelfde. Hier achter syn by ghevoecht twee brieven.... vervanghende den handel van JERONIMUS CORNELISZ...., een discipel van JOHANNES TORRENTIUS, *enz.* 1630. (N°. 2349).

De brieven zijn van Dec. 1626.

Sententie by.... bailliu, burgem. ende vroetsch. der stadt Rott., ghegheven teghens vier predic. ende eenighe ouderl. aldaer, den 7en Aug. a°. 1630, *enz.* 1630. (N°. 2411).

Copye van de sententie, *enz.* 1630. (N°. 2412).

Van denzelfden inhoud.

De openinghe van 't ghene.... geresolveert is in den zuytholl. syn., geh. binnen Schoonhoven, aengaende de suspensie der vier predic... binnen Rott. Mitsg. het verkiesen der nieuwe kercken-r. aldaer, *enz.* 1630. (N°. 2413).

Zie ook beneden bl. 86.

Extract uyt de op-rechte ende grondighe verklaringhe van eenighe notulen, in Mayo 1630 ghestelt by het meerendeel des kercken-raads van Rott. [1631].

Op een blad 4°. Zie hier vóór: *Een verklar.... ghedaen by de gec. der st. Amst.*

Oprechte.... verclaringhe van eenighe notulen in Mayo 1630 ghestelt by het meerendeel des kercken-r. van Rott...., ghementioneert.... in de acte van suspensie...., gedruckt met dese tytel: Copye van de sententie....; voor een...... verantwoordinghe uytghegheven omme redenen, in de voor-r. breeder verhaelt. Mitsg. twee brieven, den eersten dienende tot naerder openinge van de proceduеren tot Rott...., insonderheydt naer het houden der syn. van Schoonhoven, den tweeden vervatende de verantw. van de.... beschuldiginghen, die onder het volck ghestroyt zyn teghens PETRUM NIENRODE en JACOBUM LEEWIUM, *enz.* 1631. (N°. 2463).

Zie ook *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op P. NIENRODE.

Verbael van 't verhandelde over de gravamina.... tot Rott., Oudewater, etc., in de z.-holl. syn. gheh. binnen Schoonhoven... 1630..., overghelevert aen de.... stat. v. Holl.... door.... FRANÇOIS FAGEL, *enz.* 1631. (N°. 2462).

Gelezen ter vergad. van de stat. den 16 Jan. 1631.

Publicatie. Schout, burgherm. ende regierd. van 's Graven-h., *enz.* [1628]. (N°. 2242).

Van 10 Oct. Tegen het bedrijven van ongeregeldheden bij het ontdekken eener vergad. van Remonstr.

Beantwoordinghe van de remonstrantie, den ed. gr.-mogh. van Holl... by de sinod. gedep. ende eenige van de kercken-r. van 's Gravenh. tegen de remonstr.-gesinde Christenen overghegheven, in Dec. 1628, *enz.* 1629. (N°. 2310).

Zie ook *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT.

Publicatie, gedaen binnen der Goude, teghens het houden van remonstr. vergad., op 't eynde van Apr. sesthien-hondert sessentwintich, *enz.* 1626. (N°. 2141).

Van 20 Apr. Zie ook beneden bl. 88.

Copye van seeckeren missive van onsen prince FREDRICK HENRICK... ghesonden aen de magistraet der stadt van der Goude. Mitsg. seeckere acte van de president ende raden over Holl., Zeel. ende Vriesl., teghen de vergaderinghen der Remonstrants-gesinde. Hier by is ghevoecht de laetste publicatie by die van Amstelr., ghedaen teghen de selve Remonstr.-ghes. Ghedr. 1626.

Zie voor de *Publicatie* ook hierboven bl. 72, onder den titel *Extract uyt het register van de willekeuren.*

Missive des.... vorstes Frederic Henrick.... Midtsg. seeckere acte.... Hier by is ghev. de publicatie.... gedaen.... den 27 Apr. a°. 1626, als oock de missiven der.... stat. v. Holl.... van d. den 18 Julij a°. 1626 ende den 20 May a°. 1627. [1627]. (N°. 2175).

Zie het vorige stuk. Zie ook beneden BEMOEIJING DER OVERHEID.

Redenen, door de welcke verscheyden magistraets-persoonen binnen der stede van der Goude.... gemoveert zijn geweest ende.... meer ende meer gemoveert werden, omme (voor soo veel als in henluyden is) te helpen.... beletten den voortgangh der remonstr. saecke, voornamentlijck de groote stoutigheyd ende ongebonden licentie, die sy plegen in 't weder oprechten van hunne factie, *enz.* 1628. (N°. 2239).

Vgl. hierbij *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Korte antwoordt op de Redenen*).

Hetzelfde. Ter Goude, by Pieter Rammaseyn. Na de copie in 's Graven-h. 1628.

Waerschouwende vermaen-brieff aen de geref. (ende voornamelijck derselver afghescheydene) ghemeynten van den Briel. Door een lief-h. derselver eenicheydt. Ghedr. 1626.

Ampliatie van de Arnhemsche courante, uytghegheven den vijfden Febr. 1630. o. s. N°. 6.

In plano. Over de verstoring eener remonstr. vergad.

Copye van seeckere requeste, overgelevert door de e. kercken-raedt van Dockum, aen de ed. mog. h. gedep. stat. van Vrieslandt. [1629].

Zonder afzond. titelblad. Het request is 25 Jan. 1629.

ANONIEME STRIJDSCHRIFTEN VAN CONTRA-REMONSTRANTEN EN REMONSTRANTEN.

Mysterien des nieuwen harminiaenschen Vrede-vaens, allen regenten des vaderlandts tot.... opmerckinghe voorghesteldt. Door een lief-h. des vaderl., *enz.* 1627. (N°. 2189).

Vgl. voor den *Vrede-vaen* hieronder STEMMEN DES VREDES.

Hetzelfde. Compresser druk. 1627. (N°. 2190).

Ondersoeck van de wettelijckheydt der remonstr. conventiculen, dienstich om te bethonen, dat de.... requesten die so aen de.... stat. als aen de e. magistr. van Amstelr.... tegen deselve.... sijn overgegeven, in goede redenen sijn gefondeert, *enz.* 1628. (N°. 2228).

Met voorw. Tegen J. UYTENBOGAERTS *Ondersoeck der amst. requesten.* (Vgl. *Afd.* 1).

Hetzelfde. Vermeerderde herdruk. 1629. (N°. 2229).

Achteraan de *Propositie, gedaen by Mr. Rouse* (Vgl. *Catal. Stuk III, Afd.* 2, bl. 10).

Hetzelfde. Tweeden druck, van nieus oversien ende verbetert, 1629. (N°. 2311).

Monsterken van de ontrouwicheyt ende notoire leugenen der genoemde Remonstranten, nu onlancx in seker schrift, genoemt: Antwoorde op de extracten etc., wtgestroyt tegens.... DANIEL HEINSIUS. Tot Leyden, by Bon. ende Abrah. Elzevier 1630.

Antwoorde op den Voorlooper der Remonstranten, teghen de Proeve van hare lasteringhen ende vreemde leer-stucken, tot een naerder waerschouwinghe van alle christenen in 't licht ghegheven door de prof. der h. theol. tot Leyden. Tot Leyden, by Bonav. ende Abr. Elzevier. 1631.

Vgl. *B. v. p.* N°. 2426 en *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Korte voorlooper*).

Nader unie der Remonstranten, a°. 1617 op den eersten Martij gheslooten, met eenighe annot. tot verclaringhe.... Hier.... by.... een voor-r., waerin verthoont wordt dat de Remonstr. de eerste.... autheurs zijn van de. .. oneenigheyd en de scheuringe in de geref. kercken hier te lande ontstaen. Midsg. eenighe extracten uyt hare schriften ende brieven, dienende tot bewijs, dat de remonstr. societeyt met grouwelicke ketteryen besmet is, *enz.* 1631. (N°. 2460).

De brieven waren van DAN. WITTIUS. Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Antwoord op 't blaeuw libel*).

Weer-slagh aen den slager van den Voor-slach ende denghenen die daer op staen en speculeren. Voorbygaende verscheyden misslagen, met de welcke hy het yser van sijn eyghen opinien.... smeet op het ambeelt der leughenen, in den winckel van sijn herssenen; soo sullen wy hem alleen dése generale wederslagen op sijnen Voorslach doen, op dat hy ende alle smits-jonghens moghen sien, dat hy het yser averechts in de hant ghevat heeft, *enz.* 1631. (N°. 2468).

Vgl. voor den *Voorslach van middelen* hieronder: STEMMEN DES VREDES.

Waerschouwingh over een boeck, nieuwelings gedruckt in den Hage by Barent Lange-nes ende int licht gegeven door een die sich noemt J. E. E., valschelijck uyt-gevende dat hetselvige gemaeckt soude zijn door den hr. VAN AUBIGNY. [1632].

Zonder afzond. titel. Achteraan: „In 's Graven-h. by A. Meuris 1632" Vgl. *Afd.* 1 op J. UYTENBOGAERT (*Vrymoedigh discours*).

Consideratien van eenighe ledematen van de ware.... gheref. kercke, op 't boecxken van C. v. D.... met den titel van Redenen van consideratie, *enz.* 1626. (N°. 2152).

Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op CORN. DUNGANUS.

Verdediging van de confessie der Remonstranten teghen de.... beschuldiginghen, die ANT. WALAEUS.... in sijn dedicatie-brief aen de... stat. gen. voor de verduytschte Censure van de confessie onlangs heeft uytghegheven, *enz.* 1627. (N°. 2192).

Waarschijnlijk hebben EPISCOPIUS en UYTENBOGAERT wel de hand gehad in de uitgave van dit geschrift.

Antwoordt ende wederlegginghe eenes briefs van DOM. VINSEMIUS, ghesonden aen ERNESTUS-CASIMIR, *enz.* 1630. (N°. 2383).

Vgl. hierboven bl. 77 *Sententie d.* SMOUTII.

Op-lossinge van de ontrouwigheyt ende notoire leughenen, den Remonstranten met groot onrecht op-ghedicht in 't monstreus Monsterken, onlanghs uyt-ghestroyt door of voor.... D. HEYNSIUS. Ghedr. 1631.

Vgl. voor het *Monsterken* hierboven bl. 81.

VOLKSGESCHRIFTEN OVER DE VERSCHILLENDE GEBEURTENISSEN.

Den gereform. momus aen J. v. VONDELEN op zijnen Palamedes. Men singhet op de voyse van: Bereyt u huys terstont, off: Ick weet een reyn casteel &c. Ghedr. 1625, den 6 Dec.

In 12 zeven-regelige coupletten, ondert. »Door Momus de schoorsteen-vegher" Vgl. *B. v. p.* N°. 2103.

Den strick van den openbaren lasteraer, oft wederlegginghe van den Hollandtschen Apocalypsis. Door PETRUM QUESNELIUM Ium, *enz.* 1626. (N°. 2136).

Vgl. *B. v. p.* N°. 2096, *Catal. Stuk III, Afd.* 1, bl. 16, en hieronder.

Den omgekeerden rommelpot van het arminiaens prins-moorders rot; *enz.* 1627. (N°. 2187).

Tegen VONDELS *Rommel-pot*, die hierbij gevoegd is. Zie ook het volgende.

't Geuse liere-pypien op den amsterdamschen Rommel-pot. Ghedr. 1627.

Bestaande uit 40 zeven-regelige coupletten, ondert. »Eentjen toe."

Roeppende stemme teghen de Iphigenia spels vertooningh ende haer personagien. [1628]. (N°. 2233).

Tegen SAMUEL COSTERS *Iphigenia*, die hier bijgevoegd is.

Wondere clachten van arminia vryheyts papieren-geldt over de.... procedueren door.... Gamaliel rasende-mans protest; samt oock door de Schets van duc d'Alff, Vorm, Twee stinck-visschen, ende den Herault met believen van hare peters ende peeten na haer vaders doot aen haer ghepleecht, met hare wondere gheboorte ende opvoedinghe, *enz.* 1630. (N°. 2415).

Schimpdicht, get. »Het eyndt draecht de last." De schot-schriften op den titel vermeld volgen.

Kleyn proefken van der Arminianen, ende onder desen van SAMELS COSTERS Over-al 't huys....; item des noord-vaerders KRIINS VAN BREEMBORG godloosheden en wulpsche genade. Tot waarsch. van den Voorslach van midd. tot vereen., *enz.* 1631. (N°. 2467).

Ook tegen CAMPHUYSENS psalmberijming. Vgl. hieronder STEMMEN DES VREDES.

Arminiaensche liefde en yver, in eenighe van haere spottelijcke dichten.... gheopenbaert, met eenighe teghen-dichten, *enz.* 1631. (N°. 2469).

Vuile schimpdichten.

Grafschrifte over de doodt van.... R. HOOGHERBEETS.... in syne ontschuldighe banden ontslapen, in Sept. 1625, *enz.* 1625. (N°. 2110).

Verschillende gedichten.

Den hollantschen apocalypsis, vrijmoedelijck uytgheleet door PAMBONEM VREIMUNDIMA, *enz.* 1626. (N°. 2133).

Een tijdgenoot schreef op den titel tusschen het 1ste en 2de woord: »bitter arminiaansche" Vgl. hierboven *Den strick.*

Hetzelfde. Andere druk. 1626. (N°. 2134).

Hetzelfde. Vermeerdert. 1626. (N°. 2135).

Tranen over de doodt van.... R. HOOGHERBEETS.... van sijn Louvesteynsche ghevangenisse ghebrocht op 't huys Ter Weer, ende aldaer godtvruchtelijck in den Heer ontslapen, den VII Sept. 1625, *enz.* 1626. (N°. 2155).

Gedicht. Op de keerzijde van het titelblad een »Naam-keer": »Ruymoldus Hogerbeets — Leyds hoge roum berust."

Nieu-liedt, gepast op den ezel, gheladen met schaef-spaenders, *enz.* [1629]. (N°. 2335).

Schimpdicht, even als het volgende.

Esopus-ezels op de stoel, *enz.* [1629]. (N°. 2336).

Asinus ad lyram, ofte: wat wongders en wat nieus ien huysman kom vertellen, hoe d'ezel op ien lier, de snaren grof gaet stellen.... Voor de levendighe tyt-cortighe gheesten. [1629].

Een drietal rijmen.

Sekeren wech tot ware ruste in den lande, *enz.* 1630. (N°. 2418).

Tegen het gezag der overheid, voor de vrijheid der Remonstr.

Vorm voor de gommariste medalie-gieter, *ens*, 1630. (N°. 2422).

Schimpdicht tegen den *Pronck-penningh*, hierin ook opgenomen. Tegen dit en de beide volgende stukken verscheen *Wondere clachten* (zie hier boven bl. 83).

De schets van duc D'ALVA, die de Hollanders balhoorigh maackt. A°. 1630.

Gedicht, get. »Meliora latent." Op de keerzijde van het titelblad: »Druckfaut in 't (leyds) pampiere geld, aldus te beteren," op rijm, get. o.o.o.o.o.

Den in-landts-gheboren herault, wt-roepende voor de ooren van alle goede patriotten den twist-gierighen ende wrevel-ziecken geest van velen van buyten in-ghekomen inwoonders, perturbateurs van de ghemeene ende van oudts altijdt besetene vryheydt, vermanende alle verruckte Bataviers...., lief-h. des vader-landts, der wreveligen gheest uyt te dryven, ende haer wederom tot de oude.... vrede te begheven. Ghestelt teghens den Nederlandtschen herault..., uyt-gegeven a°. 1623. Tot Haest-Recht. A°. 1630.

Zie voor den *Nederl. herault* hierboven bl. 65. Op rijm. Aan het begin en het einde tal-gedichten.

Missive over de ongheregghelde predicatien. Ghedr. 1630.

Hierin: extract uit een missive van de landvoogdes MARGARETHA van 27 Sept. 1525.

Pot-backers nieu-jaar-groet aan de huyden-daaghsche schrift-gheleerden van de bedorven wereldt, ende aan de misleyde kudde van de christen-kerck. A°. 1631.

Hollandts rust, onlangs gevonden onder de papieren van een liefhebber van 't vaderlandt. Gedr. 1632.

Zeer goed gedicht.

SYNODALE HANDELINGEN TEGEN DE REMONSTRANTEN.

Extract uyt d'utrechtsche syn. des jaers 1625, op 't loopen der ghebannen armin. predicanten. [1625].

Een blad 4° waarop art. 4 der 5de sessie staat afgedrukt.

Brief, inhoudende seecker Extract uyt den utrechtse syn. des jaers 1625, op 't loopen der.... armin. predic. Tot waerschouwinghe. Ghedr. a°. 1625.

De brief is van 4 Nov. en get. N. N., die blijkbaar tot de Remonstranten behoorde.

Corte kerck. ende polit. bedenckinghen op de acte syn. van Utrecht, aengaende 't loopen van de.... uytlandische armin. predic., *ens*. 1625. (N°. 2098).

Door een Remonstrant gesteld.

Remonstrantie van de gedep. der syn. van Z. ende N.-Holl., nopende de.... stouticheyt der Arminianen, uyt last van deselve syn. aen de..... stat. v. Holl.... in Martio lestleden overgegeven. Waer by gevoeght is een verificatie... van de... remonstrantie, met dewelcke klaerlijck bewesen wort, dat de.... gedep. de loutere waerheyt aldaer ghestelt ende het versoeck aen de.... stat.... gedaen, op seer goede.... redenen gefundeert hebben. Met de tweede remonstrantie... in Junio.... overgegeven, dienende tot verantwoordinge van de christ. geref. kercken ende kercken-dien., mitsg. van de.... authoriteyt der hooger overicheden.... ende derselver placcaten...., tegen allerley blamen... der Arminianen. Volgt oock... een brief by de.... stat. aen de steden van Holl.... gheschreven, tot executie van de.... placc. ende hanthavinge van de ware religie, *enz.* 1626. (N°. 2144).

Met kort voorw. De brief is van 18 Julij. De *Tweede remonstrantie* is get. door Henr. Arnoldi, Abr. Leeuwius, Is. Junius, Sam. Gruterus, Jac. Triglandius, Ripp. Sixtus. De laatste bladz. is genumm. 42 in plaats van 62.

Hetzelfde. Tweede verbeterde uitgave. 1626. (N°. 2145).

Hetzelfde. Den derden verbeterden druck. 1626. (N°. 2146).

Twee copien, d'eerste van een Remonstrantie...., d'andere van een Verantwoordinghe.... aen hare ed. mog.... overghelevert.... Den tweeden druck, *enz.* 1626. (N°. 2148).

Zie ook hierboven bl. 71. Vgl. het voorafgaande stuk.

Copia van twee remonstrantien, eene van de ghedep. der syn. van Z. en de N.-Holl., in Martio 1627 overgegeven aen de stat. v. Holl....., de andere van de dien. des godd. woorts ende ouderl. der gem. tot Amstelr., in Apr. 1627 overgegeven aen de.... burgem. ende ses en dertich raden...., sprekende tegen de vrye oeffeninge van den.... gods-dienst der remonstr. factie, mitsg. oock.... eene.... verwerpinge van hare geveynsde presentatien tot vredehandelinge met de geref. kercken. Tot onderrichtinge van de regierders, die het met de vasthoudinge van de ware religie, mitsg. de wettelycke regieringe ende unie deser landen wel meynen, *enz.* [1627]. (N°. 2183).

De eerste *Remonstrantie* is ondert. door Henr. Roseus, Henr. Arnoldi van der Linde, Sam. Gruterus, Joh. Bocardus, Sam. Bartholdus. Zie ook hierboven bl. 73.

Gravamina van de classen van S.-Holl., om te dienen opt syn. te houden binnen.... Delft, in.... Julij.... 1628. 1628. (N°. 2223).

Twaalf in aantal.

Nootwendige verantwoordinge van de consulten der theol. faculteyt tot Leyden, over sekere vragen, by de.... ghedep. der beyder holl. syn. voorghedraghen, ghestelt.... door de prof.... tegen de.... consideratien, vervat in.... sekeren Brief van een onghenoemt Remonstrant, *enz.* 1629. (N°. 2313).

De *Brief* was van J. Uytenbogaert (Vgl. *Afd.* 1 zijn geschrift *Copie van het translaet*). Achteraan het antwoord der theol. fac. te Leyden en van de gedep. der beide holl. syn., op de vragen door de leden der geref. gem.

te Amst. voorgesteld, benevens de »Antwoorde der prof. van de acad. tot Franiker op twee vragen, aengaende de consulten by de theol. fac. tot Leyden gegeven op het stuck van den schutterlijcken eedt" (16 Julij) en een »Antwoort" op dezelfde vragen »gegeven van den syn. der stadt Groeningen ende Ommelanden" (19 Mei). Zie de volgende stukken.

Remonstrantie aen de.... stat. v. Holl.... van de gedep. der z. ende n.-holl. syn., overghelevert den 28 Febr. 1629, waerby versocht wordt naerdere vast-stellinghe van de geref. rel. tegens de factie der Remonstr. Midtsg. consultatie in cas van conscientie.... over het stuck van den schutterlijcken eedt, *enz.* 1629. (N°. 2337).

Vooraf een »advertissement." Achteraan nog de »eedt der schutteren der stede Amstelr." Vgl. over de amsterdamsche onlusten hierboven. bl. 72—78.

Consultatio theol.... Theol. consultatie.... gegeven op vyf vragen, de welcke de gedep. van de s. ende n. holl. syn..... hebben overgeleverd, *enz.* 1629. (N°. 2338).

Zie ook hierboven bl. 77.

Rescriptie en adviis van de.... pres. en raden van Holl..... aen de.... stat. v. Holl., op hare.... missive ghesonden den 6 Martij, neffens de Remonstrantie van de z. ende n.-holl. syn. en Consultatie der prof., *enz.* 1629. (N°. 2339).

Copye van de requeste der dienaren, der gedep. van de syn. der geun. prov., overghegeven den 26 Sept. 1630 aen de.... stat. gen., *enz.* 1630 .(N°. 2407).

Get. door Gillis Burs en Seb. Damman.

Hetzelfde. Andere druk. 1630. (N°. 2408).

De openinghe van 't ghene datter ghepasseert.... is in den zuytholl. syn.... binnen Schoonhoven, *enz.* 1630. (N°. 2413).

Zie ook hierboven bl. 78. Vgl. hierbij bl. 79 *Verbael van 't verhandelde over de gravamina.*

Copie aen de.... stat. van Holl. ende West-Vrieslandt. Ghedr. 1630.

Request van de z.-holl. syn., get. H. Fabritius, S. Gruterus.

GESCHRIFTEN OVER DE BESTAANDE SCHEIDING TUSSCHEN REMONSTRANTEN EN CONTRA-REMONSTRANTEN IN HET ALGEMEEN.

Christelijcke aensprake aen alle opsienderen van Gods kercke ende rechte liefhebberen der waerheyt. Tot noodige waerschouwinge ende opweckinge in dese verwerde ende sorgelijcke tyden. Tot Fran., by Uld. Balck. 1626.

Met approbatie der theol. fac. der hoogeschool te Franeker, en voorr.

Korte aenmerckingen tot bewijs, dat de vijf artijckelen der Remonstranten in haer selven niet tolerabel en zijn, maer het fondament der zalicheyt ende religie soo verre raken, dat tot de ghemeenschap der kercken niet mogen aengenomen worden, die met verstant en kennisse in 't gevoelen derselvige staen, sonder datse al-voren tot beter verstant gebracht zijn. Gedr. a°. 1627.

Zonder voorr.

Hetzelfde. Ghemeen ghemaeckt door lief-h. der waerheyt ende de rechtghematichde christ. vrede, breeder blijckende in de voor-r. Tot Rott., by Corn. van Damme. 1628.

Cort ende bondich verhael van de armin. factie ende hare schadelijcke vruchten, dienstich om.... gelesen ende wel betracht te worden. Door Aurelium Bonifacium. Tot verdedigingh der onschuldige ende onderrichtinge der misleyde, *enz.* 1628. (N°. 2244).

Hetzelfde. Vermeerde druk. 1629. (N°. 2333).

Zie ook hierboven bl. 77.

Vasticheydt van den staet der vereen. Nederlanden, bestaende in de handt-havinghe der waere christel. geref.... religie, mitsg. de tegenwoordige wettighe regieringhe, *enz.* 1629. (N°. 2344).

Brief van den burgherm... van de vier.... steden der eetgenooten Surich, Bernen, Basel ende Schafhuysen, mitsg.... raedt der stadt Geneven, aen de.... stat. ghen., *enz.* 1630. (N°. 2396).

Tegen de vrije godsdienstoefening der Remonstr.

Copye eenes briefs, *enz.* 1630. (N°. 2397).

Andere uitgave van het vorige.

Copye van een voortreffelijcken brieff, gesonden wt den name van de predic. ende prof. van de gem.... ende hoge scholen van Zurich, Berne, Basel ende Schafhuisen, mitsg. ook der stadt Geneve aan de prof. in de acad. tot Leiden...., handelende van de.... vriheit ende stouticheit der armin. factie in het opentlik exerceeren van hare nieuwe ende valsche religie, tot merkelike schade.... van de kerke Chr. in de vereen. Nederl., *enz.* 1630. (N°. 2398).

De brief is van 23 Mei. Zie het volgende.

Missive van de leeraers ende prof.... der vier steden in Switserlant..., gheschreven aen de.... prof. der h. theol. tot Leyden, waer in deselve over de nieuwe proceduren van de remonstr. factie haer.... beclaghen, etc. Met corte annotatien.... tot verificatie, *enz.* 1630. (N°. 2399).

Met »voor-r. van den oversetter" en »klinck-dicht" aan het einde.

Twee bondighe remonstrantien over de questie, off de unie der vereen. prov. op de gheref. religie ghefundeert is, dan off elcke provincie... behouden heeft de... vryheyd om in den haren soodanige religie als het hun belieft in te voeren.... waerby ghevought is seeckere resolutie aengaende de hand-houdinghe van de gheref.

religie nevens de privilegien, vrij ende gherechtigheden der gheun... prov., *enz.* 1631. (N°. 2465).

Met voorr. De eerste *Remonstr.* is van de gecomm. des vorstend. Geldre en graefsch. Zutphen aan de stat. gen., 11 Julij 1618. Hierop volgt de »Deductie van de redenen voor de gedep. der steden van Dordr., Amst., Schiedam, Ench., Eedam en Purmer. tot justificatie van den last hen ghegeven om te vorderen de convocatie van het syn. nat." De *Resol.* is van 22 Oct. 1586.

Concordantie offte verghelijckinghe der ghesegende ende affvallige staet deser vereen. Nederlanden, beyde in politie ende kercke, met den staet der Israeliten, wanneer hen Godt het beloofde Canaan ingegeven hadde, ende zy 't zelve door ongehoorsaemheyt hadden verlooren. Ghedr. in 't jaer 1631.

Vooraf een sonnet.

Missive vervatt. het advys van een catholijck over de seven propositien.... Met een aenwijsinghe der Remonstranten dool-hof, *enz.* 1633. (N°. 2522).

Vgl. *Afd.* 1 op S. EPISCOPIUS (*De rechte outheyt*).

BEMOEIJING DER OVERHEID MET KERKELIJKE ZAKEN.

Publicatie gedaen binnen der Goude, tegen het houden van remonstr. vergad., op 't eynde van Apr., *enz.* 1626. (N°. 2141).

Zie ook hierboven bl. 79.

Missive der ed. gr.-mog. heeren de stat. v. Holl. ende West-Vriesl., ghesonden aen alle steden van Holl. ende West-Vr., den 18 Julij 1626.

Zonder afzond. titel. Tegen de Remonstr. Ook opgenomen in de *Remonstrantie van de gedep. der syn.*, hierboven bl. 84.

Copie van twee brieven, uytgesonden van de.... stat. v. Holl.... in Majo 1627 aen de magistr. van de steden ende oock alle officieren...., waerby dieselv. gelast werden ordre te stellen, dat de placc.... teghens het inkomen van uytgebannen predic., ende het houden van conventiculen der Remonstr., sonder eenige conniventie mogen geexecuteert werden, *enz.* 1627. (N°. 2172).

Missive der.... stat. v. Holl.... van dato den twintichsten der voorl. maendt Meye 1627 aen alle de steden harer prov., tot... weeringhe der remonstr. Afghelesen.... den vijfden Junij, binnen Haerlem, *enz.* 1627. (N°. 2173).

De eerste der beide vorige.

Missive des ... vorstes FREDRICK HENRICK.... gesonden aen de magistr. der stadt Goude. Midtsg. seeckere acte van de pres. ende raden van Holl.... tegen de vergad. der Remonstrants-gesinde. Hierby is ghevoeght de publicatie by die van Amstelr.... als oock de missiven der.... stat. v. Holl., *enz.* [1627] (N°. 2175).

Zie ook hierboven bl. 80.

Missive van de.... stat. v. Holl , ghesonden aen alle de officieren van de steden ende platte lande van Holl...., wegens 't onderhouden.... van de placc, ghemaeckt tegen de vergad. van de Remonstr., *enz.* 1628. (N°. 2224).

Van 14 Aug.

Placcaten in de missiven soo der.... stat. gen.... als der stat. v. Holl.... mitsg. der stat. des lants van Uytrecht, als oock.... MAURITII ende FREDERICKS HENRICKS.... tegen de conventiculen ende andere quade handel. der Arminianen, *enz.* 1628. (N°. 2230).

Van 1619 tot 1627.

Publicatie van de stat. des furstend. Gelre ende graefsch. Zutphen, van d. den 13 Maij 1628...., tot verbodt van de convent. der Remonstr. ende pausgesinde, midtsg. 't placcaet van ERNEST CASIMYR.... midtsg. de.... ghedep. stat. v. Friesl. van d. den 16 Martij 1629, tegens de armin. factie, *enz.* 1629. (N°. 2341).

Zie ook het volgende.

Placcaet ERNEST CASIMYR.... mitsg. de.... gedep. stat. v. Friesl., *enz.* 1629. (N°. 2342).

Acte van resolutie van de.... stat. v. Holl.... over de kerckelycke swaricheden binnen Amst.... Mitsg. de uytsprake van syne exc., *enz.* 1631. (N°. 2457).

Zie ook hierboven bl. 78.

STEMMEN DES VREDES.

Vrede-vaen voor alle liefhebbers van 't vaderlant aen de.... stat. v. Holl., *enz.* 1627. (N°. 2188).

Hier tegen verscheen *Mysterien*, vgl. hierboven bl. 80. Achter aan de „verduytschinghe van de duysterste uytheemsche spreucken in dit schrift gestelt."

Raedt aen de gescheurde christenheyt, aenwysende de oorsaken van de secten.... in de kercke CHR^{I}., midtsg. de middelen, dienende tot wechneminge der selver. 1629. (N°. 2345).

Met uitvoerige voorr.

Voorslach van middelen, dienende tot de vereenighinge van de.... ghescheurde kercken deser vereen. Nederlanden, door de disputen over de predest. ende 't gheene daer aen cleeft, *enz.* [1630]. (N°. 2466).

Vgl. hierboven bl. 81 en 83: *Kleyn proefken* en *Weer-slach.*

HET EERSTE HONDERDJARIG BESTAAN VAN HET SEMINARIUM DER REMONSTRANTSCHE BROEDERSCHAP.

GEBEURTENISSEN IN VERSCHILLENDE GEMEENTEN.

Policy gerichts-ordeninghe ende stadts-recht, hetwelcke van Godes genaden, wy FREDERICK.... hertogh tot Sleyswigh, Holsteyn.... onse stadt Fredericks-stadt, na rijpe overweginge van saecken, in genaden gegeven ende geconfirmeert hebben. Ghedr. 1635.

Vooraan het »octroy" van 1633. Vgl. *Bibl. der remonstr. geschr.*, bl. 277.

Verhandelinge van de questie of den mensche meer goets kan doen dan hy doet, ende meer quaets kan laten dan hy laet, onlanghs voor gevallen tusschen seeckere broederen ende lidtmaten van de geref. kercke tot Haerlem. Ghedr. 1635.

Inhoudende 4 gedichten. Aan het einde »J. V. G. tot Haerlem." Een voorw. tot den lezer is ondert. »tot Haerlem desen 16 Febr. 1635."

Een kort en bondigh vertoogh van de schadelijckheyt van de leere, dat den mensch niet meer goets soude konnen doen als hy doet, nochte niet meer quaets konnen laten als hy laet. Inghestellet tot waerschouwinge van eenighe.... broed. ende ledematen in de geref. kercke tot Haerlem, door J. V. G.

Zonder plaats of jaar van uitgave. Op dit exemplaar staat geschreven 1635.

Remonstrantie der predikanten van Utrecht.... raeckende het poinct van religie, *enz.* 1647. (N°. 3232).

Dit pamflet behoort wel niet regtstreeks tot de geschr. der Remonstr., maar de hiertegen gerigtte *Apostille* was waarschijnlijk van een Remonstrant.

Apostille op de Remonstr.... der pred. van Uytrecht.... Gestelt door een.... beminder van de vryheydt, *enz.* 1647. (N°. 3234).

Christelycke vreede ende broederschap der Remonstrants-gesinde aengepresenteert by de publycke geref. kercke tot Utrecht, met de antw. der Remonstr. op de selve en de weder-antw. Noch een

geschrift op den naam der Remonstr. sonder onderteeckeninge ingestelt. t' Utr., by Joh. van Waesberge. 1654.

Schrift. onderhandelinge tusschen de Contra-Rem. en de Remonstr. tot Utrecht, *enz.* 1654. (N°. 4358).

In de *Bibl. v. pamfl.*, door eene verkeerde lezing van CATTENB., ten onregte aan G. VORSTIUS toegeschreven, die in 1652 reeds gestorven was.

Avondt-praetjen tusschen eenen geref. predicant met sijnen buyr-man.... tot Utrecht. Waerinne.... of men wel yemant tot de geref. kercke mach.... beweegen...., als oock of men om sulcke redenen syne gewoonelijcke vergaderinghe mach verlaten, ende hem by die kercke voegen, daer de officien te krijghen zijn, *enz.* 1654. (N°. 4359).

Pertinent en waer. verhael van 't geen sich binnen Utrecht.... in 't uytsetten der twee predikanten heeft toe-gedragen, *enz.* 1660. (N°. 4869).

Die pred. waren ABR. VAN DE VELDE en JOH. TELINGIUS. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 2.

Copye van een brief.... ter occasie van de kerck. attestatie gegeven aen de.... pred. t' Utr. d. ABR. V. D. VELDE en d. JOH. TEELINGIUS, *enz.* 1660. (N°. 4871).

Vgl. *B. v. p.* No. 4870.

Hetzelfde. Herdruk. 1660. (N°. 4872).

Den vermomden Remonstrant ofte verdedinge van de.... kercken-raedt van Utrecht, nop. het geven van hare.... attestatie van de.... pred. ABR. VAN DE VELDE ende JOH. TEELINGH tegen.... Copye van eenen brief.... Daerin de verdere verklaringe der.... pred. en ouderl., als oock der diak. over deselve attestatie wort aen-gewesen...., benevens het oordeel van seker voornaem persoon aang. het uytsetten der.... pred...., uyt seeckere missive.... ge-extraheert, *enz.* 1660. (N°. 4873).

Met voorr.

Op de vreede. Aen de inquisiteurs van Campen. [1648].

Vierregelig gedicht op een 4°. blaadje get. »Vriendt van d. CORCELLIUS, Camper gevangen." Vgl. TIDEMAN, *De remonstr. Broederschap*, bl. 307.

Hollandts slee-praatje.... rakende de.... onrusten van sommige predic. binnen Rotterdam. Voor de waarheydt beminders, *enz.* 1655. (N°. 4435).

Tegen J. BORSTIUS en AL. PETREJUS.

Schriftelyke handeling tot christ. vereeniging, voorgevallen tusschen een gedeelte der waterl. doopsges. en de remonstr. gem. tot Rotterdam. Tot Rott., by Corn. Jac. den Abt. 1671.

Met voorr., door de 4 remonstr. pred. ondertcekend (d°. 2 Sept.).

Christelyke vrede-handeling by wisseling eeniger geschriften, tusschen de waterlandsche doops-gez. en de remonstr. gemeente tot Rotterdam. Met byvoeginge van eenige aanmerkens-waardige brieven ten zelven eynde dienende. Tot Rott., by Jz. Naeranus. 1671.

Met voorr. ondert. door 5 pred. der waterl. gem. (d°. 13 Sept.). De brieven zijn van A. POELENBURG aan G. BRANDT en van de remonstr. gem. te Utrecht en 's Hage aan die te Rott.

Een praetje over tafel tusschen een Remonstrant, Waterl. Doopsgezinde ende den waerdt.... over den Vrede-handel...., betoonende oock, ter dier occasie, de rechte natuur der onderlinge verdraeghsaemheydt, en hoe die beyder zijden gepractiseert wordt, *enz.* 1671. [N°. 5788].

Schrift. waerdeering van het.... predicken en kerckgaen...., dienende tot beantw. van het Praetje over tafel, *enz.* 1672. (N°. 6556).

Zie ook op de COLLEGIANTEN (*Catal. Stuk II, Afd.* 2).

Kort bericht van DIRCK VAN DER HEY ontrent het gedrag van d° THEOD. VAN DER HOEVEN, remonstr. pred. te Rott., gehouden zoo voor, in, als na het laetste beroep...., benevens een kort vertoog daer over gemaekt. Mitsg. een waer. verhael der proceduren dieswegens gehouden, met de.... voorstellen tot wegneming van grooter verwydering, vruchteloos aengewendt; alles met de autent. stukken en bewyzen.... Te Rott., by Joh. van Doesburg. 1726.

Borger-koutje geh. tusschen twee geref. persoone.... vau (*sic*) Schoonhoven, waer van den een t' Utr. woonachtich is, reysende van Utr. na de Vaert, waer in verhaelt wort het grouwelijck ghevoelen van eenighe dwael-gheesten.... onder de Remon-strant tot Schoon-hoven ende hoe.... gheleerdelijck de selve bejegent sijn van.... ARN. MONTANUS.... T' samengestelt door den hooch-gel. L. D. J. P. Gedr. in de wijde werelt. [1662].

Schotschrift tegen den geref. pred. MONTANUS te Schoonhoven. Op de keerz. van het titelbl. „Wtgeven volgen den 9 gebodt van sin. gevonde op den berch tussche Godt en Mosis."

Leydsche proceduuren ofte.... verhael van de.... vervolginge.... tegen der Remonstranten.... vergaderingen, *enz.* 1664. (N°. 5195).

Waarin verschillende authent. stukken zijn opgenomen.

Ernstige brief van een borger van Leiden over de.... procedauren geh. by.... Mr. G. VAN HOOGEVEEN tegen twee.... borgers der.... stad.... Door H. V. V. Hier is bij.... de remonstrantie van J. DE BIJE, *enz.* 1664. (N°. 5196).

Vgl. *Bibl. der remonstr. geschr.* bl. 279, *Alder-ootm. bede.*

Klachte.... van.... WILHELMUS de I.... aan de.... borgeren der stadt Leiden, *enz.* 1664. (N°. 5197).

Gedicht met eene inleiding en aanteekeningen.

Den verdrukten christen ofte t' samenspraek tusschen een Rotterdammer en Hagenaer over den jegenw. toestand deses tijdts ende insonderheyt wegens 'tgeene onlangs binnen.... Leyden is voorgevallen, *enz.* 1665. (N°. 5337).

Over het gebeurde ten huize van den remonstrant Johan de Bije.

Harde.... proceduren.... tegen de remonstr. gez. christenen binnen Leyden, ofte kort.... verhael van de.... storingen, boeten, bannissementen en verdere forcen, waarmede de Remonstr. ter zake van hare.... godsd. byeenkomsten, door de h^n van den gerechte.... nu op het nieuw.... worden.... vervolgt. Waar achter.... de supplicatien, *enz.* 1666. (N°. 5495).

De pagin. vangt aan bij de *Supplicatien.*

Leids schuitpraatje.... rakende de vryheid van ons vaderland, der religie, *enz.* 1668. (N°. 5678).

Eerw., godvr., zeer geleerde Heeren en Broeders in Christus. [1699]. f°.

Adres van den remonstr. kerkeraad te Amst. aan de directeuren der Societeit, over eenige grieven tegen Ds. J. Brandt, betreffende de vervulling der plaats van J. Pontanus.

Zedige verdediging van de handelingen der remonstr. Societeyt ten opzigte van den gewezen remonstr. leeraar S. Hollingerus van Lansbergen en den moordrechtschen kerckenraedt, tegens het.... lasterlyk libel,.... het eerste deel....: Verantw. v. d. moordr. remonstr. kerckenraedt...., het tweede deel: Eenvoudig verhael.... Neffens alle de stukken en bewyzen.... Te Amst., by de wed. Gerr. Slaats en G. Visser. 1720.

Met de stukken en bewyzen vangt eene nieuwe pagin. aan. Aan het slot, met nieuwe pagin. »Conclusie van eisch in reconventie en antwoort in cas van purge."

Verantwoording van den moordr. remonstr. kerkeraet tegen de.... remonstr. societeit.... Midtsg. een eenvoudig verhael.... Te Rott. gedr. by Joh. v. Eyk. 1720.

Zie ook *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 236.

GESCHRIFTEN BETREFFENDE REMONSTRANTEN.

Copye van seker brief van Justus Ryckewaert, gheschr. aen Anthony Nys, coopman int engels laken tot Rotterdam; mitsg. corte notulen op denselven. Ghest. door een lief-h. der waerheyt ende des vaderlandts. A°. 1635.

De brief was geschr. uit Amst., den 4^{den} Dec. 1634.

Autentycque stucken, raeckende.... H. DE GROOT.... aeng. mis-duydingen tegen syn e. e.... uytgestroyt, *ens.* 1642. (N°. 2833).

Inhoud: Commissie van pensionarisschap (1613), Acte van indemniteyt (1618), Extract uit de resol. der stat. v. Holl. v. 28 July 1618, Extract uit het vroedschapsboek v. Rott. 3 Sept. 1618, Attestatie van de hh. van Delft 1637, Acte aan Maurits gegeven 1618, Advys van regtsgeleerden 1631.

HUYGO GROTIUS papista, ofte verhael uyt den sent-brief dat H. GROTIUS nu volkomelijck sich aen de papistische zijde gekeert heeft, hetwelcke in dit navolgende schrift breeder te lesen is. Eerst in 't lat. ghem. door den hoogh-gel. JOH. SEYFFERSE VAN OLLEM. En nu in 't nederl. overg. t' Amst. voor Ritsert Nannincx. 1642.

Aan het einde „den brieff is gesonden aan CHRIST. HENGER, factoor der duytsche kercke tot Stockholm, met 25 gedruckte exempl., die oock op andere plaetsen gesonden zijn, dat men in Sweeden gewaer wort, hoedat GROTIUS met de coningl. privilegien speelt, ende eenen politischen paep ageren."

Lettre contenant le voyage de H. DE GROOT, de Stockholm a Rostock, et son deces en la dicte ville: escritte d'un de sa suite. Verhael van de voyagie van .... H. DE GROOT, *enz.* In 's Graven-h., by A. Tongerloo. 1645.

De brief, waarvan de vertaling achter het oorspronkelijk is gevoegd, is geschr. uit Rostock, 21 Aug.

Vertoogh by de weduwe van wijlen ..... H. DE GROOT, over-gegeven aen de.... burgem. ende vroetsch. der stede Rotterdam. Daer by gevoegt zijn de authentijcke stucken, dienende tot justificatie van 't selve vertoogh. Gedr. 1649.

Der Remonstranten vocale letters.... in 't welcke BARNEVELTS als oock GROOTII (der Remonstr. voc. lett.) en alle der Remonstr. consonanten.... maximen.... ten toon gestelt wert, *enz.* 1664. (N°. 5159).

Lyck-tranen, gestort over het graft van.... Mr. EPISCOPIUS...., gest. t' Amst. den 4 Apr. n. s. a°. 1643.

Twee gedichten op een blad f°., het 1ste ondert. „Virtus in arduis," het 2de „Fortiter." Onder aan een „Tydt-dicht."

Verscheyden lyck-dichten op het droevigh afsterven van.... Mr. S. EPISCOPIUS...., in den Heere gerust binnen Amst., den 4 Sept. 1643. Hier by d' afbeeldinghe heel curieus nae 't leven. t' Amst., voor P. Walschaert. 1643. f°.

Het portret is van S. SAVRY (P. WALSCHAERT excud.) De lyck-dichten zijn zes in aantal en met spreuken ondert.

Stelis ad monumentum.... S. EPISCOPII. [1643].

Lat. ged. in plano, onderaan: „Panxit ISACUS FOECLERUS, Vispus. Die sepulturae, nempe VI id. Apr. a°. Daslt Vt Ipsa reDUX paX tVa ChrIste DeVs!

De weerklank van 't Kamper-steurtje
Men heeft in Hollant steets om Rust en Vreê getracht:
Maar ziet, den Remonstrant heeft weinig dit bedacht.
Hy zaayt zijn valsche Leêr by die om vrede wenschen:
Dies wort den Arminiaan gehaat van God en Menschen.
[1648].

In 11 zesregelige coupletten, op één blad f°., get. „Elk syn beurt." Tegen PASCHIER DE FYNE. Vgl. *Afd. I*, bl. 146.

Sout tot het ongesouten Camper-steurtje, alsoo bereydt toe-gesonden den souteloosen koopman, om 't selve, aldus smaeckelijck gemaeckt zijnde, te proeven ende wel te herkauwen.
'tSout geeft smaeck aen alle spijse,
Sonder sout so kookt d'onwijse:
'k Sout daerom de Campersteur,
Proeft het nu! so heeft 'et geur!
Neemt de waerheyt in gunst aen. A°. 1648. 8°.

Gesprek tusschen een „schipper" en „passagier." Aan het einde: „gedr. om de waerheyt, den 30 Dec. 1648."

Onpartydigh bericht aen N. N. nopende het Antwoordt van een geref. Hollander.... Door J. W.... Voor de waerheydt-beminders. 1654. (N°. 4363).

Tegen ADR. PAETS. (Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 280). De schrijver is JAN WAERTS, een remonstrant.

Vermaninge op d. SAMUEL FR. LANSBERGENS ongeregelde en oproerige predicatie, gedaan den 7 Nov. 1655 in de remonstr. vergad. tot Rotterdam. Gedr. A°. 1655.

Bondige verantwoordingh van de resol. by de.... diaconen genomen...., 13 May 1654, tegen.... Den vrolijcken Democrijt.... Nodigh gelesen te worden om d' oogen-openaer zijn oogen beter te openen. Door een onpartijdigh oordelaer, *enz.* 1655. (N°. 4436).

Korte wederlegginge van de Noodige verantwoordinge, *enz.* 1655. (N°. 4438).

Doëg de Edomiter, d. i. der priesteren aenklagher...., wederlegginghe van 't.... libel.... Noodige aenmerckinge, *enz.* 1656. (N°. 4498).

Vgl. *Bibl. der remonstr. geschr.*, bl. 281.

Drinck-gelt voor den brenger van het Boden-broot, *enz.* 1656. (N°. 4519).

Vgl. *Bibl. der remonstr. geschr.*, bl. 152.

Derde deel. Vervolgh t' samen-spraeck tusschen een Rotterdammer ende een Geldersman over d' holl. gepretendeerde vryheyt, verdedicht door.... den poeët ende rijmer van den Kranckentroost voor Israel, *enz.* 1664. (N°. 5151).

Vgl. voor het 1ste en 2de deel van deze 't *Samen-spraeck*, die niet regtstreeks op WESTERBAEN betrekking hebben, *B. r. p.* N°. 5090 en '91.

Vierde deel. Vervolgh t' samen-spraeck.... tot confusie.... van.... den autheur des Cranckentroost, *enz.* 1664. (N°. 5152).

Kaats-bal weer-om gekaatst an de kranke Kranke-trooster voor Israel of Okkenburgse baan-boef, *enz.* 1664. (N°. 5154).

Op rijm. Hiertegen schreef WESTERBAEN zijn *Oogh-zalf.*

Toe-gift aen J. WESTERBAEN...., na verscheyde antwoorden hem toegesonden op desselfs lasterschriften met hare aerdige en fameuse tytuls, als Kost-verlooren &c. Den selven opgedragen door R. B. [1668].

In plano. Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 153.

Papier verloren of bewijs hoe.... den remonstr. schryver.... bewaerheyt de.... tytel-spreuk Kost-verloren. Door J. T., *enz.* 1668. (N°. 5680). 8°.

Ged. van J. TOLEDO tegen J. WESTERBAEN. Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 153.

Kristalynen bril voor den schryver van 't Kost-verlooren, *enz.* [1668]. (N°. 5682).

Ged. van M. MURENANDER tegen WESTERBAEN, en antwoord van den laatsten.

J. WESTERBAENS... stof-verloren in het onnoosle Sorg-verloren of bewys dat papier-verloren bewaerheyt is in syn Kost-verloren. Door J. TOLEDO. [1668].

Gedicht. WESTERBAEN had uitgegeven J. TOLEDOOS *Sorg-verlooren* Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 153.

Kort vervolch van de vrodes en liefdes bazuyne van J. DE BYE,.... uyt-galmende den.... toestant van den remonstr. byen-korf binnen Leyden, *enz.* 1665. (N°. 5336).

Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 280.

Vrymoedige aenspraeck aen J. OUDAAN over sijn Aenmerckingen op het tractaet gen. De opkomst der Rynsburgers. [1672].

Zonder titel. Op rijm en get. »De voor-redenaer." Vgl. *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 285.

Op 't overlijden van.... G. BRANDT de jonge, *enz.* 1683. (N°. 7855).

Zie ook op J. VAN GEEL (*Stuk II*, *Afd.* 2).

Rouwklage over d'.... dood van.... G. BRANDT de jonge, *enz.* [1683]. (N°. 7856).

Zie ook *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 285.

Schrift. onderhandeling tusschen.... PHIL. VAN LIMBORG..... ende..... JOH. BREEDENBURG.... Tot Rott., by B. Bos. 1686.

Zie ook op *Bibl. d. remonstr. geschr.*, bl. 55.

JOH. BREDENBURGS korte aanmerk. op de brieven van.... PHIL. VAN LIMBORCH.... Tot Rott., by B. Bos. 1686.

Zie ook *Catal. Stuk II*, *Afd.* 2 op J. BREDENBURG.

Eenige consideratien of aanmerk. over de Schrift. onderhandeling tusschen..... PH. v. LIMBURG en J. BREEDENBURG.... In twe (*sic*) brieven aen N. N. vervat. Gedr. in 't jaer 1686.

Epithalamium in nuptias.... J. CLERICI.... et.... MARIAE LETI, celebratas tertio Idus Febr. MDC. XCI.

In plano, get. CORNELIUS VAN DER ZEE.

Niewe-jaars groet op het ingaan der 18e eeuw aan.... Piet Rab...., die zig.... noemt P. RABUS, *enz.* 1700. (N°. 9553).

Lyk-traanen gestort over het afsterven van mynen.... vaader JOH. BRANDT, leer. der Remonstr. t' Amst. Gedr. na de copye te Nym. by Sweerus van Goor. 1708.

Van JOH. BRANDT, die in 1708 als proponent, overleed. Aan dit exempl. zijn de volgende gedichten toegevoegd: een *Graf-schrift ter gedagt. van* J. BR. door JAC. DOP, op een blad klein f°.; *Ter gedagtenis van* J. BR. door H. V., op een blad groot f°.; *Ter uitvaart van* J. BR., door Cl. BRUIN.

ANONIEME REMONSTRANTSCHE GESCHRIFTEN.

Twaelf vraeghen aen de h. prof. der h. theol. tot Leyden, van een eenvoudigh Leydenaer, versoeckende daer op antwoorde uyt Gods woordt. Int jaer o. H. 1634.

Op een blad f°. Met »noch een jootsche vraeghe."

Antwoordt ende vraghen op den tegen-vrede-man. Ghedr. A°. 1634.

Gedicht in 24 vierregelige coupletten op een blad f°.

Brief aen J. TRIGLANDIUS.... aengaende een waerschouwinghe teghen een nagemaeckte titel van syn Opuscula of theol. wercken. — Hier by is ghevoeght de Waerschouwinghe J. TRIGLANDII. Ghedr. 1642.

De brief is get. »Haest in Dordr. den 5 Febr. 1642" en werd blijkbaar door een remonstr. gesteld. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op J. TRIGLAND en *Afd.* 2 *Kort bescheyt op den lasterbrief.*

Apologeticon adversus Satyram viri clar. D. HEYNSII, cui titulus: Cras credo hodie nihil. 1644.

Vgl. *De Navorscher.* Dl. IX, bl. 302.

Munsters praetie, *enz.* 1646 (N°. 3038).

Vgl. voor andere drukken van dit geschrift *B. v. p.* No. 3039—'43.

Schrift. procedueren tusschen twee salige predicanten (G. VOETIUS en J. LEEUWIUS) om aen-gebeden te worden, *enz.* 1646. (N°. 3101).

LEEUWIUS is ten onregte in de *Bibl. v. pamfl.* een remonstr. pred. genoemd; hij was pred. bij de Contra-rem.

J. VAN VONDEL op het ontheyligen van het h. sacrament des altaers door den arminiaenschen Sociniaen. Ende een antwoort daertegen. Tot Schiedam, in de oude druckerye. 1650.

Het »Besluyt" is get. A. S.

Kracht des geloofs van den.... poeët J. VAN VONDELEN, te speuren in de Altaer-geheymenissen.... Tot Schied., in de oude druckerye.

Een »Toegift" is get. P.

N°. 1 Sekere gevonde vriendts brief
't Opschrift was
Aen mynen lieven waerden vrint,
Het recht' geloof oock recht bemint,
Hoe naem 'k u dan Soziniaen,
Tot dat ghy beter hebt gedaen
In Rotterdam.
Laus Deo ad. 12 Febr. 1655 in Colonia.

Zonder afzond. titelblad. Dit pamflet schijnt betrekking te hebben op *Een brief van een Sociniaen*, die volgt.

Een brief van een Sociniaen aen J. BORSTIUS.... Met.... aenmerck.... door een Contra-Sociniaen, liefh. der christen-vryheydt en hater van Conscientie-dwang, *enz.* [1654]. (N°. 4364).

J. BORSTIUS was geref. pred. te Rott. Vlg. *Stuk II, Afd.* 1.

Antwoordt op de Replike die A. P. S. R. gestelt heeft...., waer in ondersocht wordt of men.... Socinianen met de doodt oft eenige andere politijcke straffen mach.... straffen, *enz.* 1655. (N°. 4431).

Vgl. voor de geschr. van ALEX. PETREJUS. *Stuk II, Afd.* 1.

De vryheyd van de vry-gevochten Nederlanden tegens de conscientie-dwangh, *enz.* 1656. (N°. 4500).

Hollandse vrijheid, verdedigt tegen de usurpatie des stadhouders, zijnde een verhael van de.... handelingen.... tegen de beste en vroomste voorstanders der.... vrijheid.... Door H. VAN V. Het eerste deel, *enz.* 1663. (N°. 5089).

Hierin wordt de *Gulden lege de van den nieuwen St. Jan* weerlegd. De schrijver was vermoedelijk een remonstrant. Hij werd bij herhaling door een onbekende in *'t Samenspraecken* aangevallen. (Vgl. *B. v. p.* N°. 5090. en '91, 5151 en '52.

Het tweede deel des Hollandse Vrihjeid (*sic*), *enz.* 1664. (N°. 5153).

Vgl. *B. v. p.* N°. 5156.

Den verdruckten.... Remonstrant ofte.... aenspraeck aen P. DE WITTE.... over sijn.... Catechisatien ende predicatie...., waer in geantwoort wert op de onrechtmatige beschuldiging der Remonstr. van Socini-anery, als mede van conscientie-dwang en 't ketter-dooden &c. Door een lief-h. der waerheydt, *enz.* 1664. (N°. 5198).

Vooraf nog een brief aan P. DE WITTE. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1.

Trouwhartige, hoognoodige en ernstige aansprake en vermaninge, over eenige ergerlijke en nu zeer ontijdige zaken, onlangs gepleegt, gehandhaaft en gestijft door P. DE WITTE, dien. des godd. woords tot Leiden. In 't vrye Amst., gedr. voor de vrijheids-lievende Hollanders. 1665.

Met voorr. van »den drukker aan den lezer."

't Samen-spraeck tusschen een geref. Hollander en Zeeuw.... Tot refutatie van den verresenen Barnevelt, 't Samen-spraeck...., Kaats-bal, *enz.* 1664. (N°. 5157).

Vgl. *B. v. p.* N°. 5151, '54, '56 en '59.

Hetzelfde. Andere (titel) uitgave. 1664. (N°. 5158).

Pannekoek voor SCEPERUS op den vastelavondt, ofte buur-praatje.... over de..... vinnighe boeckjens van J. SCEPERUS, *enz.* 1664. (N°. 5201).

Hetzelfde. Andere druk. 1664. (N°. 5202).

Antwoord op JOH. BREDENBURGS Korte aenmerk. op de brieven.... waar in verscheide misslagen van JOH. BREDERBURG werden aengewesen. Tot Amst., by Paul. Jansz. [1686].

In den vorm van een brief.

Een keuning-kaarsje voor den siender van een vremt nagtgesigte, om te dienen tot ophelderinge van syn St. Niklaas-droom. Gedr. te Ezelenburg in de guld-schoolplak. [1692].

Tegen zekere *Beschryvinge van een vremt nagtgesigte*, uitgegeven tegen J. MOLINAEUS wederlegging van B. BEKKERS *Betoverde wereld*. (*Bibl. d. remonstr. geschr.* bl. 202.)

Parnasloof gevlogten voor dus JAC. FRUYTIER, ter gelegentheit van 't uitgeven van zyn boek genaemt Sions worstelingen [1715]. 8°.

Behelzende de volgende gedichten: Een buikpyntje voor de witmakende Arminianen. — Extractum catholicum of purgatie tot stilling van de buikpyn. — Aen den lasteraer van J. VAN OLDENBARNEVELT. — Gezegende gedachtenis van J. v. OLDENB. en G. BRANDT aen J.... D.... nakrabbelaer van J. FRUITIER. — FRUYTIERS helderligt voor BARNEVELTS doodt. (Get. Philalethes Bonvicini). — Op het uitgeven van *Sions worstelingen* of hiera pikra door J. FRUYTIER. (Get. Hieronimus Loidorotatopseudoprophetantagonisantistes) — Julepje voor Sions worstelaer Samenspr. — Redenering tusschen twee doct. over de quade gestaltenis van 't lichaem van J. FRUYTIER, mitsg. een recept tot genezing van zyn qualen. — Sions rust beschermt door haren trouwen wachter Mopsus. — De triomfante helt van Sion. — Samenspr. tusschen J. FR. en een eerlyk man. — Verder nog een aantal kortere rijmen: Op de nederl. Sacheverellen, Op het afbeeldsel van J. FR., Kalchasgeest verrezen in J. FR. enz. Eindelijk een brief get. Dort. 8 Febr. 1715.

GESCHRIFTEN OVER DE BESTAANDE SCHEIDING TUSSCHEN REMONSTRANTEN EN CONTRA-REMONSTRANTEN.

Brief.... waer in het.... gevoelen der Remonstranten.... voor oogen gestelt wordt, *enz.* 1655. (N°. 4439).

Oly en wyn van den Samaritaen in de wonden CHRI...., dienende tot vrede der gescheurde christenheid, *enz.* 1655. 12° (N°. 4457).

Dom-praetje.... tusschen Marcus Aurelius en Titus Vespasianus, *enz.* 1662. (N°. 5020).

De s. verlangt voor de Remonstr. vrijheid van godsdienstoefening.

Het oordeel van veel treffelijcke geref. theologanten van kercken en academien over de religions geschillen tusschen de Remonstr. en Contr-Remonstr., waer mede sy verklaren dat se niet fondamenteel zijn, noch de zaligheydt quetsen, en vervolgens geen scheuringe behoorden te verwecken. Gedr. tot Utr., by Lieve de Vrede. 1662.

Noodsakelyk onderrigt aan alle liefh. der saligheyd, waar in.... het.... gevoelen der Remonstr., de oorsaak der.... scheuringe en middelen tot.... vereen.... met de Contra-Rem.... Door en voor de liefh. van christ. vreede en verdraechsaemheyt, *enz.* 1663. (N°. 5099).

Syngramma of.... bedenkingen over de staet der geref. kerke.... in opsigt van scheydinghe van de zelve. Tot onderrigtinge ende waersch. van veelen...., door eenige liefh. van vrede en waerheyt. 1670. (N°. 5752).

Heylzamen raad tot.... vrede ofte aenwijzinge van het.... middel tot.... vereeniging volgens de.... natuur der.... verdraagzaamheid aan alle christenen die elkanderen de broederschap waardig oordeelen, *enz.* [1671]. (N°. 5790).

De s., die ook *Een praetje over tafel* uitgaf, was misschien een Remonstrant.

Korte aantekening van eenige.... zaken in het syn. van Suid-Holland. A°. 1731 te Dordrecht gehouden, voorgevallen.

Over de „Arminianerye" hoofdzakelijk van den hoogl. Lampe. Zie *Catal. Stuk II, Afd.* 2.

HET TWEEDE HONDERDJARIG BESTAAN VAN HET SEMINARIUM DER REMONSTRANTSCHE BROEDERSCHAP.

GEBEURTENISSEN IN VERSCHILLENDE GEMEENTEN.

Vertoog van redenen wegens het beroep van de remonstr. kerke te Hazerswoude, door de leden welke, wegens de kerken van Rotterdam, Gouda, Hoorn en Berkel, op de laatst gehouden societeits vergad. zyn gecommitteert geweest, aan de overweging der byzondere kerken der remonstr. societeit overgegeven.

Zonder afzonderlijk titelblad. Dit stuk is van het jaar 1751.

Vertoog wegens de Hazerswoudsche zaak. [1752].

Zonder afzond. titelblad.

Aenmerkingen op het Vertoog van redenen, wegens het beroep.... te Hazerswoude.... [1751].

Zonder afzond. titelblad. Get. door J. Krighout, K. Bremer, J. Jonkbroer, F. v. Limborch, M. Zwartendyk, Abr. Zwartendyk, W. van Muyden, Abr. Ar. v. d. Meersch, C. Nozeman.

Rapport van gecommitteerden der e. remonstr. societeit tot het onsoek der plannen van de kerken van Haerlem en Rotterdam ter verbeteringe harer finantie, *enz.* [1792]. f°.

Feestgezangen bij gelegenheid der inwijding van het nieuwe kerkgebouw der remonstr.-geref. gemeente te Utrecht, op den 18den van Zomerm. 1809. Voor de toon- en zangkunst toebereid door F. Nieuwenhuysen. 8°.

Aan het einde »Gedr. bij P. v. Oort."

Liederen ter viering van het derde eeuwfeest der Hervorming, welke gezongen zullen worden des avonds van den 2 Nov. 1817 in de remonstr. geref. kerk te Nieuwkoop. 8°.

GESCHRIFTEN BETREFFENDE REMONSTRANTEN.

Lykplichten over het afsterven van.... Gysbert Ostens, leer. der Remonstr. t' Amsteldam,.... overl. den 24en en ter aerde besteld binnen Leiden den 30en van Zomerm. 1741.

Achteraan: »te Amst. by Adr. Slaats." Behelzende lykzangen en grafdichten van L. V. M., R. en A. Blok, J. Brak, G. Klinkhamer, H. Houtkamp.

Lykzang op de uitvaert van Jan Jakob Wetstein.... in den ouderdomme van ruim LXI jaren overl. te Amsteldam op den XXIIIen en aldaer begraven op den XXVIII der lentem.... MDCCLIV; aen de broederschap der Remonstr.

Van F. de Haes. Achteraan: »Te Rott. by Gerr. v. Rooyen. 1754."

Het rechtsgeding van J. v. OLDENBARNEVELT, R. HOGERBEETS en H. DE GROOT. Treurspel door FRED. DUIM. Te Amst., by J. van der Heyden. 1760. 8°.

Brief van den zeergel. hr. N. C. over het belang.... der aanmerkingen op de Inwyings redevoering van.... DID. VAN DER KEMP, vervat in den Brief aan.... T. P., als mede over de ongerymdheid van de grondbeginselen, waer uit de Redevoering van.... G. BONNET.... in dien Brief en deszelfs voorr. beoordeeld wordt. 1767. 8°.

De s. is een ijverig Contra-rem. De *Brief van T. P.*, die door een onbekende remonstrant was vert., volgt hieronder.

Het gebrekkige der rede vooral in den godsdienst, wysgeerig voorgesteld door PHILOXENUS, onder geen gezintheid behoorende, aan.... P. VAN HEMERT. Te Amst., by M. de Bruyn. 1785. 8°.

Gedagt. Amst. 15 Mei.

Schuit-praetje geh. op 24 Dec. 1792 over de recensie der Lyköratie van prof. VAN HEMERT op wijlen prof. A. A. V. D. MEERSCH in de *Vaderl. bibliotheek* IVde deel N°. 12. Medegedeeld door een leydsch heer aen zyn vriend te Amst. Om te dienen tot eene bylage der werken van den exprof. YSBR. VAN HAMELSVELD. Alöm te bekomen. 8°.

Zie voor de *Lykreden. Bibl. d. remonstr. geschr. Supplement.*

ANONIEME REMONSTRANTSCHE GESCHRIFTEN.

Behandelingen van de leere der vijf artijk. door.... Dr. DANIEL WHITBY in zyn leeven deken.... in de hoofdkerke te Sarum. Eerste behandeling, van het leerstuk der verkiezinge en verwerpinge.... Uit het eng. vert. en nu uitgeg.... tegens het boek van Dr. JOH. OWEN.... Opening van de Arminianerije. Met een voorr. betrekk..... d' uitgeevers van het selve boek en de schryvers van het Examen van het ontwerp van tolerantie. Te Rott., by Gerr. van Rooijen, Joh. Tiele. 1757. 8°.

Vgl. hierbij het geschrift van C. NOZEMAN: *Zwarigheden over het leerstuk der predest.* (*Bibl. v. remonstr. geschr.*, bl. 209).

Brief aan den zeer gel. h[r]. T. P. over het belang.... der Inwyings redevoering van... DIDERIK VAN DER KEMP ten betoge van de goede hope, welke ook thans nog voor de kerk van Nederl. overschiete, en.... bewysgronden voor dezelve uit de kerk. geschiedenissen..... ontleend, uitgespr..... 29 van Herfstm. 1766. Alsmede over de ongerymdheid van de grondbeginselen in de Redenvoering van.... G. BONNET over de verdraagzaamheid.... Uit het lat. vert. en met een voorr. van den nederd. vertaler.... verm. 1767. 8°.

H. GOODRICKE was de schrijver van dezen lat. brief. (YPEY en DERMOUT. *Gesch. der Nederl. herv. kerk. Dl. III*, bl. 535, v.) die blijkbaar door een remonstrant werd vertaald.

De voorrechten van 's lands hoofdkerk ten aanzien der eerbied welke de afgezonderde gezinten aan derzelver leerstellingen en leeraaren verschuldigd zyn, volgens de plac. en resol. van staat, onderzogt; of aanmerk., waarin de gronden en redeneeringen van het tweede stuk des schryv., zig Advocaat der vaderl. kerk noemende, worden beoordeeld. In een miss. aan een holl. pred. der geref. kerke door een stichtsch heer. Te Amst., by Steph. Knuem. 1772. 8°.

Geschr. »Op de hofstede.... den laatsten van July."

GESCHRIFTEN OVER DE BESTAANDE SCHEIDING TUSSCHEN REMONSTRANTEN EN CONTRA-REMONSTRANTEN.

Proeve over ééne waare kerk, of wysgeerig betoog, dat er maar één éénige godsdienst met het geluk des menschdoms bestaanbaar op aarde zyn kan. Door een aanbidder van God en een beminnaar der menschen. (Niet vertaald). 1796. 8°.

Ik zag een exempl. waarop de schrijver »een remonstrant" wordt genoemd. De inhoud is in den geest van *Christo sacrum* en dergelijke vereenigingen. De schrijver zegt in het voorber. eene fransche vertaling toe.

Brieven nopens de vereeniging der Protestanten, *enz.* [1760]. 8°.

Zonder adres. De 1[ste] brief »waerin de zwaerigheden daer tegen gewikt worden" is gedat. »Vreland 20 Aug., de 2[de] van H. H. »waerin de egte grond van hoope aangewezen wordt" is mede gedat. Vreeland 18 Sept.

Brief aan myne landgenooten, die tot andere christ. genootschappen behooren. Te Leyden, by J. v. Thoir. 1796. 8°.

De s. noemt zich »een leeraar van de herv. kerk."

De Broederschap der Remonstranten aen alle de leeraren en opzieneren der protestantsche gemeenten in Nederland. Te Haerl., bij J. van Walré. 1796. 8°.

De brief is gedat. 10 Sept., en get. door »de gecomm. ter waerneminge van de belangen der remonstr. Broederschap: KONYNENBURG, STOLKER, VAN REES, STUART, LORIÉ, VAN VOLLENHOVEN en WEILAND. SERRURIER schreef hiertegen *Bedenkingen*. (*Catal. Stuk II*, *Afd.* 1).

Vrymoedige gedachten over den Brief der remonstr. Broederschap...., voorgesteld aen een leesgezelschap in Friesland, door een geref. leeraer. Te Franeker, bij D. Romar. [1796]. 8°.

De onbekende schrijver is met het plan tot vereeniging ingenomen.

De vereeniging der Christenen aangeraden in een vriendelyk antwoord op den door de Broederschap der Remonstr. rondgezonden Briev, en welmeenend voorstel aan alle Christenen in Nederl., door eenen leeraar onder de Gereform. Te Rott., by N. Cornel. 1797. 8°.

Andwoord op den Brief der remonstr. Broederschap...., door een leeraar der herv. kerk, waar in beweezen word, dat de bedoelde vereeniging van alle de Protestanten in dit tijdstip onuitvoerelijk is. Te Amst., by M. Schalekamp. [1797]. 8°.

Vgl. verder voor de geschriften betreffende dezen *Brief*: *Catal. Stuk II*, *Afd.* 1 o. a. op J. J. LE SAGE TEN BROEK.

Twee brieven van.... JOH. DAV. MICHAËLIS,.... hoogl..... te Göttingen....., aan JAC. FRIED. AURAND, pred. by de geref. gem. te Neuwied...., in.... 1758 geschreeven, behelzende gedachten over de vereeniging der protest., bepaaldlyk van de luth. en geref. kerken en derzelver zwaarigheden. Ter onzydige beoordeeling van den Brief der remonstr. Broederschap...., thans uit het hoogd. vertaald. Te Amst., by J. Weege. 1797. 8°.

Met uitvoerige voorr. van den vertaler, ged. Amst. 23 Maart.

Nieuwe bijdragen om te dienen tot oprichting en bevordering van ééne algemeene christ. kerk. Door een nederlandsch godgeleerden. Te Amst., by Gerbr. Roos. 1797. 8°.

Inhoud: eene briefwisseling over de algem. christ. kerk, Een zamenspraak over den invloed der revolutie op het christendom, Het avondmaal geen secten — maar eene christen maaltyd, Geschiedkundige bijdragen.

Lettre arrêtée au synode des églises wallonnes de la république batave, assemblé à Gorcum, Juin 1798. Art. XXXVII, XXXVIII, en réponse à la lettre circulaire de la Confrérie des Remonstrans. f°.

Get. J. D. R. B. REUCHLIN en G. VAN DER BANK.

Over de vereeniging van alle ware Christenen. Een uittreksel uit De honigbij II deel III stuk. In 's Gravenh., by Joh. Allart. 1816. 8°.

„Medegedeeld door een protest. leeraar," naar aanleiding van Rom. XV: 5—7.

LATERE GESCHRIFTEN.

Berigt aangaande de feestviering van het tweehonderdjarig bestaan van het Seminarium der Remonstranten. [1834].

Overdruk, waarschijnlijk uit een der dagbladen, op één blad f°.

De remonstrantsche Broederschap. Overzigt van haren tegenwoordigen staat. Amst., gedr. bij C. A. Spin & Zn. 1845. 8°.

Over de jaren 1843—'45.

De remonstr. Broederschap. Overzigt van haren tegenw. staat. II. Amst., gedr. bij C. A. Spin & Zn. 1856. 8°.

Over 1845—'54.

A A N H A N G S E L.

Bij bl. 4. Verantwoordinghe ende onpartijdich onderscheyt gedaen teghen D. v. CORNHERTS Kleyn Munster, wtghegh. teghen DAVID JORISSENS Wonderboeck ende meer andere synder gheschriften. Ghestelt in een t' samensprekinghe van drie personen Michael, Daniel ende CORNHERT. 8°.

Zonder jaar. Vgl. *De Navorscher* Dl. XI, bl. 153.

Bij bl. 28. Eenighe correctien ofte verbeteringhen ghedaen op de Meditatien van CORN. BOOGHAERT over het 7 vs. van den 51 Psalm DAVIDS, ghemaeckt ende uyt-ghegheven deur een lidtmaet der gheref. kercke tot Delff, tot een cort bewys van de oorspronckelycke verdorventheydt der menschelycker natuyre, anders ghenaemt de erff-sonde. Tot Delf, ghedr. by Jan Andriesz. 1618.

De voorr. is ondert. 1 Oct.... WILLEM KRYNSZ. Vgl. voor de geschriften van BOOGHAERT *Bibl. d. remonstr. geschr. Supplement.*

Bij bl. 28. Annotatien op de voor-reden van BOOGAERTS Aendachtighe ghebeden ende meditatien over den 51en Psalm Davids, gheannoteert door een lidtm. der gheref. kercke tot Delf, tot voorstandt van den publijcken ende van Godt-ghebodenen kercken-dienst. Tot Schiedam, by Adr. Corn. van Delf. 1618.

Met „klinck-dicht" op de keerzijde van het titelblad, en voorr. get. S. V. H. J. Z.

Bij bl. 32. Tuba pacis clangens bono publico provinciarum Belgii confederatarum ad.... regem JACOBUM hujus nominis primum, christ. fidei defensorem potentissimum. Typis Belgicis. (1617 ?)

Zeer verdraagzaam geschrift over de godsdienstige geschillen, ter voorkoming van scheuring.

Bij bl. 36. Een liedeken...... ghenaemt den knepel, *enz.* 1611. (N°. 973).

Hiertegen verscheen *Echo oft gallem* (zie boven bl. 33).

Bij bl. 37. Liedeken.

Aen alle Zeeuwen kloeck *enz.* [1617].

Andere druk van *Een nieu liedeken*, bl. 37. Tegen over staat:

Ghedicht, naer de wys: Geeft my te drinken naer, etc. Op de Querela ecclesiae.

In 14 acht-regelige coupletten, in den vorm van een zamenspraak tusschen „klachte" en „vertroostingh." Vgl. *Catal. Stuk II, Afd.* 1 op. EW. TEELLINCK.

Bij bl. 38. Boetvaerdighe klachten van DUYN CLAESSEN, dijck-graef ende baljou over Schielandt, legghende op sijn sieck-bedde. Uytghegh. tot waersch. van alle schouten...., die om hare eyghen baet der Contra-Rem. predic. raedt volghen.

Zonder adres. Op een blad f°.

Bij bl. 50. De vyf artik. tegen de Remonstr., vastgesteld op de syn. gehouden binnen Dordr. in.... 1618 en 1619. Op nieuw uit het Lat. vert. en uitgeg. met een voorr. door JACOB AMERSFOORDT. Te Amst., by Corn. Byl. 1780. 8°.

Met approb. v. d. classis v. Amst.

Bij bl. 52. Handelingen des nat. synodi...., door author. van de.... stat. gen.... gehouden tot Dordrecht...., na dat de wtheemsche theologanten vertrocken waren, gemeynelijck genaemt Post-Acta, ofte Na-Handelingen. Uyt de lat. in de nederl. tale overgeset. In 's Gravenh., by J. Scheltus. 1669.

Bij bl. 66. Jan Josepsens droom. Den tweeden druck. Waer by ghevoecht is een t' samensprekinghe aeng. dien droom, tusschen hem ende eenen gommaristen predicant. Gheschr. oock door sijnen goeden vrient aen den welcken hy sijnen droom te voren verhaelde.
Gheprent te Drucken-dorp, door t' bestier
Van swerten inct en wit papier.
A°. 1619. Men vint se te coop daerse veyl zijn. 8°.

Bij bl. 67. Wensch der kercke Godts (alias contra-rem.) in hare Vierde clachte, pag. 14. [1622],

Op een bl. f°. Vgl. *Catal. Stuk II, Afd. I op* EW. TEELLINCK.

Bij bl. 72. Graf-dicht, ter eeren ende sal. ghedachtenisse van.... REM EGBERTSZ. BISSCHOP, godvruchtelijck.... ontslapen binnen Amst., den 16 Apr. 1625.

In plano. Get. »Droevigh dicht' ick 't mijnen vrundt."

Bij bl. 77. Sententie d. SMOUTII. Gedr. A°. 1630.

Op een bl. f°. Op de *sententie* volgt een woord tot den lezer.

Bij bl. 84. Waerschouwinghe tot wel-standt van de polytycke staet, aen-wijsende de onheylen van 't geestelicke synode. Tot Haerl., voor Adr. Rooman, geref. boeck-drucker van S. AMPSING. 1630.

Gedicht op een bl. f°. Vgl. voor dit en het volg. *Catal. Stuk II, Afd. I* op S. AMPZING..

Bij bl. 84. Ghedeformeerde preec-quanten stinck-vis. Cum gratia et priv. van alle goede inghesetenen van Holl., die 't guytspel sat zijn. 1630.

Gedicht in plano, in drie kol. gedrukt. Get. »In vreedrijck stadt voor SAM. AMPSINGH."

